TASAVVUF

TANIMI//MENŞEİ//İSLAMLA İLİŞKİSİ

teuhid
BASIM YAYIN

TASAVVUF
Tanımı/Menşei/İslamla İlişkisi

Halis BAYANCUK
(Ebu HANZALA)

Teknik Hazırlık:
Dizgi: Tevhid Basım Yayın
Düzeltmeler: Tevhid Basım Yayın
Baskı:
Basım Yeri: Şenyıldız Matbaacılık, 11964
ISBN: 978-605-68965-9-0

1. Baskı
İletişim:
E-posta: tevhiddergisi@gmail.com
Telefon: +90 545 762 15 15
Posta: P.K. 51 Güneşli Merkez PTT Bağcılar/İstanbul
Merkez: Kirazlı Mh. Mahmutbey cd. No:120/A Bağcılar/İstanbul

ÖNSÖZ

Elinizdeki bu çalışma, Tevhid Dergisi'nin 38-52. sayılarında yayımlanmış Tasavvuf'a dair makalelerden oluşmaktadır.

Çalışmada, Tasavvuf'un tanımı, menşei ve İslam'la olan ilişkisi incelenmiştir. Kitabın sonunda Feriduddîn Aydın Hoca ile yapılmış bir röportaj okuyacaksınız.

Rabbim! Bu kitabı, hakkı arayanlar için hidayet vesilesi kıl. Tevhid ve Sünnet davası için bir hizmet kabul et. Nefislerimize takvasını ver, onu arındır. Onu en hayırlı şekilde arındıran sensin.

Başta, sonda ve her yerde hamd sanadır.

MUKADDİME

Muhakkak hamd Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidayet ettiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ibadeti hak eden hiçbir ilah yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve Resûlü'dür.

"Ey iman edenler! Allah'tan hakkıyla korkup sakının! Yalnızca Müslimler/şirki terk ederek tevhidle Allah'a yönelen kullar olarak can verin." [1]

"Ey insanlar! Sizleri tek bir nefisten yaratan, ondan da eşini yaratan ve o ikisinden de birçok erkek ve kadın türetip (yeryüzünde) yayan Rabbinizden korkup sakının. Kendisiyle istediğiniz Allah'tan ve akrabalık bağlarını koparmaktan korkup sakının. Şüphesiz ki Allah, sizin üzerinizde gözetleyicidir." [2]

"Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve doğru/sağlam/adil söz söyleyin. (Allah da buna karşılık) amellerinizi ıslah etsin, günahlarınızı bağışlasın. Kim de Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederse şüphesiz ki büyük bir kurtuluş ve kazanç elde etmiş olur." [3]

Bundan sonra, şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın kelamı, yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlardır. Her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır. Her sapıklık da ateştedir.

. 3/Âl-i İmran, 102
. 4/Nîsa, 1
. 33/Ahzâb, 70-71

İNSANLIK TARİHİNDE MİSTİSİZM ve TASAVVUF

Allah *(cc)* insanı çift yönlü bir varlık olarak yaratmıştır. İnsan fıtratında onu hayra sevk eden takva da onu şerre yönlendiren fücur da vardır. İnsanın bir yönü çamurdur, bir yönü ilahi nefhadır.

"Nefse ve onu düzenleyene, ona hem kötülüğü hem de takvayı ilham edene (tüm bunlara andolsun ki)." [1]

"Hani Rabbin, meleklere demişti ki: 'Şüphesiz ki balçığın kurumuş çamurundan bir insan yaratacağım. Yaratılışı tamamlayıp ruhumdan ona üflediğimde ona secdeye kapanın.' " [2]

Takva ve ilahi nefha insanı Allah'a *(cc)*, ahirete, amel-i salihe yönlendirir. Şeytanın ve nefsin oyunlarına, dünyanın süsüne ve eğlencesine karşı uyanık tutar. İnsanın manen yücelmesini ve arınmasını kolaylaştırır.

Fücur ve çamur ise insana unutturur: Allah'ı, ahireti, sorumlulukları, erdemi... Dünyayı süsler, masiyeti sevimli gösterir, şeytanın ve nefsin iğvâsına kapı aralar.

Bu iki zıtlık arasında insan üç kısma ayrılır:

- Semanın sesine kulak veren, Resûl'e ittibâ eden ve madde ile mana arasında denge kuran müminler.
- Vahiyden yüz çeviren, fücur ve çamura kulak veren, dünya hayatına meyleden inkârcılar.
- Dünyadan el etek çeken, nefsini arındırmak isteyen ve bunları Resûl'e/şeriata tabi olmadan yapan ruhaniler. Mistisizm...

Tarih boyunca insanların çoğunluğu maddeye eğilim göstermiş, dünya hayatını asıl hayat olarak telakki etmişlerdir. Bu durum; toplumların yozlaşmasına, mal biriktirenlerin mazlumları ezmesine, ahlak temelli olmaktan ziyade menfaat temelli ilişkilerin gelişmesine sebebiyet vermiştir. Toplumdaki bu yozlaşma, bazı insanları rahatsız etmiş ve arayış içine sokmuştur. Her ne kadar toplumlarda azınlığı temsil etseler de her dönemde toplumun genel gidişatından rahatsız olan maneviyata önem veren ve iç dünyasına doğru derinleşmek isteyenler olagelmiştir. Bu duruma, dinlerin egemen olduğu toplumlarda da felsefi akımların yoğun olduğu veya sanat ve eğlence merkezli toplumlarda da rastlamak mümkündür.

Bozulan toplumdan vahye sığınarak kaçmak, Allah'a *(cc)* firardır[3], adı da *"tezkiye"*dir. Şirkten, masiyetten ve bidatlerden arınmak. İman, İslam ve ihsanla süslenmek.

Bu kaçış, vahiy olmaksızın gerçekleşiyorsa neye dayanırsa dayansın duygusallıktır, ruhbanlıktır. Bu eğilimin adı da *"Mistisizm"*dir.

Mistisizm Nedir?

"Mistisizm" kelimesi, eski Yunancadan gelmektedir. Dilsiz olmak, konuşmamak, dudakları ve gözleri yummak gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise; insanı ahlaken yüceltme, ruhi saadete erdirme, özündeki hakikati kavratma, görünen dünyanın üstünde ve ötesinde görünmeyenin şuuruna erdirme çabasıdır. Dinlerin deruni ve ruhani yönüdür. Bu bakımdan din fikri nasıl insanlık kadar eski ise mistisizm ve ruhani hayat da o kadar eskidir. Dinsiz bir toplum olmadığı gibi mistik tarafı, ruhani hayatı bulunmayan bir din de mevcut değildir. Bu: İlahi menşeli dinlerde olduğu gibi beşerî dinlerde de vardır. *"Mistik tecrübe"* denilen ruhi duyuş ve deruni anlayışın mahiyeti, bütün dinlerde ve felsefi sistemlerde benzerlikler arz etmektedir.[4]

Mistisizm farklı toplumlarda hep farklı isimlerle var olagelmiştir. Filozoflar, buna hikmet/sophia derken Hristiyanlıkta bu, ruhbanlık olarak açığa çıkmış; Yahudilikte kabala, İslam'a müntesip olanlar arasında da Tasavvuf olarak belirmiştir. Farklı toplumlardan bu duruma dair şu örnekleri verebiliriz:[5]

Hindistan

Hint bölgesindeki en eski dinî metin *"Veda"*lardır. Bunların tanrısı Brahma'dır. Hindular, Brahma'yı düşünmek için insanlardan uzaklaşmak, münzevi bir hayat sürmek ve hep onu zikretmek gerektiğine inanırlar. Bu dünya, bir rüyadan ibarettir. Her şey fena bulacaktır, yok olacaktır. Bu sebeple dünyaya bağlanmak yanlıştır. Dünyaya bağlılık; hırs, rekabet, üzülmek gibi duyguları beraberinde getirir. Asıl saadet, Brahma'nın mutlak vücudunda yok olmak ve kendini kaybetmektir.[6]

Yine bu topraklarda MÖ 600'lerde ortaya çıkan Budizm de insanı maddecilikten kurtarmayı hedeflemiştir. Şerrin kaynağı, şehvet ve ihtirastır. Hayattan gaye; ruhu, nefsin esaretinden kurtarmaktır. Bu da tefekkür ve riyazetle mümkündür. Dünyayla alakayı kesmek ve benlik kayıtlarından kurtulmak, insanı esaretten kurtarır.[7]

Mısır

Mistik düşüncenin mimarı kabul edilen *"Hermes Toth"*tur. Ona göre, bizim aklımız Allah'ı tasavvur edemez. O, zaman ve mekândan münezzehtir. Ancak, kullarından seçkin olanlara bazı pencereler açar. Onları, kemalinden bazı tecellilere mazhar kılar. Onlar, yaşadıkları ve hissettikleri bu duyguları anlatacak kelime bulamazlar. İnsanlar, uzun, yorucu ve çile dolu bir yolculuktan sonra bu

mertebeye ulaşırlar. Bu ilme vakıf olmak isteyenler, mabedlerdeki din adamlarına başvururlar, bazı imtihan ve çile süreçlerinden geçtikten sonra müridliğe kabul edilirler.

Yunanistan

Pisagor, Eflatun ve Sokrates'in öncülüğünü yaptığı akımdır. Pisagor, Mısır mabedlerinden öğrendiği *"Hermes Toth"* öğretisini, kendi bölgesinde yaygınlaştırdı. Kurduğu okula öğrenci kabul ederken, önce onları imtihana tabi tutar, sonra müridliğe kabul ederdi. Çileli imtihan sürecini tamamlayanlar, tasfiye mertebesine geçer ve bâtıni ilimleri öğrenmeye başlarlardı.

Yahudilik

Milletler arasında dünya malına en fazla düşkün olan ve ölümden korkanların Yahudiler olduğunu Kur'ân'dan öğreniyoruz. Ancak onların içinden mistik eğilimlere sahip ve insan ruhunu arındıracağını iddia eden bir akım var olmuştur. Kabalizm olarak isimlendirilen Kabalacılar, Musa *(as)* ile beraber Allah'ın huzuruna giden yetmiş seçkin insanı[8] baz alarak, seçilmişlik fikrine ve bu mertebeye ulaşmanın bazı metotları olduğuna inanırlar. Bu inancın özü, Tur Dağı'nda Musa'nın *(as)* çektiği sıkıntılara mukabil çile çekmek, Allah'ın tecellisine mukabil olarak da bazı ilimlerin insana açılması ve ilm-i ledunu elde etmektir.

Hristiyanlık

Semavi dinler arasında mistik yönü en fazla olan din, Hristiyanlıktır. Kur'ân, onların bu durumunu, dinlerinde bidat olarak çıkardıkları *"ruhbanlık"* diye isimlendirir.[9]

Hristiyan ruhbanlığına göre ruhun semayla bitişmesi ve dünyanın süfli ahlaklarından sıyrılması için; münzevi bir hayat, sürekli ibadet ve Allah'ı anmak gerekir. Evlilik de dahil dünyaya dair ne varsa bunları terk etmek, sadece Allah'a yönelmek esastır.

İslam'da Mistisizm

Allah Resûlü *(sav)*, adalet ve doğruluk yönünden tamamlanmış bir Kitap'la gönderilmiştir.[10] Onun vazifelerinden biri insanı arındırmaktır.[11]

O *(sav)* ne yapmışsa onu yapan, adım adım onu izleyen, onun sünnetini din edinen arınmıştır. Ek olarak bir şeyler yapmasına, yeni arayışlar içine girmesine lüzum yoktur. Onun yolu arınma, ahlak ve erdem yoludur. Buna rağmen onun sünnetiyle yetinmeme, onun yaptıklarını azımsama ve yeni arayışlar içine girme henüz o *(sav)* hayatta iken başlamıştır. O *(sav)*, bu arayışlara çok sert tepki vermiş, arayış sahiplerini net bir dille uyarmıştır:

"Ey Osman, benim sünnetimden yüz mü çevirdin? Ben ruhbanlıkla emrolunmadım. Benim sünnetim, namaz kılmak ve uyumak, oruç tutup iftar etmek, nikahlanıp boşanmaktır..." [12]

"Resûlullah'ın nafile ibadetlerini öğrenmek üzere üç kişilik bir grup, Peygamber Efendimiz'in hanımlarının evlerine geldiler. Kendilerine, Efendimiz'in ibadetleri bildirilince, onlar bunu azımsadılar ve:

— Allah'ın Resûlü nerede, biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır, dediler. İçlerinden biri:

— Ben ömrümün sonuna kadar bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım, dedi. Bir diğeri:

— Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim, dedi. Üçüncü kişi de:

— Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim, diye söz verdi.

Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz, onlarla karşılaştı ve kendilerine şunları söyledi:

— Biraz önce şöyle şöyle diyen sizler misiniz? Onlar:

— Evet, ey Allah'ın elçisi, dediler. Resûlullah:

— Allah'a yemin ederim ki ben, sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutarım, bazen tutmam. Geceleri hem namaz kılar hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse o kimse benden değildir." [13]

Yine Allah Resûlü *(sav)*, ruhbanlığın İslam'daki karşılığının çok farklı olduğunu beyan etmiştir.

"... Sana cihadı tavsiye ediyorum. Benim ümmetimin ruhbanlığı cihaddır." [14]

Allah Resûlü'nden sonra, fitneler baş gösterdi. Zenginleşen toplumda yozlaşmalar başladı. Emeviler eliyle hilafet saltanata döndü. Zulüm, rüşvet, ahlaksızlık, kâfirlere benzeme aldı başını yürüdü. Abbasiler döneminde itikat bozuldu, sapkın anlayışlar devlet eliyle meşrulaştırıldı. Toplum, Kur'ân ve sünnette okuduğu hayat ile yaşanan hayat arasında ikileme düştü. Bu gelişmelere binaen yeni arayışlar başladı. İtikadi, amelî, ahlaki yozlaşmadan bunalan, Allah'ı ve ahireti uman insanların arayışı idi bu. Kimisi arındıran Resûl'ün yolunu tuttu, vahye döndü, ilim ve amelle nefsini ıslah etti, toplumu hayra davet etti. Kimisi ise vahiyden yüz çevirdi, Kur'ân ve sünnette yer alan öğretileri azımsadı. Yozlaşmanın bu bilindik şeylerle düzelmeyeceğini düşündü. Daha fazlasını, daha yoğununu, daha ağırını araştırmaya koyuldu. Kiminin yolu ruhbanlığa kimininki

Budizme kimininki de başka sapkınlıklara çıktı. Ve Resûlullah'ın, önüne engeller koyduğu mistisizm İslam ümmetinde canlandı. Adına da *"Tasavvuf"* dendi.

Bir tarafta şeytan, diğer tarafta İslam'a zarar vermek için pusuda bekleyen zındıklar, diğer bir tarafta da vahiyden yüz çevirmiş ve arınmak isteyen cahiller... Bu üçünün buluşması İslam'ın felaketi oldu. Allah Resûlü'nün *(sav)* kaldırdığı cahiliye âdetlerinin büyük çoğunluğu, *"Tasavvuf"* adı altında yeniden canlandı.

Günümüzde Tasavvuf

Modernizm, son iki asırda insanlığa çok şey vadetti. Ancak vadettikleri yerine gelmediği gibi insanlığı, dönüşü olmayan bir bunalıma da sürükledi. Hız, haz ve hayal tanrılarını, ibadet edilesi putlar olarak icat ettiler. *"İnsan özgürdür, hayal ettiği her şeyi hızla yapmalı ve kendini nasıl mutlu hissediyorsa öyle yaşamalıdır."* dediler. Dinlerin insana pranga vurduğu, insanın özgürlüğünü elinden aldığı gibi fikirler inceden inceye nesillere aşıladılar. *"Mutlak doğru yani 'hak', dinlerin savunduğu şeyler değil, bilimin ve deneyin ispat ettiğidir."* dediler. Böylece insanlık, bu yeni keşfedilen dünya düzeninde daha mutlu olacak ve asırlardır dinlerin, ahiret saadeti vaadiyle insanların elinden aldığı dünya mutluluğu, yeniden elde edilecekti.

Bu vaatlerin hiçbiri yerine gelmedi. Kulağa hoş gelen bu vaatlerin, insanlığa felaketten başka bir şey getirmediğini, insanların bırakın mutlu olmayı yaşamaya dahi tahammüllerinin kalmadığını, yaşayanların da psikolojik rahatsızlıkların pençesinde boğulduğunu müşahede ettik.

Modernizmin oluşturduğu bu yozlaşma, bazı insanları arayışa itti. Kiminin yolu Resûl'e çıktı: Tevhidle arındı, sünnetle arındı. Rabbine giden bir yol tuttu. Kimisi yine azımsadı, daha fazlasını daha yoğununu daha süslüsünü istedi. Doğu'da ve Batı'da Budizm'e, Uzak Doğu ahlak felsefelerine, arındırdığı iddia edilen meditasyon tekniklerine ve Tasavvuf'a ilgi arttı. Biz de bu sebeple bu çalışmamızda yukarıda zikredilen açıklamaların gösterdiği gibi *"İslam Mistisizm'i"* olan *"Tasavvuf"*'u inceleyeceğiz.

Tasavvuf Kelimesinin Kökenine Dair

Tasavvuf kelimesi, Kur'ân ve sünnette yer almaz. Araştırmacılar kelimenin türediği asılda ihtilaf etmişlerdir. Şimdi bu görüşleri inceleyelim:

1. Bu kelime, *"safa"*dan gelmektedir. Türkçe'de safiyet olarak kullandığımız temizlik, arılık, duruluk gibi anlamlara gelir.

"Sufiler, kendilerinin Allah ile muameleleri temiz/safi/duru olduğundan böyle isimlendirildiler. Kelimenin aslı 'safevi' idi. Dile ağır gelince 'sufi' diye kullanıldı." [15]

2. Bu kelime, *"suf/yün"* kelimesinden gelmiştir. Zühd ve dünyaya değer vermeme alameti olarak sufiler yün elbise giyerlerdi.

Kimisi de *"Rüzgârın karşısında yün neyse Allah'ın iradesine teslim olma yönünden de sufi öyledir. Teslimiyet ve rızasını ifade etmek için böyle kullanılmıştır."* demektedir.[16]

3. *"Ben-i Sufe"*ye nispetle böyle söylenmiştir. Bunlar, Kâbe'nin yakınında bulunan, hacılara Allah için hizmet eden, ahlaki değerlere önem veren bir kabileydi. Sufiler hizmet ve zühdlerinde bunlara benzediğinden böyle isimlendirildiler.

4. Başın ense tarafına nispetle bu isim verilmiştir. *"Sufeti'l kafa"*, Arapça'da ense köküne ıtlak edilir. Kafanın en yumuşak kısmı burasıdır. Sufiler de gerek güzel ahlakları gerekse de yumuşak tabiatlı ve muamelesi kolay insanlar olduğundan onlara böyle denmiştir.

5. *"Sıfat"* kelimesinden türemiştir. Mutasavvıflar, dinen ve örfen sevilen ve övülen sıfatlarla sıfatlandıklarından onlara böyle denmiştir.

6. Suffa Ashabı'na nispeten böyle denir. Çünkü Nebi'nin mescidinde misafir olarak kalan Suffa Ashabı, yaşantı olarak Tasavvuf ehlinin örneğidir. Dünyadan el çekme, şer'i ilimlerle uğraşma ve İslam'a hizmet etme yönünden sufiler, onlara benzemektedir.[17]

7. *"Birinci saf"* anlamında bu isim kullanılmıştır. Cemaat namazlarında ve amelde öncü olanlar ilk safta yer alırlar. Sufiler de ibadetler konusunda hassasiyetleri nedeniyle bunlara benzetilmiştir.

8. Yunanca *"Sophia"* kelimesinden türemiştir. Yunan filozofları, bu kelimeyi düşünce ve amelde olgunluk ifade eden *"hikmet"* için kullanmışlardır.[18]

Görüldüğü gibi Mutasavvıflar dahi isimlerinin kaynağı hususunda ihtilaf içerisindedirler. Bu durum, *"Tasavvuf"* kelimesinin İslami bir kavram olmamasından kaynaklanmaktadır. Elbette şunu inkâr etmiyoruz: *"Istılahlarda çekişme olmaz."* Yani, bir topluluğun bir kavrama özel bir anlam yükleyip onu kendi terminolojilerinde kullanmasında bir beis yoktur. Ancak bunun için iki kayıt zikretmek zaruridir:

Birincisi, kavram, içerdiği anlam itibarıyla veya kullanım alanında İslam'ın öğretileriyle ters düşmemelidir. Örneğin, *"Muhacir ve Ensar"* sahabenin kendileri için seçtikleri ve belli bir zümreye delalet eden kelimelerdi. Allah ve Resûlü, bu kavramı reddetmedikleri gibi bu kavramı Kur'ân ve sünnette kullanarak meşruiyetini kabul etmişlerdir. Ancak bazı sahabeler, bu meşru kavramları İslam'ın yasakladığı asabiyet/ırkçılık için kullanınca Allah Resûlü *(sav)* buna itiraz

etmiştir. Bir tartışma esnasında, sahabeden biri *"Ey Ensar topluluğu!"* diye bağırınca bir diğeri *"Ey Muhacir topluluğu!"* diye bağırmıştır. Bu durum karşısında Allah Resûlü'nün tepkisi şöyle olmuştur:

"Ben aranızdayken cahiliye davası mı güdüyorsunuz? Bırakın onu! O, pisliktir." [19]

İkinci kayıt ise şudur: Kavram lafzen İslam'a muhalefet içermemelidir. Allah Resûlü *(sav)*, zahiri İslam'a muhalif özel isimleri dahi değiştirmiş, daha güzel isimler koymuştur.

Allah Resûlü, ismi *"Asiye/isyan eden"* olan bir kadının ismini *"Bilakis, sen Cemile'sin."* diyerek değiştirmiştir.[20]

Sahabeden Ebu Useyd, çocuğunu Peygamber'e getirdi. Allah Resûlü *(sav)* ismini sordu, aldığı cevaptan memnun olmayınca *"Onu 'Münzir' olarak değiştir."* diye emir buyurdu.[21]

Zeynep annemizin ismi *"El-Berr"*idi. *"İyilik"* anlamına gelen bu isim, İslam'ın nefisleri temize çıkarma ilkesiyle uyuşmadığından Nebi *(sav)*, bu ismi *"Zeynep"* olarak değiştirdi.[22]

Tasavvuf terimi de zikrettiğimiz bu kaideye dâhildir. Bir kavmin, bunu ıstılah olarak alıp kendilerine ve meşreplerine kullanmalarında bir beis yoktur. **Asıl mesele, bununla ne kastettikleri ve bu kavram adı altında neler yaptıklarıdır.** Çalışmamızın ilerleyen sayfalarında görülecektir ki bu kavramla kastedilen ve altında icra edilen fikrî ve amelî çalışmalar, İslam'dan çok uzaktır.

Tasavvuf Erbabının *"Tasavvuf"* Tanımları ve Aldatma

Tasavvufçular, *"Tasavvuf"* kelimesinin kökünde ihtilaf ettikleri gibi bu kavramı tanımlarken de ihtilaf etmiştir. Onların büyük imamlarından Es-Sühreverdi, durumu şöyle ifade eder:

"Şeyhlerin, Tasavvuf'un mahiyeti hakkında sözleri/tarifleri binden fazladır." [23]

"Risaletu'l Kuşeyriye" sahibi Abdulkerim bin Havzan Abdulmelik El-Kuşeyri'nin kitabından bazı tanımları aktaralım:[24]

Cüneyd'e Tasavvuf'tan soruldu: *"Allah'ın seni senden öldürmesi ve kendinde diriltmesidir."* dedi.[25]

Muhammed bin Ali El-Kassab: *"Tasavvuf, güzel ahlakın, güzel insanlarda ve güzel bir toplumda açığa çıkmasıdır."*

Maruf El-Kerhi: *"Tasavvuf, hakka yapışmak ve insanların ellerinde olanlardan ümitsiz olmaktır."*

Harraz: *"Yer gibi olmaktır. Yere her türlü pislik atılır, ancak ondan sadece güzel olan şeyler çıkar."*

Sehl bin Abdullah: *"Sufi, kanını heder, malını da mübah olarak görendir."* [26]

Ruveym: *"Nefsi, Allah'ın iradesine bırakmaktır."*

Bu hâliyle Tasavvuf, her insan tarafından hoş karşılanabilir. Ancak şöyle bir sorun vardır: Sufiler, iki dil kullanırlar. Birincisi, kendi aralarında kullandıkları özel dildir. İkincisi, biz bedbaht ve nasipsizlere (!) karşı kullandıkları takiye dilidir. Bizleri aldatmanın caiz olduğuna inanırlar. Çünkü bizim onları anlayamayacağımızı iddia ederler. Daha ilginç olanı, şeriatın naslarına göre, sözlerinin küfür olduğunu kabul ederler. Buyurun okuyalım:

Cüneyd-i Bağdadî, Eş-Şibli'ye dedi ki: *"Biz bu ilmi muhkemleştirdik sonra da onu sirdablara/mağaralara gizledik. Sen ise geldin onu insanlara anlatıyorsun! Şibli dedi ki: Konuşan benim, duyan benim. Bu âlemde benden başkası mı vardır?"*

El-Kelabizi, bir başkasından şunları aktarır: *" 'Eğer o Resûl, bizim adımıza birtakım sözler uydursaydı onu elimizle yakalar, sonra da onun şah damarını keserdik.' ayetlerinden kastedilen şudur: Resûl, vecd hâlinde hissettiklerini rüsum ehline/şeriata tâbi olanlara anlatsaydı böyle olurdu. Bu duruma Allah'ın şu sözü delalet eder: Allah, 'Sana indirileni insanlara ulaştır.' der. 'Sana kendimizi tanıttığımızı ulaştır.' demez."* [27]

Gazali, Cüneyd'den şu cümleleri aktarır: *"Ünsiyet ehli, dua, münacat ve halvetlerinde öyle sözler söylerler ki avamdan biri işitse onu küfür zanneder."* [28]

Yine Gazali, Sehl bin Abdullah Et-Tüsteri'den aktarır: *"Âlimin üç ilmi vardır: Herkese anlattığı zahir ilimler, sadece ehline anlattığı bâtın ilimler ve sadece onunla Allah arasında olan, kimseye anlatamadığı özel ilimler."*

Yine bazıları der ki: *"Rububiyetin sırrını ifşa etmek küfürdür."*

Bazısı da *"Rububiyetin sırrı vardır. İfşa edilirse nübüvvet iptal olur. Nübüvvetin sırrı vardır. İfşa edilirse ilim iptal olur. Allah'ı tanıyan âlimlerin sırrı vardır. İfşa edilirse hükümler iptal olur."* [29] der.

Yine Cüneyd dedi ki: *"Kişi, sadıklardan yetmiş kişi kendisine zındıklıkla şahitlik etmeden sadıklardan olmaz. Onlar, onun zahirine hükmederler. Çünkü sadık, zahirin hükmünü zahire, bâtının hükmünü bâtına göre veren, iki hâli birbirine karıştırmayandır. Onlar, zahirine zındıklıkla hükmetseler de bâtının da sadıklardan olduğunu bilirler. Çünkü onlar, bu hâli kendi nefislerinde yaşarlar."*

İbni Arabi ise şöyle der: *"... İlmin ve keşfin bu kısmı, insanların çoğundan gizlenmelidir. Çünkü anlaşılması zor ve insanların onda telef olması yakındır... Bundan dolayı, Hasan-ı Basrî bu konuları konuşacağında Ferkad El-Subhi ve Malik bin Dinar gibilerini çağırır onlara anlatırdı. Kapısını diğer insanlara*

kapatırdı. Şayet gizlemek vacip olmasaydı böyle yapmazdı." [30]

Yine Şa'rani şöyle der: *"Bundan dolayı Nebi, ashabına hakikati öğretmek istediğinde kapıları kapattırır ve: 'Aranızda yabancı var mı?' diye sorardı. Bununla göstermiş oldu ki şeriat yolu açık olsa da kavmin yolu, gizlilik üzere kuruludur. Bundan dolayı bu yolun ehli, onları anlamalarından emin olunmayan insanlara bunları anlatmamalıdır. Ta ki inkâr edip nefret etmesinler."* [31]

Hâl böyle olunca Tasavvuf ehline güvenmek mümkün değildir. Çünkü bize *"Tasavvuf"* diye anlattıklarıyla kendi aralarında konuştukları şeyler aynı değildir. Bir kavim düşünün ki onlar; inandıklarının İslam olmadığını, şeriatın bu inancı zındıklık kabul ettiğini ikrar ediyorlar. İslam şeriatının mürtedlik olarak kabul ettiğini onlar, sırların sırrı, keşiflerin sonucu ve yüce makamların eseri olarak kabul ediyor, böyle inanıyorlar.

Şimdi burada önemli bir meseleye değinmemiz gerekiyor: Şeriat, Allah'tandır. Kaynağı bir olduğundan onda hiçbir çelişki yoktur.

"Onlar, Kur'ân'ın (derin anlamlarını anlayacak şekilde dikkatli) düşünmüyorlar mı? Şayet Allah'tan (değil de) bir başka yerden gelmiş olsaydı onda çok fazla çelişki/zıtlık bulurlardı." [32]

Demek ki Allah'tan olan şeyde çelişki/ihtilaf olmazmış. Tasavvuf ehli ise şeriat ila Tasavvuf'un çeliştiğini kabul ediyorlar. Hatta buna binaen, Tasavvuf'un şeriat ehlinden gizlenmesini istiyorlar. Öyleyse bu ikisinden biri Allah'tan değildir. İkisi de Allah'tan olsa aralarında çelişki, zıtlık ve ihtilaf olmazdı.

Bir başka önemli mesele ise şudur: Allah Resûlü'nün de Tasavvuf'u gizlediğini iddia ediyorlar. Böyle bir şey olabilir mi? İsterseniz gelin, Kur'ân'a soralım:

"Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni (insanlara) tebliğ et. Şayet bunu yapmazsan (Allah'ın) risalet (mesajını) tebliğ etmemiş/vazifeni yapmamış olursun. Allah, seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz ki Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez." [33]

Eğer tasavvufçuların gizlediği şeyler, Nebi'ye indirilenler arasında olsa Nebi'nin onu insanlara açıklaması gerekirdi. Açıklamadığına göre, Nebi'ye böyle şeyler indirilmemiştir. Bu noktada Aişe *(ra)* annemizin şu rivayetini hatırlatmakta fayda vardır:

"Her kim 'Resûlullah, Allah'ın Kitabı'ndan bir şey gizledi.' derse Allah'ın Resûlü'ne büyük iftira atmış olur. Hâlbuki Allah 'Ey Resûl! Sana Rabbinden her indirileni tebliğ et. Şayet bunu yapmazsan Allah'ın risaletini tebliğ etmiş olmazsın.' buyurmaktadır." [34]

Kur'ân *"Resûl gizlemez."* diyor. Sahabi *"Resûl gizlemez."* diyor. Sufi ise *"Resûl*

gizler, gizlemiştir." diyor. Birinden birini yalanlamamız şart. Hiç şüphesiz Sufi'yi yalanlıyoruz.

. 91/Şems, 7-8

. 15/Hicr, 28-29

. "O hâlde (sizi Allah'tan alıkoyan put, dünya sevgisi, aile, toplum baskısı gibi her türlü prangadan kurtulup) Allah'a kaçın. Hiç şüphesiz ki ben, size O'nun tarafından (gönderilmiş) apaçık bir uyarıcıyım." (51/Zâriyat, 50)

. Ana Hatlarıyla Tasavvuf ve Tarikatlar, Prof. Dr. H. Kâmil Yılmaz.

. Tasavvuf ve Tarikatlar, Dr. Selçuk Eraydın, s. 46-50 (özetle).

. Tasavvufçuların "fenafillah" dedikleri kavramın aynısıdır.

. Hint dinleri ve bunların İslam Tasavvufuyla benzerliklerini detaylı bir şekilde inceleyen eser olarak, El-Biruni'nin Tahkiku ma li'l Hint eseri, en eski kaynaklardandır. Sultan Mahmut'un Hint topraklarını İslam coğrafyasına katmasıyla araştırmacılar, bu bölgeye yoğun ilgi göstermeye başlamıştır. Dönemin tanınmış ilim ve bilim adamlarından Biruni, bu bölgeye gitmiş. Dillerini öğrenip orada yaygın olan dinleri araştırmıştır. Fark ettiği bazı benzerlikler üzere Tasavvuf ve Hint dinlerini karşılaştırmıştır. Tasavvuf tarihiyle alakalı kitap yazanlar, onun bu eserine farklı yaklaşmışlardır. Tasavvuf'a karşı olanlar, özellikle Tasavvuf'un İslam kaynaklı olmadığını söyleyenler, bu kitabı överken; Tasavvuf taraftarları ve ısrarla onu İslami kaynaklara dayandırmak isteyenler ise bu kitabı eleştirmişlerdir.

. 7/A'râf, 155

. 57/Hadîd, 27

. "Rabbinin kelimesi (Kur'ân), doğruluk ve adalet bakımından tamamlanmıştır. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O, (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi' ve (her şeyi bilen) El-Alîm'dir." (6/En'âm, 115)

. "Size içinizden bir Resûl gönderdik. Size ayetlerimizi okuyor, sizi arındırıyor, size Kitab'ı, hikmeti ve bilmediklerinizi öğretiyor." (2/Bakara, 151)

. Sünen-i Dârimi, 2215.

. Buhari, 5063; Müslim, 1401.

. Müsned, 11774.

. Kelabizi, Et-Taarruf li Mezhebi Ehli Tasavvuf, 1/21.

Kitabın sahibi olan Ebu Bekr Muhammed bin İshak bin Yakub El-Kelabizi El-Buhari, en eski mutasavvıflardandır. 380 yılında vefat eden yazar, ilk nesil mutasavvıflara en yakın olan kişidir. Yine mutasavvıfların büyüklerinden Ebu'l Abbas Ahmed bin Zerruk, Kavaidu'l Tasavvuf kitabında bu görüşü tercih eder. Ebu Nuaym El-Esbahani de Hilyetu'l Evliya ve Tabakatu'l Asfiya'da bu görüşü seçer.

. Genelde araştırmacılar, dil yönünden ve hâllerini ifade etme yönünden bu görüşü seçmişlerdir. Bk. Mecmuu'l Fetava, 10/368 ve sonrası.

. Tasavvuf'a yönelik eleştiriler çoğaldığında husus en de Tasavvuf'un İslam menşeli olmadığı görüşü dillendirildiğinde bazı Mutasavvıflar bu görüşe sarılmışlardır. Böylece Allah Resûlü'nün ashabından kendilerine dayanak bulmuş ve kendilerini İslam'ın ilk yıllarına nispet etmişlerdir. Bu görüşle alakalı İbni Teymiyye ve İbnu'l Cevzi'nin (rh) eleştirileri olmuştur. Ashab-ı Suffa'nın, mescidde sahabilerin infaklarıyla yaşamaları bir tercih değil, zarurettir. Bundan dolayı İslam'ın hizmetkârları olmuş, ilmi yayma, davetçilik ve cihad sahalarında en önde olmuşlardır. Müslimler fetihlerle beraber zengin olduklarında, bu zorunlu müessese ortadan kalkmıştır. Mutasavvıflar ise ömür boyu bu hâle devam etmektedirler. Bu durumda İslam'a ve Müslimlere hizmet etmek bir yana kendi nefisleriyle meşgul olurlar. Bk. Telbisu'l İblis, 1/146.

4, 5 ve 6. görüşler için; Bk. Kavaidu'l Tasavvuf, s. 326.

. Mutasavvıflar, bu görüşe karşı çıkarlar ve şöyle derler: "Sufi ismi ilk kullanıldığında henüz Yunan felsefe kitapları Arapça'ya tercüme edilmemiş ve Müslüman bilginler bu kavramlarla tanışmamışlardır."

. Müsned, 15223.

. Müslim, 2139.

. Buhari, 6191; Müslim, 2149.

. Buhari, 6192; Müslim, 2142.

. Avarifu'l Mearif, s. 57.

. Kitabında "Tasavvuf Babı" isimli bir bölüm açar ve elliden fazla tarif zikreder. Bk. 2/243 ve sonrası.

. Yani, nefsini görmeyecek şekilde ondan vazgeçmen, sadece Allah'ı görmendir.

. Yani, nefsinden ve malından vazgeçmiş olandır.

. Et-Taarruf li Mezhebi Ehli Tasavvuf, 1/145-146.

Bu sözdeki küfürden Allah'a sığınırız. Konuşan da aynı dinleyen de... Âlemde ondan başkası yokmuş! Diğeri de açıkça Allah'ın ayetlerini tahrif edip Allah'ın hakkında delil indirmediği manalara yormakta, böylece batıl dinini Kur'ân'a dayandırmaktadır.

. İhya Ulumu'd Din, 4/341

. Age. 1/100.

Gazali bu sözler üzerine bazı yorumlar yapmıştır. Ancak, biz zahir ehlini ikna etmek için midir, yoksa inandıklarını mı yazmıştır, Allahuâlem.

. El-Keşf an Hakikat Sufiye, s. 54.

. Age. s. 68.

. 4/Nîsa, 82

. 5/Mâide, 67

. Müslim, 177.

TASAVVUF'UN MENŞEİ/KAYNAĞI

Tasavvuf'u yakından inceleyenler, onun menşei konusunda farklı görüşler ileri sürmüşlerdir. Tasavvuf; kaynağı, usul ve metotları, uygulama ve esaslarıyla İslami midir, yoksa başka kültürlerden etkilenmiş midir? Bu konuda var olan farklı görüşlere baktığımızda şunları görürüz:

1. Görüş:

"Tasavvuf aslı itibarıyla İslam'ın zühd ve takva gibi kavramlarının öne çıkarılmasıdır. Zamanla hâl değiştirmiş ve gayriislami bir yapıya bürünmüştür."

Bu görüşe sahip olan âlimler, Tasavvuf'u toptan kabul etmedikleri gibi toptan ret yoluna da gitmemişlerdir. Tasavvuf'un çıkış noktasını masum ve İslami kabul etmiş, ilerleyen dönemlerde ona bulaşan farklı din ve felsefi etkilerin Tasavvuf'u bozduğunu savunmuşlardır.

Bunların başında 510-598 yılları arasında yaşamış olan İbnu'l Cevzi *(rh)* gelmektedir. İbnu'l Cezvi şeytanın aldatmasına ve aldattığı gruplara dair Telbisu'l İblis kitabını kaleme almıştır. *"Şeytanın Mutasavvıfları Aldatması"* başlığı altında birçok önemli konuya değinmiştir. Kitap içerisinde Tasavvuf'un tarihî gelişiminden ve meşhur kitaplarından söz eden önemli bölümler vardır. Onlardan bir kısmını aktarmaya çalışalım:

"... Tasavvuf, başlangıcı 'tam zühd' olan bir yoldur. Daha sonra müntesipleri sema ve raksı helal görerek bunları yapmışlardır. Onların zahidlik hâllerini gören ahiret tasası içinde bazı avam ile onlardaki rahatlığı ve oyun oynaşı gören dünya düşkünü kimseler ona meyletmiştir. Bu sebeple İblis'in onları aldattığı noktaları açığa çıkarmak gerekmektedir. Bu da ancak yolun aslını ve dallarını ortaya çıkarıp hâllerini açıklamakla mümkün olur... Peygamber zamanında, kişi iman ve İslam'a nispet edilir, ona 'Mümin' ve 'Müslim' denirdi. Sonra 'zahid' ve 'abid' isimleri ortaya çıktı, zühde ve ibadete takılıp kalan insanlar türedi. Bunlar, dünyadan el etek çekip kendilerini ibadete verdiler ve bunu kendilerine özel bir yol, meşrep ve tarz edindiler... İblis'in aldatışının temelinde onları ilimden uzaklaştırması ve onlara önemli olanın amel olduğunu söylemesi yatmaktadır. Onlar, ilim nuru sönünce karanlıklarda bocalamaya başlamışlardır. Bazılarını, yapılması gerekenin dünyayı tamamıyla terk etmek olduğuna inandırmıştır. Onlar da bedenlerinin yararına olan şeyleri reddetmiş, malı uyuşturucu olarak görmüş ve dünyanın insanın yararına yaratıldığını unutmuşlardır... Bu isim, H 200 senesinden önce çıkmıştır. İlk çıktığında, bu yolun ilkleri ondan konuşmuş, sıfatlarını belirtmişlerdir. Velhasıl Tasavvuf, nefisle mücadeleden ibarettir. Kötü

huylarıyla mücadele edip nefsi kötü huydan arındırmaktır. Nefsi; zühd, takva, hilm, sabır, ihlas ve doğruluk gibi iyi huylara alıştırmaktır. Çünkü bu sıfatlar ile dünyada övgüye, ahirette de sevaba nail olunur. Cüneyd-i Bağdadî Tasavvuf'u şöyle tanımlar: 'Her kötü ahlaktan çıkıp sünnet olan ahlaka girmektir.' **... Şeytan, Tasavvuf'un ilklerine bazı konularda oyunlar oynarken onlardan sonra gelenlere de oyunlar oynadı. Her asır geçtikçe oyunlar daha da derinleşiyordu. Öyle ki sonrakileri tamamen saptırdı.**

Şeytanın ilk ve en temel oyunu, onları 'Asıl gaye ameldir.' diyerek ilimden uzaklaştırması ve tahsillerine mani olmasıdır. *İlmin ışığı sönüp, karanlıkta kalınca işleri daha da karıştırdılar. Kimileri de amelden maksadın, dünyadan tamamıyla yüz çevirip onu terk etmek olduğu şüphesine düştüler. Bundan dolayı bedenleri için yararlı olan şeyleri bile terk ettiler. Malı, akreplere benzettiler. Onun, insan için yaratıldığını unuttular. Nefislerine öyle işkenceler yaptılar ki kimisi uyumuyordu bile. Bunlar, maksatları doğru olmasına rağmen doğru yolda değillerdir. Kimisi de doğru olmadığını bilmedikleri uydurma hadislerle amel ettiler.*

Sonra bir kavim geldi. Açlıktan, fakirlikten, vesveseden ve akla gelenlerden (hatırattan) bahsettiler. Ve bu konuda kitaplar yazdılar. (*Haris El-Muhasibi gibi.*) **Sonra başkaları geldi. Tasavvuf mezhebini arındırdılar. Onu özel sıfatlarla diğer ilimlerden ayırdılar. Yamalı elbise giyme, şeyhi dinleme, vecd, raks, alkış gibi özelliklerle anlattılar.** *Taharet ve temizliğe daha çok önem verdiler. Durumlar değişmeye devam etti. Şeyhler, konumlarını daha da sağlamlaştırdılar. Başlarına gelen vukuatları anlatmaya devam ettiler.*

Bazıları âlimlerle anlaşıp içinde bulundukları durumları ilimleştirdiler. Ve buna 'Bâtıni ilim' dediler. Şeriat ilimlerini de 'Zahirî ilimler' olarak adlandırdılar. *Açlık kimisini fasit hayallere sevk etti. İlahi aşkı iddia ettiler. Sanki güzel suretli birini hayal edip ona aşık oldular. Bu tür kimseler küfür ile bidat arasındalardır.* **Sonra bu yoldakiler, birbirlerinden ayrılıp ayrı ayrı yollar edindiler. Böylece inançları daha da bozuldu.** *Kimisi hululü (Allah'ın her şeye girdiğini -haşa-) kimisi de ittihadı (her şeyin tek varlık olduğunu) iddia etti. Şeytan, onları bidat yollarında öyle saptırdı ki onlar artık kendilerine yeni sünnetler (âdetler) edindiler.*

Derken Ebu Abdurrahman Es-Süllemi geldi. Onların bu âdetlerini kitaplaştırdı ve Kitabu's Sunen adlı eseri telif etti. *Onlar tefsirin hakikatlerini topladılar. Kur'ân'ı tefsir edişlerinde çok acayiplikler zikrettiler. Bu tefsirlerin asla uygun bir dayanağı yoktur ve ilmî gerçeklere tamamen zıttır. Hayret! Yemekteki takvalarına bakın bir de Kur'ân hakkındaki görüşlerine bakın.*

Muhammed Yusuf El-Kettani, 'Abdurrahman Es-Süllemi sika değildi. Tasavvuf hakkında hadisler uydururdu.' der.

Sonra Ebu Nasr Es-Serrac geldi. Bir kitap tasnif edip adını 'Lum'a Sofiyye' koydu. Burada çirkin inançlar ve alçaltıcı sözlerden bahsetti.

Sonra Ebu Talib El-Mekkî Kut'ul Kulub adlı kitabı yazdı. Orada batıl ve uydurma hadislerini zikretti. Fasit inançlardan bahsetti. Ne gece ne de gündüz namazlarından bir asla dayanmayan namaz çeşitlerinin olduğunu yazdı. Ayrıca kitabında Allah'ın bu dünyada bazı veli kullarına tecelli edebileceğini yazdı.

Sonra Ebu Nuaym El-Isfahani geldi ve onlara Hilye kitabını yazdı. Tasavvuf dâhilinde birçok çirkin şeyler yazdı. Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali ve birçok sahabeyi sufilerden saymaktan utanmadı. *Onlar hakkında çok garip şeyler anlattı.*

Tasavvuf, bilinen bir yoldur. Zühtten daha ileri gider. Aralarındaki fark ise zühdü kimse eleştiremedi ve kötülemedi. Tasavvuf'u ise çok eleştirdiler ve kötülediler. **Sonra Kuşeyri meşhur kitabı 'Risale'sini yazdı.**[1] *Fena, beka, kabd, bast, vakt, hâl, vuct, vücud, cem, tefrika, sahv, şükür, zevk, şurb, mahv, ispat, tecelli, muhadere, mukaşefe, levaih, tevalii, levamii, tekvin, temkin, şeriat, hakikat gibi konular hakkında birçok garip şeyler yazdı, acayip izahatler getirdi.*

Sonra Muhammed bin Tahir El-Makdisi geldi ve Saffettu't Tasavvuf adlı kitabı yazdı. Orada öyle şeyler yazdı ki akıllı kimse onları zikretmekten utanır.

Hocamız Ebu Fadl bin Nasr dedi ki: 'İbni Tahir, ibahecilik[2] *mezhebini takip ederdi.'*

Sonra Ebu Hamid El-Gazali geldi ve onların üslubuyla İhya-ı Ulumu'd Din adlı kitabı yazdı. Birçok hadisi, uydurma olduğunu *bilmeden kitabına aldı. Mukaşefe ilmi hakkında bir şeyler yazdı ve fıkhi konuların dairesini aştı. İbrahim'in gördüğü yıldız, Güneş ve Ay'ın bilinen Güneş, Ay ve yıldız olmadığını, aksine onların Allah'ı gizleyen nurlar olduklarını söyledi. Bu, Bâtınilerin sözlerine ne kadar da benziyor. 'Mufasah bi'l Ahval' kitabında şöyle der: 'Uyanıklık hâlinde Sufiler melikleri ve nebilerin ruhlarını müşahede ederler. Onlardan sesler işitir ve onlardan bazı şeyler de kaparlar. Sonra hâl müşahededen daha üst dereceye çıkar. Bu nokta sözle anlatılmaz.'*

Bu kimselerin böyle eserler tasnif etmeleri; sünnet bilgilerinin az oluşu, İslam'ı ve hadisleri bilmemeleri ve bu yoldakilerin hoş gördüklerine yönelmeleri sebebiyledir. Bunların tasnif ettikleri hiçbir kitabın asli dayanağı yoktur. Aksine bunlar, onların birbirlerinden kaptıkları gerçeklerdir. Onları bir araya getirip

'ilm-i bâtın' [3] *adını verdiler.*

Ahmed bin Hanbel'e vesvese ve akla gelen hâllerden soruldu. Şöyle cevap verdi: 'Ne sahabe ne de tabiin bu konuda konuşmuştur.'

Kitabın ilk bölümlerinde de zikrettiğimiz gibi Ahmed bin Hanbel, Haris El-Muhasibi'nin sözünü işitince arkadaşına şöyle dedi: Onlarla oturmasını uygun görmüyorum.

Yine Haris El-Muhasibi'nin kitabından soruldu:

— Bu kitaplardan sakının. Çünkü bu kitaplar bidat ve dalalet kitaplarıdır. Sünnete sarılın. Onda bulacaklarınızı bulur ve bu kitaplara ihtiyaç duymazsınız, dedi. Ona:

— Bu kitaplarda ibretler var, denilince,

— Allah'ın Kitab'ındaki ibretlerin kendisine yetmediği kişiye bu kitaptaki ibretler hiç yetmez. Bu kimseler ilim ehline muhalefet ettiler. Size hiç Malik bin Enes'in, Sufyan-ı Sevri'nin, Evzai ve diğer imamların vesvese ve akla gelenler hakkında kitaplar yazdıkları ulaştı mı? Bazen size Haris El-Muhasibi'den bazen Abdurrahim Deylemi'den bazen Hatimu'l Esed'den bazen de Şakik'ten bahsediyorlar. İnsanlar ne çabuk bidatlere yöneliyorlar, dedi.

Ebu Bekir El-Hellal 'Kitabu's-Sunne' adlı kitabında 'El-Muhasibi'den sakının. Çünkü o, belanın başıdır. Ve bağlı bir aslan gibidir. Ne zaman insanlara saldıracağına dikkat edin.' der.

Sufilerin ilk taifesi her zaman Kitap ve sünnetin esas olduğunu söylüyorlardı. İlimlerinin azlığından dolayı şeytan onları aldatıyordu. *Musa bin İsa babasının kendisine şöyle dediğini söyler: 'Bir adama kerametler verilir de onun havaya yükseldiğini görürseniz ona aldanmayınız. Emir ve nehiylerde nasıl davrandığına bakınız.'*

Ebu Yezid El-Bestami 'Kim Kur'ân okumayı, rahatlığı, cemaate bağlılığı, cenazelerde bulunmayı ve hasta ziyaretini terk eder de Mutasavvıf olduğunu iddia ederse o kimse bidatçidir.' der.

Süreyya şöyle der: 'Kim bâtıni ilmi iddia eder ve bu iddia ettiği, hükmün zahiri ile çelişirse o yanlıştır.'

Cüneyd-i Bağdadî şöyle der: 'Bu mezhebiniz, Kitap ve sünnet ile bağlıdır. Kitabı ezberlemeyen, hadis yazmayan, fıkıh öğrenmeyen kimseye tabi olunmaz. Biz Tasavvuf'u meçhullükten almadık. Aksine onu açlıktan, dünyayı terkten, hoş ve güzel şeyleri tatmamaktan aldık. Çünkü Tasavvuf, Allah'la olan ilişkinin sefa ve netliğinden gelir. Onun aslı dünyadan ayrılmaktır. Haris'in dediği gibi kendimi dünyada tanıdım bunun için geceleri uyanıp ibadet ettim. Gündüzleri de

kendimi uykusuz bıraktım.'

İşte bu sözler, ilk Tasavvuf ehlinin sözleridir. Ama bazılarından hatalar sâdır olmuştur. Bu da ilimden uzak kaldıkları içindir. Eğer gerçekten söylenen bu hatalar onlardan sâdır olmuşsa onlara reddiyeler verilir. Çünkü hakta, sevdiğinden dolayı kayırma yoktur. Eğer onlar böyle söylememişlerse o zaman o sözlerden sakındırırız. Bu mezhep her kimden sâdır olmuşsa onlardan olmayıp onlara benzemek isteyenlerin ise hataları çoktur. Biz de burada bize ulaşan bazı hatalarından bahsetmekle yetineceğiz. Allah da biliyor ki maksadımız şeriatın o sözlerden münezzeh olduğunu ispat etmek ve ona bir şeylerin girmesini engellemektir.

Bununla biz ilmî emaneti eda ediyoruz. Âlimler de arkadaşlarının hatalarını, hakkın ortaya çıkması için beyan etmektelerdir. Yoksa maksadımız hata edenin ayıbını ortaya çıkarmak değildir. Hiçbir cahilin, 'Bereketlendiğimiz bu zahidi nasıl olur da eleştirir?' sözüne itibar etmeyiz. Çünkü asıl itaat şeriatın getirdiği şeyleredir, şahıslarınkine değil. Kişi evliyadan ve cennet ehlinden olabilir ama aynı zamanda hataları da olabilir. Peygamber hariç kimse masum değildir. Bir kimsenin hatasını beyan etmek, onun konumunu düşürmediği gibi onun konumuna da zarar vermemelidir..." [4]

Tasavvuf'un başlangıç noktasıyla gelişim sürecini ayıranlardan biri de İbni Teymiyye'dir *(rh)*. Hakkında yaygın olan kanaatin aksine o, Tasavvuf'u toptan reddedip eleştiriye tabi tutmamış, Mutasavvıfları tabakalara ayırmış ve haklarında görüşünü beyan etmiştir:

"Tasavvuf'un çıkış yerinin Basra olduğu anlaşıldıysa bilinmelidir ki Kufe'de ilim ve fıkıh yolunu izleyen ve o konuda çaba gösterenler olduğu gibi Basra'da da ibadet ve zühd konusunda çaba gösteren insanlar vardı... Bu insanların yolu yün elbise giymek olmasa da onlardan olmayı yün elbise giymeye bağlamasalar da zahiren yün elbise giydiklerinden yün, elbiseye nispetle 'sufi' diye çağrıldılar... Onların 'sufi'den kastettikleri sıddıklıktır. Nebilerden sonra insanların en faziletlisi ayette buyrulduğu gibi sıddıklardır:

'... Onlar nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraberdirler ve onlar ne güzel arkadaşlardır.'

Bundan dolayı da onların yanında nebilerden sonra en faziletli insan sufidir. Aslında bu, sıddığın bizzat kendi değil sıddıklık çeşitlerinden biridir sadece. Nasıl ki âlimlerin sıddıkları, emirlerin sıddıkları dendiği gibi bunlar da ibadet ve zühd hususunda sıddıklardandırlar.[5]

... Bir taife Sufileri yerdi ve onların şeriat dışına çıkan bidatçiler olduğunu iddia

etti. Büyük imamlardan bu minvalde bazı sözler nakledildi, fıkıh ve kelam ehlinden bazıları da bu sözlere tabi olarak onları yerdi. Bir taife de onlar hususunda aşırı gitti ve onların nebilerden sonra en faziletli insanlar olduğunu söylediler. **İki uç noktayı ifade eden bu iki görüş de yanlıştır. İşin doğrusu, onların dışındaki itaat ehli Allah'a kulluk hususunda çaba gösterdikleri gibi onlar da çaba göstermişlerdir. Onlardan bazısı çabası oranında mukarreb/Allah'a yakınlaştırılmış insanlardan, bazısı da muktesid/orta yol tutmuş sağ ehlindendir. Bu iki gruptan kimisi içtihat eder ve hata eder, bazen bu hatadan dolayı tevbe eder bazen de etmez. Yine Mutasavvıflara kendini nispet edenler arasında nefsine zulmeden ve Rabbine isyan edenler vardır. Zındık ehli ve mülhitlerden kendilerini Tasavvuf'a nispet edenler de olmuştur.** *Ancak, ehli tahkik olan Mutasavvıfların yanında, onlar Tasavvuf ehlinden sayılmazlar. Hallac örneğinde olduğu gibi. Şeyhlerin çoğu onu reddetmiş ve tarikat ehlinden saymamıştır. Sullemi'nin 'Tabakat Es-Sufiyye'de, Hatib El-Bağdadî'nin 'Tarihu'l Bağdat'ta zikrettiğine göre Tasavvuf yolunun efendisi kabul edilen Cüneyd bunlardan biridir.*[6] *Tasavvuf'un aslı budur. Sonra farklı dallara ayrılıp değişik kollardan Tasavvuf yayıldı. Sufiler üç sınıfa ayrıldılar: 'Sufiyyetu'l Hakaik/Hakikat Ehli Sufiler', 'Sufiyyetu'l Erzak/Rızık Ehli Sufiler', 'Sufiyyetu'l Resm/Şekil Ehli Sufiler.' Hakikat ehli Sufiler, bizim vasfettiklerimizdir. Rızık ehli Sufiler ise genelde hevanikte/tekkelerde sürekli kalan ve vakıflardan geçinen insanlardandır. Bunların hakikat ehli Sufilerden olması şart değildir. Çünkü hakikat ehli sürekli tekkelerde kalmaz. Bunlarda üç şart aranır: Farzları eda edip haramlardan kaçınmaları, yani şer'i adalet. İkincisi, tarikat ehlinin adabına riayet etmeleri. Bu adaplar genelde şeriattan alınmadır. Bazen de bunlar, sonradan konulan bidat içerikli adaplardandır ki bunlara önem göstermemek gerekir.*[7] *Üçüncüsü, dünyadan arta kalanla meşgul olmamalarıdır. Bunlardan mal toplayan ve övülen ahlaklarla ahlaklanmayanlar, şer'i adaba riayet etmeyen ya da fasık olanlar bu vasfı hak etmezler. Şekil ehli Sufilere gelince bunlar, sadece kendilerini Tasavvuf'a nispet eden, onların kıyafetlerini giyen ve sonradan konulmuş şer'i olmayan adaba önem verenlerdir. Bunların Sufiler arasındaki durumu, âlim ve mücahid olmadığı hâlde onların kıyafetlerini giyen ve o âlim ve mücahidlerin bazı sözlerini bilen cahillerin, bu insanları âlim ve mücahid sanması gibidir."*[8]

Bir başka eser olan *"Safediyye"*de şöyle der: *"Ebu Abdurrahman Es-Süllemi'nin Tabakatı'nda, Kuşeyri'nin Risalesi'nde zikrettiği meşayıh, ehlisünnet ve ehlihadis mezhebi üzereydiler. Fudayl bin İyad, Cüneyd-i El-Bağdadî, Muhammed bin Sehl bin Tusteri... Lakin onların sonradan gelenleri bazı ferî konularda kelam ehlinin*

mezhebi üzereydiler fakat bu dönemde onlardan kimse felsefecilerin yolu üzere değillerdi. Böylece bunların bazıları Ehl-i Hadis mezhebi üzere olup Tasavvuf ehlinin seçkinleridir. Bir grup kelam ehlinin akidesi üzeredir ki bunlar birinci sınıftan mertebe olarak daha alttadır. Bir kısmı da filozofların inancı üzeredir, bu mülhitler gibi... İbni Arabi, 'Futuhat'ın başında üç ayrı akide zikretti. Önce Ebu Meali'nin 'İrşadı'ndan kelami delilleriyle bir akide, sonra İbni Sina'dan alındığı anlaşılan felsefeci bir akide, en sonunda da kendi bâtıni akidesi olan vahdet-i vücuda işaret etti..." [9]

2. Görüş:

"Tasavvuf, Hristiyanlıkta var olan ve Kur'ân'ın yerdiği ruhbanlıktan etkilenmiş ve Nebi'nin kaldırdığı şeyler 'Tasavvuf' adı altında tekrardan ihya edilmiştir."

Ruhbanlık her ne kadar insanlık tarihinde var olan mistik yaşantıyı ifade etse de daha ziyade Hristiyanlıkla özdeşleşmiş bir kavramdır.

"Sonra, onların peşinden giden resûllerimizi art arda gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da peşlerinden gönderdik. Ona İncil'i verdik ve ona uyanların kalplerinde şefkat ve merhamet kıldık. Bidat olarak ortaya koydukları ruhbanlığı (hayattan el etek çekip yalnızca ibadetle meşgul olmayı), biz onlara farz kılmadık. Allah'ın rızasını elde etmek için (dinde bir yenilik olarak) yaptılar, onun da hakkını vermediler. İçlerinden iman edenlere ecirlerini verdik, onların birçoğu ise fasıklardır." [10]

Rahipler, İsa'ya *(as)* dayandırdıkları birtakım rivayetlerle kâmil bir insan olup ahiret yurdunu kazanmayı; evliliği terk, tüm malını satmak, sürekli zikir, ibadet ve nefsi zorlayacak şekilde onun isteklerine direnmekle elde edeceklerine inanıyorlardı. İlk etapta ferdî olarak başlayan bu yaşantı, daha sonra ruhbanlara tahsis edilen özel mekânlarda, erkeklerin bir arada, kadınların da ayrı olarak bir arada yaşadıkları mekânlarda toplu olarak devam etti.

İslam'ın gelmesiyle beraber Allah Resûlü, ruhbanlığı kaldırdığını ve kendisiyle gönderildiği dinde ruhbanlığın olmadığını açıkça ifade etmiştir. Sahabesinde zaman zaman bu tarz eğilimler gördüğünde onları uyarmıştır.

Osman bin Mazun *(ra)* geceleri ibadet, gündüzleri oruçla geçirmeye başladığında ve evlenmemeye karar verdiğinde o *(sav)*, şöyle demiştir:

"Ey Osman, benim sünnetimden yüz mü çevirdin? Ben ruhbanlıkla emrolunmadım. Benim sünnetim; namaz kılmak ve uyumak, oruç tutup iftar etmek, nikahlanıp boşanmaktır." [11]

Yine sahabeden üç kişi evlenmemeye, sürekli gece ibadetiyle meşgul olmaya ve

ara vermeden oruç tutmaya karar verince onları uyarmış ve bu yaptıklarının sünnetten yüz çevirmek olduğunu söylemiştir:

"— Allah'ın Resûlü nerede, biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır, dediler. İçlerinden biri:

— Ben ömrümün sonuna kadar bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım, dedi. Bir diğeri:

— Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim, dedi. Üçüncü kişi de:

— Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim, diye söz verdi.

Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz onlarla karşılaştı ve kendilerine şunları söyledi:

— Biraz önce şöyle şöyle diyen sizler misiniz? Onlar:

— Evet ey Allah'ın elçisi, dediler. Resûlullah:

— Allah'a yemin ederim ki ben, sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutarım, bazen tutmam. Geceleri hem namaz kılar hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse o kimse benden değildir." [12]

Allah Resûlü *(sav)* aralarında olmasına rağmen bu tarz eğilimlerin baş göstermesi, sonraki dönemlerde de baş göstereceğinin alametidir. Bazı araştırmacılar, buradan yola çıkarak sonradan ortaya çıkan Tasavvufi eğilimlerin aslının ruhbanlık olduğunu savunmuşlardır. Allah Resûlü'nün, toplumda baş gösteren bu tarz eğilimleri *"ruhbanlık"* olarak isimlendirmesini de tezlerine dayanak kabul etmişlerdir. Ayrıca Araplar, cahiliye döneminde ruhbanlığı biliyor, ruhban hayatı yaşayanlara saygı duyuyorlardı. Bu nedenle, daha temiz bir hayat yaşamak isteyen her sahabenin aklına, yemeği, uykuyu ve evliliği terk etmek geliyordu. Ancak Allah Resûlü onları uyarıyor ve istikamet üzere kalmalarını, sünnete ittiba etmelerini istiyordu.

Bunlara ek olarak, bu tezin en önemli dayanağı, Tasavvuf ehlinin ruhbanlığı övmesi, onları örnek alması ve tüm bunları açıktan itiraf etmesidir.

Hristiyan Rahipleri ve Mutasavvıflar

İlk dönem Sufilerinden kabul edilen İbrahim bin Ethem'den nakledildiğine göre o, şöyle demiştir: *"Ben marifeti, ismi Seman olan bir rahipten öğrendim. Onun yanına girdim, 'Kaç yıldır buradasın?' dedim. 'Yetmiş yıldır.' diye cevap verdi..."* [13]

Yine İhya'da Gazali şöyle aktarır: *"Bir grup sefere çıktı. Yollarını şaşırarak*

halktan ayrı yaşayan bir rahibe vardılar. Rahibi çağırdılar. Rahip, manastırından dışarı çıkıp onlara baktı. Dediler ki:

— Ey rahip! Biz yolu şaşırdık. Acaba yol neresidir?

Bunun üzerine rahip, başıyla göklere işaret etti. Onlar, onun bu işaretinden ne kastettiğini anladılar ve dediler ki:

— Biz senden yol soruyoruz. Bize yol gösterir misin?

Bunun üzerine rahip onlara:

— Sorun, fakat ileri gitmeyin zira gün geri gelmez, ömür döndürülmez. Talib ise var kuvvetiyle çalışmalıdır, dedi.

Bu sözler, dinleyenleri hayrete düşürdü ve şöyle sordular:

— Ey rahip! Yarın sultanların nezdinde, halk neyin üzerinde olacaktır?

— Niyetleri üzerinde olacaklardır.

— Bize nasihatte bulun!

— Seferinizin uzunluğu nispetinde azık edinin! Zira azığın en hayırlısı insanı hedefine vardırandır.

Sonra rahip onlara yolu gösterdi ve manastırına geri döndü."

Abdulvahid bin Zeyd şöyle anlatıyor: *"Çin rahiplerinden birinin manastırının yanından geçtim. 'Ey rahip' diye onu çağırdığım hâlde cevap vermedi. İkinci bir defa çağırdım, yine cevap vermedi. Üçüncü defa çağırınca çıktı ve bana bakarak şöyle dedi:*

— Ey kişi! Ben rahip değilim. Rahip, Allah'tan korkan, Allah'ı tazim eden, belasına sabreden, kaza ve kaderine razı olan, nimetlerinden dolayı Allah'a hamdeden, azametine karşı tevazu, izzetine karşı zillet gösteren, O'nun kudretine teslim olan, heybetine baş eğen, hesap ve ikabını düşünen kimsedir! Rahibin günü oruçlu, gecesi ibadetli olmalıdır. Rahibi, ateşin uğursuzluğu, Cebbar olan Allah'ın suali uykusuz bırakmalıdır. İşte! Rahip bu kimsedir. Ben ise azmış bir köpeğim. Nefsimi şu manastırda halkı ısırmasın diye hapsettim.

Bunun üzerine dedim ki:

— Ey rahip! Acaba Allah'ı tanıdıktan sonra halkı Allah'tan alıkoyan nedir? Dedi ki:

— Ey kardeşim! Dünyanın sevgisi ve ziyneti halkı Allahtan alıkoymuştur. Çünkü dünya, günahların merkezidir. Akıllı o kimsedir ki dünyayı kalbinden atmış, günahından Rabbine sığınmış, kendisini Rabbine yaklaştırıcı amele yönelmiştir." [14]

Şa'rani Tabakat'ında, zamanın büyük velisi, keramet ve keşif ehli, denizde

yürüyen, havada vasıtasız uçan, memleketleri kurt üstünde seyahat eden, sidiği beyaz süt gibi olan[15] İbrahim bin Usayfir için şöyle der:

"Çoğu zaman kilisede uyurdu. Ve derdi ki: 'Hristiyanlar, Müslümanlar gibi ayakkabı çalmıyor.' Yine derdi ki: 'Benim yanımda hakiki oruç, Hristiyanlar gibi içinde et yenmeyen oruçtur. Müslümanlar gibi oruç döneminde et yiyenlerin orucu benim yanımda batıldır.' " [16]

Evliliği Terk ve Ruhbanlık

Evlilik, Allah'ın *(cc)* insana en büyük nimetlerinden ve O'nun azametine delalet eden ayetlerindendir.

"Kendilerinde sükûnet bulup (huzura kavuşasınız diye) sizin için nefislerinizden eşler yaratması, aranızda sevgi ve merhamet kılması da O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz ki bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır." [17]

Allah Resûlü de ümmetinden evlenmelerini istemiş ve *"Evlenin, çoğalın. Kıyamet gününde sizin çokluğunuzla övüneceğim."* demiştir. Ashabından evlenmeyi terk etmek isteyenlere de bunun ruhbanlık olacağı ve kendisiyle gönderildiği Hanif ve kolaylık dininden yüz çevirmek olacağını belirtmiştir.

Bunca uyarıya rağmen Tasavvuf ehli, insanı Allah'tan alıkoyduğu ve kalbini dünyayla meşgul edeceği gerekçesiyle evliliği terk etmişlerdir. Ve bunun iyi bir kul olmak için gerekli olduğunu savunmuşlardır. Buna dayanarak bazı araştırmacılar Tasavvuf'un, Hristiyan ruhbanlığından etkilendiğini ve İslam'da cahiliyeyi ihya ettiğini savunmuşlardır.

Tasavvuf büyüklerinden Bişr bin Haris'e denildi ki:

"— İnsanlar senin aleyhinde konuşuyor, sünneti terk ettiğini söylüyorlar, o da cevaben:

— Onlara deyin ki: 'Ben farzla meşgul olduğum için sünneti terk etmiş bulunuyorum. Bazen de adaletsiz davranma korkum beni evlilikten men etti.' derdi." [18]

Bu nakli yaptıktan sonra Ebu Talib El-Mekkî şöyle der: *"Bişr, bu sözü 220'li yıllarda söylemiştir. Bizim zamanımız çok daha şiddetlidir.*[19] *Fitneden emin olur, nefsi, kendini masiyete itmez, zihni kadınların hayaliyle meşgul olmazsa mürid için evla olan evliliği terk etmesidir."*

Allah'ın yarattığı selim fıtrat üzere olup da bu özelliklere sahip bir erkek bulunabilir mi acaba?

Ebu Talib El-Mekkî başka bir yerde büyük Mutasavvıflardan kabul edilen Ebu Süleyman Ed-Darani'den şöyle aktarır: *"Kişi, hadis öğrenmek istediğinde,*

evlendiğinde veya geçim için yolculuğa çıktığında dünyaya meyletmiş olur."

"Evlenip de mertebesinde kalan bir mürid görmedik." [20]

İbrahim Ethem'den ise evlilikle alakalı şunları aktarır: *"Kadınların baldırına alışan iflah olmaz."* [21]

Yün Elbise ve Ruhbanlık

Mutasavvıfların yün elbise giymelerinden dolayı onlara sufi dendiğini bir önceki bölümde açıklamıştık. İlginçtir, onlar yün elbise giymeye başladıklarında, tepki çekmişlerdir. Âlimler, zühd adı altında yün elbise giymenin Hristiyan/Ruhban âdeti olduğunu öne sürerek onları kınamıştır.

İmam Ebu Hanife'nin de hocası olan Hammad bin Ebi Süleyman, Basra'ya gelir. Ferkad Es-Senci, üzerinde yün bir elbiseyle Hammad'a uğrar. Hammad ona *"Bu Hristiyanlığı terk et. Bizler İbrahim En-Nehai'yi beklerdik, o bizim yanımıza muasfer elbiselerle çıkardı."* [22] der.

"Abdulkerim Umeyye üzerinde yün elbise olduğu hâlde Ebu'l Aliye'nin yanına geldi. Ebu'l Aliye ona 'Bu rahiplerin elbiselerindendir. Müslimler ziyaretleştiklerinde süslenirler.' dedi."

Münzevi Hayat ve Ruhbanlık

Bilindiği gibi İslam, cemaat dinidir. İtikadî ve amelî her şeyin *"biz"* ruhuyla yapılmasını ister. Kendi etbasını günde beş defa Allah'ın evlerinde toplaması, onun cemaat yaşantısına ne denli önem verdiğini gösterir. Cemaat ve beraberliğe bu denli ehemmiyet göstermesinin yanında, teklikten şiddetle sakındırır ve tek kalan insanların şeytanın yoğun vesveselerine maruz kalacağını bildirir:

"Şayet insanlar tek kalmada ne denli şerler olduğunu benim gibi bilselerdi kimse asla tek başına yolculuk yapmazdı." [23]

Müsned'de aynı hadis şöyle varit olmuştur:

"İnsanlar tek kalmada ne denli şerler olduğunu benim gibi bilselerdi asla kimse tek başına yolculuk yapmaz ve tek başına bir evde gecelemezdi."

Allah Resûlü'nün uyarılarına rağmen bazı insanlar tekliğe yönelmiş, toplumu ve cemaati terk etmişlerdir. İlk nesil, buna şiddetle karşı çıkmış, hatta şahsa özel yapılan mescidleri yıkmışlardır. Kufe'de Amr bin Atebe böyle bir mescid inşa edince İbni Mesud *(ra)* mescidlerini yıkmış ve onları herkesin umumi ibadet ettiği mescidlere sevk etmiştir. [24]

İbnu'l Cevzi de şeytanın Sufilere oyunlarından bahsederken bu konuya özel bir bölüm ayırmıştır. *"Meskenler Hususunda Şeytanın Sufilere Oyunları"* başlığı altında şöyle der:

"İbadet için özel yerlere gelince; eski Sufilerden bazıları ibadet kastıyla tek kalacakları böylesi yerler edindiler. Şayet bunların niyetleri halis ise altı yönden hatalıdırlar:

1. Bu binalar bidattir. İslam ehlinin ibadet yerleri mescidlerdir.

2. Mescidlere benzer bu yerlerden dolayı, mescidlerde toplanan insan sayısını azalttılar.

3. Nefislerini mescidlere adım atmanın sevabından mahrum ettiler.

4. **Bu fiilleriyle manastırlarda yaşayan Hristiyan rahiplere benzediler.**

5. Çoğu evliliğe ihtiyaç çağında gençler olmasına rağmen evlenmediler.

6. Kendilerinin zahid ve abid olduklarını gösteren alametler edindiler. Bu da teberrük ve ziyaretlerini gerekli kıldı." [25]

Bu noktada şu soruyu sormamız yerinde olacaktır: İslam dünyasına manastır/tekke/zaviye hayatı nasıl girdi? Bu sorunun cevabını Türkiye'de Tasavvuf ehlinin öncülerinden olan Prof. Dr. Hasan Kâmil Yılmaz'dan dinleyelim:

"Devrin Hristiyan emiri ava çıkmıştı. Yolda iki kişinin birbirleriyle buluşup el sıkıştıklarını, oturup heybelerinde neleri varsa ortaya koyup beraberce yediklerini ve daha sonra vedalaşıp muhabbetle birbirlerinden ayrıldıklarını gördü. Bu iki kişinin birbirlerine olan muhabbetleri ve hüsnümuameleleri Hristiyan emirin çok hoşuna gitti. Tecessüsünü yenemeyerek onlardan birini yanına çağırdı ve sordu:

— Yanından ayrıldığın kimdi?

— Bilmem.

— Peki, buluşup görüşmenize sebep neydi?

— Hiçbir şey.

— O şahıs nerelidir, bilir misin?

— Bilmem...

— Peki, birbirinize olan bu muhabbet ve ülfetin sebebi nedir?

— Bu, bizim Allah için tuttuğumuz tarikimiz, yolumuzdur.

— Peki, sizin toplanıp bir araya gelebileceğiniz bir yeriniz var mıdır?

— Hayır, yoktur.

— Sizin bu hâliniz benim çok hoşuma gitti. Ben de sizin bir araya gelip görüşebileceğiniz bir bina yaptırayım, dedi ve rivayete göre Ebu Haşim ve talebeleri için Remle'de bir dergah yaptırdı." [26]

Ne ilginçtir ki tekke/dergah kültürü bir Hristiyan emir eliyle, tarihte ilk defa

"sufi" ismiyle anılmış Ebu Haşim Es-Sufi ve talebeleri üzerinden İslam ümmetine dâhil olmuş ve sonraki dönemlerde bu tarz yerler hızla yayılmıştır.

Bunların dışında, Tasavvuf ehlinin kendilerine özel kavramlarının olduğu malumdur. Öyle ki bu kavram/ıstılahların izahı için özel kitaplar kaleme alınmıştır. Hicri 4. asırda yaşamış Kelabizi'nin Et-Taarruf li Mezhebi Ehli Tasavvuf, hicri 8. asırda yaşamış El-Kaşani'nin Mucem Istılahat Sufiyye kitabı bunlardan sadece bazılarıdır. Günümüz yazarlarından ve araştırmacılarından bu alanda kitap yazanlar da olmuştur. Birçok ilim adamının tavsiye ettiği Şeyh Mahmud Er-Rıdvani'nin doktora tezi olarak hazırladığı El-Mucem Es-Sufi de bu kitaplardandır. Bu kavramların çoğunun Kur'ân ve sünnete dayanmadığı kesindir. Çoğu, İslami kavramlara ve Arap lügatine uzak bu kavramların genelde Hristiyan din adamları tarafından kullanıldıkları bilinmektedir. Özellikle felsefeci Mutasavvıflar tarafından kullanılan lahut, nasut, melekût, ceberut, rahemut, rahabut, ruhani, nefsani, cismani, vahdaniyet, ferdaniyet gibi kavramlar buna örnek gösterilebilir. Bu saydığımız noktalara dayanarak Tasavvuf'un Hristiyanlık menşeli olduğu savunulmuştur.

3. Görüş:

"Tasavvuf, Hinduizm ve Budizm'den etkilenmiş ve öğretilerini, özellikle de 'Ruh Terbiyesi' felsefesini buradan almıştır."

Hinduizm, Hint Yarımadası'nda bulunan halkların inanç ve geleneklerini ifade etmek için kullanılır. Sadece bir din veya mezhebi ifade etmez. Dinler tarihi araştırmacıları için de incelenmesi ve kesin sonuçlara varılması en zor olan alandır. Kutsal kitap koleksiyonu, kast sistemi, ruhun arınması için kendine has teknikleriyle Hinduizm, ortak yönü fazla olan birçok inancı temsil eder.

Budizm ise Hindistan'da doğmuş dinlerden biridir. Budizm'de var olan Brahman şekilciliği de kast sistemine karşıt olarak doğmuştur. Lakin Hint dinlerinin özü olan reenkarnasyon, illiyet, nirvana ve meditasyon Budizm'de de vardır. Diyebiliriz ki Budizm, Hint dinlerinde var olan kastçılığa karşı çıksa da bunun dışındaki çoğu meselede onunla aynıdır. Budizm'in ana vatanı Hindistan olsa da zamanla Hindistan dışına yayılmış ve Hint dinleri arasında en fazla tabisi olan dinlerden biri olmuştur.[27]

Buda ve İbrahim bin Ethem'in hayatları arasındaki ilginç benzerlik

Tasavvuf'un kökenini Budizm ve Hint dinlerine dayandıran araştırmacıların en fazla dillendirdiği şeylerden biri, Buda ve İbrahim bin Ethem'in hayatlarıyla alakalı anlatılanlardır.

"Evvel hâlinde Belh şehrinin padişahı olup önünden ve ardından kırk altın

kalkanlı kul, tantana ile giderlerdi. Bir gece sarayında yatarken, damının üzerinde bir gürültü duydu:

— Bu nedir, diye seslendi.

— Deve arıyorum, sadasına:

— Damda deve bulunur mu, deyince cevap geldi:

— Ey gafil! Allah atlas döşekler içinde mi istenir, sözünü işitince canına ateş düştü. Sabaha kadar uyumadı. Müteessir olarak tahta oturdu.

Erkan-ı devleti ve kulları gelip el bağladılar, ani olarak heybetli bir zat kapıdan girip tahtın yanına geldi. Kimse bir şey söylemedi. Diller tutuldu. İbrahim:

— Çekil, bu saray benimdir, sen deli misin ki buraya geldin, deyince o:

— Kervansaraydır. Senden önce kimindi, dedi.

— Babamın. Daha evvel de dedelerimindi.

— Onlar ne oldular?

— Öldüler, cevabına:

— İşte 'benim' dediğin. Kervansaray değil midir ki birisi gelir, birisi gider, dedi.

O zat Hızır idi. İbrahim Hazretleri bu hâli görünce derdi çoğaldı, kararı kalmadı. Taaccüb içinde 'Atları hazırlayın ava gidelim, belki teselli olurum.' dedi. Sahraya çıktılar. Ne yaptığını bilemiyordu, gezerken maiyetinden ayrıldı. Giderken 'intebeh' (uyan) diye bir avaz işitti. Duymamazlıktan geldi. Yine (intebeh) denildi. Üçüncüde 'intebeh kable en tentebeh' (ölmekten evvel uyan). Bunu işitince hemen dünyadan el çekti. Atını ileri sürdü. Önüne bir geyik çıkıverdi. Birden arzusu geyiği avlamak oldu. Fakat geyik lisana gelip 'Ya İbrahim! Hak Teâlâ Hz.'leri seni av avlamak için mi getirdi? Başka işin yok mudur?' dedi. Bu sözü düşünürken bir avaz geldi 'Sen avlamak için yaratılmadın.' Bu ses onu titretti. Şevki arttı, gözüne melekler göründü. Ağlamaya başladı. O kadar ağladı ki elbisesi ıslandı. Can-ı dilden nasuh tevbe eyledi. Böylece giderken kendi adamlarından bir çobana rastgeldi. Çobanın keçe takkesini ve kepeneğini giydi. Koyunları çobana bağışladı. İbrahim'in bu hâline melekler nazar ediyorlardı: 'Padişah, libasını çıkarıp cennet cemalullah aşıkı ahiret elbisesini giydi.' dediler. İbrahim oradan Merv şehrine geldi. Köprüden geçerken bir kişi aşağı uçtu, İbrahim görünce 'Allahümma fuzhu' diye nida etti. O kişi suya düşmeyip muallakta kaldı. Halk bu keramete hayran kaldı. Oradan Nişabur'a geldi. Bir mağaraya girdi. Dokuz yıl ibadet etti. Hâlâ 'İbrahim Mağarası' diye maruftur. Perşembe günleri mağaradan çıkıp Nişabur'a bir yük odun götürür, satar, yarısını dervişlere dağıtır, Cuma namazını kılıp, tekrar mağaraya gelip orucunu tutardı. Bir müddet sonra mağaradan ayrılıp yola çıktı.

Bir zata rastgeldi. İsm-i a'zam okurdu. İbrahim'e de öğretti. Ne lazım olursa okur ve istediğini yanında bulurdu. Bir gün Hızır'la buluştu. 'İsm-i a'zamı öğreten benim kardeşim İlyas'tır.' diye haber verdi. İbrahim'in evvelki şeyhi Hızır birçok nasihat verip kaybolup gitti. Seyahatinden fevkalade halet görerek keşfi açıldı. On dört sene Beriyye'de gezip ibadetle meşgul oldu. Mekke-i Mükerreme'ye gelip Kâbe-i Muazzama'yı ziyaretle bir müddet mücavir kaldı. Dülgerlikle iştigal ederdi. Geceleri Kâbe'nin halvet olması fırsatını gözetirdi. Muvaffak oldu. Dua etti. 'Ya Rab, bana ismet ver (yani günahlardan sakınmak), Ruki kıl' münacatına bir nida işitti: 'Benim Gaffar olduğumu bilmen lazımdır. Günahlara istiğfar fazilettir.' Huzur içinde (Allahumme mağfir li) demesine cevap işitti. 'Ya İbrahim! Yalnız sen, seni istersin. Diğer kullarımı niyaz edersen rahmeti ilahiyeden hiçbir şey eksik olmaz.' hitabı üzerine, İbrahim kendi eksikliğini idrak ederek: 'Ey gizli ve aşikâr olan her şeyi bilen Allah'ım! Küstahlığıma ve kusuruma bakma, cümle kullarınla, rahmet ve mağfiret nasip ve müyesser kıldığın zümreye cümlemizi ilhak eyle.' deyip 'Tanırken bilmez olanların hâline yazık ki seni bilmeyenin hâli ne olacaktır?' dedi." [28]

"Buda" için de buna benzer bir kıssa aktarılmıştır:

"Asıl adı Siddharta, lakabıysa Gautama olan 'Buda' bir kral çocuğudur ve yirmi dokuz yaşına kadar sarayda yaşamıştır. Zamanla yaşam, ölüm, hastalık ve hayatın amacına dair kafası karışmış ve sıkıntılı bir dönem geçirmiştir. Daha sonra eşini ve çocuklarını geride bırakarak yollara düşmüş ve çileli bir hayatı olmuştur. Altı yıl boyunca çok ağır geçen bir riyazet uyguladı. İki önemli bilge kişi Alara Kalama ve Udaka Ramaputta'nın öğrencisi oldu. Onlardan yoga ve meditasyon yapmayı öğrendi. Ancak bu süre zarfında aradığını bulamamış ve düşünce âleminde yaşadığı sıkıntılar devam etmiştir.

Siddhartha, dolunaylı bir gecede Bodhi ağacının (incir ağacı) altında meditasyon yaparken aydınlığa ulaştı. O zaman otuz beş yaşındaydı. Böylece nefret, hırs ve cehaletten arındı ve uyandı. Sonunda bir gün, Bodhi ağacı 'bilgelik ağacı' olarak sayıldı.

Uyanıştan sonra Buda Guatama, Isipinata'da (günümüzdeki Sarnath) Benares (Ganj nehrinin de içinde bulunduğu, Hindistan'daki kutsal şehir) yakınlarında, 'Beşli Askete' [29] *grubuna ilk öğretisini anlatır. Bu beş Askete, Budist Manastır Topluluğu'nun (Sangha) ilk dervişleridir. Siddharta Guatama kırk beş yıl boyunca her gün, kadın erkek tüm halka, krallara ve köylülere, kendilerini dine adayanlara, Brahmanlara, dinden uzaklaşanlara, borç verenlere, dilenenlere, azizlere ve hırsızlara bilgi vererek onları aydınlatmak için hep öğretilerini anlatmıştır. Bu süre zarfında edindiği tecrübeleri 'Dört Yüce Gerçek' ve 'Sekiz*

Aşamalı Asil Yol' olarak sekiz maddede topladı. Hayatının kalan kısmını bu öğretileri sözlü olarak yaymakla geçirdi:

1. gerçek, dukkha: Acı, hayatın ve varoluşun bir parçasıdır.

2. gerçek, samudaya: Acıların kaynağı arzu ve isteklerdir.

3. gerçek, nirodha: İstek ve arzular bırakılırsa acılar sona erdirilebilir.

4. gerçek, magga: Acıların sona erdirilmesinin yolu 'Sekiz Aşamalı Asil Yol'dan geçer. Doğru kavrama, doğru düşünce, doğru söz, doğru eylem, namuslu kazanç, doğru çaba, uyanıklık ve doğru konsantrasyon." [30]

Dikkat edilirse Buda ve İbrahim bin Ethem'in aydınlanma süreçleri arasında benzerlikler vardır:

- İkisi de sarayda yaşarlar.
- İkisi de aniden yola çıkıp rahat bir yaşamı terk ederler.
- İkisi de uzun yıllar mağaralarda zorlu bir riyazet sürecinden geçerler.
- İkisi de bu zorlu riyazet hayatından sonra aydınlanmıştır. Biri nirvanaya, öteki fenafillah mertebesine ermiştir.

Asıl soru şudur: Evi, aileyi, işi terk edip yollara düşmek, mağaralarda nefsi aç ve uykusuz bırakarak terbiye etmek İslam'da var mıdır? Bu soruyu Allah Resûlü'ne *(sav)* soralım:

"Bil ki ben, hem uyurum hem namaz kılarım, oruç da tutarım kadınlarla da evlenirim. Ey Osman, Allah'tan kork! Zira ehlinin senin üzerinde hakkı var, misafirinin senin üzerinde hakkı var, nefsinin senin üzerinde hakkı var. Öyle ise bazen oruç tut, bazen ye. Namaz da kıl uykunu da al." [31]

Sehl bin Ebi Ümame'nin *(ra)* anlattığına göre:

"Sehl ve babası beraberce Enes'in yanına girerler. Enes'i yolcu namazı kılıyormuşçasına çok hafif bir namaz kılıyor bulurlar. Selam verip namazdan çıkınca:

— Allah sana mağfiret buyursun. Bu kıldığın namaz farz mı yoksa nafile miydi, dediler. Enes:

— Farz namazdı. Bu eksiksiz Peygamber'in namaz tarzıdır. Bilerek hiçbir değişiklik de yapmadım, dedi ve ilave etti:

— Resûlullah buyurdu ki: 'Yıl orucu, her gece teheccüt, kadınları terk gibi kararlarla kendinize zorluk çıkarmayın, zorluğa uğrarsınız. Zira (geçmişte) bir kavim (bir kısım zahmetli işlere azmederek) kendisini zora soktu. Allah da zorluklarını arttırdı. Manastır ve kilisedekiler bunların bakayasıdır: 'Bidat

olarak ortaya koydukları ruhbanlığı (hayattan el etek çekip yalnızca ibadetle meşgul olmayı), biz onlara farz kılmadık. Allah'ın rızasını elde etmek için (dinde bir yenilik olarak) yaptılar, onun da hakkını vermediler.' [32] *' "* [33]

"Selman bir defasında Ebu'd Derda'yı ziyaret etti. Evde, Ebu'd Derda'nın hanımını dağınık ve bakımsız buldu.

— Bu hâlin ne? diye sordu. Kadın:

— Kardeşiniz, Ebu'd Derda'nın dünya ile alakası kalmadı, diye açıkladı.

Ebu'd Derda geldi ve Selman'a yemek getirerek:

— Buyur, ye, dedi ve ilave etti:

— Ben orucum, Selman:

— Hayır, sen yemezsen ben de yemem, dedi.

Beraber yediler. Akşam olunca Ebu'd Derda, Selman'dan gece namazı için müsaade istediyse de Selman:

— Uyu, dedi. Beraber uyudular. Bir müddet sonra Ebu'd Derda namaza kalkmak istedi. Selman tekrar:

— Uyu, dedi. Uyudular. Gecenin sonuna doğru Selman:

— Şimdi kalk, dedi.

Kalkıp beraber namaz kıldılar. Sonra Selman şu nasihatte bulundu: 'Senin üzerinde Rabbinin hakkı var, nefsinin hakkı var, ehlinin de hakkı var. Her hak sahibine hakkını ver.' Ertesi gün Ebu'd Derda, durumu Peygamber'e anlattı. Resûlullah, 'Selman doğru söylemiş.' buyurdu." [34]

Tasavvufta var olan bu öğretilerin İslam'dan alınmış olması mümkün değildir. Öyleyse bunlar Budizm'den veya Hinduizm'den alınmıştır.

Görüldüğü gibi Budizm, arzulardan arınmayı manevi gelişim için şart koşar. Tasavvuf erbabı da aynı inanışa sahiptir. Oysa İslam'ın böyle bir öğretisi yoktur. İslam, arzuları meşru yoldan tatmin etmeyi emreder. Arzuların meşru yoldan tatminini, Allah'a *(cc)* yaklaştıran ve şükredilmesi gereken bir ibadet olarak kabul eder. Örneğin, Budist rahipler evlenmez. Tasavvuf ehli de evlenmeyi tavsiye etmez. İkisi de bu zevklerin insanı meşgul edeceğini ve ruhunu yoracağını iddia ederler. Ancak İslam bu konuda tamamen farklı bir yaklaşım sergiler:

"Kendilerinde sükûnet bulup (huzura kavuşasınız diye) sizin için nefislerinizden eşler yaratması, aranızda sevgi ve merhamet kılması da O'nun ayetlerindendir. Şüphesiz ki bunda, düşünen bir topluluk için ayetler vardır." [35]

"Yetimler hakkında adil olamayacağınızdan korkarsanız (yetim olmayan) kadınlardan hoşunuza giden iki, üç, dört (kadını) nikâhlayın. Şayet (kadınlar

arasında) adaleti sağlayamayacağınızdan korkarsanız bir eşle veya cariyelerinizle yetinin. Haksızlık yapmamanız için en uygun olan budur." [36]

Aynı şekilde sahabiler arasında, arzularını gemlemek isteyenler olunca Allah Resûlü *(sav)* onlara da izin vermemiştir:

"Biz Allah Resûlü'yle beraber savaşa çıkardık. Yanımızda hiçbir şey (eş ve cariye) olmazdı. Ondan hadım olmak için izin istedik, bize izin vermedi." [37]

Aynı izni Osman bin Maz'un istemiş, Allah Resûlü onu da geri çevirmiştir.[38]

Öyleyse bu öğretiler İslam'dan değil, Budizm'den alınmış olmalıdır.

Tasavvuf'u, Budizm menşeli kabul edenlerin bir diğer dayanağı, rabıta ile yoga/meditasyon arasındaki benzerliktir.

Meditasyon, belli kurallara bağlı olan, bilinçli bir düşünme ve davranma biçimidir.

Yoga *"El-Mevrid"* isimli sözlükte şöyle tanımlanır: *"Ruhu, zat-ı ilahiye ile birleştirme amacına yönelik bir nefis terbiyesi ve tefekkürden ibaret dinsel bir Hint felsefesidir."*

Bu meseleyi, kendilerine bir ihtisas alanı olarak seçmiş bulunan oryantalist J. Tandrio ve ruhbilimci B. Real, ortaklaşa kaleme aldıkları *"The Yoga"* adlı eserlerinde meditasyon sistemini şu ifadelerle açıklamaktalardır:

"Yoga: İnsanın, doğal olarak iradeye dayalı ve sinirler üzerinde egemenlik kurmak suretiyle bilinçaltı şeklinde vücuduna görevler yüklemek için yaptığı bedensel, ruhsal ve düşünsel alıştırmalardır ki bu sayede onun ruhu, kâinat olaylarını idare eden Yüce Rabbin ruhu ile bütünleşmiş olur."

Burada yeri gelmişken hemen kaydedelim ki rabıtanın da hedefi bundan başka bir şey değildir. Nitekim Ruhu'l Furkan adlı kitabın yazarları da rabıta konusuna ayırdıkları bölümde *"İsmet Garibullah"* dan naklettikleri bir beytin açıklamasını yaparken kullandıkları ilginç bir ifade ile yogadaki amaçların aynısını şu şekilde izah etmektedirler.

"Aziz kardeşim, senin şeyhin zat-ı pak-i Subhaniye'de fâni olmuşsa sen de ona rabıta etmen sayesinde zat-ı pak-i Subhaniye'de fânî olursun."

Rabıtadaki asıl amaç transandantal bir sistemle *"vecd"* hâlini yaşayarak, (yani mistik bir **kendinden geçme** zevkini tadarak) sözde Allah'ın yüce zatı ile birleşip O'nunla (haşa!) yek vücut hâle gelmektir. Buna işaret eden bir pasajı yine **Ruhu'l Furkan** adlı kitaptan alalım:

"Mevla'nın fazl-u keremiyle mâsiva (Allah-u Teâlâ'nın dışındaki her şey), salikin nazarından tamamen kalkıp Allah'dan gayriyi (yabancıları) görmekten

isim ve resim kalmayınca muhakkak fenafillah (Allahu Teâlâ'da eriyip gitmek) tabir edilen devlet hasıl olmuş ve tarikat hâli sona ermiş olur. Ve böylece seyr-i ilallah (Mevla'ya doğru olan manevi yürüyüş) tamamlanmış olur."

İşte nasıl ki Hindular "**nirvana**"ya, (yani henüz bu dünyada iken sonsuz mutluluğa) ermek için yoga yapmayı bir vesile ve tapınma biçimi olarak gerekli görüyorlarsa aynı şekilde Nakşibendiler de *"fenafillah"* olup (haşa!) *"Allah-u Teâlâ'da eriyip gitmek"* için rabıta yapmayı vesile olarak kaçınılmaz bir görev sayıyorlar. Ancak çeşitli anlatım spekülasyonlarıyla temel amaçlarını gizleyerek onu bu kadar açık bir şekilde ortaya koymuyorlar. Böylece rabıtanın aslını, cahil mürid takımının keşfedemeyeceği bir sürü kelime oyunları içinde hem gizli tutmayı hem de onu İslami bir görünüm içinde bu insanlara sunmayı başarırlar.

"Yogayı, rabıta ile -sadece tanımlama açısından- karşılaştırdığımız zaman, şu ortak noktaları çok rahat bir şekilde tespit edebiliyoruz:

a. Rabıtada da vird çekme sırasında, yogada olduğu gibi solunumun kontrol altına alınması vardır.

b. Rabıtada da yogadaki lotus oturuşundan alınan ilhamla belli bir oturuş biçimi vardır. Buna, '**ters teverruk oturuşu**' *denir.*

c. Rabıtada da yogada olduğu gibi dikkatin belli bir nokta üzerinde yoğunlaştırılması vardır.

d. Sonuç olarak rabıta da aynen yoga gibi zihinsel, fiziksel ve mistik bir uygulama biçimidir.

Böylece rabıtanın, bir anlamda yogadan farklı bir şey olmadığını, kesin bir şekilde anlamış bulunuyoruz." [39]

Burada bir meseleye değinmekte fayda vardır. Tasavvuf'un özellikle de Nakşibendiliğin, Budizm ve sair Hint dinlerinden etkilendiğine dair en geniş çalışmayı Feriduddîn Aydın yapmıştır. Kendisi eski bir Nakşi şeyhi olan Feriduddîn Hoca, zaman içinde bazı tuhaflıklar sezmiş ve şeyhi olduğu tarikatı araştırmaya koyulmuştur. Elde ettiği sonuçlardan sonra tevbe etmiş ve Tasavvuf'u terk etmiştir. Bu çalışmalarını Tarikatta Râbıta ve Nakşbendîlik [40] isimli kitabıyla okuyucuya sunmuştur.

Rabıtanın İslam âlemine Halid-i Bağdadî vasıtasıyla yaklaşık iki yüz yıl önce sokulduğu ve bundan sonra Tasavvufta revaç bulduğu bilinmektedir. İlginç olansa Halid-i Bağdadî'nin Hindistan'a gidip orada bir müddet kaldıktan sonra rabıtayı icat etmiş olmasıdır!

Tasavvufla Hint dinleri arasında benzerlik tespit edenlerden biri de Biruni'dir. Biruni, Hint din ve kültürlerini tahlil ettiği eserinde bir yandan da Tasavvuf'un

hangi noktalarda Hint dinlerinden etkilendiğine dikkat çekmek ister. Bu eseri okuyan herkes Tasavvuf ile Hinduizm arasındaki ilginç benzerlikleri hemen görecektir:

"Tanrı'nın birliğine yoğunlaşması, kişinin daha önceden meşgul olduğu diğer şeylerin farkına varmasını sağlar. Hakikaten Tanrı'yı arzulayan kimse, hiç ayırmaksızın bütün varlıkların hayrını ister. Eğer bir kimse masivadan uzaklaşarak kendi nefsiyle meşgul olursa aslında kendisi için sadece nefes alıp vermiş olur. Bir kişi bu mertebeye ulaştığında, onun ruhsal gücü bedensel gücüne galip gelir. Böylece kendisini müstağni konuma getiren şu sekiz yeteneği kazanır:

1. Bedenini gözden kaybolacak biçimde latif kılma kudreti.

2. Diken, çamur veya toprak üzerinde yürümeyi farksız kılacak biçimde bedeni hafifleştirme kudreti.

3. Bedenini tuhaf ve korkunç biçimde gösterme kudreti.

4. Her arzuyu gerçekleştirebilme kudreti.

5. Dilediği her şeyi bilebilme kudreti.

6. İstediği cemaate yönetici olabilme kudreti.

7. Yönettiği herkesi kendisine boyun eğdirme ve itaat ettirme kudreti.

8. Kendisi ile farklı yerler arasındaki bütün mesafeleri ortadan kaldırma (sufilerin tayy-i mekân ve tayy-i zaman anlayışları gibi) *kudreti."* [41]

Bu bölümü okuyan birinin Tasavvuftaki keramet anlayışı ve riyazet sonucunda ulaşılmak istenen makam ile burada anlatılan Hinduizm arasındaki benzerliği fark etmesi kaçınılmazdır.

Bazı zaman ve mekânlara kutsallık atfedip oralardan bereket ummak, şifa beklentisi içine girmek de bu benzerliklerdendir. Biruni, Hint diyarı için şöyle der:

"Herhangi bir yere kutsiyet isnat edilirse Hintliler oralara havuzlar (göletler) yapar ve yıkanmak için o havuzlara girerler. Bunları yapmak onlarda bir sanat hâlini almıştır. Eğer bizim insanımız bu havuzları görmüş olsa şüphesiz hayretler içerisinde kalırdı. Onları yapmak şöyle dursun, tanımlamak bile zordur. Çünkü Hintliler onları gayet büyük ve son derece sanatlı ve estetik taşlardan yaparlar." [42]

İslam dininde, zamanın da mekânın da sahibi Allah'tır. Zaman ve mekân Allah'ın mülküdür, O'ndan *(cc)* başka hiç kimse O'nun mülkünde tasarruf edemez. Bir zamanın kutsal olması, bir mekânlar kutsal kabul edilmesi, ancak O'nun izniyle olur. Mekân içinden Kâbe'yi, Mescid-i Nebevi'yi ve Mescid-i Aksa'yı üstün kılması gibi. Zamanlar içinden Cuma'yı, Zilhicce'nin ilk on

gününü, Ramazan ayını üstün kılması gibi.

O *(cc)* şöyle buyurur:

"Rabbin dilediğini yaratır ve seçip (üstün kılar). Seçim onlara ait değildir. Allah, onların şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir." [43]

Sahabeler *(r.anhum)* İslam'ın kutsadığı seçip üstün kıldığı mekân ve zaman dışında bir şeyi kutsamaz, diğer zamanlardan ayırt etmezlerdi. İnsanlarda böyle bir eğilim gördüklerinde onları uyarır, kutsanan şeyi ortadan kaldırırlardı.

Mesela, insanlar, Rıdvan Beyatı'nın yapıldığı ağacı tazim edip orayı namazgâh edinince Ömer *(ra)* onları uyarmıştır. Daha sonra ağacı kestirerek, oranın kutsanmasına engel olmuştur.[44]

Yine Sahabeler Buhuristan fethi sırasında bir kabir buldular. Kabrin insanlar tarafından tazim edileceğini anlayınca on üç ayrı mezar kazdılar. Cesedi birine gömüp tüm mezarları düzlediler.[45]

Onlar bu eğitimi Resûlullah'tan *(sav)* almıştı. Allah Resûlü'nün şu duasını işitmişlerdi:

"Allah'ım, benim kabrimi tapılan/ibadet edilen bir put kılma." [46]

Resûl'ün *(sav)* kabri dahi olsa bir yerin kutsandığı takdirde putlaştırılacağını çok iyi anlamışlardı.

Bir mekânın veya zamanın kutsanması İslam'da yoksa Tasavvuf'a nereden bulaştı? İşte, Tasavvuf'u, Budist menşeli kabul edenler, bunun Budizm'den geçtiğini savunmaktalardır.

Bir diğer benzerlik çıplaklıktır. İslam'ın erkeğe ve kadına avret belirlediği ve bu bölgelerin kapatılmasını zorunlu kıldığını biliyoruz. Hint dinleri arasında dört büyük dinden biri olan Caynizm'de *"Göğü Giyinenler"* anlamında çıplak olarak hayatlarını devam ettiren, gökyüzünü örtü kabul edenler vardır. Bu sapkınlık da bazı Tasavvuf ekolleri tarafından kabul görmüş ve mühim bir haslet olarak aktarılmıştır.

Şa'rani Tabakatul Kubrası'nda şöyle aktarır: *"Şeyh İbrahim Uryan/çıplak, -Allah ondan razı olsun- bir beldeye girdiğinde küçük büyük herkese ismiyle selam verirdi. Onu tanımayan o beldenin ehli olduğunu sanırdı. Yani hiç tanımadığı insanların isimlerini bilirdi!* **Minbere çıplak çıkar ve çıplak hutbe verirdi.** *Hutbede şöyle derdi: 'Sultan Dimyatın lavk kapısı iki saray arasındadır. Taylun Camisi, hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.' Bu hutbe sebebiyle insanlar rahatlardı! Meclislerde yellenir sonra da 'Bu falancanın yellenmesidir.' der ve insanları utandırırdı."* [47]

Bu rezile veli demek için, en az onun kadar rezil olmak gerekir.

Tasavvuf ve Budizm arasındaki benzerliklerden biri de dilencilik meselesidir. Nefsin izzetini kırmak ve onu yüce ahlaki değerlere eriştirmek için bir terbiye metodu olarak kabul edilen dilencilik, İslam'ın yasakladığı ve ağır cezayla tehdit ettiği amellerden olmasına rağme Tasavvufta bu uygulama revaçtadır.

"Sizden bazıları dilenmekten asla vazgeçmez. En sonunda kıyamet gününde yüzünde bir et parçası kalmaksızın Allah'a kavuşur." [48]

"Sizden birinizin bir kucak odun toplaması, sonra o odun demetini sırtına yüklenip satması, bir kişiye gidip istemesinden elbette çok daha hayırlıdır." [49]

"Bir gün Resûlullah'ın huzurunda, ensardan biri gelerek bir şey istedi. Resûlullah ona sordu:

— Evinde bir şey var mıdır?

— Evet, ya Resûlullah! Bir çulumuz var. Bir kısmını altımıza seriyoruz, bir kısmıyla da örtünüyoruz. Bir su kabımız var. Onunla da su içiyoruz.

— Öyleyse hemen kalk, çul ve su kabının her ikisini de al, bana getir.

O kişi gitti, her ikisini de getirdi. Resûlullah çulla su kabını eline aldı, hazır olanlara göstererek:

— Şu iki eşyayı satın alacak kimse var mı? diye sordu. Cemaatten bir zat:

— Ben her ikisine de bir dirhem veririm, dedi.

Resûlullah, iki üç defa:

— Bir dirhemden fazla veren yok mu? diye tekrarladı.

Daha sonra başka birisi:

— Ben iki dirheme alırım, dedi.

Resûlullah çulu ve su kabını o zata sattı. İki dirhemi aldı, eşya sahibine verdi ve şöyle buyurdu:

— Bu paranın bir dirhemi ile yiyecek al, ailene bırak; bir dirhemine de bir balta al, bana getir.

O adam gitti, bir balta aldı, geldi. Resûlullah baltaya kendi eliyle bir sap taktı. Sonra da o adama vererek:

— Al bunu, git odun kes, topla, sat. Seni on beş gün görmeyeceğim, buyurdu.

O adam gitti, odun kesti, topladı, sattı. Resûlullah'ın huzuruna geldiğinde on beş dirhem kazanmıştı. Bir kısmına giyecek, bir kısmına da yiyecek almıştı. Resûlullah bunun üzerine şöyle buyurdu:

— Dilencilik yüzünden siyah bir nokta olarak kıyamet gününde gelmektense şu hâlin ondan daha hayırlıdır. Dilenmek ancak şu üç kişiye caizdir: Toprağa yapıştıran fakirliğe uğrayana (son derece fakir düşene), altından kalkamayacak

derecede borç altına girene, aralarını bulmak için kan parası yüklenen kimseye." [50]

Bu hadislere rağmen Tasavvuf kitaplarında şu içerikteki nakilleri *"terbiye metodu"* adı altında okuyabiliyoruz: Ebu Talib El-Mekkî'nin Kutu'l Kulubu'ndan okuyalım:

"Ebu Said El-Herraz ihtiyaç halinde elini açar ve 'Allah için bir şey.' diyerek dilenirdi."

"Cüneyd-i Bağdadî'nin de şeyhi olan, tevekkül ve zühd konusunda ilim ve hâl sahibi Ebu Cafer El-Hadda'dan aktarılır: O, akşam ve yatsı arasında çıkar bir veya iki kapıdan ihtiyacı olan azığı dilenirdi. Havastan çoğu bu durumu bildiği hâlde onu ayıplamadı."

Kuşeyri Risale'sinde Ebu Cafer'den şunu aktarır:[51]

"Ebu Talib El-Mekkî kendi görüşünü şöyle ifade eder: 'Havasın yanında, istemek, insanı tevekkül dairesinden çıkarır. Sehl bin Abdullah şöyle derdi: 'Mütevekkil istemez, geri çevirmez ve mal biriktirmez.' Benim görüşümse ihtiyaç anında istemek, insanı tevekkül makamının dışına çıkarmaz. Görmüyor musun zahir ve Kitap, bâtın ve kalp ilimlerinin iki imamı (Musa ve Hıdır) beldeye vardıklarında yemek talep ettiler. [52] *"*

"Bir dinar karşılığında çalışır sonra onu fakirlere dağıtırdı. Akşam olunca da kapılardan sadaka toplardı."

Tasavvuf kaynaklarında Ebu Bekir Eş-Şibli'nin Tasavvuf yoluna girdiğinde, şeyhi Cüneyd-i Bağdadî tarafından nasıl terbiye edildiği şöyle anlatılır:

"Ebu Bekir Şibli, Cüneyd-i Bağdadî'ye: Sizin yanınızda meşhur bir cevher varmış. Bunu ya bana hediye edin veya satın, dedi. Cüneyd: Satacak olsam bedelini ödeyemezsin. Hediye edecek olsam kolay kazanılmış malın kıymeti olmaz. İkisi de sana uymaz. Git, bir yıl kibrit sat, dedi.

Ebu Bekir Şibli bir sene kibrit sattı. Cüneyd-i Bağdadî bir yılın sonunda ona: Bu iş ticaret ve şöhret kapısıdır. Şimdi git, kapı kapı dolaşarak dilencilik yap, dedi.

Ebu Bekir Şibli dilenciliğe başladı. Ebu Bekir Şibli, Bağdat'ta bir yıl dilencilik yaptı. Çalmadık kapı, geçmedik sokak bırakmadı. Sonunda artık kimse bir şey vermez hâle geldi. Cüneyd-i Bağdadî'ye durumunu anlattı: Efendim, önceleri biraz verdiler, ama şimdi hiçbir şey vermiyorlar, dedi. Bağdadî: Şimdi kendi kıymetini/değerini artık bildin mi? Hani sen emir idin otuz yıl hadis okumuştun? Bak şimdi bir metelik bile etmiyorsun. Onun için şu dünyaya bel bağlama. Ben, sende hâlâ makam ve şöhret izlerini görüyorum. Bir sene daha dilencilik yap.

Ve böylece Ebu Bekir Şibli bir sene daha dilencilik yaptı. Artık onun nefsi, yere

atılmış peçete/mendil gibi oldu. Anladı ki hiçbir izzet baki/ebedî değildir. Emirlikten ve ilimden gelen gururu dört senede temizledi. Sonra Cüneyd-i Bağdadî'ye mürid oldu." [53]

Tasavvuf kültüründe var olan bu dilenmenin İslam kaynaklı olmadığı yukarıda zikrettiğimiz hadislerden anlaşılmıştır. Allah Resûlü'nün *(sav)* yasakladığı bu durum, Buda'nın öğretileri arasında vardır. Ve Budistlerin ellerine kap alıp kapı kapı dolaşması, günlük ihtiyaçlarını bu şekilde temin etmeleri günümüze kadar devam etmektedir. Bu da Tasavvuf-Budizm etkileşiminin göstergelerindendir.

4. Görüş:

"Tasavvuf Şiilikten Etkilenmiştir"

Tasavvuf konusunda araştırma yapan ve bu ekole müntesip olmayan bazı ilim adamları; Tasavvuf ve Şiiliğin aynı şey olduklarını, daha açık bir ifadeyle Şiiliğin, Sünni dünyaya Tasavvuf adı altında girdiğini iddia etmişlerdir. Asli kavramlarında Tasavvufla birebir örtüşen Şiilik, zaman içerisinde bazı uygulamalarında farklılaşsa da öz ve asıllarda aynılığını korumuştur.

Bu konunun en önemli savunucularından biri Şiiler tarafından bir suikastla katledilen İhsan İlahi Zahir'dir. İlme yaptığı önemli hizmetler nedeniyle burada bu âlimi tanıtmanın faydalı olacağı kanaatindeyim:

İlim talebelerinin yakından tanıması gereken bu şahsiyetin kitaplarının her biri, bir hazine kıymetindedir. Şia tarihi ve Şia'nın akide esasları hakkında onlarca kitap kaleme almıştır. Bu kitapların en önemli özelliği, Şiilerin tarih boyunca yazdıkları tüm kitapların taranmış ve onlardan birebir nakillerde bulunulmuş olmasıdır. Öyle ki çoğu naklin nasıl anlaşılması gerektiğine dair yorumlar dahi Şia'nın hüccet kabul ettiği âlimlerden aktarılmıştır. Kendisi Pakistanlı olan bu âlim, Şia'nın o bölgede yayılmasının önünde ciddi bir set olmuştur. Zira İran devriminden sonra birçok âlim güzel niyetler ve umutlarla bu devrimden beklenti içerisine girdiler. İran'da başlayan devrimin, zamanla kendi bölgelerine sıçrayacağı ve bu dalganın yayılacağını umdular. Şia'nın akidesinden haberdar olmayan bu insanların beyhude bir beklenti içerisinde olduğu, devrimin İslami değil Şia devrimi olduğu zaman içinde ve acı tecrübeler sonucunda anlaşılacaktı. Bu durumun anlaşılmasına katkı sağlayanlardan biri de Şeyh İhsan İlahi Zahir'dir.[54] Bu sahada yaptığı araştırmalardan sonra Şia'da bulunan birçok itikadi aslın Sünni Tasavvuf'unda da mevcut olduğu kanaatine vardı. Ve bu tespitlerini delilleriyle beraber Et-Tasavvuf Menşe ve Masadir isimli kitabında ele aldı. Bu bölümde zikredeceğimiz delillerin çoğu bu kitaptan tercümedir. Gerekli yerlerde -özellikle Türkiye Tasavvuf'una dair- farklı nakillerde de bulunduk.

Tarihte İlk Sufi İsmini Alanlar Şiilerdir

Bu görüşe sahip olanların ilk dayanağı; *"sufi"* ismini ilk olarak kullananların Şii olmasıdır. Aslında tarihte ilk olarak kimin Sufi ismiyle anıldığı konusu ihtilaflıdır. Lakin ilginç olan, hakkında ihtilaf olan tüm isimlerin Şii olmasıdır.

Kimine göre tarihteki ilk *"sufi"* ismini alan kişi, hicri 199 yılında vefat etmiş bilim adamı kimliğine de sahip olan Cabir bin Hayyan'dır. Cabir bin Hayyan, sufiliğinin yanında Şiiler'in büyüklerinden kabul edilir. O, İmam Cafer'in en özel talebelerinden ve onun ilmini taşıyanlardan biridir.[55]

Bir başka görüşe göre tarihte ilk *"sufi"* ismini alan, hicri 150 tarihinde vefat eden, Ebu Haşim El-Kufi'dir. Bu şahıs da aynı şekilde Şii'dir. Kufe'den olan bu zat, aynı şekilde İmam Cafer-i Sadık'ın muasırıdır.

Bu ismi kullanan ilk kişi olduğu rivayet edilen hatta *"Es-Sufiyye"* ismiyle Kufe'de bir tarikatı olan bir diğer şahıs, hicri 240'ta vefat eden Abdulkerim El-Kufi'dir. Bu kişi de aynı şekilde döneminin meşhur Şiilerindendir.

Tarihte ilk Sufi ismini alanların Şii olması ve Tasavvuf'un Şia'nın merkezi olan Kufe'den çıkması gerçekten de dikkate şayan bir durumdur.

Tasavvuf Silsilesi

Şia, kendisini Ali'ye *(ra)* nispet eder. Hatta bu konuda aşırıya giderek onun dışındaki ashabı inkâr ederler. Tasavvuf ehli de -istisnaları olsa da- Tasavvuf'u Ali'ye nispet eder. Ali'yi Tasavvuf silsilesinin başı kabul ederler.

Cüneyd-i Bağdadî'den şöyle nakledilir: *"Bizim usul ve belada şeyhimiz Ali Mürteza'dır. Yani, ilim ve muamelede bu tarikatın imamı Ali'dir. Tarikat ehli usulü, ilim; belalara tahammül etmeyi de muamele diye isimlendirirler."* [56]

Feriduddîn Attar da Cüneyd'den benzer şeyler aktarır: *"Allah onlara ilim, hikmet ve keramet yönünden çok büyük şeyler verdi. Şayet Ali keramet olarak bunları konuşmasaydı biz ne yapardık?"* [57]

Bir başkası şöyle der: *"Ali ilmin kapısıdır. Yolun ilk beyatını alandır. Ve Resûl'ün zikri ve sırrı ilk telkin ettiği sahabidir."* [58]

"Bu kavmin ilmini ilk açığa çıkaran ve konuşan Ali'dir." [59]

Şa'rani Tabakat'ında velilerden birinden şöyle aktarır: *"İsa'nın göğe yükseltildiği gibi Ali de yükseltilmiştir. İsa kıyametten önce yeryüzüne indiği gibi Ali de inecektir."*

Şa'rani bunu aktardıktan sonra kendi yorumunu ekler: *"Bunun benzerini hocam Ali Havvas'tan duydum. Nuh, gemiden bir parçayı Ali adına bıraktı. Ali, onun üzerinde göğe yükseltilecek."* [60]

"Ezelden ebede, Âdem'den dünyanın sonuna kadar tüm Tasavvuf silsilesinin Ali'ye dayanma zorunluluğu vardır." [61]

Vahiy ve Meleklerin Gelişi

Şia'nın inanç esaslarından biri de vahyin ve nübüvvetin Nebi'ye *(sav)* has olmadığı, onunla beraber imamlara da vahyin geldiği ve Nebi'den sonra da bu durumun devam ettiği inancıdır.

Şia'nın yanındaki değeri, ehlisünnetin yanında Buhari'ye denk olan Usulu'l Kâfi [62] kitabında İmam Cafer'den şöyle nakledilir:

"Ali'nin getirdiği her şeyi alır, yasakladıklarından da sakınırım. Allah Resûlü için geçerli olan bütün faziletler, Ali için de geçerlidir. Onun/Ali'nin hükümlerine karşı gelen Allah ve Resûlü'nün hükmüne karşı çıkmış gibidir. Onun hükümlerinin küçük veya büyüğüne karşı çıkan Allah'a şirk koşma sınırındadır. Ali, sadece ondan Allah'a ulaşılacak Allah'ın kapısı, başka yoldan gidilirse helak olunacak olan Allah'ın yoludur... İmam Ali çoğu zaman şöyle derdi: 'Ben cennetle cehennem arasında Allah adına insanları dağıtacağım. Ben Faruk-i Ekber ve Asa'nın sahibi olanım. Tüm melekler, ruhlar ve resûller; Muhammed (sav) için neyi kabul edip ikrar etmişlerse benim için de aynısını kabul ve ikrar etmişlerdir...' " [63]

Kuleyni'nin şeyhi olan Muhammed bin Hassan Saffar ise şunları nakleder: *"Hımran bin A'yan İmam Cafer'e sordu:*

— Canım sana feda olsun ey İmam! Bana İmam Ali'yle Allah'ın konuştuğu bilgisi ulaştı. İmam Cafer:

— Evet, Taif'te Cibril vasıtasıyla Allah'la aralarında münacat vardı, diye cevap verdi." [64]

Allah Resûlü'ne dayandırarak şöyle rivayet ederler: *"... Allah Taif'te, Akabe gününde, Huneyn'de ve Resûlullah'ın yıkandığı günde Ali'yle konuşmuştur."* [65]

Ünlü Mutasavvıflardan Şa'rani'nin bu konuda söylediklerini dinleyelim: *"İmam Gazali, nebi ile veliye vahiy gelmesi konusunda şöyle der: 'Nebiye vahiy melek vasıtasıyla gelir, velinin ise kalbine ilham olur, melek gelmez'. Gazali'nin bu söylediği doğru mudur? Bunun cevabı Şeyh'in (Şa'rani kendisinden nakillerde bulunduğu zatı kastetmektedir) de dediği gibi yanlıştır. Şöyle ki; Gazali ve bazılarının bu yanlışa düşmelerinin sebebi bunu tatmamış olmalarıdır. Onlar sülükleri sonucunda tüm makamları elde ettiklerini zannettiler. Böyle zannedip ilham meleğinin onlara gelmediğini görünce inkâr ettiler. 'Bu nebilere hastır.' dediler. Tattıkları şey doğru ama bu konuda verdikleri hüküm batıldır... Şayet Gazali ve onun dışındakiler kendi zamanlarının büyükleriyle bir araya gelseler,*

onlar da meleğin veliye geldiğini haber verselerdi bunu kabul eder, inkâr etmezlerdi. Allah'a hamd olsun ki bize melek geldi.' [66]

Bu nakilden, velilere melek aracılığıyla vahiy geldiğini açıkça anlıyoruz. Gazali ve bazı âlimlerin *"Melek veliye vahiy getirmez. Velinin kalbine ilham olur."* düşüncesi ise Mutasavvıflara göre yanlıştır. Çünkü onlar üst mertebelere çıkmadıkları için kendi mertebelerinden haber vermişlerdir. Ancak en üst makamlara erişen velilere vahiy, melekler vasıtasıyla ulaşmıştır (!)

Sufiler arasında, tattıklarını iddia ettikleri bu hâli, birebir Nebi'nin *(sav)* hâline benzetenler vardır: *"Şeyh Taceddin Şaban'a biri soru sorduğunda şöyle derdi: 'Cibril gelene kadar sabret.' "* [67]

"Melek, veliye emir ve nehiyleri getirir." [68]

"Veliler insandan öğrenmeksizin Ruhu'l Kudüs'ten/Cibril'den ilimleri öğrenirler. Âlemin maddesi onlara itaat eder. Kâinatı uyarır ve olmuş-olacak şeylerden onlara haber verirler." [69]

Muvahhid bir kulun tüylerini ürperten bu sapıklıklardan daha ötesi Mutasavvıflardan bazısının miraca çıktığını iddia etmesi ve sahne sahne bunu aktarmasıdır. Âdeta Allah Resûlü'ne *(sav)* nazire yaparcasına çıktıkları semaları, orada karşılaştıkları manzaraları, meleklere sorular sorduklarını, perdeden sonra Allah'ı *(cc)* görüp onunla konuştuklarını iddia etmişlerdir. Bazısı Makam-ı Mahmud'a da göz dikmiş ve miracında şefaat hakkı elde ettiğini iddia etmiştir.[70]

İbni Arabi ise Kitabu'l İsra isimli bir risale kaleme almış ve burada yaptığı İsra ve Miraç yolculuğundan söz etmiştir. İşi bir adım öteye taşıyarak yolculuk öncesinde kalbinin yıkandığını ve şeytanının payından temizlendiğini iddia etmiştir. Yani, Nebi'ye has olarak bildiğimiz ne varsa hepsinin kendileri için tahakkuk ettiğini söylemişlerdir.[71]

Vahiy alma, melekle konuşma ve hatta Allah'la *(cc)* konuşma iddiası günümüz sufileri içinde de vardır. Buyrun Cübbeli Ahmet'ten bir nakilde bulunalım. Zulme uğrayarak cezaevine konduğu dönemde cemaatine yazdığı, resmî web sitelerinde yayınlanan ve Mustafa Özşimşekler Hoca'nın ders yaparak kamuoyuna duyurduğu mektubunda şöyle diyor:

"Benim işlerime, başıma gelenlere akıl erecek gibi değildir. Rabbimin özel lütuflarına mazhariyetim inkârı kabil bir şey değildir. İsmailağa'da beni çekemeyen ve üzerime her türlü iftirayı atan, özellikle de Efendi Hazretleri'nin yakın akrabasından olan o güruh, otuz sene kadar önce yine benim Efendi Hazretleri'nin yanından uzaklaştırılmam için büyük bir iftira tertip ederek Efendi Hazretleri'ne, 'Bunu yanından uzaklaştır.' diye baskı yaptıklarında,

Efendi Hazretleri'nin bizzat bana naklettiğine göre 'Ahmed! Falanca kişiler dün gece sabaha kadar başımın derisini yüzdüler, seni uzaklaştırmam için beni çok üzdüler.' diye hayıflandığı günlerde, Efendi Hazretleri her zamanki usulü üzere beni isnat edilen suçu işleyip işlememiş ve bu yüzden uzaklaştırılmayı hak edip etmemiş olduğum konusunu istihareye havale etti. O zaman istihare işlerine ismiyle müsemma İstihareci Mehmet namında bir arkadaş bakıyordu.

Fakat o günlerde tebliğ cemaatiyle Hindistan'a gittiği için iki ay kadar kendisine ulaşılamadı. Tabi o vakit böyle cep telefonları da yok. Efendi Hazretleri onun bu kayboluşuna özellikle de benim istiharemi yaptıramayışına çok üzülüyordu. Ama iş geciktirilecek cinsten değildi. Tabi ki Efendi Hazretleri'nin kalbi zaten istihare makamıydı. Ama Resûlullah, Aişe anamız hakkında karar veremeyip vahiy beklediği gibi Yüce Mürşid'im de o sünnete ittibaen hem de başkalarına karşı hüccet olsun diye istihareyi bir başkasına, tabi ki rastgele birine değil yine kendisi tarafından keşfi açılan ve evliyaullah ile uyanık hâlde istediği zaman görüşmesine izin verilen birine havale ederdi. Bu, ona şeyhinden kalma bir hasletti.

Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhû)nun da kendisinin keşfi açık olduğu hâlde ihvanından keşfi açık olan bazılarına son zamanda Gönenli Marangoz Ömer Efendi'ye istihare yaptırdığını naklederdi. Neyse, konuya girersek müstakil bir kitap çıkar, uzatmayalım. İstihareci Mehmet bulunamayınca o zamanlarda keşfi açık olan Kasımpaşalı Şevket Efendi'ye bu iş havale edildi. Herkes istiharenin sonucunu merakla beklemekteydi.

Ben, evvelce hatm-i haceganda Efendi Hazretleri'nin tam yanında otururken 'İfk Hadisesi' günlerinde yaşanan durum gibi o günlerde hatm-i şerif odasının en dip köşesinde oturuyordum. İstihare, Şevket Abi'ye havale edildiği günün akşamı hatm-i şerifin akabinde, ihvan yatsı namazı için cami-i şerife doğru kalkıp giderlerken Şevket Abi, Efendi Hazretleri'nin yanına sokuldu. Benim bu yaşa kadar o andan daha heyecanlı hiçbir anım olmamıştır, zannedersem de olmayacaktır. Çünkü evvelce Şevket Abi ile görüşememiştim, görüşsem de bana bir şey anlatmayacağı kesindi. Bu sırları başkalarına söyleyenlere zaten bu vazife emanet edilmezdi.

Şevket Abi anlatmaya başlayınca kalbim yerinden çıkacak gibi oldu. Bir yandan da Efendi Hazretleri'nin cemaline bakıyordum. Ne zaman yüzünde güller açtığını görünce içime bir rahatlık geldi. Efendi Hazretleri'nin güldüğünde ne kadar güzelleştiğini ve nurunun nasıl parladığını bilenleriniz çoktur. Sonra Efendi Hazretleri kalkarak yatsı namazı için cami-i şerife yöneldi. -o günlerde hatm-i şerif mevsim gereği akşam ile yatsı arasında yapılıyordu.- Günlerdir,

haftalardır bu iftira yüzünden gülmeyen ve şiarı iltifat olduğu hâlde kimseye iltifat etmeyen Yüce Gavs, o akşam mihraba doğru ilerlerken sağında ve solunda kendisine yol açmış bekleyen tüm ihvana iltifatlar yağdırıyordu. Oysa günlerdir böyle bir sevinçli hâl kendisinde müşahede edilmemişti.

Namazdan sonra Efendi Hazretleri beni çağırttı ve 'Ahmed! Senin hakkında evliyaullaha müracaat ettirdim fakat bu iş hepsini aşınca bizzat Allah-u Teâlâ tecelli buyurarak: 'Ahmed'i bana bırakın, onun işlerini ben hususi yönetiyorum, ona kimseyi dokundurmayın.' buyurdu.' diye bana anlattı.

Size rüya anlatmıyorum ha! Yaşanmış bir olayı anlatıyorum. Sonra Şevket Abi ile görüştüğümde bana 'Bu istiharenin öyle tesirinde kaldım ki Allah-u Teâlâ'nın tecellisine senin sayende mazhar oldum, anlatılacak bir hâl değil, her zerreme nur sirayet etti.' diye anlattı.

Tabi ki ehli sünnete göre Allah-u Teâlâ'nın dünyada baş gözüyle görünmesi vaki olmaz. Ama rüyalarda ve zuhuratlarda görünmesi çokça vâkidir. Buna tecellisûrî de denir. Tefsirde izah ettik ama şimdi yerini hatırlamıyorum. Sonra İstihareci Mehmet dönünce, Efendi Hazretleri onu İsmet Garibullah (Kuddise Sirruhû) dâhil, Türkiye'de bulunan meşayıhımızın kabirlerine gönderdi. O, hepsini ziyaret edip Efendi Hazretleri'ne 'Meşayıh Cübbeli Hoca'yı seviyor ve kabul ediyor. 'Bu iftiralara itibar edilmesin.' buyuruyorlar.' diye haberler getirince Efendi Hazretleri artık kimseden çekinmeden tekrar beni namazlarda, hatm-i şeriflerde, seyahatlerinde yanına almaya devam etti. Şevket Abi de İstihareci Mehmet de sağlardır, bunun şahidilerdir." [72]

İmamların Korunmuşluğu

Şia itikadının zaruri meselelerinden biri de imamların Allah tarafından korunduğu ve hata yapmadıklarıdır. Bu inançlarını şöyle gerekçelendirirler: *"Nasıl ki nebiler Allah'tan (cc) insanlara ulaştırdıkları vahiyde ve yaşamlarında Allah tarafından korunmuşlarsa imamlar da korunmuşlardır. Çünkü insanlara yol gösterenlerin hata yapması bütün insanlığın Allah adına hata yapması, anlamına gelir, bu da mümkün değildir."*

Şia'da var olan ve mezheplerinin zaruri inanç esaslarından olan bu korunmuşluk akidesi, Tasavvuf ehlinde de vardır. Tasavvuf büyükleri, veli veya şeyhlerin, Allah tarafından korunduğuna inanırlar.

İbni Arabi, Futuhat'ında bu meseleye nas kılar: *"Bâtınî imamın şartı (velinin) masum olmasıdır."* [73]

Şazeli tarikatının öncüsü Ebu Hasan Eş-Şazeli: *"Allah'ın rahmeti, koruması/ismeti, hilafet ve niyabetiyle yardım etmesi Kutub'un*

özelliklerindendir." der.

Sullemi, Tabakat'ında bir Sufiden şöyle aktarır: *"Sufinin alameti en evla olanla meşgul olması ve yerilmiş şeylerden korunmasıdır."*

Büyük Sufi Sehruverdi, korunmuşluktan ne kastettiklerini şöyle izah eder: *"Cibril, vahiy için emin olduğu gibi şeyh de müridler için ilhamın eminidir. Cibril vahiyde hata etmediği gibi şeyh de ilhamda hata etmez. Allah Resûlü hevasından konuşmadığı gibi şeyh de Nebi'ye zahiren ve bâtınen uyduğundan hevasından konuşmaz."*

Tasavvuf ehlinin bu ve benzeri yaklaşımları bazıları tarafından iyi niyetle yorumlanmış ve İslami bir kavram olan Allah'ın sevdiği kula yardımı, onunla beraberliği ve hıfzı olarak algılanmıştır:

> *"Kim benim bir dostuma düşmanlık ederse ona savaş ilan ederim. Kulum bana farzlarla yaklaştığı kadar daha sevimli bir şeyle yaklaşmamıştır. Kişi bana nafilelerle yakınlaşmaya devam eder. Ta ki ben onu severim. Onu sevince gören gözü, işiten kulağı, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum. İsteyince verir, bana sığınınca onu korurum..."* [74]

Hiç şüphesiz Allah, sevdiği kullarına yardım eder ve onları muhafaza eder. Bu ilahi bir lütuftur. Korunmuşluk böyle anlaşılırsa hiçbir sorun yoktur.

Lakin bu korunmuşluğa Şiice bir anlam yüklenir ve sahibinin Allah'ın gözetiminde olduğuna, hiçbir şekilde hata etmeyeceğine, zahiren şeriata aykırı hâllerinin asla sorulamayacağına ve Allah'a isyan olsa dahi onun emirlerine teslim olunması gerektiğine inanılırsa bu, itikadi bir sapkınlık olur. Tasavvuf ehlinin şeyhlerle ilişkilerine bakıldığında bir Müslim'in Peygamber'e yaklaşımının aynısıyla muamelede bulundukları görülecektir.

Şeyhlerinin korunmuşluklarından ne anladıklarını onlardan dinleyelim: *"Şeyhin biri meclisinde Kur'ân tefsiri yapardı. Daha sonra bu meclisi kaval/müzik meclisine çevirdi. Müridlerden birisi: 'Nasıl Kur'ân meclisini kaval meclisine çevirir?' diye içinden geçirdi. Şeyh ona seslenerek: 'Şeyhine: 'Niçin?' diye soran iflah olmaz.' dedi."*

> *"Ebu Şakik El-Belhî ve Ebu Turab, Ebu Yezid El-Bestamî'yi ziyaret ettiler. Hizmetçi sofrayı kurunca ona:*
>
> *— Sen de bizimle ye, dedi. Hizmetçi:*
>
> *— Ben oruçluyum, dedi. Ebu Yezid:*
>
> *— Ye, sana bir ay oruç ecri vardır, dedi. Hizmetçi:*
>
> *— Hayır oruçluyum, diye cevap verdi. Ebu Yezid:*

— Ye, sana bir sene oruç ecri vardır, dedi. Hizmetçi:

— Hayır oruçluyum, dedi. Ebu Yezid:

— Bırakın Allah'ın gözünden düşen şu adamı, dedi.

O genç bir yıl sonra hırsızlık yaptı ve şeyhlere karşı kötü edebinden dolayı eli kesildi."

Bu kıssaları aktardıktan sonra Şa'rani, Şeyh Burhaneddin'den şunu aktarır: *"Şeyhinin hatalarını, doğrularından daha güzel görmedikçe kişi ondan faydalanmaz."* [75]

Ezher'in eski şeyhlerinden Rektör Abdulhalim Mahmud şeyhi olan Ahmed Dirdir'den müridin adabıyla alakalı şunu aktarır: *"Şeyhini zahiren ve bâtınen tazim edip saygı göstermelidir. Ne yaparsa yapsın ona itiraz etmemelidir, velev yaptığı zahiren haram olsa da. Ona kapalı kalan şeylerini tevil etmelidir."* [76]

Türkiye Nakşibendilerinden Menzil Tarikatı'nın bastığı ve yaydığı Seyyid Sibğatullah El-Arvasi'nin El-Minah kitabından bir bölüm aktaralım:

Minah, 231:

"Tam ihlas; şeyhin söz, fiil ve hâli, açık hükümlere muhalif olsa veya olmasa dahi şeyhin muradına uygun olarak hareket etmektir. İnkâr veya bir mevzunun manasını sorma dahi kalbine girmeden tasdik etmelidir..."

Bir sonraki minahda ise bundan muradı bir kıssayla açıklar:

Minah, 232:

"Şeyhimizin etbaından iki âlim konuşuyordu. Biri dedi ki:

— Şeyh sana namazı terk etmeni emretse ne yaparsın, dedi. Diğeri:

— Ben kerhen de olsa emre uyarım, dedi. Soruyu soran âlim:

— Ben gönüllü ve kalp hoşnutluğuyla uyarım, dedi."

Nakşibendi Tarikatı'nın adab kitaplarından olan Risale-i Halidiyye isimli eserde ise şunlar geçmektedir:

"... Ey ihvanlar! Madem ki şeyhinizden tesir ve tasarruf görüyorsunuz şeyhin fiillerine itiraz etmeyin. Eğer kalbinize bir düşünce veya itiraz gelirse hemen peşinden o şeyden tevbe ve istiğfar edin. Çünkü o düşünce o an öldürücü zehirdir. Ehlullaha itiraz kapısını açık bırakanların kötü akıbet (yani, küfür üzere) öldüklerini keşif, vicdan, tecrübe, imtihan erbabı ve tahkik ve ik'an ashabı araştırmışlar ve açıklamışlardır. Nefsin kötü şeyleri güzel göstermesinden ve şeytanın hilesinden Allah-u Teâlâ'ya sığınırız. Bu konuda gelen hadis-i kudsinin deliliyle ehlullaha itiraz eden kimsenin muhakkak küfür üzere öleceği bazı kitaplarda yazılıdır.

Ve dediler ki: 'Eğer mürid, şeyhinden zahiren şeriata zıt bazı işler görse -Hızır'ın çocuğu öldürmesi, gemiyi delmesi gibi- Musa ile aralarında geçen kıssayı aklına getirsin, düşünsün ki bu düşünmesi ya günahı şeyhten ya da şeyhi günahtan men eder. Çünkü veli olmak için haramlardan ve kötü şeyleri işlemekten kaçınmak şart değildir.

Bilakis peygamberlerin masum (günahsız) olduklarında ihtilaf vardır. Esas olan peygamberlerin günahsız olduğudur. Veli olmakta günahsız olmanın şart olmamasına delil, Resûlullah'ın ashabından recmedilmek, el kesilmesi gibi şer'i cezaların meydana geldiğidir. (Yani, hepsi birer veli idi. Fakat bu cezaları gerektirecek günahları işlediler.) Bununla (yani, ceza gerektiren günahları işlemiş ve cezalarını görmüş olmalarıyla) beraber sahabilerin mertebece en aşağısı, veli olup evliyanın en faziletlisinden efdal ve velayet sıfatında en kuvvetlisidir..." [77]

Takiye

Şia'nın inanç esaslarından biri takiyedir. Takiye, muhalifin yanında inancı gizlemek anlamındadır.

Kuleyni, İmam Cafer'den şunu aktarır: *"... Ey Ma'li! Bizim işimizi sakla ve insanlar arasında yayma! Bizim işimizi saklayanı Allah dünyada izzetli kılar ve kıyamette onun gözleri önünde nur kılar. Yayanıysa dünyada zelil kılar, ahirette de gözünün önünde nur kılmaz. Ey Ma'li! Takiye benim ve babalarımın dinidir. Takiyesi olmayanın dini de yoktur."* [78]

Benzer bir yaklaşım Tasavvuf ehlinde de mevcuttur: *"Cüneyd-i Bağdadî, Eş-Şibli'ye dedi ki:*

— Biz bu ilmi muhkemleştirdik sonra da onu sirdablara/mağaralara gizledik. Sen ise geldin onu insanlara anlatıyorsun! Şibli dedi ki:

— Konuşan benim, duyan benim. Bu âlemde benden başkası mı vardır?" [79]

Gazali, Sehl bin Abdullah Et-Tüsterî'den aktarır: *"Âlimin üç ilmi vardır: Herkese anlattığı zahir ilimler, sadece ehline anlattığı bâtın ilimler, ilimler ve sadece onunla Allah arasında olan, kimseye anlatamadığı özel ilim."*

Yine bazıları dedi ki: "*Rububiyetin sırrını ifşa etmek, küfürdür."*

Bazısı da: "*Rububiyetin sırrı vardır. İfşa edilirse nübüvvet iptal olur. Nübüvvetin sırrı vardır. İfşa edilirse ilim iptal olur. Allah'ı tanıyan âlimlerin sırrı vardır. İfşa edilirse hükümler iptal olur."* [80]

İbni Arabi ise şöyle der: *"... İlmin ve keşfin bu kısmı, insanların çoğundan gizlenmelidir. Çünkü anlaşılması zor ve insanların onda telef olması yakındır... Bundan dolayı, Hasan-ı Basrî bu konuları konuşacağında, Ferkad El-Subhi ve Malik bin Dinar gibilerini çağırır onlara anlatırdı. Kapısını diğer insanlara*

kapatırdı. Şayet gizlemek vacip olmasaydı böyle yapmazdı." [81]

Yine Şa'rani şöyle der: *"Bundan dolayı Nebi, ashabına hakikati öğretmek istediğinde kapıları kapattırır ve: 'Aranızda yabancı var mı?' diye sorardı. Göstermiş oldu ki şeriat yolu açık olsa da kavmin yolu gizlilik üzere kuruludur. Bundan dolayı bu yolun ehli, onları anlamalarından emin olunmayan insanlara anlatmamalıdır. Ta ki inkâr edip nefret etmesinler."* [82]

İlk Sufilerin Şii olması, Sufi ve Şia'nın ortak silsilesi, vahiy alma iddiası, velileri ve imamları Nebi'den üstün görme, korunmuşluk/ismet inancı, yeryüzünün imam veya şeyhten yoksun olmayacağı, imamları ve şeyhleri bilmenin vacip olduğu, velayet ve imametin tevarüs ettiği, Allah'ın şeyh ve imamlara hulul edip onlarda tecelli ettiği, Tasavvuf ve imamet mertebeleri, şeriatın ve teklifin imamlar ve velilerden düşmesi gibi benzerliklerden yola çıkarak Tasavvuf'un Şia'dan etkilenerek Sünni dünyada var olduğu kanaati mevcuttur.

5. Görüş:

"Tasavvuf Tamamen İslam Kaynaklıdır"

Tasavvuf'un menşei/kaynağı bahsinde hayli söz sarf ettik. Genel itibarıyla Tasavvuf karşıtlarının, Tasavvuf'un kaynağı hakkındaki görüşlerini inceledik. Tasavvuf hakkında inceleme yapan araştırmacıların iki kısma ayrıldığını göz önünde bulundurduğumuzda, Tasavvuf'u destekleyenlerle ona karşı olanların bu soruya genelde farklı cevaplar verdiğini görürüz. Karşıt olanlar; onun İslam dışı olduğunu, Hristiyanlıkta var olan ruhbanlıktan, Hint dinlerinden -özellikle de Budizm'den-, Yahudilik tesiriyle olmuş aşırı/Rafızi Şiilik'ten etkilendiğini söylerler.

Tasavvuf ehlinin bu soruya cevap niteliğinde söylediklerine baktığımızda iki farklı eğilimin olduğunu görüyoruz:

- Tasavvuf'un başlangıcını Allah Resûlü'ne *(sav)* dayandıranlar
- Tasavvuf'un sonradan oluştuğunu kabul edip onu Kur'ân'ın ve sünnetin bazı kavramlarına dayandıranlar

a. Tasavvuf, Allah Resûlü Döneminde de Vardı

Tasavvuf ehlinden bir güruh, bu görüşü dillendirmiş ve farklı yollarla bunu ispat etmeye çalışmışlardır. Tasavvuf ekolünde en yaygın olan görüş, Allah Resûlü'nün *(sav)* Ebu Bekir'e bu ilmi öğrettiği, ashabın da daha sonra bunu Ebu Bekir *(ra)* yoluyla öğrendiğidir.

Nakşibendiler arasında Rabbani'nin Mektup'undan sonra en önemli kitaplardan

sayılan ve Mektubat'ın hülasası kabul edilen Risale-i Kudsiyye isimli eser vardır. Bu eseri Şeyh Mahmud Ustaosmanoğlu şerh etmiştir. Kitabın 294. beytinde şöyle denmektedir:

"Ebu Bekir ve Ali sair ashab,

Nakşibende tecemmu etti ahbab."

Şeyh Mahmud Ustaosmanoğlu bu beyiti şöyle açıklar: *"Sahabe-i Kiram'ın hepsi Resûlullah'tan (sav) tarikat dersi aldılar. Peygamberimizin vefatı sonunda Ebu Bekir halife olunca Sahabe-i Kiram'ın hepsi Ebu Bekir'den tekrar ders aldı. Bu durumda Nakşi Tarikatı ne oldu? Ebu Bekir'in ve ashabın cem olduğu bir tarikat oldu."* [83]

Kitabın ilgili bölümünde bu iddiaya dair hiçbir delil zikredilmemiştir. Olmayan bir şeye delil zikretmek de pek mümkün değildir.

Bazıları da Tasavvuf'u Ali *(ra)* aracılığıyla Resûlullah'a *(sav)* dayandırmışlardır.

Cüneyd-i Bağdadî şöyle der: *" 'Asıllarda ve imtihanlarda şeyhimiz Ali Murteza'dır.' sözü nakledilir. Bu sözü aktaran Hicvirî, şöyle izah eder: 'Yani Ali ilim ve muamelede bu tarikatın imamıdır. Çünkü tarikat ehli, tarikat ilmine usul, bu uğurda imtihan/belaya uğramayı da muamelat diye isimlendirirler.' "* [84]

"Ali ilmin şehridir, yolun biatını -evliya biatını- ilk alandır. Resûl tarafından kendisine, ilk defa sır ve zikir telkin edilendir." [85]

Ali'den *(ra)* şöyle naklettiler: *"Benim yanımda Allah Resûlü'nün sır olarak bana verdiği ilim, ne Cibril'de ne de Mikail'de vardır."* [86] [87]

Tasavvuf'un Allah Resûlü'ne *(sav)* ya da onun ashabına dayandırılması hiçbir delile dayanmadığı gibi içerisinde itikadi problemler barındırmaktadır. Şöyle ki; Tasavvuf şayet dinî bir şeyse -ki tasavvufçular dinin özü olduğuna inanıyorlar- Resûl'ün *(sav)* bunu Allah'tan vahiy yoluyla almış olması gerekir. Vahye dayalı bilgiye gelince kim, Nebi'nin bunu insanlardan gizleyip sadece bazısına sır olarak verdiğine inanırsa Resûl'e iftira etmiş olur:

"Ey Resûl! Rabbinden sana indirileni (insanlara) tebliğ et. Şayet bunu yapmazsan (Allah'ın) risalet (mesajını) tebliğ etmemiş/vazifeni yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphesiz ki Allah, kâfirler topluluğunu hidayet etmez." [88]

Kaldı ki Nebi'nin *(sav)* vazifesi bununla da sınırlı değildir. İnsanlara ulaştırdığı/tebliğ ettiği ayetleri açıklamak ve anlaşılır kılmak durumundadır:

"(Peygamberleri) apaçık deliller ve Kitaplarla (yolladık). Sana da bu zikri/Kur'ân'ı indirdik ki insanlara indirileni onlara açıklayasın." [89]

Oysa Tasavvuf'a dair Nebi'den tek bir izah ve açıklama gelmemiştir.

Aişe *(ra)* annemiz konu ile ilgili olarak şöyle söyler:

"Kim, sana Muhammed'in Allah'ın indirdiklerinden bir şey gizlediğini söylerse yalan söylemiştir. Allah ona: 'Sana indirileni insanlara tebliğ et.' buyurmaktadır." [20]

Bir rivayette de şöyle geçer:

"Kim Muhammed'in Allah'ın Kitabı'ndan bir şey gizlediğini söylerse Allah'a iftira etmiştir."

Allah Resûlü'nden açık veya ima yollu, hiçbir nakil olmadığı için Sufiler *"gizli ilim"* iddiasında bulunmuşlardır.

Aslında bu, yalnızca Sufilerin değil, tüm batıl fırkaların iddiasıdır. Şeriattan sapan ve vahyin öğretilerine muhalefet eden her grup, *"gizli ilim"* yalanın arkasına gizlenmiştir.

Allah Resûlü'nden hemen sonra, Yahudi ve münafıklar eliyle yayılan fitneciler de bu iddiayı dillendirmişlerdir.

Ebu Cuheyfe anlatıyor:

"Ben Ali'ye sordum:

— Allah'ın Kitabı'nda olmayan bir vahiy sizde var mıdır?

Hayır, diye cevapladı. Sadece Müslim'e Allah'ın bahşettiği anlayış ve şu sayfada yazanlar vardır.

O sayfada diyetler, esirlerin kurtarılması ve Müslim'in kâfire karşı kısas olarak öldürülmeyeceği yazıyordu." [21]

Ebu Tufeyl anlatıyor:

"Ali'ye soruldu:

— Nebi size özel bir şey kıldı mı? Ali:

— İnsanların tamamına vermediği (bilgide) bize özel bir şey vermedi! Şu kılıcımın kabzasında olan sahife müstesna, dedi.

Kılıcının kabzasından bir sayfa çıkardı, onda şöyle yazılıydı: 'Allah, O'ndan başkasına kurban kesene, yol gösteren (levha, lamba gibi) şeyleri çalanlara, ebeveynine lanet edenlere ve bidatçileri barındıranlara lanet etsin.' " [22]

Ali'nin *(ra)* böyle konuşmasının bir nedeni vardı. Hafız İbni Hacer *(rh)* şöyle der:

"Ebu Cuheyfe'nin bu soruyu sormasının nedeni, Şia'dan bir grubun; Ehl-i Beyt'in yanında, hususen de Ali'nin yanında onlara has olup Nebi'nin insanlara göstermediği bir vahyin olduğuna inanmalarıdır." [23]

Kadı İyaz *(rh)* şöyle der: *"... Bu cevapla Allah Resûlü'nün irşad ve tebliğ*

hususunda bir kavme ayrıcalık tanımadığı, risaleti herkese ulaştırdığını ifade etmek istemiştir. Farklılık; anlayış, hüküm çıkarma ve ehliyet hususunda vaki olmuştur..." [24]

Tasavvuf'un, İslam'a dayandırılmasının bir sebebi de aslında çok önceden beri uygulanan/başlatılan bir projenin parçası olmasıdır. İslam orduları karşısında yenilgiye uğrayanlardan bazıları -özellikle din mensupları- bunu bir türlü hazmedemediler. Ölümü hayattan daha çok seven bir ümmetle savaşmanın, akıllıca olmadığını anladılar. İslam'a içerden zarar verip İslam'ı aziz kılan değerlere savaş açtılar. İslami bir toplumun önüne *"dine karşı din"* projesiyle geldiler. Bu getirdikleri yeni öğretilerin dinde dayanağı olmayınca *"gizli ilimler", "ledünni bilgi", "keşif ve ilham yoluyla kalbin haber verdikleri", "seyr-i süluk"* gibi bilgi kaynakları oluşturmaya başladılar.

İntikam ve kin duygularıyla İslam'a zarar vermek isteyen Yahudi İbni Sebe dahi bu projeyle/düşüncelerle hareket etti. Bu ümmetin güç kaynağının tevhid olduğunu fark etti ve faziletleri naslarla sabit olan; sevgileri iman, buğzları nifak olan Ehl-i Beyt'i aşırı övüp onları yüceltmeye başladı. Onlara dayandırdığı dini öğretiler Kur'ân ve sünnette yoktu. Ancak bu iddia birinci ağızlar tarafından hep yalanlandı:

"Biz İbni Abbas'ın yanında otururken bir adam geldi. Bu adam:

— Bazı insanlar bize gelip şöyle haber veriyorlar: 'Allah Resûlü'nün insanlara açık etmediği bazı bilgiler sizde varmış.' dedi. İbni Abbas:

— Sen Allah'ın, Resûlü'ne şöyle dediğini bilmiyor musun: 'Allah'tan sana indirileni insanlara ulaştır.' (Yazılı kağıdı kastederek:) Vallahi Allah Resûlü beyaz üstünde siyah bir şey bize bırakmamıştır." [25]

Ali'nin ve İbni Abbas'ın *(r.anhuma)* bu iddiayı yalanlamaları, tasavvufçuların iddialarını yalanlama anlamına gelir.

Bu iddianın bir diğer sakıncası, Nebi adına yalan söylemek ve Allah'a *(cc)* iftira etmektir. Bildiğimiz gibi tek bir rivayeti dahi Nebi'ye *(sav)* nispet, büyük günahlardandır.

"Kim, bilerek benim adıma yalan söylerse cehennemdeki yerini hazırlasın." [26]

Bazı âlimler, yalan hadis rivayetini küfür addederler. Çünkü Nebi, Allah adına konuşur. Onun *(sav)* adına yalan söyleyen, Allah adına yalan söylemiş ve Allah'a iftira etmiş olur. Nebi'nin konuştuğu dindir, şeriattır. Onun adına yalan uyduran, din uydurmuş, kanun/şeriat yapmış olur. Bu da küfürdür. Tek bir yalan için bunlar söylenmişken yüzlerce hatta binlerce söz ve amelin olduğu Tasavvuf'u Allah Resûlü'ne nispet etmek nasıl bir yalan, ne büyük bir cürettir?

b. Tasavvuf, Dinin Yaşanmasını Kolaylaştıran Bir İlimdir

Bu görüşe göre Tasavvuf, dinin yaşanmasını kolaylaştırır. İsim olarak Allah Resûlü döneminde mevcut değilse de içeriği, amacı ve elde edilen neticelere bakılırsa Tasavvuf, bir ahlak ilmidir.

Dünyevileşen topluma ahireti, gaflete düşenlere Allah'ı, yozlaşanlara nebevi ahlakı hatırlatır. İman, İslam ve ihsandan oluşan dinin, en güzel şekilde yaşanmasını sağlar.

Bu görüşe sahip olanlar İslami ilimleri örnek alıp şöyle derler: *"Hadis ilminin meseleleri Allah Resûlü'nün (sav) döneminde mevcuttu. Hangi rivayetin makbul olduğu, ravilerin adaleti, rivayetlerin ve şeriatın asıllarıyla çatışmaması gibi kurallar şeriat sahibi tarafından belirlenmişti. Fakat bu kaideler bir araya toplanıp belli başlıklar altında cem edilmemiş ve bir disiplin hâline getirilmemişti. Rivayetlerin çoğalması, sahih olanla zayıfın ayrıştırılma zarureti ve insanların ilimden uzaklaşması neticesinde bazı âlimler, bu kaideleri bir disipline hâline getirip 'Mustalahu'l Hadis' ilmini ortaya çıkardılar. Bu, diğer tüm ilimler için de geçerlidir. Bunları inkâr edip 'Bu ilimler, bu isimlerle Nebi (sav) döneminde mevcut değildir.' demediğimiz gibi Tasavvuf'u da inkâr etmemeliyiz. Tasavvuf, Kur'ân ve Sünnet'te olan zühd, takva, ihlas, ihsan, fütüvvet, güzel ahlak gibi kavramların derlenip düzenlenmesi ve insanların anlayıp hayatlarına geçirecekleri bir düzenin/disiplinin adıdır. Doğal olarak bunu reddetmek, aynı durumda olan tüm ilimleri reddetmek anlamına gelecektir."*

Tasavvuf ehlinin kitaplarından konuya dair söylediklerine bakalım. Risale-i Kudsiyye şarihi Mahmud Efendi şöyle demektedir: *"Efendi babam: 'Oğlum Mahmud! Şu ayet-i celile tarikata işarettir.' buyurmuş ve Sure-i Hadîd'in 27. ayetini okumuştu. Şöyle ki:*

'Sonra (Nuh ve İbrahim'in) arkalarından peygamberlerimizi art arda gönderdik. Bir de arkalarından Meryem oğlu İsa'yı yolladık ve ona İncil verdik. Kendisine bağlı kalanların kalplerine ince bir duygu ve merhamet ihsan ettik. Bir de (insanların fitnesinden kaçıp sırf ibadete koyulmaktan ibaret olan) ruhbaniyet ki bunu onlar icat ettiler, biz onu üzerlerine farz kılmamıştık. Ancak Allah rızasını kazanmak için (bu icadı) yaptılar. Sonra da ona gereği üzere riayet etmediler. Biz de onlardan iman edenlere mükâfatlarını verdik. Çokları ise yoldan çıkmış fasıklardır.'

Ayet-i celilede geçen 'ruhbaniyet,' rahiplik demektir. Rahiplik yapan kimseye 'rahip' denir.

Rahipler, manastırda veya insanlardan uzak yerlerde inşa edilen

ibadethanelerde ikamet eden sadece ahiret işleri ile ilgilenen Hristiyan din adamlarıdır.

Mevla Teâlâ Hazretleri ruhbanlara niye darılıyor?

Onların ruhbaniyeti icat etmelerine darılmıyor, bu yola hakkıyla riayet etmemelerine darılıyor.

Sufilik de ayet-i kerimede geçen ruhbaniyet gibidir.

Sufilik kelimesi, Tasavvufta geçer. Manevi hayatın, maddi hayata üstün kılınması ve İslam'ın en güzel yaşanması manasına gelir.

Sufiliği kalplere Allah-u Teâlâ koymuştur. Bu öyle bir zevktir ki 'tatmayan bilmez.'

Mevla Teâlâ Hazretleri, cemaline kavuşabilmeleri için ariflerin kalplerine bu hevesi koymuş, onlar da bu Tasavvuf yolunu icat etmişlerdir.

Mustafa İsmet Garibullah Hazretleri Risale-i Kudsiye'nin baş tarafındaki şu beyitinde buna işaret etmektedir:

'Hüda'ya oldu mahsus hamd-i minnet,

Nikap açtı bize kıldı inayet,

Bu derde buldu arifler keramet,

Muhabbet cezbesiyle kıldı davet,

Bu darlıktan geçip halka gidelim,

Cemali ba kemale seyr idelim.'

Bütün hamdler, minnetler Allah'a mahsustur. Cenab-ı Hak cemalinden peçeyi kaldırdı ve bize yardım etti.

Bu derde (Mevla'nın cemalinden peçenin kalkması derdine) arifler bir çare buldular.

(Mevla tarafından kulun kalbine koyulan) sevgi cezbesiyle kulu davet ettiler.

İşte Mevla'ya kavuşma derdine ariflerin bulmuş olduğu çare, bu tarikat yolunu icat etmeleridir." [27]

Bu açıklamaların tamamı Mahmud Ustaosmanoğlu'na aittir. Hristiyanlıkta var olan ruhbanlıkla Tasavvuf'un aynı şeyler olduğunu ve ayetin Tasavvuf'a delil olduğunu söylemiştir.

Tasavvuf'un sonradan icat edildiği, Allah'a kavuşma derdine arifler tarafından bulunan çözümün Tasavvuf olduğu, gayesinin de manevi hayatı, maddi hayata üstün kılmak olduğu söylenmiştir.

Burada mutlaka dikkat edilmesi gereken husus şudur: Risale-i Kudsiyye'yi şerh ve izah eden Mahmud Efendi, 294. beyti şerh ederken diğer sahabenin hem

Nebi'den hem de vefatından sonra Ebu Bekir'den Tasavvuf dersi aldığını iddia etmiştir. Aynı kitabı şerhe devam ederken, çok değil kırk sayfa sonra 310. Beyite geldiğinde[98] Tasavvuf'un arifler tarafından icat edildiğini söylemiştir (!).

Şayet Allah Resûlü zamanında Tasavvuf vardı ise neden arifler onunla yetinmedi de yenisini icat etti? Hele ki Nakşibendi Tarikatı gibi bidatlere karşı olan bir yolun salikleri neden böyle yaptı (!).

Şayet Nebi döneminde olmadığı için icada ihtiyaç duydularsa neden bu silsilelerini Ebu Bekir'e ve Nebi'ye dayandırmaktalardır? Köksüz ve aslı İslam'dan olmayan bir şeye kaynak arama çabası mıdır bu?

Kaldı ki Hadîd Suresi 27. ayeti delil alıp Tasavvuf'u ruhbanlığa benzetmek kişinin kendi bindiği dalı kesmesidir. Allah Resûlü *(sav)* Tasavvuf mahiyetindeki ruhbanlığı yasaklamış, *"Bu ümmetin ruhbanlığı Allah yolunda cihaddır."* demiştir.

Osman bin Maz'un *(ra)* geceleri ibadet, gündüzleri oruçla geçirmeye başlayıp ve evlenmemeye karar verdiğinde o *(sav)* şöyle demiştir:

"Ey Osman! Benim sünnetimden yüz mü çevirdin? Ben ruhbanlıkla emrolunmadım. Benim sünnetim, namaz kılmak ve uyumak, oruç tutup iftar etmek, nikahlanıp boşanmaktır..." [99]

Resûlullah'ın *(sav)* nafile ibadetlerini öğrenmek üzere üç kişilik bir grup, Peygamber Efendimiz'in hanımlarının evlerine geldiler. Kendilerine Efendimiz'in ibadetleri bildirilince, onlar bunu azımsadılar ve:

"— Allah'ın Resûlü nerede, biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır, dediler. İçlerinden biri:

— Ben ömrümün sonuna kadar bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım, dedi. Bir diğeri:

— Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim, dedi. Üçüncü kişi de:

— Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim, diye söz verdi.

Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz, onlarla karşılaştı ve kendilerine şunları söyledi:

— Biraz önce şöyle şöyle diyen sizler misiniz? Onlar:

— Evet! Ey Allah'ın elçisi, dediler. Resûlullah:

— Allah'a yemin ederim ki ben, sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutarım, bazen tutmam. Geceleri hem

namaz kılar hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse o kimse benden değildir." [100]

Yine Allah Resûlü *(sav)*, ruhbanlığın İslam'daki karşılığının çok farklı olduğunu beyan etmiştir.

"... Sana cihadı tavsiye ediyorum, benim ümmetimin ruhbanlığı cihattır." [101]

Rabbani de Tasavvuf için şöyle der: *"... Bil ki şeriat üç kısımdır; ilim, amel ve ihlastır. Bu üç kısım tek tek uygulanmadıkça şeriat gerçekleşmiş olmaz... Tasavvuf'un aşikâr kıldığı tarikat ve hakikat, şeriatın üçüncü kısmını oluşturan 'ihlası' tamamlamada, şeriatın hizmetkârıdır. Her ikisinin amacı şeriatı tamamlamaktır... Tarikatta ilerleyişte yaşanan hâller, vecdler, ilimler ve marifetler asıl gaye değildir. Bunlar birtakım zan ve hayallerden ibarettir. Asıl gaye bütün bunlardan geçip süluk ve cezbe makamlarının sonuncusu olan rıza makamına erişmektir. Tarikat ve hakikat konaklarını geçmekten maksat rıza makamına ulaştıracak ihlası kazanmaktan başka bir şey değildir..."* [102]

Başka bir yerde: *"... Bâtın, zahiri tamamlar ve olgunlaştırır. Bu ikisi arasında kıl kadar ayrılık yoktur. Örneğin, yalan konuşmamak şeriattır. Yalan konuşmayı zihinden çıkarmak tarikat ve hakikattir. Yalanı zihinden yok etme zorluklarla gerçekleşirse tarikat, kolay olursa hakikattir. Hakikat ve tarikattan oluşan iç yüz/bâtın, gerçekte şeriattan oluşan dış yüzün/zahirin tamamlayıcısı ve onun mükemmelleştiricisidir..."* [103]

Tasavvufta önemli bir mevkiye sahip olan Rabbani'den yaptığımız bu iki nakilden şunu anlıyoruz: Tasavvuf, İslam'ın özü olan ihlas ve Allah'ın emir ve yasakları olan takvanın hayata geçmesine yardımcı olan, bununla alakalı mücadele yöntemlerini saliklere öğreten bir disiplindir.

Tasavvuf hususunda benzer bir yaklaşım sergileyen Said-i Nursi, Tasavvuf bahislerine ayırdığı 29. Mektup'ta şunları söyler:

"Üçüncü telvih: Velayet, Bir hüccet-i risalettir; tarikat, bir burhan-ı şeriattır. Çünkü risaletin tebliğ ettiği hakaik-i imaniyyeyi (iman hakikatlerini), velayet, bir nevi sûhud-u kalbi (kalp şahitliği) ve zevk-i ruhani (ruh zevki) ile aynelyakin derecesinde görür, tasdik eder. Şeriat, ders verdiği ahkâmın hakaikini (hakikatlerine); tarikat, zevkiyle, keşfiyle ve ondan istifadesiyle ve istifazesiyle o ahkâmı şeriatın hak olduğuna ve haktan geldiğine bir burhan-ı bahirdir." [104]

Said-i Nursi Tasavvuf'u akide ve amele hizmet eden bir müessese olarak görmüştür. Velayet/Allah dostluğu, iman hakikatlerinin daha iyi ve yakin derecesinde anlaşılmasına yardımcı olur. Tasavvuf'un amelî boyutu olan tarikat ise, şeriat hükümlerini ondan zevk/lezzet/tat alınarak yaptırdığından ve keşifle

ondaki hikmet ve sırları açığa çıkardığından onun hak oluşuna delalet eden bir yardımcı olmuş olur.

Hülasa:

Onlar, Tasavvufta var olan bazı kavramları ele alır, İslam'da var olan benzer kavramlarla karşılaştırırlar. Örneğin, Tasavvuf'un nefis terbiyesi olarak kullandığı açlık, yalnızlık, uykusuzluk gibi şeyleri zühd ile karşılaştırır ve *"Sizin zühd dediğinize biz Tasavvuf diyoruz."* derler.

Tasavvufi bazı kavramlar isim veya içerik olarak İslami kavramlara benzeyebilir. Ancak kavramlar karşılaştırıldığında **içerik olarak** ve ortaya **çıkan sonuç olarak** tamamen farklı olduğu görülür.

Meselenin daha iyi anlaşılması için Tasavvufla en fazla özdeşleştirilen zühd kavramını incelemek yerinde olacaktır. Örnek olarak da tüm Mutasavvıflar tarafından kabul gören İhya-ı Ulumi'd Din kitabını alalım. Gazali kitabın 4. bölümü olan *"Münciyet/Kurtarıcılar"* bölümünde *"Kitabu'l Fakr-ı ve'l Zuhd"* başlığı altında konuyu inceler.

"... Zühd: 'Kişinin daha az hayırlı olandan yüz çevirip daha hayırlı olana yönelmesidir'... Öyleyse dünyayı ahiret karşılığında satan (yani, ahireti dünyaya tercih eden) dünyada zahid olmuştur..."

Asıl kaynağa başvurulduğunda daha geniş açıklamaların bulunacağı zühdün genel tanımı budur. Ahirete rağbet edip dünya nimetlerine önem vermemek. Hiç kimsenin itiraz etmeyeceği bu tanıma delil olarak şunları zikreder:

"(Zenginliğini açığa çıkaran şatafat ve) süsü içerisinde kavminin karşına çıktı. Dünya hayatını isteyenler: 'Keşke Karun'a verilenin benzeri (bir zenginlik) bize de verilseydi. Şüphesiz ki o, çok büyük bir şansa sahiptir.' dediler. Kendilerine ilim verilenler dediler ki: 'Yazıklar olsun size! İman edip salih amel işleyenler için Allah'ın sevabı daha hayırlıdır.' (Dünyanın geçici süs ve şatafatı karşısında bu tavrı sergilemeye) ancak sabredenler muvaffak olurlar." [105]

Bu ayetlerde insanlar iki kısımdır:

- Dünyayı ve süsünü önemseyip neredeyse Karun'la beraber helak olacak olanlar.
- Allah'ın *(cc)* vereceği ahiret mükâfatını önemseyen ilim sahipleri.

"Onlardan bazılarına, kendilerini imtihan etmek için verdiğimiz dünya süsüne gözünü dikme! Rabbinin rızkı, daha hayırlı ve daha kalıcıdır." [106]

"Kim ahiret ekinini isterse (ameliyle ahiret sevabını isterse) onun ekinini

arttırırız. Kim de dünya ekinini isterse (ameliyle dünya hayatının süsünü isterse) ona da ondan veririz. (Fakat) onun, ahirette hiçbir nasibi yoktur." [107]

Bu yöndeki açıklamaları okuyan her Müslim'in ikna olacak ve *"Burada anlatılanlar, vahye dayalı ve Peygamber'in hayatında pratikleştirdiği şeylerdir."* diyecektir. *"Şayet Tasavvuf buysa bu vahyin ta kendisidir."* kanaati hasıl olacaktır.

Ancak Kitap ve sünnette ifadesini bulan zühdün Allah Resûlü *(sav)* ve sahabenin hayatına yansımasıyla Tasavvuf erbabının hayatına yansıması aynı olmamıştır.

Örneğin, Allah Resûlü'nün *(sav)* zahidlerin imamı olması onun evlenmesine, çoluk çocuğa karışmasına, alışveriş yapmasına, insanların içinde yaşamasına, onların mübah eğlencelerine katılmasına, bayram günlerinde hanımlarıyla beraber insanların oyunlarını izlemesine, şaka yapıp gülmesine, sahabe cahiliye anılarını anlatırken onları dinleyip tebessüm etmesine, torunlarına olan sevgisinden hutbeden inip onlarla oynamasına, misafir kabul edip başkalarına misafir olmasına, hanımlarıyla kavga etmesine, onlara bir müddet küsüp barışmasına, yerine göre ashabına kızmasına vb. engel olmamıştır.

Allah Resûlü'nün *(sav)* zühdü, Allah yolunda cihad etmesine, seferler düzenlenmesine, insanlara ilim öğretmesine, devlet işleriyle ilgilenip siyaset yapmasına da mâni olmadı.

Sahabeden bazıları, zühd adına evlenmeyi, yemeği ve uykuyu terk etmek isteyince onları uyardı. Bunun zühd değil, onun *(sav)* sünnetinden yüz çevirmek olduğunu beyan etti. Buna dair birçok örnek önceki sayfalarda bolca zikredildi.

Bir de Tasavvuf cenahına bakalım, zühd onların hayatına nasıl yansıdı?

Onların zühdü; evliliği, uykuyu, toplumu, yeme içmeyi terk etmek şeklindeydi. Yani onlar Allah Resûlü'nün sünnetinden yüz çevirerek onunla bağlarını koparma pahasına zahid (!) oldular.

Gazali aynı bölümde *"5. Mühim Nokta"*[108] konusunda şunları söyler: *"Bazıları: 'Nikahın aslında ve çokluğunda zühd olmaz.' derler. Sehl bin Abdullah bu görüşü seçmiştir. 'Zahidlerin efendisi olan Peygamber'e kadınlar sevdirilmişken nasıl onlarda zühd edelim?' der. Bu konuda Süfyan bin Uyeyne'ye muvafakat etmiştir... Doğru olan Ebu Süleyman Ed-Darani'nin söylediğidir: 'Seni Allah'tan alıkoyan mal, eş, evlat bunların hepsi senin için uğursuzdur.' Kadın da bazen insanı Allah'tan alıkoyabilir..."*

Gazali, Tasavvuf ehlinden iki görüş nakleder. Bunların arasından da kadın insanı Allah'tan alıkoyacaksa nikahın terkinin, alıkoymayacaksa nikahın efdal olduğunu tercih eder.

Aynı bölümde Cüneyd-i Bağdadî'den şunu aktarır: *"Yeni başlayan bir mürid*

için, kalbini üç şeyle meşgul etmemesini tercih ederim: Hadis talebi (öğrenme), çalışma ve evlilik."

Allah Resûlü'nün *(sav)* pak sünnetine bakanlar ne yeni başlayanlar ne eskiler ne de cennetle müjdelenenler için böyle bir tavsiye olduğunu görecektir.

Benzeri bir durumu *"açlık"* için de görebiliyoruz. Allah Resûlü *(sav)*; az yerdi, doymazdı, *"Kişinin sırtını doğrultacak lokmalar yeterlidir."* [109] derdi. Bu yapılamazsa midenin üçte biri dolana kadar yenmesini tavsiye ederdi. Bunların hepsi haktır, şeriata, tıbba ve akla uygun olan da budur.

Ancak Tasavvuf, yiyecekte zühd bahsine bu delilleri dayanak kılarken pratik uygulamasında Allah Resûlü'nün *(sav)* yasaklarına muhatap olmaktadır:

> *"En üst mertebe: Üç gün ve üstünde aç kalmasıdır. Bazı müridler riyazetin yemeğin miktarıyla değil, vaktiyle alakalı olduğuna inanır. Bazıları otuz gün, kırk gün yemeği erteledi. Sayıları çok olan âlim kırk güne kadar yemeden durdular... Hikâye edilir ki bu taifenin ehlinden olan birileri bir rahibe uğrarlar. Onunla konuşur, İslam olup üzerinde olduğu aldanmışlıktan kurtulmasını isterler. Rahip:*
>
> *— İsa kırk gün boyunca yemezdi, bu bir mucizedir. Ya nebi ya da sıddıklar bunu yapabilir, der. Sufi ona der:*
>
> *— Şayet ben elli gün yemeden durursam İslam'ı kabul edip üzerinde olduğunun batıl olduğunu kabul edecek misin?*
>
> *Elli gün boyunca yemez, bu süreyi arttırır ve altmış güne tamamlar. Bu durum rahibin İslam'ına vesile olur."* [110]

Önceki bölümlerde şeyhlerin günlerce aç kaldığına, dilendiğine, toplum içinde yellendiğine, çıplak hutbe verdiklerine dair nakiller yapılmıştı.

Şimdi soralım: Bunların zühdü ile Allah Resûlü'nün *(sav)* zühdü bir midir?

Fakirlikten Allah'a sığınan, Rabbinden zenginlik isteyen, dilenciliği yasaklayan, ashabını kimseden bir şey istememek ahlakıyla terbiye eden, evlenen, evlendiren, cihad eden, ders veren, güzel giyinen, güzel giyinmeye teşvik eden... bir Nebi'yle yukarıda okuduğumuz Tasavvufi şeyhler hangi noktada birleşmektedir?

Tasavvuf'un kendine dayanak olarak kabul ettiği diğer tüm kavramlar için de benzer şeyler söylemek mümkündür. İsim ve delil yönünde İslam'dan olan birçok şey, Tasavvuftaki uygulama biçimiyle gayriislami bir kisveye bürünüp çoğu zaman şeriat esaslarıyla çatışan bir hâl almıştır.

Sonuç:

Tasavvuf'un menşei konusunda söylenenleri özetlemiş olduk. Açıkcası

Tasavvuf'un menşei ne olursa olsun bir önemi yoktur. Önemli olan gözlerimizle görüp okuduğumuz, kulaklarımızla işittiğimiz ve Tasavvuf ismiyle sergilenen gayriislami hâllerdir.

Bizlerin eleştirileri, bir müessese olarak Tasavvuf'a ya da Tasavvuf'un öncü şahsiyetlerine değildir. Küfür milletlerinin itikadi ve amelî sapkınlıklarını Tasavvuf adı altında İslam'a sokmaya çalışanlaradır; İslam ümmetini tekke ve zaviyelere, evliliği ve dünya malını terk etmeye, cihadı nefis cihadına indirgemeye davet eden ve Allah Resûlü'nün *(sav)* yasakladığı ruhbanlığı tekrar diriltmek isteyenleredir; zikir adı altında, özel vakitlerde, İslami olmayan lafızlarla, belli nefes ve konsantre hareketlerle meditasyon ve yogayı *"Allah'ı zikir"* diye ihya etmeye çalışanlaradır.

Vahdet-i vücud adı altında Allah'a sövmeyi, hakaret etmeyi, O'nu mahluk ile kıyaslayıp en deni mahlukata benzetmenin önünü açanlaradır. Şeriat mahkemelerinin mübarek kılıçlarından kaçmak için sekr, şatahat gibi İslam'a yabancı kavramlarla zındıklığı meşrulaştıranlaradır; İslam'ın bilgi kaynağı olan vahye[111] aykırı bilgileri keşif, ilham veya manevi bir seyr-u sülukte elde etme safsatasıyla İslam'a sokanlaradır.

Yazılan eserlerin vahye arz edilip eleştirilmesinin önüne geçmek için rüyada Peygamber'in kitap yazma emri verdiğini iddia edip *"Bu kitabı ben yazmadım, bana yazdırıldı."* safsatasına bizi inandırmaya çalışanlaradır.

İslam'ın kutsal kabul ettiği mekânların hürmetini çiğnemek adına, kabirlerin, türbelerin hac gibi ziyarete açılması ve kutsallık atfedilmesinedir.

Şeyhlerin gece yatakta kaç defa döndüğümüzü, kalpten geçen en ince düşünceleri bilebileceğini iddia edip El-Alîm, El-Habîr ve El-Latîf olan başka ilahların (?) ümmete tayin edilmesinedir.

Tasavvuf'u eleştirenleri çarpan şeyhlerin, bir defa olsun dünyada inim inim inleyen mazlumlar için Amerikan, Rus, İsrail keferelerini çarpmaması, bütün olağanüstü güçlerini (!) İslam ve Müslimler aleyhine kullanmalarınadır, itirazımız.

Evet, bizim tüm eleştirilerimiz ve itirazlarımız bunlaradır ve olmaya da devam edecektir.

Çalışmamızın bundan sonraki bölümünde, Tasavvuftaki bazı kavramları incelemeye çalışacağız.

. Risale El-Kuşeyriyye.
. Her şeyi mübah ve helal sayma.
. Gizli ilim.
. Şeytanın Hileleri, s. 219-229 özetle.
. Burada İbni Teymiyye her mesleğin sıddıkıyetinin ayrı olduğunu, sıddıklığın sadece zühd ve ibadete özel bir makam olmadığını

anlatmaya çalışıyor. İbadet ve zühd konusunda ihlas ve sünnet üzere olanlar bu mesleğin sıddıkları oldukları gibi âlimlerden ihlas ve sünnet üzere olanlar, ümmetin askerî alanlarında ihlas ve sünnetle hareket edenler de o alanların sıddıklarıdırlar.

. Hallac-ı Mansur ve benzeri, zındıklıkla itham edilmiş olanları Tasavvuf erbabından saymayanlardan biri de Cüneyd-i El-Bağdadî'dir. İbni Teymiyye (rh) kitaplarının çoğunda Cüneyd'i övmüş ve onun ilk nesil Tasavvuf erbabı gibi zühd ve takva merkezli bir yaşantı sürdüğünü savunmuştur. İlerleyen bölümlerde İbni Teymiyye'nin bu görüşü tafsilatlı birşekilde ele alınacaktır.

. Kastı, Tasavvuf erbabının bu tarz, sonradan belirlenmiş ve sünnete uygun olmayan adapları uygulamamaları ve sadece şer'i olanlarla yetinmeleridir.

. Mecmuu'l Fetava, 11/16-17, özetle. (İbni Teymiyye (rh) Fetava'sının 11. cildinde Tasavvuf ve Tasavvuf'a dair kavramlarla alakalı fetvalarını toparlamıştır. Onun tüm fetvalarında, bu ayrıma gittiği Mutasavvıfların bir kısmını -özellikle ilk nesli- övdüğü, bir kısmını ise -özellikle Felsefi Tasavvuf'u eleştirdiği ve İslam dışılıkla suçladığı görülecektir. Aynı zamanda o, ilk nesil Tasavvuf ehlinin adap ve ritüellerinin şer'i olduğunu, sonradan gelen ve aslen zındık olanların Tasavvuftan olmayan şeyleri Tasavvuf'a dâhil edip onu bozduğunu savunur. Bu konuda en ciddi dayanağı da Tasavvuf büyüklerinin Kur'ân ve sünnete uymayan hiçbir şeyin Tasavvuftan olamayacağına dair sözleridir. Onun bu tutumu genelde bilinmez ve Tasavvuf'u toptan reddettiği zannedilir.)

. Safediyye, 1/267.

. 57/Hadîd, 27

. Sünen-i Dârimi, 2215.

. Buhari, 5063; Müslim, 1401.

. İhya-ı Ulumu'd Din, 3/334. Telbisu'l İblis, 137.

. 4/410

. Bu övgüler Şa'rani'ye aittir.

. Tabakatu'l Kubra, 2/140.

. 30/Rûm, 21

. Kutu'l Kulub, 2/396.

. Kendisi Hicri 386 tarihinde vefat etmiştir.

. Age. 1/234; 2/410.

. Age. 2/398. Acaba evlenen ve evlenmeye teşvik eden Nebi ve ashabı bu sözlere göre hangi konumda oluyorlar? Elbette bunu söyleyenler kitaplarında bu durumu şöyle açıklamaktadır: "Onlar öyle mertebelere erdiler ki ne evlilik ne ticaret ne de mübahlardan faydalanma onları olumsuz etkiledi. Bizler ise onlardan daha alt mertebelerde olduğumuz için bu durumlar bizi olumsuz etkilemektedir."

Nedense bu insanlar Allah Resûlü'nün (sav) bu noktadaki sözlü ve fiilî sünnetinin kıyamete kadar geçerli olduğunu ve Allah Resûlü'nün, ümmeti, bu insanlardan daha fazla düşündüğünü unutmuşlardır. Acaba fıtri ihtiyaçların giderilmesi, sonradan gelenlerin imanlarına zarar verip, onları dünyaya meylettirecek olsaydı bunu Allah Rasûlü haber vermez miydi ümmetine? İbrahim bin Ethem veya diğer Tasavvuf büyükleri (!) bu ümmeti Allah Resûlü'nden daha fazla sevip onların ahiretlerini daha fazla mı düşünüyorlar?

. Telbisu'l İblis, 175-176.

. Buhari, 2988.

. El-Bid'a ve Nehyu anha 1/35. Kitabın müellifi İbni Vaddah H. 286'da vefat etmiştir.

. Telbisu'l İblis, 157.

. Altınoluk Dergisi, 1986, Haziran, s. 004, s. 023. Ebû Hâşim Sûfi başlıklı makale. Aynı zamanda bu kıssayı büyük Mutasavvıflardan Molla Cami Nefahatü'l Üns kitabında aktarır. s.153.

. Bk. Dinler Tarihi, Prof. Dr. Abdurrahman Küçük, Prof. Günay Tümer ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet Alparslan Küçük, 199-222 ve 255-312.

. Tezkiretu'l Evliya, Feriduddîn Attar, M. Zahid Kotku tercümesiyle, s.1314.

. Asket: İnzivada her türlü beşeriyetten arınan.

. Dinler Tarihi, s. 257. Ayrıca bk. http://tr.wikipedia.org/wiki/Budizm.

. Ebu Davud, 1369.

. 57/Hadîd, 27

. Ebu Davud, 4904.

. Buhari, 1968.

. 30/Rûm, 21

. 4/Nîsa, 3

. Buhari, 4787; Müslim, 1404.

. Buhari, 4786.

. Rabıta, Meditasyon, Fenafillah, Yoga ve Nirvana isimli makale. https://gercektasavvuf.wordpress.com/2012/07/25/rabita-meditasyon-ve-yoga-2/

. Tarikatta Râbıta ve Nakşbendîlik kitabı, 2018 yılında Tevhid Basım Yayından 4. baskısını yapmıştır.

. Milel ve Nihal, İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi Biruni özel sayısı, s.162. Tercümeler Ali İhsan Yitik'e aittir.

. Milel ve Nihal, İnanç, Kültür Mitoloji Araştırmaları Dergisi Biruni özel sayısı, s.182.

. 28/Kasas, 68

. Fethu'l Bari, 4162-4165 no'lu hadis şerhi. İbni Hacer bu olay için "isnadı sahih" demiştir.

. El-Bidaye, 2/40.

. Muvatta, 414; Müsned, 2/246.

. 2/143. Şa'rani'nin bu rezaletlerle dolu kitabı Türkçeye Evliyalar Ansiklopedisi diye tercüme edilmiştir.

. Müslim, 1040.

. Müslim, 1042.

. Ebu Davud, 1641.
. 2/346-347
. 18/Kehf, 77
. Ebu Bekir Şibli ve Tasavvuf Tarihindeki Yeri, Rıfat Okudan, s.10.
. Şia hakkında yazdığı kitaplardan bazıları şunlardır:

- *Eş-Şia ve'l Sunne.*
- *Eş-Şia ve Ehlu'l Beyt.*
- *Eş-Şia ve'l Kur'ân.*
- *Eş-Şia ve'l Teşeyyu Fırakun ve Tarih.*

Bunun dışında Kadıyanilik, Bahailik, Tasavvuf ve farklı fırkalar hakkında yazdığı eserler de vardır.

. El-Fihrist 435. Cabir bin Hayyan hakkında bilgi veren İbni Nedim, kimyacılar, sanat ehli ve dinî ilimlerle uğraşanların onun hakkında ihtilaf ettiğini zikreder. Her taife onu kendine nispet eder.
. Keşfu'l Mahcub, 274.
. Tezkiretu'l Evliya, 185.
. Cemheretu'l Evliya, 1/122.
. Cemheretu'l Evliya, 159.
. Et-Tabakat, 2/44.
. Taraiku'l Hakaık, 1/251.
. Kuleyni'nin El-Kâfi'si özellikle günümüzde yaygın olan on iki imam Şii akidesini anlamak için önemli bir kaynaktır. Ancak kitabın İran'da basılan ve okutulan Arapça aslıyla Türkçe'ye Şiiler tarafından tercüme edilen hâli arasında ciddi farklılıklar vardır. Türkçe'sinde itikad olarak sıkıntılı olan bölümler çıkarılmıştır. Şia'nın kitapları Türkçe'ye aktarılırken genelde aynı yöntem izlenmektedir. Arapça veya Farsça baskılarıyla, tercüme edilmiş baskılar arasında ciddi farklılıklar vardır.
. 1/196.
. Besairu'l Deracat, 430.
. Age. 431.
. El-Yevakit ve'l Cevahir, 2/85.
. El-Ahlaku'l Mebtuliyye, 1/454.
. El-İbriz, 151.
. El-Lemahat, 172.
. El-Mevakıfu'l İlahiyye, 164-169.
. Resail İbni Arabi Risaltu'l Ula, 18.
. https://millivesunni.wordpress.com/2019/01/16/cubbeli-ahmet-hoca-mektuplar/
. 3/183
. Buhari, Rikak, 38.
. Envaru'l Kudsiyye, 1/175-176.
. Seyyid-i Ahmed Dirdir, 119.
. Bu tercüme Mahmud Ustaosmanoğlu'na bağlı olan http://www.ruhulfurkan.com/?page_id=84 sitesinden alınmadır. Türkiye'de Tasavvuf büyüklerinden kabul edilen M. Zahid Kotku'nun hazırladığı eserde ise ifade şöyledir: "Çünkü velilik için masiyetten halas şart değildir. İsmet ancak peygamberlerle büyük velilere mahsustur. Velilikte masumiyetin şart olmadığına delil, ashab-ı kiramdan bazıları hakkında hudûd-u şeriyyenin icra edildiği ve bahusus, ashab-ı kiramın ednası dahi velilerin âlâsına faik olduğudur." Bk. http://serifbuhari.com/halidi-risalesi.html#.VY8TsfntlBc. (2019)
Bu iki Sufi tercümesi ilginçtir. Çünkü çelişkilidir. Şayet masumiyet, veli olmak için şart değilse mürid bir haram gördüğü hâlde niye itiraz etmeyecekmiş?
Biri: "Masumiyet veli için şart değildir." diyor. Öteki: "Büyük veli ve peygamber için şarttır; büyük olmayan veliler için şart değildir." diyor. Buna göre sahabe küçük veli mi oluyor? Allah (cc) akıl, izan ihsan eylesin. Oysa son cümlede sahabenin en efdal velilerden olduğu söylenmiş.
. 2/223.
. Et-Taarruf li Mezhebi Ehli Tasavvuf, 1/145-146.
. İhya, 1/100.
. El-Keşf an Hakikat Sufiye, s. 54.
. Age. s. 68
. Risale-i Kudsiyye Şerhi ve İzahı 2/314.
. Keşfu'l Mahcub, 274.
. Cemheretu'l Evliya, 1/122.
. Dureru'l Ğavvas, 73.
. Daha fazla nakil için bk. El-Tasavvuf Menşe ve Masadir, 147-153.
. 5/Mâide, 67
. 16/Nahl, 44
. Buhari, 4855; Müslim, 177.
. Buhari, 111, 3047.

. Müslim, 1978.
. Fethu'l-Bari, Kitabu'l İlim, 111 numaralı hadis şerhi.
. Tuhfetu'l Ahvezi, 1412. hadis şerhi.
. Tefsiru'l Kur'âni'l Azim, Mâide Suresi 68. ayet tefsiri, İbni Kesir: "İsnadı ceyyittir." der.
. Buhari, 108; Müslim, 2.
. Risale-i Kudsiyye, 2/355-357.
. 2/355-357
. Sünen-i Dârimi, 2215.
. Buhari, 5063; Müslim, 1401.
. Müsned
. Mektubat-ı Rabbani, 36. Mektup, s.127.
. Mektubat-ı Rabbani, 41. Mektup, s.135.
. Mektubat, 29. Mektup, 9. kısım, 3. telvih.
. 28/Kasas, 79-80
. 20/Tâhâ, 131
. 42/Şûrâ, 20
. Nikahta Zühd
. Tirmizi, Zühd, 47.
. İhya-ı Ulumi'd Din, 776.
. Kur'ân ve sünnet

MUTASAVVIFLARIN ALLAH TASAVVURU

Tasavvuf erbabına Tasavvuf'un mahiyeti, gayesi ve İslam'ın hangi yönünü ön plana çıkardığı sorulduğunda genelde *"marifetullah"* dediklerini duyarız. Allah'ı hakkıyla tanıma/marifet ve bu tanımaya bağlı olarak O'na *(cc)* hakkıyla kulluk etmenin, Tasavvuf'un nihai gayesi olduğunu söylerler. Toplumun Tasavvuf'a ve ehline olan saygısının altında da bu hakikat yatar. Tek amaçları Allah'ı tanımak, O'nu gönülden sevmek ve O'na hakkıyla kulluk etmek olan bu insanları halk, Allah dostları, Allah erleri gibi isimlerle anar ve severler.

Tasavvuf'un bu iddiasına karşılık Tasavvufi kaynakların ve yolun piri, taifenin seyyidi, makamların ve hâllerin üstadı, pir-i mügan gibi lakaplarla tazim edilen insanların nasıl bir Allah inancına sahip olduklarına bakmak istedik.

Kendi adıma şunu söyleyebilirim ki okumalarım sırasında ve bu eseri yazma sürecinde sürekli *"Allah, zalimlerin ve müşriklerin söylediklerinden ne de yücedir!"* sözünü vird edindim. Allah'a hakaret edildiğini işiten bir muvahhidin ruh hâlini yaşadım: Daraldım, sıkıldım, bunaldım...

Yine belirtmeliyim ki çok meşhur zatların Allah'a *(cc)* **karşı söylediklerinin onların sözleri olup olmadığını bilmiyoruz. Tasavvuf'a felsefe bulaştıran ve ona yeni bir hüviyet kazandıran zındıkların, görüşlerini meşrulaştırmak için bu zatlara iftira etme ihtimalleri de vardır. Bu sebeple bizleri ismi geçen şahıslar değil bu fikirler, bu fikirleri kitaplarına alıp yayanlar, bu kitapları kutsayanlar ilgilendirmektedir...**

Konu ile ilgili bazı nakiller

Sürekli Allah aşkından söz eden, efendisi Şems-i Tebrizi'yle arasındaki, akla ve fıtrata sığmayan ilişkisini Allah sevgisine ulaştıran bir merdiven olarak izah eden, Allah aşkını anlayamadığımızdan ikisinin arasındaki ilişkiyi de anlayamayacağımızı iddia eden Mevlana Celaleddin Rumî; nasıl bir Allah'a inanıyor?

"Sultan Veled buyurdu ki:

Bir gün babam (Mevlana) medresede bilgiler saçıyordu. Ders esnasında 'Gerçek mürid, şeyhinin herkesten üstün olduğuna inanan kimsedir.' dedi. Bir adam, Beyazıd Bestamî'nin müridlerinden birine:

— Şeyhin mi büyük yoksa Ebu Hanife mi? diye sordu. O:

— Şeyhim, dedi.

— Ebu Bekir mi büyük yoksa senin şeyhin mi? diye sordu. O yine:

— Şeyhim, diye cevap verdi.

Adam birer birer tüm sahabeyi saydı. O yine:

— Şeyhim, dedi. Adam:

— Muhammed mi büyük senin şeyhin mi? diye sordu. Yine:

— Şeyhim büyüktür, dedi. En sonunda:

— Allah mı büyük senin şeyhin mi? diye sordu. Mürid:

— Ben Allah'ı şeyhimde gördüm, şeyhimden başka kimseyi tanımam, hep onu tanırım, dedi."

"Başka bir müride:

— Allah mı büyük senin şeyhin mi? dediler. O da:

— Bu iki büyük arasında hiçbir fark yok, diye cevapladı."

"Ariflerden biri de: 'Bu iki büyükten daha büyük bir lazımdır ki bu farkı ortaya koysun.' dedi."

"Allah görünmediği için peygamberler ona naip/vekil oldu. Hayır, hayır... Böyle değil. Bu naiple (Peygamberi) niyabet edileni (Allah'la) birbirinden ayırmak çirkin bir şeydir. Burada ikilik yoktur." [1]

Bu ilim halkasından ne anlamalıyız? Şeyhin Allah'tan büyük olduğunu, şeyh ile Allah veya Peygamber ile Allah arasında fark olmadığını, eşitlik olduğunu... Ayrıma gitmenin, yani tevhid inancının çirkin bir şey olduğunu...

İçki masasında oturup alem yapan bir sarhoşa şöyle bir sorunun sorulduğunu farz edelim: *"Allah (cc) kadın kılığına girip ya da bir kadına hulûl edip bir insanın cinsel ihtiyaçlarını karşılar mı?"*

Elindeki içki şişesiyle Rabbine isyan eden, İslam'la ilişkisi sadece bu dine müntesip olmakla sınırlı olan birinin dahi bu soruyu sorana fiziki, en azından sözlü bir tepki vereceği kesindir.[2]

Bu soruya Mevlana'nın nasıl cevap verdiğine bakalım: *"... Yine Sultan Veled'den nakledilmiştir. Bir gün ileri gelen Sufiler babam Hudavendigâr'a: 'Ebu Yezid, ben ilahımı daha sakalı bitmemiş bir genç biçiminde gördüm.' buyuruyor. 'Bu nasıl olur?' diye sordular. Dedi ki: 'Bunda iki hüküm vardır: Beyazıd Bestamî, Allah'ı, sakalı bitmemiş genç suretinde görmüş ya da Beyazıd'ın isteğinden dolayı Allah onun gözüne sakalı bitmemiş genç çocuk biçiminde görünmüştür.' "* [3]

Dağları çatlatıp semayı parçalayan, denizleri kaynatıp yerleri sarsacak bu galiz küfrün etkisi daha geçmeden, hemen ardına şu menkıbeyi anlatır, Eflaki: *"Şems-i Tebrizi'nin 'Kimya' adında bir hanımı vardı. Bir gün Şems hazretlerine kızıp Meram bağları tarafına gitti. Mevlana hazretleri medresenin kadınlarına işaret ederek: 'Haydi gidin! Kimya Hatun'u buraya getirin, Şems'in'in gönlü ona çok*

bağlıdır.' buyurdu. Bunun üzerine kadınlardan bir grup onu aramaya hazırlanırken Mevlana da Şems'in yanına girdi. Şems şahane bir çadırda oturmuş, Kimya Hatun ile konuşup oynaşıyor ve Kimya Hatun da giydiği elbiselerle orada oturuyordu. Mevlana bunu görünce hayrette kaldı. Onu (Kimya'yı) aramaya hazırlanan dostlarının karıları da henüz gitmemişlerdi. Mevlana dışarı çıktı. Bu karı kocanın oynaşmalarına engel olmamak için medresede aşağı yukarı dolaştı. Sonra: 'İçeri gel.' diye bağırdı Şems. Mevlana içeri girdiğinde Şems'ten başkasını göremedi. Bunun sırrını sordu ve:

— Kimya nereye gitti? dedi.

— Yüce Allah beni o kadar sever ki istediğim şekilde yanıma gelir. Şu anda da Kimya şeklinde geldi, buyurdu Şems.

İşte Beyazıd'ın hâli de böyleydi. Tanrı ona sakalı bitmemiş bir genç suretinde göründü." [4]

Dilinden Allah ve marifetullah lafızları eksik olmayanların *"Allah"* dediklerinde kastettikleri budur işte...

Mevlana, Sultan Veled'e soruyor: *"Bahaeddin sana Allah'ı göstermemi ister misin? Büyük bir lütuf olur, dedim ben de."*

Bunun üzerine Mevlana oğluna uzun bir riyazet metodu öğretiyor. Günün neticesinde yirmi saatini Allah için harcayacağı bir program veriyor. Ve şöyle sonlandırıyor bu teklifini:

"Ondan sonra ne kadar istersen ve elinden geldiğince Allah'ı gör ve sevgiliyle aşk oyunları oyna. Artık ona ne söylersen, ondan ne ararsan kolayca elde edersin." [5]

Mevlananın aşk oyunları oynanabileceği Allah ile bizim inandığımız tüm eksiklerden münezzeh, El-Kuddûs ve Es-Selâm olan Allah *(cc)*, kesinlikle aynı değildir.

Tüm putperestlerin zihinlerinde inşa ettikleri ve tapındıkları bazı ilahları vardır. Onların ilahı, beşere kıyas edilen, her türlü eksikliğin izafe edildiği bir ilahtır. Müminlerin inandığı, rızası için yaşadığı, uğruna canlarını ve mallarını feda ettikleri ilah ise o müşriklerin O'na nispet ettikleri eksiklerden münezzehtir!

Aşağıda anlatılan ilah ile bizim Rabbimiz bir midir? Haşa ve kella!

"Babam, Ramazan ayında bir evde inzivaya çekilerek on güne yakın kimseye yüzünü göstermedi... Konya'nın bilginleri, fakirleri, emirleri ve bütün insanlar medreseye gelip: 'Biz Mevlana'nın ayrılığına dayanamıyoruz.' dediler, kıyameti koparıp ağlayıp sızladılar... Ben durumu babama bildirdim. Üç gün müddet istedi. Arkadaşlara haber verdim... Üç gün geçtikten sonra sabahleyin geldim ve kapının aralığından hücrenin içine baktım. Hücrenin her tarafının Mevlana'nın

mübarek vücudu ile dopdolu olduğunu gördüm. Hatta yarıklara pamuk tıkanması gibi kapının aralığı da Mevlana'yla tıkanmıştı... Bu heybetli manzara karşısında bağırarak kendimden geçtim. İki kez bu manzarayı gördüm. Son defasında tekrar baktım. Onun cisminin güzellik ve zayıflık bakımından eski hâlini aldığını ve mübarek eliyle vücudunu okşadığını gördüm. Vücuduna: 'Aferin! Aferin! İyi dayandın. Tur Dağı buna dayanamamış, parça parça olmuştu. Sen bunu kaldırabildin. Senin gibi Yar-i Gar'a aferinler olsun.' dediğini işittim." [6]

Musa *(as)*, Allah'ı *(cc)* görmek isteyince Allah, bunun imkânsız olduğunu ve beşer takatini aşacağını ona bildirmiştir:

"Musa tayin edilen yere gelip, Rabbi onunla konuşunca: 'Rabbim! Bana göster de seni göreyim.' demişti. Allah buyurdu ki: 'Beni göremeyeceksin. Fakat dağa bak. Eğer yerinde durabilirse beni göreceksin.' Allah dağa tecelli edince onu paramparça etti ve Musa düşüp bayıldı. Ayılınca da: 'Seni (tüm eksikliklerden) tenzih ederim. Sana tevbe ettim ve ben iman edenlerin ilkiyim.' demişti." [7]

Buna göre Tur Dağı'nın dayanamadığı ve Musa *(as)* için mümkün olmayan, Mevlana'nın bedeni için mümkün olmuştur. Tabi oğlunun olayı anlatırken özellikle belirttiği bir noktayı da gözden kaçırmamak gerekiyor: Mevlana'nın cesedi o kadar büyüyor ki tüm odayı kuşatıyor, kapı deliği dahi o suretle doluyor! Acaba bu durumda Allah nereye tecelli etmiş oluyor? Ya da hangi surette zuhur ediyor?

Nakiller devam ediyor:

Mevlana ile ilgili son bir nakil daha yapalım: *"Kira Hatun, Mevlana'nın yırtık feracesini, Mevlana'nın üzerinde dikiyordu. Bir elbiseyi insanın üzerinde dikerken üzerinde elbise dikilen kişinin, ağzına bir şey alması bilinen bir âdettir. Örneğin, bir yaprak, bir saman çöpü veya bir kağıt parçası alınır. Böyle bir şeyi ağza almadan dikmeyi uğursuz sayarlar. Kira Hatun aklından: 'Acaba Mevlana da mübarek ağzına bir şey aldı mı?' diye geçirdi. Mevlana hemen: 'Bunun önemi yok, sen adam akıllı dik. İşte ben ağzıma 'Kul huvallahu ahad: De ki Allah tektir...'i aldım ve Allah'ı dişimle adamakıllı yakaladım.' buyurdu."* [8]

Allahlaşma iddiasında bulunan bu zındık taifesinin *"İslam'da uğursuzluk"* inancının olmadığını bilmiyor olmalarına hiç şaşırmadık doğrusu. Kira Hatun'un aklından geçeni Mevlana'nın hemen fark etmesine de şaşırmamış olmalısınız! Öyle ya, Allah'ın kendisine hulûl ettiği bir adamın (!) O'nun *(cc)* sıfatlarından birine sahip olmasından daha normal ne olabilir? Bir önceki nakilde her yeri, odanın kapı deliğini dahi dolduran ilahlarının ise bu örnekte insan

ağzına sokulması ve dişle ısırılması da dikkatlerden kaçmamalı!!!

Ayrıca şu sorunun cevabının da vuzuha kavuştuğuna inanıyorum: Allah ve Resûlü'ne düşman olan, İslam'ı yok etmek için milyon dolarlar harcayan Batı dünyası, nasıl olur da Mevlana'yı bu denli sever, kitaplarını her dile tercüme eder ve bir ayı *"Mevlana Ayı"* olarak ona adar?

Böyle bir adamı sevmeyecek de ne yapacaklar? Özellikle son yüzyılda Müslimlerle savaş yoluyla başa çıkamayacağını anlayan âlem-i küfrün, itikadi ve amelî tahrip faaliyetlerinde Mevlana'dan daha iyi bir malzeme bulması mümkün müdür?

Aslında bize şunu diyorlar: *"Bizler sizin topraklarınızı işgal edip namuslarınıza el uzattığımızda; Moğollar, İslam âlemini talan ettiğinde, Mevlana'nın yaptığı gibi yapın. Su gibi, toprak gibi olmaya çalışın. Allahlaşmak için riyazetle meşgul olun... Ney çalıp dönün... Sema'da vecde gelin ve dış dünyadan kopun. Siz bu işlerle meşgul olurken biz istediğimizi elde etmiş oluruz. Siz de belirli bir müddet sonra biraz açlık biraz cinlerin yardımı biraz da kapalı ortamların iç karartıcı havasıyla delirmiş olacaksınız."*

Başka nakillerle devam edelim:

Tasavvuf'un temel kitaplarından ve ana kaynaklarından sayılan El-Lum'a kitabında aktarılan birkaç yoruma yer verelim:

Ebu Yezid El-Bestamî anlatıyor: *"Bir seferinde, Allah beni kendi katına yükseltti, beni huzuruna dikti ve: 'Ey Ebu Yezid, kullarım seni görmek istiyorlar.' dedi. Ben de: 'Beni vahdaniyetinle süsle, bana enaniyet/benlik elbiseni giydir ve beni ahadiyet makamına yükselt. Ta ki kulların beni gördüğünde desinler ki 'Seni/Allah'ı gördük.' Böylece sen bu olmuş, ben de orada olmamış olurum.' dedim."* [2]

Bu iddiaya göre Allah'ın huzuruna gidiliyor, Allah *(cc)* kulların taleplerini bir başka kulu olan Ebu Yezid El-Bestamî'ye arz ediyor. Ebu Yezid de çözüm bulup Allah'a sunuyor. Allah, vahdaniyet, enaniyet ve ahadiyetinden Ebu Yezid'e verecek ve böylece Ebu Yezid ilahlaşmış olacak. Ta ki kullar Ebu Yezid'i görünce *"Allah'ı gördük."* demiş olacaklar.

Ebu Yezid'in bu yaklaşımına Tasavvuf büyükleri itiraz ediyor elbet. *"Elhamdulillah"* dediğinizi duyar gibi oluyorum. *"Elbette, aklı başında her Müslim buna itiraz etmeli."* diyorsunuz... Allah'ın, kendisiyle Allah olduğu ve ibadet edildiği ahadiyet ve vahdaniyet gibi O'nun zat, fiil ve sıfatlarında tek oluşuna delalet eden sıfatlarını bir kul nasıl isteyebilir? Mekkeli müşrikler bile bu kadarına cesaret edememişken kendini İslam'a nispet eden biri bunu nasıl

düşünebilir?

Fakat acele etmeyin. Evet, yapılan itirazlar Ebu Yezid'in tevhidi hakkıyla anlamadığı yönünde. Lakin resûllerin tevhidi değil, Tasavvuf'un tevhidi... Okuyalım:

Cüneyd-i Bağdadî, Ebu Yezid'in bu yaklaşımına şöyle itiraz eder: *"Bu söz, tekliğin hakikatinin, kendisini tam anlamıyla kuşatmadığı kişinin sözüdür. Bu suali, onun orada olana yakın olduğunu gösterir. Fakat bir şeye yakın olan, o makamda olmuş olmaz. Onun, 'Süsle, giydir, yükselt.' sözleri hissettiği miktar ve mekânın hakikatinin bu kadar olduğunu gösterir. Ancak onun, açığa çıktığı kadar payı olmuştur."* [10]

Cüneyd'den nakledilen bu söz eleştiri mahiyetindedir. Yani, süsleyen ve süslenen, giydiren ve giydirilen, yükselten ve yükselen hepsi aynı şeylerdir. Ebu Yezid'in sanki iki ayrı şey varmış gibi talepte bulunması onun en yüksek makama yükselmediğinin alametidir. Ancak, bunun olabileceğine delalet eden sorusu onun o makama yaklaştığını gösterir.

Bir başka Sufi daha Ebu Yezid'in bu yaklaşımını eleştirir. O da Cüneyd-i Bağdadî'nin terbiyesinden geçen ve çileli yıllardan sonra Tasavvuf büyüklerinden kabul edilen Şibli'dir: *"Ebu Yezid burada olmuş olsaydı bizim çocuklarımızın elinde Müslüman olurdu..."* [11]

Şibli bu talebi çok değersiz görmekte, çocukların dahi bu makamları aştığına işaret etmektedir.

Hocası Cüneyd de buna benzer şekilde eleştirir: *"Ebu Yezid hâlinin büyüklüğü ve işaretlerinin yücelmesine rağmen başlangıç merhalesinden çıkamamıştır. Ben ondan son makamın kemâline delalet eden bir söz işitmedim."* [12]

Neredeyse tüm Tasavvufi kaynakların, kendisinden nakilde bulunduğu Ebu Yezid El-Bestamî'nin meşhur şatahatını da hatırlatmakta fayda var:

"Subhani (Kendimi bütün eksikliklerden tenzih ederim), Ma a'zeme şe'ni (şanım) ne de yücedir."

Bir başka şathiyesinde:

"Cübbemde Allah'tan başkasını görmüyorum." der.

Ebu Yezid, bu sözlerine rağmen Cüneyd ve Şibli'nin yanında istenen makama ulaşamamış, tevhidi anlama ve müşahede noktasında eksikleri olduğu söylenmiştir.

Mutasavvıfların *"tevhid"* dediğinde kastettikleri anlam budur. Her şeyin bir olması ve ikiliğin kalkması... Muvahhidlerin tevhidini ise avamın, yaşlı kadınların tevhidi olarak kabul ederler. İleride geleceği gibi tevhidin onların

yanında üç mertebesi vardır. Başlangıç noktası, peygamberlerin davet ettiği ve Kelime-i Tevhid'in anlamı olan makamdır. Orta hâli Ebu Yezid El-Bestamî gibi Allah olunabileceğine inanan, fakat bazen kendini Allah hissetse de bu hâlin sürekli devam etmediği insanlardır. Kemâl ve nihayet ise kendini Allah görmek ve bu hâlin devamlı olmasıdır.

Tasavvufçuların Allah tasavvuru incelenirken vahdet-i vücud akidesine de değinmek gerekir. Vahdet-i vücud kelime anlamı itibarıyla vücudun tekliği demektir. Yani mevcut olan tek bir şey vardır. Oysa kâinatta gözle görülen ve görülmeyen sayısız varlığın mevcut olduğunu biliyoruz. Mutasavvıflar hakikatte hepsinin bir olduğunu, aralarında hiçbir fark olmadığını, tek bir varlığın farklı yansımaları olduğunu söylüyorlar. Yani özünde her şey Allah olmuş oluyor, fakat suret ve dış görünüşleri farklı...

Allah'a, fıtratıyla inanmış, şeriat bilgisinden yoksun bir insanın dahi kabul etmeyeceği bu safsata Tasavvufta, makamların sonu, rütbelerin en yükseği, menzillerin sonuncusudur. Tasavvuf yolunda çekilen tüm sıkıntılar bu ulvi (!) makama ulaşmak ve varlığın hakikatine varmak içindir. Yani tüm çaba, peygamberlerin ortak davetini iptal etmek ve yıkmak içindir:

"Andolsun ki biz her ümmet arasında: 'Allah'a ibadet/kulluk edin ve tağuttan kaçının.' (diye tebliğ etmesi için) resûl göndermişizdir. Allah içlerinden kimisine hidayet bahşetti, kimisine ise sapıklık hak oldu. Yeryüzünde gezip dolaşın ve yalanlayanların akıbetinin nasıl olduğuna bir bakın." [13]

Bu davete göre ibadet edilen Allah, ibadet eden kul ve Allah'ın dışında ibadet edilen tağutlar vardır.

Tasavvuf ise vahdet-i vücudun inancıyla bu hakikati yerle bir etmiş ve: *"İbadet edilen de ibadet eden de hepsi birdir, hepsi Allah'tır."* demiştir.

Bazıları vahdet-i vücudun böyle tefsir edilmesine öfkelenmiş, Allah dostları zannettiği insanlara bu görüşleri yakıştıramamıştır. Gelin vahdet-i vücud'un ne anlama geldiğini, bu inanışın kendisi ile anıldığı ve Şeyhu'l Ekber, yani şeyhlerin en büyüğü unvanına layık görülen İbni Arabi'nin bizzat kendisinden aktaralım:

"... Erkek, kadını sevdiğinde onunla beraber (cinsî münasebet) olmayı ister. Kadınla erkek ilişkisinde daha büyük bir kavuşma yoktur. O da nikahtır. Bundan dolayı münasebet esnasında tüm bedenini şehvet kaplar. Bundan dolayı da tüm bedenin temizlenmesi için gusül emredilmiştir. Çünkü El-Hak (Allah), kulun kendisinden (Allah'tan) başka bir şeyle lezzet alacağına inanmasını kıskanır. Bundan dolayı kendisinde fena bulduğu (kadın) suretine girerek ona görünmüş, tekrar dönüp kendisine bakması için onu gusülle temizlemiştir. Erkek,

Allah'ı kadında müşahede ederse bu münfailde müşahededir. Kadının kendisinden yaratılması hasebiyle kendisinde müşahede ederse bu failde müşahede olur... Allah'ı kadında müşahede etmesi en kâmil olanıdır. Çünkü bu durumda Allah'ı hem fail hem de münfail olarak müşahede etmiş olur... Bundan dolayı Allah Resûlü kadınları sevmiştir. Çünkü Allah, en kâmil olarak kadınlarda müşahede edilmektedir. Çünkü Allah maddelerden soyutlanmış olarak müşahede edilemez. Allah'ın kadınlarda müşahedesi (maddeler arasında) en güzel ve mükemmel olanıdır. Buluşmanın/vuslatın/kavuşmanın en büyüğü de cinsî münasebet/nikahtır." [14]

Bu nakillerden sonra, özellikle de vahdet-i vücudun şeyhlerinin yanındaki anlamını gördüğünüzde aklınıza şöyle düşünceler gelebilir: Şayet bunlar her şeyin Allah olduğuna inanıyorsa tüm dinleri eşit görmeleri, ibadet edilen put, taş, ağaç gibi şeyleri de şirk görmemeleri gerekir. Bu düşündüğümüz onların mezheplerinin lazımı değil, bizzat açıktan dillendirdikleri bir şeydir.

İbni Arabi, Nuh'un *(as)* kavminin putlarına olan bağlılığını şöyle açıklıyor:

"Ve dediler ki: 'Sakın ha ilahlarınızı bırakmayın. Ved, Suva, Yeğus, Yauk ve Nesr'i de bırakmayın.' " [15]

"Şayet ilahlarını bırakmış olsalardı haktan (Allah'tan) bıraktıkları oranda cehalete düşmüş olacaklardı. Çünkü Allah'ın her ibadet edilende bir yüzü vardır. Onu bilen bilir, bilmeyen bilmez." [16]

Şuayb'a *(as)* ayırdığı bölümde de benzer şeyler söyler:

"Birinin inandığı Allah, bir diğerinin inandığıyla aynı değildir. Herkes kendi inancını savunur, ötekinin Allah inancını kınar. Şayet insaf ehli olsa başkasının inancını kınamaz. Cüneyd-i Bağdadî'nin 'Sufinin rengi su gibidir.' sözünü anlamış olsa herkesi kendi inancıyla kabul eder ve Allah'ı her itikadda nasılsa öyle bilir... Allah 'Ben kulumun zannı üzereyim.' der. Yani 'Ben ona ancak itikadı suretinde görünürüm.' der."

Hud'a *(as)* ayırdığı bölümde bunu daha açık ifade eder:

"Sakın! Sadece bir inanca sahip olup, kalanları inkâr etme. Bu takdirde birçok hayrı kaçırmış olursun. Çünkü Allah tek bir inancın içine hapsedilmekten daha büyüktür."

Bunu Musa *(as)* ve kardeşi Harun'un aralarındaki konuşmada daha açık hâle getirir ve yukarıda teorik olarak zikrettiklerini pratikleştirir:

"Demişti ki: 'Ey Harun! Onların saptığını gördüğün hâlde, seni (bir şeyler yapmaktan) alıkoyan nedir? Niye peşimden gelmedin? Yoksa emrime karşı mı geldin?' (Harun:) 'Ey anamın oğlu! Sakalımı saçımı çekiştirme! İsrailoğullarını

böldün, sözümü dinlemedin.' demenden korktum.' demişti." [17]

"... Onlardan bazıları Samiri'ye uyarak buzağıya taptı, bazıları da Musa'nın dönmesini ve ona bu durumu sormayı bekledi... Böylece aralarına tefrika girmiş oldu. Harun bu ayrılığın sebebinin kendine nispet edilmesinden korktu. Oysa Musa, Harun'dan bilgiliydi. O biliyordu ki buzağıya tapanların bu ibadeti, Allah'ın: 'Senin Rabbin sadece kendisine ibadet edilmesini emretti.' buyruğunun gereğiydi. Allah bir şeye hükmetmişse o mutlaka olur. Musa'nın Harun'u azarlamasının nedeni buzağıya tapanları inkâr etmesi ve bu konuda geniş davranmamasınaydı. Çünkü arif, her şeyde Allah'ı görendir. Hatta her şeyi bizatihi Allah olarak görendir." [18]

Yukarıda zikrettiği teoriyi böylece pratiğe dökmüş oldu. Ben-i İsrail'in taptığı buzağı bizatihi Allah'ın kendisi olduğundan, Harun'un bu inkârı yerinde olmamış ve kardeşi tarafından azarlanmayı hak etmiştir.

Veyl olsun o dine ki buzağıya tapan müşriklerin, tevhidi, Allah'ın elçisinden daha iyi anladığına inanmaktadır! Veyl olsun o dine ki Allah'ın kevni iradesiyle şer'i iradesini ayırt edemeyecek kadar akidede cahil olmasına rağmen bu kişilerin, dinde en üst mertebeye sahip olduğuna inanmaktadır!

Burada, yaşadığım bir hadiseyi aktaracağım. İnsanların nasıl bu kadar şuursuz olabileceğini bizzat gördüğüm bir hadise: Yıllar öncesinden tanıdığım bir arkadaşla karşılaştım. Sürekli tebessüm etmeye çalışan, kadifemsi bir sesle konuşmaya gayret eden bu arkadaşımın hâlinde bir tuhaflık vardı. Sohbetimiz ilerleyince Tasavvuf'a bulaştığını ve *"Mevlana"* ismiyle faaliyet gösteren bir tarikat merkezine gidip geldiğini öğrendim. Açıkça vahdet-i vücudu savunuyordu. Bir ara o kadar ileri gitti ki sokakta havlayan köpek için *"O da Allah'tır."* dedi...

O zaman çok şaşırmıştım. Geçmişinde tevhidî bir çizgiye sahip olduğunu düşündüğüm bu arkadaşım nasıl bu hâle gelmişti? Şehrin meşhur üçkâğıtçılarından birinin Allah'ın tecelligâhı olduğunu, insanları Allah'la bütünleştirmeye çalışan bir mürşid olduğunu savunuyordu. Tarikatlarında bazılarının bu süreci tamamladığını, bir kısmının da tamamlamaya yakın olduğunu, kendinin de o yıl Ramazan'da tamamlayacağını söylüyordu. Sürekli bir ismi telaffuz ediyordu. *"Şeyhu'l-Ekber"* diyordu. Tüm İslam tarihinde bu unvana layık görülmüş Muhyiddin ibni Arabi... O da bu inancı savunmuyor muydu? Benim bu denli tepki göstermeme anlam veremiyor, zorlama olduğu her hâlinden belli olan tebessümle şaşkınlığını izhar ediyordu. Bu durumda suçun tamamını bu arkadaşa yıkmak doğru olmasa gerek. Onun suçu olduğu kadar

vahdet-i vücud karşısında susan ve bunu dillendiren zatları, evliya kabul eden zihniyet de suçludur. Bu safsataları *"anlaşılamaz ulvi hakikatler"* olarak tanıtanlar, bu gencin sapmasının asıl müsebbipleriydi.

Bu görüşleri İbni Arabi mi dillendirmişti yoksa birileri onun adına uydurmuş muydu orasını bilemeyiz. Ancak kim söylerse söylesin ona nispet edilen, kitaplarda yer eden bu hezeyanlar, kendisini İslam'a nispet eden birisinin kabul edebileceği şeyler değildir. Övülünce ulvi makam; yerilince şatahat, sekr, fena gibi kavramlarla geçiştirilmeye çalışılan bu şirk ve küfür bataklığı, insanları zehirlemeye devam ediyor. Köpeğe dahi *"Allah"* diyecek kadar çirkefleşebilen ve bunu da İslam adına yapan bu zihniyeti, İslam'ın hiçbir yerine oturtmak mümkün değildir. Kendi şahsiyetleri ya da yakınları köpeklikle nitelendirildiğinde ortalığı velveleye verenlerin, söz konusu Allah *(cc)* olduğunda mezheplerindeki bu genişliği anlamak akıl işi değil.

İbni Arabi'yi burada bitirip bu kavmin öncülerinden kabul edilen Hallac-ı Mansur'un Allah tasavvuru hakkında bazı nakiller yapalım:

"Ben 'Fütüvvet' konusunda İblis ve Firavun'la tartıştım. İblis dedi ki: 'Şayet ben secde etseydim 'fütüvvet' ismi benden düşerdi.' Firavun dedi ki: 'Şayet ben O'nun resûllerine iman etseydim ben de fütüvvet makamından düşerdim.' Ben de dedim: 'Şayet ben iddialarımdan ve davamdan dönseydim fütüvvet halısından düşerdim.' İblis, 'Ben ondan daha hayırlıyım.' sözünü Allah'tan başka bir varlık/ ğayr olmadığını anlayınca söyledi. Firavun, 'Ey kavmim sizin için kendimden başka bir ilah bilmiyorum.' sözünü kavminden hakla batılı ayıracak kimse olmadığını anlayınca söyledi. Ben ise (Hallac): 'Allah'ı bilmiyorsanız bari onun eserlerini bilin, ben o eserim. Ben El-Hakkım/Allah'ım, çünkü ben hak ile El-Hak oldum her zaman.' dedim. Bu konuda benim arkadaşlarım Firavun ve İblis'tir. İblis, ateşle tehdit edilmesine rağmen fikrinden dönmedi. Firavun denizde boğuldu, yine iddiasından dönmedi ve vasıta/peygamber kabul etmedi. Ben ise asılsam ellerim ayaklarım kesilse ve öldürülsem dahi iddiamdan (yani 'ben El-Hakkım/Allah'ım' sözümden) dönmem." [19]

Bir şiirinde:

"Ben isteyenim ve isteyen benim
Biz bir bedene hulûl etmiş iki ruhuz.
Beni gördüğünde onu görürsün
Onu görünce de bizi görmüş olursun." [20]

Bir başka şiirinde ise şöyle der:

"Allah'ın dinini inkâr ettim, ki; inkâr vaciptir benim üzerime

Fakat Müslümanların yanında bu çirkindir." [21]

Tabi burada sormak gerekiyor, Müslimlerin yanında çirkin olup Hallac'ın yanında vacip olduğuna göre, acaba zat-ı âlileri (!) hangi dinden oluyor?!

Yine şöyle der:

"Rabbimi kalp gözüyle gördüm

Dedim: 'Sen kimsin?' Dedi: 'Senim'." [22]

Tasavvufçuların Allah tasavvurlarına dair söylediklerine başka örneklerle devam edelim: *"Ebu Hamza Es-Sufi, bir gün Haris El-Muhasibi'nin evine girdi. Haris'in koyunu 'me'ledi... Ebu Hamza baygınlık geçirdi. 'Emrine icabet ettim, ey efendim!' dedi koyuna. Haris El-Muhasibi bu duruma karşı çıktı. Sonra eline bir bıçak aldı ve Ebu Hamza'ya: 'İçinde bulunduğun bu hâlden tevbe etmezsen seni bu bıçakla keserim.' dedi. Ebu Hamza: 'Bu sözü dinleyemiyorsan elekten arta kalan külleri ye o zaman.' diye cevap verdi."*

Peki, Ebu Hamza'nın bu itirazı ne anlama geliyor? Kitabın yazarı olan ve Tasavvuf'un temel kitaplarından sayılan Lum'a sahibi Tusi şöyle cevaplıyor: *"Senin bu inkâr ve itirazın Tasavvuf'a yeni başlayan müridlerin hâllerine benziyor."* [23]

Buradan anlıyoruz ki yeni başlayan ve henüz ulvi makamlara erişmeyen cahiller, koyunun Allah olabileceğini idrak etmezler. Allah'ım! Sen zalimlerin ve müşriklerin zannından yücesin.

Yaşadığı dönemin hatırı sayılır Mutasavvıflarından Ebu Huseyn En-Nuri ise bir gün köpek sesi işitti ve şöyle dedi: *"Emrine icabet ettim. Mutluluk içinde icabet ettim, boynum kıldan ince."* [24]

Evet, yanlış okumuyorsunuz... Hacıların söylediği *"lebbeyk"* yani, *"emrine icabet ettim."* cümlesini, bir köpeğe söylüyor... Başka bir örnek: *"Eş-Şibli evine gelen misafirleri uğurlarken onlara: 'Ben, nerede olursanız sizinle beraberim. Siz benim gözetimim ve korumam altındasınız.' dedi ve onları uğurladı."*

Bu ifade hepimizin bildiği gibi iki ayetten olduğu alınmıştır. Tabi iki ayet de Allah *(cc)* için kullanılan ifadelerdir. İlki Hadîd Suresi 4. ayettir. *"Nerede olursanız Allah sizinle beraberdir."* İkincisiyse Enbiyâ Suresi 42. ayettir: *"De ki: 'Sizi gece ve gündüz Rahman'a karşı kim koruyabilir?' "*

Şimdi, Ebu Hamid El-Gazali'nin, Tasavvuf'un başyapıtı kabul edilen ve mutedil Tasavvuf'u temsil ettiği düşünülen, kendisiyle din ilimlerini ihya ettiği İhya-ı Ulumu'd Din kitabına bakalım:

"Tevekkül"ün aslı olan "tevhid"in açıklanması

... Tevhid dört mertebedir. Öz, özün özü, kabuk ve kabuğun kabuğu...

1. mertebe: Kişinin diliyle 'Lailaheillallah' demesi, kalbinin bu kelimeden gaflet içinde olması veya inkâr etmesidir. Münafıkların tevhidi gibi.

2. mertebe: Kişinin kalbinin, lafzın manasını tasdik etmesidir, Müslümanların umumunun tasdik ettiği gibi. Bu avamın itikadıdır.

3. mertebe: Bunları keşif yoluyla görmesidir. Hakkın nuruyla bakıp görür. Bu mukarrabin (yakınlaştırılmış) olanların makamıdır. Bu şöyle olur: Eşyaları farklı farklı görür, fakat bu çokluğun tek, bir ve Kahhar olan Allah'tan sudûr ettiğini bilir.

4. mertebe: Varlık âleminde tek bir varlığı görmesidir. Bu sıddıkların müşahedesidir. Sufiler buna 'tevhidde fena' derler. Çünkü bu sadece tek bir şey görür. Nefsini dahi görmez. Nefsini dahi görmeyecek kadar tevhide daldı mı nefsinde fena bulmuş olur. Manası, nefsinde ve yaratılmışları görmede fena bulur." [25]

Bu noktada akıllara şöyle bir soru takılabilir: Allah Resûlü'nün *(sav)* insanları davet ettiği ve Gazali'nin *"2. mertebe"* olarak isimlendirdiği tevhid, nasıl oluyor da Sufilerin tevhidi olan *"4. mertebe"*den daha düşük oluyor. Hatta kabuk mesabesinde oluyor?

Gazali ne demek istiyor? Yani, varlıkta sadece bir şeyi görmek, başka hiçbir şeyi görmemek ne anlama geliyor? Bundan önceki Mutasavvıfların kadını, köpeği, koyunu veya kendi nefislerini Allah olarak görmelerini mi kastediyor Gazali? Cevabı ona bırakarak devam ediyorum: *"... Şayet dersen sadece tek bir şeyi müşahede etmesi nasıl olur ki? O gökleri, yerleri ve hissedilen cisimleri görüyor. Bunlar çok fazladır. Nasıl bu kadar çok tek olur?*

Bil ki bu, mukaşafat ilminin gayesidir. **Bu ilmin sırlarının kitaplara yazılması caiz değildir. Arifler dediler ki:**

'Rububiyet sırrını ifşa etmek küfürdür.'

Sonra bu, muamele ilminin dışında bir meseledir. Senin bunu uzak görmeni - çok alanın tek olması- kırmak/çürütmek mümkündür. Bir şeye bir açıdan bakınca tek, başka bir açıdan bakınca çok görmek mümkündür. Mesela insan... Onun ruhu, cesedi, uzuvları, eklemleri, bağırsakları cihetiyle bakılırsa çoktur. Fakat başka bir bakışla o insandır, bütündür, yani tektir... Bu örnekte konu açıklığa kavuşur ve ulaşamadığın bu makamı inkâr etmez ama iman edersin. Tevhidin bu kısmına inandığın için de imanın oranında ondan nasibin olur. Nasıl ki nebi olmadığın hâlde, nübüvvete iman etmiş olman, ona imanın oranında nasibin oluyorsa... Bu hâl her şeyde tek ve El-Hak olan Allah'ı görme,

bazen sürekli olur bazen de anlık olup kaybolur. Gözleri alan şimşek gibi... Çoğunlukla da böyle olur. Hallac-ı Mansur'un işaret ettiği de budur. O, El-Hevvas'ı çöllerde gördü:

— Ne yapıyorsun? dedi.

— Ben, buralarda geziyorum ki tevekkül konusunda kendimi düzelteyim, diye cevap verdi. Hallac:

— Sen iç âlemini imar etmekle ömür harcadın, tevhidde fena bulman nerede?

El-Havvas tevhidin üçüncü mertebesini tashih ediyordu. Hallac ondan dördüncü makama ulaşmasını istedi. Bu, muvahhidlerin tevhid konusunda mücmel makamlarıdır. Şayet dersen ki bunların biraz daha açıklanması gerekir, ta ki tevekkülün bu makamlara nasıl bina edildiği anlaşılsın. Derim: Dördüncü makamın açıklanmasına girmek caiz değildir..." [26]

Gazali'nin mukaşefe ilminin gayesi olup kitaplara yazılması caiz olmayan, açıklanması mümkün olmayan, ifşası küfür olan rububiyet sırrı dediği tevhidin ne olduğunu anladık mı?

Evet, Hallac-ı Mansur'un insanları davet ettiği ve El-Havvas'a tavsiye ettiği makamdır özün özü olan tevhid (!). Peki, Hallac'ın tevhidden anladığı neydi?

Şeytan'ın ve Firavun'un dahi fütüvvet[27] makamına çıktığı, Allah'tan başka varlık olmadığı için secdeyi gereksiz gördüğü, Allah'tan başka varlık olmadığı için Firavun'un Musa'nın peygamberliğini reddettiği tevhid...

Evet, Gazali'nin özün özü dediği 4. makam, tüm âlimlerin icmasıyla katledilen ve zındık muamelesi gören Hallac-ı Mansur'un davet ettiği tevhiddir. Neden Gazali bunu açıklamıyor, sır olarak görüyor? Hallac'ın akıbetinden çekindiği için. Allah ki *(cc)* insanı tevhid için yaratmıştır. İnsanın, kendisinden dolayı yaratıldığı tevhidin ondan gizlenmesi niyedir?

Ki Gazali'nin İhya-ı Ulumu'd Din"i bu tarz ifadelerle doludur. Ancak şunu net olarak anlıyoruz ki başta Gazali olmak üzere tasavvufçuların: *"Siz anlamazsınız, rububiyet sırrıdır."* diyerek gizledikleri şey, Hallac-ı Mansur'un itikadıdır. Yani, zamanının âlimlerinin icmasıyla katledilen ve zındık kabul edilen Hallac...

Geçmişin tozlu sayfalarından çıkıp bugüne gelmek istiyorum. Bugünkü Mutasavvıfların durumu nasıldır? Okuyalım:

Bir vaazı sonrası suikasta uğrayarak katledilen Ali Bayram Öztürk Hoca'yı kamuoyu yakından tanıyor. Hac veya umrede olduğu bir zamanda, içinde bulunduğu gruba önderlik ediyor. Saniye saniye videoya kaydedilen konuşmasında aynen şu cümleleri telaffuz ediyor:

"Ya Resûlullah!

Osmanlı Devleti'ni kuran, Osman Gazi'nin babası Ertuğrul Gazi'nin torunlarıyız biz.

Ya Resûlullah!

Bizim canımız var ise sen bizim cananımızsın.

Ya Resûlullah!

Canımızı veririz ama cananımızı kimseye kaptırmayız.

Ya Resûlullah!

Mekke-i Mükerreme'nin Medine-i Münevvere'nin muhafızı, bekçisi ve çöpçüsü biziz.

Ya Resûlullah!

Oldu ki öldük, ya Resûlullah! Ruhumuz gene bu vazifeyi yerine getirecektir.

Ya Resûlullah!

Sen müsterih ol, ya Resûlullah, diyebilmişsek eğer, tamam mı?

Yiğit düştüğü yerden kalkar. Onun için:

Otururken Muhammed Mustafa, kalkarken Muhammed Mustafa, yatarken Muhammed Mustafa, yürürken Muhammed Mustafa.

Muhammed Mustafa (sav), ona ben güneş diyemem, güneş batar.

Muhammed Mustafa (sav) su diyemem, su durduğu zaman kokar.

Muhammed Mustafa (sav) ekmektir diyemem, ekmek durduğu zaman bayatlar.

Muhammed Mustafa çok leziz bir yemektir diyemem, çünkü yemek durduğu zaman ekşir.

Muhammed Mustafa'nın müşebbehün bih-i (benzetileceği hiçbir varlık) yoktur.

İmam-ı Rabbani'nin buyurduğu gibi:

'Muhammed Mustafa eşittir Allah!'

Bir eti kemiği farklı olarak o kadar!" [28]

Yine İsmailağa tarikatının tanınmış ve medyatik yüzü olan Cübbeli Ahmet Hoca, görüntülü bir dersinde şöyle diyor:

"Maalesef Efendi Hazretleri'ni Türkiye tam anlamış değil. Allah anlatsın inşallah. O zaman, dostlardan biri, keşfe açık kullardan biri görmüştü. Mevla Teâlâ'nın tecellilerine mazhar olan bir zuhuratta, ne diyor: 'Ete kemiğe büründüm. Mahmud diye göründüm.' Yani, Allah'ın aynasıdır. Dostlar, Allah'ın aynasıdır. Mevla tecelli ediyor, tecelligâhtır." [29]

Buraya kadar verilen örneklerden anlıyoruz ki Tasavvuf'un asli gaye olarak önümüze koyduğu marifetullah/Allah'ı tanıma, fenafil tevhid, özün özüne

ulaşma vb. kavramlarla kastedilen bizim anladığımız masumane şeyler değilmiş. Allah'ın kadın kılığına girip bazı zevatın zevklerini tatmin etmesi, oğlancılıkla malul olanlara tüysüz oğlan kılığında gelmesi, en fazla kadında müşahede edilen ve cinsel beraberlikle tefsir edilen bir itikad esasıymış.

Yaptığımız nakillerden de anlaşılacağı gibi Allah tasavvuru, Tasavvuf'un her ton ve mertebesinde aynıdır. En mutedil görünenlerle en açık ifadeleri kullananlar arasındaki fark sadece üslup farkıdır. Öz ve asli inanç yönünden hepsinin ulaşmak istediği gaye, insanları davet ettikleri inanç ve ulvi makam olarak isimlendirdikleri şey aynıdır.

Bununla beraber birkaç noktayı açıklığa kavuşturarak bu bölümü sonlandırmak istiyorum:

1. Bu yazıda ismi geçen şahısların hiçbiri bizim için hedef değildir. Bizi ilgilendiren onlara nispet edilen ve Tasavvuf'un asli kaynaklarında yer alan görüşleridir. Bu görüşlerin küfür ve şirk içerikli görüşler olduğuna itikad ediyor ve ancak bir zındığın dilinden dökülmesi muhtemel bu sözlerden Allah'a *(cc)* sığınıyoruz.

Sözlerin kendisine nispet edildiği şahsiyetlere gelince; şayet bu sözleri onlar söylemişse bu sözlerle İbrahim'in milletiyle bağlarını koparmış ve tağutlaşmışlardır. Şayet bazı tabilerinin iddia ettiği gibi bu sözler, tarih içinde zındıklar tarafından uydurulmuş ve meşrulaştırmak için bu insanlara nispet edilmişse *"Allah (cc) bu insanlara merhametiyle muamele etsin."* deriz.

İbni Arabi'nin ateşli savunucularından olan Eş-Şa'rani bu tür sözlerin en fazla geçtiği Futuhatu'l Mekkiye adlı kitabı için şöyle der: *"Futuhat'ta zahiri şeriata uygun olmayan şeyler gördüm. Müellifin (İbni Arabi) el yazması olan nüshayı buldum. Şeriata aykırı olarak tespit ettiğim yerlerin hiçbiri müellifin el yazması olan nüshada mevcut değildi."* [30]

Vahdet-i vücudun kendisine nispet edildiği insanlara, birbirinden farklı ve birbirini tekzip eden sözler nispet edilmiştir. Örnek olması için Cüneyd-i Bağdadî'yi ele alalım: *"Bizim ilmimiz Kitap ve sünnetle kayıtlıdır. Kur'ân okumayan ve hadis yazmayan bu ilimle uğraşmasın."*

Yine aynı Cüneyd'den şu nakledilir: *"Biz bu ilmi kil-u kalden almadık. Açlık, susuzluk hâlinde uykusuz gecelerde elde ettik."*

İlk sözde Kitab'ı ve sünneti yüceltirken, ikincisinde Kitab'ı ve sünneti küçümseyen, rahipliği ve Budist din adamlarının ilim elde etme şeklini öven bir durum söz konusudur. İki zıt nakli de muteber Tasavvuf kitapları yapmıştır.

Yine aynı yazı içinde ondan vahdet-i vücuda delalet eden sözler naklettik. İmam

Zehebi, Siyer A'lam Nubela'da onun biyografisini verirken ondan şunu nakleder: *"Tasavvuf, kadim olanın hadis olandan ayrılmasıdır."*

Tasavvuf'un temelini kadim olan Allah'la *(cc)*, hadis olan, sonradan yaratılan varlığın ayrılması olarak tarif eder ki bu vahdet-i vücudun tam zıttıdır.

Ama aynı zamanda ondan, Tasavvuf'un bir sır olduğu ve avama bunun izhar edilmemesi gerektiği de nakledilmiştir: *"Biz bu ilmi muhkemleştirdik, sonra onu sirdaplara/mağaralara gizledik. Sen ise geldin, onu insanlara anlatıyorsun."* [31]

Bu durumda Cüneyd-i Bağdadî'nin akidesi *"şudur veya budur"* demek pek mümkün değildir. En güzel olanı hüsnüzanda bulunmak ve imama, zahiri İslam şeriatına uygun sözleriyle muamele etmektir. Fakat ondan nakledilen küfür içerikli sözlere ve bu sözleri, inanarak ya da savunarak nakledenlere karşı tutum farklı olmalıdır. Bu insanların Rabbimize hakaret ettiği unutulmamalıdır.

Yine benzer bir durum Gazali için de geçerlidir. İhya kitabından naklettiğimiz tevhid ve Allah tasavvuru asla kabul edilemez. Ancak İbni Teymiyye onun ahir ömründe tevbe ettiğini ve koynunda Sahih-i Buhari varken vefat ettiğini nakletmiştir.

Fikirlerinden tevbe etmişse elbette imamın şahsına söylenecek söz yoktur. Lakin fikirleri ve kitaplarında yazılanlara gelince İslam akidesinin selameti ve dinin korunması için bunların reddedilmesi gerekir.

Gazali'nin biyografisini Siyer A'lam Nubela'da veren İmam Zehebi ona reddiye veren ve kitaplarında yer alan batıl fikirleri reddeden âlimleri, sözleriyle beraber zikretmiştir:

İbni Arabi El-Maliki: *"Hocamız felsefeyi yuttu, sonra onu kusmak istedi fakat kusamadı."* [32] der.

Kadı İyad: *"Kötü haberlerin sahibi, büyük eserlerin yazarıdır. Tasavvufta aşırı gitmiş, onların mezhebine destek vermeye soyunmuş, bu konuda davetçilerden olmuştur... Sultanın emri ve fukahanın fetvasıyla kitapları Mağrip'te yakılmış ve kitaplarından uzaklaşılmıştır."*

İbnu'l Cevzi, onun Sırru'l Alemin ve Keşfu Ma Fi'l Dareyn isimli kitabında sahabeler hakkında konuşması nedeniyle onu eleştirmiştir.

İbnu Salah, *"Gazali'nin inkâr edilen bazı görüşlerinin açıklanması hakkında fasıl"* başlığı altında onun mantık ve tevhide dair açıklamalarını eleştirmiş. Onun El-Mednun ila Gayri Ehlihi yani *"Ehli Olmayandan Saklanması Gereken"* isimli kitabı için *"Allah'a sığınırım ki bu kitap ona ait olsun."* demiştir. Bu kitapta vahdet-i vücuda dair sözler yoğunluktadır. Yine ona reddiye verenlerden biri İmam El-Mazeri'dir. Keşf ve'l İnba an'il Kitabil İhya isimli bir eser kaleme

almıştır...

Buradan anlıyoruz ki şahsın ahir ömründe düzelmiş olması, onun insanlar arasında yaygın olan ve İslam akaidine zarar veren görüşlerini eleştirmeye engel değildir. Büyük âlimler bunu yapmış, yeri geldiğinde bu kitapların yakılması için fetva dahi vermişlerdir.

2. Bazılarının aklına gelebilir: Fıtratı selim bir insanın duyduğu anda tüylerini ürpertecek olan bu safsataları Sufiler nasıl izah ediyorlar?

Bir grup, izahtan ziyade bunun bizim akıllarımızı aştığını ve onların makamına ulaşmayanların onların kitaplarını okumaması gerektiğini iddia ediyorlar.

Bir başka grup, onların farklı bir âlemden sembol ve mana diliyle konuştuğunu, sözlerini madde âleminin diliyle anlamanın mümkün olmadığını iddia ediyor.

Bir başka grup ise bunun bir ruh hâli olduğunu, ruhların Allah aşkıyla sarhoşlaştığını ve şath, sekr, fena gibi hâllerde söylenen sözler olduğunu iddia ediyorlar. Uyanıklık hâlinde sahiplerinin dahi bu sözleri kabul etmeyeceğini ve şeriatın, aklın örtüldüğü sarhoşluk, kızgınlık ve aşırı sevinç hâllerinde insanları mazur saydığını söylüyorlar.

Son zikrettiğimiz, içinde hak ve batıl barındıran ve savunma amaçlı söylenen mazeretlerin yaygın olanıdır.

Teklifin şartı akıldır, bu doğrudur. Aklın tamamen örtüldüğü durumlarda şeriatın insanı mazur saydığı -fıkıh mezhepleri arasında ihtilaf olmakla beraber-doğrudur. Lakin bu insanlar hataen ya da sehven, unutarak sarhoş olmuş insanlar değillerdir. Bilakis nefislerine türlü eziyetler ederek, insanlardan uzaklaşıp *"riyazet"* adı altında mağaralarda kalarak bu hâlleri yaşamak için özel çaba göstermişlerdir. Doğal olarak bu durum hasbelkader gelişmemiş, sonucu bilinerek ve talep edilerek icra edilen bir sürecin neticesi olmuştur. Bu insanların hâllerini şeriatın ya da bazı fakihlerin mazur saydığı sarhoşluğa, aklı örten öfke ve sevinç hâline kıyas etmek doğru değildir.

Ayrıca, bu insanların kendilerine geldiklerinde bu hâlleri inkâr ettikleri vaki değildir. Hallac ölüme gitmesine rağmen bu inancından dönmemiştir. Kaynak olarak kabul ettikleri kitapların bildirdiğine göre bu hâlleri inkâr etmemiş, anlamadıklarını düşündükleri şeriat ehlinden gizlemişlerdir. Bir şeyi gizlemekle inkâr etmek birbirinden farklıdır.

Kaynak kitapların naklettiğine göre bu insanlar, söylediklerinin şeriata göre küfür ve zındıklık olduğunu bilmiş ve bundan rahatsızlık duymamışlardır. Bilakis insanların onları anlamıyor oluşundan rahatsız olmuşlardır.

Cüneyd-i Bağdadî, Eş-Şibli'ye dedi ki: *"Biz bu ilmi muhkemleştirdik sonra da*

onu sirdablara/mağaralara gizledik. Sen ise geldin onu insanlara anlatıyorsun! Şibli dedi ki:

Konuşan ben, duyan ben. Bu âlemde benden başkası mı vardır?" [33]

Gazali, Sehl bin Abdullah Et-Tusterî'den aktarır: *"Âlimin üç ilmi vardır: Herkese anlattığı zahir ilimler ve sadece ehline anlattığı batın ilimler, sadece onunla Allah arasında olan, kimseye anlatamadığı özel ilim."*

Yine bazıları dedi ki: *"Rububiyetin sırrını ifşa etmek, küfürdür."*

Bazıları da: *"Rububiyetin sırrı vardır. İfşa edilirse nübüvvet iptal olur. Nübüvvetin sırrı vardır. İfşa edilirse ilim iptal olur. Allah'ı tanıyan âlimlerin sırrı vardır. İfşa edilirse hükümler iptal olur."* [34] dediler.

Yine Şa'rani şöyle der: *"Bundan dolayı Nebi, ashabına hakikati öğretmek istediğinde kapıları kapattırır ve: 'Aranızda yabancı var mı?' diye sorardı. Göstermiş oldu ki şeriat yolu açık olsa da kavmin yolu, gizlilik üzere kuruludur. Bundan dolayı bu yolun ehli, kendilerini anlamalarından emin olunmayan insanlara anlatmamalıdır. Ta ki inkâr edip nefret etmesinler."* [35]

El-Kelabizi, bir başkasından şunları aktarır: *" 'Eğer o Resûl, bizim adımıza birtakım sözler uydursaydı onu elimizle yakalar, sonra da onun şah damarını keserdik.' ayetlerinden kastedilen şudur: Resûl, vecd hâlinde hissettiklerini rüsum ehline/şeriata tabi olanlara anlatsaydı böyle olurdu. Bu duruma Allah'ın şu sözü delalet eder: 'Allah, sana indirileni insanlara ulaştır.' der. sana kendimizi tanıttığımızı ulaştır, demez."*

Gazali, Cüneyd'den şu cümleleri aktarır: *"Ünsiyet ehli, dua, münacat ve halvetlerinde öyle sözler söylerler ki avamdan biri işitse onu küfür zanneder."* [36]

Yine Cüneyd dedi ki: *"Kişiye, sadıklardan yetmiş kişi zındıklıkla şahitlik etmeden sadıklardan olmaz. Onlar, onun zahirine hükmederler. Çünkü sadık, zahirin hükmünü zahire, bâtının hükmünü bâtına göre veren, iki hâli birbirine karıştırmayandır. Onlar zahirine zındıklıkla hükmetseler de bâtınında sadıklardan olduğunu bilirler. Çünkü onlar, bu hâli kendi nefislerinde yaşarlar."* [37]

Bu alıntıları bir kez daha zikrettikten sonra bir noktaya dikkat çekmek istiyorum: Tasavvuf'un şeriata aykırı ve felsefeye bulaşmış yönüne en fazla tepki gösteren ve reddiyeler verenlerden biri İbni Teymiyye'dir. O, bu sözlerin hepsinin batıl olduğuna, şeriata uymadığına ve reddedilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Fakat sahiplerini tasnife tabi tutmuş ve ikiye ayırmıştır: İbni Arabi, İbni Seb'in, İbni Farid gibi vahdet-i vücudçuları tekfir etmiş, bunların Yahudi ve Hristiyanlardan daha kâfir olduğunu söylemiştir.

Cüneyd-i Bağdadî, Ebu Yezid El-Bestamî, Şibli içinse ya onlara nispet edilen bu

sözlerin yalan olduğuna hükmetmiş ya da bunların sekr/sarhoşluk hâlinde söylenen ve uyanıklık döneminde inkâr edilen sözler olduğunu savunmuştur. Bu hâlin -sekr- bir eksiklik olduğunu, sahabe ve tabiin imamlarında görülmediğini, Müslim'in bunu örnek almayıp zahidlerin ve abidlerin serdarı olan Allah Resûlü'nü *(sav)* örnek alması gerektiğini belirtse de *"Cübbemde Allah'tan başkasını görmüyorum", "subhani (nefsimi eksiklerden tenzih ederim) vb."* söz sahiplerini mazur saymıştır.[38]

Biz İbni Teymiyye'nin *(rh)* bu ayrımına katılmıyoruz. Çünkü benzer sözleri söyleyen insanlardan bir kısmını Yahudi ve Hristiyanlar'dan daha kâfir ilan edip bir kısmını sünnet imamı görmek için çok kuvvetli deliller olması gerekir. Farazi birtakım sebepler ve hüsnüzanna dayalı temenniler bunun için uygun değildir. Madde madde zikredecek olursak:

a. İki grup da sözlerinde ya Allah'ın bir şeye hulûl ettiğini ya da kendileri de dâhil her şeyin Allah olduğunu açıkça beyan etmiştir. İfade edilen sözlerde eşittirler.

b. Bir grubu felsefeci ilan edip diğer grubun Kitap ve sünnetle kayıtlı olduğunu söylemek doğru değildir.

İkinci grubun sadece Kitab'a ve sünnete uydukları iddiası, onlara nispet edilen bazı sözlerle sabittir. Aynı şekilde İbni Arabi'nin Kitap ve sünnete uyduğu, birçok kitabının mukaddimesinde kendi tarafından belirtilmiştir.

Şayet iddia ile mesele çözülüyorsa iki grubun da iddiaları aynıdır. Aynı muameleye tabi olmaları gerekir.

c. İbni Teymiyye'nin *(rh)* en ciddi dayanaklarından biri, *"Cüneyd-i Bağdadî'nin, Hallac-ı Mansur'u tarikat ehlinden saymadığına"* dair Es-Sullemi'nin *"Tabakat"* kitabındaki beyanıdır. Demek ki *"Zahiren bazı sözler benzese de Cüneyd ve onun yolunda gidenler Hallac'dan berîdir."* kanaatine ulaşmıştır.

Oysa Tasavvuf kaynakları İbni Teymiyye'nin ulaştığı bu kanaati doğrulamamaktadır. O dönem kılıç korkusuyla Hallac'dan teberrî edenlerin, kendi aralarında onu övdüklerine dair nakiller zikredilmiştir.

İbni Acibe: *"Onun (Hallac'ın) ölüm fetvasını verenlerden biri de Cüneyd ve Şibli'ydi. Sırrın, ehli olmayana ifşa olmaması için böyle yaptılar. Vacip olan sırların gizlenmesi, Muhammed'in şeriatının izhar edilmesidir."* [39]

İbni Acibe Tasavvuf ehlindendir. Cüneyd ve Şibli'nin ona katılmadıklarından değil, Tasavvuf'un sırrı olan vahdet-i vücudu muhafaza etmek için onun ölümüne fetva verdiklerini aktarmıştır.

Şibli şöyle diyor: *"Ben ve Hallac aynıydık. Ancak o açık etti ben ise gizledim."*

Cüneyd-i Bağdadî'nin şu sözünü nakletmiştik: *" 'Biz bu ilmi muhkemleştirdik, sonra da onu sidaplara/mağaralara gizledik. Sen geldin onu insanlara anlatıyorsun. Şibli ise: 'Konuşan ben, duyan ben bu âlemde benden başkası mı vardır?' der."*

Yine Cüneyd'den: *"Kişiye, sadıklardan yetmiş kişi zındıklıkla şahitlik etmeden sadıklardan olmaz..."* sözünü aktarmıştık.

d. İbni Teymiyye bir grubun şeriattan çıkmanın caiz olduğuna inanan, farzları terk edip haramları işleyen, ibahiyeci olduklarını söylemiş; ikinci grubun ise şeriata tabi olup sorumluluklarını yerine getirdiklerini söylemiştir.

Bu ayrıma delalet eden kuvvetli bir delil yoktur. Kendinin Allah olacağına inanan birinin, şeriatın dışına çıkmış olmasının veya şeriat dairesinde hareket ediyor olmasının da önemi olmasa gerektir. Namaz için gerekli olan abdesti terk edenin, namaz kılmasının öneminin olmadığı gibi... Ayrıca *"İnsanlara Muhammed'in şeriatı izhar edilmeli"* diyen bir zihniyetin yaptığı zahirî amellere ne kadar güvenilebilir ki?

e. Mutasavvıflar bu konuda İbni Teymiyye'ye karşı çıkmış ve onun meseleyi yanlış yorumladığını savunmuşlardır.

Muasır Mutasavvıflardan Abdurrahman El-Bedevi bu tür sözleri değerlendirdiği kitabı Eş-Şatahat Es-Sufiyye kitabında: *"Şathı (kişilerin kendini Allah olarak ilan ettiği sözleri kastediyor) Sufiliğin selim bir gerçeği kabul edenlerin yanında; düşmanların bu açıklamasının (bu sözleri sarhoşluk hâliyle izah edip mazur sayanların) hiçbir kıymeti yoktur. Şathiyata dair sözlerin uyanıklık hâlinde söylenmiş sözlerden kıymet yönünden bir eksiği yoktur... Bunlar ruh sarhoşluğuyla beden sarhoşluğunu birbirine karıştırdılar. İbni Teymiyye o denli habis bir adamdır ki (evliyanın) ruh sarhoşluğunun bedenî sarhoşluğa benzediğini vehmetmiş ve böyle göstermeye çalışmıştır..."* [40]

Tasavvuf ıstılahlarını ele alan kitaplar, bu kavmin büyükleri kabul edilen zatlar ve günümüzde bu yolun saliki olup savunanlar, sarhoşluk meselesini İbni Teymiyye gibi anlamamış ve yorumlamamışlardır.

Hatta İbni Teymiyye'nin yaklaşımını hakaret kabul etmişlerdir.

Sonuç olarak:

Şayet İbni Teymiyye: *"Bu sözler küfürdür, ben bu imamların bu sözleri söylediğine inanmıyorum."* dese bu tutumu anlaşılabilirdi. Çünkü birinci maddede belirttiğimiz gibi onlardan zıt ve birbirini yalanlayan hâller nakledilmiştir. Fakat bu sözleri söylediklerini kabul edip onları mazur kabul etmek, benzer sözleri söyleyen insanları ise tekfir etmek, anlaşılabilir değildir.

İmam Zehebi, Gazali'ye dair eleştirileri ve reddiyeleri zikrettikten sonra şöyle der: *"Allah, imam Ebu Hamid'e rahmet etsin. İlminde, faziletinde onun dengi nerede bulunabilir? Lakin onun hata ve yanlıştan masum olduğunu iddia etmeyiz. Usulde (akaidde) taklit olmaz."*

Bizim bu konuda İbni Teymiyye'nin *(rh)* ayrımına katılmamamız, onun da kabul edip savunduğu usul gereğidir. Allah'ın kelamı ve Resûlü'nün *(sav)* sünneti dışında her şey ama her şey eleştiriye, kabul ve redde açıktır. İmam Malik'in, *"Şu kabirde yatan (Allah Resûlü) hariç herkesin sözü alınıp terk edilebilir."* Sözü, İmam İbni Teymiyye'nin en fazla kullandığı sözlerdendir.

Bu konuda ona katılmamakla beraber, tevhid ve sünnet davasına hizmetimizde en fazla faydalandığımız âlimlerden olduğunu kabul eder, ona ve tevhid imamlarına Allah'tan rahmet dileriz.

. *Kabalcı Yayınevi, Ahmet Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, s. 265.*
. *Bir avukat beyin aktardığına göre içki sofrasında şöyle bir hadise cereyan ediyor: Sarhoşlar şarkı söylemeye başlıyorlar. Aralarından biri, bir Alevi türküsü söylüyor ve bir yerinde: "Yetiş ya Muhammed, yetiş ya Ali!" diyor. Arkadaşları tepki gösteriyor. "İçki sofrasına Peygamberimiz ve Ali Efendimiz'i karıştırma!" Sarhoş türkü söylemeye devam edince sofradan biri, dine karşı yapılan bu saygısızlığı adamı bıçaklayarak cezalandırıyor.*
. *Ahmed Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, s. 484.*
. *Ahmed Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, s. 484.*
. *Age. s. 204.*
. *Ahmed Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, s. 219.*
. *7/A'râf, 143*
. *Age. s. 235.*
. *Lum'a, s. 461.*
. *Lum'a, s. 461.*
. *Age. s. 471.*
. *Ebu Yezid, Cüneyd ve Şibli'nin sözleri için bk. El-Fikru'l Sufi el Faslu'r Rabi El-Kavlu bi'l Hulûl.*
. *16/Nahl, 36*
. *Fususu'l Hikem, 1/217.*
. *71/Nûh, 23*
. *Age. 1/72*
. *20/Tâhâ, 92-94*
. *Fususu'l Hikem, 1/192*
. *Et-Tevasin, 51-52.*
. *Age. 143.*
. *Divanu'l Hallac, 28.*
. *Age.*
. *El-Lum'a, 495*
. *Age. 492*
. *İhya-ı Ulumu'd Din, 1285.*
. *İhya-ı Ulumu'd Din, 1289.*
. *Fütüvvet: Dinî ve mesleki birlik.*
. *https://www.youtube.com/watch?v=MNZJRfHuF3I*
. *https://www.youtube.com/watch?v=eGNXzZTQK1E*
. *Mealen*
. *Et-Taarruf, 1/145-146.*
. *Siyeru A'lami-n Nubela, 19/237. Müessesetu'r Risale 1985 baskısı.*
. *Et-Taarruf li Mezhebi Ehli Tasavvuf, 1/145-146.*
. *İhya-ı Ulumu'd Din, 1/100.*
. *El-Keşf an Hakikat Sufiye, s. 68.*
. *İhya-ı Ulumu'd Din, 4/341.*
. *El-Keşf an Hakikat Sufiye, s. 54.*
. *Mecmuu'l Fetava, 10/59-61, 10/218-225, 10/338-344.*
. *İkazu'l Himem, s. 36.*
. *Takdisu'l Eşhas, 1/460; eş-Şatahat, 10-11.*

TASAVVUFTA KİTAP ve VAHİY TASAVVURU

Peygamberleri ayrıcalıklı kılan şey, onların Allah'tan vahiy alıyor oluşlarıdır. Allah'ın *(cc)* muradını insanlara ulaştırdıklarından dolayı da nebi/Allah'tan haber alan ya da resûl/Allah'ın elçileri unvanını almışlardır.

Allah Resûlü'nün *(sav)* risaletinin iki temel özelliği vardır:

- Risalet/Nübüvvet ve vahyin kendisiyle tamamlanmış olması.
- Bütün insanlığı kuşatan bir risaletle gönderilmiş olması.

Bu satırları okuyan kardeşlerimizin aklına şu soru takılabilir: Yazar neden bunları anlatıyor? Bu bilgiler, her müminin kabul ettiği usulü'd dine dair kabullerdir. Bu hakikattir. Ancak Mutasavvıfların kitapları maalesef farklı şeyler söylüyor. Vahyin Kur'ân'la son bulmadığını, Allah'ın Tasavvuf büyükleriyle, vahiy yoluyla iletişimde olduğunu, hızını alamayanlar ise kendilerine Allah tarafından kitap yazdırıldığını iddia ediyorlar.

Bazı örnekler vererek konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayalım:

Tasavvufçuların Allah tasavvurunu anlatırken İbni Arabi'den bazı örnekler vermiştik. Hani şu putperestlerin taptığı putların Allah olduğunu, cinsî münasebet esnasında kulun Allah'la bütünleştiğini, bazen kendinin Allah'a bazen de Allah'ın kendine (İbni Arabi'ye) kulluk ettiğini söyleyen adam. Sizce İbni Arabi bu fikirleri nereden getiriyor? İbni Arabi bunların Allah tarafından kendisine vahyedildiğini, Levh-i Mahfuz'da yazılı olduğunu ve Allah Resûlü'nün bizzat kendisine kitap olarak teslim ettiğini söylüyor.

Fususu'l Hikem kitabının önsözünde kitaba dair zikrettiklerini okuyalım: *"627 senesinin Muharrem ayının son on gününde, rüyamda Allah Resûlü'nü gördüm. Onun elinde bir kitap vardı. Dedi ki: 'Bu, Fususu'l Hikem kitabıdır, onu al ve insanlara çık, ondan faydalanırlar.' Ben dedim ki: 'Allah'a, Resûlü'ne ve ulu'l emre işitip itaat ederiz emrolunduğumuz gibi...' Halis bir niyetle bu arzuyu hayata geçirdim. Bu kitabı Allah Resûlü'nün sınırlarını çizdiği şekilde, arttırıp eksiltmeden ortaya çıkardım... Gönül ehli olan insanlar bu kitabın nefsî arzulardan uzak, içinde çelişki bulunmayan ve yüce bir makamdan indirildiğini bilsinler diye... Nebi veya resûl değilim ama onların vârisiyim. Bu (kitap) Allah'tandır. Dinleyin ve O'na dönün!*

Kitapta zikrettiğim bu hükümde, Ummu'l Kitap/Levh-i Mahfuz'da sabit olan kadarını zikretmekle yetindim." [1]

"Bu babta, zihnimde oluşan ilahi emirleri zikredeceğim..." [2]

Futuhat-ı Mekkiye'sinde de benzer şeyler söyler: *"... Biz ancak bu kitabımızda ve bütün kitaplarımızda keşfin verdiğini ve Hakk'ın bize yazdırdığını kaydederiz..."*

"581 yılında kabristanda Cuma namazı sonrasında bize gelen ayettir. Üç yıl boyunca namazda, uykuda ya da uyanıkken sadece bu ayeti okuyabiliyordum." [3]

Şimdi, bu nakillerden ne anlaşılıyor? Kitaplar Allah tarafından bu şahsa yazdırılıyor, bazen Nebi *(sav)* bizzat teslim ediyor. Mütevazılığı da elden bırakmıyor tabi, çünkü müellif peygamber de değil nebi de... Ama inen her neyse Kur'ân'ın bütün sıfatlarını barındırıyor kendinde.

Öncelikle onu Allah indiriyor, Levh-i Mahfuz'da aynısı mevcut, hiçbir arttırma ve eksiltme yok, içinde çelişki yok, üç yıl boyunca namazda onu kıraat eyliyor... Allah için ey akıl sahipleri bu indirilenle Kur'ân arasında ne fark kaldı?!

Devam ediyoruz. Mevlana, Mesnevi'sinin girişinde kitabını şöyle vasfediyor:

"... Mesnevi hakikate ulaşma ve yakin sırlarını açma hususunda din asıllarının aslıdır.[4] *Allah'ın en büyük fıkhı, en aydın yolu, en açık burhanıdır. Kur'ân'ı apaçık hâle getirir. Rızıkları genişletir, huyları güzelleştirir. Şanları yüce, hayırlı kâtiplerin elleriyle yazılmıştır. Temiz kişiden başkasının ona dokunmasına müsaade etmezler. Âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir. Batıl ne onun önünden gelebilir ne de arkasından, Allah onu korur, gözetir..."* [5]

"... Bu ne yıldız bilgisidir ne remil ne de rüya... Allah, doğrusunu daha iyi bilir ya! Allah'ın vahyidir. Sufiler, bunu halktan gizlemek için 'gönül vahyi' derler. Sen istersen onu, gönül vahyi farzet. Gönül zaten onun nazargâhıdır. Gönül ona agâh olunca nasıl hata eder?" [6] [7]

"... Ormanlar kalem olsa, denizler mürekkep yine Mesnevi'nin biteceğini umma..." [8]

Mevlana'nın kitabına verdiği bu özellikleri aklımızda tutarak, Allah'ın Kitabı'nı vasfettiği şu ayetleri okuyalım:

"... İçinde hiçbir şüphe olmayan (bu) Kitap, âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir." [9]

"... Şüphesiz ki bu Kur'ân, en doğru olana iletir..." [10]

"... Şüphesiz ki size, Allah'tan bir nur ve apaçık/açıklayıcı bir Kitap geldi." [11]

"(Onun ayetleri) pek değerli sahifelerdedir. Yüceltilmiş ve temizlenmiş (sahifelerde). Kâtiplerin elleriyle (yazılmaktadır). Çok değerli, iyilik yapan itaatkâr (kâtipler)." [12]

"... Oysa o, izzetli/şerefli/değerli bir Kitap'tır. Ne önünden ne de arkasından batıl ona gelebilir. (Hüküm ve hikmet sahibi) Hakîm, (her daim övgüyü hak

eden ve varlık tarafından övülen) Hamîd (olan Allah) tarafından indirilmiştir." [13]

"Şayet yeryüzündeki ağaçlar kalem, denizler de (mürekkep olsa) ve yedi deniz de (mürekkep olup) eklense (Allah'ın kelimelerini/ilmini yazmaya kalksalar) yine de Allah'ın kelimeleri/ilmi bitmez. Şüphesiz ki Allah, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir." [14]

Bu ayetleri Mevlana alıyor ve birebir kendi kitabına uyguluyor. İçi baştan sona küfür, bidat ve ahlaksızlık olan bu kitabın Allah tarafından indirilmesi bir yana İslam'la ilgisinin olduğunu söylemek dahi İslam'dan hiçbir şey anlaşılmadığını gösterir.

Şöyle düşünebilirsiniz: Belki Mevlana'nın kastı farklıdır. Mesnevi'yi Kur'ân tefsiri kabul ediyordur, lakin kastını aşan ifadeler kullanmıştır... Oğlundan dinleyelim. Sultan Veled anlatıyor:

"Dostlardan biri babama: 'Danişmentler: 'Mevlana, Mesnevi'ye niçin Kur'ân diyor?' diye benimle münakaşa ettiler. Ben kulunuz, onlara cevaben: 'Mesnevi Kur'ân'ın tefsiridir, dedim.' diye şikâyette bulundu.' Babam bunu işitince bir süre sustu, sonra dedi ki: 'Ey köpek! Niçin Kur'ân olmasın? Peygamberlerin ve velilerin söz kalıpları içinde dahi ilahi sırların nurlarından başka bir şey yoktur. Allah'ın kelamı onların temiz yüreklerinden kaynamış ve ırmak gibi olan dillerinden akmıştır.' " [15]

Moğollar İslam âlemini talan ederken, ümmete güzel ahlaklı olmayı, sağa vurulduğunda sola dönmeyi, deniz, toprak, su gibi olmayı öğütleyen Mevlana'nın güzel ahlakına bakın! İşgalciye elsiz, dilsiz, yüreksiz; kendine ümmetine karşı ağzı bozuk!

Vahdet-i vücudçuların baş yapıtlarından kabul edilen, Türkçe'ye de çevrilmiş İnsan-ı Kâmil kitabına da zikredelim. Bu kitapta savunulan bazı görüşleri zikredelim önce:

"O (Allah), hem haktır (yaratan) hem de halktır (yaratılmış)... İnsanın durumu iki yönlüdür. Mahluk olması cihetiyle aciz ve zelildir. Rahman'ın sureti olması hasebiyle de kemal ve izzete sahiptir."

"İki âlemde de o mülk bana aittir. İki âlemde de kendimden başka korkacak kimseyi göremiyorum."

"Allah, İsa'ya: 'Sen mi 'Beni ve annemi Allah'tan başka iki ilah edinin' dedin?' diye sorduğunda İsa: 'Seni tenzih ederim, hakkım olmayan şeyi söylemeye hakkım yoktur.' dedi. Bunun anlamı: 'Senin ve benim ayrı şeyler olduğumuzu nasıl söyleyebilirim? Allah'ın dışında bana ibadet edin, nasıl derim? Sen benim zatım ve hakikatimsin, ben de senin zatın ve hakikatinin ta kendisiyim. Seninle

benim aramda farklılık yoktur.' "

Kendisinin Allah olduğunu ilan eden, hızını alamayan ve bu iftiraya İsa'yı *(as)* ortak eden, tevhid inancının en açık delillerinden olan bir ayeti şirke delil kılan bu necis müşriğin kitabı nereden gelmiş dersiniz?

"Allah bana bu kitabı gün yüzüne çıkarmayı emretti ve onun açık kapalı kısımlarını açıkladı. Bu kitabın genele fayda sağlayacağı sözünü de verdi. Ben de bu emre icabet ettim." [16]

Kur'ân-ı Kerim'i bir defa dahi okuyan bir insan, bahsi geçen kitabın şeytanın vahyi olduğunda tereddüt etmez.

Bir Tasavvuf kaynağı olmasa da bilgi kaynakları ve olaylara yaklaşımında Tasavvufi bir damar taşıyan Said Nursi de yazdığı külliyatın kendi yazısı olmadığı, kendisine yazdırıldığını iddia etmiştir.[17]

"... O rüyada mazhar olduğu bir hakikati sonradan şöyle anladık ki Molla Said, Hazreti Peygamber'den ilim talebinde bulunmasına karşılık Hazreti Resûl-i Ekrem, ümmetinden sual sormamak şartıyla ilmi Kur'ân'ın talim edileceğini (öğretileceğini) tebşir etmişler (müjdelemişler). Aynen bu hakikat hayatında tezahür etmiş. Daha sabavetinde iken bir alleme-i asır (asrın en büyük âlimi) olarak tanınmış ve katiyen kimseye sual sormamış, fakat sorulan suallere mutlaka cevap vermiştir." [18]

"Bu rüyalar, birbirine yakın ve birkaç gün zarfında görülmüş ve Hz. Peygamber'in içinde bulunduğu cihetle, rüya-ı sadıkadır. Çünkü hadisçe sabittir ki Peygamber'in görüldüğü rüyaya şeytan karışamıyor. Bu rüya-ı sadıkadan her biri -gerçi rüyadır, delil ve hüccet olamaz- aynı mealde ittifakları bir müjde veriyor ve Risale-i Nur'un makbuliyetine ve Hz. Peygamber'in daire-i rızasında bulunduğuna bizlere kanaat veriyor. Birincisi, Risale-i Nur şakirtlerinden rıza görüyor: Hz. Peygamber camide Ebu Bekir Es-Sıddık'a emrediyor: 'Çık, hutbe oku.' Ebu Bekir Es-Sıddık koşarak minberin en üst basamağına çıkıyor ve diyor ki: 'Bu söylediğim hakikatlerin izahı 'yirmi dokuzuncu' sözdedir...' " [19]

"... Benim gibi yarı ümmi ve kimsesiz... Risale-i Nur'a sahip değildir ve o eser onun hüneri olamaz, onunla iftihar edemez. Belki doğrudan doğruya Kur'ân-ı Hakim'in bu zamanda bir nevi mucizeyi maneviyesi olarak rahmeti ilahiye tarafından ihsan edilmiştir..." [20]

"... Doğrudan doğruya Kur'ân'ın feyzinden mülhemdir (ilham olunmuştur) ve sema-ı Kur'âni'den (Kur'ân semasından) ve ayetin nucumundan (ayetlerin yıldızlarından) iniyor, nüzul ediyor." [21]

"... Hatta bir kısım risaleleri ihtiyarım haricinde yazdığım gibi Risale-i Nur'un

ehemmiyetini zikretmekte ihtiyarsız hükmündeyim." [22]

"Bunlar doğrudan doğruya memba-ı vahiy (vahyin kaynağı) olan zat-ı pak-i risaletin (Peygamber'in temiz zatının) manevi ilham ve telkinatıdır. Celcelutiye ve Mesnev-i Şerif ve Futuhu'l Ğayb ve emsali asar (eserler) hep bu nevidendir. Bu asar-ı kudsiyyeye (kudsi/kutsal eserler) o zevat-ı alişan (yüce zatlar), ancak tercüman hükmündedirler.... Risale-i Nur ve tercümanına gelince bu eseri alişanın... Nur-u mahzı Kur'ân olduğu (sadece Kur'ân nuru olduğu) ve evliyaullahın asarından ziyade feyzi envarı Muhammediye (Muhammed'in nurundan gelen ilham) hamil bulunduğu (taşıdığı)... Güneş gibi aşikâr bir hakikattir." [23]

Buraya kadar anlıyoruz ki bu eser Said-i Nursi'ye yazdırılmış. Eserinin farklı yerlerinde buna dair şöyle bir delil zikreder: Normal zamanda ve şahsi özellikleriyle altı günde yazamayacağı incelik ve tahkike sahip risaleleri altı saatte yazmıştır.[24]

Yukarıda gördüğümüz gibi bazı yerleri iradesi dışında yazmıştır. İradesi dışında kalbine gelen bu ilimler neye denktir acaba? Müelliften dinleyelim:

"... Ona kendi katımızdan bir rahmet vermiş ve tarafımızdan bir ilim öğretmiştik." [25]

"Ebcet hesabıyla bu ayet 598 yapar. Risale-i Nur Arapça yazıldığında o da 598 yapar."

Bakara Suresi 32. ayet *"Senin bize öğrettiğinden başka ilmimiz yoktur."* ayeti 974 yapar, Resail-i Nur kelimesi elif lam ila yazıldığında ebced hesabıyla 976 yapar.

Metni Maidetu'l-Kur'ân'da şöyle denir: *"Veya 'ilme mülhemin min ledün hakimin habir.' "* Yani, *"Ey El-Hakim ve El-Habir tarafından ilham olunan ilim"* [26]

Bu kendisine yazdırılan kitap ve ledunni ilim; Allah'ın nebisi olan Hızır'a *(as)* verilen ilimle[27], Allah'ın meleklere öğrettiği ilimle[28] ve Nebi'ye ilham olan Kur'ân'la aynı ilim oldu!

Bu kitabın Allah tarafından yazıldığına o kadar inanılmıştır ki nerede yazılacağı, nasıl telif edileceği, uzunluk ve kısalığı, parçaların nereye yerleştirileceğine dahi Allah'ın müdahale ettiği iddia edilmiştir.

"... Tafsilatlı yazmaya kaç defa niyet ettimse de izin verilmedi. Yalnız icmalen kısacık yazılacak." [29]

"Ben gönderilen Risaleleri mütalaa ettim. Bir kısım hakikatleri mükerrer (tekrar edilmiş) gördüm... Benim arzum ve ihtiyarım olmadan niye böyle olmuş? Birden şiddetli bir ihtar (uyarı) ile 'On dokuzuncu sözün ahirine (sonuna) bak.' denildi.

Baktım, Risalet-i Ahmediye'nin Mucize-i Kurâniye'sinde (Kur'ân mucizesinde) tekraratın (tekrarların) çok güzel hikmetleri, tam tefsiri olan Risale-i Nur'da da tamamıyla tezahür etmiş..." [30]

Bu nakil üzerinde düşünülmesi gerekiyor. Öncelikle Risale'de bazı tekrarlar var. Bu, Said-i Nursi'yi sıkıyor. O sıra kalbine bir ihtar geliyor. 19. Söz'e bakması isteniyor. 19. Söz'ün sonunda Kur'ân-ı Kerim'deki tekrarın hikmetleri anlatılıyor. Risale de onun tefsiri olduğundan aynı hikmetler Risale için de geçerli olmuş oluyor:

"... Şu fıkra (bölüm/parça) Arabi geldiği için Arapça yazıldı." [31]

"... Yani bu münacaat, kalbe Farisi olarak tahattur ettiğinden (hatırlatıldığından) Farisi yazılmıştır." [32]

Son olarak: Said Nursi Kur'ân-ı Kerim'de yer alan ve Kur'ân'ın özelliklerini anlatan ayetleri ebcet hesabına tabi tutmuştur. Bakın ortaya çıkan tarihlerle Said-i Nursi'ye yazdırılan risale arasında nasıl bir bağlantı oluşmuş oluyor:[33]

"Bu Kitap, kendisinde hiçbir şüphe olmayan, takva sahiplerine yol gösteren bir Kitap'tır." [34]

Bu ayetin Arapçası sayı olarak 1922-1921 yapar. Bu tarih Risale-i Nur'un yayılmaya başladığı tarihtir.

"Şayet, kulumuza indirdiğimiz (Kur'ân) hakkında şüphe içinde iseniz onun benzeri bir sure getirin (bakalım)." [35]

Ayetin ilgili bölümünün Arapçası 1372 sayısına tekabül ediyor. Bu da Risale-i Nur devrinin başlangıç tarihidir. Bu da ayetin Risale-i Nur'a işaret ettiğini gösterir.

"Rabbimiz! Onlara (soyumuz) içinden onlardan olan, senin ayetlerini okuyan, Kitab'ı ve hikmeti öğreten ve onları arındıran bir resûl gönder. Şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin." [36]

Ayetin rakamsal karşılığı 1302'dir. Bu da Risale-i Nur müellifinin Kur'ân dersini aldığı tarihe muvafakat eder. Bu da ayetin Risale-i Nur'a işaret ettiğini gösterir!

"Size içinizden bir Resûl gönderdik. Size ayetlerimizi okuyor, sizi arındırıyor, size Kitab'ı, hikmeti ve bilmediklerinizi öğretiyor." [37]

Bu ayetin rakamsal karşılığı 1338'dir. Bu tarih Said Nursi'nin inzivaya çekilip Risale'nin hakikatlerini yazmaya başladığı tarihtir.

Bunlar sadece bazı örneklerdir. Said Nursi, Kur'ân'a, Allah'ın ayetlerine, Allah'ın Nebisi'ne, Allah'ın sıfatlarına dair altmışa yakın ayeti rakamsal bir karşılıkla

Risale-i Nur kitabıyla ilişkilendirmiş ve bu ayetlerin Risalelere işaret ettiğini iddia etmiştir. İmkân bulanların kitabın ilgili bölümünü okumasını şiddetle tavsiye ediyorum. Rabbimiz indirdiği birçok ayette lafızları öyle özenle seçmiştir ki aslı Yahudilik olan ve bir nevi falcılık görevi gören ebcet alfabesine uygun olsun öyle ki bu ayetler Risale-i Nur'a işaret etsin (!).

Mesela, *"Ey örtüsüne bürünen Peygamber!"* ayeti 233 rakamına tekabül etsin ki Said Nursi'nin lakabı olan ve 234'e tekabül eden *"Kurdi"* ye işaret etsin!

Ya da *"Ey örtüsüne bürünen, kalk ve uyar."* ayetleri 1316'ya tekabül etsin ki Said Nursi'nin Risale'yle vazifeli kılındığı tarihe denk gelsin ve ona işaret etsin!

Ya da *"Müşrikler hoşlanmasa da tüm dinlere üstün gelsin diye Resûlü'nü hidayet ve hak dinle gönderen O'dur."* [38] ayetinin ilgili kısmı 359'a tekabül etsin diye seçilmiştir ki bu rakam *"Said-i Nursi Bediu'z-Zaman"*ın karşılığı olan 359'la aynı olsun...

İnsan ne diyeceğini şaşırıyor! Bir insan nasıl olur da dinini böylesi çürük bir temel üzere inşa eder? Yahudiliğin muharref anlayışını Kur'ân'a tatbik eder ve ondan sonuçlar çıkarır ve bu sonuçlarla övünür? Ya Rabbi, bir insan senin azametin karşısında nasıl bu kadar cüretkâr olur?

Allah'ım, bizleri tevhid ve sünnet üzere sabit kıl. Hidayet ettikten sonra kalplerimizi eğriltme... (Allahumme âmin)

Sufilerin baş yapıtlardan kabul ettiği Miftahu'l Kulub (Kalplerin Anahtarı) kitabı da böyle bir işaretle kaleme alınmıştır: *"... 1259 senesi, Rebiu'l ahir ayında idi. Hücremizde müteveccih iken Sultanu'l Enbiyâ, Sertaci'l evliya ve'l asfiya ve atkıya Efendimiz hazretleri zuhur etti ve bu naçiz kulunu ihsanen ve mürüvveten taltif etti ve 'Onları (ümmeti) helak olmak mertebesine getiren bu uçurumdan kurtarmak ve tecilleri gereğince şeriat, tarikat, marifet, hakikat ve vuslatın ne olduğunu anlatmak için bir risale hazırla!' (dedi.)"* [39]

İsmail Hakkı Bursevi'nin Tefsiru'l Ruhu'l Beyan'ı da böylesi bir işaretin ürünüdür: *"Manevi pederim, Şeyh Ekber Muhyiddin-i Arabi'nin delaleti ile bir gün rüyamda Resûlullah bana lütfedip arkamı sıvazladılar. Tatlı bir ifade ile: 'Ümmetim için bir tefsir yaz!' diye emir buyurdular. Bunun üzerine Allah'tan ve Resûlullah'ın ruhaniyetinden yardım isteyerek üç ciltlik tefsir yazdım."*

Allah Resûlü *(sav)* böyle bir adamın sırtını sıvazlayıp ümmete tefsir yazmasını isteyebilir mi? Sanmıyorum! Zira Allah Resûlü geldiğinde müşrikler, salih olduğuna inandıkları insanların ruhaniyetinden, Hristiyanlar ise İsa'nın ruhaniyetinden yardım talebinde bulunuyorlardı. Allah Resûlü'nün sapıklık ve şirk dediği tam da buydu. Resûlullah, davetinin özü olan ve Fatiha Suresi'ne

yerleştirilerek kullara günde en az on yedi defa tekrar ettirilen bir hakikati anlamamış bir adama rüyasında geliyor, onu İslam'a davet etmiyor da insanları irşad etmesi için tefsir yazmasını emrediyor! Olacak şey değil!!!

"Sen ve Allah dilersen." diyen ve lafızda Allah *(cc)* ile Peygamber'i eşitleyen adama: *"Ne kötü hatipsin, beni Allah'la denk mi tuttun?"* [40] diyen Nebi *(sav)*, isteme/dua/medet gibi bir konuda, Resûl'ü Allah'a denk tutanın sırtını sıvazlayıp onu taltif ediyor!!!

"Allah'ım, benim kabrimi ibadet edilen bir puta çevirme." [41] diye Rabbine yalvaran, ümmetini *"Kabrimi bayram yerine çevirmeyin."* [42] diyerek uyaran Nebi, sadece kabrine gelerek değil kendisinin ruhaniyetinden yardım isteyerek ona her yerde ibadet eden bu şahsa teveccüh gösteriyor birileri de kerametleri kendilerinden menkul bu adamların kutsiyetine inanmamızı bekliyor!!!

Mahmud Ustaosmanoğlu'nun şerh ettiği Risale-i Kudsiyye de manevi bir emirle (!) kaleme alınmıştır!

17. beyti şerh ederken şunları kaydeder:

"Zuhur etti o dem sırrımda bir nur

Görenler zan ederdi nefha-i sur

Ki icmal üzre izhar eyle bir nur

Dedi ki bazı aşık âlâ pür nur

Bu nurdan hisse al hakka gidelim

Cemali ba kemale seyr idelim

Büyük şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah, bu derste de Risale-i Kudsiye'yi telif etmesinin sebebini anlatmaya devam ediyor... Bu Risale-i Kudsiye manevi bir emirle yazılmıştır, onun için çok kıymetlidir..." [43]

"Dedi, Allah tarafından gönderilen manevi heyet:

— Dili Türkçe olsun, vezin ile olsun, ben:

— Yanyalım ve şiir lisanını bilmem, dedim...

Ben manevi heyete lisanımın fasih olmadığını, şiir yazmayı bilmediğimi söyleyince onlar da:

— Bu bizim değil Allah'ın emridir, yazılmasını Allah istiyor, dediler... Bu Allah'ın dilemesiyle olduğundan seni hatadan korur... Ben:

— Yazı kurallarını bilmem, dedim.

— Burada murat edilen manadır, lafız önemli değil, dediler...

Bütün kardeşlere kısa bir delil, bu kitabı kim okursa ona feyiz ve rahmet olsun. Allah yolcularına feyz ve rahmet olsun... Vesveseler gitsin, bu kitabı okuyan

teşvik ve rağbet bulsun." [44]

Bu açıklamalar size bir şey anımsattı mı? Hani Cibril, Allah Resûlü'ne gelir: *"Oku"* der, o ise *"Ben okuma bilmem."* der. *"Yaratan Rabbinin adıyla oku."* denerek Kur'ân nazil olur. Buraya dikkat edin: *"Yaz", "Ben yazma bilmem.", "Allah'ın emriyle yaz"*... Kıssa, neredeyse birebir aynıdır. Sadece *"oku"* kelimesi çıkarılmış, yerine *"yaz"* kelimesi eklenmiştir.

Tabi kitap için zikredilen sıfatlara da dikkat etmek gerekiyor:

"Allah'ın dilemesiyle olduğundan seni hatalardan korur."

"Kısa bir delil" [45]

"Feyiz ve rahmet olsun okuyana."

"Vesveseler gitsin."

"Okuyan rağbet ve teşvik bulsun."

Burada zikredilen sıfatların tamamı Kur'ân-ı Kerim'e ait olan sıfatlardır.
E tabii, inişi Kur'ân'la birebir olanın sıfatları da birebir olmalı hâliyle!

Ortak Özellikler

Bazı örneklerini verdiğimiz ve saymakla bitirilmesi pek mümkün olmayacak kadar fazla içeriğe sahip olan Tasavvuf tarihi, dikkatle incelendiğinde önemli olan bazı özelliklerin ortak olduğu görülecektir. Kur'ân dışında vahiy ya da ilham aldığını, kendisine bir kitap yazdırıldığını veya bütün olarak bir kitap verildiğini iddia edenler de şu ortak özellikler dikkat çekmektedir:

a. Hepsinin dayanağı, kendilerinin iddiasından ibaret olan ve sadece Allah'ın *(cc)* doğruluğunu bulabileceği rüyalar veya manevi işaretlerdir. Oysa bunlar İslam dininde delil ve hüccet değildir. Yani, Kur'ân'ın evrensel ilkelerinden olan *"Eğer sadıklardansanız delilinizi getirin."* ayetini bu insanlara tatbik edecek olursak ellerinde hiçbir delil olmayacaktır.

Allah *(cc)* ile direkt irtibat kurmak, Resûl'den *(sav)* kitap almak, hayalî bazı manevi mertebeleri katetmek üzere kurulu bu kitaplar, aynı zamanda nefsi temize çıkarmadır... Oysa Kur'ân, yani vahiy olduğu ve Allah tarafından indirildiğine dair hiçbir şüphenin olmadığı bu Kitap: *"Nefislerinizi temize çıkarmayın. O, korkup sakınan (takva sahiplerini) en iyi bilendir."* [46] der. Yine: *"Nefislerini temize çıkaranları görmedin mi? (Hayır, öyle değil!) Bilakis Allah, dilediğini temize çıkarır."* [47] der. Bu iddia edilen ulvi makamlar, nefisleri temize çıkarmak değildir de nedir?

b. İddia sahiplerinin tüm kitaplarının ortak özelliği, Kelime-i Şehadet'in içeriğine muhalif öğretiler içermesidir.

Allah'tan geldiği söylenen kitaplar; köpeğe Allah demekte, Allah'ın özellikle kadınların uzuvlarında tecelli ettiği söylenmekte, velileri Nebi'den üstün görmekte, bazı insanların şeriat sınırlarının dışına çıkabileceğini çünkü onların Levh-i Mahfuz'dan bilgileri direkt aldıkları söylenmekte, sıradan insanların bile ağzına almakta hayâ edeceği hikâyeler ve benzetmeler, *"ahlaki hikmet"* diye insanlara yutturulmaktadır.[48]

Bu durum, Kureyşli müşriklerin, ahlaksızlığını Allah'a nispet etmelerini hatırlatıyor. Ahlaksızlık yapar ve şöyle derlerdi: *"Bu yaptıklarımız İbrahim'in şeriatıdır ve o da bu emirleri Allah'tan almıştır."* Ama yaptıkları Muhammed'in *(sav)* elindeki vahiyle çelişiyordu. Rabbimiz bu bozuk anlayışı şöyle düzeltti:

"(Kâbe'yi çıplak tavaf etmek gibi) bir fuhşiyat işlediklerinde derler ki: 'Babalarımızı bunun üzerine bulduk. Allah bunu bize emretti.' De ki: 'Şüphesiz ki Allah, fuhşiyatı emretmez. Yoksa siz Allah'a karşı bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?' (Yine) de ki: 'Rabbim adaleti emretti. Her secde yerinde yüzlerinizi doğrultun ve dininizi yalnızca O'na halis kılarak O'na dua edin. Sizi ilk yaratan O olduğu gibi (yine O'na) döneceksiniz.' Bir kısmına hidayet verdi, bir kısmına da sapıklık hak oldu. (Çünkü) onlar, Allah'ı bırakıp şeytanları dost edindiler ve doğru yolda olduklarını sanıyorlar." [49]

Her insanın bu ayetler üzerinde tefekkür etmesi gerekir. Allah; fuhşiyatı, ahlaksızlığı, adaletin zıttı olan zulmü, şeyhlerin elinde müridlerin oyuncak hâline dönüştürülmesini, mescidlerin değil de kabirlerin, türbelerin mabed edinilmesini, Allah'tan başkasına dua etmeyi, onların her şeyi bilip gördüğü iddiasını, onlardan korkma ve onlara sığınma anlamına gelen fiilleri emretmez. Bunlar olsa olsa şeytanı dost edinip kendisini hidayet üzere zanneden sapkınların yazdıkları olabilir.

Âdeta ayet günümüze inmiş gibi. Tevhid ve sünnete aykırı öğretiler vazedip bununla ilgili uyarıldıklarında *"Bu falanca kitapta vardır, bunca yıldır okunmasına rağmen kimse (babalarımız) karşı çıkmamıştır, hem bu kitaplar Allah tarafından yazdırılmıştır."* diyenlere bütün yakinimizle deriz ki: Allah *(cc)*; fuhşiyatı, zulmü, bidati ve şirki emretmez! Bu, dost edindiğiniz şeytanların sizi Allah ile aldatmasından başka bir şey değildir.

c. Yine bu insanların ortak özelliklerinden biri *"Kur'ân'ın anlaşılamayacağı, bizim onu idrak etmemizin mümkün olamayacağı"* iddiasıdır.

İlginçtir, Allah'ın vahyi olan Kur'ân anlaşılmıyor ama bu zevata indirdiği vahyi için böyle bir durum söz konusu değil! Siz, hiçbir Nurcunun: *"Bu kitabı okuma, vahiy olup yazdırıldığı için anlayamazsın."* dediğini duydunuz mu? Ya da bir

Sufinin: *"Risale-i Kudsiyye'yi anlaman için on iki ilmi bilmen lazım."* dediğini... Ya da bir Mevlevinin *"Mesnevi Kur'ân'dır, onun için bir âlim olmadan onu anlayamayız."* dediğini. Ya da bir Menzil müridinin: *"Miftahu'l Kulub veya Minah kitapları bize göre değil kurban, bunlara çok dalarsan delirirsin."* dediğini...

Mümkünatı yok! İnsan sormadan edemiyor *"Bu nasıl bir paylaşım?", "Size ne oluyor, nasıl hükmediyorsunuz?!" diye!* Kur'ân vahiy ama onun anlaşılması mümkün değil, sizin kitaplar vahiy (!) ama onu her bir insan anlıyor!

Konuyla ilgili bir kıssa, meselenin daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır: İlim meclisinin birinde bu tarz kitaplar okuyan ve bu kitapları kutsayan bir grup genç vardır. Bir konuşma sırasında bu gençler, *"Bu kitapların Kur'ân'ın tefsiri olup onları izah ettiğini"* savunur. Orada bulunan ve bahse konu olan kitabı daha önce okumuş bir genç: *"Bir deneme yapalım."* der. Kur'ân'ı açar ve Kur'ân'dan bir sayfa okur. Oradakilere sorar: *"Anlamayan var mı?"* Herkes anlamıştır. Sonra Allah tarafından yazdırıldığı ve Kur'ân'ın tefsiri olduğu söylenen kitaptan okur bir sayfa ve sorar: *"Anlayan var mı?"* O kitabı, Allah'ın Kitabı'ndan daha fazla okuyan hatta *"Risale hafızlığı"* gibi garabet bir kavramın altına imza atan gençlerden başka kimse anlamaz!

Hâliyle düşünen insanın aklında soru beliriyor: Birinci vahiy olan Kur'ân anlaşılsın diye ikinci vahiy olarak bu kitap yazdırıldı. Ancak birincisi, ikincisinden daha iyi anlaşılıyor. Nasıl bir mantık bu? Bırakın günümüz Türkçesini, açın Hasan Basri Çantay, Elmalılı Hamdi Yazır ve Mehmed Akif'in Osmanlı Türkçesi ile yazılan meallerini okuyun. Bu kitaplardan daha iyi anlaşıldığını göreceksiniz!

d. Bu kitapların müellifleri, kalplerine gelen manaların Allah'tan olduğuna ve vahiy olduğuna o kadar eminler ki farklı bir ihtimali tartışmaya dahi açmazlar.

Oysa kalbe gelen manaların bir kısmının şeytandan olduğunu, şeytanın da dostlarına vahyettiğini söylüyor Allah *(cc)*:

> *"Allah'ın adının anılmadığı (hayvanlardan) yemeyin. (Çünkü) o kesin bir fısktır. Şüphesiz ki şeytanlar, sizinle tartışmaları için dostlarına (böylesi şüpheleri) fısıldarlar. Şayet onlara itaat edip (leş hayvanların helal olduğuna ve yenebileceğine inanırsanız) hiç şüphesiz müşriklerden olursunuz."* [50]

> *"Böylece her peygambere insanların ve cinlerin şeytan olanlarını düşmanlar kıldık. Bazısı diğer bir kısmını aldatmak için sözün yaldızlısını fısıldar."* [51]

Bu ayetler gösterir ki insanın kalbinde yer eden manalar, ilham ya da vahiy olduğunu sandığı düşünceler iki kısımdır. Bunlar Rahmani olabileceği gibi

şeytani de olabilir.

Peki, bunları nasıl ayırt edeceğiz?

Bu ayrımı insan yapamaz. Çünkü kendi başına hak ile batılı, şeytani ve Rahmani olanı ayırt edemediği için Allah ona Peygamber göndermiştir. Ölçü vahiydir. Muhammed'in *(sav)* elindeki vahye uyan Rahmani, uymayan ise şeytani vesvese ve hayallerdir:

"(Kâbe'yi çıplak tavaf etmek gibi) bir fuhşiyat işlediklerinde derler ki: 'Babalarımızı bunun üzerine bulduk. Allah bunu bize emretti.' De ki: 'Şüphesiz ki Allah, fuhşiyatı emretmez. Yoksa siz Allah'a karşı bilmediğiniz şeyler mi söylüyorsunuz?' (Yine) de ki: 'Rabbim adaleti emretti. Her secde yerinde yüzlerinizi doğrultun ve dininizi yalnızca O'na halis kılarak O'na dua edin. Sizi ilk yaratan O olduğu gibi (yine O'na) döneceksiniz.' Bir kısmına hidayet verdi, bir kısmına da sapıklık hak oldu. (Çünkü) onlar, Allah'ı bırakıp şeytanları dost edindiler ve doğru yolda olduklarını sanıyorlar." [52]

Yaptığı şeyi Allah'a nispet edip bunun Allah'tan olduğunu iddia edenler, bu iddialarını vahiy olduğu şüphe olmayan Kur'ân'a ve onun beyanı olan sünnete arz etmelilerdir. Şayet bu konu/durum Kur'ân'da ve sünnette karşılığını bulmuyorsa bunun şeytani olduğunu, karşılık buluyorsa Rahmani olduğunu anlarlar.

Tasavvuf büyüklerinden sayılan ve ilklerden kabul edilen şahsiyetler böyle yapardı.

Ebu Süleyman Ed-Daranî der ki: *"Kalbime çok ince nükteler gelir. Onu iki asla arz etmeden kabul etmem."*

Çünkü kalp ilahi feyizlerin mekânı olduğu gibi şeytani vesveselerin de mekânıdır. Şeytan, insanoğlunun içinde kanın damarda gezdiği gibi gezer. Allah'ın koruması olduğu hâlde, Nebi'ye *(sav)* Allah şöyle emrediyor:

"De ki: 'Rabbim! Şeytanların dokunuşlarından/(masiyete) kışkırtmalarından sana sığınırım.Ve onların, yanımda hazır bulunmalarından da sana sığınırım Rabbim!' " [53]

Allah Resûlü'nden *(sav)* dinleyelim:

"Dün namazımı kesmek için cinlerden bir ifrit bana dadandı. Allah ona üstün gelmemi sağladı. Onu mescidin kolonlarından birine bağlamak istedim, ta ki onu göresiniz. Sonra Süleyman'ın duasını hatırladım, bundan vazgeçtim: 'Rabbim bana öyle bir mülk ver ki benden sonra kimsede olmasın.' " [54]

Hadisin Nesai rivayetinde şu ayrıntı veriliyor:

"... Onunla boğuştum, onu alt ettim, onu boğdum. Öyle ki onun dilinin

soğukluğunu elimde hissettim." [55]

Şimdi, bu noktada durup düşünmek gerekiyor. Şeytan, Allah Resûlü'ne namazda geliyor. Yani onun Allah'a en yakın olduğu anda. Namazını ifsat etmek için saldırıya geçiyor. Saldırdığı kişi Allah'a en sevimli insan olan, beşerin efendisi Muhammed *(sav)*. Allah Resûlü, *"ha deyince"* onu defedemiyor. Onunla mücadele ediyor, sonunda onu alt edip bu mücadeleyi kazanıyor.

Sormak istediğimiz soru ise şu: Bu insanlara gelen ve onların kalbine bu manaları fısıldayan neden şeytan olmasın? Şayet kendilerini Peygamber'den üstün görüyorlarsa ona diyecek sözümüz yok! Hakikati kabullenip: *"Ona dahi bu kadar açık ve şiddetle hücum etmişse bizim gibi günahkârlar ne eylesin?"* derlerse *"Allah hidayet versin."* deriz.

Yazdıkları ya da yazdırıldıklarını iddia ettikleri satırları Kur'ân ve sünnete arz ettiğimizde, kitap ile vahyin aynı kaynaktan olmadığı hemen anlaşılır. Örneğin, bir kitabın bir âlime nispetinde ihtilaf varsa ne yapılır? O âlime nispetinde şüphe olmayan kitapları okunur. Üslup, konu tertibi, meselelere yaklaşım metodu, kanaat ettiği hükümler... Bunlarda benzerlik varsa denir ki: *"Bu kitabın falana ait olması muhtemeldir."* Zıtlık varsa derler ki: *"Bu kitap bu âlime ait değildir. Birileri yazıp ona nispet etmiştir."*

Kur'ân'ı bir defa okumuş, sünnetten az çok haberdar olan bir insan, bu kitapları okuduğunda gönül rahatlığıyla diyebilir ki: *"Bu kitaplar Allah'tan değildir. Ya müellifleri, elleriyle yazdıklarını Allah'a nispet etmişlerdir ya da şeytan onları feci bir şekilde aldatmış, şeytanın Allah (cc) ile aldattığı mağdurlardan olmuşlardır."*

e. Başka bir ortak nokta, kitapların ihtiyaç üzere yazdırılmış olmasıdır. Her müellif, kitabının, içinde bulunduğu asrın sorunlarına çözüm getirdiğini, insanların ihtiyacına binaen Allah tarafından yazdırıldığını iddia eder.

İnsan sormadan edemiyor; bu ümmet o kadar zor zamanlar yaşadı ki bugün yaşanan sıkıntıların birçoğu, o gün yaşananların yansıması ve devamıdır. Neden Allah o insanlara bir şeyler yazdırıp ihtiyaçlarını gidermedi?

Ali, Aişe, Talha ve Zübeyr *(r.anhum)* karşı karşıya gelip savaştılar. Bu ümmetin evlatları yalan yanlış haberlerle Osman'ı *(ra)* katletti. Bu ümmetin askerleri Allah Resûlü'nün *(sav)* ailesini Kerbela'da katletti. Mekke ve Medine mancınıklarla ateş yağmuruna tutuldu. Harre vakasında ensar kadınlarının namusu kirletildi.

Ümmetin seçkin imamları, zalim yöneticileri meşrulaştırmadıkları için işkence ve eziyetlerle ömür tüketti.

Ümmetin en fazla ihtiyaç duyduğu dönemde, neden kimseye bir şeyler yazdırılmadı? Bu sorunlara çözüm olacak bir kitap, rüyada onlara neden

verilmedi?

Acaba o dönemde yaşayanlar, bu müelliflerin mertebesine mi ulaşamadı? Yoksa bu müellifler gördükleri hayalleri ve şeytanın vesveselerini vahiy mi zannetti?

Yeri gelmişken belirtelim, o dönemde bazıları kendilerine semadan haberler geldiğini iddia etmişlerdir. Ama sahabenin tepkisi şöyle olmuştur:

İbni Abbas'a *(ra)* dediler ki: *"Muhtar Es-Sekafî kendisine gökten haberler geldiğini iddia ediyor."* Dedi ki: *"Doğru söylemiştir. Allah buyurur ki: 'Şeytanların kimin üzerine indiğini size haber vereyim mi? Çokça iftira eden, aşırı günahkâr herkesin üstüne iner. (Bu kâhinler, şeytanlara) kulak verirler ve onların çoğu da yalancıdır.' "* [56]

Yine ona denir ki: *"Muhtar kendisine vahiy geldiğini söylüyor."* Der ki: *"Doğru söylüyor. 'Şüphesiz ki şeytanlar, sizinle tartışmaları için dostlarına (böylesi şüpheleri) fısıldarlar.'* [57] buyuruyor Allah." [58]

Allah Resûlü *(sav)* dışında birisi, semayla irtibat kurduğunu söylediğinde sahabenin tepkisi bu olmuştur.

Yalancı Peygamberliğe Giden Yol

Allah'tan vahiy alma, özel ilimlere sahip olma, kalbinin Rabbinden haber vermesi, manevi bir seyrisülukte karşılaşılan manevi feyiz ve işaretler; yalancı peygamberliğin yolunu açan, ona zemin hazırlayan etkenlerdir.

Sizin şeyhinize ya da üstadınıza açılan sema kapıları, bir başkasına neden kapalı olsun ki? *"Bana açıldı."*, *"Yazdırıldı.", "Allah bana dedi ki"* gibi cümleler, ispatı mümkün olmayan beşerî iddialardır. Sizin dışınızda biri bunu dediğinde; onu yalanlarsanız kendinizi yalanlamış olacaksınız. Mecburi olarak, insanların sizi doğrulamasını istediğiniz gibi siz de bu şahsı doğrulayacaksınız!

Asrımızın yalancı peygamberlik iddiasına sahip olan İskender Evrenesoğlu kendisine vahyin geldiğini şöyle gerekçelendirir:

"... Allah insana kitap yazdırır mı yazdırmaz mı, konusuna açıklık getirilmesi gerekmektedir. Çünkü günümüzdeki din bilginlerimiz Allah ile kulu arasındaki bu tür bir ilişkiyi reddediyorlar... 'Allah kuluyla konuşamaz, kitap yazdıramaz, ilham veremez.' diyorlar... Aşağıdaki bölümde bu konuya ışık tutacak ve ispatlayacak kanıtları bulacaksınız. Allah insana kitap yazdırır mı yazdıramaz mı görelim:

Abdulkadir Geylanî Hz'nin **Risale-i Gavsiye** *tercümesinden:*

"— Ya Gavs-ı Azam, dedi Allah.

— Lebbeyk Rabbi Gavs, dedim.

— Ya Gavs-ı Azam hiçbir şeyde zahir olmazdım, insanda zahir olmuşum, dedi. Ya Gavs-ı Azam insan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım, dedi.

— Gavs dedi: Rabbim Teâlâ'yı gördüm ve sordum:

— Ya Rabbi, aşkın manası nedir? dedi:

— Ya Gavs aşık ol bana, aşk benim ve aşk benim...'

Görülüyor ki Abdulkadir Geylanî'ye Allahu Teâlâ, 'Risale-i Gavsiye' ismiyle bir kitap yazdırmış. Allah kendisine 'Gavs-ı Azam' diye hitap ediyor. Ve de Allah'ı gördüğü kesin. Diğer taraftan Abdulkadir Geylanî'ye yazdırılan kitabın adı da 'Risale', yani bize yazdırılanla aynı.

Ayrıca Bediüzzaman Said-i Nursi'ye, Allah tarafından yazdırılmış yüz otuz iki kitaba da 'Risale-i Nur' adını vermiş Allah Teâlâ...

Mevlana Celaleddin Rumî'ye, Mesnevi'yi Allah'ın (cc) yazdırdığı, Mesnevi'nin takdim yazısında açıkça yer almaktadır:

Eşref Rumî'nin divanı da Allah tarafından yazdırılmıştır." [59]

Bu girizgâhtan sonra İskender Bey (!) asıl meramını anlatır. Allah'ın bu veli kullarına kitap yazdırdığı gibi kendisine *"de inzal suresiyle"* başlayan ve Kadir-i *"Mutlak suresiyle"* son bulan yirmi üç surenin indirildiği söyler.

Bu işler böyledir... Hayır ve güzellik, hayrı; şer ve bidat ise şerri doğurur. Bu kapıyı insanlara açanlar kutsanmayı beklemek bir tarafa, Allah'a nasıl hesap vereceklerini düşünmelilerdir.

Bir meseleye daha temas edelim. Vahiy alıp kendine kitap yazdırıldığını iddia edenlerin çoğu; hayattayken zındıklıkla itham edilmiş, ölümlerinden sonra ise etraflarında oluşan menkıbe kültürüyle kutsanmış, veli kabul edilmişlerdir. Bugün İskender Evrenesoğlu'na burun kıvıranlar olabilir, ancak şeytanların da yardımıyla kısa zaman sonra, asrının büyük velileri (!) arasında yer alacaktır. Neden mi? Çünkü Allah tarafından ona yazdırılan (!) bir kitabı vardır ama yaşadığı dönemde yalancılık ve zındıklıkla itham edilmiştir. Allah dostları hep öyledir, ilk başta anlaşılmazlar, sonra bir hazine gibi keşfedilir ve değer kazanırlar (!).

Bu zevatın hangisinin doğru söylediklerini, hangisinin şeytanın vesveselerine aldanıp vahiy zannettiğini, hangisinin çıkar amaçlı böyle bir yola tevessül ettiğini nereden bileceğiz? Hangi ölçüyle bunları birbirinden ayıracağız? Kur'ân'ı biz anlayamayız, bu zatlar da hata etmez, hata gibi görünen bir durum varsa bunun mutlaka bir açıklaması vardır... Gel de çık işin içinden.

"Bana yazdırıldı." kapısını açarak bu ümmeti aldatanlar, yalancı peygamberlik müessesesine yardımcı olan ve yolunu hazırlayan saptırıcılardır.

Şu bilinmelidir ki biz tezkiye, ahlak, adap ve gönül inceltici (rekaik) bahisleri ihtiva eden kitaplara karşı değiliz. Bu içerikteki kitapların gerekliliğine inanır ve insanlara tavsiye ederiz. Nasıl karşı olabiliriz ki? Allah Resûlü'nün *(sav)* temel vazifelerinden biri de ümmetini arındırmakdır.[60] Onları nefsin fücurundan ve günahların karartısından temizleyip taatin ve takvanın esenliğine çıkarmaktır. Elbette Peygamber vârisi olan âlimler de bunu devam ettirmelidir. Sohbet, vaaz, nasihat ve kitaplar ile dünyaya meyleden, unutan, şehvetlerine esir olan biz günahkârları sarsmalı, Allah'ı *(cc)* ve hesabı hatırlatmalıdır. Allah'a hamdolsun ümmetin âlimleri bunu yapmışlardır da. Bu noktada yazılan eserler evlerde, aile arasında, cemaatlerde, ders halkalarında, medreselerde, ilim meclislerinde düzenli okunmalı ve nasihatleşilmelidir de...

Haris El-Muhasibi'nin kalplerle ilgili yazdıkları, İmam Ahmed ve Abdullah İbni Mübarek'in Kitabu'l-Zuhd'leri, İbni Ebi Dunya'nın Edebu'l Din ve'l Dunya'sı, Hadis kitaplarının Kitabu'l Rekaik bölümleri, İmam Kurtubi'nin ölüm sonrasını tafsilatlı olarak ele aldığı Et-Tezkira'sı, Hafız ibni Receb'in tezkiye ve ahlak hakkında ki risaleleri,[61] İbni Kayyım'ın Medaricu's Salikin başta olmak üzere birçok kitabı...

Bizim karşı olduğumuz şey, bu içerikte kitaplar yazılması değildir. Olamaz da. Bizim karşı çıktığımız, yazılan kitapların Allah'a nispet edilmesi ve onun katından olduğunun söylenmesidir.

"Az bir dünyalık elde etmek için elleriyle kitap yazan, sonra da: 'Bu, Allah'ın katındandır.' diyenlere yazıklar olsun! Elleriyle yazdıklarından ötürü yazıklar olsun onlara! (Uydurdukları kitaplar için, 'Allah tarafından yazdırıldı.' diyerek) elde ettikleri kazançtan ötürü de yazıklar olsun onlara." [62]

Bizim karşı olduğumuz; Allah Resûlü'nden sonra vahyin kesildiği, bunu sadece yalancı peygamberlerin iddia edeceği bilinmesine rağmen, bazı insanların elleriyle yazdıkları kitaplara *"vahiy"* demesidir.

"Allah'a yalan uydurup iftira eden ya da kendisine hiçbir şey vahyolunmadığı hâlde: 'Bana vahyolundu.' diyen veya: 'Allah'ın indirdiğine benzer (kitap/vahiy) indireceğim.' diyenden daha zalim kim olabilir? Sen o zalimlerin ölüm sekeratı anındaki hâllerini bir görseydin! Melekler ellerini onlara uzatmış ve: 'Çıkarın canlarınızı! Allah'a karşı söylediğiniz haksız sözleriniz ve onun ayetlerine karşı büyüklenmenizden ötürü bugün alçaltan ve değersizleştiren azapla cezalandırılacaksınız.' (derler.)" [63]

İşte bizim buğzumuzun, öfkemizin, ibarelerimizdeki katılığın nedeni budur. Merhametlilerin en merhametlisi dahi bu ahlaka sahip insanlara, *"Veyl olsun!"*,

"Daha zalim kim vardır?" diye seslenmektedir.

Hususen Bakara Suresi'ndeki 79. ayete dikkat edelim: Bu ayet kimin hakkında inmiştir? Ehl-i Kitap hakkında! Peki, Ehl-i Kitap kimdir? Veya durumları bize niçin anlatılmıştır? Çünkü bu ümmetten birileri adım adım, karış karış onlara tabi olacaktır. Her ne yapmışlarsa onu yapacak, her ne yola girmişlerse o yola gireceklerdir:

"Sizden öncekilere adım adım, karış karış tabi olacaksınız. Onlar kelerin deliğine girseler siz de gireceksiniz! 'Bu kastettiğin Yahudi ve Hristiyanlar mıdır?' diye sordular. Başka kim olacak, diye cevap verdi." [64]

"Bu bana yazdırıldı.", "Rüyamda Nebi'den aldım." gibi sözler, şeriattan ve ümmetin içinde bulunduğu hâlin sebeplerinden habersiz olan insanları etkileyebilir. Bu ibarelerle o kitapların kutsal olduğuna inanabilirler. Müelliflerin isimlerinin sonuna *"Hazret", "Allah sırrını takdis etsin."* gibi İslam ümmetinin bilmediği, Hristiyanlıktan alınma ifadelerle gizem ve heybet de katabilirler.

Ölçü, Kur'ân ve sünnettir. Din tamamlanmıştır. Bizim ikinci bir vahye ihtiyacımız olmadığı gibi *"tamamlanmıştır"* denilene ekleme yapacak cesaretimiz de yoktur. Babamızın, ağabeyimizin, hocamızın sözünün üstüne söz söylemeyi edepsizlik sayarken, âlemlerin Rabbi olan Allah'ın sözünün üstüne nasıl söz söyleyelim!

. S. 58
. S. 58
. S. 99
. Dinin aslı nedir? Kur'ân'dır. Kur'ân'ın aslı, Levh-i Mahfuz'dur. O'nun aslı da Allah'tır. Mesnevi'nin Allah'tan olduğu bir kez daha kanıtlanmıştır (!).
. Mesnevi, MEB yayınları s. 11.
. 4/151
. Mevlana burada Mesnevi'sini vahiy olarak değil de gönül vahyi olarak tanımlayanlara karşı çıkıyor. "Hadi tamam." diyor. "Sen öyle farzet. Benim gönlüm zaten Allah'ın baktığı yerdir. Hatadan korunmuştur bu gönülden çıkanlar." diyor.
. 6/178
. 32/Secde, 2
. 17/İsrâ, 9
. 5/Mâide, 15
. 80/Abese, 13-16
. 41/Fussilet, 41-42
. 31/Lokmân, 27
. Ariflerin Menkıbeleri, s.261.
. S. 4
. Nakiller için bk. Risale-i Nur'a Eleştirel Bir Yaklaşım, 31-64.
. Tarihçe-i Hayat, s.32.
. Sikke-i Tasdiki Gaybi, 21.
. Şualar, 534.
. Age. 559.
. Age. 572.
. Tarihçe-i Hayat, 579.
. Sikke-i Tasdiki Gaybi, 97.
. 18/Kehf, 65
. Bk. Tılsımlar Mecmuası, 189.
. 18/Kehf, 65
. 2/Bakara, 32

. Age. 189.
. Kastamonu Lahikası, 14-15.
. Sözler, 443.
. Age. 193.
. Bk. Risale-i Nur'a Eleştirel Bir Yaklaşım, 92-115.
. 2/Bakara, 2
. 2/Bakara, 23
. 2/Bakara, 129
. 2/Bakara, 151
. 61/Saff, 9
. S. 2-3
. Ahmed bin Hanbel Müsned, 1769; Nesai Es-Sünenu'l-Kübra, 10329.
. Muvatta, 414; Müsned, 2/246.
. Ebu Davud, 2042; Ahmed, 2/367.
. Risale-i Kudsiyye Şerh ve İzahı, 1/78-79.
. Risale-i Kudsiyye Şerh ve İzahı, 1/80-85 özetle.
. Metinde orijinal hâli "icmal bir hüccet".
. 53/Necm, 32
. 4/Nîsa, 49
. Allah'tan geldiği iddia edilen bu kitaplardaki ahlaki sapıklıklar için özel bir bölüm açacağız inşallah.
. 7/A'râf, 28-30
. 6/En'âm, 121
. 6/En'âm, 112
. 7/A'râf, 28-30
. 23/Mü'minûn, 97-98
. Buhari, 461; Müslim, 541.
. Fethu'l Bari, 461 no'lu hadis şerhi.
. 26/Şuarâ, 221-223
. 6/En'âm, 121
. Mecmuu'l Fetava, 11/238-239.
. Tasavvuf ve İslam 195-196. İskender Ali Mihr, http://www.tr.mihr.com/doc/1/21-risalenurlari/mihr
. "Size içinizden bir Resûl gönderdik. Size ayetlerimizi okuyor, sizi arındırıyor, size Kitab'ı, hikmeti ve bilmediklerinizi öğretiyor." (2/Bakara, 151) "Andolsun ki Allah, müminlerin içinde, kendilerinden olan bir Resûl göndermekle onlara iyilikte bulunmuştur. Onlara O'nun ayetlerini okur, onları arındırır ve onlara Kitab'ı ve hikmeti öğretir. Hiç şüphesiz, (Resûl gelmeden) önce apaçık bir sapıklık içindeydiler." (3/Âl-i İmran, 164)
. Bu risalelerden "Kalp Katılığının Yerilmesi/Zemm-u Kasveti'l Kalb" risalesi, yayınevimiz tarafından yayımlanmıştır.
. 2/Bakara, 79
. 6/En'âm, 93
. Buhari, 7320; Müslim, 2669.

TASAVVUFTA VELİ/ŞEYH TASAVVURU

Tasavvuf'un sıkça kullandığı kavramlardan biri *"velayet"*tir. Tasavvufta öncü olan zatların bu makama eriştiği, Allah dostu olup ilahi lütuflara mazhar olduğu inancı, Tasavvuf'un temel öğretilerindendir. Şeyh olarak anılan Tasavvuf büyüklerinin aynı zamanda Allah dostu/veliyullah olduğu iddia edilir.

Bu kavramın Kur'ân ve sünnetten alındığını biliyoruz. Kitabımızın bu bölümünde Kur'ân ve sünnette geçen velayet kavramıyla Tasavvufta kullanılan velayet kavramının karşılaştırmasını yapacağız.

Allah *(cc)* ayette şöyle buyurur:

"Dikkat edin! Allah dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir de. Onlar ki iman edip takvalı olanlardır. Onlara dünya hayatında da ahirette de müjde vardır. Allah'ın sözlerinde/hükümlerinde asla değişiklik olmaz. İşte bu, en büyük kurtuluşun ta kendisidir." [1]

Allah dostluğunun ne olduğunu, Allah dostlarının sıfatlarını ve onların dünya ve ahiret mükâfatlarını açıklayan bu ayet *"velayet ayeti"* olarak bilinmektedir. Konumuzun temelini oluşturan bu ayet-i kerime, Tasavvuf erbabının da sık sık atıf yaptığı ayetlerdendir.

İbni Kesir *(rh)* şöyle der: *"Allah (cc), dostları olan evliyaullahın iman eden ve takva sahibi insanlar olduğunu haber veriyor. Her takva sahibi Allah'a dosttur."* [2]

İmam Kurtubi: *"... Veli, lügatte 'yakın olan' demektir. Bu ayette Allah dostlarından kasıt, müminlerin seçkinleridir. Âdeta onlar yaptıkları taatler ve sakındıkları masiyetlerle Allah'a yakınlaşmışlardır. Allah evliyaların kim olduğunu şu sözüyle açıklamıştır: 'Onlar iman edenler ve takva sahipleridir.' Yani inanılması gerekenlere inanan, sakınılması gereken masiyetlerden sakınanlardır."* [3]

Bu ayetten açıkça anlıyoruz ki Allah dostu olmak, iman ve takvaya bağlıdır. İman ve takva ehli olan her insan aynı zamanda Allah dostu olmaya adaydır. Kur'ân-ı Kerim'de Allah dostu olmanın başka şartı yoktur. Sahih akide ve salih amel, yani tevhid ve sünnet, velayet makamının anahtarıdır. Kişinin veli olması için havada uçup denizde yürümesi, tavukları diriltip insanların yatakta kaç defa döndüğünü bilmesi gerekmemektedir.

Allah Resûlü *(sav)* kudsi bir hadiste Rabbinden şöyle nakleder:

"Kim benim dostlarımdan/velilerimden birini düşman edinirse ben ona harp ilan ederim. Kullarım, bana farz ibadetlerle yaklaşmalarından daha sevimli bir şeyle yaklaşmamışlardır. Onlar nafile ibadetlerle de bana yaklaşmaya devam ederler. Ta ki ben onları severim. Onları sevince işiten kulakları, gören gözleri,

tutan elleri, yürüyen ayakları olurum. İstediklerinde verir, sığındıklarında onları korurum." [4]

Hafız İbni Hacer *(rh)* hadisin şerhinde şunları kaydeder: *"Veliden kastedilen, Allah'ı bilen, taatinde devamlı olan ve ibadetlerini de ihlaslı yapan kişidir. Allah'ın, kulun nasıl kulağı, gözü olacağı anlaşılmamıştır. Bunun cevabı birkaç yöndendir:*

a. Bu, temsilî bir anlatımdır. Maksadı, 'Benim emirlerimi tercih etme konusunda onun gözü ve kulağı olurum.' demektir. O, bu organlarını sevdiği kadar benim taatimi ve bana hizmeti de tercih eder.

b. Her şeyiyle benimle meşgul olur. Kulağını beni razı edecek şey dışında bir şeye vermez, gözü emrettiğimden başkasını görmez.

c. Onun tüm ihtiyaçlarını ona sağlarım. Sanki kulağı ve gözüyle elde etmiş gibi olur.

d. Ona yardımda; düşmanına karşı gözü, kulağı, eli, ayağı gibi olurum.

e. Burada mudafın hazfı vardır. Yani, 'Onun kendisiyle işittiği kulağını hıfzederim.' demektir... Böylece helal olandan başkasını dinlemez.

f. Burada mastar kelimeler, ism-i meful anlamında kullanılmıştır. Yani işittiği, gördüğü sadece ben olurum. Sadece zikrimi işitir, Kitabımı okumaktan lezzet alır... Elini ve ayağını sadece benim rızam olana uzatır...

g. Duaya hemen icabet anlamında olabilir. Çünkü insanın tüm işleri bu organlarla olur. [5]

Tufi der ki: 'Sözüne itibar edilen tüm âlimler bu hadiste kullanılan üslubun, kula yardım ve destek anlamında olduğunu ve bunun mecaz ve kinaye yoluyla bildirildiğini söylemişlerdir... İttihadiler [6] *(vahdet-i vücudçular) ise bunun hakiki anlamında olduğunu ve kulun, Allah'ın bizzat kendisi olduğunu söyler. Delil olarak da Cibril'in, sahabeden Dıhye suretinde gelmesini öne sürerler. Derler ki: 'Allah, bir suretin tamamında veya bir kısmında açığa çıkmaya kadirdir.' Allah zalimlerin söylediklerinden yücedir!*

(Hafız İbni Hacer:) 'Kalbinde eğrilik olan bir grup hadisi şöyle yorumlar: Kul, iç dünyasını bulanıklıklardan temizleninceye dek zahirî ve bâtıni amellere devam ederse hak manasında olur. (Yani Allah olur). Allah bu sözden yücedir.'

Riyazet ve tecelli ehlinden bazı cahiller bu hadise yapışıp şöyle derler: 'Kalp Allah'a mahfuz olursa düşünce hatadan masum olur.' Bu yolun muhakkikleri ise şöyle der: 'Düşünceler Kur'ân ve sünnete uymadı mı hiçbir kıymeti yoktur. Masumiyet/Korunmuşluk/Hatadan uzak olma sadece peygamberlere özgüdür. Onların dışında olanlar ise hata yapabilir. Ömer, kendisine ilham edilenlerin

başında gelirdi. Ama bazen bir şey düşünür, başka sahabiler ondan farklı bir görüş ortaya atar, Ömer onların görüşünü tercih ederdi. Kim kalbine vaki olan manalarla yetinir, Resûl'ün getirdiğini bırakırsa hataların en büyüğünü işlemiş olur.'

Onlardan aşırıya gidip: 'Kalbim bana Rabbimden haber verdi.' diyenler ise daha büyük bir hata içindedir. Kalbinin ona şeytandan haber verdiğinden emin olmaz..." [7]

Hafız b. Hacer'in kendinden önce yaşayan bazı âlimlerden aktardıkları ve kendi açıklamalarından şunu anlıyoruz: Ehl-i Sünnet, Allah dostlarına dair bu hadisten şunu anlamıştır: Kul ibadetlerle Rabbine yaklaşırsa bunun mükâfatı olarak Rabbinin yardımına mazhar olur. Allah *(cc)*, kişinin kendisiyle amel yaptığı organları razı olduğu amellere muvaffak kılar. Allah'ın gazabına götürecek amellerden ise muhafaza eder.

Bir grup sapık ise Allah'ın dostlarıyla ilgili hadisi saptırmış ve ona farklı anlamlar yüklemiştir.

Allah dostu denilen zatların zamanla *"Allahlaşacağını"*, artık şeriata ihtiyaçlarının kalmayacağını, kalplerinin direkt Allah *(cc)* ile irtibatta olacağını ve *"Kalbim bana Rabbimden haber verdi."* diyeceklerini, akıllarına gelen her düşüncenin hatadan masum olacağına yormuşlardır.

İbni Receb *(rh)* bu hadisin şerhinde der ki: *"... Kalbi Allah'ın azametiyle dolduğu vakit, Allah dışında her şeyi kalbinden silip atar. Rabbinin istekleri dışında, kulun nefsinin payı ve iradesi kalmaz. İşte o zaman sadece O'nu konuşur, sadece O'nun emriyle hareket eder. Konuştu mu O'nu nutkeder, işitti mi O'nu işitir. O'nunla bakar, O'nunla tutar. Hadisten kastedilen mana budur. Kim bunun dışında bir manaya işaret ederse ittihat ve hulûlcülerin ilhadına işaret etmiştir."* [8]

Öyleyse Kur'ân ve sünnetten şunu anlıyoruz: İnanılması gerekenlere iman eden, farzları yerine getiren ve masiyetlerden sakınanlar Allah dostu yani evliyaullahtandır. Nafilelerle Allah'a yakınlaşmaya önem verenler ise Allah'ın sevgisine ve yardımına mazhar olan kullardır. Fıtrata hitap eden bu naslara göre, her mümin Allah dostu olabilir.

Tasavvufçular ise veliliği çok farklı şekilde anlamış, Kur'ân'dan aldıkları bu kavramı Allah'ın, hakkında hiçbir delil indirmediği şeylerle aslından saptırmışlardır. Tanımlarına bakalım:[9]

Kuşeyri Risale eserinde der ki: *"Velinin iki manası vardır: İlki, Allah'ın dost edindiği anlamında ism-i mefuldür. İkincisi ise Allah'ın taatini dost edinen anlamındadır. Allah'a ibadeti, içine isyan karışmaksızın devam eder. Birinin veli*

olması için bu iki anlamın da mevcut olması gerekir." [10]

Bir başka yerde: *"Allah'ın, taatlerde devamlı olması için korunmasını üstlendiği kişidir veli. Onun için 'huzlan' yaratılmaz. O, günah işleme kudretidir."* [11]

Curcani Et-Ta'rifat'ında veli maddesinde şu açıklamayı yapar: *"İsyan olmaksızın sürekli ibadet edendir."*

Abdulaziz Ed-Debbağ, El-İbriz[12] kitabında şöyle der: *"... Kime, ruhunda bulunan esrarın kapısı aralanır, zatıyla ruhu arasındaki perdeler kalkarsa işte o arif bir velidir, fetih sahibidir."* [13]

İbni Arabi: *"Bâtıni imamın (velinin) şartı masum olmasıdır."* [14]

Görüldüğü gibi Kur'ân ve sünnetin veli tanımı ile Tasavvuf'un veli tanımı tamamen farklıdır. Tanımda ayrışan İslam ve Tasavvuf, velayetin hakikati ve sıfatlarında da ayrışmıştır. Veli/Şeyh, İslam'da herhangi bir Müslim iken, Tasavvuf'a intikalinde suret değiştirmiş, İlahi ve nebevi tüm vasıfları almıştır.

Âdeta paralel ilah ve nebi oluşturma gayretine dönen Tasavvuf'un veli inancı, İslam'ın usulu'd din kabul edilen öğretileriyle çakışmaktadır.

Tasavvuf erbabına sözü bırakıp nasıl bir veli/şeyh anlayışına sahip olduklarını onlardan dinleyelim:

Veli, Allah'ın Bizzat Kendisidir!

"Babam Ramazan ayında bir evde inzivaya çekilerek, on güne yakın kimseye yüzünü göstermedi... Konya'nın bilginleri, fakirleri, emirleri ve bütün insanlar medreseye gelip: 'Biz Mevlana'nın ayrılığına dayanamıyoruz.' dediler, kıyameti koparıp ağlayıp sızladılar... Ben durumu babama bildirdim. Üç gün müddet istedi. Arkadaşlara haber verdim... Üç gün geçtikten sonra sabahleyin geldim ve kapının aralığından hücrenin içine baktım. Hücrenin her tarafının Mevlana'nın mübarek vücudu ile dopdolu olduğunu gördüm. Hatta yarıklara pamuk tıkanması gibi kapının aralığı da Mevlana'yla tıkanmıştı... Bu heybetli manzara karşısında bağırarak kendimden geçtim. İki kez bu manzarayı gördüm. Son defasında tekrar baktım. Onun cisminin güzellik ve zayıflık bakımından eski hâlini aldığını ve mübarek eliyle vücudunu okşadığını gördüm. Vücuduna: 'Aferin! Aferin! İyi dayandın. Tur Dağı buna dayanamamış parça parça olmuştu. Sen bunu kaldırabildin. Senin gibi Yar-i Gar'a aferinler olsun.' dediğini işittim." [15]

Ebu Yezid El-Bestamî anlatıyor: *"Bir seferinde Allah beni kendi katına yükseltti, beni huzurunda dikti ve: 'Ey Ebu Yezid, kullarım seni görmek istiyorlar.' dedi. Ben de: 'Beni vahdaniyetinle süsle, bana enaniyet/benlik elbiseni giydir ve beni ahadiyet makamına yükselt. Ta ki kulların beni gördüğünde desinler ki:*

'Seni/Allah'ı gördük.' Böylece sen bu olmuş, ben de orada olmamış olurum.' dedim." [16]

Yine Ebu Yezid şöyle der: *"Subhani (Kendimi tüm eksiklerden tenzih ederim), Ma a'zeme şe'n (Şanım ne yücedir)"*

"Cübbemde Allah'tan başkasını görmüyorum."

Veliler, Bir Şeye *"Ol"* Der, Oluverir!

Ticani'ye soruldu: *"Abdulkadir Geylanî'nin 'Benim emrim Allah'ın emriyledir. Bir şeye 'Ol' dersem oluverir.' sözünü nasıl anlamalıyız?" Cevaben dedi ki: "Allah onlara (velilere) büyük hilafet vermiş ve onları kendi mülkünde istediklerini yapma yetkisiyle görevlendirmiştir. Allah onlara tekvin kelimesini vermiştir. Bir şeye 'Ol' dediler mi o an hemen olur. Ali'den rivayet edilir ki: 'Şimşekleri çakan, yıldırımları düşüren, gök cisimlerini hareket ettiren ve işlerini düzenleyen benim.' demiştir. Allah'ın mülkünde O'nun halifesi olduğunu anlatmak istemiştir."* [17]

Ne ilginç değil mi? Onlar bir şeye *"Ol"* der, o da oluverir. Kur'ân'da Allah'ın *(cc)* büyüklüğünü ve kudretini anlatmak için kullanılan *"Kun fe-yekûn"* velilerde de varmış (!).

"Gökleri ve yeri benzersiz şekilde yaratandır. Bir işe (olması için) hükmettiğinde ona: 'Ol!' der, o da oluverir." [18]

"Demişti ki: 'Rabbim! Bana insan eli değmemişken nasıl çocuğum olabilir ki?' Dedi ki: 'Böyle işte! Allah dilediğini yaratır. Bir işe (olması için) hükmettiğinde ona: 'Ol!' der, o da oluverir.' " [19]

Allah *(cc)*, Mekkeli müşriklerin, Tasavvufçularınkine benzeyen inanışlarını kabul etmemişti. Mekkeli müşrikler hacılara hizmet eden, dinî geleneklere bağlı insanlar vefat ettiğinde onlara türbe niyetine put yapan ve onlar vasıtasıyla Allah'a yakınlaşacaklarına inanan kimselerdi. Bu insanlara Allah tarafından bazı yetkiler verildiğine ve Allah'ın izniyle tasarruf sahibi olduklarına inanıyorlardı. Allah *(cc)* mülkünde kimseye böyle bir yetki vermediğini, buna ihtiyacının da olmadığını kesin bir dille ilan etti:

"De ki: 'Haydi! Allah'ın dışında (ilah olduğunu) zannettiklerinizi çağırın (bakalım)!' Onların göklerde ve yerde zerre ağırlığınca sahip oldukları bir şey yoktur. O ikisinde bir ortaklıkları da yoktur. (Allah'ın) onlardan yardımcı/destek edindiği kimse de yoktur." [20]

Tabii şu soru da onlar tarafından cevaplanmayı bekliyor: Mutlak mülk sahibi olan Allah *(cc)* niye mülkünde başkalarına mutlak tasarruf yetkisi versin ki?

Veliler, Yağmur Yağdırır!

Şeyh Abdurrahim b. Şeyh Abdullah El-Arki: *" 'Yağmur Satıcısı' diye isimlenirdi. Çünkü o insanlara yağmur satardı."* [21]

Adam sadece yağmur yağdırmakla kalmıyor, zamanla işin ticaretini de yapmaya başlıyor. İhtiyacınız olduğunda Allah'a *(cc)* el açıp yalvarmanıza gerek yok. Bu şahsa gidiyorsunuz, dua niyetine ödeme yapıyorsunuz, o da Allah'ın mülkünden size ihtiyacınız olan yağmuru veriyor (!):

"Şam diyarına şiddetli bir kıtlık isabet etti. Hace Rumiyye adında yaşlı bir kadın vardı. Yöneticilerin çocuklarına mürebbiyelik yaptığından ve Şeyh Muhammed Zuğbi'nin kardeşi olduğundan insanlar değer verirdi. Katırına binip Şeyh Zuğbi'ye geldi. 'İnsanlar şiddetli bir kıtlık, yağmursuzluk ve pahalılık içinde yaşıyor, siz ise bu durumdan habersiz/gafilsiniz.' dedi. Şeyh sustu. Sonra kadın katırına binip yola koyuldu. Harran şehrine yakın köprüye ulaşınca yağmur yağdı ve şiddetli bir rüzgâr esti. Rüzgâr, kadını bineğinden düşürdü... Sonra şeyhe geldi ve: 'Biz sana 'Yağmur yağdır.' dedik, sen ise beni bineğimden çamura attın! Niye?' diye sordu. Şeyh: 'Boş konuştuğundan/gevezeliğinden dolayı.' diye cevapladı." [22]

Bu yalan dolu kıssayı okuduktan sonra, bir de Siyer-i Nebi'den şu kıssayı okuyalım: Enes *(ra)* anlatıyor:

"Allah Resûlü Cuma hutbesini irat ederken bir adam mescide girdi. 'Ey Allah'ın Resûlü; hayvanlar helak oldu, yollar kapandı, Allah'a dua et de bizi kurtarsın.' dedi. Allah Resûlü ellerini kaldırdı ve: 'Allah'ım, bizi kurtar (yağmur yağdır).' diye üç defa tekrarladı. Vallahi semada hiç bulut yoktu. Sel tepesinin ardından bir bulut çıktı. Semanın ortasına gelince yayıldı, sonra yağmur yağdı..." [23]

Bu üçkâğıtçı din bezirgânlarına sorsanız *"En büyük veliler sahabelerdir."* derler. Oysa kıtlık var ve hiçbir sahabi yağmur yağdıramıyor. Allah Resûlü'ne geliyorlar. O da *(sav)*, Allah'ın mülkünde tasarruf etmeye kalkmıyor. Elini kaldırıp Rabbine dua ediyor.

Tasavvuf'un velileri ise Allah'ın mülkünde dilediklerince tasarruf ediyorlar!

Veliler, Allah'ın Yazdığı Ecele Müdahale Eder!

"Fatıma bint-i Ubeyd şiddetli bir hastalığa tutuldu. Öleceği düşünülüyordu. Fukahadan bir şeyh, Hocalıya geldi. Durumu anlattı. Şeyh onlara su verdi. Hasta bayanın içmesi için. Ancak ölüm sekaratında olduğundan içemedi, sadece suyu ağzına koyabildiler. Şeyh de halvete girdi. O gece Fatıma ayağa kalktı ve: 'Ben iyiyim.' dedi. Gece, şeyhi evin bir köşesinde gördüğünü, asasıyla ona vurup 'kalk!' dediğini ve ayaklandığını anlattı. Şeyhe durumu ilk götüren fakih, şeyhin yanına gitti. Şeyhin oğlu, babasının o zamandan beri halvette olduğunu söyledi.

Şeyh dedi ki: 'Benle ölüm meleği çekiştik. Sonunda ben galebe çaldım ve onu bana bıraktı.' " [24]

Ecel belirlenmiş, ölüm meleği geliyor, Allah'ın yazdığı kaderi tatbik edecek, şeyh efendi devreye giriyor, kısa bir kavgadan sonra ölüm meleği şeyhe teslim oluyor ve bu bayan da yaşıyor (!).

"Muhammed Eş-Şirbi'nin oğlu Ahmed hastalandı, ölümü yaklaşınca Azrail (!) geldi onun ruhunu almak için. Şeyh, Azrail'e dedi ki: 'Rabbine dön ve sor, çünkü bu emir neshedildi (hüküm değişti).' Azrail döndü, Ahmed bu hastalıktan şifa buldu ve sonrasında otuz yıl yaşadı." [25]

Bu nakilden sonra Rabbimizin ecel hakkında indirdiği ayetlerine bakalım:

"Allah, eceli gelmiş olan hiçbir kimsenin (ölümünü) ertelemez. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır." [26]

"Her ümmetin bir eceli vardır. Ecelleri geldiğinde ne bir saat/bir an onun gerisinde kalır ne de önüne geçebilirler." [27]

"O, kulları üzerinde (her şeye boyun eğdiren) El-Kahir'dir. Üzerinize koruyucu (melekler) yollar. Sizden birine ölüm geldiğinde (ölüm vazifesiyle görevli) elçilerimiz onu vefat ettirir. Ve onlar görevlerini kusursuz bir şekilde yaparlar." [28]

Allah *(cc)* ayetleriyle ecelin kesinlikle değişmeyeceğini bildiriyor. Bu evliyalar (!) ise vahyin tam tersini iddia ettikleri gibi bir de bunu kendilerinin yapabileceğini söylüyorlar!

Bu evliyalar (!) yeri geldiğinde: *"Biz sadece Allah'ın iradesine teslim olmuş, O'nun dilediğini söyleyen, O'nun dilediği şekilde hareket eden insanlarız."* diyorlar. Sorumluluktan ve yaptıkları şeriata muhalif işlerinin karşılığından kaçmak için uydurdukları sapkın kader anlayışları, ölüme gelince işlemiyor nedense!

Hakkın hak oluşunun alameti, içinde çelişki olmaması; batılın batıl oluşunun alameti de ondaki çelişki ve zıtlıklardır.

Veliler Ölüleri Diriltiyor!

Diyelim ki ölüm esnasında yetişemediler ve şahıs öldü. Eğer evliya olduğu iddia edilen bu mülhit ve zındıklardan biri varsa sorun yok. Allah'ın aldığı canı geri iade ediyor ve hayat bahşediyorlar (!).

Kuşeyri, Sehl bin Abdullah Et-Tusterî'den naklen: *"Allah'ı hakkıyla zikreden, isterse ölüleri diriltebilir."* [29]

"Şeyh İbrahim El-Metbuli çok ibadet eden birini gördü. Fakat insanlar ondan yüz çeviriyordu ve onun hakkında itikad sahibi değillerdi. Dedi ki:

— Oğlum! Senin bunca ibadetine rağmen neden derecen eksiktir? Galiba baban senden razı değil? Genç:

— Evet, dedi. Şeyh:

— Haydi gel, kabrine gidelim, umulur ki senden razı olur.

— Ravi dedi ki: 'Allah'a yemin olsun ki şeyh, babasına seslenince kabrinden kalktı, onu başındaki toprağı atarken gördüm. Tam olarak ayağa kalkınca şeyh dedi ki: 'Fakirler (veliler) aracı olarak geldiler, çocuğundan razı olmanı rica ediyorlar.' Adam: 'Sizler de şahit olun ki ondan razı oldum.' dedi." [30]

Tasavvufçuların yanında meşhur olan, halk arasında da bilinen Abdulkadir-i Geylanî'nin kıssasını da hatırlayalım: Abdulkadir Geylanî medrese hocalığı yapmaktadır. Kadının biri medresede okuyan oğlunu ziyaret eder. Oğlunun sadece kuru ekmek yediğini görür. Anne yüreği bu, dayanır mı? Oğlunun hâlini şikayet için şeyhin huzuruna varır. Kızarmış tavuk yediğini görünce iyice öfkelenir. *"Sen Allah'tan korkmaz mısın? Çocuklar kuru ekmek yiyor, sen ise tavuk!"* der. Abdulkadir Geylanî: *"Allah'ın izniyle kalk!"* der, tavuk dirilir ve hareket eder. *"Senin oğlun bizim seviyemize ulaşınca o da tavuk yer."* der.

Biz hâlâ anlamış değiliz. Bazen Tasavvuf büyüklerinin aylarca aç kaldıklarını, sadece kuru ekmek ve suyla yaşadığını anlatıp övünürler, bazen de aç şeyhlerini mükellef sofraların başına oturturlar.

Bizim Türkiye'nin Sufileri de böyle ya! Vaaz kürsüsünden: *"Hamama dahi gitmeyiz."* diye nutuk atıp deniz sefasında yakalanınca da *"Takvaya muhalif hareket etmiş olabiliriz."* derler. Keşke sadece takvaya muhalefet etmiş olsanız! Sizler tevhide, sünnetin asıllarına ve selim fıtrata muhalefet ettiniz!

Rabbimiz zatı için der ki:

"Allah (bunları yaptı) çünkü O, El-Hak olan, ölüleri dirilten ve her şeye kadîr olandır." [31]

"Allah'ın rahmetinin eserlerine bak! Nasıl da ölümünden sonra yeryüzüne hayat vermektedir? Şüphesiz bu (Allah) ölüleri de diriltecektir. O, her şeye kadîrdir." [32]

"Şüphesiz ki ölüleri biz diriltiriz. Onların yapıp önden yolladıkları (amelleri de), geride bıraktıkları eserleri de biz yazarız. Biz, her şeyi apaçık bir Kitap'ta kaydetmişizdir." [33]

Ölüleri diriltmek yalnızca Allah'a *(cc)* aittir. Bu, tek ilah oluşunun delillerindendir. Hiçbir yaratılmış buna güç yetiremez!

Bazılarımızın aklına İsa'nın *(as)* ölüleri diriltme mucizesi takılabilir.

İsa'nın *(as)* ölüleri diriltmesi, Allah *(cc)* tarafından bir peygambere verilen ve ona özel olan mucizedir. Bundan dolayı ondan sonra gelen peygamberlerin ölüleri diriltme mucizesi yoktur. Allah Resûlü *(sav)* Allah'a en sevimli ve Allah katında en değerli insandır. Hayattayken birçok sevdiğini kaybetmiştir. En başta oğullarını, güzide ashabını, hiç unutamadığı Hatice'sini *(r.anha)* kaybetmiştir. Ne birinin ecelini erteleyebilmiş ne de öldükten sonra birini diriltebilmiştir. Allah Resûlü'nün yapamadığını bu velilerin (!) yapabiliyor olabilmesini de ayrı bir yere not etmek gerekir.

Ayrıca İsa *(as)* bunu Allah'ın dilemesi ve mucize olarak kendisine vermesiyle yapıyor. Bu zevat ise bu hakkı ellerinde bulunduruyor ve yeri geldiğinde Allah'ın eceline dahi müdahale ediyor.

Diyebilirsiniz ki maksadını aşmış bazı lafızlar kullanmış olabilirler. Lakin onlar da Allah'ın izni olmadan diriltmenin mümkün olmadığına inanıyorlar. Ben diyen biri aksini nasıl iddia edebilir? Ebu Cehil dahi türbe niyetine yaptıkları salih insanların putlarının, öldürüp diriltemeyeceğini ikrar ediyorken, bu insanlar nasıl böyle inanır?

Şar'anî, Ebu Hasan Eş-Şazeli'den naklediyor: *"Kutbun (Evliyalar Konseyi Başkanı) on beş kerameti vardır: ... Allah'ın zatı ona açığa çıkar ve onun sıfatlarını ihata eder. Öncenin, sonranın ve başı sonu olmayanın hükmü ona açığa çıkar/bilir..."* [34]

Bu, nassın orjinaline benim yaptığım tercümedir. Kendisi de Mutasavvıf olan Abdulkadir Akçiçek, Şa'ranî'ye ait olan Tabakatu'l Kubra kitabı tercümesinde[35] aynı metni şöyle tercüme eder: *"Kendisine zati ilahinin hakikati keşfolmak. İlahi sıfatları ihata kudretini kendinde bulmak... Önün hâkimi olmak. Sonun hâkimi olmak. Keza, evveli ve ahiri olmanın da hâkimi olmak..."*

Benim yaptığım tercüme bir şekilde tevil edilir de bu sufi açıkça *"Kutub"* diye Allah'ı anlatıyor. Arapçasının zayıflığından mıdır, bizim bilmediğimiz ıstılahlara vakıf olduğundan mıdır, şeyhleri hakkında bu inanca sahip olduğundan mıdır, bilemiyorum. Ancak orijinal metne yaptığı tercüme bir şahsın kutub olması için ilahlaşması gerektiği şeklindedir.

Veliler, İnsanları Hidayet Ediyor!

"... Çocuğun biri gökyüzüne baktı ve Hristiyan olan babasına sordu.

— Bu Ay'ı kim yarattı? Babası duvarda asılı duran haça bakıp:

— Bu, dedi. Çocuk haçı eline aldı ve havaya kaldırıp bıraktı. Haç yere düştü. Babasına:

— 'Kendini havada tutamayan bu Ay'ı nasıl havada tutar?' dedi. Babası

öfkelendi ve ona ağır sözler söyledi. Bunun üzerine şeyhime sordum:

— Efendim bu küçük kız Müslüman mıydı? Şehy:

— Hayır, dedi.

— Sonraları Müslüman oldu mu? Şeyh yine:

— Hayır, dedi. Bu sefer ben:

— Peki, bu haklı ve parlak delili nasıl elde etti? diye sordum. Dedi ki:

— Hak ehlinden bazısı orada hazır bulunuyordu. Kıza bâtıni bir nazarla baktı ve kız konuştu." [36]

"Şeyh Yusuf El-Acemî halvetten çıkınca gözleri ateş parçası gibi olurdu. Kime baksa onun gözleri saf altına dönerdi. Bir gün şöyle bir hadise oldu. Halvet sonrası bir köpeğe baktı. Tüm köpekler o köpeğin emri altına girdi. İnsanlar, ihtiyaçlarının giderilmesi için o köpeğe gitmeye başladılar. Bu köpek hastalanınca diğer köpekler toplanıp ağlaşmaya ve hüzünlerini göstermeye başladılar... Allah bazı kullarına ilham etti ve o köpeği gömdüler. Köpekler onun kabrini ziyaret ederlerdi." [37]

Yanlış anlamadınız! İnsanları hidayet etmeyi aşıp köpekleri dahi hidayet ediyorlar. Subhanallah! Allah'ın *(cc)* hidayet ettiği insanlar dahi üç sınıftırlar:

"Sonra Kitab'ı kullarımızdan seçtiklerimize miras kıldık. Onlardan kimi nefsine zulmeder kimisi orta yolludur. Kimisi de Allah'ın izniyle hayırlarda yarışıp öne geçer. Bu, büyük lütuf ve ihsanın ta kendisidir." [38]

Ancak bu şeyhler hidayet etti mi sınıf falan yok! Direkt kabri ziyaret edilen bir veli oluveriyorsunuz!

"... Şeyh Muhammed Şinavi, insanları bakışla terbiye ederdi. Yol kesiciler ona uğrardı, ona bakardı, adamlar kendilerini şeyhe tabi olmaktan alıkoyamazlardı. Bu adamların bazılarının onun cemaatinin seçkinlerinden olduğunu gördüm." [39]

Bu veliler Allah Resûlü *(sav)* döneminde yaşasaymış ne iyi olurmuş! İnsanlar anlattıklarına kulak vermiyor diye kendini harap eden Nebi'ye yardımcı olup onun başaramadığını (!) başarır, bir bakışla insanları hidayet ederlerdi. Allah Resûlü de üzüntüden kurtulmuş olurdu.

"Bu söze (Kur'ân'a) inanmadılar diye arkalarından üzülerek kendini öldüreceksin/helak edeceksin öyle mi?" [40]

"Onlar iman etmiyorlar diye neredeyse kendini (sıkıntıdan) helak edeceksin." [41]

Ebu Talib'e on yıla yakın İslam'ı anlattı. O Müslim olmadı. Yeğeninin getirdiğinin hak olduğunu adı gibi bilmesine rağmen, kavminin kınamasından çekindi ve babasının dini üzere öldü. Allah Resûlü'nün *(sav)* üzüntüsü o denli

büyüktü ki Allah şu ayetlerle onu teselli etti:

"Sen sevdiğini hidayet edemezsin, fakat Allah dilediğini hidayet eder. O, kimin hidayete (uygun olduğunu) en iyi bilendir." [42]

Hidayet, Allah'ın elindedir. Nebi'nin *(sav)* dahi bunda payı yoktur. O sadece insanlara yolu gösteren, hidayet-i irşad sahibidir. İnsanları, İslam'ı kabul ve tevbeye muvaffak kılma anlamındaki hidayet-i tevfike gelince o sadece âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir.

Onlarca yıl anlatmasına rağmen İslam'ı kabul etmeyip yüz çevirenler olmuştur. Bu şeyhler ise konuşma ve anlatma zahmetine dahi katlanmayan, tek bakışla insanları ve hayvanları hidayet eden insanlardır. Paralel Allahlık ve Resûllük bu değil de nedir?

Ebu Hureyre *(ra)* defalarca annesine anlatmasına rağmen annesi hidayet bulmamıştı. Allah Resûlü'ne geldi. Üzülüyordu. *"Allah'a dua et de annemi hidayet etsin."* dedi. Allah Resûlü *(sav)* ellerini kaldırdı: *"Allah'ım! Ebu Hureyre'nin annesine hidayet et."* dedi... [43]

Lafa geldi mi *"En büyük veliler sahabilerdir."* derler, kimisi hızını alamayıp tarikatı onlardan aldığını söyler. Başta Resûl olmak üzere, ashabın hiçbir surette yapamadıklarını ise bir bakışta hallederler.

Bir nakil daha yapalım. Şa'rani, Seyyid Ahmed Bedevi'nin menkıbelerini aktarırken şunu da kaydeder: *"Şeyhimiz Muhammed Şenavi anlatmıştı, diyordu ki:*

Biri vardı, Bedevi Hazretlerinin mevlidi ziyaretini doğru bulmuyor ve zararlı sayıyordu. Onun bu hâli imandan ayrılmasına sebep oldu. **O denli imandan ayrıldı ki onun içinde İslam'a meyleden tek bir kıl kalmadı.** *O, bu hâlinin izalesi için aracılığımızla Bedevi hazretlerinden yardım istedi ve şu cevabı aldı: 'Bir daha eski hatasına dönmemesi şartı ile olur.' Kabul etti ve kendisine iman kisvesi giydirildi. Bedevi hazretleri ona sordu:*

— Bizden görüp beğenmediğin şey nedir ki? O kişi bu soruya şu cevabı verdi:

Erkeklerin ve kadınların bu toplantıda birbirine karışması... Bedevi:

— Bu inkâr ettiğin ve kabul etmediğin şey tavafta da oluyor. Fakat hiç kimse bu tavaftan men olunmuyor... Ben öyle biriyim ki karada vahşilere, denizlerdeki balıklara çobanım. Bunların her birini diğerinin saldırısından korurum. Elbette Allah beni mevlid ziyaretimde hazır bulunanları korumaktan aciz bırakmaz.' " [44]

Hâliyle hidayeti elinde bulunduran saptırmayı da elinde bulunduruyor. Hidayet etmeye muktedir olanlar insanların imanını çekip alabiliyorlar. Niçin? Şeriata muhalif bir durumu inkâr ettiği için. Alt mesajı anladığınızı umuyorum: *"Bizler*

(şeyhler) şeriata muhalif işler yaparsak itiraz etmeyin. Aksi hâlde kâfir olursunuz."

Ayrıca Bedevi'nin Kâbe'yi tavaf etmekle kabir etrafında yapılan rezillikleri kıyaslamasına da dikkat edelim. Şaşırmayalım, zira Allah *(cc)* gibi hidayet edip saptıran, evini de Allah'ın evi olan Kâbe'ye denk görecektir.

Levh-i Mahfuz'a Bakıp Gaybı Biliyorlar!

"Şeyh Cakir şöyle derdi: 'Levh-i Mahfuz'a bakıp ismini orada görmeyinceye kadar, hiçbir müridden söz almadım.' ' [45]

"Sıdk ehliyle beraber olduğunuzda onlarla sıdk üzere olun. Çünkü onlar kalplerin casuslarıdırlar. Sizin sırlarınızdan girer, isteklerinizden çıkarlar." [46]

Abdulaziz Debbağ'a öğrencisi sordu:

"Bazı âlimler ihtilaf ettiler:

Kur'ân'da zikr ve gaybın anahtarı olan beş maddeyi Peygamber bilir mi?

'Şüphesiz ki kıyametin (ne zaman kopacağına dair) bilgi Allah'ın katındadır. (O) yağmuru indirir, rahimlerde olanı bilir. Hiçbir kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Hiç kimse hangi yerde öleceğini bilemez. Şüphesiz ki Allah, (her şeyi bilen) Alîm, (her şeyden haberdar olan) Habîr'dir.' [47]

Ed-Debbağ dedi ki: 'Bu beş şey nasıl peygamberlere gizli kalsın. Onun ümmetinden tasarruf ehli biri bu beş şeyi bilmeden tasarrufta bulunamaz.' " [48]

Bu Ed-Debbağ'ın olaya yaklaşımıdır. Oysa Allah Resûlü *(sav)* şöyle buyurur:

"De ki: 'Ben, resûllerin ilki değilim. Ve ben, bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum. Ben, yalnızca bana vahyolunana uyuyorum. Ben, ancak apaçık bir uyarıcıyım.' " [49]

"De ki: 'Size, 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır.' demiyorum, ben gaybı da bilmem, melek olduğumu da söylemiyorum. Yalnızca bana vahyedilene uyuyorum.' De ki: 'Hiç kör ile gören bir olur mu? Düşünmeyecek misiniz?' " [50]

"De ki: 'Ben kendime, Allah'ın dilemesi dışında ne fayda ne de zarar verme gücüne sahibim. Şayet gaybı biliyor olsaydım hayrı çoğaltırdım/daha fazla mal toplardım ve hiçbir kötülük bana dokunmazdı. Ben, yalnızca inanan bir topluluk için uyarıcı ve müjdeciyim.' " [51]

Allah Resûlü'nün *(sav)* Rabbine karşı edebiyle Debbağ'ın edepsizliğini mukayese edelim. Vahyin membasından beslenen ile şeytanların vahyine kulak verenlerin sözleri nasıl da farklı!

Allah *(cc)* gaybı sadece kendinin bildiğini, resûllerden dilediğine dilediği kadarını bildireceğini söylerken Allah Resûlü'nden başka bir söz beklenemezdi:

"Gaybın anahtarları Allah'ın yanındadır. (Gaybı) O'ndan başkası bilmez.

Karada ve denizde olan her şeyi bilir. Herhangi bir yaprak düşmüş olsa mutlaka onu bilir. Yerin karanlıklarındaki bir tane, yaş ve kuru ne varsa hepsi apaçık Kitap'ta yazılıdır." [52]

"De ki: 'Göklerde ve yerde Allah'tan başkası gaybı bilmez.' Onlar, ne zaman diriltileceklerinin farkında değillerdir." [53]

Ahmed Er-Rufai'den velilerin gayba nasıl muttali olduklarını dinleyelim: *"... Ona yerle sema arasının idaresi verilir... Yükselmeye devam eder. Ta ki gavsiyet makamına ulaşır. Yükselmeye devam eder ta ki beşeriyet sıfatı ondan kaldırılıp Hakk'ın (Allah'ın) sıfatlarından bir sıfat oluncaya dek. Allah, onu gaybına muttali kılar. Onun nazarı olmadan ne bir bitki biter ne de yaprak yeşerir. Sonra Allah'la konuşmaya başlar. Beşerin aklı bu kelamı idrak edemez."* [54]

Ahmed Rufai'nin veli tasavvuruna mukabil Allah Resûlü'nün *(sav)* hayatına bakalım:

"Ben de sizin gibi bir insanım. Siz husumetlerinizi bana getiriyorsunuz. Ben de aranızda hükmediyorum. Bazılarınız meramını anlatmada etkili olabilir. Ben de haksız olduğu hâlde kardeşinin hakkını ona veririm. Kime kardeşinin malından bir parça vermişsem ateşten bir parça vermişimdir. İster alsın ister bıraksın." [55]

Allah Resûlü *(sav)*, insanlar arasında hükmederken gayba muttali olamıyor, Allah'ın bildirmesi müstesna, insanların sunduklarına göre onlarla muamele ediyor. Ve iyi konuşan birinin onu aldatabileceğini açıkça belirtiyor. Ama veliler kalplerin sırlarına muttali olup daha adam ağzını açmadan onun kalbini okuyorlar. Allah Resûlü mü velayet makamına erişemedi, bunlar mı şeytani hâllerine velayet diyorlar, orasını size bırakıyorum.

Ben-i Mustalık Gazvesi dönüşü yaşanan tatsız bir hadiseden dolayı Aişe *(r.anha)* annemize zina iftirası atılmıştır. Allah Resûlü *(sav)* söylentiler karşısında çok üzgündür. Aişe annemizin göz yaşları kurumuş, yemeden içmeden kesilmiş ve yataklara düşmüştür. Tam bir ay bu durum böyle devam etmiştir. Allah Resûlü *(sav)*, vahiy gelip olayın hakikatlerini öğreninceye kadar sadece beklemiştir. Aişe annemize:

"Eğer suçsuzsan Allah senin suçsuz olduğunu beyan edecektir. Şayet bir günah işlediysen Allah'a tevbe et. Allah, günahını itiraf edip sonra da tevbe edenin tevbesini kabul buyurur." [56] demiştir.

Velayetleri icma ile sabit olan Ebu Bekir *(ra)* ve kızı, manevi bir seyri süluke çıkıp olayın hakikatini görememiş, Allah Resûlü: *"Levh-i Mahfuz'a şöyle bir göz atayım."* dememiştir.

Bi'ri Maune vakası da hatırlanması gereken örneklerdendir. Allah Resûlü'ne *(sav)*

Müslim olduklarını ve dinlerini öğretecek muallimlere ihtiyaçlarının olduğunu söyleyen kabileler geldi. Allah Resûlü yetmiş güzide ashabını onlarla yolladı. Yolda bu sahabileri öldürdüler.[57]

Allah Resûlü *(sav)* gaybı bilmiş olsa bu güzide ashabını ölüme yollar mıydı? Haşa. Bu zındık taifesine göre gaybı bilmeden veli olunmadığına göre, bu durumda Allah Resûlü *(sav)* kim oluyor?!

Oysa bu taife velilerinin, doğduğu günden öleceği güne kadar bir insanın ne yapacağını bildiklerini söylüyorlar: *"Çocuk cenin olarak annesinin karnına düştüğünde, veli kişi doğumundan ölümüne onun yaşayacağı hayrı ve şerri bilir."*

"Bir gün şeyh sağ yanı üzerine yatmış uzanıyordu. Ben de ön kısmında oturuyordum. Aklıma/hatırıma kötü bir şey geldi. Şeyh hemen gözlerini açarak:

— Neler söylüyorsun? diye sordu. Ben:

— Efendim, bir şey söylemedim, dedim. O da:

— Kalbinden neler söylüyorsun? dedi.

Son derece utandım ve hemen Allah'a tevbe ettim." [58]

Bunca uydurmadan sonra şimdi şu nakli okuyalım: *"Velilerin keşfi iki kısımdır. Kimisi Levh-i Mahfuz'a bakar. O değişmez. Efendim Ali El-Havvas gibi. Kimisi de yazılıp silinen levhalara bakar. Bunlar 360 levhadır. Bunlar değişir ve değiştirilir. Veli bir şeyi haber verse ve o olmasa: 'Yalan söyledi.' denmez. Onun değişen levhalara baktığı kabul edilir."* [59]

Diyelim ki şeytanları bu zatları aldattı ya da hayal edip kalplerini meşgul ettikleri fantezilerini keşif diye anlattılar yahut gördükleri şeytani bir rüyayı hak zannedip aktardılar... Ve anlattıkları çıkmadı. Suizanna yer yok. Çünkü Levh-i Mahfuz'un değişime açık sayfalarına bakmıştır. Önce yazılmış sonra da silinmiştir. Bir sebepten dolayı Allah *(cc)* meydana gelmesine müsaade etmemiştir... Güler misiniz, ağlar mısınız? Şeytanın insanı avucuna alıp onunla oynaması bu değildir de nedir?

Baktığı sayfanın Levh-i Mahfuz'un hangi kısmından olduğunu bilmeyen birinin bu makamlara nasıl ulaştığı da merak konusudur açıkçası.

İlginç olaylar

Adamın biri gaybı bildiğini iddia etmektedir. O bölgede yaşayan bir hadis âlimi, bu iddiaya karşı çıkar ve şahsı tartışmaya davet eder.

"Münazara için bir araya gelirler. Hadisçi şöyle der:

— Münazara için bir şartım var. Kabul ederseniz başlayalım. Şeyh efendi:

— Olur, der. Hadisçi susar, öylece bekler... Niçin konuşmadığı sorulur. Âlim:

— Şartımı şeyh söylesin, der. Şeyh:

— Ben nereden bileyim, der. Cevap gelir:

— Karşında oturmama rağmen içimden geçeni bilmiyorsun. Gaybı bildiğini iddia ediyorsun.

Münazara başlamadan biter."

Yine derler ki: Şeyhin biri misafirliğe gider. Âdet olduğu üzere şeyhlere yemeğin en güzeli bolca verilir. Ev sahibi etleri tabağın altına dizer. Üstüne de pilav döker. İnsanların önüne etli pilav konur. Şeyhin önüne ise sade pilav tabağı konur. İnsanlar bu duruma itiraz eder, şeyh de onları destekler. Ev sahibi der ki: *"Pilavın altındaki eti göremeyen sen, gaybı bildiğini, müridlerin yatakta dönmesinden haberdar olduğunu iddia ediyorsun! Allah'tan korkmuyor musun? "*

Veliler/Şeyhler *"La Yusel"*dirler,[60] Onlara İtiraz Edilmez!

"Müridin şartlarından biri, şeyhinin şeriat üzerinde olduğuna ve Rabbinden bir delille hareket ettiğine inanmasıdır. Şeyhin hâllerini kendi ölçüsüne göre değerlendirmez. Bazen şeyhten, zahiri yerilmiş/şeriata aykırı hâller meydana gelebilir. O hâl, bâtın ve hakikatte övülmüştür. O hâle teslim olması gerekir. Nice adam vardır elinde içki şişesi, onu ağzına götürür, Allah onu bala çevirir. Bakan onu içki içti zanneder. Fakat o bal içmiştir." [61]

"Raiyye sahibi şöyle der:

'İtikadında şeyhine muvafakat üzere olmayan kimse,

Alev alev yaklaşan inkâr ateşine yaklaşmış olur'

Açıklaması: İtikadında şeyhe muhalefet eder, yaptığı işte şeyhinin hata yaptığına inanırsa bunun sonucu şeyhinden ayrılmaya kapı açar. Şeyhten sıyrılmak ise inkâr ve ayrılık ateşinde yanmak demektir." [62]

"... Ancak sağlam aklı, dosdoğru bir tabiatı olan kimse şeyhine razı olur, şeyhi nereye dönerse o da onunla birlikte döner, isterse şeyhi görünürde, gecenin fecirden uzak bulunduğu ölçüde haktan uzak olsun. Çünkü 'Şeyhin görünürde haktan uzak kalmasında da doğru bir anlam vardır.' şeklinde düşünmesi ve 'Belki Rabbim ileride beni bu sırra vakıf eyler.' diye temennide bulunması uygun olur.' [63]

Risale-i Kudsiyye ve şarihi Mahmud Ustaosmanoğlu'ndan şeyhe karşı edep nasıl olmalı okuyalım: *" 'Tecelli ede zat, durma kusurda'*

Açıklaması: 'Mevla Teâlâ'nın zat-ı paki subhaniyesi bize tecelli eder.' Yani perdesiz, manisiz olarak bize parlar. Bizimle Mevla arasında esma sıfat dahi olmaz. O ki mürid isteklerinden geçemiyor, Mevla tecelli etmiyor..." [64]

"... Bir mürid mürşidi için: 'Niye emrediyor, niçin yasaklıyor?' derse mürid olamaz. Çünkü inat ediyor, inatla bu iş olmaz..." [65]

"... Nefatu'l Üns'te yazıyor ki: İmam Gazali'nin ağabeyi Ahmed El-Gazali büyük adamdı. O Mevla Teâlâ'ya soruyor: 'Ya Rabbi! Beni niçin yarattın?' Mevla Teâlâ ona: 'Cemalimi senin kalbinde seyretmek için.' buyurdu." [66]

"Veliyullahı casus kıldı Subhan. Girer kalbine yoklar seni can" Mevla Teâlâ'nın dostu senin kalbine girer, bakar, senin niyetin ne tarafa? [67]

"Sakın zannetme bilmez hâlini ol,

Olur casus bulup gönlüne bir yol"

"Mürşidin huzurunda kötü düşüncelerle durmak iyi değildir... Kudsi hadiste buyrulur (!): 'Velilerin meclislerinden sakının. Onlar kalp casuslarıdır. Sizin kalplerinize girerler ve sizin sırlarınız üzere muttali olurlar. Onlarla oturduğunuz vakit sadakatle oturun.' " [68]

Bu şeyhler millete edep öğretirken, birinin çıkıp: *"Önce siz edepli olun, sonra millete edep öğretin!"* demesi gerekiyor. Allah *(cc)*: *"Tecessüs etmeyin/birbirinizin özelini araştırmayın."* [69] demesine rağmen, bir insanın kendine *"Kalp Casusu"* demesi ne ile izah edilebilir?

Alt mesaj ise çok açık: Şeyhlerle ilgili kötü bir düşünceye kapılmayın sakın! Anında fark ederler...

Şimdi ümmete edep öğretmeye kalkan edepsizlik timsalinden (?) dinleyelim: *"Bir gün kıskanç fakihler inkâr ve inatları nedeniyle Mevlana'ya 'Şarap helal midir ya da haram mı?' diye sordular. Onların amacı Şemseddin'in şerefine dokunmaktı. Mevlana kinaye yoluyla şöyle buyurdu: 'İçse ne çıkar, çünkü bir tulum şarabı denize dökseler deniz değişmez ve denizi bulandırmaz... Açık cevap şudur ki: Eğer Şems şarap içiyorsa her şey ona mübahtır. Çünkü o deniz gibidir. Eğer bunu senin gibi bir kahpenin kardeşi yaparsa ona arpa ekmeği bile haramdır."* [70]

İçki içen bir şeyhin bu yaptığı sorulup şeriat nezdinde içkinin haram oluşu hatırlatılınca verilen tepkiye bakın! Sanki *"O, yaptıklarından sorulmaz; onlarsa sorulurlar."* [71] denilen Allah'ın *(cc)* bir fiiline itiraz edilmiş gibi tepki veriyor. Tabi içkinin bazı insanlara mübah olduğu da özellikle belirtilmiş. *"Allah dostu"* olalım diye çıkılan yolda şarapçı olmak! Ki şarapçılar dahi uyarıldığında mahcup olup susarken, bu şarapçının Allah'a açıktan isyan edenleri müdafaasına bakın!

Rabbani, müride şeyhini tanıtıp edep öğretiyor: *"... Böylesine kâmil ve mükemmel bir şeyh bulup ona erişirse şeyhin varlığını ganimet bilmeli ve kendini tamamen ona teslim etmelidir. Mutluluğun onun rızası olduğu yerlerde, bedbahtlığın ise onun rızasına aykırı davranmakta olduğuna inanmalıdır.*

Kısacası bütün arzu ve isteklerini onun rızasına tabi kılmalıdır. Efendimiz bir hadiste şöyle buyurmuştur: 'Sizden biriniz, hevası benim getirdiklerime tabi olmadıkça iman etmiş olmaz'... Bilmek gerekir ki talip, kalbini tüm cihetlerden çevirerek şeyhine yönelmeli, şeyhiyle beraberken onun izni olmadan nafileler ve zikirle meşgul olmamalıdır... Onun huzurundayken bir şey yiyip içmemeli ve kimseyle konuşmamalı hatta kimseye yönelmemelidir. Onun huzurunda olmadığı zaman onun olduğu tarafa ayağını uzatmamalı ve o tarafa doğru tükürmemelidir... Zahirde doğru olmadığı görülse bile şeyhinin her yaptığının ve her söylediğinin doğru olduğuna inanmalıdır. Çünkü o her yaptığını ilham ve izin ile yapar... Bazı durumlarda ilhamına hata bulaşsa bile böyledir. Zira ilham hatası, içtihat hatası gibidir. Kendisinde, şeyhinin hâl ve davranışlarına karşı bir hardal tanesi kadar da olsa kesinlikle itiraz mecali bırakmamalıdır. Çünkü itirazın sonu mahrumiyetten başka bir şey değildir. Mahlukatın en nasipsizi ve saadetten en uzak olanı bu taifede kusur arayanlardır." [72]

İmdi, Rabbani'nin edep diye anlattığı bu bölümde *"Şeyh"* ibaresinin yerine *"Allah"* lafzı koyarak, uygun yerlere de Muhammed *(sav)* lafzını koyarak okuyun, göreceksiniz ki birebir örtüşüyor. Şu ifadeye özellikle dikkat edelim: *"Onun huzurunda olmadığı zaman onun olduğu tarafa ayağını uzatmamalı ve o tarafa doğru tükürmemelidir."* Allah'ın her yerde olduğuna inanan bu sapkınlar ayaklarını gönlünce uzatırlar da şeyhin bulunduğu yöne ayak uzatmazlar!

Edebin zirvesi olan Allah Resûlü *(sav)* şöyle buyurur:

"Sizden biriniz namazdayken Allah ona teveccüh eder, kıble cihetine/tarafına tükürmesin..." [73]

Namazda Allah'a *(cc)* yöneliyor olduğumuz için sadece namazda kıble cihetine tükürmek yasaklanmışken, bu sapkınlar her yer ve durumda şeyhin cihetine tükürmeyi yasaklarlar.

"La yusel" olma özelliğini burada da görüyoruz. Ne görürseniz görün, şeyhe itiraz yok. *"Niye?"*, *"Niçin?"* demeden *"Tam bir teslimiyetle teslim olmanız gerekiyor."*

"... İşlediğinin zahiri haram da olsa şeyhinin yaptığına itiraz etmemelidir. Ona: 'Niçin böyle yaptın?' dememelidir. Çünkü şeyhine: 'Niçin' diyen iflah olmaz... Gerçek müridin alametlerinden biri de şeyhi ona: 'Fırına gir.' dese de girmelidir. Bereketini kazanması için ikamette ve yolculukta, bütün işlerinde şeyhini kalbinden çıkarmamalıdır. Dünya ve ahiretle ilgili elde ettiği tüm bereketlerin kendisine şeyhinden geldiğine inanmalıdır. Şeyhin gönlünün meylettiği bir kadınla asla evlenmemeli, şeyhinin boşadığı yahut ondan dul kalan bir kadınla

da asla evlenmemelidir..." [74]

Yukarıda uyguladığınız yöntemi bu paragrafa uygulayın. Uygun yerlere şeyh yerine *"Allah"* ya da *"Muhammed"* lafızlarını yazın; her cümlenin bir ayet olduğunu, Allah ve Resûlü *(sav)* hakkındaki nasların şeyhlere nasıl uyarlandığını göreceksiniz.

"O, yaptıklarından sorulmaz; onlarsa sorulurlar." [75]

"Şayet biz: 'Kendinizi öldürün ya da yurtlarınızdan çıkın.' diye onlara farz kılmış olsak onlardan azı hariç (bu emri) yerine getirmezlerdi. Onlar, kendilerine verilen bu öğüdü yerine getirselerdi kendileri için daha hayırlı olur, (ayaklarını) daha kuvvetli bir şekilde sabit kılardık. O zaman onlara kendi katımızdan büyük bir ecir verirdik. Ve şüphesiz onları dosdoğru yola iletirdik." [76]

"Size verilmiş her ne nimet varsa Allah'tandır. Sonra size bir zarar dokunduğunda (hemen) O'na yalvarırsınız." [77]

"... Nerede olursanız O, sizinle beraberdir." [78]

"Sizin Allah Resûlü'ne eziyet etmeniz ve ondan sonra eşlerini nikâhlamanız ebediyen olacak şey değildir..." [79]

Bu ayetleri okuduktan sonra dönüp yukarıda yaptığımız nakli bir daha okuyun. Tasavvuf'un *"şeyh/veli"* anlayışının İslam ümmetine yeni bir ilah ve resûl belirleme faaliyeti olduğunu göreceksiniz.

Şimdi Asr-ı Saadet'e gidelim. Allah Resûlü *(sav)* ile ashabı arasındaki ilişkiye bakalım.

Allah Resûlü *(sav)* bir gün unutur ve öğlen namazını iki rekât kılıp selam verir. Sahabeden elleri uzun olduğu için *"Zu'l yedeyn"* diye anılan bir sahabi *"Namaz mı kısaldı siz mi unuttunuz?"* [80] diye Allah Resûlüne *(sav)* sorar.

Bir gün Allah Resûlü *(sav)*:

" — Hesaba çekilen azap görür, der. Aişe annemiz:

— Allah Kur'ân'da demiyor mu, 'O, kolay olan bir sorguyla hesaba çekilecektir.' [81] *diye sorar, Nebi:*

— Bu arzdır, hesapta münakaşa edilecek olan azap görür, der." [82]

Allah Resûlü *(sav)* itikaftadır. Safiye annemiz onu ziyarete gelir. Akşam olduğu için hücresine kadar ona eşlik eder Allah Resûlü. Yolda ensardan iki sahabiyi görür. *"Bu, anneniz Safiye'dir."* der. Sahabiler üzülür: *"Ey Allah'ın Resûlü senin hakkında nasıl kötü düşünürüz!"* derler. Allah Resûlü,*"Şeytan, kanın damarda dolaştığı gibi insanın içinde dolaşır."* [83] der.

Huneyn Savaşı kazanılmış, ganimetler taksim edilmiştir. Ensar, kendilerine

ayrıcalık tanınmasını beklerken ganimet yeni Müslim olan Kureyşlilere dağıtılmıştır. *"Henüz kılıçlarımızdan onların kanı damlıyorken nasıl olur da Allah Resûlü onlara verir, bizleri ganimetten mahrum eder?"* diyerek hoşnutsuzluklarını ifade ederler. Sad bin Ubade'yi elçi olarak yollarlar. Sad, Allah Resûlü'ne Ensar'ın hissiyatını aktarır. Nebi: *"Peki sen ne düşünüyorsun?"* der. Sad: *"Ben de kavmimin bir ferdiyim."* [84] der. Allah Resûlü Ensar'ın toplanmasını ister. Onlara gelip bir konuşma yapar ve insanlara mal dağıtıp kendinin Ensarla Medine'ye döneceğini, onların kalbindeki imana ve tevekküle güvenip henüz İslam olmuş insanların imanı pekişsin diye ganimeti onlara dağıttığını söyler.

Sahabe, Bedir Günü'nde Allah Resûlü'nün *(sav)* orduyu konumlandırdığı noktaya bakarak: *"Bu vahiy midir yoksa senin kararın mıdır?"* [85] diye sordu. Kendi kararı olduğunu söyleyince, kuyuların yakınına yerleşmenin daha avantajlı olacağını söyleyip ona fikir beyan etti.

Bu örnekler sayfalarca çoğaltılabilir. Bu davranışlardan bazıları yanlış da olabilir! Ancak Allah Resûlü *(sav)* dahi sorgulanabiliyorken, şeyhlerin sorgulanamayacağı, sorgulayanların asla iflah olmayacağı, kalpte dahi bu zatlara yönelik şüphenin bunlar tarafından tespit edilip müride gereğinin yapılacağı nasıl bir sapma ve saptırmadır? Acaba bu zatlar Allah Resûlü'nden daha mı üstündür? Ya da bu sapkınlara göre sahabiler edepsiz midir?

Veliden/şeyhten kasıt, ibadetlerine dikkat eden, takvayı hayatın merkezine alan, ahiret endişesiyle yaşayan insanlarsa buna itiraz etmek mümkün değildir. Allah *(cc)* ümmete örneklik eden, Allah'ı ve ahireti hatırlatan bu insanların sayısını çoğaltsın. Herkesin ve her şeyin katılaştığı bu zamanda böylesi gönül ehline ne de çok ihtiyacımız var!

Yok bundan kastedilen paralel ilahlar ve peygamberlerse -ki verdiğimiz örneklerde bunu açıkça gördük- bizler Kelime-i Tevhid'e olan şahitliğimizin bir gereği olarak bunu reddediyor ve bu inanışın İbrahim'in milletiyle hiçbir ilgisinin olmadığına, İslam'da şirk ve cahiliyeyi yeniden ihya çabası olduğuna inanıyor ve böyle düşünüyoruz.

Bunların; şeriata muhalif, fıska bulanmış ve edep dışı bir hayat sürenlerin, cahilleri aldatması ve kendilerini koruma güdüsüyle uydurdukları yeni ve batıl bir din olduğunu düşünüyor ve böyle inanıyoruz.

. *10/Yûnus, 62-64*
. *Tefsiru'l Kur'âni'l Azim, ilgili ayet tefsiri.*
. *Fethu'l Kadir, ilgili ayet tefsiri.*
. *Buhari, 6502.*
. *Hattabi*
. *İttihat: Her şeyin Allah olduğunu savunan vahdet-i vücud düşüncesidir.*
. *Fethu'l Bari, 6502 no'lu hadis şerhi özetle.*
. *Camiu'l Ulum ve'l Hikem s. 345. Hulûl: Allah'ın bazı şeylere girdiğini ve onların cisminde açığa çıktığını savunan düşüncedir.*

. Nakiller için bk. Takdisu'l Eşhas fi'l Fikri'l Sufi, 1/57-58.
. S. 420
. S. 663
. Türkçe'ye Celal Yıldırım tarafından çevrilen bu kitap, Demir Kitabevi tarafından iki cilt olarak basılmıştır. Abdulaziz Ed-Debbağ ünlü Mutasavvıflardandır. Kendisi okuma yazma bilmeyen bir ümmidir. Kitapta yazılanları öğrencisi Ahmed bin Mübarek kaleme almıştır. Tasavvuf'u tanımak isteyenlerin inceleyebileceği bu kitap, Tasavvuf'un tüm afetlerini içinde barındırmaktadır.
. El-İbriz, Demir Kitabevi, 1/235.
. İhsan İlahi, İsmet.
. Ahmed Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, s. 219.
. Lum'a, s. 461.
. Cevahiru'l Meani, 2/77.
. 2/Bakara, 117
. 3/Âl-i İmran, 47
. 34/Sebe', 22
. Tabakat-ı ibni Deyfullah
. Siyeru'l Evliya, 58.
. Buhari, 932-1014; Müslim, 897.
. Tabakat-ı ibni Deyfullah, 199.
. Tabakatu'l-Kubra, 2/118.
. 63/Münafikûn, 11
. 7/A'râf, 34
. 6/En'âm, 61
. 2/700
. Tabakatu'l Kubra, 2/67.
. 22/Hac, 6
. 30/Rûm, 50
. 36/Yâsîn, 12
. El-Yevakit ve'l Cevahir, 2/78.
. 2/786
. El-İbriz, 2/90.
. Tabakatu'l Kubra, 2/59.
. 35/Fâtır, 32
. Tabakatu'l Kubra, 2/115.
. 18/Kehf, 6
. 26/Şuarâ, 3
. 28/Kasas, 56
. Müslim, 1937.
. Tabakatu'l Kubra, 1/158. bk. Evliyalar Ansiklopedisi, 2/680-681. Ahmed Bedevi'nin kabri Mısır'da bulunmaktadır. Her yıl mevlit düzenleme âdeti hâlâ devam etmektedir. Bu mevlide dair yayınlanan görüntüler izlendiğinde, kadınların ve erkeklerin karışık raks ettiği, oyun havası ayarında ilahilerle (!) insanların coştuğu, bariz bir şekilde kadınlarla erkeklerin İslam'a uygun olmayan davranışlarla birbirlerine yakınlaştığı görülecektir.
. Age. 1/127. Bk. Evliyalar Ansiklopedisi, 2/533.
. Et-Taarruf, 33.
. 31/Lokmân, 34
. El-İbriz, 1/522-523. Demir Kitabevi.
. 46/Ahkâf, 9
. 6/En'âm, 50
. 7/A'râf, 188
. 6/En'âm, 59
. 27/Neml, 65
. Tabakatu'l Evliya, 1/142. Evliyalar Ansiklopedisi, 2/511.
. Buhari, 2458; Müslim, 1337.
. Buhari, 2661; Müslim, 2129.
. Buhari, 1001, 2814, 3064; Müslim, 677.
. El-İbriz, Demir Kitabevi, 1/78.
. Tasavvuf Menşe ve Masadir, 182. Tabakat fi Hususi'l Evliya naklen.
. Soru sorulmaz, sorgulanamaz.
. Tasavvuf Menşe ve Masadir, 2/87.
. Age. 2/210.
. Age. 2/211-212.
. Risale-i Kudsiyye Şerh ve İzahı, 1/551.
. Age. 1/565.
. Age. 1/569... Şeyhleri müridin gözünde yüceltmek için uydurulan bu yalanlar, onların ne kadar değersiz olduklarının kanıtıdır. Hakiki değere sahip olmayanlar uydurma menkıbe ve kerametlerle değerlenirler. Allah (cc), insanı sadece O'na kulluk etmesi için

yaratmıştır. (51/Zâriyat, 56)
. Age. 1/577.
. Age. 1/589-595.
. 49/Hucurât,12
. Ariflerin Menkıbeleri, s.486.
. 21/Enbiyâ, 23
. Mektubat-ı Rabbani, 292. Mektup.
. Buhari, Salat, 33.
. Tenviru'l Kulub, 528-530.
. 21/Enbiyâ, 23
. 4/Nîsa, 66-68
. 16/Nahl, 53
. 57/Hadîd, 4
. 33/Ahzâb, 53
. Buhari, Sehv, 3-5; Müslim, 573.
. 84/İnşikâk, 8
. Buhari, İlim 35; Müslim, 2876.
. Müslim, Selam, 23; Buhara, Bed'ü'l-Halk, 11.
. Ahmed, Müsned, 111/76.
. İbni Hişam, Sire, 2/ 272.

TASAVVUFTA AHLAK TASAVVURU

"Tasavvuf nedir?" sorusuna verilen en yaygın cevabın: *"ahlakı güzelleştirmek"* olduğunu biliyoruz.

Teorik olarak ahlaki değerlere sıkça vurgu yapan Tasavvuf erbabının hakikati de böyle midir? Menkıbelerde insanüstü özelliklerde sabır, güler yüz, merhamet, insanlara iyilik yapma ahlakıyla donanmış olarak anlatılan şeyh, derviş ve müridlerin gerçek hayatta bu ahlaktan nasibi var mıdır?

Tasavvuf kitapları incelendiğinde bu beklentiye olumlu bir cevap alınmadığını söylemeliyiz.

Zikredeceğimiz örnekler, tanınmayan, meçhul şahsiyetlerin anlattığı olaylar değildir. Tasavvuf erbabının büyük zatlar olarak kabul edip yazdırıldığını düşündüğü kutsal (!) kitaplarda öyle ahlak dışı şeyler vardır ki kahve ortamında dahi anlatılması mümkün değildir.

Sözü, Tasavvuf'u güzel ahlak olarak tanımlayan Mutasavvıflara bırakalım:

Müridlerinden Kadın ve Şarap İsteyen Şeyhler, Kendi Hanımlarını Şeyhe Sunan Müridler

"Tarikat alamayan İbrahim Ethem, memleketine döner. Üzerinde kul hakkı varsa hepsini sahiplerine iade eder. Padişahı, saltanatı terk ederek tekrar şeyhinin huzuruna varır. Tarikat alıp tevbe ederek yüzünü Allah'a çevirir, amel etmeye başlar. On-on beş sene emek vererek amel eder. Bir gün şeyhi, İbrahim Ethem'i çağırır. 'Benim canım şarap istiyor. Falan çarşıda, falan dükkanda vardır. Git, bana al getir.' der. İbrahim Ethem hiç kalbini bozmadan, itikadını zedelemeden hemen kalkıp söylenen dükkana gider. Şarabı alır getirir, şeyhine arz eder. Şeyhi 'istemiyorum artık, canım istemiyor.' diyerek şarabı reddeder.

İbrahim Ethem için imtihan devresi başlamıştır artık. Şeyh onu tecrübelerinden geçirmektedir.

Aradan bir müddet geçer, şeyhi onu tekrar çağırarak: 'Canım güzel bir kadın istiyor.' der. İbrahim Ethem: 'Peki, kurban.' diyerek huzurundan çıkar. Düşünmeye başlar, 'Şeyhimin emrini acaba nasıl yerine getireceğim.' diye. 'Eskiden olsaydı padişahlık zamanında etrafımda birçok güzel kadın vardı. Fakat şimdi ne yaparım? Şeyhimin arzusunu nasıl yerine getireceğim?' diye düşüne düşüne eve varır. Eve girer, karısına: 'Hanım kalk, en iyi elbiselerini giyin. Ziynetini tak, beraberce şeyhimin yanına gideceğiz.' der. Hanımı hazırlanır, beraberce çıkarlar. Şeyhinin huzuruna vararak: 'Efendim, emriniz üzere getirdim.' der. Şeyhi: 'Neyi getirdin?' diye sorunca: 'Siz benden genç ve güzel

bir kadın istememiş miydiniz? Kendi hanımımdan daha güzelini bulma imkânım olmadığından onu getirdim.' diye durumu arz eder.

Şeyhi İbrahim Ethem'in hanımını hemen geri gönderir. Yapmış olduğu bu tecrübeyi kâfi görür. İtikadını, teslimiyetini tam olarak ölçen şeyh, hemen İbrahim Ethem'e halifelik verir. İbrahim Ethem zamanın en büyük evliyası olur." [1]

Yine ariflerin sultanı Arif Çelebi, Sultan Veled'ten rivayet etti: *"Bir gün Şems, denemek ve hazzetmek amacıyla güzel bir sevgili istedi. Babam da güzellik ve olgunlukta zamanın en güzel kadını ve ikinci Sara'sı, iffet ve ismette zamanın Meryem'i sayılan karısı Kira Hatun'u elinden tutup götürdü.*

'O benim kız kardeşimdir, bu olmaz. Bana hizmet edecek güzel bir erkek çocuk getir.' diye buyurdu Şems.

Babam hemen güzellikte Yusufların Yusuf'u olan Sultan Veled'i peşkeş çekerek: 'Umarım sizin hizmetinize ve ayakkabılarınızı çevirmeye değer bir kul olur.' dedi.

Bunun üzerine Şems de: 'O, kalbimi bağlayan oğlumdur. Şimdi şarap olsaydı su yerine onu içerdim. Ben onsuz yapamam.' deyince, babam hemen kalkıp gitti. Ve Yahudi mahallesinden bir testi şarap doldurup getirdi, önüne koydu.

Bunun üzerine Şems'in bir feryat koparıp elbiselerini yırttığını ve babamın ayaklarına kapandığını gördüm." [2]

Mevlana ve İbrahim Ethem böylece sınavı geçmiş oluyorlar. Bir de bu hayâsız isteklere icabet etmediği için aşağılanan ve müridliğe kabul edilmeyenler var!

"Naklolunur ki Şems, Şeyh Evhededdin Kirmani'yi (Tanrı'nın rahmeti onun üzerine olsun) orada buldu ve:

— Ne ile meşgulsün? diye sordu.

— Ay'ı, leğendeki suda görüyorum, diye buyurdu o da.

— Boynunda çıban yoksa niçin başını kaldırıp onu gökte görmüyorsun? Kendini tedavi ettirmek için bir doktor bul. Böylece neye bakarsan gerçekten bakılmaya değer olanı onda görürsün, dedi Şems:

— Tam bir arzu ile bugünden itibaren senin kulluğunda bulunmak istiyorum, dedi, Evhededdin.

— Sen benim arkadaşlığıma tahammül edemezsin, dedi Şems.

— Ama beni kulluğuna ve arkadaşlığına kabul et, diye ısrar etti, Evhededdin.

— Bağdat pazarının tam ortasında herkesin gözü önünde benimle birlikte nebiz (hurma şarabı) içmek koşuluyla kabul ederim, dedi Şems.

— Bunu yapamam, dedi Evhededdin.

— Benim için özel bir nebiz bulup getirir misin? dedi Şems.

— Hayır, bunu da yapamam, dedi Evhededdin.

— Ben içerken benimle arkadaşlık edebilir misin? diye sordu Şems.

— Edemem, dedi Evhededdin.

— Erlerin huzurundan ırak ol, diye bağırdı ona Şems ve şöyle devam etti:

— 'Ben sana benimle arkadaşlık etmeye sabredemezsin demedim mi?' (Kehf, 18/72) ayetini okuyup şöyle dedi: 'Sen bunu yapacak adam değilsin, çünkü sende bu güç yok. Tanrı'nın sana bu gücü vermediğine ve hasların gücüne sahip olmadığına sevin. O hâlde benimle arkadaşlık senin işin değildir. Bana arkadaş olamazsın. Bütün müridlerini ve dünyanın bütün namus ve şerefini bir kadeh şaraba satmalısın. Bu (aşk) meydanı erlerin ve bilenlerin işidir ve şunu da bil ki ben mürid değil, şeyh istiyorum. Hem de rastgele bir şeyh değil, gerçeği arayan olgun bir şeyh." [3]

"İmaduddin Abdulvehhab El-Barisinî (kuddise sırruh). O, öyle mübarek ve ulu bir zattır ki Allah-u Teâlâ onun aziz varlığıyla zamanımızı müşerref kılmıştır. Bu zatın doğduğu yer olan Barisin, Kazurn köylerinden Ebher'e yakın bir köydür. Allah-u Teâlâ, onu Abdullah Eş-Şamî (ks) hazretleri vefat ettikten sonra yedi yüz on senesinde ululuk mertebesinin tahtına oturttu. Şimdi o yetmiş altı yaşındadır. O, Peygamber'den bu zamana gelinceye kadar gelip geçen uluların on dokuzuncusudur. Bu zatların hâli, kullukta bizim gibidir. Yerler, içerler, hasta ve tedavi olurlar. Bunlar abdal tabakasına girmeden önce nikâhlanırlar. Çocukları, malları, mülkleri olur. Fakat abdal tabakasına girdikten sonra o işi terk etmişlerdir. Artık ona bir daha geri dönemezler. Zevceleri ile sohbetten ve çocuklarından ayrılırlar. Bir daha tekrar zevceleri ve çocukları ile sohbet edemezler ki bu, onların malumu olsun. Onlar sünnete riayet etmede, nikâh hususunda mübalağa ederler. Hatta öyle ki bir yabancı kimse evlerine geldiği zaman, bir gün veya bir hafta kalsın ve o, hanımı ile nikâhlanarak onun hakkını versin isterlerdi. Daha sonra o adam o kadını bıraksın ve kadın da onun kim olduğunu bilmesin." [4]

Ahlak bu mudur? Bu kafa yapısına sahip olanlar mı insanlara İslam ahlakını öğretecektir?!

Sa'd b. Ubade *(ra)* zina yapan kadın ve erkek için dört şahit getirilmesini duyunca:

" 'Vallahi hanımımın yanında bir adam görürsem onu kılıcımın keskin yeriyle öldürürüm.' der. Bu söz Allah Resûlü'ne ulaşınca:'Siz Sa'd'ın kıskançlığına

şaşırıyor musunuz? Vallahi ben ondan daha kıskancım, Allah ise benden daha kıskançtır. Allah kıskançlığından ötürü açık ve kapalı fuhşiyatı haram kılmıştır...' "[5]

Allah Resûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"Cennette bir saray gördüm:

— Bu kimin, dedim.

— Ömer bin Hattab'ın, dediler. Ona girmek istedim. Fakat senin kıskançlığını bildiğimden girmedim. Ömer şöyle dedi:

— Anam, babam sana feda olsun, seni kıskanır mıyım?"[6]

Sehl b. Sa'd anlatıyor:

"Adamın biri Allah Resûlü'nün evlerinin içine bakıyordu. Nebi, bir demir parçasıyla saçını kaşıyordu. Adama: 'Evime baktığını kesin bilsem bunu gözüne sokardım. İzin, görmeden dolayı meşru kılınmıştır.' "[7]

Bu örneklerde Allah Resûlü'nün ve ashabının ahlakını görüyoruz. Yukarıda ise İslam'ın ahlak boyutunu temsil ettiğini söyleyen Mutasavvıfları...

Bu iki zıt tablonun biri İslam; diğeri ise şeytanın aldatmacası olan, karanlık odalarda, uzun açlıklar sonrası, şeytani vesveselerin vahiy zannedilerek uydurulduğu bir dindir.

Akide esasları birbirine zıt olan bu iki dinin doğal olarak ahlak anlayışları da zıttır.

Allah Resûlü *(sav)* bu ahlaka sahip olanlar için şöyle demiştir:

"Deyyus cennete giremez."[8]

Kıskanç olan Rabbin cennetine, kıskanç olmayan deyyusların girmemesi adaletin ta kendisi olsa gerektir!

Tasavvuf ve Oğlancılık

Eminim ki başlığı gören çoğu insan şaşırmıştır. Dinin ahlaki boyutunu temsil iddiasında olan Tasavvufta, Lut Kavmi'ni helake götüren ahlaksızlık da mı vardı? Bakalım...

Ferîdüddîn Attar'ın İlâhînâme kitabından beyitlere bakalım:

Çavuşun aşık olduğu Şehzade

"Ay parçası gibi bir şehzade vardı
Güneş onu kıskanmış avere olmuştu
Dudaklar hem bal hem şekerdi
Bunların her biri o ikisinden daha hoştu

Kim onun yüzünü görecek olsa
Canını peşkeş olarak sunardı ona.
Bir çavuş o ay yüzlüye aşık oldu
Gönlü allak bullak, aklı gümrah oldu." [9]

Ay yüzlü oğlan ile görüş sahibi derviş

"Ay yüzlü güzel bir oğlan vardı
Misk onun saçının bir teliydi.
Bir derviş onun aşkıyla zebun oldu
Gönlünün ne kadar makdi varsa kan oldu.
Sonunda dayanacak gücü kalmadı
O dünya dilberinin yanına gitti.
Dedi: Derdimin dermanı yoktur
Sensiz yaşamamın imkânı yoktur." [10]

Attar, kitabında Sultan Mahmud ile yine bir erkek olan Ayaz'ın aşkına dair hayli şeyler anlatır:

"Birine emir verdi, selvi boylusunu
Baştan ayağa kemende geçirtti.
O, yasemin göğüslüydü bağlatsa da
Yüz canla ona bağlanıyordu gizlice." [11]

Sultan Mahmud ile Ayaz hamamda

"Bir gün gümüş bedenli Ayaz
Canlar yakınca yalnız gitti hamama.
Bir dostu, muzaffer Mahmud'a dedi:
Sevdiğin bugün hamama gitti.
Yüce şah hallenmiş adam gibi
Tek başına hemen hamama gitti.
Şah baştan ayağa onun güzelliğini gördü
Canını onun her bir yerine vakfetmiş buldu." [12]

Benzer sapkınlıklar için Güzel Oğlan ve Perişan Aşık[13], Ölüm Hâlindeki Sultan Mahmud ile Ayaz[14], Ayaz Onun Göz Ağrısı[15] bölümlerine bakılabilir.

Kalpleri ve gözleri kararmış, vahyin aydınlığından yüz çevirmeleri sebebiyle şeytanın kendilerini Allah ile aldattığı bu insanlar, bu beyitleri ve Tasavvuf kitaplarında yer alan aynı içerikteki hikâyeleri tevil ededursun! Allah'a olan

aşklarını (!) oğlancılık üzerinden anlatan sözde tassavvuf büyüklerine methiyeler düzsün! Kendi çocuklarına ya da hanımlarına olan sevgileri, iki erkeğin üzerinden anlatılacak olsa asla kabul etmeyecek olanlar, söz konusu Allah *(cc)* olunca *"Büyüklerin vardır bir bildiği."* desin (!) Müşrikler de öyle değil miydi? Kız çocuktan utanır, diri diri gömerlerdi. Ama putların Allah'ın kızları olduğunu söylemekten de geri durmazlardı. Kendi nefsine yakıştırmadığını Allah'a *(cc)* yakıştırmak müşriklerin değişmez ahlakıdır.

Sapık Şeyhler

Şeyhu'l Ekberlerinden başlayalım: Şeyhinin kendine haram olan kızını nasıl da dikkatle izlediği -ki halk arasında buna **röntgencilik** deniyor- ve izlenimlerini nasıl paylaştığını okuyalım:

"Allah kendisinden razı olsun bu şeyhin bekâr bir kızı vardı. Boylu, poslu, genç ve güzel bir kızdı. Onu görenler hemen ona vurulurdu. Bulunduğu ortamı bir çiçek gibi süslerdi. Çevresinde bulunanları sevindirirdi. Kendisine bakanı hayran bırakırdı. Eğer nefisleri çabucak ve kolayca kötülüğe kayan ve zayıf, hasta ruhlu, bozuk, kötü düşünceli, namus duygusu körelmiş insanlar mevcut olmasaydı Allah'ın yaratılış sırasında ona bağışladığı ruhi ve fizikî güzellikleri, ahlak ve huy güzelliklerini bir bir anlatırdım..."

Buradan sonra o bayanın güzelliğini anlatmaya başlar. Onu yıldıza, semaya, çiçeğe benzetir, sonra da: *"Ona layık ifadelerle gazeller yazdık. Fakat yine de onun sevgisinin büyüklüğüyle, söylediği o kadim sözlerle, iç dünyasının zenginliğiyle, iffetinin temizliğiyle ilgili olarak gönlümden geçenlerin ve ona duyduğum sevgi, ilgi ve duyguların hepsini anlatamadım. Çünkü o benim tek dileğim ve biricik özlemimdi."* [16]

Kendisi çok namusludur İbni Arabi'nin! Kendisine helal olmayan bir kadını en ince detayına kadar süzmüş, ona gazeller yazacak kadar ileri gitmiş, lakin namus duygusu körelmiş, zayıf nefislilerden korktuğu için izlenim ve duygularını rahat paylaşamamış (!).

Bir de başkasının hanımlarını en ince detaylarına kadar bilen, gerdek gecesinde gelin ve damadın yanında yer alan, eşiyle birlikte olduğunda onlarla aynı odada uyuyan şeyhler var (!).

Tabii onlar bu duruma ahlaksızlık demiyorlar. Şeyhin keşfi veya kerameti diyorlar: *"Bir kadınla evlenmek istiyordum. Fakat hakkında hiçbir bilgim yoktu. Durumu şeyhime arz ettiğimde o kadın hakkında bana öyle şeyler anlattı ki onları ancak Allah ve Allah'ın bildirdiği veli kulları bilebilirdi. Evlendiğimde cidden şeyhimin bahsettiği bütün sıfatları gördüm. Şeyhim bir ara bana:*

— Zifaf gecesi ben yanınızda olurum, buyurdu.

— Bunu nasıl bilebilirim, diye sorduğumda:

— Sana bir alamet bırakırım, diye cevap verdi. Zifaf gecesi bir ara evlendiğim kadının burnundan fazlaca kan aktığını gördüm. Sebebini sorduğumda 'Yanlışıkla sen burnuma vurdun da ondan.' diye cevap verdi. O zaman bu işi şeyhimin ruhaniyetinin yaptığını anladım ama sebebini idrak edemedim. Ziyaretine gittiğimde olup bitenleri kendisine anlattım. 'Evet.' dedi. 'Eğer kadının o gece burnundan kan akıtılmasaydı beyin kanaması geçirip hastalanacaktı. Çünkü hem uzak bir yerden hem de soğuk bir havada gelmiş ve çok yorulmuştu.' " [17]

"Bir gece iki hanımım aynı odada bulunuyordu. Bu, mazeretten dolayı olmuştu. Onlardan her biri ayrı bir yatağa uzanıp yattı. Ben de başka bir yatağa uzandım. Odamızda bir dördüncü yatak daha bulunuyordu, o boş kaldı. Sonra hanımlardan biriyle yatmak istedim. Diğerinin uyuduğunu zannediyordum. Bir müddet sonra diğer hanımla yatmayı uygun buldum ve yanında yattığım diğer hanımın artık uyuduğunu sanıyordum. Geceyi böylece geçirdikten sonra şeyhimin ziyaretine gittim. Aramızdaki mesafe uzak da olsa sık sık bu ziyaretlerimi yerine getiriyordum. Beni görünce hafif tebessüm ederek şöyle buyurdu:

— İki karıyı bir odada bir araya getirip ikisiyle cinsî yakınlıkta bulunan kimse hakkında ne dersin? Beni kastettiğini anladım ve cevap verdim:

— Efendim, bunu nasıl anladınız?

— Ya dördüncü boş yatakta kim yattı? diye sordu.

Bunun üzerine dedim ki:

— Efendim ben onların uyuduğunu zannederek öyle yaptım.

— Hayır, hiçbiri uyumadı. Böyle yapman doğru değildir. Kaldı ki uyanık oldukları zaman...

— O hâlde bundan böyle buyurduğunuz gibi hareket edeceğim ve bu yaptığım düzensizlikten dolayı Allah'a tevbe edeceğim." [18]

Fıtratı bozulmamış, şirk ve bidatle aklını örtmemiş bir insanın *"Nasıl bildin?"* değil *"Ne işin vardı benim yatak odamda?"* diye sorması gerekirdi oysaki...

"Bir gece hanımlarımdan biriyle baş başa kaldım. Onunla oynaşırken utanç yerine baktım. Aradan birkaç gün geçtikten sonra şeyh hazretlerinin ziyaretlerine gittiğimde, huzurunda birçok ilim adamları bulunuyordu. Onlara dönerek sordu:

— Ey din âlimleri! Kadının utanç yerine bakmak hakkında ne dersiniz?

Ben hemen cevap verdim:

— Efendim, dedim. Bu konuda âlimlerin dediğini aynen ben de söylerim.

Hâlbuki şeyh hazretleri ile aramızda iki merhale gibi uzun bir mesafe bulunuyordu. Bunun üzerine sordu:

— Peki, sen hiç bakar mısın?

— Hayır, dedim. Meğer ki unutmuş olayım. Şeyh:

— Evet, falan geceye kadar öyle. Ama o gece, buyurunca utandım, yaptığımı hatırladım. Sonra şöyle uyarıda bulundu:

— Kâbe'ye yönelip bakan yüzünü (o gibi şeylere) çevirip bakma inşallah." [19]

"Bir gün şeyhimiz (Allah kendisinden razı olsun) benim hanımım söz konusu olunca onu tepeden tırnağa, gizli ve aşikâr her şeyini ve bütün hususiyetlerini anlattı. O kadar ki ne fazlalık yaptı ne noksanlık. Cidden benim hanımım onun anlattığı gibiydi. Eğer ben kendimi zorlasam hiçbir zaman karımı onun nitelediği ölçüde anlatamazdım. Hâlbuki aramızda dört günlük mesafe bulunuyordu ve hanımımı da görmüş değildi. (Şeyh hazretleri bu keşfi yapmakla Seyyid Ali Hazretlerine, karısına karşı takınacağı tavırda bir ölçü vermeyi dilemiş ve ayrıca kadının dine karşı olan ilgisini kamçılamak istemiştir.)" [20]

Tasavvuf'un, Müslim kadın algısı böyledir işte. Bedeninin gizli ayrıntılarının kendisine helal olmayan bir erkek tarafından anlatılması onun dine ilgisini kamçılıyor!

Allah'ın yarattığı hayâ fıtratına sahip bir kadının böyle bir durumda tiksinmesi, o dinden ve ehlinden teberrî etmesi gerekir.

Katib Abdullah bin Ali ve kardeşi Abdurrahman anlatıyor: *"Bir gün attarlar çarşısı damına çıkmıştık, yakın damlar üzerinde birçok kadının bulunduğunu gördük. Onlara bakmaya başladık. Onlarla aramızda olan cinsel konular üzerine konuştuk, bazen güldük, bazen zıpladık derken vakit geçirdik. Bir müddet sonra şeyh hazretlerine döndüğümüzde, onun maruf divanvari minderinde yerlerimizi aldıktan sonra tebessüm etmeye başladı ve: 'Keşiflerde bulunamayan şeyh ne güzeldir!' dedikten sonra ilave etti: 'Nerede idiniz? Bana doğruyu söyleyiniz, sakın yalan söylemeyiniz.' Biz de olup bitenleri olduğu gibi kendisine anlattık. Bunun üzerine o kadınların durumunu ve dam üstünde toplanma sebeplerini, bizim onlar hakkında konuştuklarımızı, zıplayıp gördüklerimizi bir bir -oradaymış gibi- anlattı. Hâlbuki o sırada kendisini ziyaret için gelenlerle oturup sohbet ediyor, bizim nerede bulunduğumuzu bile bilmiyordu. Biz damda zıpladığımız sırada o sohbet ederken bir ara tebessüm etmiş, ama kimse bunun sebebini anlayamamış."*

[21]

Allah Resûlü'nün ahlakıyla, Abdulaziz Ed-Debbağ'ın ahlakı arasındaki farka bakalım:

"Fadl, Allah Resûlü'nün terekesinde iken bir bayan gelip soru sormuştu. Fadl kadına bakıyor, kadın da Fadl'a bakıyordu. Nebi, Fadl'ın yüzünü diğer tarafa çevirdi..." [22]

Allah Resûlü *(sav)* ashabının kendilerine helal olmayan bir kadına baktıklarını görünce, eliyle onların çenesinden tutup bu münkere engel oluyordu.

Bu davranışıyla Kur'ân'ın, erkeğin ve kadının iffetiyle ilgili indirdiği bakış ayetlerini tefsir ediyordu:

"Mümin erkeklere: 'Gözlerini (haramdan) kısmalarını ve iffetlerini korumalarını' söyle. Bu, onlar için en hayırlı/temiz olandır. Şüphesiz ki Allah, yaptıklarınızdan haberdardır. Mümin kadınlara da: 'Gözlerini (haramdan) kısmalarını ve iffetlerini muhafaza etmelerini' söyle. Kendiliğinden görünenler hariç süslerini açığa çıkarmasınlar. Başörtülerini yakalarının üzerine koysunlar (kafa, boyun ve göğüs kısmını örtecek şekilde)." [23]

İslam ahlakını temsil iddiasında olan şeyh efendi, bu münkere şahitlik ediyor, tebessüm ediyor, sonra da müridlerle paylaşıyor. Bunlar da haram içinde olmalarından ziyade şeyhin keramet ve keşfiyle ilgileniyorlar.

Bir başka düşük ahlak sahibi şeyhi, müridinden dinleyelim: *"Şeyhimi ziyarete gittiğimde, evinin ortalarından birinde beni yanına aldı, oturduk. Sohbetimiz hayli devam etti. Uyku vakti gelince bana: 'Uyu.' dedi. Kendisi ayrılıp başka odaya gitti. Ben de elbisemi çıkardım ve sırt üstü uzandım. Yatağımda bir elin beni gıdıkladığını hissettim, güldüm, o da güldü. Fakat odamda kimse yoktu. Gülme sesinden o elin ona ait olduğunu anladım. Şeyhimin odası alt katta bulunuyordu."* [24]

"Gavs (k.s.a) bir seferinde sohbet etti, buyurdu ki: Gavs-ı Hizani tesbihat yaparken tebessüm etmişti. Orada kendisiyle serbest konuşabilenlerden birisi vardı. Sordu:

— Kurban, dedi. Senin hiç böyle âdetin yoktu. Tebessüm etmenin sebebi acaba ne olabilir? Gavs şöyle buyurdu:

— Bir müride kadın, Botan Çayı'nda yıkanıyordu. Saçını tararken tarak saçlarına takılıp kaldı. Canı acıdı. Benden istimdat etti. İşte ben de ondan dolayı tebessüm ettim." [25]

Sürekli tasavvufçulara sorduğumuz ve onların da cevaplayamadığı bir sorunun cevabını böylece öğrenmiş oluyoruz. Diyoruz ki:

Madem bu şeyhlerin olağanüstü güçleri var, müridlerini bela ve musibetten koruyabiliyorlar. Neden dünyanın doğusunda ve batısında inim inim inleyen Müslimlere yardım edip onları kurtarmıyorlar?

Ya da onlar hakkında konuşanları çarpıp perişan edebiliyorlar da neden Amerikan Conilerini, Rus askerlerini, Avrupalıları çarpıp hezimete uğratmıyorlar? Bu (na)mübareklerin gücü hep biz Müslimlere mi yetiyor?!

Bir grup hayâ edip susuyor. Bir de fanatikler var. Utanıp hayâ etmek yerine yeni menkıbeler uyduruyorlar: *"Efendim bir gün şeyhin kapısı uzun uzun çalınmış. Huzuru risalet penahilerine giriş desturu alınamayınca endişeli bir bekleyiş başlamış. O sıra içerden gürültüler, değişik sesler gelmeye başlamış. Sonra kapı açılmış, şeyh efendi hazretleri ellerini yıkamak için dışarıya teşrif etmiş. Elleri kanlıymış. Endişe edip sormuşlar. Şeyh efendi bir Çeçen'e zulmeden Rus kefereyi öldürdüğünü söylemiş..."* Filan, filan...

Hayâsını yitirmemiş olanların cevap bulamamaktan mahcubiyet hissetmeleri, fanatiklerin, yalanı örtmek için yeni bir yalana başvurup menkıbe uydurması bir yana, biz sorumuzun cevabını bulmuş olduk. Meğer şeyhler çok daha önemli bir işle meşgulmüş. Çayda yıkanan müridlerinin saçına tarak takılır ve canları yanarsa onların istimdadına icabet eder, onları bu sıkıntıdan kurtarırlarmış...

İnna lillahi ve inna ileyhi raciun!

Ahlak adına ortaya çıkmış, Moğol istilasında ümmeti uyutmakla meşgul Mevlanagiller cenahı da bundan farklı değildir. Hocası Şems ve Ali Hariri'yi dinleyelim: *"Yine Sultan Veled hazretlerinden nakledilmiştir: Bir gün Şems iyi ve namuslu kadınları övüyor, onların iffet ve ismeti hakkında şöyle diyordu: 'Bununla birlikte bir kadına arşın üstünde bir yer verseler, sonra onun bakışları birdenbire dünyanın üzerine düşse ve yeryüzünde kalkmış bir tenasül aleti görse deli gibi kendini oradan aşağı atar ve aletin üstüne düşer; çünkü kadınların mezhebinde ondan daha yüksek bir mertebe yoktur.' "* [26]

"Şeyh Ali Hariri ayağı uğurlu, parlak kalpli, metanet sahibi biriydi. Sema sırasında kim ona baksa hemen mürid olurdu. Giydiği hırka paramparçaydı. Bu yüzden sema sırasında vücudunun her tarafı görünüyordu.

Halifenin oğlu da bunun menkıbelerini işittiği için semasını görmek istedi. Sema edenleri seyretmek için makam kapısından içeri girdiğinde şeyhin nazarı ona ilişti. O derhal mürid oldu ve elbise giydi.

Oğlunun şeyhe mürid olduğu haberi Mısır'da halifenin kulağına ulaştı. Son derece canı sıkıldı ve şeyhi öldürmek istedi. Fakat şeyhin yüzünü görür görmez ona mürid oldu.

Halifenin karısı da onu görmek istedi. Şeyhi eve davet ettiler. Hatun ilerleyip şeyhin ayaklarına kapandı ve elini öpmek istedi. Şeyh tenasül aletini kaldırarak kadının eline verdi. 'Senin istediğin o değil budur.' dedi ve semaya başladı. Bunun üzerine halifenin ona olan inancı bir iken bin oldu." [27]

"Yeni Türkiye'yi, Yunusların ve Mevlanaların izinde inşa edeceğiz." diyen, muhafazakâr demokrat yöneticilere duyurulur!

Yine nasıl bir ahlaka sahip olduklarını kendisine Şems'in ayyaşlığı hatırlatılan Mevlana'dan dinleyelim: *"Yine dostların olgunlarından nakledilmiştir: Bir gün kıskanç fakihler, inkâr ve inatları nedeniyle Mevlana'ya: 'Şarap helal midir ya da haram mıdır?' diye sordular. Onların amacı Şemseddin'in şerefine dokunmaktı.*

Mevlana kinaye yoluyla şöyle buyurdu: 'İçse ne çıkar, çünkü bir tulum şarabı denize dökseler deniz değişmez ve denizi bulandırmaz. Bu denizin suyu ile abdest almak ve onu içmek caizdir. Fakat küçücük bir havuzu bir damla şarap şüphesiz ki pisletir. Böylece tuzlu denize düşen her şey tuz hükmüne girer. Açık cevap şudur ki, eğer Şems şarap içiyorsa her şey ona mübahtır. Çünkü o deniz gibidir. Eğer bunu senin gibi bir kahpenin kardeşi yaparsa ona arpa ekmeği bile haramdır.' " [28]

Allah *(cc)* ise şöyle buyuruyor:

"Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar ve fal okları şeytanın pis işlerindendir. Ondan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla ancak aranıza düşmanlık ve kin düşürmek, sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçtiniz değil mi?" [29]

"Allah, içki hususunda on sınıfa lanet etmiştir: İçene, sakilik yapana, satana..." [30]

Hırsızlık ve başkasının malını izinsiz alma hususunda ise şöyle düşünürler: *"Şeyhimden işittim, buyurdu ki:'Tasavvuf sahibi bir veli elini istediği kimsenin cebine uzatıp sokar ve istediği nispeti onun cebinden alabilir, cep sahibinin bundan hiç ama hiç haberi olmaz. Çünkü cebe uzanan el zahirî el değil, bâtıni eldir. Bu bakımdan farkına varılmaz.' "* [31]

Rabbimiz ise şöyle buyuruyor:

"Hırsız erkek ve kadının, kazandıkları (kötülüğün) karşılığı ve Allah'tan bir ceza olarak ellerini kesin. Allah (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) Hakîm'dir." [32]

Allah Resûlü *(sav)* şöyle buyurur:

"Bir Müslim'in gönlü olmaksızın onun malından almak helal değildir." [33]

Aklınıza gelebilir. İlmihâl bilgisiyle dinini yaşayan bir Müslim dahi hırsızlığın

haram olduğunu biliyorken, Sufiler nasıl bilmez?

Onlar ise bu işe hırsızlık demiyorlar, onlara göre ne kadar profesyonel hırsız olursanız o kadar keramet sahibi olmuş oluyorsunuz!

Şimdi adi bir hırsızla, velinin hırsızlığı arasındaki farkı onlardan dinleyelim: *"Şeyhimden işittim, buyurdu ki:*

'Başkasının parasını cebinden almada tasarruf sahibi veli ile adi bir hırsız arasındaki fark, aradaki hicaptır. Tasarruf sahibi veli, Rabbini müşahede eder, başkasının parasını almak konusunda ilahi emirle hareket eder. Nitekim Kur'ân'da Musa ile Hızır olayından söz edilirken, yıkılmak üzere olan duvarı doğrultan, gemiyi delen ve masum bir çocuğu boğazlayan Hızır'ın bu davranışları Musa Peygamber tarafından yadırganmıştı. Bunun üzerine Hızır ona: 'Ben bunu kendi reyimle yapmadım (ilahi buyruk üzerine hareket ettim)' (Kehf, 82) diye cevap vermiştir.

İşte bunun gibi tasarruf sahibi bir veli de ancak ilahi emirle hareket eder ve başkasının cebindeki parayı çeker. Kendi reyiyle hareket etmez. Onunla ilahi emir arasında perde yoktur. Hırsız ise perde arkasında kalmıştır, hareketi nefsinden yanadır.' " [34]

Allah'a hamdolsun ki hırsızlar ve fahişeler henüz Tasavvuf'u keşfetmediler. Zira keşfetmiş olsalardı, üstün yetenekleriyle kısa sürede velayet mertebelerini elde ederlerdi.

Adulaziz Ed-Debbağ'ın mantığıyla hareket edilse İslam'ın şeriat ve ahlak yapısı temelden yıkılmış olur. Her günahkâr, masiyetine *"keramet"*der. Her günahkâr kendini Hızır'a benzetir. Akıl sahipleri bilir ki Musa-Hızır kıssası, günahkâr mücrimlere delil olmaz. Çünkü:

a. Allah Resûlü'nden önce her peygamber sadece kendi kavmine gönderilirdi. Allah Resûlü *(sav)* ise tüm insanlara gönderildi.

"Bana verilen beş şey benden önce kimseye verilmedi. Peygamberler özel olarak kavimlerine gönderilirdi, ben ise tüm insanlığa gönderildim..." [35]

b. Hızır *(as)*, Musa'nın şeriatına tabi değildi. Müstakil olarak Allah'tan vahiy alıyor ve Allah tarafından sevk ediliyordu.

Muhammed Mustafa'nın *(sav)* şeriatı ise herkesi bağlayıcı ve kapsayıcıdır. Hızır'ı *(as)* kendine delil alabilmek için, müstakil vahiy aldığını ve Muhammed'den *(sav)* bağımsız olarak Allah *(cc)* tarafından yönlendirilmiş olduğunu kabul etmek gerekir. Bu da zındıklıktır.

Mevlana'nın ahlakından, başka örnekler verelim. Kötü çalışanlarına methiyelerini okuyalım: *"Ne büyük pehlivanlar! Eğer siz bu yükleri sırtınızda*

çekmeseydiniz bu kadar nefs-i levvameyi, nefs-i emmareyi kim yenerdi? İffetli ve namuslu kadınların iffet ve namusu nasıl anlaşılırdı?" [36]

İnsanlara Moğollar karşısında su, toprak, çiçek gibi olmayı emreden Mevlana'nın günlük sorulara dahi tahammül edemeyip insanlara kahve ağzıyla küfür savurduğunu bir kez daha zikredelim:

Şems'in içki içmesine itiraz eden fakihe: *"Bunu senin gibi bir kahpenin kardeşi yapsa..."* [37] diyor.

Yine *"Mevlana neden Mesnevi'ye Kur'ân diyor?"* diye itiraz edenlere, Mevlana'yı seven biri: *"Kur'ân değil Kur'ân'ın tefsiri"* diye savunma yapar. Mevlana bu duruma öfkelenir ve: *"Ey Köpek! Niçin Kur'ân olmasın? Ey eşek! Niçin Kur'ân olmasın? Ey kahpenin kardeşi! Niçin Kur'ân olmasın?"* der.[38]

Kumarbazlığın nasıl meşrulaştırıldığına dair de bir örnek verelim:

> *"Yine yakın sohbet arkadaşlarından nakledilmiştir. Mevlana, Sultan Veled'i çağırıp birkaç arkadaşınla beraber Şems'i aramaya gitmesini söyler... Cebeli sahiliyede meşhur bir han vardır. Doğruca oraya git. Orada Şems'in güzel bir Frenk çocuğuyla tavla oynadığını görürsün. Sonunda oyunu Şems kazanırsa çocuğun malını alır. Çocuk kazanırsa Şems'e bir tokat atar. Frenk'in tokat attığını görürsen hata edip kızmayasın, çünkü o çocuk kutuplardandır ve kendini iyi tanımıyor."* [39] [40]

Şems'in kumar oynuyor oluşunda bir sıkıntı yoktur. Hatta kumarbaz ve ehli İslam olmayan bir Frenk, veliliğin en üst makamına (!) sahip bir kutup da olabilir.

Müslim kadının olmazsa olmazı olan, Allah Resûlü'nün uğruna savaş ilan ettiği örtü konusunda Tasavvufta yaşanan ilginçlikleri zikretmeden geçmeyeceğiz: *"Şibli, Cüneyd'in yanına girer. Kadın örtünmeye davranır. Cüneyd, eşine: 'Örtünmene gerek yok, zira Şibli senin varlığının farkında değil.' der. Daha sonra Şibli kendine gelince Cüneyd, hanımına: 'Şimdi örtün. Zira Şibli şimdi kendine geldi.' der."* [41]

> *"Bir defa Zunnün, sahilde başı ve yüzü açık bir cariye görünce örtünmesini hatırlatmış, ağzının payını da almış: 'Allah için sararan bu yüz örtüyü ne yapacak? Aşkın muhabbet kadehinden içtim...' "* [42]

> *"Mevlana'ya göre kadın güzeldir ve güzelliğini saklı tutmak istemez. Onda güzelliği teşhir etme içgüdüsü vardır. Bu içgüdüye kendisi bile karşı duramaz. Ona: 'Güzelliğini gizle ve örtün.' demek onda aksi tesir yapar."* [43]

Kendisi de Tasavvuf meşrebi olan Süleyman Uludağ kadın erkek ilişkileri bağlamında şunları nakleder: *"Hasan-ı Basrî diyor ki: 'Tam yirmi dört saat Rabia*

ile birlikte olduk, tarikat ve hakikat üzere konuştuk. Bu süre içinde ne benim aklıma erkek olduğum ne de onun aklına kadın olduğu geldi...' " [44]

"... Başka davetlilerin de bulunduğu yemekte sıra el yıkamaya gelince elinde ibrik ile bir kız içeriye girer ama Nişaburlu Civanmerd, 'Kadınların, erkeklerin eline su dökmesi fütüvveye sığmaz.' der. Orada bulunanlardan biri der ki: 'Ben senelerdir bu eve gelirim. Elime su döken kadın mı erkek mi bilmem.' " [45]

Allah *(cc)* ise şöyle buyuruyor:

"Ey Nebi! Eşlerine, kızlarına ve müminlerin kadınlarına de ki: '(Tüm bedenlerini örten) cilbablarını üstlerine giysinler. Bu, onların (hür ve iffetli olarak tanınıp kötü) tanınmamaları ve eziyet görmemeleri için en uygun olandır. Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir.' " [46]

Sahabe toplumunda dahi kadınların tanınmaması için örtünmeleri emrediliyorken Sufiler, bırakalım tanımayı kadını görmüyorlar dahi (!).

"... (Peygamber eşlerine) bir şey soracağınız zaman perde arkasından sorun. Bu, hem sizin kalpleriniz hem de onların kalpleri için en temiz olandır." [47]

Bu ayette hitap müminlerin anneleri ve yeryüzünün en seçkin insanları olan sahabileredir. Kalplerinin temiz oluşu öne sürülerek *"Bir arada oturun, örtünmeyin."* denmemiş, bilakis kalp temizliğinin muhafazası için örtünme ve perde gerisinden muamele edilmesi emredilmiştir.

Allah Resûlü *(sav)* ise şöyle buyurur:

"Bir kadınla bir erkek baş başa kaldıklarında mutlaka üçüncüleri şeytandır." [48]

"Yanında mahremi olmaksızın bir kadınla bir erkek baş başa kalmasın." [49]

Bu durumda ya Hasan ve Rabia isimli şahısları tekzip etmek ya da Allah Resûlü'nü *(sav)* tekzip etmek durumundayız. Elbette adına menkıbeler uydurulan ve kim olduğunu bilmediğimiz bu iki şahsı tekzip edecek, Resûlullah'ı doğrulayacağız.

Diyebiliriz ki: İnsanları ahlaka davet ettiğini iddia eden Tasavvuf kitaplarında, mevcut olan ahlak budur. Bizler tüm Mutasavvıfların böyle olduğunu iddia etmiyoruz elbette. Ancak tüm Mutasavvıfların önemsediği, kutsayıp veli kabul ettiği insanların ahlaksızlıkları, meclislerde okutulan, elden ele dolaşan kitaplarında mevcuttur. Bunlara cevap vermek ya da bunlar üzerine tefekkür etmek yerine bu bölümleri yeni baskılardan çıkarmakla yetiniyorlar. Asırlardır okunmuş ve okutulmuş, adına keşif ve keramet, gaybet gibi isimler verilmiş bu ahlaksızlıklar yeni baskılardan çıkarılsa da bu kirli ve ahlaksız zihniyet devam ediyor. Veli olduğuna inanılan insanların her yaptığına *"vardır bir keramet"*

düşüncesiyle yaklaşılıp onların Muhammed'in *(sav)* pak şeriatının dışına çıkmasına müsaade ediliyor.

"Biz, Kur'ân'a ve sünnete uymayanı kabul etmiyoruz." demek de sorunu çözmüyor. Çünkü Kur'ân'a ve sünnete uymayanı attığınızda Tasavvuftan geriye üç beş sayfa bir şey kalıyor. Bu kalanlar da İslam'dan alınan ve bozulmamış olan şeyler zaten.

Böyle olunca da Tasavvuf'a değil, İslam'ın güzel ahlakını temsil eden Kur'ân'a ve sünnete dönmenin zarureti anlaşılıyor.

Son olarak Tasavvuf kitaplarında anlatılan ve içinde yüce hikmetler (!) barındırdığı iddia edilen bir hikâyeyi yorumsuz olarak aktarmakla yetineceğiz:

"Hz. Mevlana'nın temiz kalpli eşi Kira Hatun Hazretleri bir gün şöyle düşünmüştü: 'Epey zamandır Hz. Mevlana yemeyi, içmeyi ve uyumayı en aza indirdi. Durmadan oruç tutuyor, sohbetler yapıyor, coşuyor, sema yapıyor, kendini riyazete veriyor. Bedenin ihtiyaçlarına önem vermiyor. Beni de ihmal ediyor, cinsî yakınlıkta bulunmuyor, yatağıma girmiyor. Acaba şehvetten, beşerî özelliklerden arındı da melek gibi bir varlık mı oldu?'

Kira Hatun Hazretlerinin bu duyguları Hz. Mevlana'ya malum olur. O gece eşini ziyaret edip şereflendirir. Kükremiş bir aslan gibi Kira Hatun'a çullanarak peş peşe yetmiş defa cinsî ilişkide bulunur. Kira hatun bir yolunu bulup Hz. Mevlana'nın elinden kurtulup medresenin damına koşar. Mevlana onun ardından gider ve: 'Daha tamam olmadı' der ve ekler: 'Hak erenler her şeyi bilirler, onlar yetersiz ve iktidarsız değillerdir. Bedenin zevklerini de bilirler. Cinsî ilişkiyi terk ettiğimiz vecd ve istiğrak hâlinde olmamızdandır. Sizin bu hâlime ilgi duyup kalıcı haz ve zevklere kavuşmanız için böyle yapıyorum, öteki dünyanızı süslemenizi istiyorum.' " [50]

. *Sohbetler, Seyyid Abdul Hakim El-Huseyni, s.126.*
. *Ariflerin Menkıbeleri, s. 474.*
. *Ariflerin Menkıbeleri, s. 470-471.*
. *Nefahatu'l Üns-Molla Cami, s.42.*
. *Buhari, 7416; Müslim, 1499.*
. *Buhari, 5226; Müslim, 2394.*
. *Buhari, 5924; Müslim, 2156.*
. *İmam Ahmed, Nesai.*
. *İlâhînâme, Ayrıntı Yayınları, s. 74. Bir kısmını buraya aldığım şiirde bir erkek olan çavuşun yine bir erkek olan şehzadeye aşkını uzunca anlatır, Attar.*
. *Age. s. 96, şiirin bir kısmı verilmiştir.*
. *Age. s. 110.*
. *İlâhînâme, Ayrıntı Yayınları, s. 147. sonrasında Mahmud'un kendi gibi bir erkek olan Ayaz'ın vücuduna hayranlığı anlatan beyitler devam eder.*
. *Age. s. 115.*
. *Age. s. 116.*
. *Age. s. 249.*
. *Tercümanu'l Eşvak, İz Yayınları, s. 77.*
. *El-İbriz, 1/81.*
. *El-İbriz, 1/78-79.*

. Age. 1/78.
. El-İbriz, 1/91.
. Age. 1/96.
. Buhari, 1513; Müslim, 1334.
. 24/Nûr, 30-31
. El-İbriz, 1/79-80.
. Sohbetler, Şeyh Seyyid Abdulhakim El-Huseyni, s. 73.
. Ariflerin Menkıbeleri, s. 486.
. Ariflerin Menkıbeleri, s. 487.
. Age. s. 486.
. 5/Mâide, 90-91
. Ebu Davud, 3674; İbni Mace, 3380.
. El-İbriz, 2/94.
. 5/Mâide, 38
. Ebu Davud
. El-İbriz, 2/98.
. Buhari, 335; Müslim, 521.
. Ariflerin Menkıbeleri, s. 431.
. Age. s. 486.
. Age. s. 261.
. Age. s. 521.
. Daha sonra bu Frenk, Müslim olduğunu iddia ediyor. Lakin bu Frenk, tek bir İslami mesele öğretilmeden Frenkistan'ı irşad etmeye yollanıyor!
. Sufi Gözüyle Kadın, Süleyman Uludağ, s. 102.
. Age. s. 102.
. Age. s. 102.
. Age. s. 101. Feriduddîn Attar'dan naklen.
. Age. s. 103.
. 33/Ahzâb, 59
. 33/Ahzâb, 53
. Tirmizi 1171. Hadis zeylinde.
. Buhari, 1862.
. Sufi Gözüyle Kadın, s. 32.

TASAVVUFTA KABİR TASAVVURU

Allah *(cc)*, insanlığı *"Allah'ı birleme ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmama"* fıtratı üzere yaratmıştır:

"Yüzünü (hiçbir şeyi Allah'a ortak koşmayan muvahhid) bir hanif olarak dine çevir. Allah'ın insanları yarattığı fıtrata (uy). Allah'ın yaratmasında değişiklik yoktur. (Herkesi tevhid fıtratı üzere yaratmıştır.) İşte dosdoğru din budur. Ancak insanların çoğu bilmezler." [1]

İlk Peygamberden başlamak üzere tüm elçiler insanları tevhide, yani fıtratlarında var olan bilgiye davet etmişlerdir. Âdem'den *(as)* Nuh'a *(as)* kadar ümmet bu davete icabet etmiş, tevhid ümmeti olmuştur. İnsanın ezelî düşmanı olan şeytan ise insanları fıtrat dini olan tevhidden saptırmak için her yolu denemiştir:

"Ben kullarımı hanifler olarak yarattım. Sonra şeytan onlara geldi ve onları dinlerinden saptırdı. Onlara benim helal kıldıklarımı haram kıldı ve hakkında hiçbir delil indirmediğim hususlarda bana şirk koşmalarını emretti..." [2]

Kudsi hadiste ifade edildiği gibi şeytanın insanları saptırma ve şirke düşürme serüveni iki yolla başlamıştır:

İlki, teşri ve hâkimiyet şirki diyebileceğimiz, helal ve haram belirleme yetkisini insanın kendinde görmesi ve Allah'ın yasalarına rağmen kendisinin yasalar belirlemesidir.

İkincisi ise Allah'ın meşru kılmadığı, yapılabilirliğine dair hiçbir delil indirmediği hususlarda Allah'a *(cc)* şirk koşulmasıdır.

Şeytanın türlü desise ve aldatmalarına rağmen özellikle bu iki başlığın hadiste zikredilmesi, üzerinde düşünülmesi gereken bir husustur. Diyebiliriz ki: Bu iki yol, onun en fazla denediği ve sonuç aldığı yöntemlerdir. Bu nedenle de insanlığın saptırılma sürecinin başlangıcı olarak zikredilmiştir.

Allah'ın hiçbir delil indirmediği hususlarda Allah'a şirk koşmanın başlangıcını Nuh'un *(as)* kavminde görüyoruz. Âdem'den sonra yaklaşık on nesil tevhid üzere yaşayan Müslimlere, şeytan farklı yönlerden yaklaşmış ve onları şirke düşürmüştü. Elbette tevhid ehli Müslimler bir defada, tercihe dayalı olarak tevhidi terk edip putlara tapmamıştı. Bu bozulmanın ağır ağır seyreden bir akışı ve küçükten büyüğe doğru süregiden merhaleleri vardı. Bu merhaleleri inceleyelim:

"Ve dediler ki: 'Sakın ha ilahlarınızı bırakmayın. Ved, Suva, Yeğus, Yauk ve Nesr'i de bırakmayın.' " [3]

Ayet-i kerimede ismi zikredilen putlar, salih insanları topluma hatırlatmak için yapılmış temsilî heykellerdi. Allah'ı *(cc)* hatırlatsın diye inşa edilen el yapımı taşlar, zamanla Allah'la beraber tapılan putlar hâlini aldı.

Buhari, İbni Abbas'tan *(ra)* şu rivayeti kaydeder:

"Bu putlar, Nuh'un kavminin putlarıydı. Sonra bu putlar Araplara geçti. Ved putu Devme-i Cendel'de, Kelb kabilesine aitti. Suva putu Huzeyloğullarına, Yeğus putu Murad'a, Yauk putu Hemedan'a, Nesr putu Himyer'e aitti. Bunlar Nuh kavminde yaşayan salih insanların isimleriydi. Vefat ettiklerinde şeytan onlara şöyle fısıldadı: 'Bunların oturdukları mekânlara taşlar dikin ve bu salihlerin isimleriyle isimlendirin.' Onlar da yaptılar. İlk zamanlar ibadet edilmedi putlara, bu nesil vefat edip ilim kalkınca ibadet edilmeye başlandı." [4]

Şeytan onlara: *"Allah'a şirk koşun."* diyerek ya da *"Putlar yapın."* diyerek yaklaşmadı elbet. İslami hassasiyete sahip hiçbir Müslim'in kabul etmeyeceği bu teklifi, masum bir surette ve iyi niyetle onlara fısıldadı.

Masum suret, *"Bu salihlerin adına kabir/türbe/anıt yapılması"*ydı. Sonra zamanla bu anıtlar/türbeler putlaştırılmış ve bunlara ibadet edilmişti. Ümmü Habibe ve Ümmü Seleme *(r.anhuma)* Habeşistan'da gördükleri, içinde suretler olan bir kiliseyi Allah Resûlü'ne zikrettiler. Nebi *(sav)*:

"Bunlar, aralarından salih biri öldü mü kabrinin üzerine mescid inşa eder, sonra da bu resimleri yaparlardı. Bunlar, kıyamet gününde Allah katındaki en şerli insanlardır." [5]

İbni Kayyım *(rh)* şöyle der: *"Seleften birçok kişi şöyle der: 'Bunlar Nuh'un kavminden salih insanlardı. Öldüklerinde kabirlerinin üzerini beklemeye başladılar. Sonra resimlerini yaptılar. Zaman uzayınca da ibadet etmeye başladılar.' "* [6]

Kabirlerini belirginleştirip oraları mescid edinmekle başlayan bu hâl, ibadetle neticelenmiş ve bu ümmetlerin dünya ve ahirette bedbaht olmasına neden olmuştu.

İyi niyet ise bu salihlerin onlara Allah'ı *(cc)* hatırlatması idi: *"... Bunlar Nuh'un kavminden salih insanlardı. İnsanlardan onlara tabi olanlar vardı. 'Şayet bunların resimlerini yaparsak Allah'a ibadetimize teşvik edici olur.' dediler ve resimlerini yaptılar. Bu nesil ölüp yeni bir nesil geldiğinde şeytan onlara gelip: 'Bunlara ibadet eder ve bunlar sayesinde yağmur yağdırılırdı.' dedi. Onlar da ibadet ettiler."* [7]

Diyebiliriz ki: Putperestliğin temeli kabirperestlikle atılmıştır. Nuh'un *(as)* kavminde başlayan, *"kabirde yatan nedeniyle kabire saygı"* inanışı zamanla cahil

nesillerin eliyle puta tapıcılığa evrilmiştir. Nuh kavminin helakinden sonra benzer bir illet, Yahudi ve Hristiyan toplumunda zuhur etmiştir. Yukarıda zikrettiğimiz hadiste görüldüğü üzere onlar nebilerinin kabirlerini mescid hâline getirmiş, oralara resim yapmış, son olarak da o mekânları Allah'a şirk koşulan mabedler hâline getirmişlerdir.

Kabirperestlik, Yahudi ve Hristiyanları, kabirler üzerine mescid inşa etme şeklinde etkilediği gibi İbrahim'in milletine müntesip Arap yarımadası müşriklerini de etkilemişti. Onların tapındığı yüzlerce put olsa da bunların içinde en yaygın olanları salihler adına yapılan türbelerdi. Kur'ân'da zikri geçen ve Arapların üzerine yemin ettikleri Lat, Menat ve Uzza putları gibi...

Lat, salih bir zattı. Hacılara hiçbir karşılık beklemeden Suveyk[8] hazırlar ve dağıtırdı. Öldüğünde kabrinin başında bekleyip ona ibadet ettiler.[9]

İbni Kesir, Lat putunu şöyle tarif eder: *"İşlenmiş beyaz bir kayadandı. Üzerine ev yapılmış, örtülerle sarılmış ve bekçileri vardı. Çevresinde geniş bir alan Taifliler tarafından kutsal kabul edilirdi/tazim edilirdi. Diğer Arap kabilelerine karşı Lat'ın kendi mıntıkalarında olması ile övünürlerdi."* [10]

Uzza'yı ise İbni Cerir'den naklen şöyle rivayet eder: *"Üzerinde yapı inşa edilmiş bir ağaçtı. Üzerinde örtü vardı. Mekke ile Taif arasında, Nahle mıntıkasındaydı. Kureyşliler onu tazim ederdi."* [11] [12]

Allah Resûlü *(sav)* kabirlerin/türbelerin insanlığa olan zararlarını fark ettiği için tevhidi muhafaza ve şirke giden yolları kapama adına birçok tedbir aldı.

İslam'ın ilk yıllarında kabir ziyaretlerini yasakladı:

> *"Sizleri kabirleri ziyaret etmekten men ederdim. Artık kabirleri ziyaret edebilirsiniz. O size ahireti/ölümü hatırlatır."* [13]

Kabirleri tazim marazıyla putperestleşmiş bir millet, kalplerine tevhidin iyice yerleşmesi, şirkin ve eserlerinin silinmesi düşüncesiyle kabir ziyaretinden alıkonuldu. İslam, kalplerine iyice yerleşip kalpler, El-Azîz ve El-Hamîd olan Allah'a bağlanınca kabir ziyaretlerine müsaade edildi.

Allah Resûlü *(sav)*, kabir ziyaretlerine müsaade etse de kabirperestlik tehlikesine sürekli dikkat çekmiş, son hastalığında dahi ümmetini bu noktada uyarmıştır:

> *"Allah, Yahudi ve Hristiyanlara lanet etsin! Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler."* [14]

> *"Sizden birini dost edinmekten Allah'a sığınırım. Allah, İbrahim'i dost edindiği gibi beni de dost edinmiştir. Sizden birini dost edinecek olsam Ebu Bekir'i dost edinirdim. Dikkat edin! Sizden öncekiler nebilerin kabrini mescid edinirdi. Sizler kabirleri mescid edinmeyin. Size bunu yasaklıyorum."* [15]

Kabirler niçin mescid edinilir? Çünkü orada yatan zatın, çevresine bereket yaydığına inanılır. Orada yapılan duanın daha makbul olduğu, ibadetlerin daha huşulu olacağı ve kabir sahibinin şefaatçi olacağı düşünülür. Yani, kabrin (mekân) ve orada yapılan ibadetlerin (zaman) diğer zaman ve mekânlara üstünlüğüne inanılır. Oysa *"Rabbin dilediğini yaratır ve seçip (üstün kılar)."* [16] ayeti gereğince bir yerin üstünlüğü, seçilmişliği ve bereketi yaratanın elindedir. Yaratan kim ise bir zamanı diğer zamana, mekânı da başka bir mekâna üstün kılacak olan da O'dur. Allah *(cc)* hiçbir kabre böyle bir üstünlük vermemiştir. Öyleyse bu kabirlerin üstünlüğü nereden geliyor?

Kabir/türbe/ziyaret hâline getirilen mezarlar, zamanla ve etraflarında oluşan menkıbe kültürüyle tazim edilmeye başlanır. Hastaların şifa bulduğu, çocuğu olmayanların çocuğa kavuştuğu, kısmeti kapananların kısmetinin açıldığı, gökyüzüne doğru bazı geceler bir nurun yükseldiği gibi kulaktan kulağa aktarılan hikâyelerle kalplerin buralara bağlanması sağlanır. Buralardan gelir elde eden üçkâğıtçıların özel çabalarıyla bu menkıbeler itinayla çoğalır. Yürümekten, konuşmaktan, kendi hastalıklarına şifa bulmaktan ve ölümü defetmekten aciz ölüler, dolandırıcılar eliyle uçurulur.

Allah Resûl'ü kabirlerin mescid edinilmesini yasaklamıştır. Hatta o kadar ki kabirlerin yanında İslami eylemlerin icra edilmesi dahi yasaklanmıştır.

"Kabirlerin üzerine oturmayın ve onlara yönelik namaz kılmayın." [17]

Bir başka hadisinde:

"Yeryüzünün tamamı mesciddir/namazgâhtır. Kabristan ve banyo müstesna." [18]

Kurtubi *(rh)* bu nehyi şöyle açıklar: *"Yahudi ve Hristiyanların yaptığı gibi kabirleri kıble edinip onlara doğru veya üzerlerinde namaz kılmayın. Putların ibadetine götüren davranışlar gibi böylesi davranışlar da sizi kabirde yatanlara ibadete götürür. Nebi bundan sakındırdı ve buna götürmesi muhtemel yolu kapatmış oldu."* [19]

Allah Resûlü *(sav)* bununla yetinmemiş, kabirlerin şekline de müdahale etmiştir.

"Ebu Hayyac şöyle dedi: Bir gün Ali bana:

— Seni, Allah Resûlü'nün beni görevlendirdiği bir vazifeyle görevlendireyim mi? dedi. Ben:

— Evet, dedim.

— Gördüğün her heykeli parçala, kabri yerle eşitle, dedi." [20]

Rum diyarında vefat eden birine kabir hazırladılar. Sahabeden Fudale bin Ubeyd kabri düzleştirmelerini/yerle eşit yapmalarını istedi ve: *"Ben, Allah Resûlü'nün kabirlerin yerle eşit olmasını emrettiğini duydum."* [21] dedi.

Yerle eşit olmasını istediği kabirlerin, kabir olduğu belli olsun diye sadece bir karış yükseltilmesine müsaade etti. Kabirlerin kireçten yapılmasını, bina edilmesini, ışık asılmasını, üzerine yazı yazılmasını yasakladı:

"Allah Resûlü kabirlerin kireçlenmesini, üzerine oturulmasını ve üstüne yapı yapılmasını yasakladı." [22]

"Nebi kabirlerin kireçlenmesini, üzerine yazı yazılmasını yasakladı." [23]

"Allah Resûlü kabirleri ziyaret eden kadınlara ve kabirlerin üzerine lamba asanlara lanet etti." [24]

Günümüz kabirleri ve Allah Resûlü'nün *(sav)* bu emirleri karşılaştırıldığında, kabristanların Allah ve Resûlü'ne isyan mekânlarına dönüştüğü görülecektir. Ve maalesef bizden önce yaşamış milletlerin adım adım putperestliğe düştüğü gibi bu ümmetin de aynı yolla putperestliğin yaygın bir tonu olan kabirperestliğe düştüğü fark edilecektir.

Ümmeti kabirler konusunda farklı şekillerde uyaran Allah Resûlü'nün *(sav)* uyarılarının en fazla yoğunlaştığı konu kendi kabridir. İman ve vefa duygusuyla kendine bağlanan ümmetinin, şeytanın bu sevgiyi kullanarak saptırmasından korkmuştur. Özellikle kabrine yönelik yapılması muhtemel aşırılıklara karşı ümmetini titizlikle ikaz etmiştir.

"Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Benim kabrimi bayram yeri kılmayın. Bana salât getirin, nerede olursanız salâtınız bana ulaşır." [25]

Allah Resûlü *(sav)* kabrinin bayram yerine dönüştürülmesini yasaklamıştır. Bayram kelime itibarıyla *"iyd"* yani, avdetten/dönmek kökünden gelir. Lügat anlamını baz alırsak kabrinin sürekli dönüp durulan, ziyaretgâha çevrilen bir yer olmasını istememiştir. Örfi ve şer'i olarak bayram ise *"kendisi için süslenilen, bir araya gelinen, zamanı belli olan"* anlamlarını çağrıştırır.

Allah Resûlü *(sav)* bu manayı kastetmişse kabrinin sürekli ziyaret edilmesi, ziyaret sırasında süslenilmesi, belli gün ve zamanların ziyarete tahsis edilmesini yasaklamak istemiştir.

Ebu Davud'un *(rh)* Sünen'ini şerh eden Şemsu'l Hak Azim Abadî, âlimlerden bu yönde nakillerde bulunmuştur:

Münavi: *"Bayrama toplandıkları gibi Allah Resûlü'nün kabrini ziyaret için toplanmalarını yasaklamıştır. Bu yasağın nedeni meşakkatin kaldırılması ya da tazimde aşırılığı önlemek içindir."* [26]

Tiybi: *"Bayram için süslenip temizlendikleri gibi kabrini ziyaret için süslenip temizlenmelerini nehyetmiştir. Yahudi ve Hristiyanlar peygamberlerinin kabirlerine böyle yaparlardı. Ta ki bu tutum onlarda gaflet ve kalp katılığına*

sebebiyet verdi. Putperestlerin âdetlerinden biri ölülerini tazim etmektir. Bu hâl devam eder ve neticede onları put edinirler. Bu manaya işaret için Allah Resûlü: 'Allah'ım, benim kabrimi tapılan bir put kılma.' demiştir."

Tiybi'nin işaret ettiği hadisin tamamı şöyledir: *"Allah'ım, benim kabrimi tapılan/ibadet edilen bir put kılma. Allah'ın gazabı, nebilerinin kabrini mescid edinenlere şiddetlenmiştir."* [27]

Bu hadis, kabirlerin mescid edinilmesiyle puta dönüşmesi arasındaki ilintiyi gösterir. Faziletine inanılarak mescid edinilen kabirler, belli zaman sonra türbeleşmekte ve dua edilen, şifa umulan, ruhaniyetinden medet umulan ve Allah'a aracı kılınan birer puta dönüşmektedir.

Muvatta şarihlerinden İmam İbni Abdilber hadisin şerhinde bu manaya dikkat çekmiştir: *"Hadiste geçen 'Vesen' puttur. Put, altın veya gümüşten ya da herhangi bir maddeden yapılan şekildir. Allah'ın dışında ibadet edilen her şey puttur. Araplar putlara namaz kılıyor ve ibadet ediyorlardı. Allah Resûlü, ümmetinin önceki ümmetler gibi yapmasından korktu. Onların peygamberleri vefat ettiğinde, kabrinin başında putun başında bekledikleri gibi beklerlerdi. 'Allah'ım, benim kabrimi ibadet edilen bir put kılma.' demek, 'Ona yönelik namaz kılınan, ona secde edilen, ibadet edilen bir put kılma.' demektir. Allah böyle yapan ümmetlere şiddetle öfkelenmiştir. Allah Resûlü ashabını ve ümmetini geçmiş ümmetlerin çirkin fiillerine karşı uyarmıştır. Onlar peygamberlerinin kabrine doğru namaz kılıyor, oraları kıble ve mescid ediniyorlardı. Putperestlerin putlarına yaptıkları gibi onlar da putları tazim ediyor ve ona secde ediyorlardı..."* [28]

Allah Resûlü'nün *(sav)* bu tavsiyeleri ashabına da etki etmişti. Onlar, Nebi'nin hevasından konuşmadığını, sadece ümmetin hayrını düşündüğünü, şefkatli bir babanın evlatlarını tehlikeden koruduğu gibi onları tehlikelerden korumaya çalıştığını biliyorlardı. Bu nedenle onun yönlendirmelerini emir telakki ettiler ve bunları titizlikle uyguladılar.

Öncelikle onun *(sav)*, kabrine yönelik sözlerini uyguladılar. Aişe *(ra)* annemiz:

"Şayet mescid edinilmesinden korkulmasaydı kabri açığa çıkarılırdı." [29] demiştir.

Allah Resûlü'nün kabrini her Müslim'in kabri gibi yaptılar. Yerden sadece bir karış yüksek. Yeşil örtülerle sarıp efsunlu ve tılsımlı yazıların olduğu putperestlik artığı sandukalara koymadılar. Onu bina edip kireçlemediler. Üzerinde lambalar asıp aydınlatmadılar.

Onlar, Allah Resûlü'nü çok iyi anladılar. Bu nedenle kabirlerin tazim edilmesine götürecek her yolu kapattılar. Ashaptan olan bazı kimselerin, Buhuristan fethinde bir kabre yönelik uygulamaları ilginçtir. Danyal Peygambere ait olduğu

düşünülen bir kabir buldular. Onu tazim etmediler, türbeleştirmediler, yeşil örtülerle mistik bir hava vermediler. Peki, ne mi yaptılar:

"Gündüz on üç ayrı kabir kazdık, gece olunca adamı birine defnettik ve bütün kabirleri düzelttik. Ta ki insanlar hangisinde olduğunu bilmesin ve onu çıkarmaya kalkmasın. Ben dedim (kıssayı rivayet eden Halid bin Dinar):

— İnsanlar bu kabirden ne umuyordu? dedi:

— Kıtlık olunca tabutunu çıkarıyor ve bu vesileyle yağmur umuyorlardı, dedim:

— Adamın kim olduğunu düşünüyorsun? dedi:

— Danyal isiminde biri, dedim:

— Kaç yıldır öldüğünü düşünüyorsunuz? dedi:

— Üç yüz yıl, dedim:

— Cesedinden bir şey değişmiş miydi? dedi:

— Saçının arka taraflarında birkaç tüy dışında bir şey değişmemişti. Nebilerin bedenini toprak çürütemez, parçalayıcı hayvanlar yemez." [30]

Kabirperestliğin Ümmette Açığa Çıkması

Allah Resûlü'nün *(sav)* bunca uyarısına rağmen Tasavvuf ehli kabirlere çok farklı yaklaştı. Allah Resûlü'nün öğretilerini ters yüz ettiler. Cahiliye ehlinin oluşturduğu putperestliği, salihlerin kabirleri üzerinden ihya ettiler.

"Neden kabirleri ziyaret etmeliyiz?" sorusuna tamamen farklı bir cevap buldular. Allah Resûlü'nün *(sav)*: *"O size ölümü hatırlatır."* diyerek teşvik ettiği kabir ziyareti için putperestlerin putlardan beklentisine benzer şeyler söylediler.

Gazali'nin El-Mednun Bihi Ala Ğayr-i Ehlihi kitabından dinleyelim.

Tüm Mutasavvıfların ortak kabulü olan Gazali'nin sözlerine geçmeden önce şunu belirtelim. İlgili kitabın ismi şöyledir: *"Ehil Olmayanlara Gizli Olması Gereken"* yani, kitap bizler gibi ehil olmayanlara değil, Tasavvuf yoluna girmiş ve bu yolu benimsemiş kimseler için kaleme alınmıştır.

"... Nebilerin ve imamların türbe/makamlarını ziyaretin amacı şudur: Ziyaret etmek, yardım talep etmek, bağışlanma istemek ve ihtiyaçların giderilmesini nebilerin ve imamların ruhundan talep etmektir. Bu, iki taraflı olur. Bir taraf yardım talep eder, diğer taraf yardım eder. Türbeleri ziyaretin bu iki rükün üzerinde büyük tesiri vardır. Yardım talebine gelince ihtiyaç sahibi, tüm isteğini kendine şefaatçi olan ve ziyaret edilene yöneltir. Öyle ki tüm isteği bununla meşgul olur. Tüm benliği ile bunu zikretmeye ve hatırlamaya yönelir. İşte bu hâl, ziyaret edilenin kişinin ruhunu fark edip kendisinden beklenilen güzel yardıma karşılık vermesine sebep olur." [31]

Kabir ziyaretinde, ziyaret edilen ölünün ruhundan yardım almayı uman ve bunun için tüm benliğiyle ölünün ruhuna yönelmeyi öğütleyen bir zihniyetin kabirleri puta çevirmelerine şaşmamak gerekir!

Şa'rani Tabakat'ında bazı velilerden (!) şu nakillerde bulunur: *"Muhammed El-Hanefi şöyle derdi: 'Kimin bir sıkıntısı olursa benim kabrime gelsin ve ihtiyacını istesin, gidereyim. Benimle sizin aranızda sadece bir zira (dirsek boyu) toprak vardır...' "* [32]

Ahmed Ferğel isimli Allah dostu (!) ise şöyle derdi: *"Ben kabrimde olup tasarruf edenlerdenim. Kimin ihtiyacı olursa benim kabrime gelsin, ihtiyacını dillendirsin, yerine getireyim."* [33]

Evet, onlar kabir ziyaretini böyle anladılar ve insanları, kabirlerini putlaştırmaya davet ettiler.

Kabirlerin üzerine türbe yapabileceğini, hatta yapılması gerektiğini savundular. Bazıları öyle ileri gitti ki Buhari ve Müslim'in rivayet ettiği ve yasaklayıcı olan hadislerin zayıf olduğunu söylediler. İlmî namusa sahip olanlar hadislere söz söylemedi, lakin mevcut hâli delil aldılar. Şöyle ki: Hadisler yasak getiriyordu ama İslam âleminin her yanı türbelerle doluyordu. Demek ki bu türbeleri yapanların bir bildiği vardı. Ne yani, hocalarına, şeyhlerine, atalarına sapık mı diyeceklerdi? Demediler. Türbeciliği müdafaa eden risaleler yazıp atalarının yoluna sahip çıktılar.[34]

İslam Ümmetinde Türbecilik

"... Ali Paşa'nın naklettiğine göre kendi zamanında Kahire'de iki yüz doksan dört türbe vardı. Doktor Suat Mahir'in nakline göre Mısır'ın genelinde binden fazla türbe vardır.

1890 yılında Şam'ı ziyaret eden Abdurrahman Sami Bey, Dımeşk civarındaki türbelerin sayısının yüz doksan dört kadar olduğunu söyler. Osmanlı'nın başkentinde ise dört yüz seksen bir caminin olduğunu, neredeyse bunların hiçbirinin türbeden yoksun olmadığını anlatır. Hindistan'da ise günümüze kadar varlığını koruyan yüz elli türbenin olduğunu aktarır. Hicri 14. asrın başlarında Bağdat'ta yüz elli büyük cami vardı. Nerede ise her birinde bir türbe vardı. Musul'da ise birçoğu mescidlerin içinde olan yetmiş altı civarında türbe bulunmaktadır.

Bu dönemde (H 14. asır) İslam âleminin büyük başkentlerinin hepsinde manzara aynıydı. Mezarlar üzerine mescid inşa edip mezarları türbeleştirmek Allah'a yakınlaşma vesilesi olarak görülmekle yetinilmedi, insanlar arasında rekabet sebebi oldu. İnsanların bir beldeyi faziletli görüp orada yaşamaya rağbet

etmesi içindeki türbelerle doğru orantılıydı. Şayet bir beldede türbe yoksa mutlaka oranın ehlinden bir rüya uydurulurdu. Rüyasında bir velinin (!) belli bir noktada olduğunu keşfeder ve insanlar orayı türbe hâline getirirdi." [35]

Tevhidin unutulması ve âlimlerin sorumsuzluğu nedeniyle türbecilik yayılmaya devam etmektedir.

Türbelerin eski olanları tarihî eser kabul edilip restore edilmekte ve her geçen gün var olanlara yenileri eklenmektedir. Buralarda farklı tarikatlar tarafından icra edilen ilginç ritüeller, Kureyş putperestliğini hatırlatmaktadır.

Birer ilahmış gibi onlara dua edip yalvaranlar, ihtiyaçlarını kâğıt parçalarına yazıp türbelere bırakanlar, türbelere temas eden toprak, bez gibi şeylerin şifa kaynağı olduğuna inananlar ve sıkıntısı geçsin diye türbelere adak adayanlar olduğu görülmektedir. Âdeta namazdaymış gibi kabrin başında huşuyla bekleşen, konuşmanın edepsizlik olduğunu kabul eden, kabirden çıkarken arkasını kabre dönmemek için gerisin geriye çıkan insanlar müşahade edilmektedir...

Mısır'da bulunduğum yıllarda kendi gözlerimle gördüğüm putperestlik örneklerini aktarayım: Ezher'in karşısında Hüseyin'e *(ra)* ait olduğu iddia edilen bir türbe ve üzerinde inşa edilmiş bir mescid bulunuyor. Ezher camisinin içinde de türbe var elbet. Ancak Hüseyin'e ait olduğu iddia edilen ve bir tarikatın ekmek teknesi olan türbe kadar rağbet görmüyor. Arkadaşlarımızla bu camiyi ziyaret ettik.

Türbe edebini bilmeyen nasipsizler (!) olarak sözlü ve nazari tacize uğradık. Zira ayakkabılarımızı elimizde tutmuş, kabre sırtımızı dönmüş, kendi aramızda konuşmuş ve en önemlisi dua edip şefaat talep etmeden çıkmıştık.

İmam Şafii'nin *(rh)* mezarına yapılan türbede ise kadınlardan birinin koşarak secdeye kapandığını gözlerimle gördüm. Benim yaklaşımımı aşırı bulan ve biraz da Osmanlıcılık illetiyle malul bir arkadaşımız dahi bu manzara karşısında dayanamamış ve: *"Bu kadar da değil!"* diyerek tepkisini göstermişti. Maalesef, tevhid imamlarından birinin kabri bu ümmetin kabirperestleri eliyle putlaştırılmıştı.

Yüzyıllar önce kabirlere secde eden putperestleri, Şükri Alusi şöyle aktarır: *"Allah'a yemin olsun ki âlemlerin Rabbi olan Allah'tan yüz çevirip türbe eşiklerine secde edenleri gözlerimle gördüm. Sadece avam değildir bunu yapan. Nice ilim iddiasında olanın bu fiilleri yaptığını gördük ve duyduk. Bunların çoğu mevcut tarikatlardan birine müntesiptir. Bunların yanında şeyhlerin ruhaniyetinden yardım/medet ummak da meşhur vaciplerdendir. Allah bunların hürmetini*

korumasın, devamlarını sağlamasın. Allah'tan yeryüzünü bunların küfründen ve sapıklığından temizlenmesini dileriz." [36]

Diyobendilerin meşhur âlimlerinden Şeyh Halil Ahmed Cuştiler'in şeyhi, Huvace Muiniddin El-Custi'nin kabrini ziyaret eder. Kabrin başında oturur ve murakabeye dalar. Öyle kaptırır ki kendini âdeta bayılmış bir insan gibidir. İnsanlar ise kabrin etrafında tavaf yapıyor ve secde ediyordur.[37]

Osmanlı'nın meşhur âlimlerinden İmam Birgivi şöyle der: *"Bu sapık ve saptırıcıların hâli öyle boyuta ulaştı ki kabir/türbelere hac ibadeti uydurup yapılması gereken ritüeller belirlediler. Bunların aşırılarından biri 'Türbe Haccı'nın İbadetleri/Menasik Hacci'l Meşahid' adıyla kitap kaleme aldı. Kabirleri Allah'ın evine benzeterek bunu yaptılar. Açıktır ki bu, İslam dininden ayrılış ve putların kullarının dinine girmektir."* [38]

Hanefilerin Bağdat müftüsü Alusi *(rh)* Hac Suresi 73. ayetin tefsirinde şunları kaydeder: *"Mutasavvıfların çoğunun, nebilerin kabirlerinin eşiğine secde ettiğini gördüm. Bazısı tüm nebilerin kabirlerinde tasarruf ettiğini kabul eder. Tasarrufları mertebelerine göre değişir. Âlimleri ise dört veya beşinin tasarruf ettiğini kabul eder. Bununla ilgili delil istendiğinde 'Keşifle sabit oldu.' derler. Allah onları kahretsin! İftiraları ne kadar çok ve cahillerdir. Bazıları bunların kabirlerinden farklı şekillerde çıktığını iddia eder. Âlimleri derler: Ruhları bazen aslan, ceylan ve benzeri surette açığa çıkar ve dilediği gibi gezer..."* [39]

Sonuç Olarak

Allah Resûlü *(sav)* şöyle buyurdu:

"Lat ve Uzza'ya tapılmadıkça kıyamet kopmaz." [40]

"Benim ümmetimden bir grup putlara tapmadan, bir grup da müşriklere katılmadan kıyamet kopmaz." [41]

Bugün gerek Türkiye'de gerek İslam beldelerinde bulunan türbelere ve bunlara yönelik yapılanlara bakıldığında bu hadisler daha iyi anlaşılıyor. Bu kabirler/türbeler putlara dönüşmüş ve insanlar, Allah'ı sevdiklerinden daha fazla bu putları seviyor; O'ndan korktuklarından çok fazla bu putlardan korkuyorlardır. Onlardan biri Allah adına yemin ettiğinde yeminini çok rahat çiğnerken türbelerin çarpmasından korktuğu için orada yatanın başı üzere yemin etmeye dahi cesaret edemiyordur. Yemin ettiği farz edilse bile asla yeminini çiğnemiyor. Rabbinin çarpmasından emniyet içinde olan bu putperestler yatırların çarpmasının korkusu içindedirler.

"Şu namazı da aradan çıkaralım." mantığıyla Allah'ın huzuruna duran, namazdan ziyade olimpiyat koşusunda olduğunu zanneden insanlar, türbe

ziyaretinde kemâl-i huşu ve inkisar içerisindedirler. O denli transa geçerler ki namazda fıldır fıldır olan gözleri oradayken türbe kıblesine çakılıp kalır.

Her hastalık ve musibet için ayrı bir türbenin iyi olduğuna inanırlar.

Allah'a *(cc)*, Nebi'ye *(sav)* ve kutsala sövüldüğünde kılı kıpırdamayan bu samimi (!) kullar; kabirlerine, şeyhlerine ya da tarikatlarına laf söylendiğinde ateş topuna dönüşür ve öfke patlaması yaşarlar.

Allah'ın dinine düşmanlık eden, alay edip dalga geçen mülhitlerle hiçbir sorunları yoktur. Onları takip eder, izler, alkışlar ve severler. Kendi tarikatları veya putları hakkında konuşan hocalara gelince ise İbrahim'in *(as)* müşriklere uyguladığı usve-i hasene beraatini uygularlar.

Her önemli iş öncesinde ve sonrasında türbelere akın ederler. İşin öncesinde yardım talebinde bulunur, sonrasında şükranlarını iletirler.

Mekkeli putperestler rahatlık anında putlarına ibadet edip dua eder, dara düştüklerinde ise sadece Allah'a yalvarırlardı. Bunlar rahatlık anında da darlıkta da hatta karşıdan karşıya geçerken dahi sadece türbelerin ruhaniyetinden medet umarlar.

Bunların içinde türbeler adına savaşanlar dahi vardır. Putperest Hizbullah örgütünün Suriye'de yaşanan olaylara müdahalesini ve Esad'a verdikleri desteği *"Türbeleri koruyacağız."* şeklinde gerekçelendirdiğini unutmayalım. Haklı olarak sormak istiyoruz: Allah Resûlü'nün *(sav)* haber verdiği ve ümmetini uyardığı putperestlik bu değil de nedir?!!!

. 30/Rûm, 30
. Müslim, 63.
. 71/Nûh, 23
. Buhari, 4920.
. Buhari, 3873; Müslim, 528.
. İğasetu'l Lehafan 184. kitabın muhakkiki bu eserin Ed-Durru'l Mensur, 14/713'te olduğunu nakleder.
. Camiu'l Beyan, 71/Nûh Suresi, 23. ayetin tefsiri.
. Bir çeşit yiyecek.
. Necm Suresi 19. ayetin tefsirinde İbni Abbas, Mücahid ve Rebi bin Enes'ten nakledilmiştir. İmam Taberi ve İbni Kesir'in naklettiği bu eserin bir kısmını Buhari (4859), İbni Abbas'tan nakleder.
. Necm Suresi, 19. ayetin tefsirinde.
. Age.
. İlgili nakillerden Lat ve Uzza ismi çıkarılırsa ve yerine herhangi bir şeyhin ya da veli olduğu düşünülen zatın türbe ismi yazılsa çoğu insanın ayırt edemeyeceği kanaatindeyim.
. Müslim, 976.
. Buhari, 435; Müslim, 531.
. Müslim, 532.
. 28/Kasas, 68
. Müslim, 972.
. Ebu Davud, 492; Tirmizi, 317.
. Kurtubi Tefsiri, Kehf Suresi 21. ayetin tesirinde.
. Müslim, 969.
. Müslim, 968.
. Müslim, 970.
. Ebu Davud, 3228; Tirmizi, 1052.
. Ebu Davud, 3238; Tirmizi, 320.

. Ebu Davud, 2044.
. 2044. no'lu hadisin şerhinde, Avnu'l Ma'bud.
. Muvatta, 414; Müsned, 2/246.
. Et-Temhid, ilgili hadisin şerhi.
. Buhari, 1330; Müslim, 529.
. El-Bidaye, 2/40.
. S. 356
. Tabakatu'l Kubra, 2/88.
. Tabakatu'l Kubra, 2/96.
. Muhammed Zahid El-Kevseri'nin El-Makalat kitabında yayınlanan "Kabirler Üzerine Mescid İnşa Etmek ve Kabirlere Dönüp Namaz Kılmak?" adlı bir makalesi bulunmaktadır. Yine yakın dönem kabirperestlerinden Ebu Feyd Ahmed bin Muhammed El-Ğumari'nin "Kabirler Üzerine Mescid ve Türbe İnşa Etmenin Müstehap Oluşuna Deliller" adlı bir risalesi vardır.
. El-Kuburiyye, s. 201-203 özetle.
. Cuhudu'l Ulema Hanefiyye fi İbtali'l Akidetu'l Sufiyye, 1/469. Fethu'l Mennan Cuhudu'l Ulema Hanefiyye kitabı son dönemlerde kaleme alınmış önemli akademik çalışmalardandır. Müellifi Şemsuddin Afganî, Horasan âlimlerindendir. Mutasavvıf ve Maturidi Diyobendiler arasında medrese eğitimi almış ve onları çok iyi tanıyan bir ilim adamıdır. Tarih boyunca Hanefi âlimlerinin kabirperestlerin şirk akidesine karşı verdiği mücadeleyi derlemiş ve kıymetli bir çalışma ortaya koymuştur. Üç cilt olarak basılan bu hacimli eser faydalanılacak eserlerdendir. Müellifin, Maturidilik inanışını incelediği üç cilt hâlinde basılan kıymetli bir eseri daha bulunmaktadır.
. Cuhudu'l Ulema Hanefiyye fi İbtali'l Akidetu'l Sufiyye, 2/632.
. Age. 2/646, Ziyaratu'l Kubur, s. 20.
. Age. 3/1567-1568, Ruhu'l Meani.
. Müslim, 2907.
. Müslim, 1920; Ebu Davud, Tirmizi.

TASAVVUFTA KERAMET TASAVVURU

Bu bölümde Tasavvuf dendiğinde akla gelen kavramlardan biri olan kerameti inceleyeceğiz.

Lügatte keramet: Ke-ra-me (كرم) umumen güzel sıfatlar, hususen cömertlik için kullanılır.

"Allah için kullanıldığında, O'nun açığa çıkan ihsan ve nimetleri; insan için kullanıldığında, övülen ahlakların açığa çıkmasıdır." [1]

Istılahi olarak keramet: *"Nübüvvet iddiasında olmayan birinin elinde harikulade bir durumun açığa çıkmasıdır. Harikulade durumu izhar edende iman ve salih amel olmazsa bu durum istidraç,*[2] *nübüvvet ile beraber olursa bu mucizedir."* [3]

Keramet: Allah'ın *(cc)* sevdiği kullarına ikramda bulunması, alışılmışın dışında hâlleri, onların eliyle icra edip onları desteklemesidir.

Harikulade kabul edilen durumlar Nebi'nin, salih insanların ve sihirbazların eliyle zuhur ettiğinden âlimler ayırıcı vasıflar zikretme gereği duymuşlardır.

Harikulade durum nübüvvet iddiasıyla beraber olur ve kişi de nebi olursa buna *"mucize"* denir.

İman ve salih amel sahibi olan bir zat, şeriata muhalif olmayan böylesi bir durum izhar ederse *"keramet"* olur.

İmanı ve salih ameli sorunlu olan, şeriata muhalif hâller izhar edenlerin durumu sihir, kehanet ve istidraç diye isimlendirilir.

Keramet Var mıdır?

Kitap ve Sünnet, Allah'ın, dostlarına yardım edip onları alışılmışın dışında durumlarla desteklediğini gösterir:

"Rabbi (onun adağını) güzel bir şekilde kabul etti ve (bir bitkinin yetişmesi gibi) onu güzelce büyüttü. (Onun bakımını üstlenmek için yarışan din adamlarına rağmen Allah) Zekeriya'yı ondan sorumlu kıldı. Zekeriya her ne zaman Meryem'in yanına mihraba girdiyse (yanına Zekeriya dışında kimse girmiyor ve Meryem bulunduğu yerden çıkmıyor olmasına rağmen) onun yanında yiyecek bulurdu. Dedi ki: 'Meryem! Sana bu (yiyecek) nereden geldi?' Dedi ki: 'Bu, Allah'ın katındandır. Allah, dilediğini hesapsız/sınırsız rızıklandırır.' " [4]

Meryem'in *(as)* yanına Zekeriya'dan *(as)* başkası girmiyordu. Buna rağmen onun odasında, çeşit çeşit yiyecekler bulunuyordu. Bu durum, Zekeriya'nın dikkatini çekti ve sordu. Allah *(cc)* bir ikram/keramet olarak Meryem'i rızıklandırıyordu.

Benzer bir durum *"Reci"* vakıasında esir edilen Hubeyb *(ra)* için de vaki

olmuştur:

Müşrikler onu esir edip Mekkelilere sattılar. Bedir Günü'nün intikamını almak için Harisoğulları Hubeyb'i satın aldı. Babaları olan Haris'i, Hubeyb öldürmüştü. Şehit edileceği güne kadar onu Harisoğullarının evlerinden birinde bağlı tutuyorlardı. Evin hanımı iman ettikten sonra bu olayı şöyle anlatacaktı:

"Onu öldürmeye karar verdiklerinde bir ustura istedi. O sırada küçük oğlum onun yanına gitmişti. Hubeyb onu kucağına oturtmuştu. Benim korktuğumu görünce: 'Onu öldüreceğimi mi düşünüyorsun? Vallahi böyle bir şey yapmam.' dedi. Ben onun kadar hayırlı bir esir görmedim. Mekke'de hiçbir meyve yokken elinde bir salkım üzümle üzüm yediğini gördüm." [5]

Reci kıssasını uzunca anlatan rivayetin sonunda, sahabiden Asım bin Sabit *(ra)* için de şunlar kaydedilir:

"Müşrikler, Müslimleri kuşatınca: 'Teslim olun, size eman verelim.' dediler. Asım: 'Ben müşriğin korumasını kabul etmem.' dedi onlarla çarpıştı. Asım'ı yedi kişiyle beraber şehit ettiler. Hubeyb ve Zeyd'i satın alan Kureyş, Asım'ın cesedini getirsin diye birilerini gönderdi. Asım, Bedir'de onların efendilerinden birini öldürmüştü. Allah, Asım'ın üzerine bir arı topluluğu yolladı. Asım'ı, Kureyş'in elçisinden korudular. Onun cesedinden hiçbir şey alamadılar." [6]

İslam tarihinden bu tip örnekler çoğaltılabilir. Gayemiz keramet örneklerini zikretmek değil, olağanüstü hâllerin salih insanlar için vuku bulacağını delillendirmektir.[7]

Kerametle İlgili Bilinmesi Gerekenler

1. Keramet Sahibinin İman, Takva Ehli ve Salih İnsanlardan Olması Gerekir

Kerametin, sihir ve hokkabazlıktan ayrıldığı noktalardan biri sahibinin akidesi ve İslam şeriatına uygun yaşıyor olmasıdır. Keramet, Allah'ın salih kullarına desteğidir. Bu da iman ve takvaya bağlanmıştır:

"Dikkat edin! Allah dostlarına korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir de. Onlar ki iman edip takvalı olanlardır. Onlara dünya hayatında da ahirette de müjde vardır. Allah'ın sözlerinde/hükümlerinde asla değişiklik olmaz. İşte bu, en büyük kurtuluşun ta kendisidir." [8]

Firavun'un kulluğunu yapan sihirbazlar asalarını atıyor, onlar kıvrak birer yılan misali hareket ediyorlardı.

Allah Resûlü *(sav)* döneminde cinleri olan İbni Sayyad, insanların kayıp eşyalarının yerini söylüyor, gaybi hususlarda bilgiler veriyordu. Bir gün Allah

Resûlü: *"Senin için içimden bir şey tuttum."* demişti. İbni Sayyad: *"Duh"* diyerek cevap verdi. Allah Resûlü'nün içinden geçirdiği şeyin Duhan Suresi olduğunu ima etmeye çalıştı. Allah Resûlü onun göğsüne vurdu ve: *"Kes sesini ve haddini aşma!"* [9] buyurdu.

Emeviler döneminde bir şahıs insanları keser gibi yapıyor, ortalarında yürüyor sonra hiçbir şey olmamış gibi şahıs ayaklanıyordu. Bir hayvanın dübüründen giriyor, ağzından çıkıyordu. Sahabeden Cündeb *(ra)* evinden kılıcını alıp bu şahsı ikiye biçmiş ve *"Haydi kendini de diriltsin görelim!"* [10] demiştir.

Yine ahir zaman fitnesi olan Deccal'in sıfatlarını anlatan Nebi *(sav)* şunları zikreder:

> *"Deccal çıktığında onunla beraber su ve ateş olacaktır. İnsanların su sandığı ateş, ateş sandıkları ise sudur. Sizden biri bu durumu görürse ateşe girsin. O, serin ve tatlı bir su gibidir."* [11]

> *"Deccal çıkar... Onun Medine'ye girmesi yasaktır. Medine yakınlarına bir yere gelir. O gün bir adam onun karşısına çıkar. O, insanların en hayırlılarındandır. Deccal'e der: 'Şahitlik ederim ki sen, Allah Resûlü'nün bize haber verdiği Deccal'sin.' Deccal insanlara der ki: 'Onu öldürüp tekrar diriltsem şüpheniz kalır mı?' 'Hayır' derler. Onu öldürüp tekrar diriltir. O adam: 'Vallahi senin Deccal olduğun hususunda iyice emin oldum.' Deccal onu öldürmek ister, lakin başaramaz."* [12]

Demek ki: her harikulade iş sergileyen veli, yaptığı harikulade iş de keramet değildir. Zira bu olağanüstü işleri yapanlar iman, takva ve salih amelden uzaktır. Biz olağanüstü durumlardan önce, onu izhar edenin hâline bakmalıyız.

İmam Şafii'den *(rh)* nakledilen: *"Birinin havada uçtuğunu, su üstünde yürüdüğünü görseniz onun hâlini Kitaba ve sünnete arz ediniz."* sözü de bu hakikate işaret etmek içindir.

2. Olağanüstü Hâller Bir İnsanın Allah Dostu Olduğu Anlamına Gelmez

Allah *(cc)*, dostlarına yardım ettiği gibi şeytanlar ve cinler de dostlarına yardım etmekte, imkânlarını onlar için kullanmaktalardır. Geçmişte ve günümüzde birçok büyücünün yaptığı harikulade şeyler, cinlerle temas kurmaları nedeniyle gayptan haber verenler, yukarıda zikredilen Deccal ve İbni Sayyad gibiler bunun örneğidir.

Şeytan ve cinlerden yardım alarak bedenine şiş sokma, ateşte yürüme, havada durma gibi hâller buna örnek gösterilebilir.

Bununla beraber Allah *(cc)* bazen facir ve fasık olan birinin eliyle dinine yardım

edebilir. Nebi *(sav)* savaşta büyük kahramanlıklar sergileyip Müslimlerin zafer kazanmasına neden olan, lakin aldığı kılıç darbesine tahammül edemeyerek canına kıyan birisi için: *"Şüphesiz ki Allah, facir olanların eliyle de bu dine yardım eder."* [13] buyurmuştur.

Özellikle savaşlarda açığa çıkan olağanüstü hâller bu hadisin ışığında ele alınmalı, sahiplerinin akide ve amelde istikamet üzere olup olmadıklarına bakılmalıdır. Allah *(cc)* İslam'a ve Müslimlere faydalı olacağından, bir zalime yardım edip daha zalim olandan intikam alabilir. Bu durumda keramete mazhar olan buna layık olduğundan değil, facirin eliyle dinin desteklenmesi söz konusu olduğu için bu olay yaşanmış olur.

Hafız İbni Hacer *(rh)* şöyle der: *"... Bunun ötesinde avamın yanında geçerli olan şudur: Harikulade bir hâl açığa çıkaran herkes Allah'ın dostudur. Oysa harikulade hâller sihirbaz, kâhin ve rahipler eliyle de açığa çıkabilir. Bu ikisini ayırmak için bir alamete ihtiyaç vardır. Zikredilen farklardan en evla olanı, bu hâlleri açığa çıkaranın hâlinin şeriata arz edilmesidir. Şayet o, şeriatın emir ve yasaklarına uyuyorsa Allah dostudur, uymuyorsa değildir."* [14]

Kurtubi *(rh)* Bakara Suresi 34. ayetin tefsirinde şöyle der: *"... 9. mesele: Âlimlerimiz dedi ki: 'Nebi olmayıp da Allah'ın onun eliyle keramet izhar ettiği insanların bulunması, onların veli olduğuna delalet etmez. Bazı Sufilerin ve Rafizilerin aksine...' Onlar, bu durumun şahsın velayetine delalet ettiğine inanır. Bizim delilimiz şudur: Bizden birinin veli olduğunu bilmemiz onun mümin olarak öldüğünü bilmemize bağlıdır. Onun mümin olarak öleceği bilinmeden onun veli olduğunda kesin kanaat sahibi olmamız mümkün değildir."*

3. Keramet Olduğu Kabul Edilen Hâl Masiyet Olmamalı, Şer'i Kuralların Dışına Çıkmamalıdır

Keramet, Allah'ın dostlarına yardımı; sihir ise İblis'in dostlarına yardımıdır. Allah masiyete yardım etmez. Şeytan da taate yardım etmez. Buna binaen, masiyet olan bir şey keramet olamaz. Olsa olsa o bir sihir, kehanet veya hokkabazlıktır.

İbnu'l Cevzi *(rh)* Şeytanın Ayartması/Telbisu'l İblis isimli eserinde buna dair güzel örnekler verir: *"Şeyhin birine olağanüstü hâller arz olur. 'Yanında bulunan tüm azıkları at! Sana velayet nuru izhar olsun.' denir. Şeyh elinde bulunan yol azığının tümünü atar."*

İbnu'l Cevzi bunun üzerine: *"Bu kıssanın batıl olduğu anlaşılır. Çünkü evliyalar şeriata muhalefet etmezler. Şeriat ise malı zayi etmeyi yasaklamıştır."* [15]

"Bir gün abdest suyuna ihtiyacım oldu. O anda cevherden bir su testisi ve

gümüşten bir misvak yanımda belirdi. Suyla abdest alıp gümüş misvakla dişlerimi temizledim."

Sufinin bu kerametine İbnu'l Cevzi şöyle der: *"Şayet bu anlatılan doğruysa sahibinin cehaletine işaret eder. Şayet fıkıhtan anlasaydı gümüş misvak kullanmanın caiz olmadığını bilirdi. O bunu keramet zannetse de Allah yasakladığı şeyle insanlara ikramda bulunmaz."* [16]

Bu zaruri açıklamalardan sonra diyebiliriz ki:

Zahirleri benzeyen fakat hakikatleri farklı olan şeyler iyi bilinmelidir. Aksi hâlde zahirî benzerlikler ayakları kaydırıp şeytani hâllerin keramet addedilmesine ve *"şeytanın dostları"*nın *"Allah dostu"* olarak kabul görmesine neden olabilir.

Tasavvuf'un keramet anlayışına baktığımızda bu kaidelerin yerle bir edildiğini, her şeytani hâle, fasık ve facirliğe ve insanları kendilerine kul etmek isteyen şirk imamlarının hâllerine keramet dendiğini görüyoruz.

Deccal'le ilgili verdiğimiz rivayet, ne demek istediğimize ışık tutmaktadır. Deccal, İslam ümmetine gelecek, harikulade hâller sergileyecektir. **İnsanların çoğu onun bu hâllerine aldanıp onun rablik iddiasını kabul edecektir.**

Bunca insan Deccal'e nasıl inanmış ve onun rab olduğunu kabul etmiştir? Asr-ı Saadet insanı için bu sorunun cevabı zor olsa da bizler için gayet kolaydır. Olağanüstü her hâli keramet zanneden, şeytanların yardımıyla ortaya koydukları hokkabazlıkları velayet delili olarak kabul eden, *"Birileri uçsa da eteğine tutunsak."* diye can atan yığınlar; Deccal'e *"Şeyhlerin Piri"* diye tâbi olacak, en büyük *"kutup"*'luk makamına onu uygun göreceklerdir.

Allah Resûlü'nün *(sav)* yıkıp yerine zıddını ikame ettiği *"şirk ve bidat", "keramet"* adı altında kutsanarak ihya edilmekte; ahlaksızlık ve günahlar, keramet denerek *"takva"* adı altında İslam'a sokulmaya çalışılmaktadır. Normal şartlarda aklıselim bir insanın kabul etmeyeceği rezillikler; önce velilik mertebesine atanan, sonra soytarılıkları *"keramet"* adıyla meşrulaştırılan Deccaller vesilesiyle kabul edilmekle kalmamakta, kutsanarak dokunulmazlık almaktadırlar. Şirk, bidat ve ahlaksızlığa itiraz eden Müslim, veliye ve keramete itiraz etmiş olmakta, kutsala dokunduğu için linç edilmekte ve bu tutumu kınanmaktadır.

Daha fazla uzatmadan sözü Tasavvuf kitaplarına bırakıyor; şirk, bidat ve ahlaksızlığın, fasık ve facirlerin *"keramet"* adı altında nasıl kutsandığının görülmesini istiyoruz:

"Şeyh Muhammed El-Hadri Garbiye'nin Nahya beldesinde kabri

bulunmaktadır. Türbesi çok uzaklardan parıldamaktadır. İlim ve marifet babından çok ince meseleler hakkında konuşurdu. Velayet hâlleri ağır bastığından enbiyalar hakkında öyle şeyler söylerdi ki çoğu insan işitmeye güç yetiremezdi. Birçok beldede aynı anda görünürdü..."

Şa'rani'nin sözünü burada kesiyorum. İnsan merak ediyor, ne büyük bir zatmış bu Muhammed Hadri! Acaba nasıl salih amellerle Allah'a yaklaştı ki bu denli övgüye nail oldu? Okumaya devam edelim: *"... Bir Cuma günü bir beldeye geldi. Ondan hutbe vermesini talep ettiler. Minbere çıktı. Allah'a hamdedip O'nu övdü. Sonra: 'Şahitlik ederim ki sizin tek ilahınız İblis'tir.' dedi. İnsanlar: 'Kâfir oldun.' dediler. Kılıcını çekti ve minberden indi. İnsanlar korkudan kaçıştılar. İkindiye kadar kimse cesaret edip camiye giremedi. Sonra yakın beldelerden insanlar geldi. Her beldenin ehli, Muhammed Hadri'nin kendi beldelerinde hutbe verip Cuma'yı kıldırdığını iddia ediyordu. Saydık, tam otuz ayrı yerde hutbe vermişti. Oysa o bizim beldemizde oturuyordu. Şöyle derdi: 'Kişi sürekli arşın altında olmadıkça makam-ı kemâle eremez... Tüm yeryüzü ellerimin arasında yemek yediğim kap gibidir. İnsanların cesetleri önümde cam gibidir, onların içini görürüm...' "* [17]

"Şahitlik ederim ki sizin tek ilahınız İblis'tir." sözünün sahibi aynı anda otuz yerde hutbe veren, kabri parıldayan, kâinatta önündeki tabaktan yemek yer gibi tasarruf eden bir zat.

Şeytan, böylesi birinin kılığına girip otuz ayrı yerde görülebilir. Bunda şaşılacak bir şey yok. İblis dahi uluhiyet iddiasında bulunamamış, yaşayıp varolmak için *"Rabbim!"* diye hitap ettiği Allah'tan izin istemiştir. İblisin dahi cesaret edemediğine bu şeytan cüret göstermiş, Allah'ın evinde, Nebi'nin minberinde, Kelime-i Şehadet lafızlarıyla İblis'in uluhiyetini ilan etmiştir. Şeytan elbette bu iblise hizmet edecek, yaşlı bir Necidli kılığında Mekkeli müşriklere gelip Allah Resûlü'nü nasıl öldürecekleri konusunda onlara akıl verdiği gibi Muhammed Hadri'nin ve benzerinin de kılığına girip insanları bununla aldatacaktır: *"İbrahim Usayfir'in keşfi çook çok açıktı.—*[18] *Keşif ve keramet çeşidinden vakaları sayılamayacak kadar çoktur. Çocuk yaşta kerametleri izhar etti. Beldeye geleceği zaman kurt veya sırtlan sırtında gelirdi. Su üzerinde yürür, gemiye binmeye ihtiyaç duymazdı. Bevli sağılmış süt gibiydi."*

Bu kerametlerin sahibi olan zatın bir ayrıcalığı daha var ki Bedir Yayınları mütercimi, okuyucuya sunmayı pek içine sindirememiş. Büyük kerametleri olan zat için Şa'rani der ki: *"Müezzinin 'Allah-u Ekber' sözünden rahatsız olur ve: 'Ey köpek! Biz kâfir miyiz ki üzerimize tekbir getiriyorsun?' derdi müezzine.' "* [19]

Bu adamın bu sözü nasıl kabul görüyor? Çünkü keramet sahibi bir zat (!).

Adam gemi kullanmadan su üstünde yürüyor. Ayrıca adamın bevli süt gibi! Bu da atlanmaması gereken mühim bir keramet!

Devam edelim: *"... Bazı büyük velilerden nakledildi. Bir şahıs, şeyhe gelip çocuk vermesi için Allah'a dua etmesini ister. Şeyh fakirlere yüz dinar vermesi durumunda bunun olacağını söyler. Adamın çocuğu kız olunca şeyhe gelir. 'Sen bana erkek çocuk sözü verdin ama kız oldu!' der. Şeyh fakirlere verdiği paranın eksik olduğunu söyler. Adam çok az bir şeyin eksik olduğunu söyleyince: 'Biz de çok az eksilttik, sen tamamla, biz de tamamlayalım.' der şeyh. Adam eksik bıraktığı kısmı da fakirlere verir. Evine gidince kız çocuğunun erkek çocuğuna dönüştüğünü görür. Bu, Allah'ın kudreti ve evliyaya ikramıyla olmuştur."* [20]

Keramet sahibi zatlar cinsiyet değiştirme işini bayağı sevmişler. Başkalarına yaptıkları gibi kendileri de ihtiyaç durumlarında cinsiyet değiştirmiş. Hemen aklınıza kötü bir şey gelmesin, sapkınlıktan değil, kerametten (!).

Okumaya devam edelim: *"Şeyhimiz Abdülaziz Ed-Debbağ hazretleri, Seyid Abdullah Bernavi hazretleriyle geçirdiği günlerde, anılmaya değer birçok olayın meydana geldiğini anlatırken bunlardan en garip ve dikkat çekici olanını şöyle naklediyor:*

> *'Bir gün Seyid Abdullah Bernavi bir kadın suretine girerek bana göründü. Ve beni kendine davet etti. Cevap vermeyince bu konuda ısrar edip durdu. Güzel örtülere bürünmüş, en güzel kokuları sürünmüş, beyaz tenli ve oldukça güzel bir kadın çıkageldi. Diyebilirim ki dünyanın en güzel kadınlarından biriydi. Bana yaklaşıp 'Ey efendim, benimle baş başa kalmanı arzu ediyorum, böylece oturup sohbet ederiz.' dedi. Oradan kaçıp uzaklaştım. Resif mevkisine gelince yine geldi. Kaçtım. Şemmain mevkisinde yine geldi. Artık bunalmıştım. Neredeyse bağıracaktım. Halk, üzerimize toplanacak ve rezil olacaktık. Derken o kadının bir anda şekil değiştirip karşıma dikildiğini ve Abdullah Bernavi olduğunu hayretle gördüm. Yüzüme bakarak: 'Seni denedim.' dedi...' "* [21]

Bir Allah dostu kadın kılığına giriyor, bir insanı taciz ediyor, kerameti kendinden menkul öbür hokkabaz da kadını en ince ayrıntısına kadar süzüyor... Tenin rengini dahi fark ediyor. Cinsiyet değiştiren de bunu kerametle yapıyor, en ince ayrıntısına kadar kadını inceleyen mürid de.

Allah Resûlü *(sav)*: *"Kadınlardan erkeklere benzeyen, erkeklerden de kadınlara benzeyene Allah lanet etsin."* [22] buyuruyor deseniz orası biraz karışık. Bunu sapkın duygularla yapanlar lanetlenmiş, Bernavi ve Debbağ gibi kerametle becerenler değil. Umuyorum, bu kitap cinsiyet değiştireceğim diye hayatı kendine zindan edenlerin eline geçmez. Sapıklıklarına bir de Tasavvuf eklemesinler!

Rufai Tarikatının Kurucusu Ahmet Rufai'nin Kerametleri

"... Şeyh bir bahçe satın almak istedi. Bahçenin sahibi cennetten bir saray vermesi karşılığında kabul edeceğini söyledi. Yüzü değişti ve sarardı. 'Tamam, senden bunun karşılığında satın alıyorum.' dedi. Adam: 'Bunu kendi el yazınla yaz.' dedi. Şeyh şöyle yazdı: 'Bu, İsmail'in Ahmed Rufai'den satın aldığı şeydir. Allah'ın cömertliğine dayanarak cennetten bir kasr karşılığında. Önce Adn cenneti, ikinci olarak cennet-i Me'va, üçüncü olarak cennet-i Huld, dördüncü olarak cennet-i Firdevs. Tüm hurileri, vildanları, yatakları, içecekleri, nehirleri ve ağaçlarının tümüyle dünyadaki bahçesi karşılığında satın almıştır. Allah bu alışverişe şahit ve kefildir.' İsmail ölünce bu kağıtla beraber gömüldü. Sabah olunca kabrinde şöyle yazıldı: 'Rabbimizin vadettiğini hak olarak bulduk.' "

Hristiyanlığın İsa'dan *(as)* sonra Pavlus eliyle nasıl tahrif edildiği ve kokuştuğu anlatılırken *"Papazların cennetten arsa satma"* meselesine mutlaka değinilir. Onların yaptığıyla bu şahsın yaptığını karşılaştırmıyoruz elbette. Onların yaptığı üçkâğıtçılık, bizimkinin yaptığının keramet olduğunu bilecek kadar akıllıyız elhamdulillah (!).

Rufai Tarikatı'nın lideri bunu yapar da Ticani Tarikatı'nın lideri keramet olarak ondan geri kalır mı? Birlikte görelim: *"Tüm etbasını sorgusuz ve cezalandırılmadan cennete sokacak, benden başka kimse yoktur. Günahları nereye ulaşırsa ulaşsın, ne kadar masiyet işlerlerse işlesinler. Bunun dışındaki veliler etbalarını sorgu ve münakaşadan sonra cennete sokarlar."* [23]

Ne müthiş kerametler (!). Biri cennetten arsa satıp kendine dünyadan bahçe alır, öteki sorgusuz sualsiz Ticani Tarikat'ına mensup olanları cennete sokar.

Allah Resûlü *(sav)*:

"...Ve ben, bana ve size ne yapılacağını bilmiyorum..." [24] derken bu ne cesaret?

"Benim ümmetimden yetmiş bin kişi sorgusuz sualsiz cennete girecektir." [25] diyen Nebi *(sav)* asırlara yayılan ümmetinden yetmiş bin insanın cennete sorgusuz gideceğini söylüyor. Onu da kendisi yapmıyor: *"İnsanlardan rukye talep etmeyen, ateşle dağlanmayan, uğursuzluk inancına sahip olmayan ve Allah'a hakkıyla tevekkül edenlerdir."* diyor. Yani, kalpleri yalnızca Rablerine bağlı olan, fayda ve zararı O'ndan bekleyen, O'na karşı hüsnüzanlarını koruyan muvahhidler. Tevhidleri kemâle erince, sorgusuz cennete girme kemâline nail olanlar... Ticani'de sınır da yok özellik de. Sadece onun etbası olmanız yeterli. Ayrıca salih amellerinizle değil, ona mensubiyetinizle gidiyorsunuz cennete. Günah işlemek de serbest!

Ahlaksız Kerametler

"Ali Vaiş. Nehariye meczuplarından. Seyyidim, efendim... Mahalle'de, Mısır'da ve başka yerlerde kerametleri ve harika hâlleriyle görünürdü. Bir menkıbesini Şeyh Turabi bana anlattı. Şeyh Vaiş Mahalle'de 'genelevi'nin bulunduğu handa kalıyordu. Orada (çalışan kadınlarda)n kim çıksa onu durdurur ve: 'Dur! Senin için şefaatçi olayım buradan çıkmadan.' derdi. Bazısını bir iki gün bırakmazdı. Ta ki şefaati kabul oluncaya dek." [26]

Ali Vaiş'in kerametlerinden biri... Kötü yolda olan kadınları yanına alıyor. Onlarla baş başa, birkaç gün şefaat talebine cevap gelmesini bekliyormuş. Onlarla aynı handa yaşamak şeyhi kesmemiş olacak ki affedilmeleri için özel kerametler izhar etmiş (!). Başka bir örnek: *"Şeyh Meczup Uryan İbrahim minbere çıplak çıkar ve öylece hutbe okurdu. Şöyle derdi: 'Sultan Dimyat, Bab-ı luk beynel kasreyn, Cami Tiylun' Sonra Allah'a hamdederdi. Bu sözlerle insanlar çok ferahlardı. Büyüklere aldırmaz onların yanında yellenirdi. Sonra da: 'Bu falancının yellenmesidir.' derdi. Bunun için yemin dahi ederdi."* [27]

Yuh olsun, Allah Resûlü'nün ümmetine veli diye bu delilleri takdim edenlere! Yazıklar olsun! Edepsiz, görgüsüz ve ahlaksız insanların münkeratını keramet adı altında ümmete dayatanlara!

Yumurtalıkları ile Gemi Çekme Kerameti

"Ubeyd, Şeyh Huseyn Ebu Ali'nin etbasındandı. Müthiş harikulade hâlleri vardı. Onun kerametleri: O, yağmur yağmasını emreder, bulutlar yağdırırdı.

Ona kötülük yapmak isteyeni o an öldürürdü. Bir gün Cafiriyye'ye girdi. Elli kadar çocuk peşine düşüp onunla dalga geçtiler. Dedi ki: 'Ey Azrail! Bunların canını almazsan seni melekler divanından azlederim.' Hepsi öldü çocukların. Bunu duyan bir kadı 'Sus!' dedi şeyhe. Şeyh: 'Sen sus!' dedi. Kadı kör, sağır ve dilsiz oldu.

Bir gemiyle yolculuğa çıktı, gemi bataklığa oturdu, çıkaramadılar. 'Onu bir iple benim yumurtalıklarıma bağlayın.' dedi. Bağladılar. Çekti ve bataklıktan kurtardı." [28]

"Şeyh Şemseddin El-Hanefi. Valinin hanımı bir gün şeyhin yanına geldi. Ona masaj yapan kadınlar gördü. Kalbiyle bu durumu kınadı. Şeyh gözleriyle ona şöyle bir baktı. 'Onlara bak.' dedi. Kadın, masajcı kadınlara bakınca onların yüzlerini parıldayan kemikler olarak gördü. İrin onların burunlarından ve ağızlarından çıkıyordu. Âdeta kabirden kalkmış gibiydiler. Şeyh dedi: 'Vallahi ben onları hep bu surette görüyorum.' Sonra bu hâli kınayan kadına dedi: 'Senin vücudunda üç tane ben vardır. Biri koltuk altında, biri baldırında, biri de göğüsünde.' Kadın şaşırdı. 'Doğru söyledin! Vallahi eşim bile bunları bilmiyor.'

dedi. Tevbe ve istiğfar etti." [29]

Kadınlara masaj yaptırıyor ama onları asıl suretleriyle değil, kemik yığını olarak görüyor! Kınayan kadın akıl edip de sormuyor, madem kadınları kemik yığını olarak görüyorsun, tenimde, göğsümde ve baldırımdaki benleri nasıl gördün? Aynı kitaptan başka örnekler: *"Muhammed Şuveymi, Medyen Esmunî Hazretlerinin müridlerinden. Medyen Hazretlerine uzak bir yerde oturur, ona yakın oturanları izlerdi. Aklından kötü bir şey geçirene asasını yollar, asa onun başına inerdi. Medyen Esmuni'nin evinde bulunan kadınları eliyle eller, onları yoklardı. Bu durumu Medyen'e şikayet ettiler. 'Rahatsız olmayın, onun eliyle sizin için hayır hasıl olacak.' dedi..."* [30]

"... Şeyh ile beraber hamama gittik. Hizmetçisi bir hata yaptı. Şeyh penisini eline aldı. Çekti ve omuzuna ulaşıncaya kadar uzattı. Sonra onunla hizmetçisini dövdü. Hizmetçi acıyla bağırıyordu. Sonra penisini küçültüp eski hâline döndürdü. Sonra benim elimden tutup penisine götürdü. Hiçbir şey hissetmedim. Sanki erkek değildi. Allah rahmet etsin, ondan razı olsun, kerametleri ve acayip hâlleri ne de fazladır."

Yorum Yok!..

Mide Bulandıran Kerametler

"Ebu'l Hayr Kuleybati, üstünlüklerine inanılan velilerdendir. Köpekleriyle beraber gezerdi. Köpekler, cin tayfasından olup halkın işlerini görürdü. Çoğu zaman Hakim Cami'nin tuvalet deliklerine yüzünü dayar, öyle beklerdi." [31]

"Şeyh Hasan Seki Ed-Dımeşkî. Ona: 'Mutlaka bize keramet göstermelisin!' dediler. Onlara: 'Bana yüz metelik getirin.' dedi. Paraları yuttu. İhtiyaç gideren insan gibi oturdu. Paralar altın olarak çıktı." [32]

"Bir adam Ebu'l Hayr Kuleybati'ye geldi. 'Eşim hamile ve canı falanca yemeği istiyor.' [33] *Şeyh bir kap istedi, o kaba büyük abdestini yaptı ve kabın içinde istenen yemek sıcak olarak duruyordu."*

Bu ümmet; akıl, ruh ve kalp ümmetidir. Aklı ikna eden güçlü delillere, ruhu doyuran ibadetlere ve kalbi yatıştıran hikmetlere sahiptir. Bu dengeli tutumları, onları, insanlık için çıkarılan en hayırlı ümmet yapmıştır.

Tarihin ve takvimin seyrini değiştiren, karanlıklara mahkûm insanlığı vahyin aydınlığına çıkaran bir başarı sergilemiştir.

Tasavvuf ehli ise bu mirasa sahip çıkmak yerine ona ihanet etmiş, aklı yoksaymıştır. Kur'ân ve sünneti görmezden gelmiş ve İslami kavramları ters yüz

etmiştir.

Tuvaletlerde yaşamayı zühd sanan, genelev kadınları ile sabahlayan, oğlancılık yapan, sihir, hokkabazlık ve kehaneti erdem sayan müşrik, bidatçi ve ahlaksız fasıkları *"veli"* diye ümmete rol model yapmışlardır. Çünkü onların kerametleri var (!). Kimdi bu adamlar? Beyni uyuşmuş, ahlaksız, psikolojik rahatsızlıkları olan klinik vakalar... Şu satırları yazan bir insan normal olabilir mi?

Şeyh Debbağ'ın hayal dünyasından: *"Şeyhimden işittim, buyurdu ki: 'Her meleğin zatında beş baş bulunur. Her başın sağı, solu ve üstü bulunur. Her başın üst nahiyesinde dokuz ağız vardır ki bunların toplamı 63 ağız eder. Yani, her başta altmış üç ağız bulunur.*[34] *Bu sayıyı beşle çarparsak 315 rakamı çıkar. Her ağızda bazen üç, bazen beş, bazen yedi dil bulunur. Üç dil bulunduğunda bunu ağız sayısıyla çarparak 945 dil çıkar. Beş dil bulunduğunu kabul edersek 1575, yedi dil olursa 2205 yapar...' "* [35]

Eski hurafelerde yer alan canavar tanımına ne kadar da benziyor? Debbağ'ın keşif/keramet/fetih ile gördüğü bu varlıklar muhtemelen onu avucuna alıp onunla oynayan cinni şeytanlardır.

Debbağ'ın hayal dünyasından başka bir örnek: *"Bir gün arkadaşıma: 'Gel Allah'ın yarattığı en garip mahluku düşünelim, sonra Allah'ın yarattıkları arasında onun olup olmadığına bakalım. Şöyle düşün: Bir yaratık, dört ayak üzerinde yürüyor. Deve suretinde ve sırtı hep ağız dolu. Sırtında bir kümbet var, yukarı doğru çıkıyor. Başında çıkıntılar var. Birinden dışkı, birinden bevl çıkıyor. Bu çıkıntılar arasında her şeyi ile tam bir insan sureti bulunuyor...' dedim. Biz bu konuşmayı bitirmemiştik ki bu canlıyı gördük."* [36]

Kötü bir cahiliye geçmişi olan bir Müslim: *"Uyuşturucunun her türlüsünü kullandım, bu Sufiler neyin kafasını yaşıyor, anlamadım."* demişti.

"Ebu Yezid El-Bestami'ye sordular:

— Kaf Dağı'nı gördün mü? Dedi ki:

— Kaf Dağı'na ulaşmak kolaydır. Mesele kef(ince), ayn ve sad dağına ulaşmadır, dediler ki:

— Bunlar nedir? Dedi ki:

— Bunlar yeryüzünü kuşatan dağlardır. Ebu Muhammed Kaf Dağı'na çıktığını, Nuh'un gemisini terkedilmiş olarak orada gördüğünü anlatırdı, derdi ki: 'Basra'da Allah'ın bir kulu vardır ki Basra'da oturup ayağını Kaf Dağı'nın üzerine koyar.' ..." [37]

Son örnekler: *"Muhammed Ali Kettani bir tavafta on iki bin hatim yapardı..."* [38]

"Şeyh Nurettin Mursafi'ye bir hâl geldi. Bir günde bin üç yüz altmış defa hatim

yaptı..." [39]

Buraya kadar verdiğimiz örneklerden anlaşılıyor ki: Kur'ân ve sünnette Allah'ın yardımı olarak görülen keramet ile Tasavvufta var olan keramet birbirinden çok farklıdır.

Birincisi, Allah'ın *(cc)* mümin kullarına yardımı; ikincisi, şeytanın dostlarına yardımıdır.

Biri, insanların Allah'a olan imanı, sevgisi ve saygısı artsın diyedir; diğeri ise şahıslara karşı bir korku imparatorluğu kurmak ve onları sömürmek içindir.

Biri, Allah'ın dini yücelsin, aziz olsun diyedir; öteki ise post ehlinin menfaat elde edip yücelmeleri içindir.

Biri iman ve salih amele dayandığı için ortaya çıkan sonuç, tevhid, sünnet ve taattir. Diğeri ise şirk ve hurafeye dayandığı için sonuç, bidat, masiyet ve ahlaksızlıktır.

Biri, akıl ve fıtratın kabul edeceği bir nur taşır üstünde; diğerinde ise kalpleri ürperten, akılları zorlayan bir karanlık vardır.

Sözün özü biri Rahmani, öteki şeytanidir!

. Müfredetü'l Kur'ân, 707.
. İstidraç: Allah'ın (cc) bir kavmin sapkınlığını arttırmak için onlara üst üste ihsanda bulunması, nimetlerini arttırması, istediklerini vermesidir. Böylece onları adım adım azaba yaklaştırmak, zahirî hâlleriyle aldanmalarını sağlayıp tevbeye yönelmelerini engellemektir.
. Ta'rifat, 184.
. 3/Âl-i İmran, 37
. Buhari, 4086.
. Buhari, 4086.
. Sahabe döneminde vaki olan keramet cinsinden hadiseler için bk. Mecmuu'l Feteva, 11/277 ve sonrası.
. 10/Yûnus, 62-64
. Buhari, 1353-1354; Müslim, 2930-2931.
. Bk. Kurtubi Tefsiri, Bakara Suresi, 102. ayet tefsiri.
. Buhari, 3450; Müslim, 2934.
. Buhari, 7132; Müslim, 2938.
. Buhari, 3062; Müslim, 111.
. Fethu'l Bari, 4086 no'lu hadis şerhi.
. Fethu'l Bari, 371.
. Age. 368.
. Tabakatu'l Kubra, 2/107, bk. Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1273, Bedir Yayınları.
. Tercüme Abdulkadir Ayçiçek'e aittir. "Çook" ifadesi manidardır.
. Tabakatu'l Kubra, 2/140; Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1407 ve sonrası.
. Neşr-u Menasinu'l Ğaliye, 203.
. El-İbriz, 1/41-42.
. Buhari, Libas, 62; Ebu Davud, Libas, 28; Tirmizi, Edeb, 24; İbni Mace, Nikah, 22.
. Keşfu'l Hicab, 373.
. 46/Ahkâf, 9
. Buhari, 5705; Müslim, 220.
. Tabakatu'l Kubra, 2/150; Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1445. Mütercim bu kerameti tercüme ederken "genelev" ifadesini tercüme etmemiş. "Benat-ı Hata Hanı" olarak bırakmıştır. Galiba şeyhlerin iffetsizliğini kelime oyunuyla kapatacaklarına inanıyorlar.
. Tabakatu'l Kubra, 2/142; Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1418.
. Camiu'l Keramat, 2/286. Bu menkıbeyi aynı şeyhten Şa'rani de nakleder. Evliyalar Ansiklopedisi, 3/1175 Mütercim "yumurtalıklarıma bağlayın" ifadesini "bana bağlayın" olarak tercüme etmiştir.
. Tabakatu'l Kubra, 2/85; Evliyalar Ansiklopedisi, 3/1215. Mütercim şeyhinin ayıbını örtmek için masaj kelimesini "onu giydiren" diye çevirmiştir.
. Tabakatu'l Kubra, 2/92; Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1258. Mütercim elleriyle kadınlara dokunduğu kısmı atlamıştır. "Onun bazı

hâllerini şikayet ettiler." diye çevirir.

. *Tabakatu'l Kubra, 2/143; Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1420.*
. *Camiu'l Keramat, 2/42.*
. *Me'muniyye El-Hameviyye*
. *9x5 nasıl 63 eder? Anlaşılan sufilerin matematiği de farklı!*
. *El-İbriz, 1/472, Demir Kitabevi.*
. *Age.*
. *İhya, 4/304; Kutu'l Kulub, 2/69.*
. *El-Luma', 225.*
. *Evliyalar Ansiklopedisi, 4/1361.*

TASAVVUFTA RABITA

Lügat ve Vahiy Istılahında Rabıta

"Rabıta" kelimesi Arap lügatinde ra-be-te kökünden türemiştir. Kök anlamı, bir şeyi bir yere bağlamak olup iki şey arasındaki bağ, bağı kuran alete verilen isim demektir. Bir şeye devam etmek, bir işi pekiştirmek ve sağlamlaştırmak anlamlarında da kullanılmaktadır.[1]

Kur'ân ve sünnette lügat anlamına uygun ibadetler için kullanılmıştır:

Cihad için ayrılmış ve kullanılmaya hazır olsun diye bağlanmış atlara *"Ribatu'l hayl"* kelimesi kullanılmıştır.[2] Yani, savaş için bağlanan atlar.

Düşman karşısında nöbet tutma ibadetine *"Ribat-murabata"* kelimesi kullanılmıştır.[3]

Allah'ın *(cc)* kalplere kuvvet vermesi ve kişinin manevi yönden desteklenmesi anlamında *"Rabtu'l kalb"* ifadesi kullanılmıştır.[4] Yani, kalbi sağlam kılmak, desteklemek.

Salih bir amel üzerinde sebat etmek ve zorluğuna dair onu devam ettirmek anlamında *"ribat"* ifadesi kullanılmıştır.[5]

Tasavvufta Rabıta

Genel olarak Tasavvufta, özel olarak Nakşibendi Tarikatı'nda rabıta bir ıstılah/terim olarak kullanılır ve Tasavvufi terbiyede özel bir ritüeli ifade eder. Tasavvufta bir nefis terbiyesi metodu olarak kullanılan rabıtanın ne anlama geldiğini Mutasavvıfların kendisinden dinleyelim. Kendisi de Mutasavvıf olan Dr. Dilaver Selvi'nin Nefis Terbiyesinde Rabıta kitabından ilgili bölümü okuyalım: *"Rabıta, Tasavvuf terbiyesinde özel bir terim olmuştur. Rabıta deyince, Tasavvuf ehlinin konu ettiği ve uyguladığı özel terbiye metodu akla gelir. Tasavvuf büyükleri rabıtayı değişik yönleri ile tarif ederek onun manevi terbiyedeki önemine dikkat çekmişlerdir. Rabıtayı tek bir tarifle ifade etmek zordur. Rabıtanın, özü muhabbetten ibaret olduğu için tek yönlü bir tarif yeterli olmamaktadır. Bunun için burada rabıtayı ana hatlarıyla veren kitapları zikredeceğiz:*

Mevlana Halid Bağdadî rabıtayı şöyle tarif eder: 'Rabıta; Cenab-ı Hakk'ın özel tecellilerine ulaşmış, müşahede mertebesine ermiş kamil bir mürşide, kalbi bağlayıp huzur ve gıyabında o mürşidin sureti, sireti ve özellikle ruhaniyetini hayalen kendisi ile birlikte farz ederek, yanındayken takındığı tavrı, gıyaben de sürdürmeye çalışmaktır.

Tarikatta rabıta; müridin, Allah'a vasıl olmuş, kâmil ve mükemmil olan şeyhin ruhaniyetinden medet (manevi yardım) istemesidir. Şeyhin suretini düşünmek

müride edep ve terbiyeyi muhafaza ettirir...

Bu arada unutulmamalıdır ki maksat yüce Mevla'ya ulaşmaktır, rabıta ise bu yolda vesile olmaktan başka bir şey değildir.'

Ahmed Ziyaeddin Gümüşhanevi rabıtayı şöyle tarif eder: 'Rabıta, salikin (hak yolcusunun), mürşidin suretini idrakinde, gönlünde canlandırması ve onun simasını hayalinde tutmasıdır. Rabıta ilerleyip salikin bedenini kuşatınca mürşidin suretini her şeyde görmeye başlar. İşte şeyhte fâni olmak dedikleri hâl budur. Rabıta, süluku tamamlayıp kemâle ermede en kısa yoldur." [6]

Dikkat edilirse bir terbiye metodu olarak rabıtanın özü, şeyhin suretini zihin ve kalpte canlı tutmak, şeyhi hayal etmektir. Cübbeli Ahmet olarak bilinen kişi rabıtanın kısımlarını anlattıktan sonra şöyle der: *"Tasavvufi kaynaklar rabıta hakkında daha başka şekiller de tarif etmişlerse de hepsinde müşterek olan nokta, şeyhin suretini hayal etmektir."* [7]

Rabıtanın Değişik Şekilleri

- Şeyhi iki gözünün arasında hayal etmek
- Şeyhin suretinin, iki yanı arasında olduğunu hayal etmek
- Mürid, şeyhinin suretini, alnında tasavvur eder ve onu alnının ortasına yerleştirir.
- Mürid, şeyhinin suretini kalbinin ortasına getirir.
- Mürid; şeyhinin suretini, Mevla'nın nurlarının, kendisinde toplandığı bir havuz mesabesinde kabul ederek önce alnının ortasında tasavvur eder. Daha sonra buradan kalbinin ortasına indirir...
- Mürid, kendi cenazesini düşünür ve defnedilme işlemlerini bütün teferruatıyla hayal eder. Sonra kendisine sorar: *"Sen öldünse burada zikreden kimdir?"* Bu soruya: *"Şeyh efendidir."* diye cevap verir. Buna *"Ölüm Rabıtası"* denir.
- Şeyhin ruhaniyetini nurdan bir daire olarak düşünüp kendini o dairenin ortasında hayal eder.[8]

Ölümü hatırlamak ve şeyhi hayal etmek anlamıyla rabıta, hemen her tarikatta mevcuttur. Ancak belli bir adap içerisinde ve günlük vird olarak rabıtayı, bir disiplin içinde ele alma, Nakşbendîlere has bir uygulamadır. Dünyanın farklı ülkelerinde Tasavvufla ilgili binlerce araştırma yapılmasına rağmen, rabıta konusuna neredeyse hiç değinilmemesi, dahası birçok Tasavvuf uzmanının rabıtadan haberdar dahi olmaması bunun kanıtıdır. Daha çok Nakşbendî Tarikatı'nın yaygın olduğu bölgelerde rabıta konusu araştırmacıların dikkatini çekmiş ve gündemlerine girmiştir.

Nakşibendiler Nasıl Rabıta Yapar?

Zikirle bütünleştirilen ve Nakşbendîlerin günlük görevleri arasında bulunan rabıta şu şekilde yapılır: *"Muhammed Raşid Hazretleri'nin sağlığında, kardeşi ve halifesi Abdülbaki Hazretleri'ne soruluyor:*

— Seyidim, kitaplarda rabıtanın çeşit çeşit tarifleri yapılmış, siz nasıl yapıyorsunuz?

Abdülbaki Hz. şöyle buyuruyor:

— Rabıta akşam namazından sonra yapılır.

On beş dakikadan az olmaz, bir buçuk saate kadar uzayabilir.

Rabıta yapacak olan kişi yüzünü kıbleye döner, otururken sağ ayağını sol ayağının altından çıkarır, gözlerini yumar, yirmi beş defa 'estağfirullah' çeker.

Estağfirullah'lar ile günün ağırlıkları ve dünya didişmelerinden kirlenen kalbi temizlenmeye başlar.

Daha sonra sultanımızı azim, nurani ve latif makamda düşünür.

Mesela, bir kürsüde durduğu yerin başından arş-ı âlâya uzanan nurani bir sütun tasavvur eder.

Allah'ın rahmeti Sultanımızın başına nurani bir sütunla iner ve birleşir.

Mürid o nurani sütundan nurani bir ziyanın kılıç gibi kendi kalbine aktığını düşünür.

Kalpteki günahların mermere damlayan asit gibi kalpte yara açtığını düşünerek bu nurun o yaralara merhem olup kalbi cilaladığına inanır. Cilalaya cilalaya bir hafta rabıtanın içinde kaybolursa rabıtası yoğunluk kazanır ve o insan istikamet sahibi olur. Tarikattan çıkmak istese de artık çıkamaz." [2]

Kendisi de bir tarikat şeyhi olan ve sonrasında tevbe ederek İslam'a yönelen Feriduddîn Aydın Hoca, Nakşibendilik ve rabıtayı farklı açılardan incelediği kitabında bu konuyu şöyle ele alır:

"Rabıtanın Şartları ve Uygulanış Biçimi

Bilindiği üzere her tarikatın kendine özgü birtakım kuralları vardır. Bunlar âdeta birer kanun gibi daha doğrusu 'Allah'ın ya da Peygamber'in birer emri olarak' tarikat bağlıları tarafından titiz bir şekilde uygulanırlar. İşte -konumuzun özünü oluşturan- 'rabıta' da bu kurallardan biridir.

Zikrin değişik bir biçimi olarak da tanımlanan rabıta, Nakşbendî Tarikatı'nda şeyh-mürid ilişkisinin çok önemli bir halkasını oluşturur. Müridin, şeyhe mutlak, kesin ve sürekli bağlılığını sağlamak üzere konmuş olan bu kuralın belli zamanlarda, belli uygulanış şekilleri vardır. Aynı tarikatın bir cemaatinden

diğerine küçük farklarla icra edildiği ise bir gerçektir. Genelde 'Hatm-i Huvâcegân' adı altında uygulanan zikir merasimi sırasında halka şeklinde oturan müridler, şeyhin ya da onun adına 'hatm'i yöneten vekilinin bir işareti üzerine rabıta yaparlar. Bu işaret, halkada bulunanların rahatça duyabileceği orta bir sesle 'Rabıta-i Şerîfe!', 'Mürşide rabıta' ya da benzer bir komuttan ibarettir...

Gerek sistematik bir ayin biçimi olan 'Hatm-i Huvâcegân' merasimi gerek bu ayrıntılardan her biri -ki bunlardan biri de rabıtadır- gerek de şeyhin ruhani bir ödev olarak müride verdiği herhangi bir ders, vird, telkin, emir ve talimat; tarikat protokolünde zikrin kapsamına girer. Yani bunların hepsi ya da herhangi biri, tarikatın avam dilinde genel bir tabirle 'zikir' olarak adlandırılır. Dolayısıyla rabıta da Nakşbendî Tarikatı'nda bir zikir şeklidir.

Rabıtanın uygulanışı sırasında müridin oturuş biçimi, fiziksel ve zihinsel durumu ile yer, zaman ve ortam çok önemlidir. Bu durumları şu şekilde özetlemek mümkündür:

a. Abdestli Olmak

b. İnabeli Olmak

Yani müridin, mürşid olarak kabul ettiği şeyhe ya da vekiline önceden beyat etmiş olması gerekir. Buna, tarikat dilinde 'El almak' da denir. Zaten Nakşibendilere göre bir şeyhe bağlanmayan -daha açıkçası tarikata girmeyen- insanın öncüsü şeytanın ta kendisidir.

c. Kapıyı Kilitlemek

Aslında kapının içerden kilitlenmesi sırf rabıtaya bağlı bir kural değildir. Nakşibendilere göre bu, 'Hatm-i Huvâcegân' ayininin bir ayrıntısıdır. Bununla beraber rabıta yalnız başına bile yapılsa yine de sakin bir yer tercih edilir. Şu var ki -yukarıda da değinildiği üzere- rabıta, 'Hatm-i Huvâcegân' ayininin kurallarından biri olduğu için bu merasimin bir öğesi olarak icra edilirken zaten kapı kilitli bulunmuş olur. Yakın tarihin Nakşibendi şeyhlerinden İsmet Garîbullah:

'İnabe böyle talim etti ol mâh,

Kapanmak kapı sünnettir ol agâh'

mısralarıyla tarikatın bu kuralını anlatmaya çalışmaktadır.

d. Ortamı Karartmak

Vakit gece ise ışıkları söndürmek, gündüz ise pencerelere perde germek suretiyle ortam karartılır ya da en azından loş hâle getirilir. Ancak bunlar özellikle 'Hatm-i Huvâcegân' ayininin yapıldığı mekân için söz konusudur. Tek başına

rabıta yapan kişi, oturduğu yerde başından aşağıya bir çarşaf ya da puşu gibi bir şey örtmek suretiyle de bu ortamı sağlayabilir.

e. 'Ters Teverruk' Oturuşu ile Oturmak

Bunun şekli şöyledir: Şafii Mezhebi'nde namazdaki son oturuşun tam tersi olarak sol ayak dik tutulur (yani, topuk yukarıda, parmak uçları ise yerdedir). Sağ ayağın parmak uçları da -köprü gibi duran- sol bacağın altından biraz dışarı çıkarılır. Bu durumda sağ baldır tamamen yere yapışıktır, vücut zorunlu olarak sol tarafa doğru eğimlidir ve eller namazda olduğu gibi yine dizler üzerinde bulundurulur. Bu oturuş şeklinin, yakın tarihte yaşamış olan bazı Nakşbendî teorisyenleri tarafından öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

f. Gözleri Yummak

Gerek 'Hatm-i Huvâcegân' sırasında gerekse müridin tek başına yaptığı rabıtada gözler yumulur. Hem hatim ayinini yöneten şeyh veya temsilcisi hem de müridler aynı şeyleri yapmak durumundalardır. Mürid, hatim dışında ve yalnız başına rabıta yaparken de yine gözlerini yumar.

g. Nefesi Kontrol Altına Almak

Rabıta yaparken ağız kapalıdır, soluk burundan alınır. Nakşibendi Tarikatı'nda başlıca iki çeşit zikir vardır. Bunlardan biri sözlü zikir olan 'vird'dir, diğeri ise zihinsel zikir olan 'rabıta'dır ki her ikisinde de nefes kontrol altında bulundurulur.

h. Sabit ve Hareketsiz Durmak

Yakın tarihte Nakşbendî Tarikatı'na yeniden şekil verenler, Hatm-i Huvâcegân, zikir, rabıta ve benzeri ayinlerin uygulanışı sırasında müridin hareketsiz durmasını, ah, vah gibi ızdırap ve hüzün ifade eden sesler çıkarmamasını ve inlememesini şart koşmuşlardır. Onlara göre bu tür davranışlar şeytanın giriş kapısı ve nefsani duyguların doyuma ulaştırılması olarak nitelenmiştir.

ı. 'Mürşid'in Suretini Zihinde Canlandırmak

Bu kural rabıtanın özünü oluşturur. Diğerleri ise buna bağlı olarak ikinci derecede ayrıntı sayılırlar. Nakşbendîlik'te 'Tarikat Adabı' diye sıralanan kurallar içinde en önemli unsur olarak rabıtadan söz edilirken bu nokta üzerinde daha ısrarlı bir şekilde durulmuştur.

Yapılan açıklamalara ve tarif şekillerine göre mürid, bu ödevi yapmak için gerekli şartları yerine getirdikten ve gözlerini yumduktan sonra bütün dikkatini şeyhinin cismani varlığı üzerinde toplamaya ve onun silüetini hayalinde canlandırmaya çalışır. Nakşbendî Tarikatı'nın, özellikle yakın tarihte oluşmuş Süleymancılık ve Menzilcilik gibi bazı kollarında şeyhin fotoğrafına bakmak

suretiyle de rabıta yapılmaktadır. Mürid bunu yaparken, şeyhinin nur deryası olduğuna inandığı kalbinden kendi kalbine bu nurların bir çağlayan gibi aktığını da aynı şekilde canlandırmaya gayret eder.

i. Mürşidin Ruhaniyetinden İstimdat Etmek

Rabıtanın çok önemli kurallarından biri de budur. Nakşbendî ruhanilerine ait mektup ve kitapçıklarda bunun önemi sıkça vurgulanmıştır.

Ruhaniyetten istimdatın ne demek olduğuna gelince bu, müridin şeyhinden himmet, bereket ve yardım dilemesidir. Bunun için şeyhin genç, yaşlı, sağ ya da ölmüş olması arasında hiçbir fark yoktur. Hatta ölmüş olan şeyhin, kınından çekilmiş kılıç gibi olduğu, yani bütün maddesel kayıtlardan sıyrıldığı ve işlevini daha süratle yapabilecek durumda olduğu, yine bu tarikatın ruhanileri tarafından ifade edilmiştir. Dolayısıyla müridin rabıta yaparken içinden, şeyhinin suretini canlandırmasıyla birlikte ondan himmet ve medet dilemesi rabıtanın kaçınılmaz bir kuralıdır..." [10]

Ne Allah'ın kitabında ne de Resûlü'nün sünnetinde böyle bir zikir ya da ibadet çeşidi olmadığını hepimiz biliyoruz. Gizlenmek, başı örtmek, belli bir şekli muhafaza ederek oturmak, nefesi kontrol altına almak, bir varlığı hayal etmek gibi maddeler daha ziyade Hint menşeli çilekeş abidlerin ve mağaralarda şeytanların fısıltılarıyla Allah'a kulluk yaptığını zanneden Hristiyan ruhbanların usullerini hatırlatıyor.

Burada özellikle nefesi kontrol etmek kısmına dikkat edelim. Farklı tarikat kitaplarında bu konuya dair çok ince ayrıntılar verilmekte ve özellikle zikir ve rabıta esnasında buna dikkat edilmesi müridlerden istenmektedir. Nefesin kontrol edilmesi suretiyle bir noktaya konsantre olma İslam'ın hiçbir ibadetinde yoktur. Kaynağı bir Budizm ibadeti olan yoga ve meditasyondur.

Muhammed Emin Erbili Tenviru'l Kulub kitabında *"Nakşibendi Büyüklerinin Yanında Zikrin Keyfiyeti Bölümü"* diye bir başlık açar. Yukarıda zikrettiğimiz adaplardan on bir tanesini zikreder. Sonra şöyle devam eder:

"Bil ki bu tarikatın çoğu erbabı, insanda bulunan letaifi (ruhun manevi organları) yolu, yolcuya kolaylaştırıcı olarak kabul ederler. Belli bir cezbeye ulaşmak için bu manevi organlarla 'Allah' lafzının zikrini çekerler. Bunların ilki kalptir. Sol memenin iki parmak altında sola meyillidir. Âdem'in ayağı altındadır (onun gözetim ve kontrolü altında anlamında) Bu manevi organın nuru sarıdır. Bu nur çıkıp omuz hizasında yükselirse ve kişide bir haraketlenme/sarsıntı olursa 'Allah' lafzını ruh latifesine telkin eder. Ruh latifesi sağ memenin iki parmak altında göğse meyillidir. Nuh ve İbrahim'in ayağı

altındadır. Nuru kırmızıdır. Zikir ve vukuf, kalp latifesindedir. Burada hareketlenme ve yanma olursa sır latifesine zikir telkin etmeye başlar. O sol memenin iki parmak üstünde göğse meyillidir. Musa'nın ayağı altındaır. Nuru beyazdır. Zikir burada vukuf ise kalpte olur. Tutuşmaya başladığında zikri hafiy latifesine telkin eder. Sağ memenin iki parmak üstünde göğse meyillidir. İsa'nın ayağı altındadır. Nuru siyahtır. Bu latife tutuşmaya başladığında ahfa latifesine zikir telkin eder. Bu latife göğüs kafesinin ortasında Muhammed'in ayağı altındadır. Nuru yeşildir. Bu latifeyle de yukarıda zikredildiği gibi iştigal eder. 'Ayağının altındadır' ifadesinden kastedilen sünnet ve yoldur... Sonra Lailahaillallah zikrini telkin eder. Keyfiyeti şöyledir: Önce dilini damağına yapıştırır. Nefes aldıktan sonra nefesini içinde tutar. Sonra 'La' kısmını göbeğin altından ahfa latifesinin üstündeki latifelerinin ortasına uzattığını hayal eder. Nefs-i Natıka latifesine ulaşıncaya dek devam eder. Bu beynin birinci batnındadır ve ona 'reis' denir. Sonra 'ilah' kelimesinin hemzesini uzattığını hayal eder. Beyinden sağ omuza doğru iner. Sonra ruh latifesine çeker. Sonra 'illalah' kısmının hemzesinden tutup onu omuzdan göğsün ortasının köşe kısmına çektiğini hayal eder. Kalbe ulaşıncaya kadar böyle hayal eder. Sonra tuttuğu nefesiyle kalbin siyah noktalarının üzerine 'Allah' lafzıyla vurduğunu hayal eder. Ta ki bu lafzın izi ve sıcaklığı bedenin diğer uzuvlarında açığa çıkana kadar böyle yapar. Böylece bedendeki tüm fasit noktalar yanar salih noktalar aydınlanmış olur..." [11]

Şu paragrafı okuyan herhangi bir Müslim bunun İslam'ın inanç ve ahlak öğretileriyle bir ilgisinin olduğunu söyleyebilir mi?

Bedende manevi olan bazı organların ve enerji merkezlerinin olduğuna inanılıyor. Ve bunların zikirle harekete geçirilmesi durumunda kişinin manevi hâller yaşayacağı ve cezbe noktasına ulaşacağı düşünülüyor. Bu sapkınlık ile: *"İnsan bedeninde yedi adet çakra/enerji merkezi vardır. Bunlar, belirli bir fizikî oturuş, nefesi tutmak, sabit bir objeye odaklanmak, belirli lafızların tekrar edilmesi suretiyle hissedilir ve harekete geçirilirse ruh arınır."* diyen Budist müşriklerin sapkınlıkları arasındaki fark nedir?

Meditasyon, Yoga ve Rabıta

Dikkatle okuyalım:

*"Önce muteber ve kapsamlı bir İngilizce Arapça kâmûs olan '***Al-Mavrıd***' adlı lügatte, 'yoga' maddesine bir göz atalım. Bu lügat, yogayı aynen şöyle tanımlamaktadır: 'Yoga: Ruhu, zat-ı ilahiye ile birleştirme amacına yönelik bir nefis terbiyesi ve tefekkürden ibaret olan dinsel bir Hint felsefesidir...' Oryantalist*

J. Tandrio ve ruhbilimci B. Real, ortaklaşa kaleme aldıkları **'The Yoga'** *adlı eserde bu meditasyon sistemini şu ifadelerle açıklamaktadırlar:*

'Yoga: İ;nsanın, doğal olarak iradeye dayalı ve sinirler üzerinde egemenlik kurmak suretiyle bilinçaltı şekilde vücuduna görevler yüklemek için yaptığı bedensel, ruhsal ve düşünsel alıştırmalardır ki bu sayede onun ruhu, kâinat olaylarını idare eden Yüce Rabbin ruhu ile bütünleşmiş olur...' Yukarıdaki her iki tanıma da iyice dikkat edilecek olursa yogadaki temel hedefin, (haşa!) Allah ile birleşme ideali şeklinde ortaya çıktığı görülür. Burada yeri gelmişken hemen kaydedelim ki; rabıtanın da hedefi bundan başka bir şey değildir. Nitekim bakınız 'Ruhu'l-Furkan' adlı kitabın yazarları da rabıta konusuna ayırdıkları bölümde İsmet Garibullah'tan naklettikleri bir beyitin açıklamasını yaparlarken kullandıkları ilginç bir ifade ile yogadaki amaçların aynısını şu şekilde açıklamaktalardır:

'Aziz kardeşim, senin şeyhin Zat-ı Pak-i Subhaniye'de fâni olmuşsa sen de ona rabıta etmen sayesinde Zat-ı Pak-i Subhaniye'de fâni olursun...'

Yogayı, rabıta ile -sadece tanımlama açısından- karşılaştırdığımız zaman, şu ortak noktaları çok rahat bir şekilde tespit edebiliyoruz:

a. Râbıtada da (vird çekme sırasında) yogada oldugu gibi solunumun kontrol altına alınması vardır.

b. Râbıtada da (yogadaki lotus oturuşundan alınan ilhamla) belli bir oturuş biçimi vardır. (Buna, 'ters teverruk oturuşu' denir.)

c. Râbıtada da (yogada olduğu gibi) dikkatin belli bir nokta üzerinde yoğunlaştırılması vardır.

d. Sonuç olarak rabıta da aynen yoga gibi zihinsel, fiziksel ve mistik bir uygulama biçimidir.

Böylece râbıtanın, bir anlamda yogadan farklı bir şey olmadığını kesin bir şekilde anlamış bulunuyoruz..." [12]

Şeyhi hatırlamak anlamındaki rabıtanın hemen hemen bütün tarikatlarda olduğunu, özel bir disiplin içerisinde icra edilen ve yazımıza konu olan rabıtanın ise Nakşibendiler'e ait olduğunu belirtmiştik. İlginç olan ise rabıtaya son hâlini veren ve rabıtanın kendisiyle özdeşleştiği Mevlana Halid-i Bağdadî'nin Hindistan'a gitmiş,[13] o bölgenin abid ve zahidleriyle zaman geçirmiş ve böylece rabıtaya son hâlini vermiş olmasıdır.

Döndüğü zaman da çevresinde toplananlara öğrettiği tarikat adabı nedeniyle yoga uzmanlığıyla (yogilikle) suçlanmıştır.[14]

Rabıtada Bu Israrın Sebebi Nedir?

Kitap ve sünnette olmamasına rağmen Nakşilerin rabıta hususundaki bu ısrarları ve müridlere günlük olarak rabıtayı şart koşmalarının altında bazı nedenler vardır. Bunları anlamak için rabıta edepleri başlığı altında zikrettikleri maddelere bakmak yeterlidir:

Rabıtanın Şart ve Edepleri[15]

1. Mürid, şeyhin ruhaniyetinin tasarruflarının, gerçekte Cenab-ı Hakk'ın tasarrufları olduğunu bilmelidir.[16]

2. Mürid, şeyhin kemâlatının, şeyhin ruhaniyetinden ayrı olmadığına inanmalıdır.

3. Mürid, şeyhinin ruhaniyetinin herhangi bir mekânla mukayyet (bir yere bağlı) olmadığına inanmalı ve nerede olursa olsun şeyhin ruhaniyetini, tasavvur ettiği yerde hazır bulacağını bilmelidir.[17]

4. Şeyhine muhabbete berdevam olmalıdır. Zira sevgide bir inkıta (kopukluk) ve noksan (eksilme) olduğu takdirde rabıta bozulur.

5. Her hâlükârda şeyhine nispete (bağlanmaya ve onunla irtibat kurmaya) riayet etmelidir.

6. Cezbe hâli kendisine hasıl olana kadar rabıtaya devam etmelidir. Bu arada kendisine bazı ahval gelse bile rabıtayı terk etmemelidir. Çünkü rabıtayı terk edecek olursa o hâl ondan gider.

7. Bütün vakitlerde rabıtaya devam etmeli ve rabıtayı asla terk etmemelidir.

8. Rabıtada rüknü azam (en büyük temel), teveccüh kıblesi olan tevhiddir ki bu, tek bir zata rabıta yapmaktan ibarettir.

Bir müridin içinde şeyhinden başkasına karşı rabıta ve beklenti varsa onun bâtını (iç âlemi) Mevla'nın huzuruna açılmaz. Meşayıhın beyanına göre iki şeyhe nisbeti olan mürid asla felah bulmaz.

9. Rabıtanın edeplerinden biri de rabıta yapılan zatın diri olmasıdır.

10. Şeyhinin şeyhi hayatta olan kişinin rabıtası ona olmalıdır.

11. Mürid, silsiledeki bütün şeyhlere, onları görmeden de rabıta yapabilir. Fakat dersi kimden aldıysa rabıtayı ona tahsis etmesi hususunda bütün evliyanın ittifakı vardır.

Bütün bu edep ve şartlar incelendiğinde, rabıtanın müridi terbiye etmekten ziyade, kalbini şeyhe iyice bağlamak, onun emirleri karşısında robot misali her komutu yerine getiren bir aygıta dönüştürmek olduğu görülecektir. Her gün, ara vermeden, şeyhi hayal etmek, hiç şüphesiz kalpte tarifsiz bir sevgi oluşturur. Bir kadının resmine sürekli bakan veya onu hayal eden birinin, aşka tutulduğunu ve

canına kıyacak kadar o kadına bağlandığını biliyoruz.

Rabıta yoluyla şeyhlere kullaştırılan insanlar haktan o denli uzaklaşmışlardır ki akıllarına şu soruyu sormak gelmez:

"Madem ki rabıta gibi bir ritüel dahi şirk ve ortaklık kabul etmiyor, şeyhten başkası rabıtaya karıştırıldığında rabıta bozuluyor neden biz şeyhlerimizi Allah (cc) ile aramızda ortak yapıyoruz? Sonradan uydurulan bir şey dahi ortak kabul etmiyorsa dua, yardım, yönelme ve umma gibi Rabbimize yapılması gereken ibadetler neden Allah'tan önce şeyhlere sunuluyor?!

Madem şeyhin mertebesi çok yücedir ve ona ulaşmak mümkün değildir, neden şeyhe ulaşmak için önce vekillerle rabıta yapmıyoruz da direkt şeyhe rabıta yapıyoruz?!

Rabıtayı şeyhe değil de kendine yaptıran vekiller tarikatta hain ilan edilip kovuluyorken Allah'a yapılması gerekenler neden Allah'a değil de şeyhe yapıldığında şeyh, Allah'ın dininden kovulmuyor?!"

Rabıta yapan yüz binlerce müridin Allah'ın *(cc)* dinine hakaret edildiğinde, Allah'ın yasaları yürürlükten kaldırıldığında, İslam'ın şiarlarına saldırıldığında *"düzeni bozmamak"* adına sustuğunu, ancak şeyhlerine veya tarikatlarına dil uzatıldığında düşmanlığın ve husumetin en acımasız ve adaletsiz olanını sergilediğini görürüz. Tarikat münkirleri dedikleri muvahhidlere karşı verdikleri mücadeleyi İslam düşmanlarına karşı vermiş olsalar ellerindeki imkân ve sayısal çoğunluk nedeniyle bugün dünya Müslimlerinin durumu çok daha farklı olabilirdi. Şimdi sormak istiyoruz: Rabıta, müridi Allah'a mı ulaştırıyor yoksa şeyhe bağlılığını mı arttırıyor?!!!

Rabıtanın Delili Nedir?

Üzerinde bu kadar ısrarla durulan rabıtanın mutlaka Kitap ve sahih sünnetten bir delilinin olması gerekmektedir. Nakşilerin icra ettiği şekliyle rabıtayı ne Allah Resûlü *(sav)* ne de selef-i salihin uygulamıştır. Dünyanın küçülmesi, bilgiye ulaşmanın kolaylaşması ve modernizmin bunalttığı insanlığın huzur arayışı seyrinde rabıtanın, *"meditasyon"* ve *"yoga"* gibi Budist menşeli ibadetlere benzediği anlaşılmıştır. Kaldı ki rabıtaya son hâlini veren Halid-i Bağdadî Hindistan yolculuğu sonrasında rabıtayı bu hâle sokmuştur.

Rabıtaya dair Sufilerin yazdığı kitaplarda, rabıtanın Kur'ân ve Sünnet'ten delili diye onlarca delil zikredilmiştir. Ancak zikredilen delillerin hiçbirinin rabıtayla ne lafız ne de anlam yönünden bir alakası bulunmamaktadır. Ne ayetlerin mantuku ne de mefhumundan rabıtayı çıkarmak mümkün değildir. Zorlama ve bâtıni yorumlamalarla ayetler ve hadisler tefsir edilmiş ve rabıtanın meşruluğuna

delil alınmıştır.[18]

Tarikat-i Aliyye kitabında verilen sıralamaya göre rabıtaya işaret ettiği iddia edilen delillerden başlık olarak seçilenleri kitabın sıralamasına dikkat ederek veriyoruz:

"Rabıtanın Kur'ân'dan delilleri:

'Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve sadıklarla beraber olun!' [19]

'... Bana yönelenlerin yoluna uy!' [20]

'Ey iman edenler! Sabredin, sabırda yarışın/birbirinize sabrı tavsiye edin ve nöbet tutun. Allah'tan korkup sakının ki kurtuluşa eresiniz.' [21]

'Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve (sizi) Allah'a (yakınlaştıracak) vesileler arayın. Allah yolunda cihad edin. Umulur ki kurtuluşa erersiniz.' [22]

'De ki: 'Eğer Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun ki Allah da sizi sevsin....' ' [23]

'Kullarımızdan kuvvet ve basiret sahibi olan İbrahim, İshak ve Yakub'u da an!' [24]

'Onlar ki ayakta, otururken ve yanları üzere yatarken Allah'ı zikrederler. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ederler.' [25]

'Allah ve melekleri Peygamber'e salât etmektedir. Ey iman edenler! Siz de ona salât ve selam edin.' [26]

Rabıtanın sünnetten delilleri:

'Allah'ın yarattıklarının şerrinden O'nun tam olan kelimelerine sığınırım.' [27]

'İhsan, Allah'ı görüyormuşsun gibi ibadet etmendir. Sen O'nu göremiyorsan dahi muhakak O seni görmektedir.' [28]

'Allah'ın mahlukatı hakkında tefekkür edin. O'nun zatı hakkında tefekkür etmeyiniz. Siz O'nu düşünmeye güç yetiremezsiniz.' [29]

'Allah'ın nimetleri hakkında düşününüz. Allah'ın zatı hakkında düşünmeyiniz.' [30]

'Allah dostları o kimselerdir ki görüldüklerinde Allah'ı hatırlatırlar.' [31]

'Nebileri anmak ibadet, salihleri anmak kefarettir.' [32]

'Ruhlar toplu hâlde ordulardır. Onlardan ezelde tanışanlar dünyada anlaşırlar. Tanışmayanlar ise zıtlaşırlar.' [33]

'Beş şey ibadettendir: Az yemek, camilerde oturmak, Kâbe'ye bakmak, okumadan da olsa mushafa bakmak, âlimin yüzüne bakmak.' [34]

'Allah için seven kimse muhakkak imanını kemâle erdirmiştir.' [35]

'Bana itaat eden Muhakkak Allah'a itaat etmiştir. Beni seven de Allah'ı sevmiştir.' [36]

Sahabe-ı Kiram'ın Rabıtası:

'... Ebu Bekir Sıddık'ta hasıl olan hâl buna şahit olarak yeter. Şöyle ki: O, ruhaniyet hasebiyle Resûlullah'tan hiç ayrılmadığından, hatta kaza-ı hacet için bile Efendimiz'den hali (boş) bir yer bulamadığından dolayı Resûlullah'tan çok utanırdı. Bu durumu Allah Resûlü'ne şikayet ettiğinde, Efendimiz ona ruhsat vermişti. Abdest bozarken dahi Resûlullah'ı gayriihtiyarı hatırlamasında bir sakınca olmadığını beyan etmişti.' [37] *"* [38]

Bu delillerden herhangi birinin sabit bir oturuş, karanlık ve sessiz bir ortam oluşturma, nefesi kontrol altına alma ve şeyhin suretini hayal etmeyle uzaktan ya da yakından alakası var mıdır?! Zorlama yorum, zırva tevil ve nasları tahrif ederek delil elde edilmez. İslam apaçıktır, ibadetlerin delilleri güneş gibidir. Niçin namaza, zekâta, oruca... delil bulmak için zorlanmıyoruz? Okuyan okuduğu anda onun, namazın delili olduğunu nasıl hemen anlıyor? Rabıtaya gelince sayfalarca izahat yapmadan, rabıta ile delil arasında bağ kurulamıyor! Çünkü uydurulmuş ve sonra delil arayışına başlanmıştır. Bu zorlama delillerden, en yaygın olanını ele alalım isterseniz:

" 'Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve sadıklarla beraber olun!' [39]

... Bu ayet-i kerimede müminlere hitap edildiği açıktır. Bu da göstermektedir ki 'sıdk' sıfatı, imandan daha hususi (özel) bir manaya sahiptir. Çünkü iman edenlere 'sadıklarla' beraber olunması emredilmiştir. Yani, sıdk mertebesinde bulunan herkes mümindir, ancak her mümin sıdk mertebesinde değildir. Bu ayette emir buyrulan 'beraberlik' iki şekilde olur:

1. Cismani Beraberlik: *Bu türlü beraberlik, sadıkların meclisine bizzat devam ederek onlardan ilim, fazilet ve feyiz almakla olur. Kişi sadıklarla beraber olmak için, onların meclislerine devam eder, söylediklerini dinler, hâl ve tavırlarını örnek alır. Bundan dolayıdır ki ashab-ı kiram Resûlullah'ın etrafında pervane olur, sürekli onunla beraber bulunmaya gayret ederlerdi. Uzak beldelerde bulunanlar da fırsat buldukça ve yol emniyetini temin ettikçe her taraftan Âlemlerin Efendisi'ni ziyarete gelirlerdi.*

2. Ruhani Beraberlik: *Eğer kişi, ayet-i kerimede 'Sadıklarla beraber olun' emri olduğu hâlde sadıklardan cismani olarak ayrı bulunuyorsa ne yapacaktır? İşte bu durumda da onların gidişatlarına uyacak, yaptıklarını yapıp yapmadıklarını terk edecek, onların hâl, tavır, davranış ve sözlerini onların gıyabında hayalinde canlandıracak ve onların hâli ile hâllenecektir. Ehlullahın meclisinde bizzat bulunmak, kişiye fayda sağladığı gibi gıyaben şahıslarını ve hâllerini düşünmek de fayda verir. Çünkü bir kişi hayalinde, dimağında (beyninde) ve kalbinde neyi*

tasavvur ederse fiillerinde de o tezahür eder (açığa çıkar) rabıta da bundan ibarettir." [40]

Bu zorlama istidlal metoduna şu sorular yöneltilebilir:

1. Bu ayeti 1400 yıldır tefsir eden sahabe, tabiin, müfessirler ve sonradan gelen âlimlerden ayeti böyle anlayan veya *"ruhani beraberlik"* adı altında böyle bir tapınma biçimi iddia eden kimse olmuş mudur?

Cevap kesinlikle *"hayır"*dır. Çünkü ayetten bunu anlamış ve Nakşibendilikteki rabıtaya yormuş tek bir kişi dahi olsaydı Sufiler bu nakle dört elle yapışır ve altın harflerle baskıya sunarlardı. Örneğin, Tarikat-i Aliyye kitabının müellifi tamamı Sufi meşrep kişilerin görüşlerini ayete açıklama olarak vermiştir. Onlar dahi Nakşi rabıtasına tek kelimeyle işaret etmemiş, salihlerle beraber olmanın faydalarından bahsetmişlerdir.

2. Bu ayetten böyle bir sonuç çıksa ve rabıta da şer'i bir ibadet olsaydı Allah Resûlü *(sav)* bunu ümmetine öğretirdi. Neden öğretmedi? Bir rabıtanın yüzlerce yıllık ibadetten daha faydalı olduğuna inanan Nakşilere bu konuda torpil mi yaptı (!).

Allah Resûlü *(sav)* şu sözün sahibi değil midir?

"Sizi cennete yaklaştıracak tüm amelleri size gösterdim. Sizi ateşten uzaklaştıracak tüm amelleri size yasakladım." [41]

"Sizi, gecesi dahi gündüz gibi olan apaçık bir yol üzere bıraktım. Benden sonra ancak helak olacak olan o yoldan sapar." [42]

İnsanı en kısa yoldan Allah'a ve cennete ulaştırdığı inanılan rabıtayı neden ümmetine göstermedi? Allah Resûlü *(sav)* rabıtayı bilmiyordu ya da biliyordu da tüm ümmet arasından bu hayra Nakşileri mi layık gördü?!

3. Bu ayetin bağlamı nedir? Bu bağlam içinde sadıklardan kastedilen nedir?

Tebuk Gazvesi'nden geri kalanlara bir uyarı mahiyetinde inen ve ümmeti, mücadele ve cihad insanlarıyla beraber olmaya teşvik eden bu ayetin, Sufilerin insanları uyuşturma ve dünyadan el etek çekip nefsini ıslahla meşgul olma projesine kullanılması doğru mudur?

Yine Allah'a *(cc)* aracılar atamaya ve rabıtaya delil olarak kullanılan Mâide Suresi 35. ayetin de cihad için indirilmiş olması ve Allah ve Resûlü'ne savaş açanların cezalandırılmaları gerektiği bağlamında zikredilmesi rastlantı mıdır? *"Allah'a vesile arayın ve O'nun yolunda cihad edin."* diyerek aslında vesilenin ne olduğuna dair açıkça vurgu yapılmasına rağmen vesileyi bâtıni yorumlara tabi tutup rabıtaya delil yapmak ne kadar mantıklıdır?

İslam'ın mücadele ve cihad ruhunu pekiştirmeye dönük ayetlerini, içe

kapanmaya ve bireysel ıslaha delil almak, rabıta gibi Budist öğretilerden esinlenerek geliştirilmiş bir psikolojik şartlandırma ritüeline kullanmak insafla ne denli uyuşmaktadır?

4. Tevbe Suresi 119 ve Mâide Suresi 35. ayetlerinin ikisi de *"Allah'tan korkun."* şeklinde başlamasına rağmen, bu kısmı atlayıp sadıklarla beraber olmayı ve vesile aramaya işaret eden yere yoğunlaşmak yanlış değil midir?

Allah'tan korkmak; din adına konuşurken dikkatli olmayı, dinden olmayan bir şeyi dine nispet etmekten şiddetle sakınmayı, insanları şeyhlere değil Allah'a davet etmeyi ve Allah'ın dünya ve ahiret saadeti olsun diye indirdiği nasları hiç alakası olmayan yerlere çekip Allah adına insanları aldatmaktan sakınmayı gerektirmez mi?

Sorularımızı arttırabiliriz ancak verecek cevapları olmadıklarını biliyoruz. Bu sebeple rabıtaya delil olarak sunulan ve rabıtayla ne lafız ne de anlam yönünden hiçbir ilgisi olmayan tüm naslar için de aynı şeyleri söylemek mümkündür. Rabıtacılar Kur'ân ve sünnetin işaret etmesiyle rabıtaya yönelmemiş, şeyhlerinin icat ettiği bir ritüeli Kur'ân ve sünnete uyarlamaya çalışmışlardır. İmam Şatıbi bu tür insanlar için şunları söyler: *"Bil ki: Hükümlere delalet etmesi için delillere yaklaşım şekli iki türlü olmaktadır:*

a. (Tarafsız yaklaşım:) Delile duyulan ihtiyaçtan dolayı ve içermiş olduğu hükme ulaşmak için başvurulması. Bu durumda farazi olarak düşünülen olay o delile arzedilecek ve delilin gerektirdiği hükme uygun olarak varlık âlemine çıkması sağlanacaktır...

b. (Önyargılı, kasıtlı yaklaşım:) Meydana gelen olayda gözettiği garazının/amacının sıhhatine destek aramak için delillerin kullanılması. Bu tavrı gösterenler, Şâri'nin kastını dikkate almaksızın, delilin, kendi gözettikleri amaca uygunluğundan hareket ederler. Bunların delilleri sevk etmekten/öne sürmekten maksatları garazlarına mesnet aramaktır. Bu yaklaşım, kalplerinde eğrilik bulunan kimselerin, delillerden hüküm çıkarış biçimi olmaktadır.

Bu husus şu ayette gayet açık olarak ifadesini bulmaktadır: 'Kalplerinde eğrilik olan kimseler, fitne çıkarmak, kendilerine göre yorumlamak için onların çeşitli anlamları olanlarına (müteşabihata) uyarlar.' Bu tür insanların maksatları delillerden hüküm çıkarmak değildir, aksine onların amaçları arzu ve heveslerinin peşine düşerek zırva tevillerle fitne ve fesat çıkarmaktır. Çünkü bunların yaklaşımında önce düşünce belirlenmekte, daha sonra ise bu sapık görüşü destekleyici deliller aranmaktadır. Böylece asıl olan deliller, tabi durumuna düşmektedir. İlimde derinleşmiş kimselere (rusûh erbabına) gelince,

bunların, hükümlerin delilleri üzerine takdim edecekleri arzu ve hevesleri yoktur. Bu yüzden de onlar 'Ona inandık, hepsi Rabbimizin katındandır...' derler ve: 'Rabbimiz! Bizi doğru yola erdirdikten sonra, kalplerimizi eğriltme.' şeklinde dua ederek bu tür sapıkların davranışından kendilerinin korunması için Allah'a sığınırlar. Birinci yaklaşım sahipleri, delilleri, arzu ve heveslerine hâkim kılmakta, şeriatın esası da bu olmaktadır. Çünkü şeriatın geliş amacı, sadece kulları arzu ve heveslerine köle olmaktan kurtarmak ve böylece sırf Allah'a kul olmalarını temin etmektir. İkinci yaklaşım sahipleri ise arzu ve heveslerini, deliller üzerinde hâkim kılmakta ve bunun sonucunda deliller, garazlarına tabi duruma düşmektedir. Bu mana 'Makâsıd' bölümünde açıklanmıştı. Ayrıca Allah'ın izniyle tamamlayıcı mahiyette olmak üzere; İçtihat bahsinde konuya tekrar temas edilecektir." [43]

Kalbinde eğrilik olanlar Kitab'ın muhkem/açık/anlaşılır naslarına bakmazlar. Konuyla alakası olmayan, anlamı kapalı, birden fazla anlama gelebilecek olan müteşabih nasların etrafında dönerler. Tarih boyunca insanların Allah *(cc)* ile aldatılması ve sırat-ı müstakimden sapması bu şekilde olmuştur:

"Sana Kitab'ı indiren O'dur. O (Kitap)'tan bazı ayetler (kimsenin tahrif etmeye güç yetiremeyeceği şekilde sağlam, açık ve) muhkemdir. Onlar (Kitab'ın çoğunluğunu ve ana omurgasını oluşturan muhkem ayetler), Kitab'ın anası olan (ayetlerdir). Diğer bazısı da (kullarını imtihan etmek için açık kılmadığı) müteşabih ayetlerdir. Kalplerinde eğrilik bulunanlar, fitne çıkarmak ve (ayetleri hevalarına göre) yorumlamak için müteşabih olan ayetlerin peşine düşerler. O (ayetlerin) tevilini/hakiki anlamını yalnızca Allah bilir. İlimde derinleşenler derler ki: 'Ona iman ettik. Hepsi Rabbimizin katındandır.' Ancak akıl sahipleri düşünüp öğüt alır." [44]

Rabıta Bir İbadet midir?

Kur'ân'dan ve sünnetten onlarca delili olduğuna inandıkları, icra ediliş adabını namazdan daha katı kural ve disiplinlere bağladıkları rabıtanın ne olduğu sorusuna şu cevapları vermişlerdir:

"Rabıta; namaz, oruç, hac gibi dinimizin, şeklini ve sınırlarını belirlediği bir ibadet değildir. Rabıta insan terbiyesinde kullanılan bir metottur..." [45]

"Rabıta, feyizli bir ortamı ya da insanı, hayalen canlı tutarak, hayalen hemhâl olarak o hâl ve kişinin nurundan ya da o yerin feyzinden, nurundan istifade etmektir. Yoksa bir insana, mekâna veya mabuda ibadet etmek değildir. Tekraren ve özellikle belirtiyorum: Rabıta, hayalen canlandırma ve hemhâl olma neticesinde feyizlenme ve nurlanmadır..." [46]

Bir ibadet olmadığını söyledikleri rabıtanın önemi hakkında öyle sözler sarf ederler ki iki yaklaşımın arasını bağdaştırmak mümkün değildir:

"Elli dört farzdan biridir rabıta,
Ehli aşkın rehberidir rabıta;
Hubbi fillâh'tır bu yolda rabıta,
Bir muhabbettir gönülde rabıta." [47]

"... Kâinatı yaratan Rabbimizle iritibat kurmanın tek yolu rabıta..." [48]

"Ne diyor İsmet babamız: 'Bir insan rabıta yapmadan da Allah'a kavuşabilir ama dört yüz sene ömrü olması lazım, sırf ibadet yapması lazım. Dört yüz sene ibadetle bir umut vermiş İsmail Hakkı Bursevî ve bazı âlimler. Hangimizin dört yüz yıl ömrü var ibadetle geçirecek?' " [49]

"Kavuşturucu yollar içinde rabıtadan daha çabuk kavuşturanı yoktur. Hangi talihli kimseye bu nimeti ihsan ederler? Hâce-i Ahrâr 'kaddesallahü teâlâ sirreh' hazretleri (Fıkarât) risalesinde buyuruyor ki: Fârisî mısra' tercümesi:

'Önderin görüntüsü, Hakkın zikrinden daha faidelidir!'

Yani rehberin hayali, talebesine (kalbin tasfiyesinde) zikretmesinden daha çok faide verir. Çünkü başlangıçta, talibin Hak Teâlâ ile tam yakınlığı yoktur. Bunun için zikretmekle, çok faidelenemez. Önceniz, sonranız selamette olsun!" [50]

"Rabıta, nefse karşı en büyük ilaçtır. Rabıta kuvvetlendikçe insan, nefsin hile ve azgınlıklarından kurtulur. Rabıtaya devam ediniz." [51]

Rabıta ibadet değildir, ama

- Farzdır.
- Zikirden daha faziletlidir.
- Dört yüz yıllık ibadetten daha tesirlidir.
- Allah *(cc)* ile irtibat kurmanın tek yoludur.
- Nefse karşı en etkili ilaçtır.

Hakkın ölçüsü, içinde çelişki olmaması ve tüm yönlerden uyum arz etmesidir. Batılın özelliğiyse öğretilerinin çelişik olması ve bütünleştirilmesinin mümkün olmamasıdır. Rabıta, hak olan vahye dayanmadığı için içinde bunca çelişkiyi barındırması normaldir!

Önemli bir nokta!

Tasavvuf erbabının yanıldığı konulardan biri de nefis terbiyesinde kullanılan metotların birebir sünnete uygun olmasının zorunlu olduğunu düşünmemeleridir. Evet, sadece nefis terbiyesi değil, dinin içinde olan her metot Allah Resûlü'nün sünnetinden olmalıdır. Çünkü Resûllulah'ın vazifelerinden biri

insanları arındırmak, onları manevi olarak yükseltmek, ihsan mertebesine ulaştırmaktır.

"Size içinizden bir Resûl gönderdik. Size ayetlerimizi okuyor, sizi arındırıyor, size Kitab'ı, hikmeti ve bilmediklerinizi öğretiyor." [52]

Evet, Allah Resûlü *(sav)* insanları arındırmak için gönderilmiştir. Ve hiç şüphesiz bu görevini hakkıyla yerine getirmiştir. Birileri, aradığını onun sünnetinde bulamamış gibi farklı dinlere başvuruyorsa bu, onların eksiğidir, Muhammedî yolun değil.

Bakın, Allah Resûlü döneminde de böyle arayışlar oluyor. Birileri onun *(sav)* yaptıklarıyla yetinmiyor, Allah'a daha yakın olabilmek için yeni yollar deniyor. Allah Resûlü'nün bu duruma tepkisi çok sert oluyor.

Peygamberimizin nafile ibadetlerini öğrenmek üzere, sahabeden üç kişilik bir grup, Peygamber hanımlarının evlerine geldiler. Kendilerine Efendimiz'in ibadetleri bildirilince, onlar bunu azımsadılar ve:

"— Allah'ın Resûlü nerede biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır, dediler. İçlerinden biri:

— Ben ömrümün sonuna kadar, bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım, dedi. Bir diğeri:

— Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim, dedi. Üçüncü sahabi de:

— Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim, diye söz verdi.

Bir müddet sonra Peygamberimiz onların yanına geldi ve kendilerine şunları söyledi:

— Şöyle şöyle diyen sizler misiniz? Sizi uyarıyorum! Allah'a yemin ederim ki ben, sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutuyor bazen tutmuyorum. Gece hem namaz kılıyor hem de uyuyorum. Kadınlarla da evleniyorum. Benim sünnetimden yüz çeviren kimse benden değildir." [53]

Evet, tepki budur: *"Sünnetimden yüz çeviren benden değildir..."* Bu tepki, bugün hâlâ arayış içinde olan ve Nebi'nin sünnetiyle iktifa etmeyen herkesi kapsamaktadır.

Arınmak isteyen Budist rahiplere, Hristiyan abidlere değil, Muhammed Mustafa'nın *(sav)* sünnetine yönelmelidir!

. Lisanu'l Arab, 7/302.

. "Onlara karşı gücünüz yettiği kadar kuvvet ve (cihad için tahsis edilmiş) besili atlar hazırlayın. Onunla Allah düşmanlarını, kendi düşmanlarınızı ve sizin bilmediğiniz Allah'ın bildiği (gizli düşmanlarınızı) korkutursunuz." (8/Enfâl, 60)

. "Allah yolunda bir gün ve bir gece ribatta bulunmak, gece namazı ile birlikte bir ay oruç tutmaktan daha hayırlıdır. Eğer kişi ölürse yapmakta olduğu iş, öldükten sonra da onun için geçerli olur, rızkı kendisine verilir, fitnelerden emin olur." (Müslim, 3537.)

. "Biz sana, onların kıssalarını hak olarak/gerçek hâliyle anlatıyoruz. Şüphesiz ki onlar, Rablerine iman etmiş bir grup gençti ve biz de onların hidayetlerini arttırmıştık. Ve kıyama kalkıp: 'Bizim Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbidir! Onu bırakıp da hiçbir (sahte) ilaha dua etmeyiz. Andolsun ki o takdirde batıl/saçma bir şey söylemiş oluruz.' dediklerinde, onların kalplerini (yakin, sabır ve kararlılıkla) pekiştirmiştik." (18/Kehf, 13-14)

. "Size, Allah'ın kendisiyle günahları yok edip dereceleri yükselteceği hayırları haber vereyim mi? buyurdular, ashab:

— Evet, ya Resûlallah, dediler. Resûl:

— Güçlükler de olsa abdesti güzelce almak, mescidlere doğru çok adım atmak, bir namazı kıldıktan sonra öteki namazı beklemek. İşte ribatınız, işte bağlanmanız gereken budur." (Müslim, 251.)

. S. 22-24 özetle. Kanaatimce bu kitap Feriduddîn Aydın Hoca'nın Tarikatta Rabıta ve Nakşbendîlik kitabında Rabıta'ya ve Nakşibendilik'e yöneltiği eleştirilere cevap olarak kaleme alınmıştır. Müellifin akedemik kimliğine bağlı olarak Nakşibendilerin rabıtayla ilgili yazmış oldukları kitaplar arasında en düzenli olanıdır. Lakin rabıtayı delillendirme yönünden konuyla ilgili diğer kitaplarda olduğu gibi bu kitap da tam bir fiyaskodur. Rabıta delillerle sabit olan bir eylem olmadığından Kur'ân ve sünnetin nasları, zorlama yorumlara tabi tutulmuş, tahrife varacak zorlama genellemelerden rabıtaya dayanak oluşturulmaya çalışılmıştır.

. Tarıkat-i Aliyyede Rabıta-i Celile, 45.

. Age. 41-45. Sadece başlıklar özetlenerek alınmıştır.

. http://www.dervisler.net/diyari-menzilden/gavsimizdan-rabita-tarifi-t737.0.html- Adıyaman Menzil sufilerine yakın bir web sitesidir.

. Tarîkatta Râbıta ve Nakşibendîlik, 26-32 özetle.

. Tenviru'l Kulub, s. 564-566, Daru'l Kutubi'l İlmiyye.

. Tarîkatta Râbıta ve Nakşbendîlik, 280-283 özetle.

. TDV İslam Ansiklopedisi, 15/284 Halidi Bağdadî mad. Ayrıca Tasavvuf erbabının hazırladığı "İslam Âlimleri Ansiklopedisi" adlı eserde Mevlana Halid'in Hindistan'a gidiş ve dönüş süreci tafsilatlı olarak anlatılmıştır. Bk. Hicri 13. asır âlimleri Mevlana Halid-i Bağdadî.

. Age. 15/284. "Süleymaniye'de Şeyh Ma'rûf Berzencî, onu sahtekâr, sapık ve yogi olmakla suçladı. Bu arada 'Tahrîrü'l Hitâb fi'r red alâ Hâlidi'l Kezzâb' adlı bir de risale yazarak bunu Bağdat Valisi Said Paşa'ya gönderdi. Ancak Halid'in salih bir kişi olduğuna inanan Said Paşa, Hille müftüsü Muhammed Emin Topukçulu'ya, Halid aleyhindeki suçlamalara reddiye olarak 'El-Kavlü's Savâb bi reddi mâ Sümmiye bi Tahrîri'l Hitâb' adıyla bir risâle yazdırdı." Osmanlı'nın Halidî Bağdadî'yi ve sonrasında Nakşi şeyhleri koruması siyasi sebeplere dayanmaktadır. Özellikle Nakşiler'in Şia düşmanlığı ve bu konudaki katı tavırları, tarih boyunca Şiilik sorunuyla uğraşmış Osmanlı tarafından takdir edilmiş ve tarikatın yayılması için destek olmuşlardır. Günümüzde dahi Tasavvufi çevreler arasından Şia'ya karşı en katı tutuma sahip olan, Nakşibendiye'nin Halidî kolundan gelen İsmailağa Cemaati'dir. Bir başka neden de Osmanlı'nın son dönemlerinde savaştığı Necd âlimleridir. Osmanlı'nın Vahhabiler dediği bu kesime karşı en şiddetli düşmanlığı o gün de bugün de Nakşibendiler yapmaktadır. Nakşiler, devlet desteği ve göz yummasıyla yayıldıklarını unutup bunun; İlahi bir lütuf olduğunu iddia etmekte ve bununla övünmektedirler!

. Tarıkat-i Aliyye'de Rabıta-i Celile, 46-55 özetle.

. Madem şeyhin tasarruflarının asıl sahibi Allah'tır, neden Allah'a değil de şeyhe teveccüh ediyoruz? Allah (cc) bize şeyh efendiden daha yakın değil midir?

"Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin ona verdiği vesveseleri de biliriz. Biz, ona, şah damarından daha yakınız." (50/Kâf, 16)

Bize şah damarımızdan daha yakın olan ve bizimle kalbimiz arasına girecek kadar her an bizimle olan bir Rabbimiz varken bizim gibi aciz, Rabbinin hidayet ve rahmetine muhtaç kullara niye teveccüh edelim?

" Ey iman edenler! Sizleri, size hayat verecek şeylere davet ettiğinde Allah'a ve Resûl'e icabet edin. Bilin ki Allah, kişiyle kalbi (düşünceleri) arasına girer. Ve muhakkak (diriltilip), O'nun huzurunda toplanacaksınız." (8/Enfâl, 24)

. Her zaman ve her mekânda kulla beraber olmak ve onda tasarruf etmek Allah'ın (cc) sıfatlarındandır.

" Allah'ın göklerde ve yerde olan her şeyi bildiğini bilmez misin? Kendi aralarında fısıldaşan üç kişinin dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin altıncısı mutlaka O'dur. Bundan az ya da daha çok olsunlar (fark etmez), her nerede olurlarsa (Allah) onlarla beraberdir. Sonra kıyamet gününde yaptıklarını onlara haber verir. Şüphesiz ki Allah, her şeyi bilir." (58/Mücadele, 7)

. İsmailağa Cemaati'nin Mahmud Ustaosmanoğlu gözetiminde yayına hazırladığı Ruhu'l Furkan Tefsiri, Bakara 152. ayet tefsirinde 9 ayet, 14 hadisi rabıtanın delili olarak zikrederler.

Yine İsmailağa Cemaati'nden Cübbeli Ahmet olarak bilinen Sufi Tarikat-i Aliyyede Rabıta-i Celile eserinde 7 temel ayet ve açıklama, ruhların tasarruf etmesi, Resûlullah'a salât ve selam getirmek ve onlarca hadis zikretmiştir.

. 9/Tevbe, 119

. 31/Lokmân, 15

. 3/Âl-i İmran, 200

. 5/Mâide, 35

. 3/Âl-i İmran, 31

. 38/Sâd, 45

. 3/Âl-i İmran, 191

. 33/Ahzâb, 56

. Müslim

. Buhari, Müslim.

. Ebu Nuaym

. Beyhaki

. Nesai

. Deylemi

. *Buhari, Müslim.*
. *Deylemi*
. *Ebu Davud*
. *Beğavi*
. *Risale-i Halidiyye tercümesi*
. *"Bozacının şahidi şıracı olur." atasözünü doğrulayan bir istidlal. Allah Resûlü'nün ashabına bir fiil nispet ediliyor. Kaynak olarak da Hindistan yolculuğu dönüşünde rabıtayı bir şirk ayinine çeviren Halid-i Bağdadî'nin kitabı gösterilmiş!*
. *9/Tevbe, 119*
. *Tarikat-i Aliyye'de Rabıta-i Celiyye, 95-96.*
. *Musannef, İbni Ebi Şeybe, 7/97.*
. *İbni Mace, 43.*
. *El-Muvafakat, 3/290, Mehmet Erdoğan tercümesiyle.*
. *3/Âl-i İmran, 7*
. *Nefis Terbiyesinde Rabıta, s. 191.*
. *Prof. Orhan Çeker, Rabıta Caiz midir?, Burhan Dergisi, 127. Sayı.*
. *Mustafa Fevzi, İsbâtu'l Mesâlik fi Râbitati's Sâlik, s. 19, Tarikatta Râbıta ve Nakşiendîlik kitabından naklen.*
. *https://www.youtube.com/watch?v=rcjbVh7G2-k, Cübbeli Ahmet Hoca, Rabıta ve Gerçek Zikir sohbeti.*
. *Aynı sohbet içinde.*
. *Mektubat-ı Rabbani, 187. Mektup.*
. *Muzaffer Taşyürek, Hatme-i Hacegan Sultanları, 242.*
. *2/Bakara, 151*
. *Buhari, Nikah, 1.*

TASAVVUF ve İSTİĞASE/ ALLAH'TAN BAŞKASINDAN MEDET UMMA

İstiğasenin Anlamı

Kelime ğa-ve-se/غوث kökünden gelir. Kök anlamı, *"yardım"*dır. İstiğase ise içinde bulunulan sıkıntıda bir başkasından yardım talebinde bulunmaktır.[1]

Tasavvuf ıstılahında istiğase ise darda olanın, Allah katında değeri olduğuna inandığı salih birinden yardım istemesidir. Yardım istenilen şahsın ölü veya diri olmasında, ortamda hazır bulunması veya uzakta olmasında bir fark yoktur. Kişinin, *"Medet ya Resûlallah!", "Medet ya Abdulkadir El-Geylanî!", "Medet ya Seyyid Ahmed El-Bedevî!"* ve benzeri lafızlarla durumunu Allah Resûlü'ne veya -genellikle- şeyhe arz edip içinde bulunduğu sıkıntıdan kurtulmak için arayış içerisine girmesidir.

İstiğase Örnekleri

Tasavvuf ehli, nebilere ve velilere istiğase yapmanın, sıkıntı zamanlarında onların isimlerinden yardım talep etmenin cevazına dair müstakil kitaplar kaleme almışlardır:

- Misbahu'l Zalam Fi'l Musteğisine bi Hayri'l Enam Fi'l Yakazati ve'l Menam[2]
- Tahridu'l Ağbiya A'la İstiğaset-i bi'l Evliya-i ve'l Enbiya[3]
- Envaru'l İntibah bi Hilli en-Nida biya Resûlillah[4]
- Şevahidu'l Hak fi'l İstiğaseti bi Seyyidi'l Halk[5]

Tasavvuf ehlinin kitaplarından bazı örnekleri inceleyelim:

" ... Abdulkadir Geylanî der ki: 'Kim bir derdi olduğunda benden yardım talep ederse onun derdini gideririm. Kim bir sıkıntısında benim ismimi nida ederse sıkıntısını çözerim. Kim bir ihtiyacında benimle Allah'a tevessül ederse sıkıntısı giderilir...' "[6]

"Faide: Efendimiz ve dayanağımız olan Ğavs-i Azama nispet olan istiğasenin keyfiyeti: Senin bir derdin olursa ve bunu Allah'ın gidermesini istersen şöyle yap: Yatsı namazından sonra ya da seher vaktinde iki rekât namaz kıl. Her rekâtta Fatiha'dan sonra on bir İhlas Suresi okursun. Selam verdikten sonra Allah'a secde edersin. İhtiyacını ister ve Allah Resûlü'ne on bir defa salavat getirirsin. Sonra kalkar ve kıblenin sağ tarafına Irak yönüne doğru on bir adım atarsın. Birinci adımda 'Ya Şeyh Muhyiddin!' dersin. İkincide 'Ya Mevlana Muhyiddin!' de. On birincide 'Ya Seyyidu'l Sadat/Efendiler efendisi Abdulkadir Muhyiddin, ya Ubeydullah, beni Allah'ın izniyle kurtar! Ya Şeyhu'l Sakaleyn/İnsanların ve

cinlerin şeyhi, beni kurtar ve ihtiyacımın giderilmesinde bana yardım et!' Sonra üç defa şu duayı okursun: 'Allah'ım her şey senden, seninle ve sanadır. Sen her şeyin her şeyisin. Ey merhametlilerin en merhametlisi senden rahmetinle istiyorum.' " [7]

Bir başkası Allah'tan başkasına dua etmeyi ve istiğase yapmayı üç kısma ayırır: *"Allah'tan başkasına dua etmek ve onlara istiğase üç vecih üzeredir:*

Sadece o kişinin ismini çağırmasıdır: 'Ya Muhammed! Ya Ali! Ya Abdulkadir! Ya Evliyaullah! ve Ya Ehl-i Beyt!' diye çağırması gibi.

İkinci olarak şöyle demesidir: 'Ey falan, sıkıntımın giderilmesi için Allah'a benim şefaatçim ol' veya 'Allah'a dua et ihtiyacımı gidersin.'

Üçüncü olarak ise şöyle demesidir: 'Ey falanca, benim borcumu öde, hastama şifa ver!' ya da 'Düşmanlarıma karşı bana yardım et!'

Bu üç kısmı yapmamızın küfür olması bir yana yapılmasında bir engel ve sakınca dahi yoktur." [8]

Mahmud Ustaosmanoğlu şöyle der: *"İmdat; yardım, yardıma yetişmek demektir. Hazreti Resûlullah'ın yardım etmesi hakkında: 'Sağlığında neyse yardım edebilir ama öldükten sonra ne yapabilir?' denilemez. Çünkü onun Peygamberliği vefat etmesiyle bozulmamıştır..."* [9]

Hızını alamayan Yusuf En-Nebehani *"Resûle istiğase caiz değil."* diyenin kâfir olacağını nakleder: *"... Hatta Resûl'le tevessül ve onunla istiğasenin meşru olduğunu bilmek âlimlerin tamamının ve İslam ehlinden avamın yanında dinde zorunlu bilinmesi gereken/ma'lum mine'd din bid-darure meselelerdendir. Öyleki Es-Subki'nin 'Şifau'l Sikam'da, İbni Hacer'in 'Cevher-ül Muazzam'da Maliki imamlarından aktardığına göre bazıları bunu yasaklayanların kâfir olduklarına inanmıştır. Ancak bu görüş itimat edilen bir görüş değildir..."* [10]

Bazıları da bir adım ileri giderek aracılardan yardım talep etmenin Allah'tan yardım talep etmekten daha evla olduğunu, salihlerin yardım taleplerine daha hızlı cevap verdiğini iddia eder ki İslam milletinden zerre kadar nasibi olan birinin böylesi bir şirk saçmalığına tahammül etmesi mümkün değildir:[11]

"Cüneyd-i Bağdadî Dicle Nehri'ni geçmek için geldi. 'Ya Allah!' dedi ve yerde yürüdüğü gibi suyun üzerinde yürümeye başladı. Onu gören bir adam Dicle Nehri'nden geçmek istedi fakat gemi bulamadı. Cüneyd'e:

— Ben bu nehri geçmek istiyorum. Yol nedir, diye sordu. Cüneyd dedi ki:

— Ya Cüneyd! Ya Cüneyd, diyerek geçebilirsin.

— Adam onun ismini çağırarak nehirde yürümeye başladı. Nehrin ortasına geldiğinde şeytan ona vesvese vermeye başladı. 'Cüneyd 'Ya Allah!' diyerek nehri

geçmesine rağmen sana: 'Ya Cüneyd!' diyerek geçmeni tavsiye etti. Sen neden 'Ya Allah!' demeyesin ki?' Adam: 'Ya Allah!' diyerek yürümek istedi suyun içine battı. Adam, Cüneyd'e seslendi:

— Ya Hazret! Batıyorum! Cüneyd:

— Defalarca 'Ya Cüneyd!' de, dedi.

— Adam dediğini yapınca boğulmaktan kurtuldu ve nehri geçti. Adam bunun sırrını Cüneyd'e sordu...Cüneyd:

— Ey ahmak! Sen henüz Cüneyd'in makamına ulaşmış değilken direkt Allah'a ulaşmayı mı umuyorsun? Allahu Ekber." [12]

Zındıkların dahi söylemeye cesaret edemeyeceği bu sözleri ilim ve irfan adına kitaplarına alan bu taifeye en güzel cevabı Rabbimiz vermiştir: *"Kullarım sana, benden soracak olurlarsa şüphesiz ki ben onlara yakınım. Dua edenin duasına icabet ederim. (Öyleyse) onlar da benim davetime icabet etsinler ve bana iman etsinler ki (akıl, doğruluk ve olgunluk sahibi olan) rüşt ehlinden olsunlar."* [13]

İmam Alusi, Nahl Suresi 54. ayet tefsirinde çocukken başından geçen bir meseleye değinir: *" 'Nimet olarak size ulaşan ne varsa Allah'tandır, sonra size bir zarar dokunduğunda (yine) ancak O'na yalvarmaktasınız. Sonra sizden zararı kaldırdığında, sizden bir grup (hemen) Rablerine şirk koşar.'*

Ayet gösterir ki bugün avamdan çoğu insanın, onlar için hiçbir şeye malik olmayan hatta kendileri için dahi fayda ve zararı olmayan Allah'ın dışındaki varlıklara yönelmeleri ve Allah'a duadan tamamen yüz çevirmeleri büyük bir akılsızlık ve eskilerin sapıklığından daha şiddetli yeni bir sapıklıktır. Tüyleri ürperten ise ben çocukken sahte şeyhlerden birinin bana söylediği şu sözlerdir: 'Sakın ama sakın bir iş başına geldiğinde Allah'tan yardım isteme. Çünkü senin hâlinin kötülüğü Allah'ı ilgilendirmez ve sana hemen yardım etmez. Geçmiş velilerden yardım istemeye bak. Onlar senin sıkıntını hemen giderirler, senin kötü hâlin onları ilgilendirir.' " [14]

Zümer Suresi 45. ayet tefsirinde ise şunu aktarır: *"Onların bazılarından, 'Veli Allah'tan daha hızlı yardım talebine icabet eder.' dediğini duydum."* [15]

Allah'a *(cc)* ve O'nun pak dinine iftira eden ve Kur'ân'ın ifadesiyle *"yalancı kâfirlerin"* sözlerini yine Rabbimiz çürütür:

"(Onlar mı daha hayırlıdır yoksa) dua ettiğinde darda kalmışın duasına icabet eden, kötülüğü gideren ve sizleri yeryüzünün halifeleri kılan (Allah mı)? Allah ile beraber başka ilah mı? Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz." [16]

Günümüz Sufileri de bu sapıklığı tevarüs etmiştir.

Menzil tarikatına ait olan Semerkand TV'de Regaib kandili Özel Programı'nda

konuşan bir hoca, şu kıssayı anlatır: *"Ebu Hasan El-Harakani'yi bir grup mürid ziyaret eder. Oradan ayrılıp gidecekleri zaman Ebu Hasan El-Harakani onlara: 'Başınıza herhangi bir şey gelirse beni vesile ederek Allah'tan yardım isteyiniz. Beni aracı yapınız.' der. Kafile oradan ayrılır memleketlerine giderken gecenin bir vaktinde hırsızlar, yol kesiciler, eşkıyalar kervanı soyar. Ve bu arada kervanda bulunan insanların tamamı: 'Allah! Allah!' diye bağırır ve Allah'tan yardım ister. Amma o anda müridlerden birisi Ebu Hasan El-Harakani'nin nasihatini hatırlar. 'Ne olur, Ebu Hasan hürmetine bizi kurtar'! der. Ve sabah olduğunda bakarlar, herkes soyulmuş, malı mülkü her şeyi alınmış.* **Ama 'Ya Ebu Hasan!' diyen kişiye hiçbir şey olmamış.** *Sabah olunca tekrar hazrete giderler, derler:*

— Efendim, biz, 'Allah!' dedik soyulduk, 'Ebu Hasan!' diyen kurtuldu. Bunun sırrı nedir? Ebu Hasan El-Harakani der ki:

— Evlatlarım, ben size söylemiştim, siz isyan ettiğiniz için günah işlediğiniz için Allah sizin duanıza icabet etmez. Ama o beni aracı yapınca ben Allah'a dua ettim. Allah benim duamı kabul etti." [17]

Allah *(cc)* günahkâr kulları için şöyle der:

"De ki: 'Ey (çokça günah işleyerek) nefisleri hakkında aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Şüphesiz ki Allah, bütün günahları bağışlar. Çünkü O, (evet,) O (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) El-Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Er-Rahîm'dir.' " [18]

Bir başka Nakşibendi olan Cübbeli Ahmet şöyle diyor:

"Ey Şah-ı Nakşibendim, sensin benim efendim. Yetiş imdadımıza! Ey Allah'ın dostu, selam olsun sana! Fatihalarımız hediye olsun sana! Yetiş bize imdadımıza! Tut elimizden. Ya veliyullah! Ey yolun kutbu, ey yaratılmışların Ğavsı/Kurtarıcısı! Ğavstır o. Büyük o..." [19]

"Çıkmış oraya söylediği şeye bak. Konuştuğu laflara bak.

'Ancak Allah yetişir, başkası yetişemez. Ancak Allah'tan istenir.'

Doktordan, manavdan, bakkaldan istiyorsun. Hanımdan bile istiyorsun. Sonra evliyadan istedin mi gavur oluyorsun. Ne alakası var? Yaratan ancak Allah'tır. Bunu böyle bilmek lazım. Şah-ı Nakşibend bir şey yaratmaz. Abdulkadir Geylanî bir şey yaratamaz. Ama Allah onlara keramet vermiş.

Abdulkadir Geylanî sözü: 'Mahmud Efendi, bana bunu okudu.' diyor.

Doğru, okudu sana, sen anlamadın ki.

Ne diyor: 'Müridim dağda, taşta, doğuda, batıda nerede olsa 'ya Ğavs! Yetiş!' dese yetişirim.'

Allah verdi bunu.

İmam Rabbani'de de var bu: 'Bismillah ya İmam-ı Rabbani!' dediğin anda gelir.

Kaç kere Haceru'l Esved'de sıkıştım, ben zaten zayıf adamım kıracaklar bir tarafımı. Birkaç kere kırdım parmağımı orada. Ama çok darda 'Bismillah ya İmam-ı Rabbani!' dedim açıldı. Ben bunu denedim. Ne var bunda? 'E, Allah'tan isteyin.' Ya kardeşim Allah diyor: 'Aracı koyun O'na vesile arayın.' diyor. Benim Allah'a çok yüzüm yok ki. O aracının yüzü suyu hürmetine ben istiyorum. Ben İmam-ı Rabbani gibi, Şah-ı Nakşibend gibi hatırlı bir adam değilim ki. O zaman aracı koyarım. Ne var bunda? Dünya işlerinizde aracı koymuyor musunuz? Aracısız iş dönmüyor ki. Aracılıkta bir günah yok ki. Sevap var. İyi bir şeye aracılık yaparsan ondan sana da nasip var. Birini birine isteyecek, gidemiyor. Diyor: 'Sen aramıza gir, ben falancanın kızını istiyorum.' İyidir, aracılık iyidir... Aracılık İslam'da var. Zahiren de var bâtınen de var. Aralarında ne fark var? Nasıl bir adama: 'Gel, şu işimde aracı ol.' diyorsun burada da 'Ey Ebu Eyyub El-Ensari, Rabbimle arama seni koyuyorum, senin yüzü suyun hürmetine Allah'tan istiyorum, sen bu işime aracı ol.' diyorsun. Ne var bunda? Bunu anlamayacak ne var? Bu, 'Allah'tan başka yaratan var!' demek mi hâşâ? Ama getiriyor konuyu 'Allah'tan başka istenecek yok!' diyor. O zaman doktora gitme, şunu yapma, bunu yapma. Yok onlar başka. Doktorun yaratma durumu yok ki. O da sebep bu da sebep. Nasıl eczaneden ilaç alacaksın? Nasıl doktora gideceksin? Allah, hikmetini böyle yaptı. Burada da sebepler yarattı. Sebeplere sarılacaksın. 'Yok efendim aracı maracı tanımıyorum. Burada şu kadar kablo var. Şu ışığın gelmesi için, hoparlöre ses gelmesi için arada bu kadar kablo var. Cereyan nereden nereden geliyor. Arkasında trafo var. 'Yok, ben kabloya, fişe bağlanmam.' Ben direkt ana trafoya bağlanacağım.' 'Patlatırsın kardeşim. Gider dumanın çıkar. 'Ben Allah'a direkt bağlanayım.' Peygamber'i, evliyayı, müçtehitleri devreden çıkar. Şeytana bağlanırsın. 'Direkt Allah'a bağlanayım.' diyen şeytana bağlanır." [20]

İlerleyen sayfalarda geleceği üzere, tarih boyunca müşriklerin temel sorunu, Allah'ı *(cc)* hakkıyla takdir edemeyip O'nu beşere ve somut şeylere kıyas etmek ve Allah hakkında hüküm vermektir. Birçoğu meşru olan sebepler ile meşru olmayanları ayıramamış, yanlış kıyas yaparak batıl bir sonuca ulaşmıştır. Âlemlerin Rabbini trafoya kıyas eden bir akıl (!), nasıl doğru bir sonuca ulaşacak ki!

Kitap ve Sünnette İstiğase

İstiğase duanın kısımlarındandır. *"Dua, kök olarak ses ya da söz ile bir şeyin sana meyletmesini sağlamandır."* [21]

Şer'i olarak ise: *"İçtenlikle Allah'tan istemek ve O'nun yanındaki hayra rağbet etmektir."* [22]

Hatırlayacağımız üzere istiğasenin tanımı *"İçinde bulunulan sıkıntıda bir başkasından yardım talebinde bulunmaktır."* [23] Kişi yapmaya güç yetiremeyecek birinden, hazırda bulunmayan birinden ya da ölüden yardım talebinde bulunarak aslında dua etmiş olur. Kur'ân da istiğaseyi/yardım talebini, *"dua"* olarak isimlendirmiştir:

"Şayet, kulumuza indirdiğimiz (Kur'ân) hakkında şüphe içinde iseniz onun benzeri bir sure getirin (bakalım)! Ve doğru sözlü iseniz Allah'ın dışındaki şahitlerinizi de (yardıma) çağırın." [24]

Kur'ân surelerine benzer bir sure getirmeleri konusunda kendilerine meydan okuyan müşriklere meydan okunuyor. Şahitlerinize, yani Allah'ın dışında size fayda ve zarar verdiğine inandığınız salihlerin/meleklerin/nebilerin heykellerine dua edin deniyor. Burada duadan kastedilen istiğasedir. Çünkü onların yardıma çağrılması isteniyor:

"Allah'tan başka şahitlerinize dua edin/çağırın. Dua edin, size bu konuda yardım etsinler. **Burada duadan kastedilen istiğasedir.** *"* [25]

İstiğase, duadır. Öyleyse istiğase yapan dua etmiştir. Şimdi vahyin rehberliğinde, Allah'tan başkasına duanın ve istiğasenin hükmüne bakalım:

Dua İbadettir

İstiğase yapan kişi de Allah'tan başkasına ibadet etmiş olur:

"De ki: 'Şüphesiz ki ben, Allah'ı bırakıp dua ettiklerinize ibadet etmekten men edildim.' De ki: 'Ben sizin arzularınıza uymam. (Uyduğum takdirde) gerçekten sapıtmış ve doğru yolu bulamayanlardan olmuş olurum.' " [26]

"Rabbiniz buyurdu ki: 'Bana dua edin size icabet edeyim. Hiç kuşkusuz, bana ibadet etmekten büyüklenenler, boyun eğmiş/alçaltılmış olarak cehenneme gireceklerdir.' " [27]

Dikkat edilirse iki ayette de dua ve ibadet kelimeleri birbirinin yerine kullanılmıştır.

Allah Resûlü *(sav)* şöyle buyurmaktadır:

"Dua ibadetin ta kendisidir." [28]

Genel Anlamda İbadet, Özel Olarak da Dua, Sadece Allah'a Yapılır

"Allah'a ibadet edin, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayın..." [29]

"O (hayat sahibi ve her canlıya hayat veren) El-Hayy'dır. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. (O hâlde) dini O'na halis kılarak kendisine dua

edin. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a aittir." [30]

Allah'tan Başkasına Dua Etmek Şirk, Dua Eden de Müşriktir

"De ki: 'Ben ancak Rabbime dua ederim ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmam.' " [31]

"... Rabbine davet et ve sakın müşriklerden olma. Allah'la beraber başka bir ilaha dua etme..." [32]

"Gemiye bindikleri zaman, dini Allah'a halis kılarak (şirk koşmaksızın yalnızca) Allah'a dua ederler. Onları kurtarıp karaya çıkardığı zaman, (bir bakarsın ki) hemen şirk koşuvermişler." [33]

"De ki: 'Görüşünüz nedir? (Söylesenize!) Allah'ın azabı ya da kıyamet size gelip çattığında, Allah'tan başkasına mı dua edip yalvaracaksınız? Şayet doğru sözlüyseniz (cevap verin bakalım).' (Hayır, öyle değil!) Bilakis, yalnızca O'na dua edip yalvarırsınız. O da dilerse dua ettiğiniz sıkıntıyı giderir ve siz O'na şirk koştuklarınızı unutursunuz." [34]

"Müşrikler ortaklarını görünce derler ki: 'Rabbimiz! Bunlar senin dışında dua ettiğimiz ortaklarımızdır.' (Ortaklar:) 'Siz gerçek yalancılarsınız!' diyerek bunlara laf atacaklardır." [35]

"Dikkat edin! Göklerde ve yerde her kim varsa Allah'a aittir. Allah'ı bırakıp da O'nun dışında varlıklara dua edenler (gerçekte) ortak koştuklarına uymazlar. Onlar sadece zanna uymakta ve tahminle hareket etmektedirler." [36]

Allah'tan Başkasına Dua Etmek Küfür, Dua Eden de Kâfirdir

"Dikkat edin! Halis olan din Allah'ındır. O'nun dışında veliler edinenler (derler ki): 'Bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye bunlara ibadet ediyoruz.' Allah, ihtilaf ettikleri konularda aralarında hükmedecektir. Şüphesiz ki Allah, yalancı ve kâfir olan kimseyi hidayet etmez." [37]

"Sonra onlara denir: 'Hani, nerede ortak koştuklarınız? Allah'ın dışında...' Derler ki: 'Kaybolup gittiler. (Hakikatte) biz hiçbir şeye dua etmiyormuşuz.' İşte Allah, kâfirleri böyle saptırır." [38]

"İnsana bir sıkıntı dokunduğunda, Rabbine yönelerek dua eder. Sonra (o sıkıntı yerine) kendi katından nimet verdiğinde daha önce dua ettiği şeyi unutur ve O'nun yolundan saptırmak için Allah'a ortaklar/eşler koşmaya başlar. De ki: 'Küfrünle az bir şey daha keyif sür. Çünkü sen ateşin ehlindensin.' " [39]

Allah'tan Başkasına Dua Eden Onu İlah Edinmiş Olur

"Allah'la beraber başka bir ilaha dua etme. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. O'ndan başka her şey helak olacaktır. Hüküm yalnızca O'na aittir. O'na döndürüleceksiniz." [40]

"(Onlar mı daha hayırlıdır yoksa) dua ettiğinde darda kalmışın duasına icabet eden, kötülüğü gideren ve sizleri yeryüzünün halifeleri kılan (Allah mı)? Allah'la beraber başka ilah mı? Ne kadar da az öğüt alıyorsunuz." [41]

Allah'ın Dışında Dua Edilenler İstekleri Yerine Getiremezler

"Hak olan dua Allah'a (yapılandır). Onun dışında dua ettikleriyse onların duasına hiçbir şekilde karşılık veremezler. (Allah'tan başkasına dua edenlerin) durumu, ağzına su ulaşsın diye iki avucunu suya doğru uzatmakla (yetinenin) durumu gibidir. (Oysa) o (su) asla ona ulaşmaz. Kâfirlerin (Allah'ın dışındaki varlıklara) duaları, kaybolup gidecek bir sapıklıktan başka bir şey değildir." [42]

"Geceyi gündüze, gündüzü de geceye katar. Güneş'i ve Ay'ı emre amade kılmıştır. Her biri belirlenmiş bir süreye kadar akıp gider. İşte bu, sizin Rabbiniz olan Allah'tır. Hâkimiyet/egemenlik yalnızca O'na aittir. O'nun dışında dua ettiklerinizin ise sahip oldukları kıl kadar dahi bir şey yoktur. Onlara dua etseniz duanızı işitmezler. İşitseler bile size cevap veremezler. Kıyamet günü şirkinizi reddederler. (Her şeyden haberdar olan) Habîr gibi kimse sana haber veremez." [43]

"O'nu bırakıp da dua ettikleriniz size yardım etmeye de kendilerine yardıma da güç yetiremezler." [44]

"Allah'ın dışında dua ettikleri, hiçbir şey yaratamazlar. Onlar kendileri yaratılmışlardır." [45]

İstiğase/Dua Şirkine Dair En Kapsayıcı Cevap

Allah'tan başkasına el açıp dua edenler, onlar hakkında bir takım inançlara sahiptir. Bu inançları dört başlık altında toplayabiliriz:

- Dua edilenin mutlak bir güce sahip olduğunu ve varlık üzerinde tasarruf edebileceğine inanmak.
- Dua edilenin mülk ve tasarrufta asıl yetkili olmasa da asıl yetkiliye bu konuda ortak olduğuna veya kendisine yetki ortaklığı verildiğine inanmak.
- Dua edilenin asıl yetkili ya da ortak olmasa da asıl yetki sahibine yardımcı olduğuna, işlerinde ona destek verdiğine inanmak.
- Asıl yetki, ortaklık ve yardımcılığın olmadığı hâlde dua edilen asıl yetkilinin yanında değerinin olduğu, bu sebeple aracılık edeceğine inanmak.

"De ki: 'Haydi! Allah'ın dışında (ilah olduğunu) zannettiklerinizi çağırın (bakalım)!' Onların **göklerde ve yerde zerre ağırlığınca sahip oldukları bir şey yoktur.** *O ikisinde bir* **ortaklıkları da yoktur.** *(Allah'ın) onlardan* **yardımcı/destek edindiği kimse de yoktur.** *O'nun* **katında izin verdikleri dışında, hiç kimsenin şefaati fayda sağlamaz...**" [46]

Ayet-i kerime tarih boyunca müşriklerin tutunduğu tüm sebepleri ellerinden almış ve hiçbir varlığın zannedilen bu yetkilerden birine tamamen ya da kısmen sahip olmadığını, olamayacağını, buna binaen de sadece âlemlerin Rabbi olan Allah'a dua edilmesi ve O'ndan yardım talep edilmesi gerektiğini belirtmiştir.[47]

İnsanların Allah'a *(cc)* en sevimlisi ve Rabbi katında Makam-ı Mahmud sahibi olan Allah Resûlü'nün *(sav)* şöyle söylenmesi istenmiştir:

"De ki: 'Ben kendime, Allah'ın dilemesi dışında ne fayda ne de zarar verme gücüne sahibim. Şayet gaybı biliyor olsaydım hayrı çoğaltırdım/daha fazla mal toplardım ve hiçbir kötülük bana dokunmazdı. Ben, yalnızca inanan bir topluluk için uyarıcı ve müjdeciyim.' " [48]

Allah *(cc)* katındaki değerine rağmen Allah Resûlü *(sav)* dahi ne kendisi ne de başkası için elinde bir şey bulundurmuyorsa şeyhlerin/velilerin böylesi bir yetkiye sahip olması düşünülemez:

"Allah'ı bırakıp da kendilerine dua ettiğiniz varlıklar, **sizin gibi (Allah'a) kullardır.** *Şayet doğruysanız çağırın da çağrınıza karşılık versinler."* [49]

Ayet açıkça ifade eder ki Allah'ın dışında olan, yani kul olan hiçbir varlık dua edilmeye ve yardım talep edilmeye uygun değildir.

Dua ve İstiğase Şirkinin Tasavvuf'a Bulaşma Nedeni

Bunca nassın varlığına rağmen Tasavvuf ehlinin Allah'tan başkasına dua edip istiğase yapmasının bazı nedenleri vardır. Bunlar arasından en önemlisi olarak gördüğümüz yanlış kıyası, çeşitlerini ve nedenlerini zikretmeye çalışacağız.

Varlık içinde ilk isyan, hatalı kıyasla gerçekleşmiştir. Zira İblis, Âdem'e *(as)* secde etmeyişini fasit bir kıyasla gerekçelendirmiştir. Allah'ın emrini yerine getirmek yerine kıyas yapmış, kendi ham maddesi olan ateşin Âdem'in ham maddesi olan topraktan üstün olduğunu iddia etmiş ve bu kıyas sonucunda Rabbine isyan etmiştir:

"(Allah) buyurdu ki: 'Sana emrettiğimde seni secde etmekten alıkoyan nedir?' Dedi ki: 'Ben ondan daha hayırlıyım. (Çünkü) beni ateşten, onu topraktan yarattın.' " [50]

Bu batıl kıyasa Rabbimizin cevabı şöyle olmuştur:

"(Allah) buyurdu ki: '(Hemen) oradan in! Ne haddine ki orada büyüklenesin! (Hemen) çık! (Çünkü) sen alçaklardansın.' " [51]

Şeytan, hatalı kıyas sebebiyle Allah katından kovulmuştur. İnsandan intikam almak için de onu hatalı kıyasla kandırmıştır. İnsanı Allah'ın engin rahmetinden mahrum eden şirki, bu yolla insana süslemiş ve onu aldatmıştır.

a. Kulları Allah'a Kıyas

Tasavvuf ehlinin temel sıkıntısı Allah'a *(cc)* kulluk yaparken yanlış kıyasla yola çıkıp hatalı bir sonuç elde etmeleridir. Çoğu zaman fasit örnekler vererek içinde bulundukları durumu meşrulaştırmaya gayret ederler. Efendim, bir şirket müdürüne ulaşmak için araya aracı koymak gerekirmiş. Direkt ulaşmaya çalıştığımız takdirde mümkün olmaz, istediğimizi elde edemezmişiz. Bu nedenle müdüre yakın birilerini bulup onların müdür yanındaki değerinden istifade ederek müdüre ulaşmamız gerekirmiş. Dualarımız da böyleymiş. Bizler günahkâr olduğumuzdan Allah'tan çok uzaklaşmışız. O'na ellerimizi açıp direkt yalvarsak bile dualarımız O'na ulaşmazmış. Zaten haddini bilen kul, bunca günahıyla böyle bir şeye kalkışmazmış. Bunun için Allah'ın yanında değerli olan salihlere duamızı ve istiğasemizi sunmalıymışız.

Bu nasıl da çirkin bir kıyastır! Bir muvahhidin duyduğunda dehşete düşüp ürpereceği *"Yuh olsun Rabbini şirket müdürüne benzeten akla!"* diyeceği türden bir kıyastır.

"Allah'a gerektiği gibi/şanına yakışır şekilde saygı göstermediler. (Allah'ın kudret ve yüceliğini gereği gibi anlayıp kavrayamadılar.) Şüphesiz ki Allah, (güç ve kuvvet sahibi olan) Kaviy, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz'dir." [52]

"Onlar, Allah'a gerektiği gibi/şanına yakışır şekilde saygı göstermediler! (Allah'ın kudret ve yüceliğini gereği gibi anlayıp kavrayamadılar.) Oysa kıyamet günü, yer bütünüyle O'nun kabzasındadır. Gökler ise O'nun sağ eliyle dürülmüştür. O (Allah), şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir." [53]

İnsan nasıl Rabbini şirket müdürüne kıyas eder? Bilmez mi ki onun Rabbi hiçbir şeyin kendine kıyas edilemeyeceği kadar yüce ve büyüktür?

"Hiçbir şey O'nun benzeri/misli/dengi değildir. O, (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi', (her şeyi gören) El-Basîr'dir." [54]

"Göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbidir. O'na ibadet/kulluk yap ve ibadetinde sabırlı ol. O'nun adıyla anılan/O'na denk birini bilir misin?" [55]

"Hiçbir şey O'nun dengi değildir." [56]

Allah *(cc)*, kula kıyas edilmez, trafoya benzetilmez, şirket müdürü ile aynı kefeye konamaz. Bu şer'an mümkün olmadığı gibi aklen de mümkün değildir. Çünkü kıyas şer'i delillerdendir. Onun bir tanımı ve şartları vardır. Peki, öyleyse kıyasın tanımı nedir?

"Hakkında açık hüküm bulunmayan bir meselenin hükmünü, aralarındaki ortak özelliğe veya benzerliğe dayanarak hükmü açıkça belirtilen meseleye göre belirlemektir."

Mesela, esrarın hükmünü bilmiyoruz. Bakıyoruz, içki hakkında nas var. Aklı örttüğü ve sarhoşluk verdiği için içki haramdır. Diyoruz ki esrar da aklı örter ve kişiye sarhoşluk verir. Öyleyse esrar da haramdır.

Buna binaen soralım: Allah *(cc)* ile şirket müdürü arasında hangi benzerlik vardır ki Allah şirket müdürüne kıyas edilmektedir?

Biri, yaratan Allah *(cc)*; diğeri, yaratılan kuldur.

Biri, her şeyi gören, işiten ve bilen, tüm güzel isimlerin ve yüce sıfatların sahibi Allah *(cc)*; diğeri, duyması, görmesi ve işitmesi sınırlı olan insandır.

Biri, her istenileni verebilecek güce sahip olan Allah *(cc)*; diğeri, fakr ve zilleti, acziyet ve küçüklüğü yaratılışı gereği olan insandır.

Biri, kendisinden istenilmesinden hoşnut olur ve istemeyen kullarına öfkelenir; diğeri, kendisinden istenilmesinden rahatsız olur.

Zinayı, evliliğe; içkiyi, meşrubata kıyas eden ne kadar bozuk bir akla ve adaletsiz bir ölçüye sahipse dua konusunda Rabbini şirket müdürüne kıyas eden ondan daha ahmak ve ölçüsüzdür!

Kaldı ki bir konuda nas varsa orada kıyas olmaz. Nassa rağmen kıyas, batıldır. Böyle bir kıyas, Allah'ın secde emrine rağmen toprak ile ateşi kıyas eden ve yeni bir hükme varan şeytanın durumuna düşürür insanı. Allah'tan başkasına dua edilmeyeceği onlarca nasla sabitken, Allah'ı şirket müdürüne, trafoya kıyas insanı şeytanlaştırır!

b. Berzah Hayatıyla Dünya Hayatını Kıyas Etmek

"Allah yolunda öldürülen (şehitleri) ölüler sanma. (Hayır, öyle değil!) Bilakis, onlar diridirler ve Rableri katında rızıklanmaktadırlar." [57]

"Peygamberler kabirlerinde diridirler, namaz kılarlar." [58]

Bu naslara dayanarak şu sonuca ulaşırlar: Şehitler ve peygamberler, Allah katında diridirler. Öyleyse sesimizi duyar, bize yardım edebilirler. Bu kıyasa binaen de onların ruhlarından yardım ister, onlara el açıp dua ederler.

Bu hatalı bir kıyastır! Çünkü dünya hayatı farklı, ahiret/berzah hayatı farklıdır. Her birinin kendine ait özellikleri vardır.

Aradaki farkı anlamamız açısından Allah Resûlü'nün *(sav)* açıklamalarına bakalım:

"Resûlullah, Cabir bin Abdullah ile karşılaştı. Onu üzgün görünce:

— Üzgün olduğunu görmekteyim. Seni üzen nedir, diye sordu. Cabir:

— Babam şehit oldu. Geride de bakıma muhtaç çocuklar ve ödenmesi gereken borçlar bıraktı. Bunun için üzülüyorum, dedi. Resûlullah ona:

— Allah'ın babana ne mükâfat verdiğini sana haber vereyim mi, dedi. Cabir:

— Evet, dedi. Resûlullah şöyle buyurdu:

— Allah, baban dışında herkesle bir hicap (perde) arkasından konuştu. Fakat babanla arada hiçbir hicap bulunmaksızın konuştu ve ona şöyle dedi:

— Ey Kulum! Benden ne istersen iste sana vereyim, o:

— Ey Rabbim! Ruhumu tekrar geri döndür de senin yolunda tekrar öleyim, dedi. Allah ona:

— Ben, dünyada ölen kimseleri tekrar dünyaya döndürmeyeceğimi daha önce bildirmiştim. Bunun için senin tekrar dünyaya dönmen mümkün değildir, dedi, o da:

— Ey Rabbim! O zaman, benim şu an içinde bulunduğum hâli, bana verilen nimeti benim gibi şehit ölmeyen kimselere bildir, dedi.

Bunun üzerine Allah Âl-i İmran Suresi169. ayetini indirdi." [59]

Onların diri olduğunu haber veren şeriat, aynı zamanda onların dünyaya dönemeyeceğini, tekrar salih amel yapma isteklerinin Allah tarafından geri çevrildiğini açıkça belirtmiştir. Yine peygemberlerin kabirlerinde diri olduğunu söyleyen Allah Resûlü *(sav)*, kabirlerin putlaştırılmasını, yani putlara yapılan eylemlerin kabirlere yapılmasını yasaklamıştır. Rabbine yaptığı dualardan biri de şöyledir:

"Allah'ım, benim kabrimi bir put kılma. Allah, peygemberlerinin kabrini mescid edinenlere lanet etsin." [60]

c. Meşru Olmayan Sebepleri Meşru Sebeplere Kıyas Etmek

Yukarıda Cübbeli Ahmet'in bir konuşmasının deşifresini zikretmiştik. Orada şöyle diyordu:

"... 'Allah'tan başka istenecek yok.' diyor. O zaman doktora gitme, şunu yapma, bunu yapma. Yok onlar başka. Doktorun yaratma durumu yok ki. O da sebep bu da sebep. Nasıl eczaneden ilaç alacaksın? Nasıl doktora gideceksin? Allah, hikmetini böyle yaptı. Burada da sebepler yarattı. Sebeplere sarılacaksın. Yok efendim aracı maracı tanımıyorum. Burada şu kadar kablo var. Şu ışığın gelmesi için, hoparlöre ses gelmesi için arada bu kadar kablo var. Cereyan nereden nereden geliyor. Arkasında trafo var. Yok ben kabloya fişe bağlanmam. Ben direkt ana trafoya bağlanacağım. Patlatırsın kardeşim. Gider dumanın çıkar. Ben Allah'a direkt bağlanayım. Peygamberi, evliyayı, müçtehitleri devreden çıkar. Şeytana bağlanırsın. 'Direkt Allah'a bağlanayım.' diyen şeytana bağlanır."

Maalesef bu tarz ifadeleri çokça duyuyor ve okuyoruz. *"Hastalığa asıl şifa veren*

Allah ancak, sebep olarak doktora gidiyor, ilaç kullanıyoruz. Bunun gibi asıl yaratan, veren, sıkıntıları gideren Allah, bizler sebep olarak salihlerden istiyoruz." diyorlar.

Oysa Allah *(cc)* bazı sebepleri meşru kılmış, bazısını yasaklamıştır. Her sebebi birbirine kıyas etmek doğru değildir. Doktora gidiyor ve ilaç kullanıyor oluşumuzun nedeni şeriatın bunları meşru sebep kabul edip, insanları teşvik etmesindendir:

"Tedavi olunuz, ey Allah'ın kulları! Çünkü Allah, indirdiği her hastalığın -ölüm ve yaşlılık müstesna- mutlaka dermanını da indirmiştir." [61]

"Şifa üç şeydedir: Bal içmek, hacamat ve ateşle dağlanmak. Ben ümmetimi ateşle dağlanmaktan men ediyorum." [62]

Görüldüğü gibi tedavi ve ilaç, şeriat tarafından meşru kabul edilmiş ve insanlara ihtiyaç giderme yolu olarak gösterilmiştir. Allah'tan başkasına dua etmek, istiğasede bulunmak ise yukarıda zikrettiğimiz gibi onlarca ayette yasaklanmıştır. Bunun Allah'a yaklaştıran bir sebep olmadığı, bilakis insanı Allah'tan ebediyen uzaklaştıran ve O'nun rahmetinden mahrum eden bir sebep olduğu belirtilmiştir.

Bu meşrebe sahip olan insanların dillerine doladıkları *"Allah'a vesile arayınız."* ayeti için de aynısı geçerlidir. Vesilenin ne olduğu ayetin bizzat kendisinde açıklanmış, birçok ayette de meşru olan vesileler insanoğluna gösterilmiş, meşru olmayanlar ise müşrikler üzerinden anlatılmıştır:

"Ey iman edenler! Allah'tan korkup sakının ve (sizi) Allah'a (yakınlaştıracak) vesileler arayın. Allah yolunda cihad edin. Umulur ki kurtuluşa erersiniz." [63]

Allah'a yaklaştıran vesile Allah yolunda cihad ve onun gibi salih amellerden olup şeriatın onay verdiği amellerdir. Yoksa, insanın her vesile kabul ettiği, meşru vesile değildir. Örneğin, müşrikler salih insanlara türbe yapmış, onları temsilen put dikmiş ve: *"Bunlar vesiledir."* demişlerdir. Ama Allah *(cc)*, onları yalanlayıp tekfir etmiştir:

"Dikkat edin! Halis olan din Allah'ındır. O'nun dışında veliler edinenler (derler ki): 'Bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye bunlara ibadet ediyoruz.' Allah, ihtilaf ettikleri konularda aralarında hükmedecektir. Şüphesiz ki Allah, yalancı ve kâfir olan kimseyi hidayet etmez." [64]

Başka bir ayette şöyle deniyor:

"Allah'ı bırakıp, kendilerine hiçbir zarar ve fayda vermeyecek şeylere ibadet ediyor ve: 'Bunlar, bizim Allah katındaki şefaatçilerimizdir.' diyorlar. De ki: '(Allah bu varlıklara ibadeti meşru kılmamış ve bunlara şefaat yetkisi vermemiştir. Buna rağmen böyle iddia ederek) Allah'a göklerde ve yerde

bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?' O (Allah), onların şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir." [65]

Niyetleri kötü değil... Allah katında şefaatçi arıyorlar... Bazı şahısların Allah katındaki değerini vesile edinip onlardan yardım istiyorlar. Sonuç ortada: *"Şirk koşmakla"* suçlanıyorlar...

Öyleyse bizi Allah'a yakınlaştıran vesileler, şer'i olmalıdır. Aklımızla bulduğumuz, hevamıza hoş gelen ve zanlarımızın onay verdikleri değil...

Tasavvuf ehline bu ayetler hatırlatıldığında ise kendi yaptıkları ile müşriklerin yaptıkları arasında fark olduğunu iddia ederler. Zikrettikleri farkları şöyle özetleyebiliriz:

- Onlar putlarına dua ediyorlar. Bizler ise salih insanlardan istiyoruz.
- Onlar yaptıklarına *"ibadet"*, putlarına da *"ilah"* diyorlar. Biz ise sadece Allah'a ibadet edileceğine inanıyor ve Allah'tan başka ilah olmadığına inanıyoruz.
- Onlar putların yarattığına ve direkt dualara icabet ettiğine inanıyorlar. Biz ise asıl yaratanın Allah olduğuna inanıyoruz.

Bu zikrettikleri farklar nedeniyle yukarıda verdiğimiz ayetlerin kendilerini kapsamadığını iddia ediyorlar. Allah'ı şirket müdürüne ve trafoya benzeten akıl (!), elbette müşriklerin mezhebini anlamıyor. Anlamadığı için de yanlış yorumlarda bulunuyor!

Öyleyse bu saydıkları farkların – özelliklerin geçerli olup olmadığını inceleyelim ve ortada hiçbir şüphe kalmamış olsun:

Putların Mahiyeti

Müşriklerin Allah'ın dışında dua ettiği ve istiğasede bulunduğu heykeller, nebilerin ve salihlerin heykel ve kabirlerinden başka bir şey değildi. Kimi putların ise Allah'ın kızları olduğuna inandıkları melekler olduğuna itikad ederlerdi.

En meşhur üç put yakından incelendiğinde bu hakikat gündüzün aydınlığı gibi açığa çıkacaktır:

"Lat ve Uzza'yı gördünüz mü? (Nerede kudreti sonsuz olan Allah nerede kendisine dahi faydası olmayan bu putlar?) Ve üçüncüleri olan Menat'ı. Erkek (çocuklar) sizin, dişi (çocuklar) O'nun öyle mi?" [66]

"... Lat, Uzza ve Menat: Müşrikler putlarını Allah'ın isimleriyle isimlendirdiler. 'Lat ismi Allah'tan, Uzza El-Aziz'den, Menat ise El-Mennan isminden gelir.' dediler. **Ve onların Allah'ın kızları olduğuna inandılar...**

Lat için *İbni Abbas, Mücahid ve Ebu Salih dediler ki: 'O, hacılara sevik (bulamaç) yemeği hazırlayan bir adamdı. Ölünce kabrinin başında beklediler ve*

ona ibadet ettiler...'

Uzza için ise *ilim ehli ihtilaf etti. Kimisi der ki, o ibadet ettikleri küçük ağaçlardı. Bazısı beyaz bir taş olduğunu söyledi. Kimisi Sakif kabilesinin ibadet ettiği, Taif'te bir ev olduğunu söyler..."* [67]

Görüldüğü gibi en meşhur putlar melekleri temsil ettiğine inandıkları heykeller ya da hacılara hizmet ettiğini düşündükleri salih insanların kabirleridir. Bir kısmı da bugün *"dilek ağacı"* denilen ağaçlardır.

Aslında put denilen şeyin dikine veya suret sahibi bir heykel olması şart değildir. Put, kendisine ibadet edilen her şeydir. Allah'a *(cc)* yapılması gereken ibadeti neye yaparsanız o sizin putunuz olmuş olur. Bunun bir mezar, ağaç, ev ya da heykel olması arasında fark yoktur:

"De ki: 'O'nu bırakıp da (haklarında özel yetkiler, şefaat, kâinatta tasarruf, Allah'a yaklaştırma gibi) düşünceleriniz olanları çağırın (bakalım)! Ne sizden zararı giderme ne de hâlinizi değiştirme (gücüne) sahiptirler.' O dua ettikleri de Rablerine hangisi daha yakın diye vesile arar, rahmetini umar, azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı, sakınılması gereken bir azaptır." [68]

Bu ayet-i kerimede anlatılmak istenen hakikat nüzul sebebi bilindiğinde daha iyi anlaşılacaktır:

Abdullah b. Mesud şöyle demiştir:

"İnsanlardan bir grup, cinlerden bir gruba tapıyorlardı. Bu cinniler Müslim oldular. İnsanlar hâlâ bunlara tapmaya devam ettiler. Bunun üzerine ayet nazil oldu." [69]

Abdullah b. Abbas *(ra)* şöyle demiştir:

"Şirk ehli derdi ki: 'Biz İsa, Üzeyir ve meleklere ibadet ediyoruz.' " [70]

Yani müşrikler, cinlere ve peygamberlerin ruhaniyetine dua ediyorlar. Allah *(cc)* bunu tapınma olarak kabul ediyor. Cini, meleği ve nebileri put edinmiş oluyorlar. Daha ilginç olanı ise ayet bir mesaj veriyor: Sizin dua edip vesile edindikleriniz de birer kul. Allah'ın rahmetini umuyor, azabından sakınıyor, O'na yakınlaşmak için vesile arıyorlar. Siz nasıl olur da Allah'ı bırakıp onları aracı edinirsiniz?

Bu da gösterir ki *"trafocular"* put meselesini anlamamışlardır. Bir şeyi put edinmek için ona *"put"* demeye gerek yoktur. Allah'a yapılması gereken bir ibadeti neye yaparsanız o sizin putunuz olur.

Bir Varlığa İbadet ve Onu İlah Edinme

İslam, ibadet olan şeyleri açıkça belirtmiştir. Konumuz olan duanın ibadet

olması ise İslam'ın en açık meselelerindendir. Siz, ibadet olan bir eylemi kime yaparsanız onu ilah edinmiş ve ona kulluk yapmış olursunuz. İbadeti bir varlığa yaptıktan sonra bunu nasıl isimlendirdiğinizin hiçbir önemi yoktur:

"Onlar Allah'ı bırakıp din bilginlerini, abidlerini ve Meryem oğlu Mesih'i rabler edindiler. (Oysa) onlar yalnızca bir olan ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı. O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. (Allah) onların şirk koştuklarından münezzehtir." [71]

Hristiyanların din adamı ve abidlerine karşı tutumunu anlatan bu ayete göre onlar din büyüklerini ve peygamberlerini *"rab"* edinmiş ve onlara kulluk etmişlerdir. Peki Hristiyanlar bunu kabul ederler mi? Onlardan dinleyelim: Adiy bin Hatem *(ra)* anlatıyor:

"Peygamber'in yanına, boynumda altından yapılmış bir haç bulunduğu hâlde vardığımda bana:

— Ey Adiy! O putu boynundan çıkar, at, dedi. Peygamber o sırada Tevbe Suresi'ni okuyordu. 'Onlar hahamlarını, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i rabler edindiler.' ayetine gelince ben:

— Ey Allah'ın Resûlü! Onlar hahamlarına ve rahiplerine ibadet etmiyorlar, dedim. Bunun üzerine Peygamber:

— O haham ve rahipler Allah'ın helal ettiğini haram kılmıyorlar mı? Onlar (Yahudi ve Hristiyanlar) da hahamlarının ve rahiplerinin haram ilan ettiklerine haram demiyorlar mı? Yine onlar Allah'ın haram kıldığını helal kılmıyorlar mı ve o millet de onu helal olarak kabul etmiyor mu, diye sordu. Ben:

— Evet, ya Resûlullah, dedim. O da bunun üzerine:

— İşte onların hahamlarına ve rahiplerine ibadetleri budur, buyurdu." [72]

Hristiyanlar hiçbir zaman din adamlarına *"rab"* dememiş ve onlara ibadet ettiklerini kabul etmemişlerdir. Ancak Allah'ın hakkı olan teşri/kanun yapma/helal haram belirleme yetkisini din adamlarına vermişlerdir. Yani, sadece Allah'a *(cc)* yapılacak bir ibadeti Allah'tan başkasına yapmışlardır. Onların bu durumu nasıl algılayıp isimlendirdiklerine bakılmadan bu fiile ibadet, neticeye de *"din adamlarını rab edinme"* denmiştir. Allah'tan başkasına dua edenler de yaptıkları bu fiile ibadet demeyip dua ettiklerine *"ilah"* demeseler de sonuç değişmez. İbadet olan duayı Allah'tan başkasına sarf ettiklerinde hem onlara ibadet etmiş hem de onları Allah'ın dışında ilah edinmiş olurlar.

Konuyla ilgili söyleyebileceğimiz/verebileceğimiz ilginç ifadelerinden biri de şudur:

Kur'ân'ı Kerim, müşriklerden bahsederken *"Nefislerine küfürle şahitlik ederler."*

ifadesini kullanır:

"Müşrikler, kendi küfürlerine şahitlik edip dururken, Allah'ın mescidlerini imar etme hakları yoktur. Bunlar, yaptıkları boşa gitmiş ve ateşte ebedî olarak kalacak olanlardır." [73]

Biz biliyoruz ki Mekkeliler kendilerine *"kâfir"* demiyorlardı. Bilakis Müslimleri kâfirlikle suçluyor, din dışına çıktı anlamında *"sab'i"* diyorlardı. Onlar kendilerine kâfir dememelerine rağmen Kur'ân nasıl bunu şahitlik kabul ediyordu?

Hasan-ı Basrî *(rh)* der ki: *"Onlar: 'Biz kâfiriz.' demezlerdi. Lakin küfür sözünü söylemeleri nefislerine kâfirlikle şahitlik etmek olarak kabul edildi."* [74]

İbni Abbas *(ra)* der ki:

"Mahluk olduğunu ikrar etmelerine rağmen putlara secde etmeleri nefislerine küfürle şahitlik etmeleridir." [75]

Konuyla ilgili farklı görüşler zikredilse de [76] tercih ettiğimiz, onların içinde bulundukları hâlin onların aleyhine bir şahitlik olarak kabul edilmesidir. Demek ki ibadet ettiğinize ilah demeniz gerekmiyor. Bir şeye ibadet ediyorsanız onu ilah edinmiş oluyorsunuz.

Müşrikler Putların Yarattığına İnanır mıydı?

Bu sorunun cevabını Kur'ân'da arayalım:

"De ki: 'Gökten ve yerden size rızık veren kimdir? Kulak ve gözlere hükmeden kimdir? Ölüden diriyi çıkaran; ölüyü de diriden çıkaran kimdir? Her işi düzenleyen kimdir?' Onlar: 'Allah'tır!' diyecekler. 'O hâlde O'na karşı gelmekten sakınmaz mısınız?' de."

" De ki: 'Eğer biliyorsanız (söyleyin) yer ve içindekiler kime aittir?', 'Allah'a aittir.' diyecekler... De ki: 'Öğüt almaz mısınız?', De ki: 'Yedi göğün ve büyük arşın Rabbi kimdir?', 'Allah' diyecekler... De ki: 'Korkup sakınmaz mısınız?' De ki: 'Her şeyin mülkünü/yönetimini elinde bulunduran kim? O her şeyi koruyup himaye ederken, kendisine karşı kimsenin himaye edilemeyeceği kimdir? Şayet biliyorsanız (söyleyin kimdir o)?', 'Allah.' diyecekler. De ki: 'Nasıl oluyor da böyle büyüleniyor (şirkle aldanıp hakka karşı geliyorsunuz)?' (Hayır, öyle değil!) İşin aslı biz onlara hak olanı getirdik. Şüphesiz ki onlar, yalancıdırlar." [77]

Müşrikler ayette zikredilen başta yaratma olmak üzere putlara olan isteklerinin tümünün Allah'ın elinde olduğuna, O'nun mülkü ve izninde cerayan ettiğine inanıyorlardı. Bundan dolayı onlar tavaf esnasında şöyle telbiye getirirlerdi:

"İbni Abbas anlatıyor: 'Müşrikler (telbiyelerinde): 'Lebbeyke lâ şerike lek'

derlerdi. 'Senin emrine icabet ettim Allah'ım, senin hiçbir ortağın yoktur.'

Resûlullah da: 'Yazık size! Yeter, yeter! (Bununla yetinin, burada durun anlamında)' buyururdu.

Bunun üzerine müşrikler: 'Yalnız bir şerik müstesna. O, senin şerikindir. Sen, ona ve onun malik olduğu her şeye maliksin.' derlerdi. Onlar bunu, Kâbe'yi tavaf ederken ifade ediyorlardı." [78]

Müşrikler dua ettikleri putlarının Allah'ın mülkü olduğuna inanıyorlardı. Açık bir şekilde putların asıl değil, aracı olduğunu söylüyor ve onlara Allah'a yaklaştırsın diye ibadet ettiklerini söylüyorlardı:

"Allah'ı bırakıp kendilerine hiçbir zarar ve fayda vermeyecek şeylere ibadet ediyor ve: 'Bunlar, bizim Allah katındaki şefaatçilerimizdir.' diyorlar. De ki: '(Allah bu varlıklara ibadeti meşru kılmamış ve bunlara şefaat yetkisi vermemiştir. Buna rağmen böyle iddia ederek) Allah'a göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?' O (Allah), onların şirk koştuklarından münezzeh ve yücedir." [79]

Bu zikrettiklerimiz göstermiştir ki dün Allah'tan gayrısına dua edenlerle bugün kabirlere/ölülere dua edenler, sıkıştıklarında onlardan medet umanlar arasında hiçbir fark yoktur! Fark olduğu iddia edilen noktalar, müşriklerin inanç ve mezhepleri doğru anlaşılmadığından dolayıdır.

Şayet bir fark zikredilecek olursa o da şu olmalıdır: Eski müşrikler rahatlık anında putlarından, darlıkta ise sadece Allah'tan isterlerdi. Günümüz şirk ehliyse rahatlık anında da zorlukta da şeyhlerinden istiyorlar! Şüphesiz Allah *(cc)*, müşriklerin şirk koşmalarından münezzeh ve yücedir!

. El-Külliyyat, 1/114; Tacu'l A'rus, 5/314.

. Kitabın Türkçe ismi: Yaratılmışların En Hayırlısına Uykuda ve Uyanıklık Hâlinde İstiğase Yapanların Karanlığını Aydınlatan Kandil.

. Ahmakları Nebiler ve Velilerle İstiğaseye Teşvik.

. "Ya Resûlullah!" Diye Nida Etmenin Helal Olduğuna Dair Bilinç Nurları.

. Yaratılmışların Efendisine İstiğase Yapmanın Cevazına Dair Hak Şahitler/Deliller.

. Behcetu'l Esrar 197. Tasavvuf ehli salihlere istiğasenin caiz olduğuna dair Abdulkadir El-Geylanî'ye bu ve benzeri sözleri nispet etseler de onun kendi kitaplarında tam zıttı bir görüş mevcuttur.

“يا من يشكو إلى الخلق مصائبه إيش ينفعك شكواك إلى الخلق لا ينفعونك ولا يضرونك، وإذا اعتمدت عليهم وأشركت في باب الحق يبعدونك و في سخطه يوقعونك وعنه يحجبونك...”

"Ey yaratılmışlara sıkıntılarını şekva eden kişi! Onlara yaptığın şekvanın sana ne faydası olacak ki? Sana fayda da zarar da veremezler. Onlara dayanıp kendilerini Rabbine ortak koşsan seni O'ndan uzaklaştıracak, O'nun öfkesine düçar edecek, O'ndan perdeleyeceklerdir." (El-Fethu'l Rabbani, 117.)

. Fuyudatu'l Rabbaniyye fi'l Measir ve Vurud El-Kadiriyye, 42-43.

. Keşfu'l İrtiyab, 274.

. Risale-i Kudsiyye Şerh ve İzahı, 2/521.

. Şevahidu'l Hak, 106.

. Nakiller için bk. Cuhudu'l Ulema El-Hanefiyye Fi İbtali Akaidi'l Kuburiyye, 2/1055-1065.

. El-Melfuzat, 1/131.

. 2/Bakara, 186

. Ruhu'l Meani, 14/166.

. Age. 11/24.

. 27/Neml, 62

. https://www.youtube.com/watch?v=D9IH3b4psvk.
. 39/Zümer, 53
. https://www.youtube.com/watch?v=IL-iMDJqSoY.
. https://www.youtube.com/watch?v=OV-Jj6lzNgg.
. Mekayisu'l Luğa, 2/280.
. Misbahu'l Munir, 1/194.
. El-Külliyyat 1/114, Tacu'l A'rus, 5/314.
. 2/Bakara, 23
. Ğaribu'l Kur'ân İbni Kuteybe, 1/43.
. 6/En'âm, 56
. 40/Mü'min, 60
. Müsned, 18352; Tirmizi, 2969.
. 4/Nîsa, 36
. 40/Mü'min, 65
. 72/Cin, 20
. 28/Kasas, 87-88
. 29/Ankebût, 65
. 6/En'âm, 40-41
. 16/Nahl, 86
. 10/Yûnus, 66
. 39/Zümer, 3
. 40/Mü'min, 73-74
. 39/Zümer, 8
. 28/Kasas, 88
. 27/Neml, 62
. 13/Ra'd, 14
. 35/Fâtır, 13-14
. 7/A'râf, 197
. 16/Nahl, 20
. 34/Sebe', 22-23
. Ayetin tefsiri için bk. Es-Sava'iku'l Mürsele, 2/461; Medaricu's Salikin, 1/351.
. 7/A'râf, 188
. 7/A'râf, 194
. 7/A'râf, 12
. 7/A'râf, 13
. 22/Hac, 74
. 39/Zümer, 67
. 42/Şûrâ, 11
. 19/Meryem, 65
. 112/İhlâs, 4
. 2/Bakara, 154
. Heysemi, Mecmuu'l Zevaid'de (8/368): "Ebu Ya'la ve Bezzar rivayet etmiştir. Ebu Ya'la'nın ricali sikadır/güvenilirdir." demiştir.
. Tirmizi, 3010; İbni Mace, 190, 2800.
. Müsned, 7358.
. Müsned, 18455.
. Buhari, 5680; Müslim, 2205.
. 5/Mâide, 35
. 39/Zümer, 3
. 10/Yûnus, 18
. 53/Necm, 19-21
. Taberi Tefsiri ilgili ayetler özetle...
. 17/İsrâ, 56-57
. Buhari, 4713.
. İbni Kesir ilgili ayet tefsiri.
. 9/Tevbe, 31
. İbni Kesir Tefsiri, ilgili ayet. Bk. Tirmizi, 3095.
. 9/Tevbe, 17
. Tefsiru'l Beğavi ilgili ayet tefsiri.
. Camiu'l Ahkam, Kurtubi Tefsiri ilgili ayet.
. Fahreddin Er-Razi tefsirinde der ki: "... Bu şahit oluşun tefsiri hususunda âlimler, birçok izah zikretmişlerdir:

1. *En doğrusu olan bu görüşe göre onlar, kendilerinin putlara taptıklarını, Kur'ân'ı tekzip ettiklerini ve Muhammed'in (sav) peygamberliğini inkâr ettiklerini açıkça söylüyorlardı. Bütün bunlar küfürdür. Kim, bütün bunların kendisinde bulunduğuna şehadet ederse aslında, küfür olan bir şey hakkında kendisi aleyhine şehadette bulunmuş olur. Yoksa ayetten murat, 'Onlar (açıkça) kendilerinin kâfir olduklarını söylerler.' manası değildir.*

2. Süddî şöyle demiştir: 'Onların, kendilerinin küfrüne şehadet etmeleri şudur: Bir Hristiyana: 'Sen kimsin ve nesin?' denildiğinde o: 'Ben Hristiyanım.'; Yahudi: 'Ben bir Yahudiyim.'; putperest de: 'Ben bir putperestim.' der.' Bu izah, bizim birinci maddede zikrettiğimiz izahla kuvvetlenir.

3. O kâfirlerin aşırıları: 'Biz, Muhammed'in dinini ve Kur'ân'ı inkâr ediyoruz!' diyorlardı. Belki de maksat budur.

4. Onlar, çırılçıplak bir vaziyette Kâbe'yi tavaf ediyorlar ve: 'Biz, içinde bulunuyorken Allah'a isyan ettiğimiz elbiselerle Kâbe'yi tavaf edemeyiz' diyorlardı. Kâbe'yi her tavaf edişlerinde de putlarına secde ediyorlardı. İşte bu, onların, kendilerinin küfür ve şirklerine şahitlik etmeleri demektir.

5. Onlar: 'Lebbeyk Allah'ım... Senin hiçbir şerikin yok! Ancak aslında senin mahlukun olup kendisi ve malik olduğu her şeyiyle sana ait olan bir şerikin vardır.' derlerdi.

6. İbni Abbas'ın şöyle dediği nakledilm iştir: 'Bu ayetten maksat şudur: Onlar Peygamber'in kâfir olduğuna şehadet ediyorlardı.' "

. 23/Mü'minûn, 84-90

. Müslim, 1185.

. 10/Yûnus, 18

TAĞUTLARIN KISKACINDA TASAVVUF

Allah *(cc)*, insanı sadece kendisine kulluk etsin diye yaratmıştır. Bunun gerekliliğini insanın özüne/fıtratına kodlamış ve insanı bu bilgi üzere yeryüzüne göndermiştir. Fıtratın sesine kulak veren ve fıtratı destekleyen semavi çağrıyı takip eden muvahhidler yeryüzünü tevhid ve salih amelle imar etmişlerdir. Ancak bunların azınlıkta olduğu da bir hakikattir. Çoğunluk, fıtratlarında var olan imanı küfürle örtmüş, teslimiyet duygusunu şirkle kirletmiş, zan ve hurafenin peşinde arzularını tatmin ederek yeryüzünü şirk ve masiyetle harap etmiştir.

Bedbahtlar arasından bir grup, bu kadarıyla da yetinmemiş, beşer olmanın tüm sınırlarını çiğneyip insanların kendilerine kulluk etmesini istemiştir. Haddini aşan bu tağutlar, yeryüzünün otoritesinin kendilerinde olduğunu, mülkün onlara ait olduğunu, gaybın ve insanlara faydalı olan bilginin onlarda olduğunu iddia etmişlerdir. İnsanları, akla ve fıtrata ters olan bu duruma inandırmak ve boyun eğdirmek için türlü yollara, hilelere başvurmuşlardır.

Gece gündüz insanlara tuzaklar kurmuş,[1] Allah'ın onlara ihsan ettiği mülkü kullanarak insanları aldatmış ve köleleştirmiş,[2] insanları Allah'a kulluktan çevirmek için servetlerini harcamış,[3] sihirbazlar edinip insanları uyuşturmuş,[4] onları sınıflara ayırarak güçsüzleştirmiş,[5] onlara asli vazifelerini unutturmuş ve boşluk kabul etmeyen tabiatlarına tağutlara kulluk etmeleri yönünde telkinde bulunmuşlardır. Nerede bir tağut varsa Allah oraya bir resûl yollamış ve hakla batıl arasında mücadele başlamıştır:

"Andolsun ki biz her ümmet arasında: 'Allah'a ibadet/kulluk edin ve tağuttan kaçının.' (diye tebliğ etmesi için) resûl göndermişizdir. Allah içlerinden kimisine hidayet bahşetti, kimisine ise sapıklık hak oldu. Yeryüzünde gezip dolaşın ve yalanlayanların akıbetinin nasıl olduğuna bir bakın." [6]

Her peygamberin mücadele ettiği tağutlar, Allah Resûlü'yle beraber en korkulu dönemlerini yaşamışlardır. Belirli bir kavme gönderilen peygamberlerin mücadelesi kendi toplumlarıyla sınırlıyken, tüm insanlığa gönderilen Muhammed *(sav)* ile beraber tevhid^İ mücadele âlemşümul bir boyut kazanmıştır. Mekke'den yükselen çağrı sadece Mekke'nin dağlarında değil, Bizans ve Kisra saraylarında, Afrika kabilelerinde, Himalaya'da, Horosan'da, Çin Seddi'nde yankılanmıştır.

Dinî ve dünyevi tüm tuğyanın karşısında duran Allah Resûlü *(sav)* Rabbinin şu vaadiyle müjdelenmiştir:

"Müşrikler hoşlanmasa da tüm dinlere üstün gelsin diye Resûlü'nü hidayet ve hak dinle gönderen O'dur." [7]

Yirmi üç yıl gibi kısa bir sürede bu müjde tahakkuk etmiş, raşid halifeler döneminde tevhid, dünyanın gündemine mührünü vurmuştur. Yeryüzünün tüm mütekebbir ve tağutları, İslam ordularının topraklarına gireceği günün kabusuyla yaşamaya başlamıştır. Tüm bunlara ek olarak mazlumlar için yeni bir umut belirmiştir. Yöneticilerin beş vakit namazda halkla saf tuttuğu, dileyenin yöneticiye derdini anlatabildiği, yöneticilerin İslam kadılarına şikayet edilebildiği, zekât dışında kimsenin malının alınamadığı, zekât mallarının bölgeden çıkarılmadan o bölgenin fakirlerine dağıtıldığı, Halife Ömer'in oğlunun dahi işlediği suçtan dolayı cezalandırıldığı, işlerin bir aileye değil ehil olana tevdi edildiği, İslam'ı kabul edenlerle kan davası güdülmeden kardeş olunduğu, kabul etmeyenin zimmi hukukuna bağlı kaldığı sürece can, mal, namus ve din emniyeti İslam Devleti tarafından korunan bir güneş doğmuştur çünkü...

İnsanlar bunca güzellik karşısında kendilerinden hiçbir ücret istemeyen, sadece *"İnsanları, kula kulluktan kurtarıp kulların Rabbine kul yapmaya, dinlerin zulmünden İslam'ın adaletine, dünyanın darlığından ahiretin genişliğine"* çağıran İslam davetçilerine icabet ettiler. Tağutların sanat, spor, felsefe, eğlence, sihir ve çeşitli saptırma yolları İslam'ın kutlu çağrısı ve orduları karşısında hükümsüz kaldı.

Tarihin seyrini değiştiren bu kutlu davet, ilginç gelişmelerin yaşanmasına da sebep oluyordu. Farklı dinlere müntesip toplumlar İslami yönetimlere haber yollayıp, dindaşlarının zulmünden kurtarılmayı ve İslam hâkimiyeti altında yaşamayı talep ediyordu.

İslam'ın saadet asırları böyle devam ederken övülen ilk üç kuşağın sonlanmasıyla yeni bir dönem başladı. İslam'ın içinden çıkan, İslami kavramları kullanan mistik bir yöneliş.

Ahiretin, dünyadan daha önemli olduğunu, Müslim'in ahiret merkezli bir hayat yaşamasını savunuyorlardı. Söyledikleri haktı. İslam'ın dünya ve ahirete dair öğretilerini topluma hatırlatıyorlardı. Allah'ın *(cc)* elçileri de aynısını yapmıştı. Tevhid davetiyle beraber en fazla dillendirdikleri konu ahiret hayatıydı:

> *"Medyen'e kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Demişti ki: 'Ey kavmim! Allah'a ibadet edin! Ahiret günü (Allah'tan sevap almayı) umun. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık/düzensizlik/taşkınlık çıkarmayın.' "* [8]

Ancak önemli bir sorun vardı: Allah Resûlü *(sav)* ümmetini bu hakikatlere davet ediyor ve bu ahlak üzere onları terbiye ediyordu. Ashab bu öğretilerden sonra İslam'ı yaymak için dünyanın dört bir yanına dağılıyor, cepheden cepheye at koşturuyor, göz kamaştıran servetleri Allah yolunda infak ediyorlardı. Ashab bu

öğretilerle İslam'ın izzetine izzet katıyor, *"gecenin abidleri, gündüzün süvarileri"* namıyla zalimlerin kalbine korku salıyordu. Tasavvuf ehliyse bu öğretilerden sonra cumayı ve vakit namazlarını terk ediyor, mağaralarda inzivaya çekiliyor, açlığın ve yalnızlığın doğal sonucu olan halüsinasyon âleminde keşfe ve keramete eriyordu (!).

İslam ümmetinin ilme ihtiyacının olmadığını, ilmin, toplumu hakikatten uzaklaştırdığını söylüyorlardı. *"Eğer Allah bir kul için hayır dilerse onu fakihlerin ilminden korur, Sufilerin meclislerine sevk eder."* diyorlardı[9]. Hızını alamayanlar, hocalardan öğrenilen ilmin, ilim olmadığını, asıl ilmin vasıtasız bir şekilde Allah'tan alındığını söylüyordu:

"Bizim nezdimizde bir insanın ilim makamında kemâle ermesi, ilmini nakil ve şeyh olmadan Allah'tan almasıyla mümkündür. İlmini nakil ve şeytandan alanın ilmi, Allah ehlinin yanında maluldur..." [10]

İlim ehlini küçümsemek için: *"Sizin ilminiz ölülerden, bizimkiyse hiç ölmeyen El-Hayy olandandır."* ya da *"Size falan falancadan haber verdi. Bizeyse kalbimiz Rabbimizden."* diyerek Tasavvuf repliğini tekrarlıyorlardı.

Allah Resûlü *(sav)* ashabını ilme teşvik ediyor,[11] Müslimlerin bulunduğu yerlerde mescid inşa edip, hocalar tayin ediyor ve bu mekânları medreseye dönüştürüyordu. Kendisini ziyarete gelenlere hususen hatırlatıyordu:

"Bu söylediklerimi ezberleyin ve geride olanlara öğretin..." [12]

Onlar ise Allah Resûlü'nün *(sav)* faydalı ilimle medeniyetler sahnesine çıkardığı ümmeti, cehalete çekiyor, açlık ve yalnızlık ürünü olan şeytani fısıltıların peşinde sürüklüyorlardı.

"Nefisle mücadele büyük, Allah yolunda kıtal küçük cihaddır." diyorlardı.[13] Allah ve Resûlü'nün *(sav)*: *"Allah katında en büyük derece"* dediği cihadı[14] ümmetin gözünde basitleştiriyor, beldeleri istila etmiş, namusa, mala ve cana el uzatmış düşman karşısında halvet ve inzivayla zafer kazanacaklarını düşünüyorlardı. Bu inanış biçimi mücahid bir ümmeti düşmanları karşısında pasifleştirmiş; tüm insanlığa rahmet ve kurtuluş olarak gönderilmiş, Allah'ın yeryüzünde şahitleri olan bir topluluğu kendi nefisleriyle uğraşan psikolojik birer vaka hâline getirmişti. Nefsini ıslah etmek için bu yapılara giren insanlar vesveseli, olmayan sesleri işiten, rüyaların peşinde ömür tüketen hastalıklı meczuplara dönüşüyordu.

Allah Resûlü'nün *(sav)*: *"Benim sünnetimden yüz çeviren benden değildir."* [15] dediği uyku, yemek ve evlilikten el çekmeyi; mürid için olmazsa olmazlardan kabul etmiş, bu sünnetleri icra edenin kalbinde Allah'tan *(cc)* gayrısına taalluk

olacağından bunu kınamışlardır. Allah Resûlü'nün oluşturmak istediği fıtrata uygun yaşayan bu mutedil ümmeti, Budizm ve ruhbanlığın sapmışlığına mahkûm etmişlerdi.

İnsanı kader ve şeriat dengesiyle yeryüzünün vârisi kılan, yine bu dengeyle elde ettikleriyle şımarmasına, kaybettikleriyle üzülüp ümitsizliğe düşmesine engel olan İslam'ın karşısına,[16] putperest kavimlerden aldıkları şeriatsız kader anlayışını yerleştirmişlerdir. *"Başımıza gelen her şey Allah'ın dilemesidir."* diyerek sureten hak söz söylemiş *"Buna razı olmalıyız."* diyerek Allah'a yapılacak en büyük iftirayı yapmışlardır. Oysa başımıza gelenlerin Allah'tan olduğu bir hakikattir. Ancak başa gelen her durum için şeriatın bir kanunu vardır. Kimisi için sabrı kimisi için şükrü, kimi zaman karşı koyup cihad etmeyi kimisinde de hakkın dili olup hakka şahitlik etmeyi emreder. Sadece kadere razı olup oturmayı ve öylece beklemeyi değil.

Şeriatsız kadercilik projesiyle iradesiz, çaresiz, tükenmiş ve ümitsizlik içinde bir toplum oluşturmuşlardır.

Bu hâliyle İslam ümmetini uyuşturan Tasavvufi hareketler, tağutların yeni oyunu hâline gelmiştir. İslam'a ve Müslimlere karşı düşmanca tutum içinde olan ve yüzyılların intikamıyla tutuşan Haçlılar ve insanlık tarihinin en ciddi krizlerinden olan Moğollar, yeryüzünü ifsat ederken Tasavvuf'u bir hile olarak kullanmışlar ve kullanmaya da devam etmektelerdir. Uyuşturma, iradesizleştirme ve teslimiyetçi ruhuyla Tasavvuf; ya İslam topraklarını işgale zemin hazırlamış ya da hilafeti saltana çeviren zalim yöneticilerin elinde siyasi bir oyuncak hâline gelmiştir.[17]

Hicri 6. asır itibarıyla İslam âlemini işgal eden Moğol/Tatar musibetinde İslam ümmetinin hâli akıl alır gibi değildi. Cihad ve davet ümmeti oluşuyla dünyanın en ücra köşelerine ulaşan İslam toplumu, Tatar saldırıları karşısında ölünün gassala teslim oluşu gibi teslim olmuştu. Bu teslimiyeti İbnu'l Esir'den dinleyelim:

"... 618 yılında Azerbaycan'ı ele geçirdiler. Kadın, çocuk, yaşlı demeden insanları kıyımdan geçirdiler. Öyle ki hamile kadınların karınlarını deşiyor ve cenin hâlindeki çocukları öldürüyorlardı. Onlardan biri, içinde bir topluluk olan yere giriyor, o topluluğu son adama kadar öldürüyordu. İçlerinden biri dahi elini uzatmıyordu." [18]

"... Bana ulaştı ki Tatarlardan bir kadın, içinde erkekler topluluğunun bulunduğu bir eve girdi. Onlar kadını erkek zannettiler. İnsanları kıyıma tabi tuttu. Sonra kadın olduğu anlaşıldı. Esir aldığı erkeklerden biri onu öldürdü. Yine oranın ahalisinden işittiğime göre Tatarlardan bir adam içinde yüz erkeğin

bulunduğu bir yere girdi. Sonlarını getirinceye kadar hepsini öldürdü. Orada bulunanların hiçbiri elini kötülükle o adama uzatmadı." [19]

"... Bir adam bana anlattı: 'Bir gün atlı bir tatar geldi. On yedi kişilik bir topluluktuk. Omuz omuza sıraya girmemizi istedi. Arkadaşlarım istediğini yapmaya başladı. Ben dedim ki: 'Bu tek bir adamdır. Neden bunu öldürüp kaçmıyoruz?' Dediler: 'Korkuyoruz...' Ben bıçağı aldım ve adamı öldürdüm. Kaçtık ve kurtulduk.' " [20]

Bu ümmet nasıl mı bu hâle geldi? İşte böyle:

"Ey korkanlar Tatardan

Sığının Ebu Amr'in kabrine

Korusun sizi zarardan" [21]

Beldeleri istilaya uğramış, namus, can ve mal hakları gasp edilmiş insanlar kabirlerden yardım istemeye teşvik ediliyorlardı.

Ümmet bu hâldeyken *"Kimleri örnek alıp Allah dostu olarak kabul ediyorlardı?"* diye sorduğumuzda daha vahim bir durumla karşılaşıyoruz:

"... 657 yılında Yusuf El-Kumiyni vefat etti. Zehebi'nin El-İber'de aktardığına göre: 'Halk bu adamın Allah dostu olduğuna inanırdı. Dayanakları keşf ve zihin/iç konuşmalardı. Oysa bu, kâhin, rahip ve cini olan deliler için de vaki olur. Allah yardımcımız olsun bu asrımızda çoğaldı. Bu zat sidiğini elbisesine bular, çıplak ayakla yürür, Nureddin hamamı kümbetinde geceler, namaz kılmazdı'. İbnu Şehbe'nin 'Tarihu'l İslam'da' naklettiğine göre bu zat, 'Kümbet ve çöplüklerde gecelerdi... Yeri süpüren uzun elbiseler giyer ve kimseye iltifat etmezdi. İnsanlar onun salih bir zat olduğuna inanırdı. Az bir grup dışında toplumun tamamı cenazesine iştirak etti.' " [22]

Böyle adamlara veli diyen, aklı ve vahyi yok sayan bir toplum, Moğol eliyle zilleti tadıyordu.

Bu durumun bir diğer nedeni de Tasavvuf eliyle yayılan sapkın kadercilik ve tevekkül anlayışıdır. Yukarıda kaydettiğimiz örnekler için Mahmud Abdurrauf Kasım şöyle der:

"Öldürmenin kesin olduğu ve nefsi müdafaa etmenin kurtuluş imkânı verdiği hâlde kişilerin kaçmayıp teslim olmasını tek sebebi korku olamaz. Öyle olsa insanlar nefislerini müdafaa etmeseler dahi kaçarlardı. Olayı iyice tetkik ettiğimizde asıl sebebin, Tasavvuf eliyle insanlara bulaşan 'tevekkül, teslim ve itiraz etmeme' makamları olduğu görülür. Hususen o dönemde yaygınlaşan ve şiş batırma, ateşin içinde geçme, yılan yeme gibi şeylerle bilinen Rufai Tarikatı vardı..." [23]

Bu dönemde yaşayan, genel olarak Tasavvuf'a özelde de Rufai Tarikatı'na şiddetli itirazlar yönelten İbni Teymiyye'yi anımsayalım:

İbni Teymiyye'nin *(rh)* Tasavvufi sapkınlıklara karşı verdiği mücadeleyi *"bidat ve hurafelerle uğraşmak"* olarak algılayan ve basitleştirenler kendi basitliklerini ifşa etmektedirler. İbni Teymiyye, Tatar istilasına karşı ümmeti uyandıran ve Tatar zulmüne karşı başlatılan kıyam hareketinin öncülerindendi. Tatarlarla sadece askerî mücadelenin yetersiz olduğunu, onları İslam âlemine musallat eden sebeplerin de izale edilmesi gerektiğine inanıyordu. Yerinde bir okuma yapmış, ilmî kimliğinin yanında siyasi derinliğini de ortaya koymuştu. Zira Tatarlar, yalnızca askerî güçle İslam âlemini işgal etmemişti. Şirk, bidat ve masiyetlerle gücünü yitirmiş ve hayallerle yaşayan bir ümmete son darbeyi vurmuştu. Günümüz için de aynı şeyler geçerlidir. Sadece askerî güçle ya da şirk ve bidatlerle mücadele ederek mevcut işgal projelerini püskürtmek ve İslam'ın izzetli günlerine dönmek mümkün değildir. Bu işgale karşı mücadele azminin yanında, işgale zemin hazırlayan sebeplerin de izale edilmesi gerekir. Özellikle onun fetvalarını okuyanlar bir noktaya çokça vurgu yaptığını ve okuyucunun bazen sıkıcı bulabileceği oranda uzun uzun anlattığını görecektir. İlk Mutasavvıfların teslimiyet ve tevekkül anlayışı ile sonradan ortaya çıkan anlayışların aynı olmadığını, lafızlar benzese de kastedilenin ve ortaya çıkan sonucun tamamen farklı olduğunu anlatır. Eskiler şeriatın tüm emirlerini yerine getirip sonuç ne olursa olsun buna teslim olmanın gerekli olduğuna inanırlardı. Sonuç, Allah'ın razı olmadığı fakr, zillet gibi durumlar olursa bunları ortadan kaldırmak için mücadele ederlerdi. Sonradan gelenler şer ve kötülüğün yayılmasına sessiz kalıp ortaya çıkan ifsada *"kader"* demeye başladı. Şeriatın kabul etmediği zillet ve düşman istilasına göz yumup zilleti kabullenmeye de teslimiyet ve tevekkül olarak baktılar. Ve bu duruşlarını geçmişte yaşamış gönül ehli abidlerin sözlerine dayandırdılar. Bu sapkın anlayış, zındık taifesinin masiyetlerini ve şeriata muhalif hâllerini de meşrulaştırıyordu. İçinde bulundukları durumu kader/Allah'ın takdiri olarak kabul ediyorlardı. Hem Allah düşmanları karşısındaki zilletlerini hem de günahkârlıklarını sapkın kader anlayışıyla masumlaştırmış oluyorlardı.[24]

Bu açığın farkına varan Tatarlar, Tasavvuf öncülerine değer vermiş ve onların öğretilerinin yaygınlaşması için ellerinden geleni yapmışlardı.

Tatarlar, İslam âlemini talan ederken ümmet içinde bir musibet olarak Mevlana rüzgârı esiyordu. Halka sürekli tevazuyu, teslimiyeti, sonuçlara rızayı öğütleyen bu adam bir yandan da İslam ahlakına vurgu yapıyordu. Kendisi sokak ağzıyla konuşacak kadar küfürbaz, en müstehcen fıkraları ve benzetmeleri anlatacak

kadar hayâ yoksunu olan bu zatın İslam ahlakına dair öğütlerde bulunması ilginçti. İslam düşmanı bu işgalcileri severek ve hoşgörü göstererek kazanacaklarını topluma anlatan Mevlana, kendine muhalif olan dindaşlarına öyle şiddetli muhalefet gösterip hakaret ediyordu ki bu yaman çelişkiyi anlamak mümkün değildi.

Moğollar elbette bu adamı sevecekti. İşgali ve zulmü din adına meşrulaştırıyor, Moğol'a teslimiyeti, Allah'a teslimiyet olarak kabul ediyordu.

"(Birisi) dedi ki: 'Moğollar, bu ile ilk geldikleri vakit çıplaklardı. Binekleri öküzdü, silahları tahtadandı. Şimdiyse ululandılar, doydular. En iyi Arap atları, en güzel silahlar onların.' (Mevlana) buyurdu ki: 'Gönülleri kırık, kendileri arık, güçsüz kuvvetsiz bir hâldeyken Tanrı onlara yardım etti, yalvarışlarını kabul etti. Şimdiyse ululandılar, kuvvetlendiler; onların, kendi güçleriyle-kendi kuvvetleriyle değil, Tanrı yardımıyla üst olduklarını, dünyayı o yüzden zaptettiklerini bilsinler diye Ulu Tanrı, halk zayıf bile olsa gene de onları kahreder.'

Buyurdu ki: 'Onlar, ilkin bir ovadalardı. Halktan uzak, azıksız, yoksul, çırılçıplardı. İhtiyaç içindeydiler. Ancak içlerinden bazıları alışveriş için Hârezmşâh'ın iline gelirler, alım satımda bulunurlar, kendilerine elbise yapmak için kaba keten kumaşlar alırlardı. Hârezmşâh onları menetti, tacirlerinin öldürülmesini buyurdu, onlardan vergi alınmasını da emretti. Tacirlerinin, ülkesine girmesini de menetti. Tatarlar, padişahlarının kapısına gidip 'öldük' diye yalvardılar. Padişahları, onlardan on gün mühlet istedi. Gitti, bir karanlık mağaraya girdi. Oruç tuttu, yalvarıp yakarmaya koyuldu. Ulu Tanrı'dan: 'Yalvarışını duydum, duanı kabul ettim, dışarı çık, nereye gidersen üst olacaksın!' diye ses geldi. İşte sebep buydu, dışarı çıkınca Tanrı buyruğuyla üst oldular, dünyayı zaptettiler.' " [25]

Moğol gibi insan tarihinin gördüğü en çirkin zulmü Allah'ın takdiri olarak kabul eden Mevlana'nın bu hizmeti karşılıksız kalmadı elbette:

"Moğolların hâkimiyeti altındaki Selçuklu Devleti, 1262 yılında bir ferman yayınlayarak Türkmenlerin ve Ahilerin ellerindeki tüm zaviyeler, tekkelere, mülklere ve vakıflara müsadere yoluyla el koydu. Bu fermanda 'Mevlana'yı şeyh olarak tanıyanlar hariç' ilavesi vardır. Yani Moğollar bu mana sultanının hâkimiyetini iyice perçinleştirdiler. Mevlana'ya intisap etmeyenlerin şeyhliğini kabul etmediler." [26]

Mevlana'nın hocası Şemsi Tebrizî aynı şekilde Moğolların Allah'ın kaderiyle üstün geldiklerinin propagandasını yapıyor, onlara karşı mücadele veren

Türkmenler, Ahiler vb. teşkilatlar ve bunların öncülerine şiddetli husumet güdüyordu.

Mevlana'dan sonra da bu aile Moğol'a sadakatle bağlılığını sürdürmüş ve aynı sapkın kader anlayışlarını işgalcilerle işbirliği yapmaya kılıf yapmışlardır. Torunlarından biri Moğollara verdiği desteği şöyle izah eder:

"Yine Konya'nın Karamanlıların elinde bulunduğu dönemde Çelebi Hazretleri Moğol askerini istediği için Karamanlıların canı sıkılıyor ve daima: 'Biz sizinle komşu ve sizi sevenlerden olduğumuz hâlde, bizi istemiyorsunuz da yabancı Moğolları istiyorsunuz.' diyorlardı. Bunun üzerine Çelebi şöyle dedi: 'Biz dervişleriz. Bizim nazarımız Allah'ın iradesine bağlıdır. O kimi ister ve iktidarı kime verirse biz de onun tarafında olur ve onu isteriz. Şimdi Tanrı sizi değil, Moğol askerlerini istiyor. Ülkeyi Selçukluların elinden alıp Cengizhanlılara verdi. Tanrı mülkünü dilediğine verir. Biz de Tanrı'nın istediğini istiyoruz.' " [27]

Bugün ise Mevlana'ya *"Haçlılar"* sahip çıkıyor. Mevlana yılı ilan ediyor, eserlerini ve yaşadığı bölgeleri dünya kültür mirasına dâhil ediyor, konuşmalarını onun özlü (!) sözleriyle süslüyor, turist kafileleri akın akın onun türbesini ziyaret ediyorlar. İslam âleminin her karışına bomba yağdıran, peş peşe ülkeleri postallarıyla çiğneyen, baş örtüsünü dahi *"pasif terör"* olarak kabul eden haçlıların[28], Tatarlar gibi Mevlana ve Tasavvuf'u sahiplenmesi ne ilginç değil mi?

Bir de onlara gönüllü marabalık yapanların sürekli: *"Biz Mevlanaların, Yunusların irfanına sahibiz."* demeleri yok mu? Sınırları adım adım işgal edilirken Batılılara yaranmak için *"Sövene dilsiz, vurana elsiz"*cilerin torunları olduklarını söyleyenler, yakında gerçekle yüzleşecekler. O gün yaymaya çalıştıkları bu irfanın (!) sadece haçlıları azgınlaştırdığını ve halkı zillete mahkûm ettiğini görecekler. Allah hidayet ve akıl ihsan etsin.

Fransızlar, yani modern haçlılar, Cezair ve Mağrib'i işgal ettiklerinde o bölgenin en yaygın Tasavvufi hareketlerinden biri Ticani Tarikatıy'dı. Fransızlar on binlerce insanı katledip ekini, nesli, namusu ifsat ettikten sonra emellerine ulaşmış, bölgenin büyük çoğunluğunda hâkimiyet sağlamışlardı. Fransız generaller şerefine de bir ziyafet verilmişti. Ziyafet, Ticanilerin büyüğü ve temsilcisi Şeyh Seyyid Muhammed El-Kebir tarafından verilmişti. Çay içme esnasında Husni Ahmed bin Talib ayağa kalktı ve şeyh adına bir konuşma yaptı. Bu konuşma, Kahire'de yayınlanan El-Fetih gazetesi 16 Sefer 1350 tarihli nüshada ve La Perese Lipre isimli Fransız gazetesinde yayınlandı. Ticani Tarikatı'nın Fransız işgalinde haçlılara takdim ettikleri hizmetlerin vesikası ve karnesi olan bu utanç hutbesinin bazı bölümlerini tercüme ediyoruz:

"... Kalplerimizin maddi, siyasi ve edebî yönden sevgilisi olan Fransızlara yardım etmek vacip olan şeylerdendir. Bunu (yardım etmiş olmalarını) minnet etmek ve övünmek için söylemiyorum. Bilakis şeref duyduğum ve ecir umduğum için söylüyorum.

1838 yılında dedem Seyyid Muhammed Es-Sağir -ki o zamanlar Ticani Tarikatı'nın temsilcisiydi- Fransa'nın en büyük düşmanı olan Emir Abdulkadir El-Cezairi'yle mücadelede nadir görülebilecek bir cesaret sergiledi... Yine amcam Seyyid Ahmed -o zaman tarikat temsilcisiydi- Fransız ordusuna yol açtı, Baskre şehrini işgal etmelerine yardım etti. 1870 yılında Seyyid Ahmed, Fransızlara olan samimi ve sarsılmaz dostluğunu göstermek ve bizim için çok değerli olan Fransız hükümetinin kalplerinden -varsa- suizannı defetmek için Fransız bir hanımefendi olan Orelli Beykar ile evlendi... 1881 yılında bizim öncülerimizden Abdulkadir bin Hamide, Fransız bir komutanla beraber çölün bazı kısımlarının ihtilaline yardım ederken şehit oldu... 1894 yılında Fransızlar tavsiye mektupları yazmamızı istediler. Sudan Tevrak bölgesindeki dostlarımıza bu istek üzere mektup yolladık. Onlara, Fransızların o bölgelere saldıracağını ve işitip itaat etmelerini bildirdik. İşgal konusunda Fransızlara yardımcı olmalarını ve beldede afiyetin yayılmasına vesile olmalarını istedik... 1906-1907 yıllarında Mağrib'in Merakiş beldesine aynı içerikte mektuplar yolladık... Birinci dünya savaşında Afrika'nın farklı beldelerine mektuplar yolladık. Türklerin Fransa aleyhine savaşa dâhil olmalarını inkâr eden ve dostlarımızın Fransa'nın zimmet ve dostluğunda kalmasını tavsiye eden mektuplardı...

Sonuç olarak Fransa Ticani Tarikatı'ndan ne zaman yardım istemişse sevinç ve canlılık içinde onların isteklerine icabet etmişizdir." [29]

Biz bu anlatılanlara yabancı değiliz. ABD'nin Irak işgalinde Nakşilerin, Saddam taraftarı olarak kısa bir direnişi olsa da -ki bu direniş Tasavvufi değil, aşiret kimliğiyle alakalıydı- zamanla işgal güçlerine teslim oldular. İşi bir adım ileri taşıyarak Sahve birlikleri olarak ABD'nin menfaatlerine hizmet ettiler. Yine Kafkasya'nın Sufileri geleneksel olarak direnişe destek olsalar da mücahidlerin Tasavvuf'a karşı olduğunu öğrenince kendisi de bir Sufi olan Kadirov'la beraber Putin'in sadık askerlerine dönüştüler.

Türkiye'de de Tasavvufi hareketlerin durumu pek farklı değildir. İslami uyanışın başladığı bölgelerde Tasavvuf hareketlerini özellikle palazlandırıldığı biliniyor. Kendisi Nakşi bir ailenin çocuğu olup ve bir müddet şeyhlik yapmış olan daha sonra yaptığı araştırmalarla Tasavvuf'un şirk ve bidat yönünü fark edip tevbeyle tevhide yönelen, Tasavvuf'u teorik ve pratik açıdan en iyi tanıyanlardan biri olan Feriduddîn Aydın Hoca'dan dinleyelim:

"Bu kampın oluşmasında (Adıyaman Menzil'i kastediyor Feriduddîn Hoca) güdülmüş olan amaç şöyle özetlenebilir: 1950'den sonra 'Doğu'da ve 'Güneydoğu'da yerli halkın düşünce yapısında değişim rüzgârlarının estiği sezinleniyordu. Bu gelişme iki farklı kutup olarak gittikçe belirginleşiyordu. Bunlardan biri ayrılıkçı şövenist bilinçlenme, diğeri ise İslami uyanıştı. Her ikisinin de ortaya çıkış nedeni aynıdır. O da yönetimlerin başından beri bu iki bölgede yaşayan Kürt, Zaza ve Arap topluluklara uyguladığı baskı ve asimilasyondur. Bu duruma karşı tepki olarak ortaya çıkan bu iki düşüncenin gittikçe gelişme kaydetmesi üzerine yönetimler bir devlet politikası olarak son kırk beş yıldır çeşitli stratejiler belirlemiş bulunmakta ve bu stratejilere göre hareket etmektelerdir. Bunların arasında en az askerî yöntemler kadar önemli bir strateji daha vardır ki o da 'Doğulu' Nakşibendîlerin, yönlendirilmesi tasarısıdır. Bu olay, henüz büyük ölçüde deşifre olmamış çok önemli bir siyasi plandır.

Bu konuda şimdilik ancak şu kadarını söyleyebiliriz ki: 1958'de bütün bölge halkını bir tek Nakşi şeyhi etrafında toplayabilmek için gizli ve geniş bir araştırma yapılmış, ondan sonra seyyid olduğu ileri sürülen bir şahıs belirlenmiştir. Neden bu şahsın seçildiği ise son derece ilginçtir ve elbette ki zamanla bu konuya ilişkin önemli bilgiler ortaya çıkacaktır. Görevli bir istihbarat örgütünün denetiminde, profesyonel bir ajan ekibi tarafından yıllarca bu şahsın propagandası yaptırılarak Siirt'le Bitlis arasındaki tekkesi, on binlerce insanın akın ettiği mistik bir mabed hâline getirilmek suretiyle nihayet İslami uyanış Doğu'da çökertildi. Müslimlerin eritilmesine daha fazla ağırlık verildiği için şövenist faaliyetler gittikçe güç kazandı. Sözü edilen şeyh ve cemaati, İslami uyanışın çökertilmesinde kullanıldığı kadar Kürtlerin siyasal açıdan bilinçlenmesine karşı da bir engel oluşturuyorlardı. Bu nedenle yeraltı örgütlerinin herhangi bir saldırısına karşı bu şeyh ve tekkesi daha sonra 'Güneydoğu'nun kritik alandan uzak bir noktasına taşındı." [30]

Menzil Nakşibendi Cemaati'nin kısa tarihine bakılırsa Feriduddîn Hoca'nın anlattıkları daha iyi anlaşılacaktır. Birçok alanda şirketleşen ve tarikat merkezindeki birçok ritüelin psikolojik bir bağlanma aracına dönüştüğü devasa bir endüstri vardır. Her geçen gün büyüyen bu yapının *"Ümmete faydası nedir?"* diye sorduğumuzda maalesef cevap, koca bir *"hiç"*tir. Ümmet kan ağlarken ellerinde sigara ve çay ile şeyhlerinin her geçen gün kapsama alanını nasıl genişlettiğine, insanların içinden geçenleri harf harf okuduğuna, Botan Çayı'nda yıkanan kadınların saçına takılan tarağı nasıl çıkardığına,[31] sadece şeyhe değil tüm aile bireylerine köle olmanın zaruretine,[32] her an ve her durumda şeyhten

medet ummanın gerekliliğine dair menkıbelerle ömür tüketen bir kurbanlar topluluğu... Onlar birbirlerine *"kurban"* diye hitap ediyorlar. Keşke kavimlerinin şirkin, bidatin ve tağutlar eliyle insanları uyuşturmakla görevli bir şebekenin kurbanları olduklarını bilseler!

Sözün özü: dünyanın neresinde olursa olsun durum bundan farklı değildir. Ya küresel tuğyana hizmet etmekteler ya da halkı yerel tağutlara kulluğa davet etmekteler. Bu nedenle muvahhidler, Tasavvuf'a sadece şirk ve bidat nazarıyla bakmamalı, küresel ve yerel tuğyanın elinde insanları sistemlere ve tağutlara kullaştırma projesi olarak görmelilerdir. Onların ağına düşmüş insanların uyanması için çabalamalılardır. Birileri bu kalabalıkların uyanmasını istemediği için bu denli çabalıyorsa İslam ümmetine açılmış bu kirli ve büyük savaşta mücadelenin bir parçası da bu çabayı boşa çıkarmak olmalıdır.

Bu görüşlerin yanında, Tasavvufi yapılanmaları inceleyenler arasında farklı tezlere sahip olanlar da vardır.

Bu teze göre, Tasavvufi hareketler, özünde mücadeleci bir ruh barındırır. Çünkü İslam âlemine yönelik işgallerde, Mutasavvıflar direnişi örgütlemiş, cihad etmişlerdir. Bunu fark eden küresel tuğyan, Tasavvufi hareketlerin genleriyle oynayıp, hareketleri pasifleştirip mücadeleci ruhlarını öldürmüştür. Öte yandan yapay tarikatlar üretilip İslam âleminde yaygınlaştırılmıştır.

Bu tezin iki temel dayanağı vardır ve ilki Senusilerdir.

Afrikaya yönelik işgale direnen, Ömer Muhtar'ın da müntesibi olduğu tarikattir. Senusiler, başta Libya olmak üzere işgalin olduğu her yerde İtalyanlara ve diğer emperyalistlere karşı cihad etmişlerdi.

İkincisi ise Nakşibendi şeyhi olan Şeyh Said'dir. Hilafetin ilgası ve laik bir düzenin kurulmasına karşı bir şeriat müdafaası vermiş ve müridleriyle münkere karşı çıkmıştır.

Açıkca söylemeliyiz ki; bu iki örnek mezkur teze dayanak teşkil etmez.

Çünkü Libya'da Senusiler dışındaki tarikatlar ya düşmana destek vermiş ya da tarafsız kalmışlardır. Ki bölüm içinde Ticanilerin tutumunu aktarmıştık.

Türkiye'de de durum aynıdır. Başta doğulu tarikatlar olmak üzere ülkedeki tüm tarikatlar bu duruma sessiz kalmıştır.

Hâliyle, çoğunluğu görmezden gelip iki tarikat üzere kanaat oluşturmak çok sağlıklı olmasa gerektir. Şayet bir kanaat oluşturacaksa Senusilere ve Şeyh Said'e muhalefet eden ve çoğunluğu oluşturan tarikatlara kanaat oluşturmalıdır.

. "Mustazaflar, müstekbir olanlara derler ki: 'Bilakis (işiniz gücünüz) gece gündüz hile (yapmaktı)... (Çünkü) siz, Allah'a karşı kâfir

olmamızı ve O'na ortaklar koşmamızı emrediyordunuz bize.' " (34/Sebe', 33)

. *"Kavmini hafife aldı/onursuzlaştırdı/aptallaştırdı, onlar da ona itaat ettiler. Şüphesiz ki onlar, fasık bir topluluktu." (43/Zuhruf, 54)*

. *"Hiç kuşkusuz kâfirler, Allah'ın yolundan alıkoymak için mallarını harcarlar. Harcayacaklar da... Sonra o harcamaları (yüreklerini yakan) bir pişmanlığa dönüşecek, sonra da yenilgiye uğrayacaklar. Kâfirler toplanıp cehenneme sürükleneceklerdir." (8/Enfâl, 36)*

. *"Demişti ki: "Başlayın." (Sihir aletlerini yere) atınca insanların gözlerini büyülediler, onları dehşete düşürdüler ve büyük bir sihir ortaya koydular." (7/A'râf, 116)*

. *"Şüphesiz ki Firavun, yeryüzünde üstünlük tasladı. Oranın halkını gruplara ayırıp onlardan bir bölümünü mustazaflaştırıyor/güçsüzleştiriyor; erkek çocuklarını boğazlayıp, kadınlarını diri bırakıyordu. Çünkü o, bozgunculardandı." (28/Kasas, 4)*

. *16/Nahl, 36*

. *9/Tevbe, 33*

. *29/Ankebût, 36*

. *Age. 1/84.*

. *Age. 1/5.*

. *"Kim ilim öğrenmek için bir yola çıkarsa Allah, ona bu sebeple cennete giden yolu kolaylaştırır. Melekler, hoşnutluklarından dolayı ilim öğrenmek isteyenlere kanatlarını gerer (serer)ler. Sudaki balıklara varıncaya kadar yer ve gök ehli, âlim kişinin bağışlanması için Allah'a yalvarırlar. Âlimlerin, abide (ibadet edene) üstünlüğü, (parlaklık, görünürlük ve güzellik bakımından) Ay'ın diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Kuşkusuz âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler miras olarak ne altın ne de gümüş bırakmışlardır, onların bıraktıkları yegâne miras ilimdir. Dolayısıyla kim onu (ilmi) alırsa büyük bir pay almış olur." (Ebu Davud, 3641; Tirmizi, 2682.)*

"Kim benim şu mescidime sadece ilim öğrenmek veya öğretmek için gelirse Allah yolunda cihad eden mertebesindedir." (İbni Mace, 227.)

. *Buhari, 53; Müslim, 17.*

. *Bir sefer sonrasında Allah Resûlü'nün "Şimdi küçük cihattan büyük cihada döndük. Büyük cihad nefisle yapılan cihaddır." dediğine inanır sufiler. Bu söz, teknik açıdan incelendiğinde hadis olmadığı anlaşılır.*

- *Molla Aliyu'l Kari, "Esrau'l Merfua fi'l Esbabi'l Mevdua" adlı eserinde şöyle der: "Hafız bin Hacer El-Askalani der ki: 'Bu, insanların dilinde meşhur olmuştur. İbrahim İbni Uble'nin sözüdür...' Derim ki (Molla Aliyyu'l Kari): Bu hadis İhya kitabında zikredilmiştir. Irakî hadisi Beyhakî'ye nispet eder ve isnadının zayıf olduğunu söyler." (1/206)*
- *İmam Zeylai "Tahricu'l Ehadisi'l Keşşaf" adlı eserinde: 'Gerçekten 'Garib' bir rivayettir.' (2/395)*
- *İbni Teymiyye "Mecmuu'l Fetava" eserinde: Aslı yoktur. Allah Resûlü'nün sözleri hakkında marifet sahibi olanlardan kimse bu sözü Allah Resûlü'nün sözü ve fiili olarak nakil etmemiştir. Kâfirlerle cihad en büyük amellerdendir. (11/197)*
- *Muhammed bin Tahir El-Fetteni 'Tezkiretu'l Mevduat' eserinde şöyle der: 'Zayıftır.' (1/191)*
- *İbni Receb El-Hanbeli "Camiu'l Ulumi ve'l Hikem" eserinde şunları söyler: "İbrahim bin Uble'ye ait olan bu söz, Cabir'den zayıf bir senetle merfu olarak da nakledilir." (1/489)*

. *"İman eden, hicret eden, Allah yolunda malları ve canlarıyla savaşan kimseler Allah katında en büyük dereceye sahiptirler. İşte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridirler." (9/Tevbe, 20)*

"Ey Allah'ın Resûlü! Allah yolunda yapılan cihada hangi amel denk olur? diye sordular. 'Ona güç getiremezsiniz!' dedi. Soruyu soranlar ikinci ve hatta üçüncü sefer tekrar sordular. Resûlullah her seferinde aynı cevabı verip sonra şöyle dedi: 'Allah yolundaki mücahidin misali (gündüzleri ve geceleri hiç ara vermeden oruç tutup namaz kılan, Allah'ın ayetlerine de itaatkâr olan ve Allah yolundaki mücahid, cihaddan dönünceye kadar namaz ve oruçtan hiç gevşemeyen kimse gibidir.' " (Buhari, 2785.)

. *"— Allah'ın Resûlü nerede, biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır, dediler.*

İçlerinden biri:

— Ben ömrümün sonuna kadar bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım, dedi.

Bir diğeri:

— Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim, dedi.

Üçüncü kişi de:

— Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim, diye söz verdi.

Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz, onlarla karşılaştı ve kendilerine şunları söyledi:

— Biraz önce şöyle şöyle diyen sizler misiniz, buyurdu.

Onlar:

— Evet ey Allah'ın elçisi, dediler.

Resûlullah:

— Allah'a yemin ederim ki, ben sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutarım, bazen tutmam. Geceleri hem namaz kılar hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse, o kimse benden değildir." (Buhari, 5063; Müslim, 1401.)

. *"Yeryüzünde veya nefislerinizde meydana gelen her musibet, onu yaratmadan önce mutlaka bir Kitap'ta yazılıdır. Şüphesiz ki bu, Allah'a kolaydır. (Her şeyin Levh-i Mahfuz'da yazılı olması) elinizden kaçana üzülmemeniz, size verilenle de şımarmamanız içindir. Allah, kibirli ve böbürlenen kimseleri sevmez." (57/Hadîd, 22-23)*

. *Asırlarca Tasavvufi hareketlerin icra ettiği bu olumsuz vazifeyi, son bir asırda Suud-i Arabistan güdümündeki hakikati Cehmiye, ismi "Selefiye" olan hareketler icra ediyorlar. Haçlı marabası yöneticilerin meşru Ulu'l Emr olduğunu savunan, yöneticilere sabır ve itaati emreden nasları, laik/baasçı/demokrat yönetimlere tatbik eden, haçlı işgallerini "meşru yöneticiyle antlaşma kapsamında İslam topraklarını koruma (!)" olarak lanse eden ve Muhammed b. Abdulvahhab'ın ıslahçı ve cihadi hareketini içerden zehirleyen bu*

akım da dikkatle izlenmesi gereken hareketlerdendir. Tasavvufi hareketlerin dahi kabul etmedikleri ve şiddetle karşı çıktıkları "işbirlikçilik" konusunda bu akım açıkça "işbirlikçi" olmanın gerekli olduğunu savunur. Çünkü mevcut yönetimleri İslami kabul eder ve bu yönetimlerin yanında yer almayı Müslimin vazifeleri aralarında sayar.

. *El-Kamil fi't Tarih, 9/339.*

. *El-Kamil fi't Tarih*

. *Age. 9/337.*

. *El-Keşf, 2/780, Ebu Hasan En-Nedvi'nin Ricalu'l fikri ve'l Da'va fi'l İslam 2/176'dan naklen.*

. *Age. 2/776-777.*

. *Age. 2/779.*

. *İbni Teymiyye'nin konu hakkında tespitleri için bk. Mecmuu'l Fetava 10/490.*

. *Fihimafihi, 25.*

. *Murat Kayacan, Prof. Dr. Mikail Bayram ile Mevlana'nın Moğollarla ve Moğol yanlılarıyla ilişkileri üzerine bir söyleşi, http://www.muratkayacan.net/content/view/30735*

. *Ariflerin Menkıbeleri, Kabalcı Yay. 675.*

. *Amerika Hava Kuvvetlerinin yayınladığı son raporlardan birinde tesettür "pasif terör" olarak kaydedilmiştir.*

. *Dirasat fi't Tasavvuf, s. 291-296 özetle.*

. *Tarikatta Râbıta ve Nakşbendîlik, s. 229, 318 no'lu dipnot.*

. *Gavs (k.s.a) bir seferinde sohbet etti, buyurdu ki: "Gavs-ı Hizani tesbihat yaparken tebessüm etmişti. Orada kendisiyle serbest konuşabilenlerden birisi vardı. Sordu: 'Kurban.' dedi. 'Senin hiç böyle âdetin yoktu. Tebessüm etmenin sebebi acaba ne olabilir?' Gavs şöyle buyurdu: 'Bir müride kadın, Botan Çayı'nda yıkanıyordu. Saçını tararken tarak saçlarına takılıp kaldı. Canı acıdı. Benden istimdat etti. İşte ben de ondan dolayı tebessüm ettim.' " (Sohbetler, Şeyh Seyyid Abdulhakim El-Huseyni, s. 73.)*

. *https://www.youtube.com/watch?v=9tWMnr5rUyA*

FERİDUDDÎN AYDIN ile TASAVVUF ÜZERİNE RÖPORTAJ

Feriduddîn/Ferid Aydın Kimdir?[1]

Feriduddîn Aydın, kuşaklar boyu Nakşibendi Tarikatı'nın liderliğini yapmış olan bir ailenin çocuğu olarak 1945'de Muş'ta dünyaya geldi. Güneydoğu'da Şeyhu'l Hazin (Hazinoğulları) adıyla ünlü bir şeyh ailesinden gelen ve *"beşik şeyhi"* sayılan Feriduddîn Hoca, yüksek öğrenimini tamamladıktan sonra aile geleneğine uyarak 1968 yılında, özel Tasavvuf terbiyesi aldı ve şeyhlik makamına getirildi.

Gerek klasik medrese eğitimi yanında gördüğü modern öğrenim gerekse yaptığı ilmî çalışmalar ve uzun yıllara mâl olan iş gezileriyle bilgi ve deneyim elde etti. Arapça, Farsça, İngilizce ve Fransızca gibi yabancı dillere olan aşinalığı ve ailesinin kültür birikimi üzerinde yaptığı incelemeler sayesinde çok yönlü ilmî çalışmalar yaptı.

Özellikle Tasavvuf hakkında yaptığı araştırmalar sırasında mistisizmin İslam inancı üzerinde yaptığı yıkıcı etkileri fark etti. Bunun sonucu olarak 1975'te Tasavvuf ve tarikatlara ilişkin kanaatleri değişti ve çok geçmeden şeyhlik makamından çekilerek Nakşibendi Tarikatı'yla ilişkisini tamamen kesti. Gerek Hasan'ın *(ra)* soyundan geldiği için *"şerif"* unvanına sahip bulunan hanedanının gerekse tüm şeyh ve seyyidlerin çevresinde gördüğü gerçekleri İslam'ın ölçüleriyle sorgulama ihtiyacını duydu. Buna bağlı olarak İslam tarihinde son sekiz yüz yıldır yaşanan çöküşün nedenleri arasında Tasavvuf ve tarikatların önemli rolü bulunduğunu tahmin eden Hoca, bu doğrultuda giriştiği araştırmalarını uzun yıllar sürdürdü. Bu çalışmalarının bir ürünü olarak 1996 yılında Tarikatta Râbıta ve Nakşbendîlik adı altında bir eser yayımladı. Onun diğer eserleri özetle şunlardır:

Türkçe Yazdığı Eserler

• Tercüme Sanatının Gerçekleri

1984 yılında Trablusgarp'ta yazılan ve İstanbul'da yayımlanan bu kitapta yazar, Türkiye'de çeviri alanında gördüğü karmaşaya karşı duyduğu tepkiyi dile getirdi. Kitabın kısa süre içinde nüshaları tükendi.

• İslam'da İnanç Sistemi

Türkiye'de son yıllarda yaşanan din ve inanç anarşisi karşısında kaygılanan yazar, İslam'ın temel değerlerine ve özellikle iman kurumuna yönelik yıkıcı faaliyetlere karşı bu eseriyle bilinçlendirici bir akaid çalışması yaptı. Kitap, 1995 yılında yayımlandı.

Arapça Hazırladığı Çalışmalar

- Et-Tariqatu'n Nakşebendiyye Beyne Madıyha wa Hadıriha/Geçmişle Günümüz Arasında Nakşibendi Tarikatı

Yazarın, yukarıdaki isim altında Arapça kaleme aldığı bu kapsamlı eser, adı geçen örgütü, çok yönlü olarak irdelemekte, bilim adamları ve araştırmacılar için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Kitap tamamlanmış olmasına rağmen imkânsızlıklar nedeniyle henüz yayımlanamamıştır.

- Mawqif'u ibni Abidin El-Faqih Mine's Sûfiyye wa't Tasawwuf

19. yüzyılın en ünlü Nakşibendi Şeyhi Halid-i Bağdadî'yi, muhaliflerine karşı savunan son dönem fıkıh bilgini olan Şamlı İbni Abidin'in Sell'ul Hisâm El-Hindi adlı risalesine eleştiri olarak Arapça kaleme alınmıştır. Bu çalışma da aynı sebepten dolayı henüz basılmamıştır.

- Et-Tarjama'tu bi Muhtelifi Jawanibi'ha fi'l Alaqati't Turkiyyeti'l Arabiyya

Son yıllarda Arap ülkelerinin, Türk iş gücüne tanıdığı imkânlar üzerine bu ülkelerde faaliyet gösteren Türk firmaları ile muhatapları arasında ortaya çıkan tercüme ve dil sorunlarını yazar bu eserinde daha çok sosyolojik yönleriyle irdelemiştir. Bu eser de henüz yayımlanmamıştır.

- El-Ezminetu fi'l Lugati'l Arabiyya

Yazar, bu eserinde (medreselerde yüzyıllardır -mazi, hâl ve istikbal diye- üç tane olduğu ileri sürülen) zaman kalıplarının on beş tane olduğunu ortaya koyarak Arap dili tarihinde eksikliği hissedilen bir boşluğu doldurmuştur. Bu eser de henüz yayımlanmamıştır.

Feriduddîn Aydın Hoca, bu çalışmaların yanı sıra, ayrıca Türkiye'nin tarihsel arka planındaki deşilmemiş gerçekleri ele alarak günümüzün sosyal, toplumsal sorunları hakkında çok yönlü bir inceleme gerçekleştirdi ve bunu Türkçe kaleme alarak *"Öteki Türkiye'den Manzaralar"* adı altında kitaplaştırdı. Yazarın bu eseri de henüz yayımlanmamıştır.

Feriduddîn Aydın Hoca, 1986 yılında yurda yaptığı kesin dönüşten sonra yüksek öğrenim gören gençlere, özel olarak *"Direct Action"* sistemi ile Arap Dili ve Edebiyatı yanında tefsir, hadis, akaid ve fıkıh gibi İslami ilimlerde dersler de verdi. Bir kitap olarak düzenlenen, İslam Konferansı Teşkilatı Yüksek Fıkıh Konseyi'ne ait *"Karar ve Tavsiyeler"*i Türkçe'ye çevirerek ödüllendirildi.

Yazarın çeviri alanında da çalışmaları vardır. Tarihçi Mahmut Şakir'in *"İslam Tarihi"* adlı eserini sekiz cilt hâlinde Türkçe'ye kazandırmıştır. Bu eser 1994 yılında yayımlanmıştır.

Yazarın asıl adı Feriduddîn Aydın'dır. Muhitinde Ferid Aydın olarak tanınmaktadır.

— Es-Selamu aleykum Hocam, nasılsınız, afiyettesinizdir inşallah?

— Hamdolsun iyiyim. Sizler de umuyorum afiyettesinizdir.

— Teşekkür ederiz Hocam, hamd olsun iyiyiz. Hocam, hiç şüphe yok ki Tasavvuf araştırmacıları arasında bugün önemli bir yere sahipsiniz. Bu alanda en donanımlı ve en birikimli şahsiyetlerden birisiniz. Gerek vaktiyle özel surette eğitimini aldığınız ve önemli görevler üstlendiğiniz tarikatın kültürüne sahip bulunuyor olmanız gerekse tecrübelerinize ve elinizdeki belgelere dayanarak -bildiğiniz çeşitli dillerle- yaptığınız açıklamalar, toplumda büyük yankı uyandırdı. Bu netameli alanda elini taşın altına ilk koyanın da siz olduğunuzu biliyoruz. Dolayısıyla sizin teorik ve pratik açıdan uzmanlık alanınız olması hasebiyle Tasavvuf üzerine sizinle bir söyleşi yapmak istedik. Bizi kırmayıp evinize kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. İzin verirseniz hazırladığımız sorulara geçelim.

— Tabii, buyurun...

— Hocam, Tasavvuf'un menşei hakkında üç farklı görüş var. İki görüş Tasavvuf karşıtlarına, bir diğer görüş ise Tasavvuf yandaşlarına aittir. Tasavvuf karşıtı olan bir görüş: *"Tasavvuf tamamen İslam dışıdır. Budizm, Hristiyan ruhbanlığı, Yahudilik, Şia gibi İslam dışı unsurların sentezidir."* diyor. İbni Teymiyye ve İbni Cevzi gibi âlimler de: *"Tasavvuf'un aslı İslam'dandır fakat sonradan bozulmuştur."* demişlerdir. Tasavvuf ehli ise bu ilmin Allah Resûlü *(sav)* döneminde varolduğunu, mağaralarda Ebu Bekir ve Ali *(r.anhuma)* gibi sahabelere öğretildiğini iddia ediyorlar. Bazıları ise Tasavvuf'un, İslam'ın ahlaki değerlerini disipline eden bir ilim dalı olduğunu savunuyorlar. Sizin bu konudaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

— Tasavvuf'un İslam ile uzaktan yakından hiçbir alakası yoktur. Bu konuda çok güçlü kanıtlarımız var:

Bunların birincisi ve en önemlisi: *"Tasavvuf"* kelimesinin ne Kitap'ta ne de sünnette bir kez bile geçmiyor olmasıdır. En büyük kanıtımız budur. Tasavvuf kelimesinin esasen kökü ve kaynağı, Yunanca'dan Latince'ye geçen *"theosophy"*dir. Tıpkı felsefe kelimesinin kökü ve kaynağı olan *"philosophy"* gibi. Her iki kelime de Yunan kaynaklı ve Yunan kökenlidir. Büyük bir talihsizlik eseri olarak ilk büyük fitnenin tesiriyle İslam ümmetinin bocaladığı dönemde, Ebu Haşim Es-Sufi adındaki İranlı bir meczup tarafından orijinal telaffuzu

değiştirilerek İslam'a mâl edilmiştir.

Tasavvuf, Mistisizm ve Sufizm (Sufilik) kavramları, ilim erbabı ve araştırmacılar tarafından aşağı yukarı aynı anlamlarda kullanılmışlardır. Tasavvuf *"theosophy"* ya da mistisizm *"mysticisme"* kelimeleri, aslında Yunanca *"mystikos"* kavramıyla ilişkilidir. Bu kavram, sırlı, gizemli düşünce demektir. Bu kelimenin kökeni -bazı araştırmalara göre- Yunanca'da dudak ve gözleri kapamak anlamına gelen *"muein"* sözcüğü ile alakalıdır. İlk çıkışı neoplatonculuk olan bu gizemci inanış ve yaşam tarzı, sözde içsel aydınlığa yolculuk perdesi adı altında bir çeşit bitkisel hayatla yaşatılan, gerçekte ise Allah'ı inkâr manevralarından başka bir şey değildir.

Eski Yunanlılardan başlamak üzere en az üç bin (3000) yıldan beridir karanlık labirentlerden geçen mistisizm, Arap muhitlerinde yaklaşık bin üç yüz elli (1350) yıl önce Tasavvuf diye gevelenmeye başlamıştır. Yunanca'dan bozulma bu ilginç laftan yola çıkılarak ne ilginçtir ki *"tarikat"* adı altında yüzlerce damızlık din üretilmiştir. Üstelik ne idiği belirsiz olan bu dinlerin tümü de insanlık tarihinin en berrak ve en aydın hayat nizamı olan İslam ile maalesef ilişkilendirilmektedir. Ancak bu haksız ve yanlış ilişkilendirme hiçbir zaman aklın divanında, ilim diliyle kanıtlanamayacaktır. Bununla birlikte hem Tasavvuf hem de ondan türetilmiş olan tarikatların tümü, daima pespaye kalabalıkların varoş kültürü olarak kalacak, bu karanlık düşünce ve kurumları; tevhid mücahidlerinin direnişi karşısında -çoğu hapçı, uyuşturucu bağımlısı, derviş, meczup ve sübyancı sürüler tarafından- ancak *"tekke"* adı altındaki inlerde yaşatılabilecektir. Evet, Tasavvuf; hippilere mahsus, kepaze bir yaşam tarzı olarak belki devam edecektir, fakat hiçbir zaman medeni bir toplumun felsefesi hâline gelemeyecek, bu şerefe asla nail olamayacaktır!

İkinci kanıtımız şudur: Tasavvuf kelimesini, iştikak (yani, kelime türetme disiplini) yönünden ele aldığımızda bu sözcüğün Arap dil gramerine uymayan birtakım çarpık ve tutarsız sigalarla düzenlendiğini görüyoruz. Bu da bizim için ikinci ve güçlü bir kanıttır.

Mesela, Tasavvuf kelimesi tefe'uul/تفعّل babından bina edilmiştir. *"yünlendi"* manasına gelmek üzere Tasavvuf kelimesi, Tefe'uul/تفعّل sigasıyla Araplar tarafından ne cahiliye döneminde neAsr-ı Saadet'te ne Hulefa-i Raşidin döneminde ne de günümüze kadar kullanılmamıştır. Yün elbise anlamında *"sûf"* kökünden türediği yaygın kanaatine bakacak olursak bir Arap, koyununun yünlendiğini ifade edecek olsa *"Tasavvefeti'ş Şâtu"* demez. *"Koyun yünlendi."* ifadesi için *"tesavvefe"* demez. Arap dil literatürüne baktığımızda bu şekilde bir

kullanıma rastlamıyoruz.

"Tasavvuf erbabı zühd, takva ve alçak gönüllülük alameti olarak yünden yapılmış elbise giyiyorlar." bahanesiyle bunu İslam'a mâl etmeye çalışıyorlarsa böyle bir çaba temelden yoksundur. Çünkü yünlü elbise hiç de değersiz değildir. Hiçbir dönemde de değersiz kabul edilmemiştir. Dolayısıyla alçak gönüllülük sembolü olamaz.

"Asr-ı Saadet'te pamuk, yünden daha kıymetli sayılırdı." iddiası doğru değildir. Yün, her zaman daha kıymetlidir. Nitekim *"Sizin vasıtanızla bir kişinin hidayet bulması yeryüzündeki develerin yününden daha hayırlıdır."* gibi hadis olmasa bile kelam-ı kibar olarak kanaatimizi teyit eder mahiyettedir. Arap milletinin hayatı için önemli maddelerden bir tanesi de yündür. Çadır, elbise gibi gereçlerini bundan yaparlar. Dolayısıyla yün, hiçbir zamanda önemini kaybetmiş değildir. Tasavvuf'un böylece yünle ilişkilendirilmiş olması çok abartılı bir iddiadır.

Bazıları, Tasavvuf'a birer ilham kaynağı olarak Ashab-ı Suffe, Ben-i Suffe kabilesi, Es-Saffu'l Evvel/İlk Saf gibi argümanları gösteriyorlar. Bütün bunlar tutarsızdır. Bunların Tasavvuf için katiyen bir delil teşkil edeceğine inanmıyoruz. Bunların ilmî bir değeri olmayıp kaynakların tamamı oldukça temelsizdir. Bundan dolayı vurgulayarak belirtmeliyim ki Tasavvuf'un uzaktan yakından İslam'la alakası yoktur.

Merhum İbni Teymiyye'nin, Tasavvuf'u, İslami ve gayriislami olarak ikiye ayırmış olması ise tam bir skandaldır. Eğer İbni Teymiyye, geniş ilmine yakışır bir mazhariyetle aynı zamanda Yunanca bilmiş olsaydı bu mantıksızlığa düşmeyecekti. Nitekim İslam âlimlerinin öteden beri işledikleri kusurlardan biri de kâfirleri daima küçümsemek ve onlara ait olan (meşru ve saygın şeyler de dâhil) bütün değerleri dışlamak olmuştur.

Lügat açısından Tasavvuf'u çok detaylı bir şekilde inceledim. Tasavvuf bu kelime ve terkiplerin hiçbirisinden türetilmiş değildir. Tasavvuf'un bunlardan türetildiğini söylemek çok tutarsız ve afaki bir iddia olur. Çok tarafsız ilmî bir heyete sunulacak olsa bu iddiaların hiçbirini kabul etmezler.

Türkiye'de şartlanmış, dinî düşüncesini Tasavvuf kaidesi üzerinde inşa etmiş bir toplum var. Bunun da bin seneden fazla bir mazisi vardır. Bu toplum bundan vazgeçmiyor olabilir. Bunun bir önemi yok. Böyle olması Tasavvuf'un ilmîliğini ispat eden bir kanıt oluşturamaz. Türkiye halkları, Tasavvuf'a bundan sonra da yapışabilirler. Bunun üzerinde ısrar edebilirler. Bunun İslamiliğini müdafaa edebilirler fakat hiçbir zaman Tasavvuf'un İslam'la alakasını ilmen kuramazlar. Bunu kanıtlayamazlar. Çünkü buna asla imkân yoktur. *"Tasavvuf"* kelimesinin

Arapça olduğunu iddia edenler bu konuda iddialarını ispat edemezler. Tasavvuf'un menşesi ile ilgili söyleyeceğimiz şeylerin özeti bundan ibarettir. Ancak bütün bu bilgilere ek olarak ben size akademik çalışmalarımdan bir kesit sunmak istiyorum. Vaktiyle *"Tasavvuf ve Tarikat"* adı altında hazırlamış olduğum, -henüz yayımlanmamış- bir çalışmam var. Oradan alıntıladığım bir kesiti bu röportaj kapsamında okuyucularınıza sunabilirsiniz. Bu bölümdeki bilimsel tespitlerim şöyledir:

Tasavvuf sözcüğünün nereden geldiği hakkında ileri sürülen görüşler genel olarak iki gruptur. Birinci gruba göre bu kelimenin esin kaynağı, İslam'a ait bazı kurum ve kavramlardır. Bu kurum ve kavramların hepsi de Arapça olduğu için hem Tasavvuf kelimesinin hem de bu kurum ve kavramların gramer bakımından kökleri arasında bir yakınlık bulunup bulunmadığını önce araştırmak gerekir. Çünkü Arapça çok köklü ve bilimsel kurallara dayanan zengin bir dildir. Tarih boyunca bu dile ait matematiksel gramer kurallarından yola çıkılarak bilim alanında birçok soruna çözüm bulunmuştur.

Tasavvuf sözcüğünün, ilişkili olduğu ileri sürülen kurum ve kavramlar şimdiye kadar beşi geçmemiştir. Bunlar; Sûf, safâ, Ashab-ı Suffa, Saff-ı Evvel ve Benû Suffa kelime ve tabirleridir. Tasavvuf sözcüğünün etimolojik kökü ile bu kelime ve tabirlerin etimolojik kökü arasında hiçbir bağ bulunmamaktadır. Biraz sonra sunulacak analizler bu gerçeği açık bir şekilde ortaya koyacaktır. Şimdi de bunların her birini kök bakımından Tasavvuf kelimesiyle karşılaştıralım:

1. Arapça'da *"yün"* anlamına gelen *"sûf"* kelimesi ile (vaktiyle uydurulmuş) Tasavvuf kelimesinin sözde kökü sawafe (صوف)'dir. Yani, sûf ile Tasavvuf kelimelerinin kökü aynıdır. Şüphesiz bu, sadece bir iddiadır. Tasavvufçular işte bunu önemli bir fırsatmış gibi görerek *"sûf"* sözcüğüne tutunup Tasavvuf denen mistik düşünce akımını daima ve ısrarla İslam'a yapıştırma çabasını göstermişlerdir. Oysa hem mantıksal hem de gramatik çıkarımlardan hareket ederek bu kelimeyi ele aldığımız zaman, Tasavvuf'un, -ne etimolojik olarak ne de kavram olarak- asla *"sûf"*tan türemediği açıkça ortaya çıkacaktır.

Nedir bu çıkarsamalar? Evet, önce bunları tespit etmek gerekir:

Bilindiği üzere Türkçe *"yün"* anlamına gelen Arapça'daki *"sûf"* kelimesi, koyunun tüyüne verilen addır. Kırkılmış koyun tüyüdür, diye de tanımlanmıştır. Sözde, *" 'Renksiz kaba yünden yapılmış elbise giymek o devirlerde günahlardan pişmanlık duymak için bir alamet idi.' "* [2] Zahidler, yani dünyadan el etek çekip Sufilik yapan insanlar da bu ilgi ile sırtlarına yünden yapılmış geniş bir aba giydiklerinden onların düşünce ve yaşam biçimlerine Tasavvuf denildi.

Bu tez her bakımdan tutarsızdır. Özellikle bu konuda iki önemli gerçek vardır ki sûf ile Tasavvuf kelimeleri arasında hiçbir bağ bulunmadığını açıkça ortaya koymaktadır:

Bunlardan birincisi etimolojik gerçektir. Buna göre sûf kelimesinin her ne kadar Arap sözlüklerinde kök fiili *"sawife"* (صوف) olarak gösterilmiş ise de esasen *"sûf"* sözcüğü *"camit"*tir. Yani, donuktur. Salt bir isimden ibarettir. Hiçbir türevi yoktur. Son dönem Arap lügatçileri her ne kadar *"sawife-yeswafu"* (صوف-يصوف) şeklinde ona bir mazi ve muzari kip yakıştırmaya çalışmış iseler de bunun hiçbir açıklaması yoktur. Bu, olsa olsa bazı Arapların alışkanlıkla hemen her kelimeye kök bulma çabası diye sıra dışı bir örnek olarak değerlendirilebilir. Hele bir Arap'ın, sözde *"koyun yünlendi"* anlamında *"sawife'tiş-şâtu"* (صوفت الشّاة) diyebileceğini ileri sürmek çok abartılı ve asılsız bir iddia olur. Nitekim iki bin yıllık geçmişe sahip zengin Arap literatüründe böyle bir cümleye rastlamak âdeta mucizedir!

Eğer biri çıkıp örneğin, *"teşemmese"* (تشمّس) ve *"tehaccere"* (تحجّر) (yani; güneşlendi ve taşlaştı) gibi fiillerin de esasen (güneş ve taş gibi) donuk isimlerden türetildiğini, dolayısıyla *"tasawwefe"* (تصوّف) deyiminin de bu şekilde türetilebileceğini iddia edecek olursa bunu Arap dil literatüründe bir tek örnekle de olsa kanıtlayamayacağını söylemek bir mübalağa değildir. Nitekim eğer Arap, koyunun sırtındaki yünün artık kırkılacak kadar uzamış bulunduğunu ifade etmek isterse: *"leqad tâle sûf'uha"* (لقد طال صوفها) şeklinde ya da benzeri bir cümle kurarak bunu anlatır. Yani, *"sûf"* kelimesini yine isim olarak kullanır. Sonuç olarak *"sûf"* kelimesinden Araplar *"sawife"* şeklinde yalın bir geçmiş fiil kipi bile türetip kullanmadıklarına göre onların *"tefe'uul"* (تفعّل) vezninde çok daha girift ve ağır bir mastarı *"sûf"*tan türetmiş olduklarına inanmak mümkün değildir. Bu gerçeği kanıtlayan en güçlü belgeler ise ilk Arap lügatleridir. Bunlardan örneğin, İbni Manzur'un telif ettiği ünlü *"Lisanu'l Arab"* (لسان العرب) adlı ansiklopedik lügatte *"Tasawwuf"* kelimesi yoktur. İbni Manzur, 1232/1311 m.-630/711 h. yılları arasında yaşamıştır. Bu da demek oluyor ki Tasavvuf kelimesi hicretten en az altı yüz (600) yıl kadar sonra bile Arap lügatlerine girmemiştir. Bu çok önemli ve çok güçlü bir kanıttır. Çünkü Kuşeyri ve emsalleri gibi Arap kökenli eski tasavvufçu yazarlar her ne kadar Tasavvuf kelimesini erken dönemde kullanmışlarsa da bu sözcüğü Arap dil grameri açısından tahlil etmeye yanaşmamışlardır.

İkinci gerçek ise mantıksaldır. Buna göre de özellikle yün elbise giymek, eğer eskiden sırf bir alçak gönüllülük belirtisi olarak kabul ediliyor idiyse her fırsatta

müminlerin sevecen, mütevazı ve cana yakın olmalarını öğütleyen Peygamber neden onlara daima yün elbise giymelerini tavsiye etmedi? Müminlerin alçak gönüllü olmaları için bunu mutlaka belli bir sembolle dışa vurmaları mı gerekir? Böyle davranmak riyakârlık değil midir? Yünlü elbise belli bir zaman dilimi içinde ve belli bir toplumda alçak gönüllük belirtisi iken günümüzde ipekten sonra en pahalı elbiseler yünlü kumaşlardan yapılmaktadır. Buna göre Peygamber eğer yünlü elbiseyi değersiz, ucuz, kalitesiz ve hatta pamuktan sonra ikinci sınıf bir giysi olarak değerlendirse idi bu, bütün düşünceleri, öğretisi ve tavsiyeleri evrensel olan *"Kâinat Peygamberi"*ni bir bakıma yalanlamış olmaz mıydı? Alçak gönüllülük ile yünlü giysi arasında nasıl bir ilgi kurulabilir? Bu sorular çoğaltılabilir.

Dolayısıyla bütün bu belgesel ve mantıksal açıklamalar ışığında diyebiliriz ki sûf ile Tasavvuf kelimeleri arasında hiçbir ilgi yoktur.

2. Arapça'da arı, pür ve katıksız anlamlarına gelen *"safâ"* kelimesi ile (vaktiyle uydurulmuş) Tasavvuf kelimesinin kökleri arasında bir ilgi bulunup bulunmadığına bakalım:

Etimolojik bakımdan bu iki kelimenin kökleri arasında hiçbir bağ bulunmamaktadır. Çünkü Arapça *"safâ"* kelimesinin kökü *"safewe"* (صفو), *"Tasavvuf"* kelimesinin ise (uydurulmuş şekline uygun olarak) kökünün, -yukarıda da işaret edildiği gibi- *"sawife"* (صوف) olduğunu bir an için kabul edelim. Tasavvuf sözcüğü (daha sonra genişçe açıklanacağı üzere) Yunan kaynaklı olduğu için onun Arap sözlüğünde kökünü aramak zaten mantık dışıdır. Dolayısıyla Tasavvuf kelimesi için *"safewe"*yi (صفو) kök olarak görmek ve hele bunu etimolojik analiz yolu ile ona mâl etmeye çalışmak akademik kurallara son derece aykırıdır ve bilime saygısızlıktır!

Bütün bu karşılaştırmalı açıklamalar, Tasavvuf'un Arapça *"safâ"* kelimesiyle hiçbir mantıksal ilgisi bulunmadığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak Tasavvuf kelimesinin safâ kökünden türediğini ya da onu çağrıştırdığını ileri sürmek tamamen mantık dışıdır.

3. İlk İslam Devleti kurulduktan sonra, Peygamber'e sığınan yoksul ve kimsesiz bir mümin gruba, Ashab-ı Suffa (sofa yoksulları) denildiği için, bu tabirden yola çıkılarak Tasavvuf kelimesinin kullanıldığına ilişkin teze bakalım.

Yukarıdaki tabirden esinlenilerek Tasavvuf sözcüğünün kullanıldığını ileri sürenler, bunu hiçbir zaman bilimsel ve mantıksal olarak kanıtlayamazlar. Bu gerçeği açık şekilde ortaya koyabilmek için önce yukarıdaki kalıbı oluşturan *"suffa"* kesitinin Tasavvuf kelimesiyle etimolojik bakımdan ne kadar ilişkili

olduğunu inceleyelim.

Arapça suffa sözcüğünün lügatte bir fiil kökü yoktur. *"Suffa"* (صفّة) kelimesi camittir, donuktur. Türevleri yoktur. Oysa yukarıda da açıklandığı üzere (vaktiyle uydurulmuş olan) Tasavvuf kelimesinin -sözde- kökü ise *"sawife"*dir, yani aynı değildir, farklıdır. Bu kısa etimolojik analiz, yukarıdaki iki sözcüğün aynı kökten gelmediklerini bilimsel olarak ortaya koymaktadır.

Bu konudaki mantıksal açıklamalara gelince:

Ashab-ı Suffa, yoksul ve kimsesiz bir grup oldukları ve Peygamberin himayesinde yaşadıkları için sözde, tasavvufçular, onları örnek alarak yoksulca bir yaşam biçimini seçmişlerdir. Bu iki ilgiyle (yani hem suffa sözcüğünden esinlenilerek hem de bu grubun yaşam biçimi tercih edilerek) Tasavvuf kelimesinin ve bu isim altındaki akımın başladığını ileri sürenler çok büyük mantık hatalarına düşmektelerdir.

Çünkü:

a. Her şeyden önce bu gruba mensup sahabilerin hiçbiri, hayatı boyunca Tasavvuf ve tarikat kelimelerini bir kez bile telaffuz etmemiştir.

b. Onların yoksulluğu, dünyadan el etek çektikleri nedenine asla dayanmıyordu. Hepsi de Peygamber'in himayesinde son derece dünyevi bir hayat geçiriyorlardı. Bazen de onun emriyle görevler alıyorlardı. Yoksullukları, onları mistik bir yaşam içine asla itmemiştir. Yani, Ashab-ı Suffa'dan hiçbiri, tasavvufçular gibi asla raksetmemiş, (sema, hatm-i huwâcegân, rabıta ve devran gibi) ayinler yapmamış, tespih çekmemiş, *"hu"* çekmemiş, mürid olmamış, mürid edinmemiştir; daha doğrusu bunların hiçbiri onların zamanında yoktu. Şuna kesin olarak inanmak gerekir ki eğer o çağda biri çıkıp bu ayin ve sembollerden birini yapma cesaretini göstermiş olsaydı mutlak surette *"mürted"* olarak ölüm cezasına çarptırılırdı! Çünkü bunların hepsi, başka dinlerden alınmıştır. Dolayısıyla Peygamberin ve ondan sonra devlet başkanlığı makamına gelmiş olan halifelerin, İslam düzen ve anlayışını tehdit eden bu tür tehlikeli davranışlara tanık olmaları mümkün değildir.

4. *"Tasavvuf"* kelimesinin, hem söz hem de anlam olarak *"Saff-ı Evvel"* deyiminden doğduğu yolunda bir tez daha vardır. Buna göre Sufiler, sözde, Allah'ın hoşnutluğunu kazandıkları için kıyamette, ön safta yer alacakları varsayımından yola çıkılarak bu topluluğa, *"ilk saf"* anlamına gelen Arapça *"Saff-ı Evvel"* adı verilmiştir.

Aslında bu tezin de her bakımdan ne kadar tutarsız olduğu ortadadır. Bununla ilgili etimolojik ve mantıksal analizleri yaptıktan sonra bu gerçek çok daha net

olarak ortaya çıkacaktır:

Önce Arapça *"Saff-ı Evvel"* tabirini ele alalım. Bir sıfat tamlamasından ibaret olan bu birleşik tabir içindeki *"saff"* kelimesini esasen yeniden analiz etmeye lüzum yoktur. Ancak küçük bir tekrar belki faydalı olur diye ifade etmek gerekir ki *"saff"* kelimesinin fiil kökü *"safefe"*dir. Oysa (vaktiyle uydurulmuş) Tasavvuf kelimesinin sözde kökü *"sawife"*dir. Dolayısıyla *"Saff-ı Evvel"* tabirindeki *"saff"* kelimesinin etimolojik bakımdan Tasavvuf kelimesiyle hiçbir alakası yoktur.

Bu tezin mantıksal çarpıklığına gelince, Sufilerin ahirette ön safta yer alan -tabiri caizse- *"torpilli"* bir zümre oldukları, acaba hangi gerekçeye dayandırılabilir? Belki bazı kimseler, örneğin, diyeceklerdir ki: *"Dört zümrenin cennete gireceği bizzat Kur'ân-ı Kerim'de ifade edilmiştir. Bunlar peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerdir. İşte Sufiler de bu salih grubun başka bir adıdır."* Bunu ileri sürmek elbette ki çok kolaydır. Siz isterseniz Bahaîler, Kadıyanîler, Masonlar, Laikler ve kökten putçu Kemalistler gibi İslam'ın azılı birer düşmanı olan grupları da bu zümrenin içinde gösterebilir, onları da cennetlikler listesine ekleyebilirsiniz! Bu sizi ilgilendirir. Ama siz Allah adına hüküm vererek onların kıyamette ön safta yer alacaklarını ve cennete gideceklerini nasıl kanıtlayabilirsiniz? İşte siz bu sorunun yanıtını asla bulamazsınız. Sonuç olarak bu tez de böylece çökmüş ve çürümüş olur. Çünkü üstünlük Tasavvufta değil, tam tersine ve bizzat Kur'ân'ın ifadesiyle takva sahiplerinindir.

5. Tasavvuf'un, etimolojik bakımdan kaynağını oluşturduğu ileri sürülen bir tabir daha vardır. O da bir Arap kabilesi olan *"Benî Suffa"* (yani, Suffa Oğulları) adından esinlenilerek Tasavvuf kelimesinin zamanla kullanıldığı iddiasıdır.

Önce ifade etmek lazımdır ki *"Ben-i Suffa"* tabirindeki *"suffa"* sözcüğü ile Tasavvuf sözcüğü biraz önce karşılaştırılmış ve aralarında hiçbir ilişki bulunmadığı açık şekilde kanıtlanmıştır.

Ayrıca sözde, *"Bu kabilenin İslam'dan önce ve sonra Kâbe'ye hizmet ettiği ilgisiyle adından esinlenilerek Tasavvuf kelimesi kullanılmıştır."* denilmektedir. Görüldüğü üzere bu tez de son derece tutarsız ve çürüktür. Çünkü bu kabilenin, ne vaktiyle Kâbe'ye hizmet ettiği kanıtlanabilmiştir ne de -gerçek bile olsa- adı geçen kabilenin bu yüzden cennetlik bir zümrenin peydahlanmasına kaynaklık edebileceği kanıtlanabilir.

Bütün bu bilimsel analizlerden sonra ifade etmek gerekir ki Tasavvuf kelimesinin söz ve anlam olarak kesin kaynağı eski Yunan dil ve düşüncesidir. Bu ise belgesel bir gerçektir. Açıklamasını kısaca ve herkesin anlayabileceği bir dille şöyle yapmak mümkündür:

İslam hariç, bütün din ve felsefeler, inançlar ve kültürler birçok nedenlerle birbirlerinden etkilenirler. Tarih boyunca İslam toplumunun daima çoğunluğunu oluşturmuş bulunan *"Müslüman"* kalabalıklar şu veya bu dinden İslam'ın alanına birçok yabancı inanç ve düşünce taşımışlardır. Bu yabancı kaynakların en etkinlerinden biri de Yunan kültürüdür. Yunan felsefesi, Abbasi Halifesi El-Me'mun (H 198-218) döneminde Arapça'ya çevrildi. Bu gelişme İslam toplumunda çeşitli düşüncelerin türemesine yol açtı. Ancak bu dönemden çok önce hatta Muaviye zamanında bile Bizanslılarla olan sıkı temaslar nedeniyle İslam toplumunun, en azından terminolojisinde, bazı değişiklikler meydana gelmişti.

Bu ilgiyle Yunan kaynaklı iki önemli terimin erken dönemde Arapçalaştırıldığına burada özellikle işaret etmek gerekir. Bunlardan biri *"philosaphy"*dir; öbürü ise *"theosophy"*dir. Telaffuz zorluğundan olsa gerek, bu iki kelime Arapça'ya geçtikten sonra yazılış ve okunuş biçimleri oldukça değişmiştir. Birincisi, yani *"philosaphy", "felsefe"* olmuş; *"theosophy"* de *"Tasavvuf"* olmuştur. İlginç olan; *"philosaphy"* kelimesinin *"felsefe"* biçiminde Arapçalaşmasından sonra herkesin, bu iki kelimedeki anlamdaşlık konusunda aynı görüşü paylaşmasına karşın hemen hiç kimsenin *"theosophy"* ile *"Tasavvuf"*un anlamdaş oldukları konusunda herhangi bir görüş ortaya koymamasıdır! İşte bütün karışıklık bundan kaynaklanmaktadır. Evet, *"philosaphy"* ile *"felsefe"* kelimelerinin aynı anlama geldiklerini bütün ilim ve akademi çevreleri çok iyi bilmektedir. *"Theosophy"* ile *"Tasavvuf"* kelimelerinin de aynı anlama geldiklerini yine ilim ve akademi çevreleri bilmektedir. Bunlara ilahiyatçılar da dâhildir. Fakat *"Tasavvuf"*un *"theosophy"* kelimesiyle olan ilişkisi konusunda özellikle Türk ilahiyatçıları bilinçli olarak susmaktadır. İşte esasen bunun nedeni ya da nedenleri üzerinde durmak çok büyük önem taşımaktadır.

— Size göre bunun nedenleri nelerdir?

— İslam ile Müslümanlık kavramları arasındaki fark o kadar hassas bir konudur ki tarih boyunca hiçbir Türk hocası bunun üzerinde durmak istememiştir. Çünkü bu konunun tartışmaya açılması, âdeta kıyametin kopması demektir. Onun içindir ki istediğiniz kadar kaynakları karıştırınız, istediğiniz kadar araştırmalarınızı derinleştiriniz, bu iki kavram arasındaki fark hakkında kayda değer bir açıklama bulamazsınız. Örneğin, hiç Türkçe bilmeyen ve Türkiye'de uzun zaman kalmamış ve halkla pek temas kuramamış İslam'a mensup bir Nijeryalıya, bir Malezyalıya, bir Endonezyalıya, bir Arapa ya da bir Afrikalıya; Müslümanlığın ne olduğunu sorunuz, gözünüzün içine nasıl boş boş bakıp sonra da: *"I don't know!"* (Bilmiyorum!) dediğini görecek ve şaşıracaksınız. İslam'a

mensup bir Avrupalıya dinini sorunuz size hemen *"I'm Muslim, don't panic!"* diye çok ilginç bir cevap verecektir. Ama ondan asla *"I'm Müslüman."* diye bir cevap beklemeyiniz. Çünkü aslında böyle bir din yoktur!

Peki, bu kelime nasıl uyduruldu ve İslam'a niçin ve nasıl yapıştırıldı? Bu sorunun cevabı buraya sığmaz. Türkler, Kürtler ve İranlılar için bu o kadar tehlikeli bir sorudur ki şimdiye kadar hemen hiç kimse böyle bir soruyu aklının ucundan bile geçirmek istememiştir. Çünkü aslında *"Müslümanlık"*, İslam'a alternatif bir din olarak üretilmiştir! Ama neden?

Bir insan düşünün ki eğer *"Ben Müslimim ya da Müslimeyim"* derse Arapla karıştırılacağı için yüreğinde dünyanın en derin acısını hissedecektir, bu kimse hayatında böyle bir kelimeyi bir kez bile olsa telaffuz etmeyi göze alabilir mi?

Sanırım, sorunuza şimdilik bu kısa cevap yetecektir. Daha fazla bilgi istiyorsanız 707'lerden itibaren günümüze kadar Acem topluluklarda dinin evrim süreçlerini, muteber kaynaklardan dikkatle izlemeniz gerekir. Ama ben yine de bu münasebetle zihninizi birkaç ayet-i kerime ile hareketlendirmek istiyorum:

"إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الإِسْلاَمُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلاَّ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللهِ فَإِنَّ اللّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ * فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ للّهِ
وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا، وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا
عَلَيْكَ الْبَلاَغُ وَاللهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ" [3]

"وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ * كَيْفَ يَهْدِي اللّهُ
قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّهُ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ * أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ * خَالِدِينَ فِيهَا لاَ
يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلاَ هُمْ يُنْظَرُونَ * إِلاَّ الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ" [4]

— Allah *(cc)* tarafından yaratılan insanın madde ve ruh/manevi olmak üzere iki boyutu vardır. Gerek İslam âleminde raşit hilafetten sonraki bozulmalar gerekse modernizmin insana maddeyi vadedip onu bunalıma sürüklemesi sebebiyle beşeriyet âleminde yoğun bir maneviyat arayışı başladı. Bu arayışta neden yollar sürekli Tasavvuf'a çıkıyor? Sizin geniş kültürünüze ve bilgi birikiminize güvenerek soruyorum, burada kasıtlı bir yönlendirme olabilir mi? Birileri insanları bunaltıp daha sonra bu bunalımın sözde kurtuluş reçetesi olarak onları özellikle Tasavvuf'a yönlendiriyor olabilir mi? Size göre bunun nedeni tam olarak nedir?

— İnsanoğlunun kendi iç dünyasını tatmin etme arayışı eskiden beri vardır. Bu, insanoğlunun fıtratında var. İnsanoğlu hayatın sıkıntılarından, bunalımlarından her zaman kurtulmak istemiş ve çeşitli çarelere başvurmuştur. Bunun yollarından bir tanesi de ibadettir, ruhani hayattır. İslam'da yeteri kadar bu hayatın zemini ve alanları vardır. Yani İslam tamamen ruhaniyetten yoksun bir din değildir. Allah *(cc)* insan psikolojisini rahata kavuşturmak, ona kendini iyi hissettirmek için bir takım ibadetler vazetmiştir. Elçileri vasıtasıyla bunu bir formül hâline de getirmiş ve uygulatmıştır.

Mesela, namazların vakitleri ve rekâtları Kur'ân-ı Kerim'de çok net değildir, Peygamber *(sav)* bunları formüle etmiştir. Kendi hayatında sınırlarını çizmiştir. Bu ibadetlerin kuralları İslam fıkhı tarafından açık bir şekilde ümmete yansıtılmıştır. Dolayısıyla İslam'da namaz/oruç/hac/zekât gibi ibadetler bu açığı kapatmaktadır. Bir müminin ruhi rahatlama ihtiyacını karşılayacak ölçülerdedir bunlar. Bunun dışında bir müminin ruhen rahata kavuşması için başka bir arayış içerisine girmesi, İslam'la yetinmeyip İslam dışı bir arayış içine girmesi demektir ki bu nokta bize Tasavvuf'u hatırlatıyor. Bu tarz arayışlar Allah Resûlü döneminde de ortaya çıkmıştır. Resûlullah bu arayışın Rahmani olmayıp şeytanın aldatması olduğunun farkına varmış ve ashabını kesin bir dille uyarmıştır.

Enes b. Malik'in *(ra)* rivayet ettiği bir vakayı aktarmak istiyorum:

Peygamber Efendimiz'in nafile ibadetlerini öğrenmek üzere, üç kişilik bir grup, Peygamber Efendimiz'in hanımlarının evlerine geldiler. Kendilerine Efendimiz'in ibadetleri bildirilince, onlar bunu azımsadılar ve: *"Allah'ın Resûlü nerede biz neredeyiz? Onun geçmişteki ve gelecekteki günahları bağışlanmıştır."* dediler. İçlerinden biri: *"Ben ömrümün sonuna kadar, bütün gece uyumaksızın namaz kılacağım."* dedi. Bir diğeri: *"Ben de hayatım boyunca gündüzleri oruç tutacağım ve oruçsuz gün geçirmeyeceğim."* dedi. Üçüncü kişi de: *"Ben de sağ olduğum sürece kadınlardan uzak kalacak, asla evlenmeyeceğim."* diye söz verdi. Bir müddet sonra Peygamber Efendimiz onlarla karşılaştı ve kendilerine şunları söyledi: *"Biraz önce şöyle şöyle diyen sizler misiniz?"* Onlar: *"Evet ey Allah'ın Resûlü"* dediler. Resûlullah:

"Sizi uyarıyorum! Allah'a yemin ederim ki ben, sizin Allah'tan en çok korkanınız ve O'na en saygılı olanınızım. Fakat ben bazen oruç tutar bazen tutmam. Geceleri hem namaz kılar hem de uyurum. Kadınlarla da evlenirim. Kim benim sünnetimden yüz çevirirse o kimse benden değildir." [5] buyurdu.

— Tasavvuf'un İslam toplumunda ortaya çıkması ve yayılmasının nedenleri

nelerdir?

— İslam tarihinde birtakım kırılma noktaları vardır. Bin beş yüz (1500) yıllık İslam tarihi boyunca çok önemli olaylar yaşanmıştır. Bunların etkisiyle ümmet büyük travmalar geçirmiştir. Bu yüzden toplumun psikolojisi bozulmuş, huzuru kaçmıştır. Tabi bu sebeplerle ruhsal tatmin arayışları daha çok hız kazanmıştır.

Bu kırılma noktalarının ilki, ilk fitne olan Ali ile Muaviye arasında cereyan eden savaşlardır. Bu hadisenin getirdiği bir bunalım vardır İslam toplumunda. Bu bunalım uzun süre sert ve yoğun bir şekilde devam etmiş, insanları etkilemiş, yormuş, üzmüş, onları kamplara ayırmıştır. Kimisi seccadesini almış çöllere gitmiş kimisi evine kapanıp toplumu terk etmiş. Yaşanan acı hadiselerden uzaklaşmak ve geçmiş günlerdeki huzuru yakalama isteği insanları bir arayışa itmiş. Bu boşluktan yararlanan Tasavvuf, insanlara vadettiği yalnız hayat/uzlet, kendi nefsiyle meşgul olma ve iç huzur söylemleriyle insanların ilgisini çekmiş ve maalesef kabul görmüştür.

Bu kırılma noktalarından ikincisi ise İslam akidesini diyalektik usulle anlatarak toplumu zorlamaktır. İslam akidesini Kur'ân'ın o; İlahi üslubu dışına çıkarak diyalektik/kelami yollarla anlatma yöntemi başlayınca İslam toplumundaki insanlar bu üsluba yabancı kalmışlardır. Kelami mezheplerin ortaya çıktığı yıllarda İslam ümmeti ruhi bir bunalım geçirmiştir. Mutezile'nin ileri gelenlerinin İslam akidesini izah tarzları ve onlara cevap vermek için oluşan karşıt kamplar, İslam toplumunu sıkıntıya sokmuştur. Bir bunalım dönemi başlamıştır. Bunun karşılığında insanlar uyanmıştır. Nitekim selefi bir grup ortaya çıkmış ve tepki göstermiştir. Yani Mutezileliğe, Cehmiliğe, Mürcieliğe, Hariciliğe ve mistik akımlara karşı İslam uleması bu tepkiyi göstermiştir. Niçin tepki göstermişler? Çünkü bu nevzuhur yorumcular, İslam toplumunu bunaltmışlardır. Getirdikleri yeni kelami anlatım tarzlarının sonucu olarak toplumun anlayamayacağı farklı, çetrefil akideler ve inanışlar ortaya çıkmıştır. Bunun yol açtığı bunalım da o günün şartlarında İslam toplumunu Tasavvuf'a yöneltmiştir. Anlaşılmaz İslam inancının oluşturduğu iç sıkıntıyı, Tasavvuf'un vadettiği iç huzurla kapatmaya çalışmışlardır.

— Bunu ikinci kırılma noktası kabul ediyoruz.

— Evet, bu ikinci kırılma noktasıdır.

Üçüncü kırılma noktası da sınıf farklarının ortaya çıkmasıdır. Zengin ile fakir arasında büyük uçurumların ortaya çıkmasıdır. Bu uçurum da yine İslam toplumunu ruhi bir bunalıma sürüklemiştir. Karmatilik ve İsmailîlik olayları bunu kanıtlıyor. Yani bir asırdan daha fazla bir zaman kesiti boyunca Karmatiler,

Abbasi yönetimini meşgul etmişlerdir. Devlet meşgul edilmiş. Abbasi yönetimi Karmatilerle niçin uğraşmış? Çünkü tarihte bir zenci isyanına şahit oluyoruz. O zenci isyanının sebebi nedir? Tıpkı son iki yüzyıl önce Amerikalıların gelip Afrika'dan zencileri götürerek çiftliklerde kamçı altında çalıştırmaları, onları sömürmeleri ve onları katletmeleri gibi İslam toplumunda da buna benzer zulüm dönemleri maalesef yaşanmıştır. Hatta, neredeyse Peygamber'in *(sav)* daha kokusunun ortada olduğu erken dönemde bu olaylar yaşanmıştır. Abbasi Devletinin ilk döneminde bu yaşanan Zenci isyanı çok meşhurdur. Basra'da, Kufe'de Afrika'dan getirilip çalıştırılan zencilerin canına tak demiş. Tıpkı çağımızdaki kapitalizmin bir türü ortaya çıkmış. Biz bugün onlara *"protokapitalistler"* diyebiliriz. İslam toplumunun protokapitalistlerinin, bu zenci topluluk üzerinde uyguladıkları baskılar dolayısıyla toplum bir bunalım yaşamıştır. Bu bunalımdan kaçanlar ruhi bir rahatlık duyabilmek için yine Tasavvuf'a yönelmişlerdir. Bu da üçüncü bir kırılma noktası sayılabilir.

Bu yüzden Tasavvuf gittikçe bir muhit kazanmış ve maalesef zamanla kemikleşerek bugünkü yerini bulmuştur.

Tabii şimdi bu tarihlere geri döndüğümüz zaman o günden bugüne bin üç yüz yıllık bir süreden bahsediyoruz. Ta bin üç yüz (1300) yıldan beri benimsenmiş, kabul görmüş, İslam'dan âdeta bağımsız bir din niteliğini kazanmış olan Tasavvuf ile mücadele etmek elbette ki çok zordur. Çünkü nesiller boyu bir altyapı/zemin bulmuştur. Geçmiş dönemde -günümüzdeki kadar- şiddetli bir tepkiyle karşılaşmamıştır. Bu da Tasavvuf için bir fırsat olmuştur. Dolayısıyla Tasavvuf, çok serbest bir şekilde İslam'ın organik bir parçasıymış gibi varlığını sürdürmüş ve günümüze kadar gelmiştir. Ama ne zamanki kültür yaygınlaşmış, hız ve iletişim sayesinde insanlar yoğun bir fikir alış verişi içerisine girmişler; yüzyıllar önce kütüphanelerin tozlu raflarına terk edilmiş olan kaynaklar tercüme edilmiş, aklını kullanan, İslam'la başka dinleri karşılaştırmaya çalışan kültürlü/bilgili insanlar konuya tarafsızlıkla yaklaşarak bu karmaşayı görmüş, işte o zaman böyle bir problemle karşılaşmışlardır. İslam'ı tahrip etmiş olan bu yabancı akıma karşı susmayı iman için büyük bir tehlike olarak görmüş ve seslerini yükseltmişlerdir. Tasavvuf'a karşı doğan bugünkü tepkinin kısaca izahı budur.

Mesela, bunlardan biri benim. Bana günün birinde ilim ehlinden biri: *"Muhterem, sen yanlış bir yoldasın. Sen neye dayanarak Tasavvuf'a bu kadar gönül verdin de bir merci makamı olarak Nakşibendi Tarikatı'nın seccadesine oturdun, senin delilin nedir?"* dememiştir. Böyle bir uyarıya muhatap olmadım. Fakat vaktiyle, zayıf da olsa bazı tepkilerle karşılaştım. Bu da beni uyarmaya yetti.

Ayrıca tarikat olarak uyguladığımız ritüeller hakkında zihnimi kurcalayan bazı şüpheler vardı. O uyarı sayesinde, ben elimde bulunan halkalardan her birini geriye doğru izleyerek ilerlediğimde, çok müthiş şeylerle (İslam'ın hakikaten yabancısı olduğu engellerle) karşılaştım. O zaman anladım ki İslam'ın Tasavvufla, tarikatla (kati suretle) hiçbir ilişkisi yoktur. Yani Tasavvuf'un bir macerası/sergüzeşti vardır. Bu sergüzeştin özeti, sizin yönelttiğiniz sorunun karşılığı olarak bundan ibarettir.

— Sizi Tasavvuf ve tarikatı araştırmaya sevk eden uyarıcılar nelerdir?

— Allah'ın *(cc)* yardımı, demekten başka bir cevabı uygun görmüyorum. Çünkü yıllar boyu yığınlarca kitap okumuştuk. Arap dil kuralları ve mantık dışında öbür derslerimizin tümü bize Allah'ın Kitabı'nı ve Resûlullah'ın sünnetini öğretiyordu. Buna rağmen biz âdeta kafamızı kuma gömmüştük. Türbeler, sandukalar, kutsallaştırılmış ölüler, rabıtalar, türlü türlü hurafeler aklımızı çelmiş, bizi büyülemişti. Fakat bir zaman geldi, rabıta yaptığımız için günün birinde Allah'ın bir kulu, bizi müşrik olmakla suçladı. İşte o gün bizim için bir dönüm noktası oldu. Bu hikâye epeyce uzundur. Ancak bizi o günlerde müşrik diye suçlayan ve hidayeti bulmamıza vesile olan Siirtli merhum terzi Şefik Erkoyuncu'yu huzurunuzda rahmetle anıyorum.

— Bu kırılma noktalarının dışında, Tasavvuf'un İslam toplumunda yer etmesine sebep olan başka bir kırılma noktası var mıdır?

— Evet, var. İslam toplumu çökme trendine girdiği andan -ki bu neredeyse teba-i tabiin kuşağının ömrünü tükettiği günden- itibaren kırılma noktaları başlıyor. İslam toplumunda siyasi, ekonomik, kültürel ve dinsel kırılma noktaları yaşanıyor. Bunların hepsi birbirine bağlıdır ve hepsi birbirini üretmiştir. Siyasi bunalımlar insanları ürkütmüş, yormuş, üzmüş, birbirine küstürmüş ve İslam toplumunu kamplara ayırmıştır. Tabi bu çözülme bilhassa Allah'ın *(cc)* dikkatimizi üzerine çektiği birliğimizi bozmuştur. Cenab-ı Hak ne buyuruyor:

"Hiç kuşkusuz sizin bu ümmetiniz, tek (olan İslam) ümmettir. Ben de sizin Rabbinizim. Öyleyse bana ibadet edin." [6]

Bu ayet-i kerimenin bize ilham ettiği birlik ve beraberlik bozulmuştur. Tebe-i tabiin (üçüncü kuşağın) tarihsel dönemini sona erdirdiği dönemden itibaren bu kırılma noktaları ve bunalımlar yaşanmaya başlanmıştır. Tabi bu, ümmetin çöküş trendine girdiği anlamına gelmektedir. Ümmet bu tarihten itibaren çökmüş olabilir mi? Evet, cesaretle bunu söyleyelim! Çünkü biz hakikatleri cesaretle haykırmazsak, yanlışlarımızı bulamazsak, tarihimizle yüzleşemezsek Asr-ı Saadet'e dönemeyiz. Bu özlemi yaşıyor olabiliriz ama Asr-ı Saadet'e

dönebilme direncini gösteremeyiz. Bu konuda kabiliyet ve çaba da gösteremeyiz. Dolayısıyla eğer bizim Asr-ı Saadet'e dönme özlemimiz varsa -ki vardır elhamdulillah- bugün çökmüş olsak bile bu ümmetin çocukları asrımızda uyandılar. Bunu tespit ettim. Şu anda Hindistan yarımadasından Atlas Okyanusu kıyılarına kadar doğudan batıya, Yemen, Muskat, Umman, Hint Deniz'i kıyılarından Bosna Hersek'e kadar güneyden kuzeye İslam coğrafyasında bizim şu anda tartıştığımız konular tartışılıyor. Bu ne demek? Bu, İslam ümmetinin uyandığını, hiçbir şey yapamıyorsa bile feryat ettiğini, elemini ve acısını dile getirdiğini ifade ediyor! Bunu inkâr edemeyiz. Bundan dolayı da mutluyuz. Biz her şeyin bugünden yarına biteceğine ihtimal vermiyoruz. Ama biz umutluyuz, uyandık. Bakın bugün en azından Tasavvuf'u tartışıyoruz. Tasavvuf'un ne kadar büyük bir yara, ne kadar büyük bir problem olduğunu teşhis ettik, onun üzerinde konuşuyoruz. Ümmet, bunun gibi daha birçok sorunu bulmuş. Onun üzerinde tartışıyor. Bunlar olgunlaşacaktır. Umudumuz odur ki Allah'ın izniyle -biz göremeyebiliriz- bizim torunlarımız belki görecektir. Onlar bu uyanış sayesinde inşallah hayırlı sonuçlara ulaşacaklardır. Tasavvuf'un boğuntulu şirk ortamından kurtulacak, tevhidin meşalesini dünyanın her yerine taşıyacaklardır. Bundan dolayı çok mutluyuz ve umutluyuz.

— Bunların dışında bazı araştırmacılar Tatar/Moğol istilasının, keza Haçlı seferlerinin de Tasavvuf'un İslam âleminde yer etmesinde ciddi etki yaptığını söylüyorlar. Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

— Bunun içerisine bütün siyasi bunalımlar, krizler, Emevi-Abbasi kavgaları, 1258'deki Moğol işgali, Beylikler Döneminde ümmetin birbirini hırpalaması, Endülüs'ün çöküşü gibi olaylar, elbetteki Tasavvuf'un yayılmasını tetiklemiştir. Zaten Tasavvuf mevcuttu o sıralarda. Çünkü Hallac, Cüneyd-i Bağdadî gibi ilk Sufiler, Moğol istilasından çok önce yaşamışlardır.

Mesela, bakınız Cüneyd-i Bağdadî hakkında bir şey okuyalım buradan. Cüneyd-i Bağdadî çok eski bir Sufidir. Kutu'l Kulub adlı kaynaktan naklediyorum, diyor ki: *"Yeni başlayan müride kalbini üç şeyle meşgul etmemesini öneririm. Aksi hâlde hâlinde değişiklik olur. Çalışmamak, hadis okumamak ve evlenmemek."* Yine diyor ki: *"Sufinin okuyup yazmamasını tercih ederim. Çünkü okuma yazma canlılığı öldürür."*[7]

Tasavvuf'un oluşturmaya çalıştığı insan tipi budur. Bu özelliğe sahip insanların olduğu bir toplum çökmeye mahkûmdur.

— Bunları Tasavvuf'un İslam toplumunda yayılma sebepleri olarak zikrettiniz. O zaman dördüncü bir başlık olarak iç ve dış savaşları ekleyebiliriz.

— Evet.

— İhsan İlahi Zahir adında bir araştırmacı var. Bu zatın Şia ile ilgili yazmış olduğu çok ciddi çalışmalar bulunmaktadır. Şia ile ilgili bu çalışmalarını bitirdikten sonra İslam Tasavvuf'u denilen şeye bakıyor. Aslında Şia ile Sünni Tasavvuf arasında hiçbir fark olmadığı kanaatine varıyor. Bu kanaatten hareketle Et-Tasavvuf Menşe' ve Masadir diye bir kitap kaleme alıyor. Burada belli fikirleri zikrediyor. Kendi görüşü olarak Şia'nın Tasavvuf'u Yahudilikten aldığını, onlar vasıtasıyla da Sünni dünyaya taşındığını söylüyor. Siz iki kültürü de çok iyi biliyorsunuz. Farsça'yı da biliyorsunuz. Yani Şia ve Tasavvuf kültürüne baktığınız zaman sizce bu tespit, yerinde bir tespit midir?

— Bu tespitin doğru yönleri vardır tabi. Bunu asli bir açıklama olarak değil bir yan açıklama olarak kabul edebiliriz. Tasavvuf'un Şiilikle ilişkisi çok kesindir. Ona inanıyorum. Şöyle ki:

İslam fatihleri tarafından ilk fethedilen toprak İran topraklarıdır. İranlılar, ülkelerinin İslam topraklarına katılmasına çok üzülmüşler, bu duruma, dünyada İslam'ı kabul eden diğer milletlerden çok daha fazla içerlemişlerdir. İran'ın fethiyle beraber İran halkı özelde ashaba genelde de Araplara karşı büyük bir kin beslemeye başlamıştır. Dolayısıyla İran hâlen Zerdüşt'tür. İran halkı bütün o aldatıcı görüntüye -sakala, cübbeye, sarığa, ayetullah ünvanlarına- rağmen bir İslam toplumu değildir. Bilakis İran hâlen çok koyu bir Zerdüşt toplumdur. Burada Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün Türk Edebiyatı'nda İlk Mutasavvıflar adlı kitabından bir pasajı okutacağım size:

"İranilik, Hz. Hüseyin evladını Sasanilerin vâris takipçisi sayarak ehlibeytin hukukunu müdafaa perdesi altında Arap milliyetine ve İslam dinine dehşetli darbeler vurdu ve eski bir medeniyetin kolayca yok edilemeyeceğini Zerdüşt akidelerini, İslam kisvesi altında sokmak suretiyle açıkça gösterdi." [8]

Müthiş bir tespittir bu. Burada oturup saatlerce konuşsak İran hakkında bu net bilgiyi vermeye muvaffak olamayız.

— Bu kitapta Türklerle ilgili özel bir bölüm de var Hocam. Belki röportajın sonuna doğru soracaktım ama yeri gelmişken onunla ilgili özel bir sorum var. Sizin de uzmanlık alanınız olan Nakşibendi Tarikatı Arap bölgelerinde değil, daha çok Türklerin ve Kürtlerin yoğunlukta olduğu yerlerde yayılmıştır. Bunun sebebi nedir acaba?

— Bunun sebebi gayet açıktır. Bir defa 1776 yılında dünyaya gelen ve 1826'da ölen Halid-i Bağdadî Süleymaniyelidir ve Kürt kökenlidir. Bu şahıs 1810 tarihinde Hindistan'a gidip bir yıl kalarak 1811'de dönüyor. Nakşibendiliği

oradan getiriyor. Nakşbendîlik Osmanlı toplumunda yoktur. Osmanlı toplumunda yaygın birçok tarikat vardı. Gülşenîlik, Ruşenilik, Cerrahilik, Esmerîlik, Şazerilik, Kadirilik, Rufailik gibi çok çeşitli tarikatlar var. Bunların bir kısmı Araplara aittir. Sabiiliğin tesiri altında oluşmuş Rufai ve Kadirî tarikatı vardır. Öbürleri de Kuzey Afrika'dan gelen Esmerî, Şazeli tarikatlardır. Diğerleri de Türkler'in kurdukları tarikatlardır. Nakşbendîlik yoktu. Bir defa, Kanuni döneminde Abdullahi İlahi adında biri gelmiş. Ubeydullah Ahrar'ın halifesidir. Gelip Eyüp Sultan'da çöreklenmiş ve orada bir şeyler yapmaya çalışmış ama muvaffak olamamış. Nakşibendiliği yayamamış. Tahmin ediyorum, kendisi veya bir halifesi Balkanlara gidiyor. Oralarda bir süre faaliyet gösteriyor, fakat Bektaşiliğin baskısı altında olan bu bölgede tutunamıyor. Kısa zamanda da sönüveriyor.

Şu gerçeği de bilmek gerekir: Nakşbendîlik ile Bektaşilik süt kardeştirler. Yeseviliğin devamıdır. Yesevilik de Minhac-ı Hakikat adı altında bir yeraltı örgütünün devamıdır. Bu çok eski bir örgüttür. Minhac-ı Hakikat, Kuşanlar Beyliği tarafından kurulmuştur. İlk Futuhat döneminde, Türkistan'a Kuteybe bin Müslim'in girdiği tarihlerde İslam'ın orada yer etmemesi için mücadele veren bir beyliktir. Bunlar Budizm'in Mahayana mezhebine mensup idiler. Daha sonra Müslümanlarla haşır neşir olarak -kimsenin kulağını tırmalamasın diye- Arapça bir isim taşıyan böyle bir örgüt kurdular. Bu örgütün perdesi altında çok büyük mücadeleler verdiler. Faaliyetlerine asırlarca devam ettiler ama daha sonra Yesevilik şeklinde yer üstüne çıkıp, toplum nazarında meşruluk kazandılar.

Yesevilik iki tane çocuk doğurmuş. Bunlardan biri Nakşbendîlik diğeri ise Bektaşiliktir. Fakat bunlar felsefe/inanış olarak birbirine o kadar aykırı bir şekilde gelişmişlerdir ki nihayet asrımızda bugün Nakşibendiler, Bektaşilere *"dinsiz, kâfir"* diyor. Nitekim Bektaşiler içki içerler, inançlarında Allah mefhumu pek yoktur. Ama Nakşbendîlik dış görünüşü itibarıyla bir Ehl-i Sünnet grubu gibi kendini sunmaktadır, fakat iç yüzü bakımından çok şaibeli olan bir tarikattır.

Yesevilik de dış görünüş olarak İslam'ı kullanmış, Budist bir mistik hareketidir. Mahayanacıdır. Dolayısıyla Nakşibendiler de Mahayana mezhebine mensuplardır. Onlar da netice itibarıyla Budistlerdir.

Nakşibendiliğin yayılış tarihi Osmanlı toplumunda Halid-i Bağdadî ile beraber 1811'den itibarendir. Halid-i Bağdadî hakikaten araştırılmaya değer bir kişiliktir. Çok önemli bir figürdür. Halid-i Bağdadî'nin kişiliği hakkında henüz tarafsız bir araştırma bulamadım. Çünkü etrafını o kadar gölgeleyip etkilemiş ki hiç kimse ona karşı çıkmamıştır. Bağdadî'nin, Buğyetu'l Vacid adlı kitapta birçok mektubu var. Onun yeğeni bunları toplamış. Çok önemli bir kaynaktır. Halid-i Bağdadî'yi

en iyi tanıtan bu kitaptır. Nitekim ne gibi bir mefkûreye sahip olduğuna dair bilgiler, bu kitapta onu ele veriyor. Onun iki tane mektubu çok önemlidir. İki mektubu şöyle özetleyeyim:

Birinci mektubunu İstanbul'da, o zamanlar Reis-i Encümeni Maarif, yani bugünkü Millî Eğitim Bakanı statüsünde olan müridi Muhammed Esad Efendi'ye gönderiyor. Bu mektubun özü şu:

Vaktiyle tarikatını yaymak için İstanbul'a gönderdiği bir şahsiyet var. Bunun adı Abdulvahhab Es-Susi. Onun arkadaşıdır. Abdulvahhab Es-Susi de esasen onun şeyhi olan Abdullah Ed-Dehlevi'nin mezunudur. Yani, ikisi aynı şeyhin halifeleridir. Nakşibendilerin bir terminolojisi var, *"halife"* diye bir statü ihdas etmişler. Şeyhin yerine geçecek olan kişi için kullanıyorlar. Başka tarikatlarda bu terim yoktur. Öbür tarikatlarda daha çok *"postnişin"* tabirini kullanırlar. Nakşilikte ise *"şeyh"*, kendi yerine geçecek birini seçince ona *"halife"* diyorlar. İşte bu Halid-i Bağdadî, Abdullah Ed-Dehlevi'nin halifesidir. Halid-i Bağdadî, 1811'de Süleymaniye'ye dönünce arkadaşı Abdulvahhab Es-Susi'yi tarikatını yaymak üzere İstanbul'a gönderiyor. Hakikaten belagat sahibi bir adammış bu Es-Susi. İstanbul'da büyük etki uyandırıyor ve burada birçok mürid ediniyor. Saraya da nüfuz ediyor. Öyle ki II. Mahmud'un kızı Adile Sultan bile bunun tarikatına intisap ediyor. Çarpıcı bir görüntüsü, belagatlı anlatım üslubuyla büyülüyor insanları. Bu adam *"bir hata işliyor"* Halid-i Bağdadî'ye göre. Bağdadî bunu mektubunda anlatıyor, Abdulvahhab, tarikata bağladığı müridleri kendine rabıta ettiriyor. Nakşilikte bu yasaktır. Şeyh hayattayken halife, müridleri kendine rabıta ettiremez.

Nitekim, bakın ben Nakşibendi şeyhi olarak üç ilke imza attım; birincisi, kırk yaşına varmadan Nakşibendi şeyhi seccadesinde oturdum. Bu mümkün değil. İkincisi, şeyhim bana hayatında ve onun sağlığında *"Müridleri kendine rabıta ettirebilirsin."* diye bir yetki verdi. Üçüncüsü de yağdan kıl çeker gibi bu tarikatın içinden çıktım. Nakşibendi tarihinde böyle bir örnek yoktur.

Kavgalar, bu saydığım şeylerin bir tanesi üzerine cereyan etmiştir. İşte bu Abdulvahhab Es-Susi ne zaman ki Halid-i Bağdadî'nin gölgesini üzerinde hissetmemeye başlıyor, (Çünkü kendisi İstanbul'da, şeyhi ise Bağdat'tadır) bağımsız hareket ediyor. Müridlerine: *"Bana rabıta edeceksiniz."* diyor.

Müridler, rabıta sırasında şeyh olarak Abdulvahhab Es-Susi'yi zihninde tasavvur ediyorlar. Bunu Halid-i Bağdadî haber alıyor. Haber alır almaz -biraz önce sözünü ettiğimiz- Reis-i Encümeni Maarif olan Muhammed Esad Efendi'ye bir mektup yazıyor. Diyor ki: *"Abdulvahhab Es-Susi böyle bir suç işledi. Ben Ebu*

Bekir Sıddık'tan tutun, benim şeyhim Abdullah Ed-Dehlevi'ye varıncaya kadar bütün sadâta danıştım/onlara şikayet ettim. Ve onların da onayını aldım. Bu adamı tardettim, onu tarikattan kovdum."

Bu tiyatro üzerine -bir mümin olarak- şöyle ciddiyetle ve derinden bir düşünün; Bağdadî'nin bu sözlerinin ne korkunç yalanlardan ibaret olduğunu hemen anlayacaksınız. *"Bir adam çıkacak diyecek ki: Ben şöyle gözümü yumdum, daldım. Benim mezun olduğum Abdullah Ed-Dehlevi, onu mezun eden Şeyh Şemseddin Canıcanan, onu mezun eden Nur Muhammed Bedevani, Seyfeddin Nurani, Masum Faruki, İmamı Rabbani vs. otuz tane şahsiyetle meclis kurup oturdum. Ben onlara dedim ki: 'Abdulvahhab Es-Susi bizim bu tarikatımıza muhalefet ediyor. Böyle bir suç işliyor ne diyorsunuz?' 'Attık onu tarikattan!' dediler. Ben de onların onayını aldım sana haber veriyorum onu derhal oradan çıkarın!"*

Yaklaşık iki yüz yıldır, bu coğrafyada hemen her gün propagandası yapılarak meşhur edilmiş, *"Mevlana Halid Zülcenahayn"* (yani; Mevlamız iki kanatlı Halid) unvanı ile âdeta ilahlaştırılmış olan bu adam, işte böylesi laflar etme cüretini kendinde bulmuştur.

Hakikaten Sultan II. Mahmud fermanıyla Abdulvahhab Es-Susi ve ona tabi olan birkaç kişi, bir gece apar topar Kartal rıhtımından bindirilerek sürgüne gönderiliyorlar. Daha sonra onları dağıtarak kimisini Sivas'a gönderiyorlar kimisini Anadolu'nun bazı kasabalarında mecburi ikametle cezalandırıyorlar, Abdulvahhab Es-Susi'yi de Musul'a sürüyorlar. Düşünebiliyor musunuz? Bu, II. Mahmud'un fermanıyla oluyor. Yani bir Nakşibendi şeyhi neler yapabiliyor!

Bu adamın kişiliği hakkında insanlar çok şey bilmiyor. Bu büyük yalan hakkında iki yüz yıldır hemen hiç kimse bir şey öğrenememiş. Yoksa bu olay, o adamın ismini -aklını başına alabilen- milyonların zihninden -Allah'ın *(cc)* yardımıyla- bir anda silebilir. Bu mektuplar, hatta bu kitap tercüme edilmeli ve aklı başında olan kişilere dağıtılmalıdır. Halid-i Bağdadî böyle bir kişiliğe sahiptir, bu kadar büyük yalan uydurabilmiş ve insanları uyutabilmiştir diye açıklama yapılsa insanlar da zihinlerini çalıştırarak bu yalanı böylece belgesel olarak kaynağı ile beraber görürlerse büyük ihtimalle yüz binlerce insan aklını başına toplayacak ve tevbe edecektir. Bu tarikattan ayrılacaktır. Bu suretle de Nakşbendîlik çökme trendine girecektir.

— O zaman burada konuştuklarımızın özü şu Hocam: Bu şahıs, çok ilginç bir kişiliğe sahip, üzerinde ciddi araştırmalar yapılması gerekiyor. Bir Osmanlı padişahını dahi harekete geçirecek kadar nüfuz sahibi bir adam, çok rahat yalan da söyleyebiliyor.

— Evet, çok rahat yalan söyleyebiliyor. Bağdat valilerinden Davud ve İbrahim Paşaların idamına sebep olabiliyor. Sultan Mahmud'u ürkütüyor ilk başta. Ünlü devlet adamlarından ona yakın bir şahsiyet var: Rikabi Humayun Kethüdası Haled Efendi. Bu zat II. Mahmud'u uyarıyor. Kendisi bir zaman Paris Büyükelçiliği de yapmıştır. Çok kabiliyetli biri. Fransızca bilmediği hâlde Paris Büyükelçiliğini yapmış. Diyor ki: *"Bu fitnebaz bir adam olabilir. Başımıza iş açabilir."* Sultan Mahmud araştırıyor. Fakat Halid-i Bağdadî çok kurnaz bir adam. Ajanlarını, müridlerini ve nüfuzunu kullanarak nihayet Sultan Mahmud'u etkileyebiliyor. İnsan psikolojisini yönlendirmede çok tesirli bir araç olan Hint Budizmi'nin sırlı yöntemleriyle büyük kitleleri büyülüyor. Özellikle Kürt nüfusun tamamını çok kısa zamanda kendine bağlayarak -günümüzün Fethullah Gülen örneğinde görüldüğü üzere- büyük bir güç elde ediyor. Böylece Osmanlı yönetimi ile pazarlığa oturacak hâle geliyor. Haled Efendi aleyhinde bir propaganda savaşına giriyor. Bunun üzerine Sultan II. Mahmud, Haled Efendi'den şüphelenerek onu Adana valiliğine tayin ediyor ve bir kulp bulup nihayet onu idam ediyor.

Bunun ilk fitnesini ve yalanlarını anlayabilen/kavrayabilen şahsiyetlerden biri de Şeyh Ma'ruf El-Berzenci'dir. Şeyh Ma'ruf El-Berzenci, bu şahıs hakkında çok ilginç şeyler yazmış ve Bağdat Valisi'ne ihbarda bulunmuştur. Ancak tehdit edildiği için korkusundan pişmanlık duymuş ve maalesef geri adım atmıştır.

Aslında Sultan Mahmud, Bağdadî'ye boyun eğecek biri değildi. Onun ne mal olduğunu biliyordu, fakat o günlerde peş peşe savaşlar ve krizler içinde bocalayan Osmanlı yönetimine bir rahatlık kazandıracağına inandığı için bu adamın dizginini gevşetiyordu. Ona katiyen dokunmuyor, özellikle onu Vahhabilerin üzerine kışkırtmak suretiyle kullanıyordu. Nitekim müridleri arasında müthiş bir Vahhabi düşmanlığı yayılmıştı. Hatta müridlerinden bir kısmının İbrahim Paşa'nın oğlu Tosun Paşa'nın ordusuna katılarak Arap Yarımadası'nda Vahhabilere karşı gönüllü savaşmaya gidenler olduğu bile söylenmektedir.

Böyle bir kişiliği var. Ama bunun araştırılması lazım. Çünkü onun muasırı ve onun hasmı olan Şeyh Ma'ruf El-Berzenci'nin ifadeleri var. Diyor ki: *"O, Hindistan'a gitti, sihirbaz yogacılardan ders aldı ve İngiliz Hristiyanlardan bir din öğrendi..." "Yogilik"* kelimesini Arapçalaştırılmış olarak *"cukiyye"* diye ifade ediyor. Şimdi, Şeyh Ma'ruf El-Berzenci adında bir tarikat şeyhi *"cukilik"* deyip *"yoga"*dan bahsediyorsa buna çok önem vermek lazım. Hakikaten Bağdadî'nin rabıta uygulamalarını görüyoruz. Göz yumma, dili damağa yapıştırma, burundan nefes alma gibi uygulamalar, Budist rahip Patanjali'nin Sutralarında bizzat figüre ettiği meditasyonun/yoganın aynısıdır. Ma'ruf El-Berzenci demek ki böyle bir

kültüre de sahip. Yoksa bir medrese mollası, bir tarikat şeyhi bunu bulamaz, kültürsüzdür. Medreselerdeki bu kültürsüzlük hâli günümüze kadar devam etmiştir.

Yani Halid-i Bağdadî'nin getirdiği Nakşibendiliğin macerasının özü budur. Tabi Nakşbendîlik bir Türk tarikatı olduğu için aşağı yukarı 1650'lerde başladığı ve o tarihten itibaren zamanın akışı içerisinde yavaş yavaş yapılandığı için dönem dönem isim ve ritüel değiştirmiştir. Ama hep bir Türk tarikatı olarak Türk muhitlerinde yaşamış, uygulanmıştır. Türkler de buna dört elle sarılmışlardır. Çünkü onlardan biri olan Muhammed Bahaeddin Buhari bu tarikatı icat etmiş. Ninesinin gördüğü bir rüyadan hareketle bu işe başlamış. Ninesi ona: *"Ben rüyada senin Türk şeyhlerinden istifade ediyor olduğunu gördüm."* demiş. Bu çok önemli bir ilham kaynağı Muhammed Buhari için. Demek ki çocuk yaştayken ninesinin gördüğü bu rüya ona bir ilham kaynağı olmuş. Ve hep bununla yaşamıştır. Nitekim Halil Ata adında bir prensin cellatlığını yaptığı günlerde bile bu hayalle yaşamıştır. Şimdi bazı Mutasavvıflar onun cellatlık mesleğini icra edişini meşrulaştırmak için diyorlar ki: *"Sa'd ibni Ebi Vakkas da insan kesmiştir. Bu zat bir sahabi idi. Şeriat ne diyorsa onu yapmıştır. 'Şeriatın kestiği parmak acımaz.' O da şeriatın emirlerini yerine getirmiştir."* Hayır, öyle değildir. Prens Halil Ata orada şeriatı uygulamıyordu. Prens Halil Ata bir Türk prensidir. Eski atalarının oradaki kadim siyasetini uyguluyordu. Bunların örfünde idamların çoğu siyasidir, şer'i değildir. Nitekim Osmanlılarda bile bu tür uygulamalar vardır.

Orada bir keramet görmüş. Kafası kesilmek üzere getirilen Emir Kulal adında birisinin infazını gerçekleştirmeye çalışırken kılıç kesmemiştir. Daha sonra Emir Kulal ile kurduğu bir irtibat neticesinde Tasavvuf yoluna girmiş ve ondan istifade etmiştir. Nitekim Emir Kulal'ın halifesidir o da. Böyle bir uydurma efsane var.

Bu halkaları birbirine yapıştıra yapıştıra bugüne kadar getiriyorlar. Nakşibendi Tarikatı'nın Türk bölgelerinde yaygınlık kazanmasının çok küçük bir özeti bundan ibarettir.

Şunu da önemle ifade etmek gerekir ki bizzat Halid-i Bağdadî'nin ve ona bağlı bir sürü mollanın yazıp çizdiği birçok mektup ve risaleler vardır. Bunların hemen hemen tamamı Arapça'dır. Günümüzün Nakşibendileri bu belgelerin Türkçe'ye çevrilmesinden çok korkuyorlar. Tevhid ehli âlimlerin bu kitapçıkları tercüme ederek onlara ait hakikatleri bizzat kendi belgelerinden çıkarıp ifşa etmesi şarttır. Hiç değilse aydın ve mantıklı insanlar bu belgelerdeki gerçekleri okuyarak bu tehlikeli örgütü yakından tanıma imkânını elde edeceklerdir. Nurculuk ve Gülencilik nasıl deşifre edildiyse Nakşibendiliğin gizli yönleri de böylece gün

yüzüne çıkacaktır.

— Yeri gelmişken Hocam, Türklerin Müslümanlığı kabul ettikleri günden bu yana Tasavvufla bu kadar yakından alakadar olmalarının sebebi nedir?

— Türklerin İslam'la tanışması olayı çok önemli bir hâdisedir aslında. Neden önemlidir? Çünkü bu konudaki gerçekler bugüne kadar saklanabilmiştir. Şu var ki teknolojinin kaydetmiş olduğu baş döndürücü ilerlemeyle birlikte dijital haberleşme ve bilişimin sağladığı olağanüstü imkânlar sayesinde geçmişe dair gizli kalmış hakikatler artık teker teker gün yüzüne çıkmaya başladı. Türkiye'de çeşitli inanç grupları arasında çıkar mücadeleleri, ateşli atışmalar ve tartışmalar sürüp gitmektedir. Bu amaçla çeşitli belgeler ortaya atılmakta, tezler ileri sürülmektedir. Bu gidişat bir yandan bilgi kirliliğine neden oluyorsa da öbür yandan birçok gerçeğin meydana çıkmasına da yardım ediyor. İnternet ortamında uçuşan milyonlarca belge, tez, iddia ve itiraflar biz Ehl-i Tevhid'in işine de çok yaramaktadır. Bizim bu ortamdan azami derecede istifade etmemiz gerekir. Kürt ırkçıları, Türk ırkçıları, tarikatçılar, Kemalistler, sağcılar, solcular, fanatik Hanefist-Sünniler, Aleviler ve daha nice ideolojik gruplar şu anda birbirleriyle kıyasıya mücadele hâlindedirler. Bu kamplar, istihbarat örgütlerinin pompaladığı propagandaların etkisi altında zaman zaman *"birlik ve beraberlik"* sloganları atarlar. Bu manzara o kadar önemli değil. Allah *(cc)* bu arabesk manzara hakkında bizi bilgilendirmiştir.

تَحْسَبُهُمْ جَميعاً وَقُلُوبُهُمْ شَتّٰى[2]

Unutmayalım! Bu manzara bizim çok faydalanabileceğimiz bir alan oluşturuyor. Bundan azami derecede yararlanmalıyız. Örneğin, ırkçılar, dinsizliği savunup İslam'ın bir Arap dini olduğunu, Peygamberin (haşa) bu dini bir şekilde uydurduğunu iddia ederlerken Sünni Türkler bundan rahatsız oluyorlar ve savunmaya geçiyorlar. Tabiatıyla bu gibi kavgalarda verdikleri emeklerle bizim bir çeşit yükümüzü taşıyorlar. Dolayısıyla yersiz ve seviyesiz kavgaların dışında kalarak fazla enerji kaybetmemiş oluyoruz. Böyle fırsatlar bizim için stratejik avantajlar sayılır. Tarikatçılar zaman zaman hasımlarına karşılık vermek için cevap yetiştirmeye çalışırlarken, gösterdikleri tepkilerde açık da veriyorlar. O açıktan da biz Ehl-i Tevhid istifade ediyoruz.

Bir defa Türklerin İslam ile nasıl tanıştıklarını merak etmemize sebep oluyorlar. Çünkü Türklerin İslam'la barış içerisinde tanıştıklarını, katiyen İslam'a kılıç çekmediklerini, İslam fatihlerini neredeyse çiçeklerle karşıladıklarını ifade ediyorlar. Bu, tamamen gerçek dışıdır. Meşhur Emevi komutanı Türkistan fatihi Kuteybe bin Muslim hicri 700'lerden itibaren Buhara, Semerkant, Baykent, Şaş,

Fergana, Kiş, Nesef, Numuşkes ve Ramisene şehirlerinin olduğu bölgeye giriyor. Buraları fethediyor. Buraların halkı, genelde Türkçe konuşurlardı. Bunun yanında Farsça da konuşabiliyorlardı. Buralarda Deylemiler, Soğdlar, Sakalibe, Farslar ve Türk kabileleri yaşardı. Bu konuda geniş bilgi için muteber ve mufassal İslam tarih kaynaklarını ve seyahatnameleri -özellikle İbni Fadlan Seyahatnamesini- okumanızı öneririm.

Kuteybe b. Muslim'in babasının adı Muslim'dir. Bu çok çarpıcı bir kelime olduğu için bunu unutmayın. Kuteybe b. Muslim'in *"soyadı"* Türkler arasında çok büyük bir ürküntüye sebep oluyor. Çünkü Kuteybe, Türklerin İslam'la tanıştıkları o günlerde Türklere göre, Türk yurdunu işgal etmiş bir cani idi. Türk ırkçılarının iddiasına göre Kuteybe çok insan katletmiş. Tabiatıyla bu mümkündür. Bir savaş ortamı var ve bu bir fetih ordusudur. İslam fetih ordusunun girdiği yerde mukabil direnişlerle muhakkak karşılaşmıştır. Kuteybe b. Muslim bu alana girdiği zaman Türklerin belki çok cüzi kısmı gönüllü iman etmiş olabilir. Buna ihtimal veriyoruz. Fakat büyük bir kısmı direnmiştir. O da bu direnişi kırabilmek için iki yola başvuruyor. İlk olarak insanların gönüllerini fethetmek ve onları aklen ikna etme yoluna gidiyor. Orada bulunan topluluklardan kim neye tapıyorsa ellerindeki putları toplatıyor. Fildişinden, altından, gümüşten, ahşaptan yapılmış ne kadar put varsa Buhara ve Semerkant kentlerinin meydanlarına yığıyor ve halkı da çağırıyor. Diyor ki: *"Bakın sizin taptığınız bunlardır. Şimdi gözlerinizle ne olacaklarını göreceksiniz."* Put yığınlarının üzerine zeytinyağı döküyor ve ateşe veriyor. Bunlar kül, külçe hâline geldikten sonra bu insanların korkudan dizlerinin bağı çözülüyor. Diyor ki: *"Bakın gözlerinizle görün, siz daha önce birçok olayda bunlardan medet bekliyordunuz. Ama hiçbir şey yapmadılar. Bunlar kendilerini korumaktan bile aciz kalan sahte ilahlardır. Bunlar zarar gördü ama siz zarar görmediniz."* Onları böyle gözleri ile görebilecekleri belgesel bir şekilde ikna etmeye çalışıyor. Bunun çok büyük bir önemi var. Bu olay üzerine hakikaten birçok Türk, Budizm'den Zerdüşizm'den ve Maniheizm'den ayrılıyor, İslam'a giriyorlar. Allah'a hamdolsun. İkinci yol olarak da ikna olmayan, bununla birlikte İslam cihad faaliyetlerine karşı direnen topluluklara karşı kılıç kullanıyor elbet...

Türklerin İslam'ı kabul ediş serüvenlerinde mutlaka üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise dil sorunudur. Türkçe ile Arapça birbirine yabancı ve ayrı iki dildir. Bu, Türkler için çok büyük bir şanssızlık. Mesela, bugüne kadar hiçbir Türk benim ismimi bile kolayca telaffuz edememiştir. *"Feriduddîn"* diyememiştir. Ben resmi dairelere gittiğimde karşımdaki sekreter bana ya *"Ferudittin"* diyor ya da *"Feridun"* diyor. *"Feriduddîn"* diyemeyen bir insan,

rahatça *"Eşhedu en Lailaheillallah ve eşhedu enne Muhammeden Resûlullah"* diyebilir mi? Diyemez. Bunu elli yılda ancak halledebilmişlerdir.

Türklerin İslam'ı kabul ettikleri dönemdeki kültürel durumları da çok önemlidir. Dikkat ederseniz o dönemi yazan bir Türk tarihçi yoktur.

Bunu Türk tarihçileri de tespit etmişlerdir. Bunlardan biri de Prof. Dr. Zekeriyya Kitapçı'dır. Zekeriyya Kitapçı'nın Orta Asya'da İslamiyet'in Yayılışı ve Türkler kitabını mutlaka baştan sona kadar okuyunuz. Bu kitap çok büyük bir başarıdır. Ama Zekeriyya Kitapçı burada yazdıklarından dolayı verdiği ipuçlarının neler getireceğini bilseydi bu kitabı yazmazdı. Çünkü Zekeriyya Kitapçı bu kitabı beş on tane kaynağa dayanarak yazmış. Bunların neredeyse tamamı Araplara aittir. Bu demektir ki Zekeriyya Kitapçı kendi ırkından, milletinden kendi tarihini yazmış bir tek şahsiyet bulamamıştır! Bu, son derece önemli bir gerçektir. Bu demektir ki Türkler -hükümdarları da dâhil- o tarihlerde okuma yazma bilmiyorlardı. Bilmedikleri için de kendi tarihlerini yazamamışlardır. O günün tarihi olaylarını Taberi, Mes'udi, İbnu'l Nedim gibi Arap tarihçileri yazmışlardır.

Ondan sonra bu sefer Alman kökenli bir Rus Türkoloğu olan Friedrich Wilhelm Radlof (1837-1918)[10] Türk tarihini araştırmıştır. Bunlardan biri de Aleksandr N. Samoyleviç'tir. Bu ilim adamlarının saptadığı gerçekler sayesinde bugün Türkler kendi tarihlerini öğrenebiliyorlar. Özellikle Frederick Wilhelm Radloff ve öğrencileri Türkiye'ye gelerek Türklere çok yardım etmişlerdir. Türklerin tarihini yazmışlardır. Türkler şu anda Arap tarihlerine ve Frederick Wilhelm Radloff'a ait kaynaklara dayanarak tarihlerini ispat etmeye çalışıyorlar.

Türkler tarafından edebî mahiyette yazılan ilk kitap; -Bir Türk olan Yusuf Has Hacib tarafından Arap harfleriyle (1069-1070 yılları arasında) yazılan Kutadgu Bilig adlı eserdir. Günümüzde birkaç uzman dışında hemen hiçbir Türk tarafından bu kitabın orijinal metni ne okunabilmekte ne de anlaşılabilmektedir. Üstelik ne bu kitap ne de ondan iki üç yıl sonra Kaşgarlı Mahmud tarafından yazılan Divan-u Lûgati't Türk bugün, hiçbir okumuş Türkün dikkatini bile çekmemekte, edebî ve ilmî forumlarda içeriklerinden pek söz edilmemektedir.

Bu iki kitabın yazıldığı 1070'li yıllara gelininceye kadar Arap ve Araplaşmış bilginler tarafından (gramer, fıkıh, tefsir, hadis, akaid, kelam, felsefe, tıp, matematik, astronomi, tarih, coğrafya ve daha birçok bilim dallarında) binlerce kitap yazılmıştır. Örneğin, Kutadgu Bilig'in yazarı ile çağdaş olan (1058-1111 yılları arasında yaşamış olan) İmam Gazali'nin yalnızca iki yüz yirmi sekiz (228) eser verdiği söylenmektedir. Bu eserlerin üçü Farsça, geriye kalanların tamamı

Arapça yazılmıştır. Bunların yarısının ancak kendisine ait olduğunu kabul etsek bile sayı çok büyüktür. Bu tarihlerde hiçbir Türk'ün dört beş eser bile vermediği açık bir gerçektir. Bunu ilgiyle vurgulamak gerekir ki İmam Gazali İranlıdır (Farstır), yani Türk değildir. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı, böyle bir karşılaştırmayı Cumhuriyet tarihi boyunca göze alamamış, bu tür bir mukayesenin, okul kitaplarına sızmasını bilinçli olarak önlemiştir!

*"Divan-u Lugati't Türk"*ün neredeyse hepsi Arapça'dır. Onun önsözünde müellif, Abbasi Halifesini o kadar çok övüyor ki o önsözü okumamak için hiçbir Türk bu kitabı araştırmıyor. Neden? Çünkü bu kitabı araştıran her Türk şu hakikate ulaşacaktır: Selçuklu İmparatorluğu denilen o azametli devlet, Abbasi Devletine bağlı bir sultanlıktır. Bağımsız bir devlet değildir. Türk insanının bu hakikate ulaşmaması için Türk Millî Eğitimi bu gerçeği kitaplara koymamıştır! Hiçbir Türk de şu an bunu bilmiyor, bilmek de istemiyor!

Gelelim Kuteybe b. Muslim'e. Kuteybe b. Muslim'in taşıdığı o *"Muslim"* soyadı her Türk'ü ürkütmüştür. O tarihten günümüze kadar hiçbir Türk *"Ben Muslimim."* demez, aynen İranlılar gibi *"Ben Müslümanım."* der. İslam dinine de Türkler *"Müslümanlık"* diye bir isim vermişlerdir. Böylece daha ilk günden itibaren Araplardan yollarını ayırmışlardır. Bugün neredeyse her Anadolu Türkünün kimlik kartında İslam kelimesi bulunuyor olmasına rağmen, ona göre mensubu olduğu din Müslümanlıktır. Bu oldukça dikkat çekicidir. Diyanet İşleri Başkanlığı bu büyük yanlışlığı düzeltmek için bugüne kadar hiçbir girişimde bulunmamıştır.

Üç alakasız bileşenden oluşan *"Müslümanlık"* kelimesinin ayrıntılı analizi ise şöyledir:

- Birincisi, *"Müslüm"* kesitidir. Bu sözcük, Arapça "مسلم" kelimesinin fahiş bir şekilde tahrif edilmiş/çarpıtılmış biçimidir, ilk hecesindeki *"ü"* sesi Arapça değildir. Aksine, Miladi 1389 yılında gerçekleşen I. Kosova zaferinden sonra Balkanların Osmanlı topraklarına katılmasıyla Sırpça, Boşnakça ve Arnavutça'nın Türkçe üzerinde meydana getirdiği etkinin kesin sonuçlarındandır. Esasen Arapça'da da Türkçe'de de *"ü"* sesi yoktur. Nitekim Anadolu'da uğurlama sırasında kullanılan *"gule gule"* tabiri bile bu gerçeğin en açık delilidir!

"Müslümanlık" kelimesinin ikinci hecesindeki *"ü"* sesi ise, Türkçe'de 1932 yılından sonra -dil çalışmaları kapsamında *"ses uyumu"* bahanesinin sonucu olarak- ortaya çıkan ikinci bir çarpıtmanın izidir. Çarpıtılmadan önceki (sonu harekesiz) doğru telaffuz şekli ise *"muslim (مسلم)"*dir. *"Müslüm"* kelimesi ise

Kur'ân-ı Kerim'de kesinlikle bulunmamaktadır.

• İkinci kesit, *"an"* hecesidir. Bir aidiyet eki olan bu hece Farsça'dan alınmadır. Nitekim günümüze kadar İranlılar *"Müslüman"* kelimesini *"Moselman"* şeklinde telaffuz ederler. Bu kelime zamanın akışı içinde Türkler tarafından çarpıtılarak *"Müslüman"* kalıbında sabitleştirilmiştir. Bu kelime Kur'ân-ı Kerim'de de hiçbir hadiste de yoktur.

• Üçüncü kesit, *"lık"* hecesidir. Bu hece, Türk dil bilgisinde (yapım eklerinden), isimden isim türetme ekidir. Arapça ile hiçbir ilişkisi bulunmadığı gibi Kur'ân-ı Kerim'de hiçbir Türkçe kelime de yoktur.[11]

İşte *"Müslüm-an-lık"* kelimesi bu üç bileşenden meydana gelen çok tutarsız ve temelsiz bir sözcüktür. Hemen hemen her insan bu tutarsızlığı sezinleyebilir. Bu üç ayrı dilden bir araya getirilmiş üç parçadan ibaret hurda tabir, hiçbir zaman yüce İslam dinine ad olmaz! Konu bu kadar açık!

Peki bu nasıl gerçekleştirildi? Türkler bu Acem uydurmasını neden yüce İslam dinine yakıştırdılar? Neden hiçbir Türk: *"Ben Muslimim"* demez. Halbuki Arapa: *"Dinin nedir?"* diye sorduğunuzda: *"Ben Muslimim"* der. Arapların dışındaki İslami toplumlarda da böyledir.

Mesela, bugün Nijerya'ya, Endonezya'ya, Malezya'ya, Filipinler'e, Afrika ülkelerine gidin -ki bunların hiçbirisi Arap değildir- burada halka *"Müslümanlık nedir?"* diye sorun, hiçbir cevap alamazsınız. Bu çok güçlü bir kanıttır. Demek ki Türklere has bir tesmiyedir bu. Türklerin icat ettiği ve İslam'a yapıştırdığı bir isimdir. Dolayısıyla bu ismin hiçbir hükmü yoktur. Bu isim İslam'a yakıştırılamaz. Eğer İslam'a alternatif bir din olarak üretilmişse o zaten çok tehlikelidir. Nitekim bu, şu anlama gelir: Türk, daha ilk adımda yolunu Araptan ayırmış, *"İslam, Arabın dini; Müslümanlık, benim dinimdir."* demiştir. Kendine göre bir din icat edip mevlit, kandil, evliyacılık, türbecilik gibi tapınma sembolleriyle bir tertip yapmış; bunlara, Somuncu Baba, Helvacı Baba, Zuhurat Baba, Zembilli Efendi, Merkez Efendi, Aziz Mahmud Hüdai, Eyüp Sultan ve Anıtkabir gibi çeşitli kutsallar ilave etmiştir. Mustafa Kemal ve Anıtkabir, Turgut Özal'ın ve Menderes'in türbeleri de dâhil bütün bunlar Müslümanlığı ifade ediyor. Kuşku uyandırmasın diye Müslümanlık, dıştan namaz, oruç, hac, zekat ve kurban gibi İslam'a ait ibadetlerle âdeta ambalajlanmıştır. Bunların tamamı bize ispat ediyor ki *"Müslümanlık"* asla İslam'ın adı değildir. Türkler tarafından bin sene önceden icat edilmiştir. Arapça'dan alınan bir kelimenin yarısı tahrif edilmiş, Farsça'dan bir ek alınmış, sonra Türkçe'den de bir takı eklenmiş, böylece yapay, tutarsız, asla dünya müminleri tarafından benimsenmemiş ve kabul

görmemiş bir din oluşturulmuştur.

Arap ulemasının şimdiye kadar neden *"Müslümanlık"* kelimesini ele alıp eleştirmediklerine şaşıyorum. Dört yüz sene birlikte yaşamalarına rağmen belli ki Araplar Türkçe'yi hiçbir zaman hesaba katmamışlardır. Yani, Arap muhitlerinde Türkçe öğrenme merakı hemen hemen hiç yoktur. Muhtemelen içli dışlı olamadıkları için tarih boyunca bu ismin de farkında olamamışlardır. Aynı zamanda Türkler *"Müslüman"* derken ilk iki hecesi *"Muslim"* kelimesini çağrıştırdığı için Araplar bundan bir ürküntü duymamışlar. Dolayısıyla itiraz konusu da olmamıştır. Bütün bunların Arap âlimleri de davet edilerek bir sempozyumda uzunca tartışılması gerekiyor. Bu isim büyük bir tehlikedir. İslam'a böyle bir isim takılamaz. Çünkü İslam kelimesi tevkifidir. Hiç kimsenin bu kelime üzerinde tasarruf hakkı yoktur. O kelime ki Allah *(cc)*: *"Allah katında geçerli din yalnızca İslam'dır."* diyerek bu dini isimlendirmiştir. Dolayısıyla aklı başında her müminin yalnız Türkiye değil, dünyanın her yerinde bu tehlikeye işaret etmesi ve bu tehlikeye karşı mücadele vermesi lazımdır. Kim ki bilinçli olarak İslam dinine *"Müslümanlık"* derse onun imanından şüphe edilebilir!

— Peki Hocam, Türklerin *"Müslümanlık"* kelimesini ilk olarak ne zaman kullandıklarını biliyor muyuz? Bunu İslam'la ilk tanıştıklarından itibaren mi kullanıyorlar?

— Çok eski olduğu için bunu tespit etmek çok zordur. Bu bilinmiyor. Bunu tespit etmek için literatürü takip etmek lazım. Yani bugün mesela, Arap tarihlerine bakarsak muhtemelen rastlayamayız oralarda. Çünkü Arap merak etmemiş. Türkler, İslam'ı Araplardan öğrenmemişlerdir. Bu neyi gösterir? Bir defa, İslam'ı kabul eden ilk Türkün kim olduğu belli değil. Bunu hiç unutmamak lazım. Onların İslam ile tanışan ilk kuşağına bu dini kim telkin etti? Bu şahısların kim olduğu bilinmemektedir.

İslam'ı onlara tebliğ eden şahısların ya da tercümanların Arapça ve Türkçe'yi aynı düzeyde bildiklerini bilmiyoruz. Bütün bunlar çok karanlık bir dönemin yaşandığını ortaya koyuyor ki bu da bu kelimenin nasıl teşekkül ettiğini, İslam'a nasıl böyle bir isim yakıştırıldığını bilmemize imkân vermiyor. Ama şu kadarını söyleyebilirim: Arap tarihlerinde *"Müslümanlık"* kelimesini bulmak mümkün değildir. Buna inanıyorum. Türklerin de kendi tarihlerini işlerken *"Türkler şu tarihten itibaren İslam ile tanışmış."* diyerek kitap kaleme almış Türk ırkından kim varsa bu şahsiyetlere ait kaynakları ortaya koyup bunları günlerce araştırmaları gerekiyor ki bu çok büyük bir efor ister. Bu bir kişinin işi değil bir ekip işidir. Kelime-i Şehadet getirip namaz kılan her Türkün bu konuda mesuliyet duyması lazım. Ne yapıp edip bu toplumun bir konsey teşkil etmesi

lazım. İlmî bir heyet oluşturup bu konuyu araştırmaları lazım. *"Müslümanlık"* kelimesi hangi tarihten itibaren, kimler tarafından bu dine isim olarak verildi? Bu ismi neye dayanarak buldular? Tabii, büyük ölçüde İran tesiri var burada. İranlı da: *"Men Moselmânem."* der, bu tabir Farsça bir dizede şöyle geçiyor:

چگونه من مسلمانم عبادت نیست در کارم

تجارت میکنم اما صداقت نیست در کارم

عبادت می کنم اما ارادت نیست در کارم

به احکام خداوندی اطاعت نیست در کارم [12]

Veya İranlı: *"Men Moselman hestem."* diyor. Bunun da içinde geçtiği Farsça bir söylem şöyledir:

من یک مسلمان هستم

اسلام کامل است، اما من نیستم

اگر اشتباهی از من سر زد، این عیب من است

این عیب را به من نسبت دهید، نه به دینم. [13]

Gerçi *"Müslümanlık"* kelimesi İran'da da yoktur. Çünkü Farsça müsait değildir buna. Orada da: *"Dinî İslam"* denilir. *"Bedini İslam mensub hestem"* der. İslam kelimesini sıkça telaffuz ederler. Hatta devletin adında da *"Moselmâni"* yoktur. Devletin adı *"Cumhuriyi İslamiyi İran"*dır.

— Şimdi başa dönecek olursak Hocam, dedik ki: Türklerde Tasavvuf'un ilk günden yaygın olmasının sebeplerinden birincisi, Kuteybe b. Muslim'in Türkistan'ı fethetmesinden sonra halkın ürküp gönüllü bir şekilde İslam'ı kabul etmemiş olmasıdır. İkinci bir sebep var mı peki?

— Var tabii, ikinci sebep de onların Arap mühitlerinden uzak olmalarıdır. Türkler İslam ile tanıştıktan sonra Anadolu'ya doğru ilerlemeden önce asırlarca İran'da kalmış, İranlılarla haşır neşir olmuşlardır. Hatta Anadolu'ya geldikten sonra bile Türklerin devlet dili Farsça idi. Bu gerçeği günümüze kadar gizlemeye devam etmektedirler. Öyle belli ki *"Arap"*ın dinini ve Fars'ın dilini kendilerine yediremiyorlar!

Araplar, Şii Buveyhi ailesinden çekindikleri için (Abbasilerin orta döneminde) Sünni Türkleri imdada çağırdılar. Bu olaydan sonra Selçukluların Irak'a doğru akmasıyla birlikte Sünnilik ortak bağıyla Araplarla kaynaştılar. Ancak

*"Müslümanlık"*tan bir türlü vazgeçemediler.

— İslam'ı kabul ettikten sonra...

— Selçuklulardan önce Gazneliler de İslam'a mensup idiler. Cumhur hâlinde İslam'a girenler Efrasiyapoğullarıdır. Bunlara Karahanlılar diye bir isim vermişler. Bu isim altında bir devlet yoktur. İslam'ı ilk kabul edenlerin bunlar olduğu söyleniyor. Bu devletin hükümdarı olan Satuk Buğra Han'ın *"Abdulkerim"* adını alarak bir Türk prensi vasıtasıyla İslam'ı kabul ettiği söyleniyor. Onun İslam'ı kabul etmesiyle birlikte onun tebaasıdan iki bin çadır halkının üç ay içerisinde İslam'a girdiği söyleniyor. İki bin çadır halkının bugünkü hesapla iki milyon insan ettiği farz edilirse üç ay içerisinde iki milyon insanın İslam'a girmesi çok büyük bir probleme sebep olur.

Bu problemi şöyle izah etmek lazım, bu iki milyon insanın İslam'a göre eğitilmesi çok zordur. Eski dinlerinden vazgeçerek bir çeşit hükümdarı taklit ederek İslam'a giren bu topluluklar tamamen duygusal nedenlerle din değiştirmişlerdir. Kelime-i Şehadet'in anlamını bile pek kavrayamadan uzun yıllar namaz kılmayı ve oruç tutmayı becerememiştir. O gün işlenen yanlışlıklar bugüne kadar sarkmış olabilir.

— O zaman siz Fuat Köprülü'nün:

"Türkler İslamiyet'in birçok usulünü doğrudan doğruya Araplardan değil Acemler vasıtasıyla aldılar. İslam medeniyeti Türklere İran kültürünün merkezi olan Horasan yoluyla Maveraünnehir'den geçerek geliyor." sözüne katılıyorsunuz. Sizin ikinci olarak anlattığınızın özeti şu: Türkler İslam'ı direkt Araplardan değil yaklaşık beş yüz yıl vakit kaybederek -bozuk bir İslam'a sahip olan İran milletinden- Acemlerden aldılar.

— Bunu çok muhtemel görüyorum. Sadece bozuk değil hınçlı bir İran milleti var. İslam'a karşı ön yargılıdır. Evde Zerdüşt'tür dışarıda *"Moselman"*dır, asla *"Muslim"* değildir.

Üçüncü bir sebep daha vardır: İlk fitnenin izleri olarak Ali'ye *(ra)* yandaşlık mefkûresinden yola çıkarak bütün İslam toplumu arasında Şiiliğe benzeyen bir düşünce vardı. Çok yaygındı, hatta Sünniler arasında bile vardı. Ali *(ra)* hep haklı çıkarılmıştır. Ama Ali *(ra)* ve onun soyunun başına gelenler dramatize edilerek işlenmiş ve İslam'ın boşluğu onun hikayeleriyle doldurulmuştur. Ali *(ra)* Hayber Kalesi'nin fatihidir. Günümüzde belki de elli kişinin kaldıramayacağı çok ağır olan kale kapısını tek başına kaldırmıştır. Bu konuda birçok İslam dışı ve akıl dışı hikâyeler ve efsaneler tertiplenmiştir. Bütün bunlar İslam adına, din olarak yayılmıştır. Vaktiyle Kutluk Devleti tarafından paramparça edilen Hunlar'dan

kalma rahipler vardı. Arap tarihinde *"Ruhbanu'l Hayatile"* diye geçer. Bunlar çok cahil insanlar idiler ve çok da ürküntü veren tipleri vardı. Saçlarını, sakal ve bıyıklarını, hatta kaşlarını da kazıtıyorlardı. Üzerlerinde uzun bir entari ve sırtlarında bir keşkül, ellerinde bir asa. Bunlar, öldürülmüş olan Hunlar'ın bekayası/kalanıdır. Sırf Kutluk Devleti'nin İslam'a girmiş olan tebaası tarafından öldürülmemek için kabile kabile gezip dileniyor ve Ali'nin *(ra)* cenklerini anlatıyorlardı. Zaten İslam'ın bulunmadığı bu alanda İslam adına menkıbe kültürünü yayıyorlar, bu menkıbe kültürü de Tasavvuf'un zeminini oluşturuyordu.

Tasavvuf, bu alt yapı üzerine kuruluyor. Ondan daha sonraları da tarikatlar vasıtası ile ritüellerle formüller hâline getirilen bir Tasavvufi hayat yaşanmaya başladı. Bu mistik yaşam tarzı zamanla müesseseleşti. Tekkeler kurulup çeşitli tarikatlar ortaya çıktı. Ondan sonra bir şeyhlik makamı ihdas edildi. Şeyhlik müridlik ilişkileri düzenlendi. Bunlar tabir-i caizse derneklerin tüzükleri/yönetmelikleri gibi çeşitli kitapçıklar yazıyorlar. Bu şekilde işte Nakşbendîlik, Rufailik, Kadirîlik yavaş yavaş teşekkül ediyor.

— *"Türkler İslam'la tanışmadan önce onlarda var olan Şaman uygulamalarının Tasavvuftaki uygulamalarla birebir örtüştüğünden dolayı aslında Şamanizm'deki o uygulamalarına Tasavvufi isimler vererek yerine getiriyorlar."* görüşüne katılıyor musunuz?

— Bu çok muhtemeldir. En büyük delillerden bir tanesi de şüphesiz budur. Çünkü şirk dönemindeyken aşılandığı inancını, İslami döneme de taşımış ve onunla sentezlemiştir. Hatta İslam'ın açık bir şekilde kitabi hâle geldiği dönemde bile bu göze alınabilmiş Türkler tarafından. Mesela, Nakşibendiliğin, bugün Hanefilikle sentezlenerek Hanefist Nakşbendîlik diye bir inanç grubu vardır Türkler arasında. Bunlar son zamanlarda da cemaatleşmişlerdir. Bu yapılar artık kemikleşmiştir. Müesseseleşmiştir. Mesela, Osmanlı'da Sultan Abdulhamid döneminde ve Vahdettin zamanına kadar ne Süleymancılık ne Mahmudçuluk ne Menzilcilik ne de Nurculuk vardı. Düşünebiliyor musunuz? Bunlar bugün neredeyse bağımsız birer din durumundalardır. Üstelik İslam'ı alet ederek faaliyetlerini sürdürüyorlar. Bugün bakın, Gülencilik bir devlet hâline geldi. Devletin kılcal damarlarına kadar girdi ve bir yanlışlık yapmasalardı neredeyse *"Gülenizm"* diye bir mefkure ortaya çıkacaktı. Bağımsız bir din hâline gelecekti. Veya Hz. Fethullah Gülen dini diye bir din çıkacaktı ortaya. Belki de *"Müslümanlığın"* bir versiyonu olarak yerleşecekti. Nitekim Karmatilik, İsmaililik, Dürzülük, Nusayrilik, Kadıyanilik, Babilik ve Bahailik böyle oluşmuştur. Nihayetinde bugün Nakşbendîlik'in versiyonları olan cemaatlere

bakın. Süleymancılar, Menzilciler, Mahmudçular Nakşibendi'dir. Türkiye'deki tarikatların tamamı Nakşibendi'dir, adları değişiktir. Belli sembol ve figürlerin gölgesi altında kurumsallaşmışlardır. Bunların her biri vakıflaşmıştır. Fakat bu vakıflar aynı zamanda mafyalaşmıştır. Nasıl mafyalaşmıştır? Bir defa cemaat adı altında legale çıkmıştır. Aslında hepsi illegaldir. Çünkü Mustafa Kemal'in koyduğu tekkeler ve zaviyeler kanununa göre hepsi şu an illegaldir. Hiçbir Nakşibendi hâlâ mahkeme önünde: *"Ben Nakşibendiyim."* diyemez.

Nitekim bakınız, Nakşibendi şeyhlerinden Ömer Öngüt bütün Nakşibendilere kızdı ve bazı kitaplar çıkardı. Bu kitaplar şu ilginç isimleri taşıyor:

Refah Dinine Mensup Mahmud Efendi Mollalarına Cevap kitabı, bakın burada Refah Dini diyor. Refah Partisi'ni bir din olarak görüyor. Ona oy veren Pontuslu bir tarikatçı liderinin bağlılarını da bu dine mensup olarak görüyor. Dolayısıyla bu tekkeye bağlı topluluğun tümünü İslam'ın dışında kâfir bir grup olarak görüyor. Bu bir Nakşibendi şeyhidir.

Küfrü Hoş Gören Narcıların İç Yüzü kitabı, Nurculara: Narcılar/Ateşçiler diyor. Yani, kâfir ve müşrik deyip onları böyle suçluyor.

Ömer Öngüt'ün yine kendisi, Süleymancılar hakkında: Dinleri Süleymancılık, İmanları Para, Has Huyları Gasp, Meslekleri de Dilencilik Olan Süleymancıların İç Yüzü diye bir kitap yazıyor. Böyle bir kitap ismi olur mu? Bir müellif böyle bir ismi kitabının üzerine koymayı kolay kolay göze alamaz. Ama bir Nakşibendi şeyhi başka bir Nakşibendi gruba o kadar ateş püskürüyor ki onlar hakkında bu isimde bir kitap yazıyor.

Bunun üzerine Süleymancılar bu adamı mahkemeye veriyorlar. Ben mahkeme zabıtlarını okudum. Orada hâkim soruyor Süleymancılara, diyor ki: *"Bu adam Süleymancılara hakaret ediyor, peki siz Süleymancı mısınız?"* Süleymancılar susuyorlar. Çünkü *"Süleymancıyız."* derlerse *"Bu nasıl bir örgüt anlatın bakayım."* diye bu sefer hakim ifadelerini alacak ve gizli bir örgüt oldukları ortaya çıkacaktır. Bunun akabinde tekke ve zaviye kanununu çalıştıracak ve onların hepsini hapse atacaktır. Süleymancılar davalarını geri çekiyorlar. Çünkü tarikatçılık hâlen yasaktır.

Yani Nakşibendilerin yaşadıkları bu çelişkilere dikkat ederseniz görürsünüz ki aralarında çok büyük anlaşmazlıklar, çetin savaşlar var. Bu mistik politeist yapıların İslam ile uzaktan yakından hiçbir ilişiği yoktur.

— Tasavvufta çok ilginç bir Allah tasavvuru var. Müsaadeniz olursa bazı örnekler okumak istiyorum.

— Buyurun.

— "Sultan Veled'den nakledilmiştir. Bir gün ileri gelen Sufiler babam Hudavendigar'a: 'Ebu Yezid, ben ilahımı daha sakalı bitmemiş bir genç biçiminde gördüm.' buyurdu. 'Bu nasıl olur?' diye sordular. Dedi ki: 'Bunda iki hüküm vardır: Beyazıd Bestamî, Allah'ı sakalı bitmemiş genç suretinde görmüş ya da Beyazıd'ın isteğinden dolayı Allah, onun gözüne sakalı bitmemiş genç çocuk biçiminde görünmüştür.' " [14]

Aynı kitapta şöyle bir örnek geçiyor:

"Şemsi Tebrizî'nin Kimya adında bir hanımı vardı. Bir gün Şems hazretlerine kızıp Meram bağlarına taraf gitti. Mevlana hazretleri medresenin kadınlarına işaret ederek 'Haydi gidin! Kimya Hatun'u buraya getirin, Şems'in gönlü ona çok bağlıdır.' buyurdu. Bunun üzerine kadınlardan bir grup onu aramaya hazırlanırken Mevlana da Şems'in yanına girdi. Şems şahane bir çadırda oturmuş, Kimya Hatun ile konuşup oynaşıyor ve Kimya Hatun da giydiği elbiselerle orada oturuyordu. Mevlana bunu görünce hayrette kaldı. Onu (Kimya) aramaya hazırlanan dostlarının karıları da henüz gitmemişlerdi. Mevlana dışarı çıktı. Bu karı kocanın oynaşmalarına engel olmamak için medresede aşağı yukarı dolaştı. Sonra 'İçeri gel' diye bağırdı Şems. Mevlana içeri girdiğinde Şems'ten başkasını göremedi. Bunun sırrını sordu ve 'Kimya nereye gitti?' dedi. 'Yüce Allah beni o kadar sever ki istediğim şekilde yanıma gelir. Şu anda da Kimya şeklinde geldi.' buyurdu Şems. İşte Beyazıd'ın hâli de böyleydi. Tanrı ona sakalı bitmemiş bir genç suretinde göründü."

Benim sorum bu değil. Bunlar bu şahısların kitaplarında sabit, fakat bütün kendini İslam'a nispet edenlerin arasında *"Allah"* kırmızı çizgiyken bu adamlar hangi cesaretle bu örnekleri kitaplarına aldılar? Kitapları Türkçe'ye tercüme ederken bu tarz bölümleri çıkarma gereği bile duymuyorlar. Mesela Şia, Ali Şeriati'nin veya Humeyni'nin kitaplarını Türkçe'ye çevirdiğinde Sünnilerde infiale sebep olacak yerleri çıkarmışlardır. Ama tasavvufçular Allah'tan korkmayıp insanlardan da utanmadan bunu yazmışlar. Bunlar bu cesareti nereden buluyorlar?

— Bazıları inançsızlıklarına kılıf arar ve durumunu gizlemek için bu kılıfı kullanır. Çünkü eğer bu kılıfı kullanmazsa çok tepki çeker ve toplum arasında yaşama imkânını kaybeder. Bunlar da *"Allah"* demişlerdir ancak kılıfın içerisinde bir Allah'sızlık var.

— Bunlar Allah'ın varlığına inanmıyor mu?

— Muhiddin-i Arabi'den tutun Mevlana'ya, ondan günümüze kadar gelmiş geçmiş bütün panteistler aslında Allah'a iman etmeyi içlerine sindirememişlerdir.

Örneğin, Celaleddin-i Rumî, Şems'le tanıştıktan sonra Allah'a olan inancını tamamen yitirmiştir. Onda katiyen Allah mefhumu yoktur. Herkes onu otuz beş yaşlarına kadar bir İslam âlimi olarak görmüştür. Otuz beş yaşından sonra Şems ile tanışıyor. Şems kimdir? Şems bir İsmailî dâîsi/davetçisidir. İsmaililik'te Allah mefhumu yoktur. Onların on tane kuralı var. Müsait gördüklerini şakirti alıyorlar, ona bu kuralları yavaş yavaş hazmettiriyorlar. En son seviyede Allah'ın yok olduğu söyleniyor ve ikna ediliyor. Şems de İsmailîdir. Dolayısıyla Şems, Mevlana'nın aklına kaç ay ne damlattıysa demek ki sindirtebildi ona. Onu da İsmailî yaptı. İsmailîler Allah'a kesinlikle inanmıyorlar. Allah'a inanmadıkları için inanmış bir toplum içerisinde inanmış gibi gözükeceklerdir. Hatta öyle laflar edeceklerdir ki insanlar, onlara evliya, Allah dostu bile diyeceklerdir! Nitekim, büyük ihtimalle Allah'a inanmayan Celaleddin-i Rumî'yi Hazreti Mevlana diye anıyorlar. Üstelik oğlu Alauddin'i ve Nasreddin Hoca'yı öldürtmüş ve bütün ısrarlara rağmen oğlunun cenaze namazına da katılmamıştır. İşte bu Mevlana, günümüzün Türkiye'sinde kutsal bir şahsiyet sayılıyor. Bu korkunç bir kafa karışıklığıdır. İşte toplumu bu hâle getiren Tasavvuf ve tarikatlardır.

— O zaman Hocam şöyle mi diyeceğiz: Bunlar Allah'a inanmamış insanlar lakin Allah'a inanan bir toplumda oldukları için ara sıra böyle Allah'tan bahsetmişler ama bahsettikleri şey onların Allah'a inanmadıklarının en açık kanıtı!

— Evet. Dillerinin döndüğü kadar esnek yorumlar yaparak Allah'tan bahsetmişler tabi. Hatta o yorumlarında Allah'tan o şekilde bahsetmişler ki kendilerini de insanların gözünde büyülemişler. *"Bak Hazret, Allah'ı böyle anlatıyor. Bu sırra biz eremeyiz. Demek ki Allah böyle bir şeydir."* dedirtmişler. Nitekim Cumhuriyet döneminin 1920 ile 1950 yılları arasında sosyete çocukları arasında bir *"Allah"* tasavvuru var. Bu canlandırmada Allah *(cc)* (haşa!) kavuklu, cübbeli, sarıklı ve sakallıdır. Böyle bir Allah tasavvuru olduğu araştırmacılar tarafından tespit edilmiş. Bu tasavvur hâlen vardır tarikat mensupları arasında... Muhtemelen Nakşibendiler arasında Allah'ın (haşa) sakallı, sarıklı, cübbeli bir imam gibi tasavvur eden tarikatçılar vardır.

— Hocam, araştırma sırasında bir şey dikkatimi çekti. Tasavvuf öncülerinin birçoğunda müthiş bir gizlilik var. Mesela, Cüneyd-i Bağdadî, Şibli'ye diyor ki: *"Biz bu ilmi muhkemleştirdik. Sonra da onu mağaralara gizledik. Sen ise geldin onu insanlara anlatıyorsun."* Şibli de diyor ki: *"Konuşan ben, duyan ben. Bu âlemde benden başkası mı vardır?"* Ya da: *"Ünsiyet ehli dua ve münacatlarında öyle sözler söylerler ki avamdan bir kişi işitse onu küfür zanneder."* Bunu da Gazali *"İhya-ı Ulumi'd Din"*de Cüneyd-i Bağdadî'den aktarıyor. Yine Gazali aktarıyor: Selh ibni Abdullah Et-Tüsteri'den: *"Âlimin üç ilmi vardır. Herkese*

anlattığı zahir ilimler, sadece ehline anlattığı bâtın ilimler, sadece onunla Allah arasında olan ve kimseye anlatamadığı özel ilimler."

— İşte buradaki özel ilim Allah'sızlıktır. Allah'a inanmıyor aslında. İnanmıyorlar ama sözleri konjonktüre ve muhite göre değişiyor. Bir de kabiliyetli insanlar bunlar. Akılları büyüleyici yorumlar yapıyorlar. Bu da avama çok cazip geliyor. *"Bizim ulaşamayacağımız şeylerdir."* deyip kendilerini küçük görüyorlar. İnsanların bu teveccühü onların nefislerini okşuyor ve gidip halvetlerinde daha başka şeyler üretip söylüyorlar. Bazıları ortamı müsait görünce konuşuyor. Bunlardan Ali bin Süleyman Et-Tilimsani adında biri var. Bu şahıs, Sadreddin Konevi'yi bizzat gördü ondan istifade etti veya ondan gelen rivayetlere dayanarak konuşuyor. Ama onunla Muhyiddin-i Arabi arasında Sadreddini Konevî var. Ali bin Süleyman Et-Tilimsani, Salih El-Mukli adında Yemenli bir âlim tarafından duyuluyor. Bu zat, Tilimsani'nin pervasız ve sınırsız konuştuğunu haber alıyor. *"Bir de ben göreyim."* diyor ve Yemen'den kalkıp Cezair'e geliyor. Müridlerine sohbet verdiği yere varıyor. Bakıyor ki Tilimsani, Fususu'l Hikem'i açmış ondan nakiller yapıyor ve üzerine yorumlarda bulunuyor. Ama Allah'a iman etmiş insanı çileden çıkaracak şeyler söylüyor. Bu sefer Salih El-Mukli ona şöyle bir soru yöneltiyor, diyor ki: *"Sizin şu anda Fususu'l Hikem'den naklettiğiniz şeylerin Kur'ân'a aykırı olduğunu görüyorum ve rahatsız oluyorum. Bu nasıl olur?"* Tilimsani: *"Kur'ân'ın hepsi şirktir, esasen tevhid bu söylediğimizdir."* diye cevap veriyor.

Şimdi bu sıra dışı diyalog üzerinde biraz düşünelim, eğer Kur'ân'ın hepsi şirk ise bu adama göre *"Allah yok."* demektir. Salih El-Mukli bunun arkasını araştırıyor: *"Kur'ân'ın hepsi şirk diyorsunuz, peki bir sorum daha var."* diyor ve ekliyor: *"Bir kimse annesi veya kız kardeşiyle cinsel ilişkide bulunabilir mi?"* Tilimsani şu cevabı veriyor: *"Sizin gibi kalbine perde çekilmiş, kalbi mühürlenmiş insanlar, 'Bu bize haramdır.' dediler. Biz de 'Size haramdır.' diyoruz."* Bu cevap karşısında donakalan Yemenli âlim artık diyaloğu kesip oradan ayrılıyor. Çünkü eğer bir kimse anne ve kız kardeşle cinsel ilişki kurmada engel görmüyorsa artık onunla konuşulacak başka bir şey kalmaz. Tasavvufçuların *"Şathiyat"*ını biraz inceleyeniz, onların Allah'a inanmadıklarını daha açık şekilde görürsünüz.

— Tasavvuf ve tarikat arasındaki fark nedir Hocam?

— Evet, Tasavvuf ile tarikatı birbirinden ayırmak lazım. Tasavvuf bir felsefedir. Tarikat, Tasavvuf felsefesi üzerine kurulmuş bir örgüttür. Benim tespitime göre üç yüz elli yedi (357) tane tarikat kurulmuştur. Bunların hepsinin altyapısı Tasavvuftur.

Tasavvuf'a gelecek olursak az önce de belirttiğimiz gibi bir felsefedir. Nasıl bir felsefedir? Şimdiye kadar insanlık tarihinde dört çeşit felsefe tespit ettim. Tasavvuf bunlardan hiçbiri değildir.

Birincisi, Helenistlik/antik dönem felsefesidir. Bu felsefe Aristo'nun, Sokrates'in dallandırdığı, her birinin yorumu ile ortaya çıkan, akıl ve mantığı öne alan felsefedir. Bu felsefe niçin ortaya çıkmıştır? Bu felsefe arkaik döneme ait Yunan mitolojisine/hurafesine tepki olarak doğmuştur. O zaman bunun temelinde mantıksal bir arayış vardır. Dolayısıyla bu felsefe, bir arayış felsefesidir.

İkincisine gelirsek Helenistlik dönemden Rönesans'a kadar neredeyse bu felsefe hüküm sürmüş. Avrupa'yı ciddi anlamda etkilemiş. Sadece İsa'nın *(as)* miraç hâdisesinden hemen sonra yayılmaya başlamış olan Hristiyanlık, Helenistlik dönem felsefesinin yolunu kesmiş. Roma döneminde putperestliğe dönüş yapılmıştır. Hristiyanlık döneminde ilk Hristiyanlar putperestliğe karşı çıkmışlar. Bir mücadele var orada fakat Hristiyanlık putperestliğin etkisi altında sönmüş, başkalaşmış, yozlaşmış ve bugünkü hâle gelmiştir. Helenistlik dönem felsefesi çökmüş. Ancak Rönesans felsefesiyle beraber insanoğlu yeniden Helenistlik felsefeye bir çeşit dönüş yapmış ve onu daha ileriye taşımış. Yeniden insan merkezli, estetiği de insan mefkûresine katan idealist bir felsefe başlatmış. Dolayısıyla yeniden bir arayış başlamış. *"İnsan nasıl müreffeh olur, gerçekleri nasıl bulabilir, nereden geldik, nereye varacağız, kim bizi yarattı"* gibi arayışlarla ortaya çıkıyor ama daha çok sanat, müzik ve mimaride yoğun bir yöneliş kaydediliyor. Yoğun bir sanatsal hareket ortaya çıkıyor. Dolayısıyla ikinci felsefe olan Rönesans felsefesi, insan merkezli bir arayış felsefesidir.

Bundan sonra üçüncü olarak ezilmiş kitleler felsefesi ortaya çıkıyor. Bundan yüz yıl önce Marks ve Engels ezilmiş işçi sınıfının mücadelesini konu edinen bir felsefe üretiyor. Bu felsefe şu sorulara cevaplar arıyor: Sömürüden nasıl kurtulacağız, hakkımıza nasıl erişeceğiz? Bu gibi birçok soruya cevap olmak üzere Sosyalizm'i ve Komünizm'i buluyorlar. Bu da bir arayış felsefesidir.

Ondan sonra da dördüncü felsefe, kıyamet felsefesi ya da uzay çağı felsefesi ortaya çıkıyor. Bütün dünyaya hâkim olan yaklaşık beş bin kişinin sekiz milyar insanı sömürmek ve köleleştirmek için ürettiği felsefe... İnsanlık tarihinin en vahşi felsefesidir bu. Savaşları bu adamlar projelendiriyor ve finanse ediyor. Bununla yaşamaya çalışıyor. Bu da bir arayış felsefesidir.

Bunların hepsinin ortak noktası arayıştır. Arayış... Tasavvuf ise bunların tamamına aykırı olarak *"gerçeklerden kaçış felsefesi"*dir. Çünkü Tasavvuf'a kendini veren insan, bunlardan muzdariptir. O daha ziyade dış dünyanın

buhranından kaçıp iç dünyasını tatmin etme ve rahatlatma peşindedir. Zikrettiğimiz felsefe türlerinden hiçbirisi onun idealini gerçekleştirememiştir.

Tasavvuf böyle bir noktadan hareket ediyor ama tarikatlar onu yontuyor. Tasavvuf temelde tamamen ibahiyeci/her şeyi mübah gören inkârcı bir düşüncedir. Ne akla ne ilme ne insanlığa ne namusa hiçbir şeye inanmaz. Az önce zikrettiğim Ali bin Süleyman Et-Tilimsani ve Salih El-Mukli arasında geçen ilginç diyalog bu söylediğimizi destekliyor. Et-Tilimsani tasavvufçular arasında önemli bir yere sahiptir ve öbür tasavvufçular gibi lafı ağzında gevelemeden, büyük bir cüretle konuşmuş, *"ünlü bir veli, keşif keramet sahibi, ulu bir zat"* olarak ün kazanmıştır! Üzerine büyük bir türbe inşa edilmiştir. Tarikatçılar tarafından günümüze kadar ziyaret edilmektedir.

Gerçek Tasavvuf'un iki ana özelliği var: Birincisi, sınırsız sevgidir. Diğeri ise sınırsız hoşgörüdür. *"Senin karın, onun karısı; onun namusu, senin namusun."* Hiç önemli değildir onlara göre. *"Yolda iki kişinin zina yaptığını mı gördün, üzerine bir çul ört, geç."* Tasavvuf'a göre bu zina değildir. Zaten Tasavvuf terminolojisinde *"zina"* diye bir şey yoktur. Çünkü -öfkelenmediği, kırıp dökmediği sürece- kişinin sorumluluğu yoktur. İnsan böyle yaratılmıştır, yarın öbür gün de yok olup gidecek. Fakat sınırsız sevgiyi yaşar ve yaygınlaştırırsan artık bu dört felsefenin getirdiği çıkar kavgaları sona erecek, insanlar kalıcı mutluluğu yakalayacaklardır. Çünkü artık *"benim malım, senin malın; benim namusum, senin namusun"* diye bir kavga konusu bulunmayacaktır. İşte Tasavvuf'un içyüzü bundan ibarettir.[15]

— Hocam, malum İslam tarihinde zındıkların faaliyetleri var. Örneğin, hadis uydurmak gibi. Şimdi, genelde araştırmacılar zındıklık hareketini ele alırken hep hadis uydurmacılığını ön planda tutuyorlar. Tasavvuf'un İslam'a aykırı yönleri göz önünde bulundurulduğunda, Tasavvuf'un zındıklık olarak isimlendirilmesi doğru mudur?

— Benim elimde zendekanın tarihi ve izahıyla alakalı çalışmalar var. Bunun hem Arapçasını hem Türkçesini yazdım. Akide üzerine çalışan İslam âlimleri, zendekayı daha esnek tutmuşlar. Benim açıklamalarımda ise efradını cami, ağyarını mani tarifler vardır.

Şimdi, ben küfrü bir üst küme olarak tespit ettim. Küfür, Allah'a karşı işlenen en büyük suçtur. Küfrün beş farklı versiyonu vardır. Bunlar; şirk, zendeka, nifak, ilhat ve irtidat/riddet. Bunların her birinin tarifi ve hükmü ayrıdır.

Şirk suçunu işleyene *"müşrik"*, nifak suçunu işleyene *"münafık"*, ilhat suçunu işleyene *"mülhid"*, zendeka suçunu işleyene *"zındık"*, riddet suçunu işleyene de

"mürted" denir. Bunların tamamı kâfirdirler.

Bunların hepsinin tarifi ve örnekleri vardır. Mesela, zendekanın kısa tarifi şudur: Kur'ân ve sünnette olmayan bir şeyi dine eklemek veya ondan kırpmaktır.

Örneğin, bir mescidde öğlen namazının farzını beş rekât olarak kılan birini gördünüz ve kendisini uyardınız. Adam size: *"Ben eksik kılmadım ki fazla kıldım. Zaten tüm namazlarımı bir rekât fazla kılıyorum."* derse ve bunu bilerek ve isteyerek yaptığını söylerse bu kişi zındıktır. Bu adamın kestiği yenmez, nikâhı boştur, kız alıp verilmez vb. dolayısı ile tarikatçıların birçoğu zındıktır.[16]

— O hâlde tarikatçılar dine bir şeyler ekleyip çıkardıklarından dolayı zındıklık tarifine uyuyorlar.

— Aynen öyledir ve hatta tarikatçılar zındıklık tarifine girmemek için de epey uğraş ve fetva arayışındalardır. Mesela, rabıtaya fetva bulmak için Halil Gönenç'e gittiler. Halil Gönenç'e: *"Rabıta bir ibadet mi?"* diyorlar. O da geveleyip: *"Hayır, bu ibadet değil ama bunda bir mahzur da yoktur."* diyor. Oysa hakikat böyle değildir. Rabıta yapan kişi ibadet niyetiyle bu işi yapıyor. Onlara: *"Siz rabıtayı sevap kazanmak için mi yoksa hayal görmek için mi yapıyorsunuz?"* diye sormak lazım. *"Vallahi sevap için yapıyorum."* diyecektir. Peki, sevap nasıl kazanılır? Sevap işlemek tevkifidir. Kitap ve sünnette bunun çerçevesi belirlenmiştir. Bu çerçevenin dışına çıkmak elbette ki zındıklıktır. Allah'ın *(cc)* rızasını kazanmak için O'nun çizdiği çerçeve içinde dua ve ibadet etmek gerekir. Her önüne gelen bir dua ve ibadet biçimi icat etmeye kalkışırsa ne din kalır ne iman kalır ne de İslam kalır. Onun için sevap işlemek istediğiniz kitabi amellere bir şey ilave edemezsiniz. Dolayısıyla rabıtayı sevap işlemek için yaptığını söyleyen kişi kâfir olur.

— Hocam, çok faydalı bir oturum oldu. Allah *(cc)* ilminizi ve amelinizi arttırsın. Sizi sevip razı olduğu kullarından eylesin. Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

— Elbette vardır. Siz değerli tevhid topluluğuna önemli tavsiyelerim olacaktır. Sizi seviyorum, size güveniyorum. Allah'ın rızasına nail olmanızı ve cihadınızda başarıya ulaşmanızı yüce Rabbimizden diliyorum.

Her şeyden önce kendinizi iyi tanımanızı ve tanımlamanızı çok önemsiyorum. Evvela bu konuda size yardım etmek istiyorum.

Sizler; Allah'ın birliğine inanan, onu kâinat üstü -ulaşılmaz güce ve sınırsız egemenliğe sahip-; eşsiz, benzersiz, rakipsiz, eksiksiz, başlangıçsız, sonsuz, ölümsüz ve tüm evreni ilmi ve kudretiyle kuşatmış yüceler yücesi bir Zât-i Ecell-i A'lâ olarak tanıyan, Rabbimizi bütün noksanlıklardan tenzih eden, şaibesiz,

tertemiz akideye sahip mübarek bir topluluksunuz. Tercih ettiğiniz nezih yaşam tarzınızdan, sahip olduğunuz faziletlerden sizi anlamaya çalışıyorum ve umuyorum ki samimi birer müminsiniz. Sayı olarak çok küçük bir topluluksunuz. Lakin vakarınızla, sükûnetinizle, güzel ahlakınızla ve İslam'a bağlılığınızla göz kamaştırıyorsunuz.

Değerli mümin, muvahhid kardeşlerim!

İnsan ne kadar bilgili ve tecrübeli olursa olsun mutlaka öğreneceği daha birçok şey vardır. Öğrenmenin ise ne sınırı vardır ne de yaşı. Onun için sizin, -özellikle Ehl-i Tevhid olarak- gerek normal hayatınızda gerek cihadınızda daha isabetli adımlar atabilmeniz için dikkat etmeniz gereken önemli bazı hususlara değinmek istiyorum. Birikiminize katkıda bulunmaya çalışacağım. Açıklamalarımı ve tavsiyelerimi -yararlı olur umuduyla- maddeler hâlinde özetleyeceğim.

Her şeyden önce: donanımlı, dikkatli, tedbirli, şeffaf, sakin ve cesur olmalısınız.

1. Donanımlı olmalısınız: Çünkü başarı büyük ölçüde kaliteli bilgi, beceri ve tecrübe gerektirir. Güçlü iman ve tevekkülle birlikte bu meziyetler -Allah'ın yardımıyla- basiretin açılmasına yardım eder.

Yaşamakta olduğunuz ülkede bilgi ve beceri kazanmak çok zordur, büyük ölçüde imkânsızdır. Çünkü hakların hiçbiri bu ülkede adaletle dağıtılmamaktadır. Bilgi de önemli bir haktır. Fakat ne yazık ki bilginin dağıtımında çok fahiş adaletsizlikler yapılmaktadır. Yakın geçmişte *"Fethullahçı Terör Örgütü"*nün çaldığı sınav sorularıyla yüz binlerce öğrenci mezun edildi ve devletin kılcal damarlarına yerleştirildi.

Kaliteli bir İslami bilgiyi zaten Türkiye'de aramamalısınız. Kaliteli dünyevi bilgiye gelince onu da *"düzen"* yalnızca elit zümrenin çocuklarına vermektedir. Onun için bu konuda başınızın çaresine bakacaksınız. Her şeyden önce kendi aranızda yardımlaşmalısınız. İçinizde ilim sahibi olanlar, öbür kardeşlerini büyük bir fedakârlıkla yetiştirmelidir.

Kaliteli bilgiyle donanmak için modern ve bilimsel eğitim yöntemlerine önem veriniz. Tarikatçıların izlediği o üfürükçü kitaplarına benzeyen modası geçmiş bereketsiz betikleri artık terk ediniz. Onların köhne medreselerinde okutulan, *"Emsile, Bina, İzzi, Avamil, Zuruf, Terkib, İzhar, Kâfiye, Şerhu'l Muğni, Hallu'l Maaqid, Sa'dullah Gewra, Netaic, Molla Cami"* gibi asırlar önce tertiplenmiş kitaplardan Arapça öğrenemezsiniz. Uzun zaman almayan, mükemmel bir Arapça dil eğitimi vermek için günümüzde çok daha faydalı kitaplar vardır. Bunları araştırınız, bulunuz ve karşılaştırınız sonra oturup istişarelerle isabetli sistemler bulunuz.

Yabancı dil eğitimine ve dijital teknoloji kullanımına çok önem veriniz. Genç müminlere mutlak surette İngilizce, Fransızca ve Farsça dil eğitimi veriniz. Bilgisayar kullanmalarını sağlayınız. Başarılı filologlar, sosyologlar ve tarih araştırmacıları yetiştiriniz. Türkiye'de yabancı dil bilen sosyolog ve tarihçi bulunmadığı için bilgi kirliliği, din ve düşünce anarşisi her tarafı sardı. Bu yüzden Türkiye'nin her köşesinde cehalet fırtınaları esiyor. Bu topluma yol gösterecek donanımlı, birikimli ilim ehli bulunmadığı için Müslümanlık, tarikatçılık, sağcılık, solculuk, dincilik, Kemalizm, ırkçılık, terör, mafya, uyuşturucu ticareti, darbeler ve türlü türlü fitneler ortalığı toza dumana boğmuş durumdadır. İşte bu karanlık ortamda önünüzü görebilmeniz için mutlak surette kaliteli bilgilerle, çeşitli ilimlerde mükemmel birer uzmanlıkla, çok yönlü birer kişilikle yarınlara hazırlanmalısınız. *"Hikmet müminin yitiğidir, onu nerede bulursa hak olarak öncelik ona aittir."* [17] Bu münasebetle vurgulayalım ki hikmet, yani bilgi, *"Müslüman"*ın değil, müminin yitiğidir. Onun hakkıdır!

2. Dikkatli ve titiz olmalısınız: Arapça'da bir kelam-ı kibar olarak nakledilir: *"Allah'ın (cc), yaptığınız işten hoşlanmasını istiyorsanız o işi en iyi şekilde yapınız."* [18] Dolayısıyla işiniz ne ise branşınız ne ise uzmanlık alanınız ne ise onun üzerine odaklanınız. O konuda kendinizi en iyi şekilde yetiştiriniz. Müslümanlardan ve tarikatçılardan ibret alınız. Onların bugün içine düştüğü çöküntü, her işe bulaşmaktan ve hiçbirinde başarı gösterememekten kaynaklanmaktadır. Unutmayınız, bu yüzden Müslümanların çoğu kifayetsiz, muhteris tiplerdir.

Ayrıca etrafınızda olup bitenleri dikkatle izleyiniz. Hiç unutmayınız, mercek altındasınız! Çünkü doğru yoldasınız, bidatçi değilsiniz, hurafeci değilsiniz, putlara tapmıyorsunuz, acımasız değilsiniz... Nazik, kibar, görgülü, doyumlu, sabırlısınız... Sahip olduğunuz faziletler Müslümanları kıskandırıyor, tarikatçıları çılgına çeviriyor. Müslümanlığın, İslam'dan başka bir din olduğunu bile bin yıl sonra ancak sizden öğreniyorlar. Onun için sizi gördüklerinde kırmızı görmüş İspanyol boğasına dönüyorlar, öfkeden çatlıyorlar.[19]

"De ki: 'Kininizle geberin.' " [20]

İçeride ve dışarıda cereyan eden olayları dikkatle izleyiniz. Ancak bu suretle sürprizlere karşı hazırlıklı olabilirsiniz. Dünyadan haberdar olursanız değerlerinizi de korumayı öğrenirsiniz. Örneğin, son zamanlarda *"İslamofobi"* diye bir söylem türetildi. Bunu büyük ihtimalle Müslümanlar türetti. Sözde dış dünyanın *"İslam'a karşı duyduğu nefretin adı"* olarak servis edildi. İslam nizamı dünyanın hiçbir yerinde uygulanmadığına göre küfür dünyasının İslam'dan nefret edebilmesi için hiçbir sebep bulunmamaktadır. Küfür dünyasının aslında nefret ettiği din İslam değil, tam tersine Müslümanlıktır. Onun için bu nefretin

adı *"Müslümanofobi"* olmalıdır. İşte eğer dünyadaki gelişmeleri geniş bir ufukla izlemeye koyulursanız bu örnekte gördüğünüz gibi kurulan sinsi tuzaklara kolayca düşmezsiniz.

3. Tedbirli olmalısınız: Çünkü bahanelerin en büyük hedeflerindensiniz. Potansiyel suçlusunuz. İstihbarat örgütleri sizi adım adım izleyeceklerdir. Silahlı birtakım örgütlerle daima haksız yere ilişkilendirileceksiniz. Çünkü tağuta ve tağuti düzene daima *"Hayır!"* dediniz. Müslümanların ve ajan tarikatçılarının aksine siz daima *"Hâkimiyet Allah'ındır."* dediniz. Dolayısıyla hakaret ve iftiraya uğrayacak, sözlü ve fiilî şiddet görecek, resûllerin kaderi olan eza ve cefaya maruz kalacaksınız. Birileri sizler aleyhine istedikleri gibi hareket edebilmek için şiddete başvurmanızı isteyecek, sizleri buna zorlayacaklardır. *"Rabbinin yoluna hikmetle çağır."* düsturunun dışına çıkmamalı, insanlığı İslam'a davet ederken şiddetle aranıza mesafe koymalı, İslam'ın pak ve nezih cihad anlayışıyla anarşiyi birbirinden kalın çizgilerle ayırmalısınız.

4. Şeffaf olmalısınız: Hiçbir zaman, mümin muvahhid bir ilim topluluğu olmanın dışında, herhangi bir kimliğe bürünmeye çalışmayınız. Mümin bir bilgi topluluğu olma şerefi size yeter! Sizi Müslümanlardan ve tarikatçılardan kesin çizgilerle ayıran imanınız ve ilminizdir. Putlara tapmadığınız için asla bir mahcubiyet duymayınız. Bilakis, şirkten sizi koruduğu için Allah'a daima hamdediniz!

Kitap ve sünnet çerçevesinde kalarak -aynen Peygamber ve ashab gibi- ibadetlerinizi, zikrinizi ve dualarınızı çekinmeden yapınız. Müslümanlar gibi cevşencilik, bürdecilik, kandilcilik, mevlitçilik, rabıtacılık, ölücülük ve hatmecilik yapmadığınız için; bayrağa, türbeye, ölüye tapmadığınız için daima size öfke dolu gözlerle dik dik bakacaklardır. Hiç aldırış etmeyiniz:

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ

"Rabbinden sana vahyedilene uy! O'ndan başka (ibadeti hak eden) hiçbir ilah yoktur. Müşriklerden yüz çevir." [21]

5. Davranışlarınızda sakin ve cesur olunuz: Tarikatçı ajanların yalan ihbarları üzerine çağrılabilir ve haksız yere zorla sorguya çekilebilirsiniz. Önce Allah'ın takdirini rıza ile karşılayarak sabrediniz. Ondan yardım dileyiniz. O, sizi yalnız bırakmayacaktır veya sizi imtihan edecektir. Eğer çağrıldığınız mekânlarda haksız yere sert muamele görürseniz asla boyun eğmeyiniz. Önce kendinizi büyük bir cesaretle ve soğukkanlılıkla savununuz, sükûnetinizi koruyunuz. Umulur ki sizi sorguya çeken şahıs aklını başına devşirir ve sizi birileriyle karıştırmaz. Yok eğer göstereceğiniz dürüstlük ve mertliğe rağmen hakarete

maruz kalırsanız bunu asla kabul etmeyiniz. Size karşı sarf edilmiş olan hakareti, aynı sözlerle sahibine iade ediniz. Bu, Allah'ın emridir ve size verdiği bir haktır:

“فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ”

"Kim size karşı haddini aşar saldırırsa siz de ona saldırarak misliyle karşılık verin. Allah'tan korkup sakının." [22]

Hapislere atılabilirsiniz. Bundan dolayı moral kaybına asla uğramayınız. Bu hâllerde vakitlerinizin çoğunu Kur'ân okuyarak, ibadetlerinizi zamanında eda ederek, bilgilerinizi geliştirmeye çalışarak ve mutlak surette spor yaparak değerlendiriniz. Tarikatçılarla aynı hücrelere konursanız bu sizin için elbette büyük bir işkence olur. Çünkü bu güruhun çok pespaye ve ilkel inanışları ve acayip ibadet şekilleri vardır. Üstelik bunları İslam adına yaptıkları için tevhid ehlini çok büyük sıkıntılara maruz bırakır. Fakat onları yine de büyük bir sabır ve maharetle tevhide davet etmek gerekir.

Allah *(cc)* cümlemizi müşriklerin şerrinden muhafaza buyursun, Allahumme Amin.

— Bize zaman ayırdığınız ve sorularımıza içtenlikle cevap verdiğiniz için Tevhid Dergisi adına size teşekkür ediyorum. Allah *(cc)* razı olsun.

. Bu röportaj, Tevhid Dergisi'nin 52. sayında yayımlanmıştır.

. Dr. Selçuk Eraydın, Tasavvuf ve Tarikatlar, Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay. 4. Baskı, s. 53. İstanbul-1994.

. "Allah indinde (geçerli olan) tek din İslam'dır. Kendilerine Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonra aralarındaki azgınlık/kıskançlık/bir diğer gruba üstünlük sağlama isteği nedeniyle anlaşmazlığa düştüler. Her kim de Allah'ın ayetlerine karşı kafir olursa şüphesiz ki Allah, hesabı çabuk görendir. Şayet (İslam konusunda) seninle tartışırlarsa (onlara) de ki: 'Ben ve bana tabi olanlar (dini Allah'a halis kılıp yalnızca O'na kulluk ederek) yüzümüzü Allah'a teslim ettik.' Kendilerine Kitap verilenlere ve ümmilere de ki: 'Teslim oldunuz mu?' Onlar da teslim olurlarsa hidayete ermiş olurlar. Şayet yüz çevirirlerse sana düşen yalnızca (İslam'ı) tebliğ etmektir. Allah, kullarını görendir." (3/Âl-i İmran, 19-20)

. "Kim de İslam dışında bir din ararsa ondan kabul edilmez. Ve o, ahirette hüsrana uğrayanlardan olur. İman ettikten sonra kâfir olan, Resûl'ün hak olduğuna şahitlik eden ve kendilerine apaçık deliller gelmiş olmasına rağmen (küfre sapan) bir topluluğu Allah nasıl hidayet etsin? Allah, zalimler topluluğunu hidayet etmez. (Bunlar hidayeti hak etmez.) Bunların cezası; Allah'ın, meleklerin ve tüm insanların lanetlerinin üzerlerine olmasıdır. Onda ebedî kalacaklardır. Onlardan azap hafifletilmeyecek ve onlara değer verilmeyecektir/onların azabı ertelenmeyecektir. Bundan sonra tevbe edenler ve (hatalarını) düzeltenler müstesna! Şüphesiz ki Allah, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr, (kullarına karşı merhametli olan) Rahîm'dir." (3/Âl-i İmran, 85-89)

. Buhari

. 21/Enbiyâ, 92

. 1/443

. S. 15

. "Sen, onları bir(lik beraberlik içinde) sanırsın. Oysa kalpleri paramparçadır." (59/Haşr, 14)

. Meydan Larousse, 10/423.

. وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ اِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ، لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ اِلَيْهِ اَعْجَمِيٌّ وَهٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

"Andolsun ki onların sana: 'Ona ancak bir beşer öğretiyor.' dediklerini biliyoruz. (Sana öğrettiğini) iddia ettikleri o kişinin dili acemdir/yabancıdır. Bu (Kitab'ın) diliyse apaçık bir Arapçadır." (16/Nahl, 103)

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ . عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ . بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ

"Onu Ruhu'l Emin (Cibril) indirdi. Uyarıcılardan olman için kalbine (vahyetti)." (26/Şuarâ, 193-195)

. Ben nasıl bir Müslümanım işimde ibadet yok
Ticaret yaparım ama işimde sadakat yok
İbadet yaparım ama işimde irade yok

Allah'ın hükümlerinde işimde itaat yok
. Ben bir Müslümanım
İslam kâmildir ama ben değilim
Eğer yanlış yaparsam bu benim ayıbımdır
Bu ayıbı bana nispet edin dinime değil
. Ahmed Eflaki, Ariflerin Menkıbeleri, s. 484.
. Tasavvuf'un her şeyi mübah gören anlayışı için kitabın "Tasavvuf ve Ahlak Tasavvuru" bölümünde çok sayıda örnek zikredilmiştir.
. Tasavvuf ve zendaka arasındaki ilişki için müellifin "İslam'da İnanç Sistemi" kitabında geniş açıklamalar yer almaktadır.
الحكمة ضالّة المؤمن، فحيث وجدها فهو أحق بها. أخرجه الترمذي .
إن اللّه يحب إذا عمل أحدكم عملا أن يتقنه .
قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ .
. 3/Âl-i İmran, 119
. 6/En'âm, 106
. 2/Bakara, 194

TASAVVUF

TANIMI/MENŞEİ/İSLAMLA İLİŞKİSİ

Allah Resûlü'nden sonra, fitneler baş gösterdi. Zenginleşen toplumda yozlaşmalar başladı. Emeviler eliyle hilafet saltanata döndü. Zulüm, rüşvet, ahlaksızlık, kâfirlere benzeme aldı başını yürüdü. Abbasiler döneminde itikat bozuldu, sapkın anlayışlar devlet eliyle meşrulaştırıldı. Toplum, Kur'ân ve sünnette okuduğu hayat ile yaşanan hayat arasında ikileme düştü.
Bu gelişmelere binaen yeni arayışlar başladı. İtikadi, amelî, ahlaki yozlaşmadan bunalan, Allah'ı ve ahireti uman insanların arayışı idi bu.
Kimisi arındıran Resûl'ün yolunu tuttu, vahye döndü, ilim ve amelle nefsini ıslah etti, toplumu hayra davet etti. Kimisi ise vahiyden yüz çevirdi, Kur'ân ve sünnette yer alan öğretileri azımsadı. Yozlaşmanın bu bilindik şeylerle düzelmeyeceğini düşündü. Daha fazlasını, daha yoğununu, daha ağırını araştırmaya koyuldu.
Kiminin yolu ruhbanlığa kimininki Budizme kimininki de başka sapkınlıklara çıktı.
Ve Resûlullah'ın, önüne engeller koyduğu mistisizm İslam ümmetinde canlandı.
Adına da "Tasavvuf" dendi.
Bir tarafta şeytan, diğer tarafta İslam'a zarar vermek için pusuda bekleyen zındıklar, diğer bir tarafta da vahiyden yüz çevirmiş ve arınmak isteyen cahiller...
Bu üçünün buluşması İslam'ın felaketi oldu. Allah Resûlü'nün (sav) kaldırdığı cahiliye âdetlerinin büyük çoğunluğu, "Tasavvuf" adı altında yeniden canlandı.

teuhid BASIM YAYIN
TASAVVUF
TANIMI/MENŞEİ/İSLAMLA İLİŞKİSİ
www.tevhidmeali.com
www.tevhiddersleri.org
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com

ISBN 978-605-68965-9-0
